Tweede boeck.
(vervolg.)

Register van de brieven en papieren overgecomen in den jare 1638.

ZZ II (vervolg).

Batavia - Ingecomen missiven - Ternate.

F° 411 a 429. Copie missive van gouvr. Jan van Broeckom (vide f° 428 vo), onderteeckent door Anthº. van Leeuwen, uijt 't schip Wassenaer ter reede voor Gnofficqua aen den gouvr. genl. in dato 26 Maert 1637.

430 a 431. Originele Nederlantse missive van den coninck van Ternate aen den gouvr. genl. in dato 11 Maert 1637.

432 — Translaet missive van den coninck Hamsia aen die van Ceram.

433 — Translaet missive van Chiemelaha Leliatto aen den coninck van Ternate.

434 — Translaet missive van den coninck van Ternate aen den gouvr. genl. 15 July 1637.

435 a 440. Copie missive van gouvr. Johan van Broeckum uijt Gnofficquia aen gouvr. genl. van Diemen in dato 20 Juny 1637.

441 a 463. Originele missive van Jan van Broeckom uijt Gnofficquia aen gouvr. genl. van Diemen in dato 14 Aug. 1637.

464 a 469. Copie missive van Jan van Broeckom uijt het casteel Maleyen aen den gouvr. genl. in dato 20 Maert 1636.

470 a 474. Copie missive uijt Gnofficquia aen den gouvr. genl. in dato 20 Juny 1637.

475 a 476. Cognossement en factura.

Arracan.

477 a 485. Copie missive van Adam van der Mandere uijt Arracan aen gouvr. genl. van Diemen & raden van India, 10 Jan. 1637.

486 a 490. Factura's en cognossementen.

491 — Inventaris van de verooverde goederen uijt "den Otter."

Malacx vaerwater.

492 — Cognossement.

493 — Memorie van kruiden, etc.

494 a 495. Translaet uijt het Portugies cargasoenboeck betreffende den prijs van 't schip "Jessu Marija Joseph."

496 a 499. Copie missiven van den commandeur Cornelis Sijmonsz van der Veer naer Batavia in datis 20 Nov. 1636 & 7 Jan. 1637.

500 a 501. Inventaris ende vercoopinge van de goederen ende 't gout met een Portugies jonckgen "Jessus Maria Joseph" verovert.

502 a 503. Inventaris als voren.

504 a 505. Inventaris ende taxatie van de goederen op de custe van Champa met een Portugies scheepken verovert.

506 — Factura.

Quinam.

507 a 508. Copie missive van den oppercoopman Abraham Duijker uijt de

caije Thoron aen den gouv. genl. & raden van India in dato 2 Febr. 1637.

Jamby.

509 a 514. Copie missive van den coopman Lucas de Vogel uijt 't jacht "de Brack", drijvende door 't Munsitegat, aen den gouvr. genl. van Diemen in dato 5 Febr. 1637.

515 — Factura.

516 a 518. Copie missive per Lucas de Vogel uijt Jambi aen den gouvr. genl. & raden van India, ongedateerd.

Palembangh.

519 — Copie missive van Laurens Jacobsz. Dorhout aen den gouvr. genl., ongedateerd.

520 a 521. Copie missive als voren naer Batavia in dato 15 Jan. 1637.

522 — Copie missive als voren aen den gouvr. genl., ongedateerd.

523 a 524. Copie missive als voren naer Batavia in dato 15 Jan. 1637.

Malacx vaerwaeter.

525 a 530. = fo. 496 a 501.

531 — Cognossement.

Siam.

532 a 543. Copie missive van Jeremias van Vliet aen den gouvr. genl. in datto 12 Oct. 1637.

544 a 561. Copie missiven, instructie, memorie van geeijschte goederen uijt Japan, gesonden bij Jeremias van Vliet aen president Nicolaes Coeckebacker tot Firando, 11 & 29 Juny 1637.

562 a 563. Factura.

564 a 570. Copie missiven van Jeremias van Vliet aen gouvr. Johan van der Burch in Taijouan in datis 9, 14, 21 Mey & 17 Juny 1637.

571 — Factura.

572 a 580. Copie missive van van Vliet aen gouvr. van der Burch in dato 6 July 1637.

581 a 582. Factura.

583 a 586. Copie resolutien van 29 Mey – 12 Oct. 1637.

587 — Factura.

588 a 642. Daghregister van 't comptoir Siam van 2 Maert – 31 Oct. 1637.

Batavia.

643 a 646. Verslagh van P. Croocq van des Compies. staet ende ommeslach op 't comptoir Jamby van 20 Nov. 1637.

647 a 652. Copie testament ende voordere bewijsen van Gijsbert van Lodensteijn zalr.

653 a 654. Copie testament van Salomon Voerknecht.

655 a 656. Copie testament van Geertruijt Cornelissen.

657 a 663. Extracten uijt de negotieboecken van 't comptoir Batavia 't sedert 1 Sept. – 29 Dec. 1629.

664 a 665. Reeckeninge van Pieter Muijts uijt de logieboecken van Batavia.

666 a 678. Pampieren raeckende 't gout, comptanten ende zijdestoffen, welcke op het confineren van Pieter Muijts op den Diamant in sijn kiste bevonden zijn.

679 a 689. Certificatien en attestatie voor schipper Jacob Jacobsz.

690 a 708. Attestatien.

709 a 711. Remonstrantie getranslateert uijt 't Portugees van seeker Portugees Philippo de Mirando genaempt aengaende d'incorporatie van Macao.

712 a 724. Originele missive van Abraham Welsing aen bewint-hebberen ter vergaderinge van XVII in dato 30 Nov. 1637.

725 a 731. Papieren betrekkelijk de nalatenschap van Gregorij Cornelij.

732 a 734. Originele missive van Joan Maetsuycker aen bewinthebberen ter vergaderinge van XVII in dato 8 Dec. 1637.

735 a 737. Originele missive van Anth. Caen aen bewinthebberen ter vergaderinge van XVII in dato 9 Dec. 1637.

738 a 746. Originele missive van Jacob Cooper aen bewint-hebberen in dato 7 Dec. 1637.

747 a 750. Originele missive van den kerckenraet tot Batavia aen de E. broederen gedeputeert tot de kerckelicke saecken in Oost-Indien des classis tot Amsterdam in dato 10 Dec. 1637.

Amboina.

751 a 754. Originele missive van Justus Heurnius uijt 't casteel Victoria aen bewinthebberen in dato — Aug. 1637.

Batavia.

755 a 757. Originele missive van den kerckenraet aen bewint-hebberen in dato 10 Dec. 1637.

758 a 781. Diverse missiven uijt Rio de Janeiro.

782 — Translaet missive van den Engelsen president tot Bantam aen den gouvr. genl. van Diemen in dato 8 Dec. 1637 (st. v.)

783 — Translaet missive van den Pangoron Raettouw uijt Bantam in dato 6 Dec. 1637.

784 a 785. Copie missive van Pieter Sourij, geschreven in 't jacht den Brack, leggende voor Pallimbangh aen den gouvr. genl. van Diemen in dato 17 Dec. 1637.

786 a 787. Copie missive van de opperhooffden des schips Middelburch aen den gouvr. genl. van omtrent Bantam in dato 25 Dec. 1637.

Schepen.

788 — Originele missive van Abraham Welsing ende Pieter van den Broecke, geschreven uijt 't schip Nieu Amsterdam zeijlende ontrent d'eijlanden Amsterdam ende Middelburch aen bewinthebberen in dato 4 Jan. 1638.

Aende Ed.e Heere Generael
Anthonio van Diemen,

Edele Manhaftighe
Wijse, voorsienighe, ende seer
discrete Heeren

Met de begonde noordercompste van t'Jacht Texel dat alhier in Mollucco, op den 15e January gepasseert, voor Malleijo, in salvo is gearriveert, waermede UEd.e Missive van den 21e december uijt Batavia ontwaer[illegible] is t'eer handt gecoomen, benevens den Cargasoen bestaende in goederen, t'welck getrocken sortementen van cleeden, comptanten, lijwaet stoffen, vivres, ende andere coopmanschappen, monterende ƒ 86856:3:3 voor welcke somme wij Ed.e Generael hebben doen crediteeren, ende de Mollucco's doen belasten, deselve eenighe goederen die te cort bevonden, als mede beschadicht, ende gebroocken, te weten

Op 1050 balen Japansche rijs, qualijck geconditioneert aen landt gecoomen, dat deselve hebben moeten storten ende doen meten, ende daerop te cort bevonden volgens attestatie 9 lasten 616 ℔.

Van 5 lasten [illegible] zoudt, niet meer ontfangen als twee /

Dese nadervolgende Cleeden soo te cort als beschadicht gevonden naementlijck

In een Casse No. 50. 2 ps patoolen a 8 asta
40 Cannequins rouw a 32 asta in No. 1291 } te cort.
20 do. oft de Oranjes .... in No. 172 }

36 ps in No. 355 } Cerlas gansch beschadicht, en verrot
34 ps in No. 339 }

11 ps rouwe Cannequins a 25 en 26 asta in een parq No. 172 gansch verrot.

32 ps Bethilles a 32 asta in No. 147 } beschadicht
3 ps do. a 40 asta in .. No. 185 }

De Mantassalen meest gebroocken, ende geschuert,

De 50 Balen tarwe soo quaelijck geconditioneert ... onder qualijck 21 balen niet maecken, gelijck UEd. bij attestatie sien naer UEd.e Zal verthoont, ende niet langer ... [illegible]

Wij sullen

Wij sullen naer ons uijterste vermogen tracten, ende
goede sorge draegen, dat alles ten meesten dienste
vande Edle Generale Compagnie zal
geberneficieert werden,

Op 27en Februarij is ons mede van Battavia becomen,
ende in salvo toegecomen het schip Wassenaer, ons
mede brengende een Cargasoen bestaende in comptanten
verscheijde sorteeringe van kleeden, 3000 balen
Japans Rijs, Ammunitie van oorloge, vivres,
ende andere Coopmanschappen, Monterende f 80974:18:1
gelijck bij factura & Cognossement ons is gebleecken,
Wij sullen naer vermogen ende goeden ontfanck,
het Generael daervoorende door Crediteuren, ende
de Moluccos belasten, zullen mede op alles wel
letten, & goede sorge draegen, gelijck voorden geschiet
hebben, het welcke UEd. ons sal geliven te
betrouwen,

Het valt ons seer ende sadelijck te sien, de provisien
ons toecomende, soo qualijck geconditionneert te
sijn, bij namen vanden Rijs, die de balen soo slecht sijn,
dat veele derselver qualijck half vol bevonden,
daer veele niet boven 25 à 30 lb in en houden, ende niet
het weijnigste gaet het niet veele beter toe
als wij int lossen vant schip Wassenaer waeren,
zijn veele balen aen landt gebracht, daer niet in en
was, soo dat veele derselver niet waerde sijn, wij waren
wij hebben uijt het schip Wassenaer, veele ende
verscheijde balen, die vol, ende wel geconditionneerde
waeren, aen landt laeten wegen, in presentie
vanden schipper, Coopman vant schip, ende
diens niet swaerder bevonden als 70 à 75, ten
meesten 80. een 83 à 84 pondt.

Vanden Rijs, een last uijt Japan gecomen, in balen
met stroo verpackt, sonder met matten bewaert te sijn
hebben naerder bestelt & grootste gevoelt, & over drade
gewijst, en conden niet meer haelen met stroo met alle
als 66:70: & 80 pondt, het schijnt dat wij met rijs
wel sijn beschadicht, maer als 't ten dijnde comt, soo
valt het sobere, wij hebben nu in Moluccos van
dit saijsoen gecregen 1000 balen Rijs, & over
ende 1000: bijde 10 last te cort gecomen, God 't nu
voorder niet gee.

voorders met de 3000 balen, die met Wassenaer
gecomen zijn, zall afflopen, als 't geeyst is, eenter qua
de tijt. Wij gelooven dat het beter genoech zall wesen,
Wij schrijven dit alleen om U E.d. te adviseeren, ende
bekendt te maecken, hoe het in Mollucco met de
prijse van den Rijs staet, op dat ten gelegender tijt
om ons naer te gedacht werden.

Met Wassenaer sijn ons mede toegecomen 100 potten
Calappus olij, wij en hebben daer van geen 40 connen
gebruijcken, alsoo meest half [illegible] wateren, zoudt is,
ende in Mollucco is den Calappus olij soo dier, als men
hem van de Mooren mede coopen dat se can niet minder
als een Rᵃ van achten aenbecomen werden,
waerdoor wij genoot saecht sijn geweest, meest alle
den olij van olijven, ons het voorleden jaer toegesonden,
in de lampen te branden, alsoo niet beters en waert.

By het schrijven van den Vendrich Gerhardt de Coᵉʳ
Philips Lucas hebben met leetwesen verstaen, hoe dat
de vaderlantsche Retourschepen, int uytloopen
van de Straet de Sunda, alsulcken stormende onweder
van sterken windt, donder ende blixem ende groote
regen is ontmoet, dat niet ancker ofte touwen
de schepen conden houden leggen, soo dat het moesten
laten drijven, op Godts genade, verwachtende
alle oogenblicke tegens de wall te raecken, ende
te vergaen, in welcke onweder het schip Prince
Willem, op een der verscheijdene Eylanden, landende
hoecke van Sumatra is gestrandt, ende vergaen, sonder
datter yet, ofte ter seer weijnich van is gesalveert
connen werden. Godt Almachtich verhoede des
Compagnies schade in den anderen, ende behoede
ons voor voorder ongevalle.

Uyt de Missive van den E. Heer Philips Lucas hebben
mede verstaen, hoe dat door de Abondantie toecomende
der vaderlantsche Retourschepen, het schip Enckhuijsen
niet en is int landt gecomen, wedersom is afgeladen,
ende naer Batavia gesonden, waerdoor het schip
de Zeelandia tot anderen diensten zall moeten
gebruijckt werden, als wel was voorgenomen, waer
over Zyn E. ons adviseert voor dit jaer de [illegible]
over de [illegible] was uytgestelt.

Soo dit advys met Wassenaer 5 a 6 dagen vroeger, ons
was toegecomen souden Edele, ende [illegible]
soo vroech naer Cruijssen niet hebben laeten vertrecken
maken.

Maer alsoo U Ed.e in sijne Missive p.o (?) 't jaer Edele becoomen, ons belast ende geordonneert d.o Edele niet langer op te houden, als tot 20.en Maert, en dat alsdan met de gemelde Naegelen, precys naer Amboyna soude afgesonden werden, soo hadden wij bij onse Instructie aenden E. Commandeur Cornelis Jacobsz Ouwens (?), ende den Raet vande twee Scheepen belast niet langer in Zee te houden, als tot den 25.en Februarij dat alsdan souden wederom voor Malleyo coomen, Alsoo dan voorts tot den 20.en Maert den tijt noch souden van noode hebben, omme naegelen op Marquian in te nemen — Alsoo het selve doch altijt seer langsaem toegaet, en dat niet door de Marquianders nochte (?) willen te geven houden, ende traineren (?) /

Soo ist, dat op den 24.en Februarij de scheepen Enckhuysen (?) en Edele voor Malleyo weder sijn gearriveert, sonder eenige advantagie, Op den selven, is mede het Schip Walcheren van Battavia [illegible] in salvo is toegecomen, gelijck voorsien geseijt is, waer over wij voornamen Walcheren terstont van zijn ingeladen cargasoen te ontlossen, ende het selve soo veerdich als 't ons soude mogelijck zijn, met Enckhuysen wederom in Zee te senden, Om het Cruijssen t' achtervolgen / Edele soude den 2.en Meert naer Marquian [illegible] om de Naegelen in te nemen, soo geschiet het dat het Spaens [illegible] onder [illegible] Maert 's avonts onder Gammalamma arriveert, waer van wij [illegible] geen tijdinge en hebben becoomen voor den 2.en tegens den avont als doen verstonden dat het sijn vaertuijch al binnen was, Op den 3.en smorgens conden wij haer scheepen sien, te weten een Mitorre ende Cannaten, haer macht bestont in twee Scheepen, twee Galleijen, en daer bij noch 10 Galliotten, ofte fregatten, t'samen 14 seijlen, doch wat volck sij mede brengen conden niet vernemen / Ons volck op Taroij ende Soula, en hadden het Spaens [illegible] niet vernomen of te gesien, het schijnt wat wij bijderhant nemen, offe hoewel wij ons selfs vaerdich maken aen te leggen, en te beschantsen, en connen den vijant geen advantagie becoomen, sij continueeren met haer schansen haestelijck en sterck te maecken, soo dat het genoech aensien, dat noch op onse [illegible] comende scheepen sullen [illegible]

Wij waren seer genegen geweest, 't schip Edele met de gemelde Naegelen volgens U Ed.s ordre op 20.en deses van hier

van hier nae Amboyna af te veerdigen maer
aengesien dat ons door den E. Hr. Vinderhout
Elias Lucas met Wassenaer werdt aengeschreven
dat den voorgenoemden handel naer de Emboquadero
ofte Cabo St. Spirito Santo geen voortganck hebben sal
ende [illegible] uijt gesloten hebben, dat d' E.
Compe. [illegible], ofte geen hinder can lijden, alwaert
Edele voorts noch 8 à 10 daegen naer den
gesetten tijt hier behouden blijvende, opdat deselve
meerder quantiteijt Nagelen, die tot den
Inlantschen handel gebruijckt moeten worden,
in souden mogen neemen, de wijle de quantiteijt
Nagelen, die alrede ontfangen zijn, niet seer
groot is, ende apparent mede in tijt noch veel
eenige sullen gelevert worden, gelijck mede ons de
Maet voorderogen der Spangiaerden deselve
aensienelijcke te maecken, onder den Coninck
van Tarnate en eenichsints Contentement te doen,

Vervolgens gaet pr. gemelte jacht Edele, daermede werden
toecoomen 9590 9 pondt swijden nagelen, costende
met ongelden, ende onderwijst de somma van
f 22240: 8: 10 gelijck U Ed. bij nevens gaende
factuere, ende Cognossement sult beliebent te
beoogen, den Almogenden gelieve dit toegesonden
Nagel [illegible] U Ed. ter bequamen tijt
in salvo te laten aencoomen

Met ditto Edele comen U Ed. mede tot den
Spangiaert onlanghs gelevert van Cammalamma
bij ons overgecomen

Comende voorders tot beantwoordinge van U Ed.
missiven, soo sullen voor den + aenroeren, ende
verthoonen, wat alhier 1. Zeedert onsen Jongsten
is voorgevallen, Ende hoedanich sich de
Tarnataen ~~[illegible]~~ comportert en 't aengestelde eedt

Naer dat het jacht Zeburch op den 19en Augustij van
Malleijen was vertrocken, hebben door verscheijde
daegelijcx berichten naer [illegible]icolo gesonden aende
Coninck Hamsia, Soocke Mondelinge doen
aenseggen, dat hem soude gelieven bij ons op
Malleijen te coomen, op dat met den anderen moochte
behandelt worden, hoe zijn voorgenoemde dienst,
Naedemaelijcke, waervan zijn hoocheijt ons ootmoedige
hadde gedaen.

hadde gedaen, welck zoude commen uijt gevoert werden,
hem vorders waerschouwende, dat den tijt verliep,
ende ondervijnden dat soo lange werdt getardeert, licht
wat anders zoude commen voorvallen, waermede Zijn
E. ons voornemen zoude verhindert worden, maer
hoe veele boden wij souden, E hoe dickwils wij zijnde
herwaerts comptste versochten soo en verkeren ons
naer wensche ons geantwoort, dan vinden altijt
met de een of d' ander frivole excuse
afgewesen.

Dagelijcx werden ons vele meniche Alderhande tijdingen
toegebracht, met vele E groote logenen gemenght, doch
eyndelijck quam den 6.en Septembris, comt den Coninck
Hamsia met 6 corracorren van Gilolo, E alsoo de
ander stadt den was comet van besijden in, ende seijde
met zijn corracorres achter Ternaten, quamende voorts
bij ons int casteel, ende naerdat eenige reden met den
anderen hadden gehadt, begint zijne May.t wat
anders voor te wenden als den oorloge tegens den
Tidorees aen te nemen, wij repareerden hem aen
E versochten dat int zijn beloofte, E toeseggingen
wilde naercomen, dat wij int geheel waren hem
te assisteeren met het schip ende volcke, gelijck
wij beloofft hadden

Hier op vraegden tot antwoort van Hamsia, dat de gelegent-
heijt des tijts hem niet toe en liet, om den oorloge te
beginnen alsoo hem was aengedient, E zijn oock
seeckere kennis ... daer van hadde, dat den
Tidorees zijn voornemen was bekent geworden
ende hadde daer over alle zijn stadts versterckt
ende veel met crijchsvolck beset E provisie ende
naervolgh, waer over hij seijde bedacht te zijn
om beterhandt te nemen, het geene ons toegeseijt
hadde, ende dat niet conde bevolen worden, ofte
goetvinden zijn volcke soo te hazardeeren, ende om
t' selve te brengen, doch met te nemen wilde met
sijnen raedt daer van spreecken, ende op morgen
ons haer goetvinden laeten weeten, waermede
den Coninck sijn affscheijt nam, E scheijden van ons.

Des selvigen avonts arriveert den Jonge
Coninck van Marquianen met hem van daer brengende
14 st.s corracorren in alles opgebeurt
1200 man, waeronder vaeren voorgevaertende
alle de.

alle de Coerdcoorden die op Malleÿt waeren, ende
te waeteren gebracht, het gienighe toen als offmen
Cidonees sonde vermidt hebben, den Hoogedge
Quitrie Modeliar quam bij ons, door sijn aenbrengen
waeren maer een hoop leugenen, ende voorsiende spraetgiens
seggende tegens ons, dat mi sonde beijtken wat des
Coninx voornemen was, ende soo voorts, met alle
dese spraetgens spasseert den tijt, tot den 10en deses
sandt den Coninck bij ons int Casteel alle de
Soasiel, ende Quimalagas, de welcke ons aenseijden,
vande Coninck gelast te zijn, om ons hare
genoomen resolutie aen te dienen,

Dese begonnen doen vele schijn redenen, ende de frivole
spraetgiens voort te stellen, seggende dat haere wel bekent
was, den Coninck op ons affscheijt van hier naer
Batavia ons hadde toegeseijt, ende beloofde, dat soo
haest hij met de schepen weder om voor Malleÿt
souden gecomen wesen, de plaetse Spaijnadij
als dan wilde aen tasten, ende dan voort de
oorloge tegen den Cidonees, zijnde voortgaende
wraeken hebben, maer dewijle sij nu [illegible] verstonden
dat den Coninck Hoorntalij mi spalede goede orden
hadde gestelt, ende alle sijne plaetsen wel versonden
waeren, was ongeraeden geworden, daer op het wel voor
te nemen ende haere volck met wille op den weijsbang
te brengen, ende soo alle de groote met, ende couragie
te brengen, ende alle bele[illegible]ten, ende
was nu verloren, ende alle bele[illegible]ten, ende
tot seggingen verengdert, wij hadden over dese saecke
vele ende frivole redenen met haer, maer alles te
[illegible]

Den Jannatanelsen Raedt gaet vinden, ende stellen ons
voor, dewijl het nu niet geraeden was, nu dese gelegentheijt
weijnige vande Cidonees plaetse aen te doen, dat
zij met den Coninck nu waeren geaccordeert,
om op Vodingen hare te vers [illegible], waer toe sij
almede haere macht bij den anderen hadden, versochte
„versoecke dat het ons soude gelieven het schip Coolen
„voor den tijt van 20 à 25 dagen haer bij te voegen
tot convoij, op dat haere geen schade vande Spaensche
galleij mochte overcoomen, dese plaetse Vodingen
is voor vele jaeren vande Jannatanen wel getracht
geweest t'ncorporeren, ende te bevestigen, maer door
Cidonees het selfde altijt belette geboden, soo
dat den Jannatanen tot zijn voornemen niet en
heeft connen.

Het Connincrijcke Alesini, hetwelck gelegen
(sy seyden) niet verre en voorbij Sond en Laet en Kattarij
dit Eijlanden leijt meest Zuijd Oost van Mallegij
ende groot Eevert, is een goede gerieflicke plaetse van
sagouw, ende bij oosten het landt Halamahera van
daer comen, als uijt de Eijlanden van Kau, Moro en
Morotaij soo dat den Coninck en den Ternatanen
bijde daer aen veel gelegen is.

Hier op hebben den Ternataensen Raet geantwoort, dat
aen dit Eijlanden, haer ende de Edele Compe.
seer veel gelegen was, maer soo sy gesint waeren
Aijwarij aen te tasten, soo wilden wy haer niet als
als Christenen ende de handt bieden, Maer hier toe
en hadde Ternatanen geenen moet, maer hielden
alleen aen om het Schip voor 20 dagen (gelijck gesegt)
tot haer bewaeringe te mogen hebben, waer op wij
haer dienden, dat niet en conden verstaen, want het
Schip haer noodich was, dewijl sy niet den Coninck
in vreede waeren, ende bleven, ende dat wij oock niet
en conden Zien, of te beswinden dat sy den oorloch
tegens den Spangiaerden continueerden, maer alles
in vreede bleef, met meer andere redenen
daer bij, Wij hebben hier over met onsen Raedt
gesproocken, ende overleijt, of het ons geraden
was, des Ternataens versoecke tegens het
Schip Coolen toe te staen, ofte te weijgeren.

Hier over zijn bij ons veele redenen gemoveert, doch
als wij alles wel overleijt, ende bevonden hadden, de
dat soo wij haer het Schip toestonden, ofte niet
even wel het werck voortvaeren, ende het gunst
al wat was begonnen, daer in volherden souden oock
overleggende, dat wij genegen waeren niet het op
marcheren van de Redout op Gabalolo (waer in
ons de hulde van den Coninck toegesecht
was) ende dat bij de Ternataens niet
wel ons beswaerlijcke soude vallen niet de
werck te mogen voort gaen, hebben genegen geweest
het versoecke van den Coninck, ende de Rijcx
raedt toe te staen, ende het Schip Coolen voor den
tijt van drie weecken te laten verstrecken
omme haer te dienen voor aenvallen der Galeijen
van den vijandt te waeter tijde, op dat in haer
werck niet verhindert moeten worden. Dienende
Gedurende

geduijrende den tijt het schip daer 't Zoute blijven, werde
eenige balcken, ende anders houtwerck (tot de
gesleijde Redouijt noodich) souden connen becoomen,
waerdat wij den Raedt van Coninck, eenen sloepke
hadden toegestaen, t'hoorden hadr daer over seer
verblijt, daer waren van de Soasieses, die ons int
particulier aenwiesen, dat wij over dit stuck
heel wel hadden gedetermineert, ende souden tewijsse
moeten vertrouwen, dat t' Zelve den Tidorese
soo souden hantteeren, dat sij souden tewijsse
daerom seker [illegible] vande oorloge souden tegens den
Ternataen aennemen

Des daechs hier naer comt den Coningh bij ons int
Casteel, ende doet groot en condolent, vandat met
de Krijch waert niet geheel soo willijck bij ons was
verschreven, seggende dat hem doch de voort, die
hem was toegecoomen, als mede de groote deijn
van sijn quaet beleijt voorsaeckt daer [illegible] was,
bedanckte ons seer, dat sijn ende des raedts
versoeck was bij ons toegestaen. Wij seijden
hem aen dat wat seecker met sijn volck
stede voort vaeren, op dat het schip raedt
moet wederom keeren, alsoo wij het selve
tenden [illegible] de vande Compagnie diensten
moesten gebruijcken, het welcke hij beloofde den
doch, sij t'hoorden hem hier in seer verwondert, en
gevielt hem wel te vreden, waer over op den
14en het schip Tovenaer met 146 [illegible]
naer verheuijst vertreckt, ende den Ternataen
gaet met sijn bequamen wercke voort, waerwel
de Tidoreese hem niet wel en gedroeght, soo velle
wij conden verneemen.

Den 5en October comt het schip Tovenaer van [illegible] weder
met [illegible], oft de [illegible] buijten onse
gissinge dat dit werck soo spoedigen voortgang
soude hebben gehaedt, den Coninck [illegible]
selve [illegible] mede den 8en, ende comt eenen daegh
tine daer naer uit Casteel bij ons, toondt sich
seer verwondert, [illegible] was wel, wij dan siende
dat [illegible] was, seijden hem aen
hoe dat wij vande Ed. Hr. [illegible]
[illegible] gelast waren, op Tabalolo een redoute
te bouwen, op dat daer des Compagnies goederen voor
alle ongelijck moeten bewaert weesen, ende met
sodanige groote [illegible], gelijck het voorleden jaer

Door d'ingesetene

door d'ingeroeste Nagelen, die wij genootsaeckt waren
in den kuijl onder de aerde te bewaeren, om voor de
Ternatanen voorsz., ende brant stichtinge te bevrijde-
-den en roomde van deselve Nagelen wel 10
bharen waren bedorven, gelijck sijne Maijt. we-
bekent was, versoeckende derhalven, dat hem
wilde gelieven Zijn onderdanen op Margian te
bevelen, ons int opmaecken van dito Redduijt
behulpsaem te wesen, soo int steen als calck
haelen/

Hier op gaff de Coninck tot antwoort, dat ons
versoeck dienaengaende soo redelijck was, dat daer
niet tegens en hadde te spreecken, maer beloofde
ende seijde ons toe, dat ons accomoderen, ende daer
Zijne onderdanen Zoude bevelen ons alsulcken
hulp te verstrecken, dat wij ons daer van souden
gecontenteert houden, tot welcken eijnde Hij ons
eenen brief mede gaf, waer in hij die
van Margian op het hoochste belasten, dat ons in
alles souden de handt bieden, ende behulpsaem zijn
Maer wij op Tabalolo gecomen Zijnde, ende het
werck aldaer bij der handt genomen hebbende,
spraecken aldaer de overheijt aen, dat Zij luijden
volgens haer Coninckx last, ende bevel ons int
volck wilden terhandt stellen, die calck ende
steen moesten aenbrengen, maer wij vernamen niet
den spraeck gien betaelt, dat was de sulcke die
wij van haer genooten, soodat het meeste ofte
het opmaecken van de Redduijt bij ons moste
gedaen worden, dit is het geene dat op alle des
Coninckx beloften ende toeseggingen is gevolcht
Wij hadden het volck op Tabalolo geweest
de maendt van december tot den 11en Januarij
toe, hebben als doen [illegible] den Opperkoopman
Cloet het werck voorts bevolen, ende zijn tegen
den avondt naer Malleijo vertrocken, ende den
13en aldaer wel gearriveert/

Als wij nu den 13en voor Malleijo wel waeren
gearriveert, compareerde den 15en het schip Edel voor
Malleijo, wij hebben terstont het selve van zijn
inhebbende cargasoen doen ontladen ende
gerede maecken, om soo haest als 't eenichsints
soude wesen, [illegible] het schip [illegible]
met spaens.

het schip Schouts [?] uyt Cruysen te Zenden, gelijck
Ued. ons heeft gelieven te ordonneren, ende is
zijnvoorts [?] den 29en Januarij van Malleye
vertrocken, ende den 2en Februarij buyten in Zee
gecoomen,

Wij hebben mede volgens d'ordre van Ued. naer
Cammalamma twee man t'sijnder [?] gesonden, met
den brief [illegible] heeren, ende de selve vaer, omme te
vernemen ofte aldaer noch eenige Nederlanders gevang
waeren, bij den Spaensschen Gouverneur te
laten versoecken, dat ons door Ued. een partije
Spangiaerden waeren toegesonden, ende selve
tegen gevangen Nederlanders te mogen ver
wisselen, ende dat derhalven yemant van de sijne
onder ons [?] mochte naer Malleye laten
coomen, het welck alsoo geschiet is, maer den
secretaris van den Gouverneur van Cammalamma
in Malleye gecoomen zijnde, verclaerden dat geen
van ons volck aldaer en was, maer dat se alle
waeren naer Manilha gevoert waeren, waren
ondertusschen de anderen in onderhandelinge
geraeckt [?], ende de gecoomene gevangen Castilianen
ofte [?] Gouverneurs beloofte een van gelijck
getall onser gevangenen uyt Manilha te
doen [?] coomen, ende daer ons [?] te
leveren, en [illegible], waerin met den
anderen zijn geaccordeert, gelijck bij de copije
van de geteeckende Obligatie, die sijnde [?]
gedaen [?] door den Gouverneur Don Pedro
de Mandelo, daervan te handt gestelt
an gesien wordden,

In deselve onderhandelinge compt den Tidorees [?]
nemet 1 Ternataenen gevangen, daer nochtans
den Spaenschen Gouverneur ons soo veel
heeft beloofft [?] van den Tidorees als van den
Spaengiaerden hadde beloofft, den Tidorees gaet
haers voort, ende Cruyst onder de 50
Ternataenen bij de Corp, dan niet meer 4 die
onder het vrij geleyde waeren gecoomen, welcke
ons den Spaengiaerden weder [?], hem verhout [?]
schuldigende van de begaende fauten, seggen
het seer [?]

het selve buyten zijn kennisse geschiet te zijn, niet te
min den Tidorees verovert zijnde genomen verdeelt, soo met
eenige Spaengiaerden ende der Ternataensche volckeren,
waer op den Ternataen uytvalt, comende in een handt-
gemenght, dringen (?) den Tidorees weederom, ende
wyle dit geschiet, sendt soo met den Coninck bij ons int
Casteel, beclaegt hem vande ongetrouwicheyt ende
bedrochte vande Tidorees, verclaert ende belooft ons dat
soo lange hij sall leven niemmermeer treves ofte vrede
metten Tidorees maecken, of te aengaen sall, ende
want [illegible] zijn meede metten Ternataen [illegible], om
haer te assisteeren, hebben haer altijt meest vooraen, het
welcke den Coninck wel gevalt, dat der daer naer
comende de Spaengiaerden van Marquiny den Tidorees hulp
daer sterck op viell, den Ternataen des gelijcx,
geraecken metten anderen in een handt gevecht, soo
dat den Tidorees weederom wijckt, naer de bocht van
Sabbo, alwaer zij in corten tijt een Negrij hadden
gemaeckt, tot haer versekeringe [illegible] een halff
Mijle daer vandaen [illegible], ofte begunnen noch een
Negrije te maecken, soo dat het schijnt dat den
Tidorees zijn met het volck vande buyten landt
alleen voort tijde is gesint te brengen, ende den Ternataen
dat naer [illegible]

Soo de Galleij vanden Spaengiaerden met een [illegible] aldaer
te voorschijn gecomen, ende met haer Cannon hadde begunnen
te schieten, het soude [illegible] een lidt adviseren,
met beyde de partijen hebben [illegible] geloovende ende
met de concept vande Galleij, verwekende de Ternataen
weederom, ende de Galleijde ende den Tidorees gincke mede
doen [illegible] Bataillie hebbende Ternataenen negen
dooden gecregen, ende 40 gequetste, waeronder den
Coninck van Gilolo een was, die seer swaerlijck
was geraeckt, soo dat wij van zijn leven ofte gesontheijt
[illegible], den Ternataen was heel ongerust,
soo dat [illegible] op eenige [illegible]
[illegible], ende den Tidorees aen
te tasten [illegible] uyt [illegible],
[illegible] aff,
[illegible] dat Tacomij
[illegible] met 15 Man [illegible]
[illegible], hebben het selve [illegible] om te
[illegible].

te betoonen dat hij aen ons niet en schortten, [illegible] beraeden
hadde niet uit geen redelijcke [illegible] te wille, om dit
gansche [illegible] hier begonnen werck te doen
voortganck hebben,

Wij hebben Coninck Sou weijlen in zijn tijt besochten
wenden hem voor den smaetse, ende d'ontrouw vande
Eedbreucke hem aengedaen, daer nevens aen seggende dat hij
hadde tot te zien, ende hem niet meer, als voorheen te
laeten bedriegen, doch wat konden wij voorneemen [illegible]
soo groot, & swaer wij hem dit stuck afmaelden, conden
niet bemercken dat hij eenige lust, off de genegent-
heijt tot den oorlogh was, soo dat wij in allen manieren
zien, & bevinden dat zijne genegentheijt alleen
streckt, tot rust, & plaijsier, ende den tijt met hoeren
& snoeren te passeeren, gelijck hij [illegible] de grooten
des rijcx wel toe te seggen, doch sought hier niet laet
aensien, zonder het wel te zijn dat de saecken hem
ten harten gaen, den tijt wil ons leeren hoe hem
alles sall toedraegen, [illegible] wij en zullen niet naerlaeten
alle devoir, & neerstigheijt aenwenden, om
desen begonnen oorlogh te vorderen, & voortganck
te doen hebben,

Dus wert door een vanons Vrienden aengedient, hoe
den Coninck met eenige van zijnen Raet hadde
geresolveert, ofte de saecken van Ceram & Amboijna,
hij hadde wel belast, hoe d'Ed. H.r [illegible]rael
nu niet een groote macht was derwaerts gegaen,
maer en hadde inde Missive aen den Coninck (nu
met het [illegible] gesonden) daer van niet int minste
geen bekenmaecken gemaeckt, wel wetende hij weijde sijne
Maijt. & eenige vande Sabandes met wel in gevallen,
maer ga[illegible] haer groot nadencken, waer over
den Coninck hadde voorgenomen, Opmorgen bij ons
int Casteel te comen, ende daer van te spreecken,
alsoo dit een saecke was die hem ter harten gingh, die
ons dit aengeseyde, was den Cap.n Laout Quitsie
t' Sibonij, die hem laet aensien, als off de grootste
genegentheijt hadde tot den welstandt vande Comp.e
stade, hij is een [illegible] persoon die goede kennisse heeft,
vande gelegentheijt van Ceram, & Amboijna, alsoo
niet te zijn weder daer ons [illegible] bekent, hij thoont
hem t'onswaerts seer genegen, doch wat sal men
hem vertrouwen, 't zijn Mooren met den anderen
wat geloove [illegible] die men houden, is well
genoech saeken bekent

Dit voorverhaelde ons aengediend zijnde hebben flucxgaens de
tolcke naer den Coninck gesonden, ende hem laeten ad-
viseren, dat op 't corte het Jacht Edel naer Amboyna
zoude vertrecken, off hem niet en geliefde de gen aen
Gou.r te schrijven, en den brieff die zijn ma.t van
Gou.r hadde gecregen te beantwoorden, den Coninck
quam daerop terstondt selve bij ons en naer eenige
discoursen met den anderen versocht hij ons alleen te
spreecken, waerover met hem in een Camer alleen
vertrocken, bij ons hebbende den Opperkoopman en
Capiteijn benevens den tolck, soo haest daer waeren
begint den Coninck zijn reden met een blij gelaet
hem thoonende gansch vrolijck, seggende dat hem noijt zijn
leven was gebeurt het geene hem op vandage was
voorgecomen, te weeten als hij stadt voor zijn huijs,
om naer Collurco te gaen, quam hem in zijn gedachten
het beste te zijn hem naer den Gouverneur te vervoegen
en met hem eens te spreecken, over het stuck van
Amboyna, waerover hem belet om naert Casteel
te gaen, als den tolck bij hem quam, en hem aen seijt
van onsent wegen, dat hem gelegen quam bij den
Gouverneur te comen, daer stondt haest een schip naer
Amboyna te vertrecken, offte zijne hoocheijt niet
gesint en was aen zijne Ed.t te schrijven, hier seijt
hij dat als hem den tolck aensprack, met de
selve gedachten becommert is stondt, waerover hij
oordeelde dat Godt was geweest daer mede voor
hadde, maer beduijde daer op een explicatie van hem
goede geseijt, dat alles welle gaen zoude, en wilde
derhalven aen Ed.e H.r generael schrijven,
en zijn meijninge openhertelijck geheel eens laeten
weeten, waerdoor hij vastelijck vertrouwde te
wege te brengen, dat den oorloge en het bloet (die
welcke nu soo vele jaeren mede quantiteijt van
Ceram en Amboyna geduert hadde) een eijnde
mocht nemen, en dat weder volgens de oude
contracten weder in voorigen staet mach
gestelt worden, waertoe hij zeijde alle zijne
sinnen en verstandt te willen gebruijcken, de
woorden waeren wel, maer off het de gedachte trouwe
bij hem geweest heeft, staet te beproeven.

Den 14.en october was den Quimalaha van Kabamoro
met 2 corracoren van de custe van Ceram op Macassar
gecomen en voort op Maleijo de welcke den brieff
van den Quimalaha Weliatto aen Coninck Hamsia
hadde.

hadde mede gebracht, waren van hem ende des Coreijo(?)
is geweest, maer naer wij doen conden sien, schijnt het
dat het van den Cannataden al wat moediger als
tegenwoordich, den Coninck sendt ons den brieff
boven, om van ons gelesen ende getranslateert te worden, ende
desen brieff quamen mede alle de Cannataders(?)
overdekt boven, welcke ons verder voortgelesen ende
getranslateert, dewyl dit geschiede, quamen vele
[illegible] genaetgens(?) om, den selve seyde ons aen
dat gij, terwyl gij byden Coninck hadde geweest,
onder den Cannataden t'verkeeren van blyschap verweckt
bespeurt, ende wel den anderen seggende: seer verblijt
waeren, dat die van Amboyna wederom begonden te
dencken aen haeren ouden heer, den Coninck van
Ternaten, seyden dat het nu wel gaen soude,
onder dienvolgende dese by den Coninck, en wederom(?)
Orangkayen(?) gaende met een eenigh woort gesprocken,
maer t'hooren hem niet veele te vreesen, doch het is
eenen geveynsden Quant, diemen seer qualijck mach
betrouwen, den brieff gelesen ende getranslateert
zijnde, vraegden wij uit [illegible] wat haer
doet van desen handel op Cham(?) ende in Amboyna
gaeven ons niet veel antwoort, maer op den val
souden wij wel sien ende bemercken dat blijckt, ende
schijnt waeren, betrouwende naer ons goet
ende gesonden, dat in Amboyna geheel niet en te zyn,

Alle dese spraecken, en gaeven wy geen antwoort,
als alleen dat wy het schrijven vanden Quimelaha
Weiatto wel hadden verstaen, doch dat alles voor
waerheyt niet conden aennemen, daer by voegende dat
wy meenen, die van Amboyna haer niet beter en
sullen comporteren, als nu eenigen tyt hadden
gedaen, dat ons noch de macht niet en ontbrack,
om niet haer, als met die van Banda te handelen,
daer op haer wel stout te letten, ende wel
hadden toe te sien, dat van eenen getrouwen ende
genadigen heer, niet eenen rechten vyandt
quamen te maecken, dan hun op wederom van niemant
geantwoort. het is wel waer dat de macht van de
Generale Compe. nu wel niet minder is, als doen wij
Banda overmeesterden, maer het sall wat anders
zyn, naer ons gevoelen, Amboyna niet het [illegible]
landen, niet geweldt te dwingen als de Eylanden
van Banda, doch als den goeden ende almogenden
Godt, sijn genade ons gelieft te verleenen
gewilt, soo sall het wel gaen

Voorts

Soo hadt oock den Coninck hadde vernoomen, dat de [illegible]
tusschen ons ende des Keysers hadden waren geschreeven, omt het
den Coninck bijgekomen, ende hadt ons door seker Advisenten, dat derhalve
geen aert vrede meenen, op het seggen van de oorsaken die
die bij ons hadden gewerckt, het waren luijden sonder
verstant, die haer eijgen schade ende ongemacke niet
en conden sien, off gevoelen, dan als sij de selve voor den
hals hadden, verhaelende dat haer gesantgens doch niet
wilden gelooven, hij hadde beter kennis van de materie
sijn behoudenis, ende des Keysers welstant in de —
Quartieren was geleegen, waeromme tijds in vrede ende
gerust hoyt maer niet bij den [illegible], de welcke
hij vele wiste dat de Keijser van sijnen staete niet
hem soude bedriegen. Ende meer gesantgens daer bij,
het is oock soo, dat niet buijten waerheijt van hem
vert gesproocken, maer het sproot altijt, omme goede
indrijvinge van haere. Wij vertrouwen vastelijck dat
het onwillich. Verder schrijven door U Ed. vant
voorleden jaer den Coninck, ende des Keysers staet
heeft verworven, om dedingen te versterken [illegible] op
dat, off het gebeurt, gelijck sij haer seer [illegible]
[illegible], dat van ons aengetast moeten worden
[illegible] schade, ende [illegible]
affronten ons [illegible] wilden, [illegible] laet te
hebben moeten tot haere [illegible], om soo het
oock noot vereijscht, haer tegen ons te mogen —
defenderen, wij en hebben uijt alle haere acten, ende ooc
niet anders connen sien, noch [illegible], off dit is haer
vriendt [illegible], maer ooc niet te [illegible] vertrouwen
vastelijck, soo het [illegible] soo verre laet commen,
dat sijne [illegible] tegens ons moeste gewendt worden,
datter den [illegible] ende de Tartaren soude
commen, ende van sijn volck soude verlaeten,
dan het can wesen dat wij in ons gevoelen souden
bedroogen vallen, het sijn geveijnsde ende ontrouwe
boosewichten, die men niet gelooven, ende noch vele
minder vertrouwen mach.

Zedert de comste vant jacht [illegible] ende dat de
Missive van U Ed. aenden Coninck is behandicht,
soo hebben wij niet anders bevindinge aenden
Coninck ende de grootste [illegible] vernomen, sijt hoe men
haer al [illegible] gelt ende gesanten ende
[illegible] principaele de Coninck selfs
[illegible] Zedert dat U Ed. Missive vant
voorleden jaer hem was ter hant gestelt, soo
heeft sij hem altijt af getrocken, doch niet bevolen
het [illegible].

getoondt als wij voorgaende wel hadden bevonden
Maer nu is alles wel, naer hij hem gedraeght, ende wijl
dat nu alles wel verd. bedaert en, ende goede raedt wille
naervolgen, alsoo ontmoetet dat hem tot sijnen, ende
des Rijcx welvaert is ten beste, maer staet
Zalomon daer van geloven, hebbe zijn Mogentheijt
raet gevende, die wij voorders wel maecken moeten, welckx
geweest, wat geloove [illegible] sijn meriteeren, is
U Ed. genoechsaem bekent.

Tijn voorgenoemde tocht op Ceram heeft hem noch alleen
soo [illegible], hij heeft ons wel, ende verseeckerlijck te
verstaen gegeven, dat tot den vrede, ende welstant
deser Custe van Ceram, ende de quantiteijt van
Amboyna [illegible] nae dat het selve wert en ooste ten
sij dat sijn [illegible] persoon daer selfs [illegible] verschijne, op
dat als dan de quaet doenders, ende moetwillige van
zijne onderdanen, bij hem naer verdiensten moeten
gestraft [illegible], de oude contractanten [illegible]
alles in voorigen staet gestelt werden, ende soo
lange wij daer tegens waeren, ende hem van zijn
voornemen verhinderden, soo souden de saecken in die
quantiteijt aldaer beswaerlijck tot geen eijnde
connen gebracht worden, zijnde voorders mijn raedt
een saeckelijcke saecke, sijnde gecommitteerde naer
Ceram te zenden, omme de twisten, ende krackeelen
aldaer tusschen de Nederlanders, ende zijne onderdanen
ter neder te leggen, ende te beslechten. Maer ick en
mijnen voorsaet, hebben dit verscheijden reijsen
int werck gestelt, ende getracht te doen, maer hoe
meerder gesant en wij hebben gesonden, hoe verder
de gemoederen der Nederlanders ende onse onderdanen
van den anderen zijn verwoestert geworden, dit
omet alleen door de gierigheijt, ende baetsoeckinge
van onse geseijde gecommitteerden, die haer eijgen
proffijt soecken, ende den welstandt onses
Rijcx, gelijck wij nu laest [illegible] met de besondere
van onsen grooten Radja hebben bevonden, die wij
betrouwt hadden, dat soo veel, als off wij selfs in
persoon daer hadden geweest, alles soude ten goeden
eijnde gebracht hebben, ende als wij sijn doen, handel
wel hebben gepractiseert, soo is desen betrouwden
Man nochtans [illegible] van allen gewest, ende
het [illegible] soo van alles met den Gouverneur
in Amboyna te bevredigen, hebbe hem geeerde oock door
geleijde, ende wij vertrouwen soodaen wachten
gecommitteerdens.

ge Committeerde hebben naer gesonden worden, dat de Stadt
in voortijt de Wester ende Zuijden overtreffende, vraeghe
ons doen verder wat goede Raet wij Eerw: dan gaven
om dit 6 Jaer tot een goede eijnde te mogen brenge
op dat de Landen bevredight en de Ed: H:re
Gouverneur Generael contentement mocht
gegeven werden/

Wij weten quaelijck wat aen 't voorst: Zijne voortijt heeft op
gegeven sullen, den Stadt- Gheleghentheijt van Amboyna was
ons onbekent, alsoo ons 't selve 't voorleden Jaer, niet
kennis te daer van was gegeven, het geene dat ons daer van
bewust is, comt alleen uijt het schrijven van den
Quimalaha Luliatto, ende den Commies. het fondament
dat wij dan sulcken Macht hebben ende de rapporten van ons
Vijandt sal swaer sijn, soo ons de gelegentheijt van
Amboyna niet wel bekent geweest en souden de saecke
alhier in Mollucco, daer naer wat beter hebben
mogen schrijven/ maer in hebbe geen weten sprake
daer van, ten tijde als wij het Gouvernement in
Amboyna voorseijt hebben bedient, ende de Heer
Jacques le Febure in Mollucco Gouverneur
en isser niet daer gesproken of te hebben twee
Reijsen, ofte ten minsten eens, den anderen van den
Stadt Gelegentheijt hierin Gouvernement advijs
gegeven, ende soo in tijde van beijde de
Gouvernementen de Zijdt wat sonderlinghe voorviel
maecten het selve den anderen dat waert door
opgeschreven bekent. Nu den Commissaris weder om
raedt geven, wat in dese gelegentheijt te in bestonde
te doen, hebben wij geantwoort dat niet wel
en wisten, dat wij dien aengaende een souden
raden, alsoo wij onse verscheijden reijsen, ons Zulcx
voorseijden hadde ... geworden, doch wert altijt
contrarie ons den Raet, ende gedetermineerde gedaen
het welcke ons groot misverstant van sijn persoon
hadde gegeven, ende doen geloofden dat alle Zijn doen
ende handel tot des Comp:s schade ende hinder
tendeert aengesien waer over de Ed: H:re Generael
ende Raeden van India, een misnoegen ende quaet
gevoelen van zijne Regeeringe hadden.

Wij hebben den Commissaris mede voor, hoe valt delijck
sij in last ... hebben in Zijne instructie, ende het Jaer
sestiene ende Maent Augustij, aen U Ed: gesonden
schrijft, dat niet den Gouverneur in oorlogh was, ende daer
in sonde

in soude continueren, ende dies anders seggen ofte d'Ed:
H:r Generale te verstaen geven souden, dat het
dus voude liegen, maer wat is daer op gevolcht, het is
jegenwoordich alle 6. maenden geleden, en UEd: hoordijt
en heeft tot noch toe niets bij der handt genomen, dat
eenigen smaecke van den oorlogh heeft, daer wij U:
May:t nochtans dagelijcx toe aengemaent hebben, maer
alles was te vergeeffs geweest, soo dat wij moeten
seggen, ende schrijven wel ons dienaengaende
langer te bekommeren,

Hier op antwoordt den Coninck, wel wetende, dat het waer
was, het geene wij hem zeijden, maer verclaerde daer
bij dat het aen sijnen goeden wille niet en hadde
ontbroocken, maer dat hem de gelegentheijt, om ons
raedt te volgen, niet en hadde toegelaeten, doch
seijde, nu den tijt gecomen te zijn, dat hij de begeerte
vande Ed:e H:en Generael, ende Raeden van India
wilde gehoorsaemen, ende voortaen ons goeden raedt
volgen, alles soude nu naer onsen wensche, ende wij
geraden vonden, waer op ons hadden te verlaeten, ende
was t'eenemael te vertrouwen dat bij hem alles ten
goeden herte en genegent vondt

Lieten op dienende hem, dat den besten raedt, die hij nu
soude gebruijcken, was, den begonnen oorlogh tegen
den Tidorees te vervolgen, soude hij niet weder
weder om niet onsen algemeijnen vijandt den
Spangiaert, ende Tidorees eenigen vrede, ofte
bestandt te maecken, gelijck zijne hoocheijt
nu voor eenige dagen hebbende ... hadde beloofft
ende gesworen, ende dat daer mede d'Ed:e H:en Generael
ende Raeden van India, het beste contentement
soude gegeven werden, soo veel als aenginck zijn
Crayen, aen UEd: daer niet moet ... zijn handel
naer rede ende waerheijt souden meer niet list, oft
bedroch omme te gaen gelijck voor desen altijt meest
was geschiet, waer over het misvertrouwen soo groot
was geworden, dat het geloove ... niet hem tijt was,
wijders dat het tijt was, om voor zijn wijcke ende stadt
sorge te dragen,

Soo veel wij oock schijnlijcke connen bekennen, soo laet het
hem aensien, ... ende den Canatan ernst was,
maer de veele leugenen, politiquen daer mede desen
trouloosen Hamsia altijt heeft omgegaen, can ons
niet goets van hem doen geloven, te meer nu desen
oorlogh niet bij hem en is aengevangen, oft bij der hant
genomen,

genomen, maer is mij genoech haer van den Tidorees
daer toe gedwongen, t'hooft te bieden, soo dat wij
door U.E. ordre ons tot vreede(?) vermanende, noch
niet doen en connen(?) goede aenradinge hier toe en ...
geresolveert, maer dat de noodt hem doet tot de
vredehandel(?) commen, om sich te disponeren(?), doch wij
niet soo sterck ende dat de schattinge alreede vergadert,
onder de gemeente, ende werde de vrede haest(?) soude
mogen voortganck hebben, den tijt wil ons leeren
wat daer op volgen sal/

Soo 't geschiedt gelijck hem naer alle apparentie laet
aensien, dat den oorloch met den Ternataen, tegens
den Tidorees voortgaet, soo salt wel noodich sijn,
dat wij met wat meerder ammunitie van oorloge
versien worden, principael met Cruijt, schroot
te loot en ijsere(?) scherp van 1½. 2. 3 & 4 lb.
alsoo dit selve meest bij haer lieden gebruijckt
ende is ongeloofelijck wat Cruijt, en ijsere
schroot dat hier tegenwoordich wordt gespilt ende
nochtans sijn wij nu al wat scraers int uijtleveringh
want soo wij haer daerin niet en begeerde
souden te gerieven wesen, ende waere seer(?) gewis
dat alle ons Cruijt inde Molluccos geen 4 maen-
den souden commen tegen houden, waerover het uijtlang
bij ons soo selden geschiedt, als 't doenelijck is, ende
de vreedel(?) tijt mede lijden can,

Voorts sullen mij tot den prince stucken van
3 pondt ijsers souden ons hier noodich sijn, om op ons
Mantdijckers(?) prauen te gebruijcken, soo alsser al
aengenomen hebben, U.E. gelieve ons daer mede
te versien, het is ons noodich, alsoo wij tegenwoordich
om dit begonnen werck te vorderen, het ... was
met den helpen ... bij ten waert tegen ons
prauwen ofte corrircorre wel dienen gemonteert te
werden

Van Medicamenten sullen onse voorkomende weder gelieven
te sienden(?), alsoo wel gequetsten van Ternataen
ons toecomen, die bij onse Meesters ofte barbiers moeten
geciureert worden gelijck het voornaemsten altijt gebruijck
(?)lijck is geweest, liet d'inlanden worden bij haer
selve ... geholpen, maer als de swaerder accidenten
voorvallen, soo comen sij tot ons, ende de gewonden(?) ...
hebben wat bij wat selve(?), soo dat wij wat meerder
medicamenten dienen versonden

Wat

Wat veranderinge U Ed.e deses tijdts, hoeveel bloet
schrijven vant voorleden jaer, bij den Caravaten weest
t'velge gebracht, daer van hebben vooren aengeroert
en wat in U Ed.e laetsten met het Jacht Tertholen ons
toegecomen, zall te weeg brengen, leert den tijt/
het is altijt soo veel dat wij merckelijcke veranderinge
soo wel inden Coninck als de grooten deses rijcx bevinden,
want haeren ommeganck vriendelijcker en beleefder
is, als voordesen, zij hooren haer oock wat beter
gemoet, principael den Coninck, hij compt dagelijcx
bij ons int Casteel, principael alleen tot den
oorlogh, en doet groote beloften ende toeseggingen
van hem nimmermeer metten Engelschen te zullen
vereenigen, maer wil in allen den goeden raedt van
U Ed.e soecken naer te comen, met meerdere gelijcke
beloften, tot dien maet [illegible], Godt geve
dat sijne beloften ons mogen [illegible] en doen
blijcken sijn goede voorgestelde intentie, en
meyninge, het is altijt seecker en gewis, dat de Macas.
die alhier het voorleden jaer in Mollucco, soo
onverwacht is verscheenen den Coninck Hamsja
heeft doen vreesen en doet hem oock vastelijck
geloven, dat bij ons op zijn goet, off de quaet willen
wert gepast/

Den Coninck heeft hier over (als altemet met den
andere [illegible] bij gelegentheyt, van des
Compag.e macht, Staet ende quantiteyt volck
gesprooken) tegens ons geseijt (dat hem nergens meer
in en verwonderde, als dat het voorleden jaer ten
bequamen tijt (als men alhier naer geene macht van
schepen soude gedacht hebben) daer soo sterck
quamen te verschijnen, en dat voordesen zulcx wijt
meer was geschiet, hier is oock verscheydentlijck
bij haer van gesprooken, en heeft haer gedachten
een groot nadencken veroorsaeckt/

U Ed.e last en bevel van Comp.s saecken alhier soo voorsichtelijck
te becleyden dat bij tijt en wijle van des Coninc [illegible]
moet, en onverdraechelijcke procedueren hem de
landen mogen getoont worden, en dat deselve met
[illegible] op ons eygen mogen bestaen, de middelen
daer toe bereyden, om ons daer niet te mogen
slaen [illegible] U Ed.e ons daer beneveus aen, wij
verhoopen [illegible] dat ons weder [illegible]
sullen [illegible] stellen, dat de Generale
Compagnie, door onse negligentie geen ongemack en
offte

ofte straffe zall toecomen, U Ed.t gelieve dan mede
te sorgen, ende gelove, dat om deselve saecken alsoo te
beleyden, ons nodich zall zijn

Wy trachten door alle geveeghelijckheyt met den overheer
vande [illegible] Compagnie alsoo te dingen deden dat
de vriendschap ende goede correspondentie tusschen ons ende
Canatadensche Rijcke mach in zijn vigeur blijven,
bedenckende dat de constitutie van haeren Staet (
gelijcke U Ed.t ons mede te verstaen geeft) ende se
geleghentheyt onlanghs een geheele verandering gaf ende ste
voorderende met dese ontijdinge, dat men daeromme den
Coninck in alle zijn quade gangen, ende valsche middels
niet en zall laten voortgaen, ende hem alles inwilligen
Maer dat men met discretie, ende voorts met aenhouden zijn
hem in zijn quade proceduyren zalle tegengaen, ende
des Compagnies gerechticheyt (die haer in dese quartiere
competeert) voorstaen, ende mainteneren, ende geene groote
affronten, ende andere boosheden meer ongemoeyt te
laten doorgaen, ende passeren, doch dat men voorts om
ongelegentheyt ende verdriet [illegible] te hoeden te
hebben, alles ons hier zall verbreden, hier in zullen
continueren soo lange, als U Ed.t anders zall gelieven
te ordonneren.

Soo veel aengaet omme de grootheden des Rijcx aen te dienen, ende
goet vertrouwen dat tegenwoordige U Ed.t met de Heeren
Raden van Indien sijt gebleven de ordonnantien van
haeren Coninck, ende dat alles goets van hem ende voortsmet
hebben wij en hebben niet nagelaten gesocht. Maer haer
alt [illegible] het selve verscheyden reysen voorgedraegen,
ende gerecommandeert, den Coninck te animeeren dat
hij in zijn goet voornemende mochte voortgaen, dien
volgens tegens den Ceylonesen, ende Straengiaden, die hem
des Ed. H.r Gouverneur Generael
verscheyden malen soo schriftelijck hadde geordonneert, ende
verscheyt by der handt te nemen was ons bevolen,
sulcx dat wy mosten trachten den selven gecontinueerden
ende alleen den [illegible] ende oorlogh voortgezet wierde op
dat een mael den Ceylonesen hoochmoet mocht
gedempt, ende voorders gebracht worden, dat den [illegible]
onder het Canatadensche Rijcke souden moeten en
buygen gelijck in oude tijden geweest te geschieden
haer tot hem uyt goede [illegible] ende goede

Hoe die van Marsiam [illegible] Nagelen haer
schrijven, is U Ed.t genoech haer bekent, [illegible]
bekent en [illegible]

bevinden wij bij haer niet, maer het blijft niet alleen
meest in voorigen staet, wij hebben haer soo veele
verscheijden wijsen daer over aengesproocken,
maer niet gevordert, zij geven ons nu voortaen geen
ander antwoort, als dat seggen haer Nagelen nu
soo suijver schoon leveren als in voorige tijden oyt
hebben gedaen, seggende dat wij ons nu ook daermede
behoorden te vernoegen te houden

UEd.t Recommanderen ons mede dat met sinceriteijt bij ons daer
op sal dienen gelett, dat de Coopluijden op alle
comptoiren bij ons zullen betaelt worden, geene als
vele gecondicioneerde Nagelen te ontfangen,
item dat over de luijden sulcx vriendelijck
mogen bejegent worden, de welcke tot ordinaris
prijse aenhaelen te brengen, en dat wij in alle
oprechticheijt soo met haer werden gehandelt, dat
soo UEd. de dessen tweevoudt hoop gunst onder tijdt
vinden wij niet als de oprechticheijt hant haven, UEd.t
hebben [illegible] te versekeren, dat dit boven staende bij ons
niet en wort naegelaeten en dat ook niet naer en
is gebleven haer met alle vriendtlijckheden voor
te stellen, den inhoudt van d'eene contracten daer
beneffens hadden belooft waer mede daer aen verbonden sijn,
soo dat wij UEd. versekeren connen, dat in
haer geene onder tijdt waeren, maer wat voorder
hebben wij daermede gedaen want alles blijft
in voorigen staete,

Het is wel soo, dat het het Eylandt Margian een tijt lange
tijden en soo, wij wat andere goede bejegeninge vriendtlijck
onmogelijck [illegible] gesproken, mede dat de luijden niet
wel contentement en is gedaen dit compt alleen uijt
een hovaerdigen, en onvriendtlijcken geest, daer eenige
dienaeren van de Generale Compagnie van geduchte
worden dan vertrouwen dat tot dit quaet haest
remedie sal gevonden werden, men zoude de schade
noch alle in weder lijcken gaen te comen houden, soo
Ternatanen Margian soo naer niet en laet, want het is
ons onmogelijck haer soo nette bij een te compelle, en
particulieren te beletten waer onder den Spangiaert
sijn voordeel niet wel wijs en heelt dit maer
haer wonderde mede. Item wel sonder in wat
disputatie de Nagelen bij den Spangiaert gesonden
en tot wat prijs deselve bij haer werden aengenomen
die onse betaelinge soo verre overtreft, dat het vele
de Generale Compagnie schade dit doet de Margianneesen
haer onsedigen seer [illegible] quaet en naerder niet
prop. contracten, UEd.t gelieft te troubleren dat bij

dat bij ons geen moeijten, noch naerstichheijt en werdt
gespaert, om dit voorsz. te comen, staen tot de
[illegible] bewogen.

Vorder Raden [illegible] onlanghs met de Edele toegecomen
sullen ons diensten zijn, om den Coninck [illegible] vande
groote mede te genieten, die ons diergaedes aensienelijck
versoecken dat hij mochten voor Nederlant te gaen,
[illegible] Raden in billickheijt gevonden, omdaer
van eenige [illegible] te laten maecken, maer ten
[illegible] voorder door Manquement van [illegible] niet
connen geschieden, waerover [illegible] diergaedes
geinteresseert zijn geweest, doch sullen met de
eerste dat nu becomen hebben, haer voor de komende
[illegible] waerdoor wij verhoopen dat de Nederlants
[illegible] int rijcke sal connen geseijnt worden
waertoe wij al onsen vlijt en naerstichheijt sullen
aenwenden.

Wat aengaet den Coninck van Bantam zijn versoecken, de
selve en werdt bij ons niet gestelt in [illegible] dat rechtmatich
offte geen eenige [illegible] te comen, alsoo ons wel
bekent is hoe hij en zijn rijcke, aen ons [illegible] zijn,
het welcke wij geen [illegible] dit versoeck aen ons dede,
gemerckt is voorgeseijt het waer op hij ons diende,
dat soo hij vande Macassaren, die in zijn lant woonen, geen
[illegible] en mochte gevonden, dat hij dan [illegible] qualijck
zijnen tijt conde toebrengen, om zijn volck [illegible]
te laten en [illegible], dat deselve [illegible]
[illegible] werden [illegible] te sien, dat se niet [illegible]
[illegible] te [illegible] quaet [illegible]
[illegible] op [illegible] voornemen, dat hij [illegible]
[illegible] van zijne onderdanen mocht
[illegible], maer dat hij vande
[illegible] Compagnie met en hadde te vrijsteden
van [illegible] van [illegible], het is [illegible]
[illegible] den Coninck, die qualijck [illegible]
[illegible] hij van [illegible] can, hij sal [illegible]
[illegible] van [illegible] (hoopen wij) geen [illegible]
[illegible] Compagnie [illegible],
bij [illegible] hebben connen sien [illegible], soude
[illegible] van [illegible] zijn
quade gangen [illegible]
Coninck [illegible] maecken, doen
[illegible] om zijn [illegible] te mogen hebben,
dan door onse [illegible] tot [illegible] te deselve
[illegible] niet [illegible] stadt, ofte
[illegible] opgaen maecken, het zijn
[illegible] met den anderen

Wijen

Wij en connen niet bedencken waer uijt het is ontstaen
dat op de 17213¾ ℔ nagelen voorleden jaer met
Zeelandia het Molluco gecomen 2000 ℔ ondergewicht is
bevonden, het is wel soo dat de nagelen van Bathian
extraordinarij droogh en suijver geweest, maer daer van
is maer 10 baren geweest, de reste zijn op Margian
ontfangen, daer bij wij ook voorsetten, weesen
geen ondergewicht en is bevonden, wij vermoeden dan
dat dewijl Zeelandia van boven wat leck is geweest,
de nagelen bij wat water en natte hebben
getrocken, en dat de ondergewicht daer uijt is ontstaen,
de nagelen met den [illegible] bode V.Ed. toegesonden waren
van oude gewassen op Tabalolo ontfangen zeker
qualijcke gecondtioneert zijn geweest, het welcq
V.Ed. sustineren wel ontfaen te zijn, doordien
die niet in der tijt en zijn gestort, wij hebben daer
soo seer en [illegible] naer vernomen, als doenelijck is
maer en connen niet bevinden, anders als dat deselve
soodanich [illegible] gecondtioneert zijn ontfangen
als bij enige van d'andere Comptoiren is geschiet,
Wij hebben deselve sake binnen Raedt voorgedragen,
[illegible] verclaert hem geboden hebben [illegible] uijt te
[illegible], bij wat saecke dit [illegible] de
nagelen, sij sustineren toegecomen zijn, wij
hadden gesien de ontslach [illegible] den onderkoopman van
Tabalolo dede, welcke met geloofwaerdige
attestatien waeren bevestiget, soo dat naer ons alsnu
donckt niet connen bevinden hem daer van yets
te last te connen geleijt werden,

Den Opperkoopman Nicolaes [illegible], en conde hem niet dit
geboden van ons en den Raedt niet contenteren houden, maer
sustineerde dat hem [illegible] de [illegible] gesijde nagelen
doorden quaden ontfangh wat toegecomen waeren
over wij van hem begeerden, dat ons en den Raedt wederom
[illegible] op dat hem in, naer wille [illegible]
billickheijt mocht gehandelt werden, daer op hij versocht,
dat deselve saecke tot ons naest comptoir alhier
mocht uijt gestelt werden, het welcq hem wierde
toegestaen met last [illegible] onder dat hem tegens
dien tijt soude geraedt maecken [illegible] als dan [illegible]
[illegible] wat hij tot last van den onderkoopman
hadde in te brengen, doch als wij naer langer
wachten en [illegible] op Margian zijn [illegible], soo
vonden wij de saecke soo geraedt bij den Opperkoopman
afsonder wij vandaen scheijden, niet anders verstonde
in te brengen, als dat hij niet en conde gelooven dat de
nagelen op Tabalolo droogen tijt, maer door
quaden ontfangh waeren [illegible] conde dat niet

daer van

daeron hem Zoude toe staen, dat gelijcke quantiteijt naghelen
weder om met 't Jacht soude gestort werden, door 't vele
[illegible] zijnde, 't Laden deselve soo lange daer in
leggen als de voorgaende, 't soo dan deselve quaemen te
verderven, soo vreesde hij gelooven dat den onderkoopman
ontschuldich was, dit was het sein —— [illegible]
dat ons van d'E. Vogel wert te hant gestelt, doch dit eerst
bij ons & den Raedt afgeslaegen, niet geraeden vindende, soo
een quantiteijt Naghelen weder om te laeten verderven,
'T onstrentte den Opperkoopman Vogel daer niet, maer het
gene hij voorstelde quam maer uijt onder bitteren haet
tegens den onderkoopman Antoni van Aelst, die hij wist
een vijant van onse vrient Stap te zijn, & hem daer op
soeckt te [illegible], omdat wij bij tijt en wijlen oock
zijn groote hovaerdije, & onverdraeglijcke bejegeningen aen
Margianesen hem in onse brieven wat hem hadden
bestraft —— het welcke wij niet hebben connen nalaeten,
alsoo de raedt en orders hem gedurich waeren, & soo langen
hoe meer toe naemen, het is beswaerlijck niet luijden van
alsulcken humeuren om te gaen, ick verclaere in
Consientie, dat soo lange ick de —— Edele
Compagnie hebbe gedient, soo veel heijt, ende smaedt
mij niet en is ontmoet, als mijn van desen hovaerdigen
Mann in den Maent welck is voorgecomen het welck soude
mij wat verdrietlick hebbe —— t gevallen

U.E. schrijft ons dat Ul. wel mochte souden gewenst hebben
dat de Naghelen die met 't Jacht Dergoes Costi zijn gecomen,
dat men deselve eerst hadde besocht te drogen alvoren de
selve hadde ingelaeden het is alsoo, soo wij selve —— bij
de ladinge hadden geweest, Ul. soude oock alsoo
gedaen hebben, maer alsoo bij den Raedt op Malledijn
niet goet en vernit gevonden, dat wij in die gelegentheijt
des tijts naer Margian soude vertrecken, maer nodich
was dat op Malledijn bleven, gelijck U.E. d'. in onse missive
p'. 't Jacht Dergoes hebt connen zien, soo zijn de Naghelen
alsoo ingeladen, & als doen 't Jacht Dergoes weder om
bevracht voor Malledijn quam, ende de Naghelen soo
verstickt & naet bevonden werden, waeren wij gesint
geweest deselve weder om te lossen & te laeten ondrogen,
maer alsoo daer mede den tijt van de Zoude verloren
hebben, vinden het niet raedtsaem geacht

Met de Prodüijt op Cabalola, is soo verde gevordert, dat Medio
Februarij soo hoor wat het worcken, als 't geschut leggen sal
[illegible] gaet daer mede slappelijck voort, al soo weijnich volck
hebben, ende de Materiaeles, als calck, steen, veel verde
ende moijelijck

te Mogelijck zijn te becoomen, Maer soo ons die van Margian
de hulpe hadden geweygert, die ons vanden Coninck wert
toegeseyt, gelooven wij, wij souden in corten tijt, dat wij
het fort op Tabaloleo maecken, de Redouyt meest voltoyt
hebben, het eene alleen aende hulpe van die van
Margian gebreeckt, doch niet temin wij sullen alle
naerstichheyt aenwenden om het begonnen werck te
doen voortgaen, dan als de Redouyt alle sal voltoyt
zijn, moet der noch een [illegible] tot een woonhuys
gemaeckt zijn, alsoo de selve op de Redouyt niet en can
gevonden worden, Wij hebben in onse voorgaende aen U.Ed.
laten weeten, dat het weert ander souden wesen de
Redouyt op Tabaloleo te maecken, als op Loattij, Maer
wij [illegible] Nu waernaedemael, dan niet temin het
sal veel gaen, maer het moet zijn tijt hebben, Wij
waeren voornemens (gelijc U.Ed. hebben aengeschreven)
beyde de oude bolwercken op Tabaloleo om verder te
vergrooten, maer daer wert bij eenige vanden Raedt
geoordeelt, dat men het best uyt de wercken begonnen te
laten staen, op dat de Mooren niet boven ons souden
comen te commanderen, het welcke daermede souden
belet worden, Maer wat salt dan al zijn, Wij souden
dan weder om in plaetse van een werck 3 hebben te
bewaeren, ende als doen de Mooren gesint zijn haer van
te [illegible], het welcke wij niet connen gelooven dat doen
sullen, [illegible] sal haer besletten, ofte anders [illegible]
[illegible] daer haer residentie te nemen, wij sullen
hier op U.Ed. ordere verwachten en hoe ons daerin sullen
reguleeren.

Wij verstaen mede dat Ed. U.Ed. aengenaem sullen geweest zijn, soo
wij op het voorstel vanden Commandeur Edewart Jacobs
Engels, hadden comen resolveeren, de [illegible]
[illegible], Tidore, de Galiasse, het Jacht
Waterloos, [illegible] in plaetse van die noch 12 dagen
op te houden, omtrent Medio Meij [illegible]
Calderer naer Tajongan hadde doen [illegible] commanderen
[illegible] opgehouden [illegible] de toert uyt te [illegible]
op de Spaensche [illegible] van Aquarenlero was
gesonden) en passant noch haer advantagie te mogen soecken
op de twee Spaensche [illegible], die dat jaer in Molucco
hadden geweest, om op dit stuck te beraedslagen, en hebben
naer het voorstel vanden Commandeur Edewart Jacobs
Engels niet gewaert, [illegible], Maer [illegible]
[illegible], van ons inden Raedt voorgedragen, hoe op het vertrecq
der Spaensche [illegible] ons souden hebben te reguleeren
met het [illegible] van onse volck [illegible]
oorloge

Voor q[ue] vele verscheijden discoursen inden Raedt voorgevallen
zijn, maer werdt eyndelijck eenstemmich voorbedacht
geoordeelt, dewijl nu het opsetelijck vande silveren schepen
was gemist, dat sulcx gelijck UEd. in zijn instructie te
schadelijck den Raedt in bedencken gegeven, ofte dan
niet geraden soude zijn, de Emboscadeeren te [illegible],
om bij westen Lucon, naer de Piscadores te zeijlen,
als wanneer UEd. niet goet vondt, de vloote aende
Noortwestzijde vant voors. landt Lucon, ontrent
de Cabo de Frailes 10. à 12 dagen te laten bij
houden, om te [illegible] offe de Spaensche, Portugese
schepen die van Manilha naer Macao navigeeren,
hier op hebben te rencontreeren onse in sichten gehadt,
Het is soo goet, niet te gemackelijck, een mooij raedt geven te
maecken, als het geen tegen [illegible] en zijn, maer
toe is daer meede niet te doen, 't is verdrietich
nieuwicheden te hooren, sonder schult te hebben, de schepen
souden ons naer 't westen bij dande Spangiaerden omme
geen voordeel doen, wat soude ons dan mogen gemoveert
hebben deselve vast te houden, omme naer Cabo de
Frailes te laten zeijlen, daer was immers voortijts
gemonsteert, als hadden d'onse tot haer ruijm gewaeckt,
het is meede buijten twijffel, alwaert soo, dat de
schepen doorde Caldeneis gesonden, ende daer bij de
Spaensche genomen waeren, niet veel bijsonders uijt
gerecht souden hebben, daer sijn nu een Raedt [illegible]
(als gesegt) [illegible] gemoveert, dan wij
geloven, dat deselve den Commandeur Cornelis
Jacobsz verghet en zijn gewest

Laurentius [illegible], dat [illegible] sijn weduwe [illegible] Camer
[illegible] Marquan te [illegible] comende den Coopman
Hamsia bij ons int Casteel [illegible] ons vande en stadt
[illegible] gelegentheijt van Amboijna, [illegible]
ons aen [illegible], dat [illegible] hadde, [illegible]
[illegible] was, dat UEd. H[ee]r [illegible], nu
voor [illegible] [illegible] Maert van [illegible]
[illegible] naer de quartieren van Amboijna was [illegible]
tot wat eynde dit selve was geschiet, conde hij niet
[illegible], [illegible], dat UEd. Heer
[illegible] nu met de compste van [illegible]
[illegible] hadde gesonden, maer dat
inde selve [illegible] niet en [illegible] aengeroert,
tot wat eynde, ofte waer toe zijne Ed. deselve maert
soude gebruijcken het welck hem geen goet gevoelen
en gaf, [illegible] dat des [illegible] haer [illegible]
[illegible], [illegible] dat UEd. [illegible]
[illegible]

waert, om het landt Ceram geheele te crijgen, ende daer den
grondt te verderven

Hier op antwoorden wij den Commissaris, dat de voornoemden Raed en
de Hr. Gouverneur (dat niet desen tijde Mael naer
Amboyna was gecommen) alle een waeren strekkende onder
Maccassaren, Mallayers, Javanen, ende andere vreemde
Natien van Ceram te scheyden, opdat de landen aldaer
bevrediget, den Oorloch geweert, ende de onderdanen tot
haeren schuldigen plicht gebracht mochten worden, opdat
Sijne hoocheyt gehandthaeft. Ende de Gouverneur Comp.de
inde quartieren aldaer mochte genieten het geene haer
bij solemneele contracten was toegesegt ende [illegible], het welcke
nu soo veel jaeren aen een anderen, door den vorsten
Quimalahas ende Quipatijs [illegible], ende afgunst haeren was
onthouden. Ende de onderdanen was toe gebracht, het welcke ons
niet langer stondt te lijden, wijders dat heer Commissaris
wel bekendt was, hoe meenichmael Sijne Ed. ende de
Heeren Raden van Indias daer over aen hem hadde geschreven,
ende in alle vrundtlijckheyt versocht dat door desen [illegible] ende
verbintenisse der voornoemde contracten, bij hem mocht en
geweert, ende alles naer recht ende redelijckheyt mocht geslist
worden, maer op alle dese claghten van Sijne Ed. en
was bij hem niet opgedaen, maer de saecken waeren van
tijt tot tijt erger geworden, ende de gemoederen van den anderen
verbittert.

Sijne hoocheyt, diende ons daer op dat al het geene wij hem hier
van seijden waerachtich was, ende quade raet geweest haeret
bewegen hadden het welcke hij nu seer gewaer wert,
versoeckende dat wij hem van doe niet meer stercker
wilden, hij soude nu niet ooghen sien dat slecht ende bedrogen
was, waer voor hem nu voortaen wel wachten souden,
ons verclarende dat alle 't geene nu voortaen bij hem soude
gedaen, ofte bij den handt genomen worden, dat alles ter
goeder trouwen soude geschieden, niet wel meer [illegible]
beloften ende toeseggingen daer bij doende, A. sin hij
soude voortaen een goet ende oprecht man wesen, maer
dese beloften hadden wij voor desen, soo veel ende dickwaels
van hem gehoort, dat daer weynigh geloove meer [illegible]
stelt.

Wij seijden hem doen noch [illegible] aen, hoedat de saecke [illegible] Hooft
[illegible] naer Amboyna soude [illegible], of die Sijne hoocheyt
niet en geliefde [illegible] aen den E. Hr. Gouverneur te schrijven,
dewijl het schrijven sijne voorneemste staet was op bij hem
werdt geantwoort, dat niet alleen gesindt en was te schrijven
maer wilde mede een gesandt aen de E. Hr. Gouverneur, ende
[illegible] aende [illegible] van Ceram senden, hij hadde al langhe
voor desen ons daer van wel aengesproken, dat
genegen was.

geweest was, ijemandt vande Grooten zijns Rijcx naerde
Quartieren van Amboyna & Ceram te zenden met 4 à 6.
korrecorren, maer wij hadden het selve hem altijt ontraden
& tegengehouden, maer nu heeft hij deses tijdt aen onse bescherminge
te doen voortgaen te hebben, aen ons versoeckende dat hem nu
geene [illegible] en te assisteeren met onse goede Raedt, die
hij in allen deele te willen volgen, van ons wijders
begeerende, dat wij hem souden gelieven aen te wijsen, in wat
forme hij aen UEd.le sijne Missive soude stellen & schrijven
waerop wij hem andermael tot antwoort gaven, dat hem
daerin niet conden helpen, hem was best bekent wat
in sijn hert, & gemoet besloten hadde, waervan wij niet
ondersoecken conden, Maer het geene dat wij hem raeden conde
was, dat hij nu naer Rechte, & waerheijt most schrijven, &
insgelijcx voorderen d'Ed.e Hr Generael met
lanckheden, & derhalven hen te misleijden

waerop hij antwoorde dat men soude weijnige getrouwicheijt met
ons Tractaet, & bij hem besloten hadde, al 't geene hij aen UEd.
soude schrijven, uijt een oprecht hert, & gemoet soude voor
comen) waerbij noch liet, oft de Ternaten conde gemeenlijck sij
Verstaende, met eere innemende hun naer vande gerechticheijt
te Sulla [illegible] te prijsen, Maer dat het geresolveert was, met
de Nederlanders te leven & sterven, & in allen deele den
Raedt vande Ed.e Hr Generael te volgen, alsoo sij
hadde onder bevonden, dat deselve tot sijn, & zijns
Rijcx behoudenisse was streckende, alsoo was het hij
onder voort aen den broomsten, & het nouwste en Coninck
sijn, die oijt geboren was, door aen zijn goede meijninge
verbleef bij ons getrouw veel.

Wij vraegden ons, wie vande Grooten van Ternaten hij best
soude gebruijcken, om deselve voor het [illegible] bescherminge aen d'Ed.
Hr Generael, & die van Ceram te sullen laten onderven,
waerop hij ons voorstelde eenen Quimelaha Sjbori, in
onlanghs tot het ampt van Capitain Laut verkoren zijnde,
deselve Sjbori is [illegible] een altijt het hooft, een vrient
vande Nederlanders te zijn, hij heeft langen tijt, ofte
meest al zijn leven inde Quartieren van Amboyna,
& Ceram verkeert, d'Ed.e Hr Joan Ottens
heeft van sijn persoon mede goede kennis tot ten tijde
van ons Gouverneur in Amboyna, hebben wij alreede met hem
eenige reijsen gesproocken, doch nu hebben wel meest
(terwijl wij in Molucco geweest zijn) 't geselschap
van hem gefrequenteert, maer hebben hem altijt bevonden
een afkeer vande Conincx Ramsias quade gangen, &
valsche practijcken, te hebben ons altijt voorstellende
soo het ons soo verde mocht gebracht worden dat hij vanden
Coninck.

Coommandeur ende zijnen raedt in Commissie, met last ende authoriteyt
moeten gehouden worden, naer de quantiteyt van Amboyna ende
Ceram, vertrouwde, dat aldaer sulcken veranderinge soude
naecomen ende te wege brengen, dat de E. Gouverneur ende Commandeur
souden sien, ende bevinden dat hij haer te vrundt was, het zijn
Moonsteren beloven … , waer op men hem niet en mach
staeten,

Den Commandeur heeft voorders aen ende versocht dat men het raedt
ende ordre den Capiteyn Laoudt Quitsiel … , met den
ordre op naer Amboyna soude mogen vertrecken, omme
zijne brieven aen de E. Heer Gouverneur te bringen, bij ganschen (?)
hij soude den genoemden Capiteyn Laoudt, met zijne Instructie
ende authorisatie versien, dat alle tgeen de Tolcken op Ceram
souden bevelen, ende gebieden, bij alle zijne onderdanen
soude naergecomen worden, als offt hij in persoon daer
selven waere; doch onder desen beschreven, dat deze genoemde
Quitsiel niet een naer Ceram en soude gaen, voor ende
alleer hij al zijnen last ende Instructie aende E.
Heer Gouverneur soude vertoont hebben, ende dat daer en
boven, bij hemselven en soude begonnen, offte bij de Landt
genoemde worden, sonder voorweten, ende goet vinden van
zijn E.ᵗ, als wij sagen dat den Commandeur van dit voor
nemen niet en was te brengen, maer instantelijck
aenhielt, hebben daerover met den Raedt geresolveert,
ende dit stuck haer voorder gestelt, als een saecke van
gewichte, haer vermaent met aendacht daerop te letten,
doch als naer vele ende verscheyden overleggingen, ende
debatten alles wel ingesien zijnde, ende bevonden dat
offt wij dit den Commandeur toestonden, offte
ontseyden, alst hem geliefde conde verwerken
zijn voornemen offte te beletten, alsoo wij de zee voor
hem niet sluyten conden, maer conde met zijn vaertuych
vertrecken ende navigeren naer Amboyna buyten ons
weten offte consent, soo is bij egaliteyt van stemmen
goet gevonden, den Commandeur zijn versoeck toe te
staen, alsoo het seker bij ons niet en conde belet
worden,

Wijders versocht den Commandeur dat uit gevangenschap van den
Capiteyn Laoudt mede naer Amboyna mochte vertrecken den
Tolck Alonzo Candinosa, alsoo deselve den man was,
die goede kennisse heeft van den staet ende gelegentheyt
der Molluccos, mede van de Cannatadirs … ,
ende ordre, die oock de gemeynten van den Capiteyn Laoudt
wel bekent zijn, soodat wij vertrouwden dat deselve
U E.ᵈ aldaer dienstich, ende de Compagnie voordelijck sal sijn,
wij hebben deselve seer qualijck connen missen, maer
om verschillen in het … , hebben den Commandeur ende Capiteyn
Laoudt (die bij de naem … versochten) daerin
…

vileijn wert, U.Ed.e sall gelieven desen gemelden Alouro,
soo aldaer rangeren, [illegible] te verwerven, ende de eerste
gelegentheijt weder om herwaerts te zenden, alsoo
alhier in Molucco de Compagnie geheel derft van dien.

Den Coninck dit gevonden hebbende, zijnde geraeckt tot zijne
beloofde, doet groote beloften en toeseggingen, gelijck
mede den Capn. Laoudt, soo het gesproocken waeren, daer
waerheijt relaes bij hadde, wij souden geloven dat niet
haer alles ter goeder trouwe en were gemeijnt, maer
de veelvoudige leugenen en valsheden bij haer gepleecht,
doen ons mistrouwen, en aen haer beloften en toe-
seggingen twijffelen; maer anders, naer uijt de vrije
schrijven, souden niet haer alles goets toe te trouwen.

Des wij oordeelen, en vermoeden hebben dat den
Coninck het voornemen hadde ende sijn gevoelen seijt
te vermeerderen schrijven, ons hebben [illegible] gesocht te
scheijden, den schijn van voorleden tegens den Spaengiaert
begonnen, maer onderdeel is onder den schijn, niet hebben
zijn schade te bedriegen, gelijck blijckt bij den
missive ons in handt gecomen, die den 8.e
Januarij Ao. 1636 in Dammalamma geschreven
door eenen Religieus, genaemt Fraij Mirice, die
Hamsia waerschouwt, van het sterck gerucht dat dit
selve jaer het Manilga in Molucco zoude schrijven,
hem vermanende aen sijn beloften te gedencken,
die hij int ontfangen van zijnen doop hadde belooft,
gelijck U.Ed. bij de originele missive en translaet
desselve (die hier nevens gaen) sult gelieven
te besorgen, tot wat eijnde dan Hamsia soo groot en
macht van volck doen tertijt hadde bij den anderen op
Malleijo gebracht, can hier uijt bespeuren worden,
soo dat het ons seecker en gewis is, soo ons de Spaengiaerden
Ternate en de Galliassen met de waerden tijt weijnich
toegecomen en alhier behouden, dat men wat ondernemens
van den Ternatanen soude gesien hebben. Maer wij
connen ons sonder het Hamsia met verraderije
swanger gegaen, doet den tijt om te baeren, ende
hem ons brooc[illegible], wat salmen dan dusdanige
booswichten betrouwen, doch wij sullen ons gerustelijck
hier van stellen, onderwerpende ons ondweelen van
Godt.

Sullen wij ons gaet den Coninck Hamsias brief ende
het translaet daer van, oock de copie en translaet
van des Conincks brief aende van Ceram,
mitsgaders het translaet van des Conincks brief doorgemelte,

gemelte Coninck ende aende Carg. Laoudt, wat door
deselve bestieringe sall gevolcht werden, leert ons den tijt,

Wij vertrouwen dat UEd. soo wel vrindelijcke ordre van Ceram sijt gepresenteert, dat den Coninck Hamza, geen malle streeckjes meer sall laten vinden, maer soo daer en tegen (tegens onse verhoopen) gelegentheijt ons souden mogen getreden hebben, sullen als dan met een boos woordt te doen hebben, dan verhoopen dat met den naesten alles goets te verstaen het welcke God geve,

Wij vertrouwen dat UEd.t aldaer den overvloet van sijn [illegible] gevonden sijt versien, waeromme wij UEd.t van harten recommanderen ons te versorgen, met een ordelijcq man, offte sorgman, die alhier bij ons het [illegible] ampt moete bekleeden, daer beneffens tot onsen secretaris moeten gebruijcken, den welcken dan alhier bij ons is aengenomen, en ons bij den E. Hr. Joan Ottens was gerecommandeert, maer hem sijn ampt, obedientie onwaerdich, UEd. gelieve hem om te doncken en ons met een andere bequamen persoon te sien.

Tot verlossinge van ons Guarnisoen, zullen ons al vorders houden met aenden toe te gesonden, want als volcq over hadden tijt versoect geweest, vallende deselve al veel [illegible] waer onder dit bovengenoemde getale, wel zal noodich sijn hetwelcke gesonden, het souden welcome wesen, dat eenige [illegible] van onse volcq haer [illegible] Nobo zullen blijven willen, maer het selve is met [illegible] soo dat daer op geen staet en is te maken.

Belangende t'gene aent Guarnisoen Compstant jaerlijckx soude versterkt worden, omte claddinge van [illegible] voort te coomen en de soldaten vande schaede te [illegible] die sij [illegible] (welcke haer versterkt worden niet en draegen) te bevrijden, Wij en connen niet bedencken, dit eenige alsdat ie soude connen voort brengen, maer dat daer door wegen zall Compt.s
affslaen, vrij wat van compstant en zall worden ontbloot, ende dit salder noch bijvallen, alsoo het dewelcke [illegible] door de [illegible] Molucco vrij wat in [illegible] gaet, ende daer door t'gene t'gemelten met aende [illegible] t'kost gangen, soo en salle onse [illegible] volck, als haer al 4 maenden in compstant jaerlijcx versterkt worden, niet te becomen, soo dat dan noch ordonnede al een zeventig [illegible] [illegible] sullen [illegible] wij zullen hier op UEd.t ordre verwachten.

Adiegaende

Den aengenaemden Ed: Testament vanden luijtenant Deliës
Kandelaer, hebben wij sullen volgen d'ordre die U Ed: ons
dienaengaende Ed: gegeven tot s' Zenden, hebben
voor de 289½ Rea. aldaer voor schult &ca. vande weduwe
Magdalena Rodrigos aen verscheijden Crediteuren
betaelt, de Molluccos doen bevelen, sijn &c t' Comptoir
Generael op Battavia laet de Crediteuren met de
laetste besendinge, ofte retour in Augustij toecomende
hebben U Ed: desenaengaende geen van alles uit breder
te verwachten,

Uijt de Missive van U Ed: hebben met met leetwesen
verstaen, hoe der Compagnies amboijnse saecken seer
schielijck van veel haere vervallen, in aenhoort sijt
haert dat, & hadden alle canton met oorloge en onlusten
soo bedommen staen, das sou sij daer in voorsien
werde, een quade ongeval luijt sijt souden resulteren,
het is beclaegelijck dat in soo vreedige saecken, der
Comp.s staet & geleegentheijt, in de quartieren aldaer
sulcken grooten handel heeft te verkomen, de ouderdom
as vervallen, haeren schuldigen plicht hebben &
haere vaderen tegens sijn ... (die
sij alle trou & gehoorsaemheijt schuldich sijn) gewoont
hebben, dit sijnde Maximus altijt geweest, vande
Quimalaha, & den Carnataden seer aen haer op den
lijst van Edam, onder Callewe ondermaenen tot afvallen
te brengen, & haere tegens den Gouverneur te doen
Revolteren, waernae men moeijten ooste arbeijt bij
haer is geschaedt, gelijck wij mede (aldaer het
Gouvernement bedienende) vele & verscheijden reijsen
hebben ondervonden, doch het schijnt dat in tot haer
overmaete gecomen sijn, het is oock te gevis, ...
dat de vele veranderingen van d' meene Gouverneurs
aldaer, tot de saecken niet veel goets en hebben gedaen,
alsoo de menschen van verscheijde humeuren & conditien
sijn, wij verstaen mede dat in Raede van India
was goet gevonden, onder tegenwoordige saecken, de
goede, & ... Tirant de macht onder sijn ...
commando, & bedwijt te setten, Godt
Almachtich wil dit voorgenomen exploict met sijn
Goddelijcke hulpe & assistentie soo bijwesen,
dat de boose geslacht, & der Comp.s vervallen
staet in de Quartieren aldaer weder mede reputatie
mach hersteeven worden, waer toe den Goeden &
Almogenden Godt, sijnen segen gelieve
te verleenen,

Vlierden.

Voorders is ons mede verre terhandt gecomen Copye vanden [illegible] brief vande [illegible] Majores t'verleden Jaer wt het Patria gecomen, bij Sulcken soo wel ons aengaet, naer wij stellen ste[illegible] vermogen traght en haere Ed.tes Ordre [illegible] naer te comen/

Met de materien vande Nieuwe Negorije op de hoeck van t Hitoe op Ceram, daer de Ceramers tegenwoordich noch aenwesende is, ende hebben daer oock een fort bij begonnen, waer op al twee stucken geschut staen, soo sall ten hoochste noodich zijn, dat bij ons op de hoeck van Mantayo eenige quantiteyt aende [illegible], ende een goede Profijt werde gedaen om de incomende vaert [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bedrijven, waer op dan oock te wesen sullen [illegible] soude dienen, daer men mede onder de hoeck van Lolobij tot inde bocht van t allanghe [illegible] soude mogen tot hoeij beden, alsoo de vyandt [illegible] altemael achter de hoeck van Lolobij comt leggen, [illegible] over Malleij [illegible] tot [illegible] Cannatadus quantiteyt, het welck [illegible] conde beletten, alsoo de vorder bocht geen gelt en hebben, daer de Profijt soude gelijck werden, staet tegenwoordich een waecht huys, [illegible] quaerde, waer op alle naest [illegible] waerlen, daer [illegible] hebben noch een waeckt huys waer bij een [illegible] staet, daer continuelijck [illegible] soldaet en leggen, dit volck van bij den anderen getrocken, can men de Profijt wel besetten, het sall ten hoochsten noodich zijn, of [illegible] sullen moeten sien dat altemael de [illegible] voor ons niet vrucht gehaelt werden [illegible] sall U Ed.t ons goedt en Ordre te laeten [illegible]/

En gaet [illegible] Tadrael, is ons ten hoochsten noodich, wij hebben als onse [illegible] in Mollei [illegible] comen, altemael [illegible] [illegible] [illegible], maer en connen niet [illegible] [illegible] [illegible] is onder [illegible] te [illegible], Maer [illegible] ons [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] wij bij der handt [illegible] het zijn al [illegible] groot [illegible] [illegible] [illegible]/

Timmerluijden, Zijn ons mede ten hoochsten noodich, alsoo de geene die wij tegenwoordich hebben, haeren tijt meest geexpireert is, ende zijn niet gesint haer op Nova te [illegible], [illegible] conde gesonden, wij dienden wel een goet Mr. Timmerman te hebben. Alsoo daer [illegible] voorvalt, wij zijn dit Jaer niet [illegible] in Cannadt en gequelt geweest, ende continueren noch [illegible] [illegible], dat [illegible] [illegible] [illegible] voorvalt, als bij ons [illegible] werden, Wacht [illegible] [illegible], dat [illegible] [illegible] goede [illegible] timmerluijden moeten toegesonden werden

Wij

Wij verstaen dat vrede aen weerzijden geweest ... den verklooghen zijn | soo aldaer de voorg. havaen ... [illegible] ... dat UEd. ons met den eersten ... Schip, alsoo daer nimmer [illegible]

Den Spangiaert die van Nature gansch superbe en hovaer-
dich is, heeft sich soo verstout dat hem op 11en
dezer met sijnde 2 volle schepen, daer van het minste 24
en t'ander 34 stucken voerde, met 2 galleijen vol
volck dicht voorbij de schepen Walcheren en hollan-
dia liggende voor de Rheede voor Malleije (doorvaert onder
wall zijnde) heeft derwaerts begeven, en ghelijck voor ons
te scheijden, sulcx dat haer van de schepen en t'fort
mede met scherpe besocht, van onse zijden is [illegible]
het boven a... geschoten en [illegible] wert gequetst, hoe
het met de haere afgeloopen is, sullen met den
tijt komen te verstaen; 't schijnt haer op haere geen
[illegible] stucken uijt te stellen, de schepen, omme onse
[illegible] schepen tijdelijck in Zee te senden
moeten dient, ons derhalve vrede, en diffoneijst
[illegible] gesonden, opdat de presentatie van de
E. Compa. met en verder geconvenieerde [illegible]
[illegible] en oock moeten, dat UEd. gelieft de
[illegible] voor een Schip, dat UEd. voor de Mollucos (om
altijts te blijven gedestineert heeft) mede een
[illegible] haest herwaerts te senden
alsoo de tegenwoordige constitutie van de
Mollucos sulcx is vereijschende, want veele
[illegible], groote en cleene van onder hebben, daer tot
continueel een Schip moet werden gebruijckt.

Den Cannataen met sijn gevolgh hebbe met mede
somwijlen op Zijn versoeck de handt geboden, [illegible]
te volbrengen met een Schip met vrede en ...
woorden [illegible]

De Hr. E. naer dat den E. Gouverneur Jan van
Broeckom, desen dus verre hadde geschreven, en
haer door vast met 't Schip Tholen van Malleije te
vertrecken, omme de E. van Margian naer Amboyna
te disponeeren, vast als geseijt, de vijandts macht op
onse tegen liggende schepen voorne-
[illegible], onder schieten, derhalven Zijn E. aen
merckende de [illegible] en geringe vrijt
van den Cannataen, en Zijnde daer op omme gaende
is bij Zijn E. en den Raedt goet gevonden dat de
schepen Walcheren en Tholen beijde te vergesel-
len naer Margian souden vertrecken, en dat den
Opper Coopman Anthonij van [illegible] daer
[illegible]

niet eens sien te gaen, dienende Ed. op 't spoedichste
aen 't verseeckeren, opdat sijne Ed. onderrichtinge
de vaertuygen toesende, opdat Coninck doen mochte
hebben.

Ick seyde dat alhier (en [illegible] sijn gedaen) tydinge ons
door den Hr. Gouverneur [illegible] [illegible]
aengebracht, dat beyde de spaensche [illegible]
op 23en desen des morgens sijn vertrocken, ende
uyt drie overloopers (die des nachts daerom op
Mallejyt [illegible] gecomen) verstaen hebbe, dat
d'oorsaecke van haer vertreck [illegible] was, omme
het begonnen fort in de Calderis (alwaer nu
een groot schip was) te helpen opbouwen, andere
seggen dat dese twee schepen naer Maccassar
sullen gaen ende dat op [illegible] van 't [illegible]
Galleyen haer sullen volgen. Wat 't er van sij, wille
ons den tijt leeren.

Hier neffens gaen de Monsterrollen van de garnisoenen
op de forten Carnatom ende Margian.

Naer het hem laet aensien, sullen oock deze Mooren
[illegible] seggen, sal het toecomende [illegible]
apparent [illegible] voort bringen, [illegible]
Nageleden dies [illegible] Ed. gaen, sijn alle de [illegible]
die al hier gewent sijn, ende [illegible]
langen en comen [illegible] sullen [illegible]
ende U Ed.

Hiermede

Edele Erntfeste Manhafte seer wijse
voorsienige heeren [illegible] naer
[illegible] Groot [illegible]
[illegible]
die U Ed. [illegible], ende [illegible]
in [illegible] Regieringe ende [illegible] U Ed. [illegible]
salicheyt van Noden is.

Uut schip Wassenaer ten rede voor
Wingurla, desen 26en Martio Ao 1637.

Onderstont U Ed. onderdanige, en getrouwe dienaer
ende was onderteekent, Ant: van [illegible]

Coppie.

Missive van d'H.r gouvern.r Jan van Broeckom. aen d'Ed: Heer Gouverneur generael p.r Texel uyt Taernaten adij 26 Maert. 1637.

N.o 1

Jck Coninck van Ternaten. In Molucco. ende [illegible] lant van Ceram. Zende desen Mijnen Brieff aen U.E.[d] Heer Generael Anthonio van Diemen, tot Antwoort vande
Brieff die Jck met het Schip Texel becomen hebbe/. U.E.d^t schrijft mij dat alle voorgaende practijcken die van mij gegaen ende U.E.d^t ter ooren gecomen zijn, niet meer bij U.E.d^t en werden gelooft noch aengenomen
de leugenaers mij niet aengebracht werden, worden van mij oock [illegible], Jck late U.E.d^t weten dat van mij voortaen, alles dat Jck sal schrijven ende U. beloven, waerachtigh sal wesen, ende datter uit den
oprecht harte comt, dat kenne [illegible] Godt. Ende oock adviseert mij U.E.d^t dat seer verblijt waert, doen ghij uit mijnen brief verstont, dat Jck den oorloge bij der hant hadde genomen, dit [illegible], want in dien tijt ben Jck
naer Codingen gevaren, ende hebbe aldaer een plaetse ingenomen, daer Jck twee Bolwercken ende een Negrije gemaect hebbe, Ende doen Jck sulcx verricht hadde, hebbe Jck mij wederom naer Maleijen begeven/.
[illegible] den Tijdoreesen ende Spangiaert over dit stuck gemiscontenteert zijnde, goet gevonden hebben [illegible] dagen naer mijn comste aldaer, den fort ofte haer lant aende Boort van Subbo te beginnen, welcke Boort
gelegen is, recht over mijne Negrije ende U.E.d^ts fort, ende naer datse daer eenige dagen aendoende waren geweest zijnse op ons volck comen varen, ende hebben [illegible] Avont ende Morgen, 56. Man van mijn onder=
danen, soo doot geslagen als gevangen genomen, Ende Nu ben Jck met haer in volcomen oprechte oorloge, ende mijn meeninge is, soo lange als Jck sal sullen leven, daer inne te blijven continueren, Ende daeromme
soo Jck de swackste ben soo sal den Tijdorees mij verdrijven, ende in contrarie soo zij de swackste is, sall Jck hem overwinnen, U.E.d^t schrijft ende belooft mij inde jongste Missive, dat soo U.E.d^t quame te staen
Jck de geseijde oorloge vervolgde ende continueerende bleeff mij te hulpe comen, of [illegible] met een goede Macht Assisteeren zoude, soo van volck, geschut, cruijt, loot ende victualie, want sulcx alles tot nijt=
wercken vanden oorloge noodich is, ende als U.E.d^t met zijne macht hier verschenen sal wesen ende de mijne daer bij gevoecht zijnde, sullen gesamender hant mogen onderstaen wat ofte haer sullen conneratten,
hebben, Ende principalijck op Layarka. t'welck de sterckste der Tijdoresen is, Ende van voorders omme den Tijdorees hen onder ons te brengen, Jegenwoordich ben Jck U.E.d^ts belofte verwachtende, ende bij al
dien U.E.d^t sulcx mij gelust naer te comen omme t'voorsz. werck te verrichten, sal alles wel zijn, Ende den gansen handel hier inde Moluccos U.E. Comp^a ende mij alleenigh aengaen/.

Met de aencompste van t'schip Texel. t'welcke was op den 15.^den Januarij voorleden, hebbe Jck verstaen dat U.E.d^t voornemens waert met een groote Macht naer de quartieren van Amboijna te vertrecken
omme de Moor willige aldaer te straffen, Ende daeromme zende Jck mit [illegible] desen mijnen broeder den Captn. Laout. Citril Siborij, omme U.E.d^t te begroeten, ende wegens dese saecke te
handelen, den selven en zende Jck niet als voorgaende gesanten, maer alsoft Jck selffs daer in persoone quame, want alles wat U.E.d^t met hem verhandelen ende goet vinden sult, dat sal bij mij voor wel
gedaen ende volcomen aengenomen werden, Alsoo Jck hem zende met een goede intentie ende oprecht gemoet, Ende off gebeurde dat door zijne comste alles verricht was, soo ist geschiet, maer soo het
noch niet gedaen is, ofte int werck sijt, versoucke dat U.E.d^t gelust daer van te desisteeren, alsoo het volck op Ceram mijn onderdanen alle geen schult hebben, maer alleenigh die t bewint hebben, namentl
den quimelaha ende eenige vande overicheden, die vermits haere faulten de onderdanen mede de schult ofte misdaet op den hals brengen, want d'onderdanen onder haere overicheijt staen, ende alle
de schaden ende ongelijcken die door dese sake ontstaen sullen, sal U.E.d^t soo wel als mij aengaen, den quimelaha Lou Hor. met alle het volcq die met hem gecomen zijn, beloonde Jck hen, Jck versoucke
aen U.E.d^t dese gewichtighe sake metten Captn Laout wilt te willen overleggen ende beraetslagen, ende hem te ordonneeren den quimelaha mitte Singagies ende quipatijs soo Olijsivas als Olijlimas
te spreken, omme haer af te vragen of [illegible] genegen zijn onse begeerte naer te comen, t'welcke [illegible] Godt geve.) Maer soo zij lijden naer ons niet willen luijsteren noch hooren, soo sal den Captn Laout
aen U.E.d^t versoucken, dat zij haer met U.E.d^ts macht mach dwingen, waer door zij sullen genootsaeckt zijn, haer tot de redelijckheijt te begeven, Jck en geve hem geen macht mede (: t'welcke
U.E.d^t gelieve int goede te nemen.) alsoo Jck mij op de Macht van U.E.d^t vertrouwe, Ende bij aldien dat door dese ofte andere Middelen, aldaer ijets goets, ofte niets en wierde verricht, dunckt mij ofte
gansch dienstich ende niet te wesen, dat U.E.d^t sich eens geliefde met de Macht die aldaer zijt hebbende herwaerts te transporteeren, omme alle onlusten tusschen mij ende U.E.d^t geresen te
beslechten, want Jck segge U.E.d^t hier int, dat alle mijne overheijt, soo wel op Ternaten als andere plaetsen onder mij sorteerende, niet en zijn als de voorgaende overicheden hebben geweest
alsoo meest alle de oude zijn gestorven, ende de jegenwoordige velle niet meer als jongens zijn, die de contracten tusschen de Hollanders ende Ternatanen onbekent zijn, daeromme bij aldien
U.E.d^t ons geliefde tot den eijnde toe voor te staen, soo believe [illegible] herwaerts te comen, of dat de contracten mogen werden vernieut, de quade inbreucken afgesneden, ende wij naer desen
soo hier als op Ceram beter handel ende correspondentie tusschen vrienden anderen mogen hebben/.

Dat Jck aen U.E.d^t versoucke van nimmer oorlog op Ceram op te zenden, is voorsake om dat het mijn onderdanen zijn, ende den quimelaha mijn quimelaha is, ende soo zij na mijn broeder den Captn Laout
hooren willen salt wel zijn, maer soo zij sulcx niet en willen doen, dan sal Jck mijne gansche Macht bij de uwe voegen, ende lichten de quimelaha met alle de Singagies, ende Cipatijs, en laten
hunne kints kinderen in haere plaetse succedeeren, die wij dan soo danige onderrechtinge geven sullen, datse naer onsen sin handelen sullen moeten, ende dan niet [illegible] hande [illegible] van daer te
drijven, omme geen meerder bloet van soldaten ende arme luijden te storten, mijn dunckt dat dit het beste is, t'ghint hier inne can werden gedaen, doch soo U.E.d^t de sake beter verstaet ende
bestueren cunt, alles staet in U.E.d^ts geluste; Ende oft gevielt dat U.E.d^t op een ander plaetse noodich te verrichten hadde, versoucke ernstelijck dat U.E.d^t een gedeelte van=
U.E.d^ts Macht herwaerts gelust te zenden, met een weijnich volcq, omme voor eerst ijets bij der hant te mogen nemen, Jck verstae mede dat U.E.d^t van meeninge zijt, tot ver=
lossinge vanden [illegible] Cooteman van Macqian. den opper coopman Patarra herwaerts te zenden, t'welcke verheugt mij seer. Want den opper coopman van Macqian en dunght niet
daeromme gelust [illegible] Patarra mitten eerst [illegible] te zenden/.

Jck segge U.E.d^t nu mitsdien noch, dat Jck mede doen (: als U.E.d^t mij aenschrijft dat bij U. ooc heeft gedaen) namentlijck, alle valsche practijcken ende leugenen aen den zijde
[illegible] ende niet en geloove, nu becht U.E.d^t mijn oprechte meeningh, soo U.E.d^t dunckt dat alles ten besten mach verricht werden:) geopenbaert ende aengeschreven, daer=
omme Jck U.E.d^t jegenwoordich bij desen oock mijne oprechte intentie ontdeckt ende met een sincere meeninge mede te kennen geve, want twee vrienden die met malcanderen alijantie
hebben, behooren den anderen in alles geloove te prestere, ende oock den voor d'ander geen sake te verbergen, U.E.d^t soude mogen dencken (: dewijle Jck verstaen hebbe, dat U.E.d^t met
soo grooten Macht inde quartieren van Amboijna gecomen zijt omme mijne onderdanen te straffen.) ende Jck nu versoucke dat U.E.d^t daer van wilde desisteeren/. dat Jck
dit doe door vreese, ofte niet gerust, want wat is hier inde werelt die meer aen malcanderen verplicht ende gehouden zijn, als twee oprechte vrienden. Vader ende Moeder zijn grootelijcke ady
malcanderen gebonden, maer de vruntschap van oprechte vrienden overtreft haer noch. soo danige vrienden zijn wij beijde te samen, Maer als den Spangiaert ende den Tijdorees vernamen
dat U.E.d^t mijne onderdanen den oorloge aendoen, sullen zij haer daer af verheugen, ende met ons den spot drijven. de vruntschap die tusschen ons beijden is, is als met man en vrouw
die bij malcanderen in een huijs woonen, maer de slaven mijner onderdanen aldaer hebben tegens U.E.d^t soo wel verkeert als tegens mij, daeromme waert wel noodich ende goet
datse eens gestraft werden door U.E.d^t en mij, want alsse door ons beijde te samen sullen gecastijt werden sullen onse vijanden niet te seggen ofte te spotten hebben. dit geve Jck U.E.d^t te
te kennen, U.E.d^t can naer zijn gelieven te hier inne handelen, want wat is bij U.E.d^t gebreckt/.

Jck hebbe U.E.d^t voor dees tijt niet besonders te zenden, als alleenlijck twee baren Nagelen, die U.E.d^t gelieve in danckbaerheijt te nemen, Godt Almachtich verleene U.E.d^t alle
geluck salich lanck leven, ende voorspoedige regeringe/.

Geschreven inde Stadt Maleije opt Eylandt Ternaten desen [illegible] Martij A^o. 1637.

سلطان اجل امير المؤمنين حمزه نصره الله

في يوم الاربع

والسلام بالخير

Missive des Gouverneurs van
Ternaten aende Ed. Heer
Admirael in Hollandia antse
taen gesonden
No 1

Ick Coninck van Tarnaten, zende Mijn Broeder
den Cappt.s Laout quitakil Siboy, omme deesen mijnen brief
aende Kimelaha, Liliatto, Sengagie, Kipatys, soo van Oly-
hyma als Olysiwa, te behandigen, Ende bij aldien ghij kundich
Mij voor U. Coninck erkent, voor mij soubat, ende jnde
kercke mijne Name roept, 't welck Ick belaste, soo sult
ghij alles wat U. den Cappt.s Laout quitakil Siboy Mijn
Broeder belasten sal, naercomen, want hij ander last
heeft, als mijn broeder Zalr. quitakil Akij Cappt.s Laout
Baradij, alwoe saryat, quoffamanure, Bemino
ende mijn grooten Sadaha gehadt hebben, de welcke
U. veel praetjens aengedient ende ledige goederen
voor mij van U. geeyst hebben, maer deesen die Ick
nu zende, gaet met anderen last, ende de Redenen,
waeromme dat Ick den Cappt.s Laout derwaerts zende
js alleenlijck om dat Ick verstaen hebbe, dat den E.d.
Hr. Deuraedt geresolveert was met een groote Macht
aldaer te verschijnen, omme U. het Eylandt Ceram
te verdistrueeren, dit doen Ick om te vermanen, hoe
danich het bij U. aldaer js gemaeckt, ende oock om als
den E.d. Hr. Deuraedt te verspoucken herwaerts
te willen comen, bij aldien ghij gedistrueert zijt, eer
mijnen Cappt.s Laout daer comt et. Patientie. ende die
doot zijn, moeten doot blijven, Maer ghij allen die noch
jnt leven gebleven zijn, belast Ick, dat ghij alles
wat U. den Cappt.s Laout beveelen, ende hij met den E.den
Hr. Deuraedt goetvinden zal, terwijsselijck zult
naercomen ende achtervolgen, want hij soo veel js,
als off Ick daer selver jn persoone waere, Ende
soo het gebeurde dat den E.den Hr. Deuraedt
Resolveerde selfs herwaerts te comen, off te
een ander jn zijn plaetse met een gedeelte van zijn
Macht hier te senden, (: naerdat aldaer alles sall wesen
te rechte gebracht:) sult ghij quimelaha, met alle
Mijne principaelste onderdanen mitten Cappt.s Laout
alhier bij mij verschijnen, Soo ghij mij voor uwen

heerschen Coninck wel kennen, Die dunckt dan dat hij dient
de Steangsaerden Dannmalamma hebben geincorporeert
(: t'welck over de 30 jaeren geleden is :) nooyt geen Macht
van daer alleen tot onser hulpe is gecomen noch quaelick
eenen van d'lijden en hebbe gesien.. Ick ben jegenwoordich
U. Coninck. Derhalven belaste Ick U. dat t'zij den
Hr. Zuidewalt selffs. of te Niemant van Eymden
wegen herwaerts compt, gheij luijden niet en zult naer=
laten mitten Capits. haout ... te comen soude
eenigh Versuijm /.

Moenço 1637

Translaet van missijve
door den Coninck Hamsia [?]
aen die van Ceram gesonden

N°. 7

Translaet vande Missive
door den Coninck Hamsia [?]
aen die van Ceram
gesonden.

Translaet vande Missive door den Kimelaha Leliatto uyt de quartieren van Amboyna gesonden aenden Coninck van Ternaten ... in October 1636 ontfangen ende getranslateert Zy

Heer Coninck.

Ick u: slave geve U. te kennen dat doen ghy de Kimelaha Tacibou herwaerts gesonden hebt, hy aldoen alle de plaetse van Oly siwa en Oly lima mitsgaders ons beyde broeders my en Kimelaha Luhoe besichtigt en gesproocken heeft, neven slave voorts Luhoe is met gemelte Tacibou van hier vertrocken mede nemende 7 Orangkayas van Luhoe en andere plaetsen met noch 2 van Huy en Asselouly; wat de ... uwe Mayt.de de ... en alle de Orangkayas, soo opt Eylandt Ternaten als Marquian en d'ommelandts sult hebben comen spreken, hoe hier de saecq in dese quartieren doen ter tyt toe droegen, en doen de Luhoe van hier vertrock, heeft hy my bevolen in syn plaets goede opsicht te hebben over alle uwe Mayts plaetsen ende volckeren te houden en alles ten besten te dirigeren, gelyck oock mede den gemelte Tacibou ons altsamen uwe Mayts begeerten ende wille te kennen gegeven heeft in presentie en aenhooren van alle de Singadiers en Capitans, verlaeten hebben wy gesamenderhandt geresolveert buyten t'vertreck van Kimelaha Luhoe tot versterckingh van onse Negorie een fort te bouwen; ick bestede my als Mariniers om dit werck te volbrengen, maer die van Cambello liede, tot Ssemiato toe en de by leggende Eylanden hebben hier toe geen hulpe noch bystandt bewesen, maer die van Lissabatta tot Cayeli toe, die hebben ons hier inne geassisteert en t'werck helpen voltrecken tot versterckingh van ons geloove, en doen wy met dit bouwen bezich waeren, soo syn de Christenen onderdanen

vande

Moluco 1637

Translaet van missive
door den Coninck Hamsia
aen die van Ceram geschreven

No. 7

Translaet vande Missive
door den Coninck Hamsia
aen die van Ceram
geschreven.

Translaet vande Missive door den Orangcaya Leliato uyt de quartieren van Amboyna gesonden aenden Coninck van Ternaten ende welcke in October 1636 ontfangen ende getranslateert is.

Heer Coninck

Ick u: slave geve V: te kennen dat doen ghy de Orangcaya Tacibou herwaerts gesonden hebt, hy alsdoen alle de plaetse van Oly Sima en Oly Lima mitsgaders ons beyde broeders mij en Orangcaya Laulee besichticht en gesproocken heeft, nevens slave voorts Laulau is met gemelte Tacibou van hier vertrocken mede nemende 7 Orangcayas van Laulau en andere plaetsen met noch 2 van Ouw en Asseloulo, welcke uwe Mayts de Hoesiwes en alle de Oudersten, soo oock Eylandt Ternaten als Macquian en d'oudersten sult hebben comen te sien, soo hier de tijdinge in dese quartieren doen ter tijt toe droegen, en doen Orangcaya Laulee van hier vertrock, heeft hy mij bevoolen in sijn plaets goede opsicht en toesicht over alle uwe Mayts plaetse ende volckeren te houden en alles ten besten te bevorderen, gelijck oock mede den gemelte Tacibou ons altsamen uwe Mayts begeerten ende wille te kennen gegeven heeft in presentie en aenhooren van alle de Singadiis en Capateys, derhalven hebben wy gesamenderhandt geresolveert duyts t'vertreck van Orangcaya Laulee tot versekeringh van onse Religie een Fort te bouwen ick stelde mij als Meester om dit werck te volbrengen, maer die van Combello liedi, tot opmaken toe, en de bij leggende Eylanden hebben hier toe geen hulpe noch bijstandt bewesen, maer die van Lile tot Caybou toe die hebben ons hier inne geassisteert en t'werck helpen voltrecken tot versekeringh van ons geloove, en doen wy met dit bouwen handel doende waeren, soo sijn de Christenen onderdanen

vande

van Hollanders bij mijn gesonden, alsvooren wij
alle onse macht 15 Vaerten groote hebben & naer
Bitton gestoert zijn, & doen wij daer gecomen
waeren, soo zijn 5 Christen Negrijs met naem
Lautquin, Wackisimo, alangh, lilliboij en Batou
ons toe gevallen, & hebben voor uwe Mayst.
gesolveert, dit is geschiet op Bitton, in presentie
van 4 soons van Soubo & naer dat dit geschiet
was, soo hebben die van Oma mede een besendingh
aen mijn gedaen & doen kondt dat haer meest bij
ons wilden voegen, waeromme ick met mijn
macht derwaerts naer Batouaka gevaren ben,
alwaer d'Orangkaijs van 5 Negrijs bij mijn gecomen
zijn, mede brengende den Hollandts Boot
met 3 Cranckes tot bewesinge dat tegens de
Hollanders Rebellerden & in Oorlogh waren
& hebben mede gelijck de voorgaende voor uwe
Mayt. gesolveert van daer ben ick weder
vertrocken naer Oma die ick beleegerde, alwaer
alle de Orangkaijen van Rossilau bij mij quamen
& hebben gesamentlijck haer bij ons begeven
& voor uwe Mayt. mede gesolveert: die van
Rossinia zijn oock vande Hollanders afgevallen
& zijn met haer in Oorlogh maer, en hebben noch
niet comen solveren, drij Negrijs op Hatuller
met naem Olat, Sorre soij & Souraka bleven
bij de Hollanders, & hebben haer noch met Slade
Boij, Daria, Kabolle, Boulot & Tiobo gheven alle
voor uwe Mayt. gesolveert, & doen wij wederom
op Lucelle gecomen waren, is Caloerkis bessij
bij mij gecomen met d'Orangkaijs van Soulij en Boij
& hebben mede aen uw Standt gesolveert, Silan
Binauwer, Seran & Gorom, die zijn ons mede
toegevallen, maer het —— Sin & Hatuelij houden
noch met de Hollanders geselschap Tradt, soo
zijn de Onderdanen vande Hollanders uwe Mayt.
toegevallen, daer vande Hollanders beschaemt
zijn, & hebben tot dien tijde om macht & hulpe
naer Batavia gesz, daeromme bidt Coninck
het op dit stuck & soeckt het voor te comen
dat uwe Mayts. landen & forten bewaert
mogen blijven

Molucco 1637

Translaet van missive door Quimelaha Luciatta aen zijnen Coninck van Ternaten gesz.

N:o 6

Translaet van Missive door den Quimalaha Luciatta aen den Conninck van Ternaten gesonden

Ick Coninck van Ternaten ende der Molucqos, Sultan Adja Amiril Moemenin, Hamsa, Massaron, Minalaji, etc.: sende desen mijnen brief aen den E. Hr. Heer Anthonio van Diemen, Gouverneur Generael tott Battavia

UE. Ed.ts missive aen mij gesonden, hebbe ick wel ontfangen, deselve oversien ende gelesen, ende daeruijt verstaen, dat UEd.t gaerne saegt, dat ick mij tegens t'aenstaende mousson naer de quartieren van Amboyna transporteere, omme aldaer met UEd.t alles onlusten te beslechten, ende wederomme op een goeden en ouden voet te brengen, en naer dat sulcx soude verricht sijn, voorders van andere saecken UEd.t en het Ternataense rijcke betreffende te handelen, doen ick sulcx verstondt, was ick grootelijcx in mijn harte verheugt, daer ick Godt en Mahomet tott getuijge toe neme, want dit is 't, dat ick lange voor desen getracht hebbe te doen, soo bij tijde van den heere Gouverneur Hoodenstoyn, als den President Gittens, ende hebbe al eerlijden, tott 2 a 3 malen versocht naer Amboyna te gaen, maer hebben mij 't selve t'elckens afgeslagen, watt oorsaecke sij daer toe hebben gehadt is mij onbekent, en dit is d'eenige schult, dat de quartieren van Amboyna tott soo een onrustigen en desolaten staet vervallen zijn, tott desen tijt toe. Ende nu [...] ontbiedt UEd.t mij aldaer te verschijnen, 't selve accordeert en compt met mijn sinne ende genegentheijt over een, ende ben daer over grootelijcx verheugt. — Ende aengaende UEd.t mij in sijne missive aenschrijft, gelove ick dat bij UEd.t sal naergecomen werden, en met aente treffen sal sijn, UEd.t soude mogen dencken, dat ick UEd.t mistrouwde, sulcke gedachten sijn bij mij niet, maer alsoo UEd.t ende ick noyt bij malcanderen sijn geweest, als met brieven van wedersijden, alsoo verre van malcanderen sijn, daeromme soo vrage ick UEd.t met desen mijnen brief, off UEd.t alles 't gunt in de missive aen mij geschreven vermelt staet, sult naercomen, ende oock mede toestaen 't gene ick in desen aen UEd.t sal versoucken, want als ick en UEd.t bij malcanderen sijn geweest, en alles in goede gestaltenisse geredresseert en gebracht sal sijn, sal niemandt in toecomende daer yets tegen hebben, noch hun oock derven tegenstellen, als Godt alleene, want al 't gunt bij UEd.t en mij alsdan goet gevonden wert, moet bij haer voor goet aengenomen, ende naergecomen werden, den Capiteyn Laout mijn broeder, heeft desen aengaende mijne meyninge aen UEd.t wel verclaert te kennen gegeven, bij deselve meyninge blijve ick noch (sonder daeraf te wijcken) persisteeren, want sijne Vorstelijcke Genade der doorluchtigen Prince van Orangien, en ontbreeckt noch volck, geschutt, goudt noch silver noch eenige goet, maer alles is om de naegellen te doen, dat die alle in UEd.ts handen mogen comen, doch 't gunt 't selve verhindert, is alleenich de quade gemeente, en 't Opperhooft ('t welck een verrader ende schelm is,) [...] aldaer is niemandts schult, ende daer door heeft de questie, ende oneenicheijt aldaer tot nu toe geduijrt ende gestadich aengenomen. [...] Quimilaha noch slave, maer is mijn Quimilaha ende slave, ick hebbe hem aldaer niet voor Quimilaha gesonden, maer heeft sijn broeder Longou [...] soo dat hij het Quimilaschap, van mij en sijnen broeder als een dieff gestolen heeft, doch soo mij Godt van de wereldt laet, sal UEd.t mij believen [...] den Quimilaha ende sijn consorten met en sijn [...] t'excuseeren, maer bij aldien mij Godt int leven spaert, dat ick aldaer bij UEd.t verschijne, ende [...] executie laten doen, dat haer naervolgers hun daeraen sullen mogen spiegelen, ende exempel nemen. — Daeromme soo UEd.t van resolutie zijt, omme naer dat alles wederomme in voorige gestaltenisse sall wesen geredresseert en tott volcomen gehoorsaemheijt sall zijn gebracht, mij toe te staen, 't gunt de contracten metten heer admirael Steven van der Hagen gemaect, die quartieren aengaende inhouden. Namentlijck datt alle de plaetsen die ten tijde den voorn. heer admirael het Portugeese fort innam, onder de Portugiesen hebben gestaen, aen UEd.ts zijde sullen blijven, ende die onder de Croone van Ternaten als doen subject geweest zijn, dat die wederomme aen mijn zijde sullen comen, alsdan sal ick mij derwaerts verwegen, ende met Godts hulpe alles ten rechte brengen [...] in alles gerechtigheijt, sal ick besorgen ende 't welck UEd.t mij gelieve toe te vertrouwen, maer soo UEd.t dit mijn versoeck niet toe en [...] staet, [...] UEd.t mij bij UEd.ts missive die ick verwachte, adviseert, dit mijn voorstelle ende [...] sullen [...] geraeckt zijn, aldaer te verschijnen. — Ende bij aldien UEd.t mij [...] een [...] ontbrack, aenvoort vant [...] om bij UEd.t te comen, derhalven gelieve UEd.t mij [...] staen, soo sal ick, alsdaert dat mij een [...] ontbrack, [...] omme mij daernaer te reguleeren, mitsgaders tegens watt maendt en dach, ick aldaer mette [...] eerste schepen hierop antwoort beschrijven [...] ende vaerdich te maecken, datt UEd.t voornemens sijt, omme int begin vant aenstaende sal dienen te zijn, omme mij daernaer te prepareren, ende vaerdich te maecken [...] mousson, tijdelijck herwaerts te senden, 2 a 3 cloecke schepen van oorloge, omme op het spaense secours letten, en plaetsen [...] selve is mij wel aengenaem, want daer door (alswaert dat ick van hier was vertrocken) sal ick geen sorge hebben, dat den vijandt of eenige van mijne plaetsen, eenich yets sal connen of [...] souden te attenteren. — Doch niettemin, drage ick sorge over vier van mijne principaelste plaetsen namentlijck Godinge [...] Gilolo, Tulla [...] ende Taromij [...] die ick versoecke, dat UEd.t gelieve met u volck te laten besetten, ende met amonitie van oorloge te versien, can sulcx door groot off te veel volcks niet geschieden, dat ijder plaetse maer met 20 man moeten beset werden, omme mijne [...] verricht contentement hebben, tott mijne wedercomste uijt Amboyna, alsdan mogen deselve wederomme gelicht werden, want bij mijne absentie en sall den vijandt niet trachten 't casteel Malleyen (voor 't welcke tegenwoordich bewaert is) aen te tasten, maer laet [...] oogmerck sall wesen, omme op eene der voorgenoemde plaetsen yets t'attenteren, voort [...] vijandt [...] Macquian ben ick niet besorcht, want door vreese van UEd.ts forten, aldaer sall den vijandt, daer niet aencomen, noch yets derven bij der handt nemen.

Nessens [...] versoucke ick UEd.t een metaels [...] en een Portugiesche [...] die int schieten geboren zijn, versoucke [...] aen UEd.t voor mij daer [...] stucken van plaetsen [...] sodanige [...] als het [...] dat hier [...] gaet, terwijl ick niet in de quartieren van Amboyna [...] voort, ende dewijle ick aldaer verschijnen sall, soo versoucke ick aen UEd.t, dat mij mach toegesonden werden, een goet stuck sattijn [...] off damas [...] geschildert, een [...] met een [...], ende een [...]. Godt almachtich, wil UEd.t spaeren, in langdurige gesontheijt, ende voorspoet, ende verleenen geluck ende victorie over uwe vijanden.

Geschreven int Castel Malleyen, desen 15en July Ao. 1637 ==

من سلطان اجل امير المؤمنين حمزة

والسلام بالخير

يوم الاحد

Moluco 1637
Missive van den Coningh van
Ternaten aen den Heer
Generael dato 15:
Julij, uyt het [illegible]
getranslateert.

Aen E.E. Heere
Gouverneur Generael
Antonio van Diemen.

Edele, Manhafte, eerl, wijse, voorsinnige, Ende seer discrete Heere

De Jachten Bredamme ende Zeeburch, bij UEdt. den 29en may passato van Amboyna, met eenige coopmanschappen provisien, ammonitie van oorloge, als anderssints, naer de Molucos afgesonden, arriveerden (Godt zij loff) te Macquian voort fort Gnoffiquia, op den 10en Junio daer aen volgende, alwaer wij mede den 12en majo waren gecomen met welcke Jachten ons wel sijn ter handt gecomen, UEdt. bijde missive gedateert 29en majo passo. waerbij met vreuchden verstaen, de goede ende geluckige welcomste, van UEdts. ende der heeren raeden van India voorgenomen besoignes inde quartieren van Amboyna, ende Ceram, waer voor Godt geloofft ende gedanckt sijn moet eeuwigelijcken.

Het veroverde fort Lucidla, heeft bij den mooren inde quartieren, den naem van onwinbaer gehadt, het welcke nu anders gebleecken is, wij vertrouwen vastelijcke, dat dit den mooren, den moet wel wat sal doen sincken —

Als wij dit gepasseerde, den Macquianesse aenseijden, in presentie vanden Godgoe vanden Coninck, vonden een merckelijcke veranderinge aen haer sin, ende bespuijcken seggende, dat noijt hadden gedacht, dit alsoo soude uitgevallen hebben, het welck een groote verwonderinghe voor haer waermede wij geligentreijt hadden, deselve over henlieden vreesselick gemoet, en boose acten, die sij dagelijcx plegeden. (het onderwinden der, onder contracten en t'breecken der nagelen) te bestraffen, maer gaven weijnich tot antwoordt.

Bijde missive van UEdt. verstaen hebbende, d'ordre aen ons gegeven, vant Jacht Bredamme alhier in Molucco niet op te houden maer t'selve opt spoedichste van sijn ingeladen Cargasoen t'ontladen, en wederomme naer Battavia af te senden op dat aldaer bij UEdt. in andere diensten, soude mogen gebruijckt werden, waer over te verstondt hebben geordonneert den eijs wt Bredamme op Gnoffiquia aen landt te nemen en sonder in Mallejo te commen, het voornoemde Bredamme sal soo spoedich als ons mogelijck sijn sal afdespecheeren, wij sullen naer goet arrivement op Malleja naer bevindinge ende goeden ontfangs, vant cargasoen, bij bijde Jachten door

UEdt.

UEd.t ons toegesonden, het generael voor deeze crediteuren, en
de Moluccos belasten, welcke bevindingh met de depesche vant
schip Coolen, UEd.t eerst te verhaelen, nevens de boecken
schriften, ende andere pampieren

UEd.t belast ons mede, dat met dit jacht Broddamme naer Batt.a
UEd.t souden laeten toecommen, de negotie, soldije, ende
guarnisoen boecken, nevens de dependentien vandien, t'welck
voor deese tijtt niet heeft connen geschieden, alsoo de boecken
van Marquian op Malleija noch niet ...., ende die van
Batsian ons mede noch niet toegecommen waeren, dan toe
commende sullen hierop ~~naeder~~ ordre stellen

Soo veel aengaet de bevindinge van Wassenaers Cargasoen
connen UEd.t daervan geen secker kennisse geven, alsoo de
pampieren ende bewijsen daervan op Malleija sijn, ende
alhier op Marquian door dien meest al haer vaertuijch (om
een tocht op den Tidorees te doen) uit is, soo dat bovendien
eenige praiiven sijn te becommen, om naer Malleijen te senden
derhalven UEd.t tott de comste vant schip Coolen sal gelieven
te patienteren

Doch om UEd.t eenich contentement te doen, soo ist, dat op
Marquian hebben bevonden, gelijck ons bij den oppercoopman
Nicolaes Vlodt bij behoorlijcke attestatien is vertoont, dat aldaer
het Cargasoen van Wassenaer sijn uitgestort 579 baelen
rijs, ende deselve naergemeten, ende gewogen sijnde, is te cort
bevonden 16012 lb. rijs Hollandts gewicht, hoe het met de
reste vande 3000 baelen op Malleijen sijnde, sal gaen, cann
UEd.t considereren, want deese genoemde baelen, vande
schoonste ende best geconditioneerde uitgesocht sijn, de leccagie
is groot, en sonder onse provisie seer gemackt hebben, maer
nu met dese 100 lasten Arracansche rijs (ons door UEd.t
met 't jacht Broddamme toegesonden) hebt onse schaersheijt
verhoet

Met dit jacht Broddamme en werden UEd.t geen naegelen
toegesonden, alsoo bijde comptoiren alhier geene offte weijnich
sijn gelevert, daer sijn omtrent 12 a 13 baelen ontfangen
derwelcke UEd.t (met die noch souden mogen becommen)
met het schip Coolen per retour hoopt te verbaelen

UEd.t bevelt ons mede, alsoo gesint waeren bij de reduijt op
tabelolo, een steenen huijs offte logie te maecken, dat daer
van souden desisteren, en 't selve naerlaeten, ons gebiedende

het

het packhuijs voor nagelen ende Dragisen int onderste
vierkant vande reduijt t'ordonneren, dit werck wil ons
modigh vallen, en langsamen voortganck nemen, alsoo t
daertoe niet is aengeleijt

De Reduijt is geheel voltrocken, de cap daerop aengevoet
de beddinge gemaeckt, het geschutt daerop, en alles claer
daerbij soo is het een schoon werck, altemael met kaijsteen
gemetselt, en soo wij nu weder comme sullen beginnen te
breecken commen lootgaten te maecken, ofte traletten daerin
te setten, mede om balckens inde muer, te leggen, tot de soldringh
dat hecht ende sterck werck moet wesen, omme t'geschutt te
mogen draegen, waertoe plancken van drij duijm, ofte ten
minsten van twee en een half duijm sullen moeten wesen, die
niet geveilt maer bij ons slaeven sullen moeten gesaeght werden
voor ons ten naesten bij, een swaer werck sal sijn

Wij hebben nu tott de sleder die inde reduijt leijt als mede
tott beddinge, hondert en achtenseventig plancken gesaeght
maer wat tijtt daermede geconsumeert is, heeft ons genoech
verdrooten, en altelanck geduert, alsoo ondertusschen veele
nodige wercken ingeretardeert gebleven sijn, alsoo dat ons
het werck nu soo veel overvalt, datter onder smooren

Het huijs dat wij voorgenomen hadden te maecken, soude bij
den waterputt staen, soo dat alsdan het selve ons niemandt
soude connen benemen, maer een steenworp verre vande
reduijt, en soo hooch, dat niet het canon, daerover heen sweven
soude connen, doch sullen daermede niet beginnen, voor dat
andermael UEd.t advijs ende ordre sullen hebben becommen.
ten ware anders moesten genootsaeckt werden, soo UEd.t
het werck moet sien, betrouwen UEd.t wel gevallen, souden
niet onse meijninge ———— per een ———— connen

Het onderste Bolwerck is meest onder de voet en geheel
het selve gedaen sijnde, sullen niet het bovenste beginnen
en werpen tselve mede ter neder, op dat geen twee a drij
platten meer hebben te bewaeren, die soo wijtt vanden andere
leggen, en aen geen water connen comen, ten sij niet
bliven vande mooren

Uwe verhoocte ordre aen UEd.t wegens een reduijt inden
hoeck vant mardiquers quartier op malleija te maecken
UEd.t antwoort, met d'Heer Joan Ottens daerover gesproocken te
hebben, die tselve mede niet en kent en vindt, doch dat naer
sijn oordeel, deselve reduijt, beter op den hoeck van Backij

= malacky =

= malacka soude dienen geleijt, achten naer ons oordeel het
mardijckers quartier voor dees tijt alreede groot genoech.
en wanneer sulcx alsoo wierde gedaen, soo soude daermede
weijnich plaetse gewonnen werden, het werck soude bij naer
offte wel een niequint groot werck vant fort commen, ende
alsdan soude moeten de gehele borstweringe, en graft om
't mardijckers quartier moeten geslecht ende gevoert werden
waermede naer ons oordeel, weijnich voordeel voor ons can
becommen werden, maer wel een groot werck op den hals
te haelen, de graft vant boorn quartier hebben begonnen
ses voeten wijder te maecken, en is alreede een groot stuck
daervan gedaen

Datt U Ed.t oordeelt, dit werck offte redduijt soo nootsaeckel.
niet en is, omme daedel. daermede voorts te vaeren, maer dat
het selve wel ses a acht maenden mag uijtgestelt werden
werck oock soo inder daedt is, ten heeft daermede sulcken
haest niet, waerover hierop naerder ordre sullen verwachten

Datt den Ternataen aengaet den coninck heeft ons daervan
gesproocken, die wel geerne sien soude, dat dese redduijt ontrent
de hoeck van tallagamma mocht geleijt werden, waervan U Ed.t
wij ons soo vreemt hielden, en oock seijden, daervan
niet souden dorven aenschrijven, oock dat het selve voor
ons niet raedtsaem, alsoo alreede inde moluccos forten genoech
hadden te besetten, soo dat geheel ongeraeden was, meerder
te begrijpen, seggende wel te weeten, dat sijne maj.te dit
niet en meijnde, maer sulcx alleen uijt curtesije seijde
hierop, betaelde ons met een lachen, en schoon voort daervan
stille, U Ed.t heeft vastelijck te vertrouwen, dat bij ons geen
onnodige wercken werden voorgestelt, alsoo veel meer
noodige reparatie hebben te doen, als bij ons can volbrocht
werden

Het maecken van dese redduijt op Sabdolo, heeft ons het
maecken van nieuwe wercken soo tegen doen staen, dat schrick
wanneer daeraen commen dencken, wij hebben wel eer verstaen.
dat de moluccese gouverneurs plechten te claegen, datt
geen gelegentheijt en hadden, waermede den tijt mochten
passeren, maer wij en hebben daerover niet te claegen
alsoo ons soo veel voorcompt, dat qualijck een maeltijt
met vreden mogen eeten, en dann noch het meeste, dat
van een kreeckelige, dooraerdich mensch (die alle fidelitejt
en gehoorsaem aen ons schuldich was) soo veel spijt ende smaet

te moeten

te moeten gedoogen, Ick verclaere in Consciëntie, indien noch wedercomme soo verre varen, soude moeten toebrengen, sonder mij met mijn handen te mogen revengieren, liever te willen sterven watt daervan is, connen alle eerlijcke luyden (die in der mijnen tijt inde Molucos geweest) getuijgen, hebbende ende Godt hooghlijck te loven en te dancken, die mijn sinnen en gemoet alsoo heeft gelieven te stieren, dat mij aenden onredelijcken man, niet en hebbe vergrepen

Als UEd.t missiven per de Jachten Bredamme ende Zeeburch ons op den 10.en Junio. waeren ter handt gecommen, hebben wij den 14.en d.o bij ons hebbende den Coopman van Cassewo Jacob Hermansz.en den gemelten Nicolaes Vlodt beijde aengesproocken, ende tegens hem geseijt, dewijle hij om sijne verlossinge, aende E. E. Heer Gouverneur hadde versocht 'twelck hem bij sijne E. E.t was toegestaen ende geconsenteert dat hem derhalven soude gereet maecken, omme aen genoemde Jacob Hermansz.en sijn transport te doen, ende van sijne administratie ontlasten, voorders hem te schicken, dat met het Jacht Bredamme naer Battavia vertrecke, waerop hij antwoort 'tselve te sullen doen, dan alsoo wij sagen, dat gemelten S.r Vlodt hiertoe geen preparatie maecte hebben hem daerover aengesproocken, ende gevraecht waercomme niet naer en quam het gene hem door ons was belast

Hierop antwoorde genoemden Vlodt, het selve niet te connen doen, en dat oock niet gesint en was, met dese scheepen te vertrecken, mede dat niet en wiste ofte onse authoriteijt soo wijtt was streckende, omme soo een persoon als hij was, soo wegh te sturen, waerop wij hem dienden, het selve hunnes sijn eijgen versoeck te sijn, waerover aen d' E. E. Heer Gouverneur selfs hadde geschreven, en sijne verlossinge versocht, doch hoe hem meer goede reedenen gaven, hoemeer hij in sijne gramschappe hervoer, seggende niet te willen vertrecken waerover wij hem antwoorden, soo hem niet en reguleerde naer onse ordre, dat hem souden doen vertrecken hierop volgende noch meer andere onredelijcke propoosten aldus sijn wij wel en diverse reijsen van hem bejegent en noch wel slimmer, alsdan soo verre gecommen is, dat Iemandt met sijn quade bejegeningen soo verre gebracht heeft, datmen in gramschappe ontwaeckt, soo heeft hij daerbij ofte ontrent eenige van sijne Creatûren, die daertoe gedisponeert en van hem onderrecht sijn, daer hij het dan met attestatie

Ende

Ende getuijgen te doen, Ick hebbe selfs (niet eens maer dickwils
wijsen) gesien, wanneer op Marquian ben gecommen geweest
sonder daerop eenige gedachten te hebben, dat soo haest ymand
bij ons verscheen, ende in onse kamer ofte plaetse (daer onse
residentie hielden) vertrocken, bij hem Vlaet terstont twee
a drije vrouwen, naer boven sondt, ofte altijt quamen deselve alsdan
omme te hooren, en te luijsteren, wattet bij ons soude mogen
gesproocken werden, dit heeft lange ende breet geduert, alleer
wij hiernaer eenige remedie cregen, hoewel mijn E.E. veele
d'affronten sijn bejegent en onlijdelijcken

Ick hebbe veele luijden gesien, daermede omgegaen, ende verkeert
maer soo een boosaerdigen sodt ende quidam noijt gerescontreert
soude mijn schaemen, alle sijne sotte grillen en bespottelijcke
boosaerdijen te vergaderen, het heeft ons behoorlijck gevallen
deselve soo lange te verdragen

Desen grooten heer Vlaet, comt UEd.t Dr. dit jaer
Bredamme toe, wij hebben bij provisie inde selfde plaetse gestelt
den Coopman van Taffasoho Jacob Hermansz., deser vroom es een
bequaem man, can oock met de Marquianders wel omgaen
gelijck altijt gebleecken heeft, want in alle de clachten die de
Marquianders over Nicolaes Vlaet wijt hebben gedaen, versochten
altijt op Taffasoho, aen desen Jacob Hermansz haer nagelen
te mogen wegen, seggende den selven een oprecht vroom te sijn
die niet haer in alle billicheijt was handelende, den Coninck
Hamsia heeft selfs in Malleija versocht, dat wij het wegen
der nagelen, op Gnoffiquia souden willen sluijten, ende
deselve op Taffasoho, alleen te laeten ontfangen, waertoe wij
niet wilden verstaen, seggende het ons al te moeijelijck ende de
Compagnie al te costelijck viel, de nagelen van de comptoirs
wegen laeten, waerop den Coninck antwoorde, het selve niet
langer te versoecken, tot dat Gnoffiquia, met een ander
bequamer coopman, soude versien sijn, wij hebben genoemden
Jacob Hermansz des Compagnies generale effecten op
Marquian d'heer transport, tot handen van den opercoopman
Nicolaes Vlaet doen overnemen, ende denselven bij provisie
d'administratie daervan bevolen, wij vertrouwen vastelijck
soo UEd. den selven vroom gelieft inden bedieninge te
bevestigen, de Generale Oostindische Compagnie van dien
goeden dienst sal trecken, en sullen hierop UEd.t naerder
ordre verwachten

Avatt

Watt aengaet het comportement des Coninx ende de grooten
van Ceranaten is het redelijck haren ommegang, en de conversatie
veel vriendelijcker ende beleefder als voor desen, doch wat
veranderinge het gepasseerde op Ceram sal baren, leert ons
den tijt

UEd.t missiven aen sijn den Coninck niet behandicht, noch en heeft
geen rechte kennisse, hoe aldaer alles is afgeloopen, wij hebben
den brief van UEd.t bij ons behouden, omme als denselven sal
overgelevert werden, aldaer present te mogen sijn

Watt aengaet die van Macquian als van ons verstonden, hoe dat
UEd.t op Ceram, Luciella hadde verovert, gestraft den
Kimilaha met sijn consorten verdreven, en d'onderdanen van
Nederlantsche stadt in de quartieren van Amboyna wederomme
gereconcilieert en tot haere schuldige gehoorsaemheijt waeren
gecommen, bespeurden een merckelijcke veranderinge aen haer
tegenwoordich, dat het haer welgeviele, maer die in haer/ het
en gemoet hadde mogen sien, souden wel anders bevonden
hebben, gelijck daernaer van eenige particulieren hebbe
verstonden, de welcke seijden, nimmermeer en souden
geloofft hebben, dat soo een stercke ende onwinbaer fort, soo
licht bij ons soude vermeestert werden, waerop wij antwoorden
dat dit noch niet en was, en dat het al andere stercktens moste
sijn, die bij ons onwinbaer souden wesen, met meer andere
redenen, ter materie dienende, men heeft voor desen de
Macquianders gesocht altijt de handt te bieden, omme haer
alle faveur ende vrientschappe te doen genieten, maer naer
haerlieder comportement ende verdiensten sijn t'selve niet
waerdich, sij sijn vreedliger en boosser tegens ons, ende
t'welvaeren vande Generale Compagnie als uijt den
Ternataen is geweest, alsoo wij dagelijcx connen bemercken.
Indesse t'samen spraecke was den Hodgaer vanden Coninck
Hamsia daer present, doch weijnich seggende, oock soo is
denselven een bot en onervaren persoon, die weijnighe ofte
geenige kennisse heeft, als van eeten ende slapen, ende is
den Coninck genegen, alsulcke overicheijt meest te gebruijcken
op dat de geheele regieringe bij hem alleen soude bestaen
t'welck wel gaern anders souden sien

Voor hem den Coninck ——— voor de saecken van Ceram
sal vergenoegen, staet ons te verwachten, als bij hem sullen /
gecommen sijn, dan naer ons oordeel ende gevoelen. Stremen
dat hem wel gecontenteert sal houden, want naer t'vertreck
vanden Capt.n Laut, naer de quartieren van Ceram ofte Amboyna
hebben

hebben van dese saecke met den anderen, veel ende verscheijden
reijsen gesproocken, hebbende altijt van hem verstaen, dat tott
herstellen van dese saecke op Ceram gantschelijck was genegen.
en bijnaer mede van gevoelen, dat dit stuck hem ter haertelijck
gaet, maer dit is altijt bij hem voorgestelt, dat soo lange sijn
persoon daer selfs niet present en was, dat onmogelijck
de saecke tott een goet eijnde, soude connen gebraght werden
en dat gelijck wij in onse voorige missive aen U Ed. hebben
verhaelt. Den Coninck segt, dat soo lange dit stuck van
Ceram bij ons ende den Coninck getracteert wordt, daer
den gecommitteerde te redresseren, dat verloopen moeijte
sullen doen, en de questien en abuijsen (en plaetse dat deselve
souden verleght ende nedergeleijt werden) dagelijcx doen
vermeerderen, gelijck wij bij experientie oock bevinden
waerachtig te wesen, hij seijt ende laet hem aensien offe
hem geheel naer onsen raedt wil schicken. 't Is gelijck U Ed.
in sijne missive seijt, soo het mogelijck waer, dat de oude
Spagniolisserden moor eenighsints soude mogen gestraft
werden, dat men dan nu soude moeten geloven, dat den Coninck
met ons de saecke recht meijnt, maer de voorgaende valscheden
bij hem gepleeght, doen ons altijt aen sijn goede meijninge
twijffelen.

Wij sullen op Malleijen gecommen sijnde, alt'geene U Ed. in
sijne missive ordonneert en beveelt bij den Coninck te verrichten
bij der handt nemen, en hem sien te disponeren, U Ed. begeerte
te voldoen, waeraen bij ons geen moeijte noch arbeijt sal
gespaert worden, vertrouwen oock dat hem in alles, naer
U Ed. goeden raedt sal schicken, ende sijn eijgen wel-
standt behertigen, daer sullen veel vande grooten der
Ternatanen sijn, die sijne hoocheijt hierinne sullen tegenstaen
en niet aenraden, dat den Coninck uijt sijn rijck sal vertrecken
waervan wij presumeren, den Sockum Limadij wel een vande
principalen sal sijn, wij en connen bij ons niet anders bevinden
nochte aen sijn doen en handel bespeuren, ofte is een benijder
vande Coninx macht ende grootheijt, soeckende de saecken
alsoo te beleijden, dat den Ternataen onder den Hidoreesen niet
soude connen verheffen, wetende sijne saecken, alsoo te
beschicken, dat al sijn doen bij den Coninck aengenomen
en voor goet geapprobeert wert, Wij hebben vanden rijcxraedt
hebben hierover indiscours gehoort, die met ons des toecomst ...

Vraetijcke

practijcken, en. list wel verstaen, en begrijpen, maer niemant
en derf hem daer tegens stellen, alsoo den Coninck hem te —
veel gelooft ende betrouwet — U Ed.e heeft te betrouwen dat
wij allen vlijt ende ijver sullen aenwenden, omme den Coninck
soo wel tot het eene als tot het andere te bewegen, ende willen
hoopen, dat het langhende sijn saecken, U Ed.e goeden raedt sal
volgen, doch soo lange den Coninck over dit stuck niet hebbe
gesprooken, noch U Ed.e missive hem niet sijn behandicht
connen niet seeckers daervan adviseren, dann niet de depeschie
vant schip Hoolden, verhoopen U Ed.e hiervan beter contentem.
te doen, den tijt sal ons al wat cort vallen, maer sullen ons
te meerder benaerstigen, omme de saecken te bevorderen —
U Ed.e heeft te vertrouwen, dat het aen ons debvoir niet en
sal manqueren —

Wat aengaet den begonnen Oorlogh tegens den Tidorese
daermede gaet het slappelijck voort, ten schijnt haer niet te
harte te gaen, ende als wij den Coninck daerover aen —
spreecken, werpt altijt voor, dat op ons macht sijn wachtende
en dat sonder deselve bij hem niet sonders conde gedaen werden
seggende dat niet gesint was, den Oorloch tegens den —
Tidorees te voeren gelijck voor desen, en. dat het daermede
niet te doen en ware, omme hier oft daer een hooft ofte
gevangens te halen, maer datmen wat groots moste bij der
handt nemen, en den Oorlogh voeren, omme t'overwinnen
maer niet omme — simpelick daerinnen te continueren —
Bij belooft onderwijl wel, dat geen vrede ofte bestandt met
met den Tidorees sal maecken, maer ondertusschen en werdt
daer niet gedaen, en wanneer den Coninck hierover
aenspreecken, werden met d'eene ofte d'andere — Excuse
betaelt, het welcke naer ons oordeel ende gevoelen alleen
door den Hockom Limadrij wert te wege gebracht, ende
vertrouwen mede vastelijck, soolange desen Limadrij bij den
Coninck soo veel credit en geloof heeft, dat den Oorloch —
tusschen Tidoor ende Ternaten, niet met — ernst ofte iever
bij der handt sal genomen werden, en naer ons oordeel en
gevoelen, en connen anders niet begrijpen, als dat desen
aengevangen — Oorloch tusschen beijden alleen maer begonnen
is, om den Ternataen aen Nederlanders, en. den Tidorees
aen. Spagniaert eenich contentement te geven, maer dat
anders de saecke bij haer niet en werdt gemeijnt, den tijt
sal ons verders werden, hoe hem de saecken sullen schicken —

Dieu —

Die van Macquian, sijn gants niet tot den oorloch tegens Tidoor genegen, want als wij in Januarijo op Tabelolo waeren, om niet het opmaecken vande redout te beginnen, soo hebben veele en schreijde redenen, niet waers over dit stuck gehadt, maer connende Mae-quianesen soo vast niet draeijen, dat sij den oorloch tegens Tidoor eenigen lust crijgen, en als wij haer de saecke wat naerder leijden, en des Conincx wil ende authoriteijt voorstelden, seijden wel recht uijt, soo den Coninck tegens den Tidorese wilde oorlogen moght het doen, wat haer aengingh, souden nimmermeer daertoe gebraght werden, dit selve hebben den Coninck selfs verscheijden reijsen voorgestelt, maer hiertoe wert bij hem niet gedaen, het welcke ons doet geloven, den begonnen oorloch tegens den Tidorese niet recht gemeijnt wert maer dat alles geschiet om ons eenich contentement te geven—

Dit is eenen boosen hoop, diemen niet betrouwen ofte geloven mag, wat bij den eenen winnen, wert bij den anderen wederom onder de voet geworpen, waeraen naer ons oordeel het mistrouwen wel de meeste oorsaeck is, dit quaet en connen wij niet wel remedieren, alsoo 't selve haer altijt aent herte leijt, soo dat den eenen uijt vreese, den anderen uijt boosheijt, onsen raedt en des Conincx goede meijninge, altijt wederstonden, wij trachten dit quaet, soo veel in ons vermogen is, door alle andere middelen wegh te nemen, maer voorderen weijnich, wij hebben te vertrouwen, soo bij ons conde te wege gebraght werden dat de vrientschappe ende goeden wille, van den Boekom Limorij conde t' onswaert getrocken werden dat wij een groot werck ten dienste van d'Generale Compagnie souden gebraght hebben

Soo het conde geschieden, datmen desen man, met een matelijcke vereeringe conde bewegen, om sijn gemoet t' onswaert te doen buijgen, het soude onses oordeels wel den besten dienst wesen, indien bij dese gelegentheijt aller voor de Generale Compagnie soude connen te wege gebraght werden, maer als wij wedercomme aensien sijn gepassioneert gemoet, en onversaedelijcke gierigheijt, soo wert wedercomme bij ons getwijffelt, oftmen door matelijcke vriendtschappe dit boos en afkeerich gemoet souden connen doen veranderen wij sullen eens onderstaen, met een weijnigen aendesen quaet een proeve te nemen, ende sien wat waert hierde saecke sal willen werden

Hij

Wij hadden wel meerder stoff ende materie, om breeder te schrijven, maer alsoo den tijt cort valt, en 't schip trachten met den eersten staet te volgen, waermede U Edt. van alles breeder advijs verght te verwachten, soo sullen desen afbreecken ende

Hiermede

Edele, Manhafte, wel wijse, voorsinnige en seer discrete Heeren, naer onse dienstel. gebiedenisse, U Edt. nevens mevrouwe U Edts gemaele, de genade van Godt almachtich bevolen laeten, die wij bidden U Edt. altsamen te willen bewaeren, in langdurighe gesontheijt en voorspoet.

Datum Enoffiequia Cpt Huijs Adi 20en Junio 1633

Copie van Missive =
door d'E. Heer Gouverneur
Johan van Broeckum, uijt de
Molucos, aen d'E. Heere
Generael Ant.º van diemen
p.r 't Jacht Bredamme, gesz.

Aende E.d. Heer generael
Antonio van Diemen.

E.d. Manhaften, wel wysen
voorsinighen ende seer discreten Heer.

Mijn Heer

Onse jonghsten aen U.E.d. is geweest in dato 20en Junij
per dato 't Jacht Breedamme van welcken hier nevens
copie is gaende, die wy verhopen voor dien onthangh by U.E.d.
wel salt te landt gecomen zyn, den deser gaet 't Schip Sloo-
ken ende het Jacht Zeeburch waer mede U.E.d. werden
toegesonden te weten in het Schip Slooken 14010 ℔ Zuyver
Amboinse Nagelen, costen met ongelden ende onderwight
f 3430:14:2, als U.E.d. by de nevensgaende factuyren ende
connoissementen breder gelieven te beoogen, Godt almachtigh
gelieve U.E.d. dit sober Nagel retour beneffens de schepen en
mede gaende persoonen ter behoorlycke tydt in salvo te laten
toecomen, wy hadden vertrout dat ons meerder quantiteyt souden
toegecomen zyn, maer hebben quade gissingh gemaeckt, wy
hebben niet connen vernemen datter meer Nagelen onder de Macquian
geweest zyn, als alleen by die van Babauwen, die hebben naer
ons wert aengedient noch wel wat by haer, maer dese schelmen
brengen de selve altyt soo vuyl ende naet by de comptoiren
dat niet onthanckelycke zyn, wy hebben den Coninck over
dese boosheyt van die van Babauwen verhaelt ende schrijvende ons wel
geclaecht, doch het schynt dat by zyne hoocheyt bevel niet te
gedaen can werden, soo dat het blyckt dat by die van
Macquian weynich op den Coninck gepast wert.

De Cargasoen, ons by de Jachten Breedamme ende Zeeburch
toegecomen, hebben conform de factuyren ende connoissementen
bevonden, uytgenomen dat op de 100 lasten araecq bevonden wy
acht lasten te cort comen, wy hebben met Ulieden daer op doen
letten dat int onthangen ende naemten alles rechtelyck soude
toegaen, gelyck ooc hy gesteut door het volck ende wederspannigh-
heyt blyckt, brengt groote lacuyne, gelyck hebben bevonden,
dingh ons dagelycx leert.

Wat aengaet de bevindingh van het Cargasoen ons by Wassenaer
toegecomen, daer van wy in onsen voorgaende per 't Jacht
Breedamme U.E.d. verdeelen hebben geadviseert, bevinden by
de 3000 balen ryst te cort 20 lasten mede eenen halven legger
Arack, drie potten olye ende een Mant al ingebrocht, wat aen-
gaet het Vlys ende speck dat U.E.d. schryft soo niet te connen

Aennemen

Copie van Missive –

Door d'E. Heer Gouverneur
Johan van Broeckum, uijt de
Molucos, aen d'E. V. Heere
Generael Ant.o van Diemen
p.r 't Jacht Bredamme, geschr.

Aende E.d. Heer generael
Anthonio van diemen /

E.d. Manhaften, welwyse
voorsinighe ende seer discrete Heer /

Myn Heer

Onsen jongsten aen U.E.d. is geweest in dato 20en Juny
per dato t' Ed.l Jacht Breedamme van welcke hier nevens
Copie is gaende, die wy verhopen voor dien ontfangh deser U.E.d.
wel salt ter handt gecomen zyn, den desen gaet p.r het schip [illegible]
Hoolten ende het Jacht Zeeburch waer mede U.E.d. werden
toegesonden te weten in het schip [illegible] hoolten 14010 lb Zuyvere
Garioffel Nagelen, costen met ongelden ende ondewighte
f 34301:4:2, als U.E.d. by de nevensgaende factuyre ende
cognoissement int fulle gelieven te beoogen, Godt almachtigh
gelieve U.E.d. dit sober Nagel Retour benevens de schepen en
mede gaende persoonen ter behoorlycker tydt in salvo te laten
toecomen, wy hadden vertrout dat ons meerder quantiteyt souden
toegecomen zyn, maer hebben quade gerugte gemaeckt, Wy
hebben niet connen vernemen datter meer Nagelen onder de Marquian
[illegible]en zyn, als alleen by die van Babauwen, die hebben naer
ons wert aengedient noch wel wat by haer, maer dese schelmen
brengen de selve altyt soo wyt ende naer by de comptoiren
dat niet ontfanckelyck zyn, Wy hebben den Coningh over
dese boosheyt van die van Babauwen wel hevigh verscheyden reysen
geclaeght, doch het schynt dat by Zyne hoocheyt hier niet
toe gedaen can werden, soo dat het blyckt dat by die van
Marquian weynich op den Coningh gepast wert /

De Cargasoen, ons by de Jachten Breedamme ende Zeeburch
toegecomen hebben conform de factuyre ende cognoissementen
bevonden, uytgenomen dat op die 100 Lasten Araq ontbreken tot
acht lasten te cort comen, wy hebben niet verdacht daer op doen
letten dat int ontfangen ende naemen alles toegelyck soude
toegaen, gelyck oock hoe geschiet doch het over ende weder scheppen
vanden tys, brenght groote lecagie, gelyck de bevin-
dinge ons dagelycx leert /

Wat aengaet de bevindinghe van het Cargasoen ons by Wassenaer
toegecomen, daer van wy in onsen voorgaende p.r 't Jacht
Breedamme U.E.d. breeder hebben geadviseert, bevinden by
de 3000 balen Rys, te cort 20 lasten mede een halve legger
Araq [illegible] olie ende een Mant [illegible] gebroocken, wat aen-
gaet het Rys ende speck dat U.E.d. schryft soo niet te connen

Adverteren

aennemen, geluck bij ons V.E.E. is aengestorven, het is ons van herten
leet, dat soo weynich geloove bij V.E.E. hebben, daer Ick nochtans
niet en weet dat sulx meriteer, veel min dat ick jets anders hebbe geadviseert
als het geen met de waerheijt is overeen comende, het verdriet ons
genoegh gestadich te clagen over V.E.E. moeijelijcke vallen, ende
de quade bedieninge van de Cargasoenen, door principael oorsaecke
den tijt als mede vlijs ende soecke V.E.E. hecht te vertrouwen dat
het niet ten oprechten ingestelt, hoe wel daer aen bij V.E.E. werdt
getwijfelt wort /.

In onsen voorgaende d° 1 Augt hebben wij V.E.E. geadviseert
wat veranderinge off te alteratie de leijdingh van 't verloop van
Luhoellie ende de Reconsiliatie der onderdanen van den Neder//
landtschen Staet inde quartieren van Amboyna onder de Marquian
niet sijn haddegemaeckt, wijders hoe dat heden den oorlogh tusschen
den Ternataenen ende Tijdoresen drucken, alles is noch in gelijcken stant
doch die van Marquian comen noch niet te resolveeren om haer in
postuyre van oorloghe tegens den Tijdoresen te stellen, maer souden
noch gaeren haere neutraal houden, sij doen wel goede beloften ende toeseggingen
aen den Coninck, als mede aen ons, maer daer en volght niet op, sij
houden haer still, sonder yets bij der handt te nemen dat naer den
oorloch smaect, dan houden onderlinge haere secrete vitsprakingh
ende correspondentie met den Tijdoresen, waer uut niet veel goets
staet te verwachten, ende ons oock vrij wat doet omsien, wij
arbeyden niet tegens door alle middelen die comen bedencken
maer en vorderen niet, crijgen van haer wel een mooij praet geven
met veel schoone beloften, maer alles blijft in voorigen staet, ende
vernemen geen veranderinge, ende naer aen alle haer doen comen
bespeuren, sullen die van Marquian beswaerlijcke tot den
oorlogh gebracht werden /.

Met d'Oldermannen hebben hier naer noch met de Orangcaeyen van
Marquian gehadt, waermede hun soeght te bewegen haers Conincx
last ende ordre te volgen ende naer te comen, het geen haer bij ons
niet aengeraden, maer 't was al voor een doofman gebelt
ende conden bij haer niet opstucken, maer bleven bij haer voor//
nemen, seggende recht uyt, dat niet gesint en waren tegens de
Tijdoresen den oorlogh aen te nemen, was den Coninck geneegen te
oorlogen mocht het doen, maer sij souden daer tot in minder niet
staen, wij hebben haer hier over vrij wat hart aengesproocken en voort
gedreijcht, den Coninck met onse Macht te sullen assisteren om
haer te dwingen, te gehoorsamen, als sijns onderdanen sijnde, maer alle
is voor niet geweest, sij persisteerden bij haer voornemen sonder in
minste daer van te wijcken, den Hooghe vertrocken op den 20
junij van Marquian naer Ternaten, wij hadden hem geseyt ende
geraden dat soude toeven tot dat wij mede souden gereet sijn, op
dat sij t'samen naer Malleyen souden gaen, maer hij seyde dat hij

genegen wa

Ende hy en was om de droevighe tydinghe bevrught vant gepasseerde in quartieren van
Amboyna, ende Ceram, gelyck oock wel bleeck als hy op Malaye
was gecomen. Alsoo wy t'onser compste aldaer vanden Onderkoopman
van Leeuwen, ende den Cappt^n. verstonden dat niet en hadde vertoght
dese tydinge te openbaren tot dat by den Ternataenschen Raedt ofte
Soasivo was gecomen, om de eerste verclaringe vant gepasseerde
te doen, Maer soo haest hy de strandt van Malayo hadde
verkregen Kus. ontdede met syn Prauw aend'onse weten
dat de Hollanders Luhu ingenomen, den quimelaha Leliato
verdreven, ende alles onder haer gehoorsaemheyt gebraght hadden,
het welck geen cleyne alteratie onder den Ternataenen causeerde,
maer liten de hooft den hangen als ofte den moet in geheel
verlooren was. Ende liten hun in veel dingen vry wat civilder
ende beleefder bevinden, als wel te vooren /.

Naerdat Ed. Heer Verdammen op 20en Juny was vertrocken, bleven
wy noch tot 22en op Marquian, souden noch wel wat langer aldaer
hebben behooren te blyven, maer alsoo den Brief van S. E. d.
aen syne hoocheyt van Ternaten gesz, noch by ons was berustende
ende den Jongen Voor wt naer Malayen was gegaen, waerin
bedught, ofte dien selven de saecken van Ceram anders aende
Coninck ende Zijnen Raet soude moogen voordragen, als de selve
wel inder daet waeren geschiet, waerdoor het gemoet der Ternataens
wel licht tot meerder twijffelingh soude gebraght werden,
hebben goet gevonden op 22en ons met de schepen naer Malayen
te vervolgen, op dat aldaer mochten present zijn ende alles ten
meesten dienst vande Generale Comp^a. dirigeeren, soo ist
dat op 24en voor Malayen wel syn aengecomen, ende hebben ons
terstont naer Landt begeven, alwaer gecomen zynde, vonden aen
strandt den Hoccom Limori die ons welcom hiet ende vraegde
hoe de saecken in Amboyna ende Ceram waeren afgeloopen,
seggende voorders dat den Coninck noch op Gilolo was ende
terstondt een Prauw derwaerts zenden soude, om Zyne Hoocheyt
onse compste te laten weten, die hy seyde daer op datelyck
naer Malayen comen soude, Waer op wy antwoorden het selve
wel gedaen soude zyn, ende soo ons dit niet hadde aengeseyt, dat
wy selfs terstondt dit aen den Hoccom souden versocht hebben
waer op hy repliceerde, dat wy niet en behoefden te versoecken,
maer mochten commandeeren, alsoo hem van Zynen Coninck
was bevolen, dat alles wat hem vanden Gouverneur soude
belast ofte bevolen werden, het selve sonder eenighe tegen
spreecken by den Hoccom Zoude naergecomen werden
Hoorende den daeght vrundelyck wesen, het welck wy
ongewoon waren, wy zeyden hem verders aen, alsoo den tyt

Ende

Ende gelegentheyt in niet wel toelaten om met den Andreas te spreken dat zoude gelieven op morgen vroegh bij ons te verschijnen, soude hem alsdan in alles contentement doen waer mede den genoemden Boccom Plock gelatende hem heel wel gecontenteert, doch vertrouwen, niet door gevreesheyt (gelijck metal altijt aen hem hebben bevonden) als wel met een oprechte Meeninge; hij is een loos ende doortrapt Man, gelijck wij voordesen aen U.E. ommermaels hebben geschreven /.

Hier op is den Boccom limon des Anderendaeghs smorgens vroegh met een gedeelte van d'oorlogh bij ons verscheenen, ende naer dat met den Andreas eenige discoursen hadden gehadt, vraeght ons hoe de saecken ende quartieren van Amboyna ende Ceram waren naer geloopen, ende wat bij de E.d.E. Hr. Gouverneur Generael aldaer was verrichtet. wij deden wat mede bij den gesant quitschil Sibori, Cappt. Laoudt wegens den Coninck bij Zijne E.d.E. was te wege gebracht, versoeckende dat ons doch wilde gelieven hem daer van de waerheyt te verclaren, op dat hij den Coninck daer van mocht goede onderrichtinge doen, hij seyde wel eenige loopende tijdinge daer van vernomen te hebben maer conde hij daerop niet vertrouwen. hier op hebben wij haer geantwoort hoe dat bij U.E.d. het fort Luchollo was ingenomen, den quimelaha Leliato daer uit gedreven, al de onderdanen van den Nederlandtschen Staet (die den quimelaha Leliato met list in bedrogh hadde [illegible] ende tot afval van haeren Rechten Heer bewogen) wederom waren geconcilieert, haer schuldt bekent, ende daer van met bidden ende smeecken aende E.d.E. Heer Gouverneur Generael vergiffenis becomen hadden, soodat nu inde quartieren van Amboyna alles wel was, ende de onlusten geapayseert /.

Als haer dit hadden aengeseijt conden een merckelijcke alteratie in haer bespeuren, saten met nedergeslagen hooffden, souden ons hierop geen antwoort te geven, soodat wij wel aen haer conden bemercken dit geen aengename tijdinge was, niet wel en geviel. wij voeghden daer terstont bij hoe dat ter comptoir van den Cappt. Laoudt in Amboyna naerdat met den E.d. Hr. Generael hadde gesproocken den oorlogh werde gestoort, ende dat men terstont op Ceram alles soeghte in vriendtschap ende in minne met de onderdanen des Coninckx af te handelen, soodat die van Lochoe met alle de Negrijs ende oostzijde van 't land van Ceram, den Cappt. Laoudt hadden aengenomen ende den last ende order van haeren Coninck die hun door den Cappt. Laout was verthoont beloofft ende gesworen

naer te sullen

naer te sullen comen, Maer dat den Quimelaha Leliato met die van Combello, Lisidij, Erang, Bouro, Manipa, Bonoa ende Kilange, met haere aenhangende Negrijs, den Carpitoijn Larout met en hadden willen kennen noch haer des Coninx gehoorsaemheyt onderwerpen, ende dat de saken aldaer in dese gestaltenisse waeren gebleven, veel meer ander redenen vielen alsdoen voor, doch crijgen op alles weynich antwoort van haer, maer men stelden alles wel tot de compste des Coninx

Wij recommandeerden den Soccom ende vorder overheyt, dat doch wilde bevorderen Sijne hoocheyt opt spoedichste naer Maleije quame, opdat wij des heer Generaels missive aen den Coninck geschreven mochten overleveren, waerbij alsdan Sijne hoocheyt ten rechten soude comen te verstaen tgunt op Ceram ende Amboyna was voorgevallen ende gepasseert, Mitsgaders wat de Ed. Heer Generael noch voornemens was bij der handt te nemen, Waerop den Soccom Limori ons antwoorden dat noch den selven avont 8 stux corrcorren naer Gilolo souden strecken, om den Coninck van alles te verwittigen ende naer Maleije te brengen/.

Ondertusschen souden dagelijcx den Soccom ende ook andere int Sarnatanus quartier, om te vernemen wat aldaer passeerde ende omminginck, de Sarnataenen staende hooftden t'samen maer alles wat daer gesprooken ofte gesegt wiert, was al van t'veroveren des forts Luccella, naer he seer ende gins geluijten, doch het was de grootste verwonderinge te sijn die oijt bij haer was gehoort ofte gesien, dat soo een geweldich fort t'welck den naem bij haer van onwinbaer hadde, soo slechtelijck door de Hollanders was [illegible] tijt ende inge-noomen, den Soccom Limori bij ons sijnde ende hij met de andere hooftden die met hem boven gecomen waren, over dit stuck in reden sijnde gaven tot antwoort, dat haer over dese veroveringe van Luccella soo niet en behoorden te verwonderen, maer te gedencken, dat het Hollanders waren die het selve gedaen hadden, daer ander volcken geen experientie van oorlogsaken bij was als bij haer, Nu het mach bij haer genomen worden soo het wil, niet te min conden wij wel sien en bespeuren dat angst ende vreesen haer bezetschappen wij sochten dese vrees ende mistrouwen door alle redelijke middelen wech te nemen ende wt den sin te stellen, haer aen seggende dat sij dit gepasseerde niet en mosten ofte behoorden ten quaden te duijden, alsoo vaderlijck hadden

te geloven

te gelooven ende oock mochten vertrouwen dat alles wat bij de E.d.E.
Heer Generael inde saecken van Ceram wiert gedaen ende gedaen is
niet en was streckende tot schade of te nadeel van 't Ternataensche
Rijck, het welcke zij haer sochten in te beelden, maer geschiede
alleen tot nut ende voordeel van haer ende haren Coninck ende
des Rijcx wel standt, het welck zij selfs wel conden sien ende
bemercken, soo zij alles ten regten wel wilden voor sien ende over-
overdencken, zij antwoorden daer op, dat alles goets vanden Heer
Generael vertrouwden, dat gelooffden zijne E.d.E. de saecke
niet haer ten regten meijnde ende voor hadde, doch hoe dit
haer ter harten ginck connen ligt bedencken ende aen haer
gedaen bespeuren. t'Welcke vol alteratie ende perplexiteijt
was —/.
Den Coninck handelde op Gilolo tot ult.mo Junij het welck
ons seer verwonderden, op den selvigen dach compt de Ternataensche
overheijt bij ons ende versoecken, dat wij een van onse schepen
geliefden onder zeijl te laten gaen, om ontrent de hoeck van
Gilolo bij te houden, want den Coninck soude soo haest hem
't schip daer ontrent vertoonden terstont wel comen, zij seijden dat
overal praeuwen op de wacht lagen, ende den Coninck hadden
verwittight dat de Spaensche galeijen met eenighe Corrocorren
onder 't Eijlandt Hiri lagen, om op haer overcomende vaertuijg
te passen, wij maeckten wel swarigheijt dat hier niet veel
aen en was, maer niet te min stonden haer versoeck toe,
ende lieten het schip van hier ontrent den middach van
Ahbeede onder zeijl gaen. het welck den Ternatanen, naer
haer gelieten, wel behaeghden —/.
Den Coninck, naer lang verwachten, compt op den eersten Julij
van over. ende ligt voorbij onses Casteels hooft, daer hij met
zijn praeuw stilhoudt, ende zendt den Tolcq Alonzo bij ons,
latende ons weten dat zeer vermoeijt was, ende dienhalven versocht,
wij hem geliefden te excuseren dat niet bij ons en quam,
alsoo niet wel passende was, op dat sulcx soude nu voorbij passeren
ende op morgen den brief van de E.d.E. Heer Generael
laten halen, ende soo haest den selven bij hem ende de groote
des Rijcx soude gelesen zijn, wilden dan terstont int Casteel
bij ons comen, om vorders met ons te verstaen wat den wil ende
begeerte vande E.d.E. Heer Generael was, als mede
van eenige particulariteijten van 't gepasseerde Mol-
velinge met ons te spreken /.
Hier op wiert s'anderen daechs den brief van d'E.d. naer
oud gebruijck sollemnelijck gehaelt, met een Compaignie
Ternatanen ende ander volcq, ende naerdat den brief
overgelevert was, wiert de selve kagiel daer met ordre

Bijgevoeght

bij gevoecht te weten, het Metale stuckgien, het Cruijt ende loodt, daer bij de
Musquetten met haer toebehooren, ende om den Brieff te geleijden, ende
in te lesen present te zijn, wierden bij ons gecommitteert den opper Coopman
Anthonio van Steenwegen, den Cappitein van t guarnisoen, benevens
twee onder Coopluijden ende den Soltq Alonso Cardinozo met 30
Musquettiers, als den Brieff voor des Coninck Sale met de
gecommitteerden was gecomen, vonden aldaer benevens zijne
Hoocheijt den geheelen Carnataenschen Raet ende verder overicheijt
bij een vergadert, welcke de Missive ontfingen ende [illegible]
alsoo den Coninck overgelevert, die hem terstont open dede, ende
openbaerlijck liet lesen, waer naer onse gecommitteerde haer
behoorlijck afscheijt namen, die wederom comende Rapporteerden
dat zijne Hoocheijt haer aengedient hadde dat naer den Middach
boven souden geseijn om met den Gouverneur te spreecken
Den Coninck compt volgens zijne toesegginge naer den Middach bij
ons, met hem brengende den gantschen Carnataenschen Adel
met alle hooghe ende lage overicheden, soo dat het selve een
groot gevolgh maeckte, bij den anderen zijnde hadden eenige
propoosten ende redenen met malcanderen, ende naer dat
dit een weijnich tijt geduijrt hadde vraechden wij zijne
Hoocheijt aff, wat contentement hij bij het schrijven vande
E.d.E. heer Generael hadde genomen, waer op ons antwoor-
den, niet te hebben verstaen alles goets, seggende verders
dat den Brieff van zijne E.d.E. wat hert ende scherp was
ingestelt, maer niet te min als bij hem selffs alles wel over-
dacht hadde, soo bevondt hij dat waerachtich was, t geene hem
was aengeseijt, ende derhalven hem wel gecontenteert hielt,
wijders verclarende dat soo haest hij Coninck hadde verstaen
dat de E.d.E. heer Generael het fort Lengellee hadde
vermeestert ende ingenomen, dat hij sich van harten verblijde
ende daer over den grooten Godt, ende haeren Propheet
Mahometh gelooft ende gedanckt hadde, maer nu bij de
Missive vande E.d.E. heer Generael selffs becomen
ende onse aenspraecke hadde gehoort was dus te beter
en zijn gemoet gerust gestelt, ende principael
was hem voor al aengenaem te hooren dat U.E.d. het fort
Lengellee doen demolieren ende tot den grondt doen slechten
hadde, want uijt bij Coninck geoordeelt conde bespeuren
dat den E. heer Generael zijn vrient was, ende niet en socht
gelijck wel eenige wilden voorgeven, dat zijne landen ende
steden hem Coninck wilde ontrecken ende vande Croon
Carnataen verwerenden, want seijde zijne Hoocheijt verders

soo den heer

sooden heer Generael trachte om het landt van Ceram onder
Zijn Macht ende gehoorsaemheijt te brengen soo en sonde hij de sterck-
ten ende forten niet laten ruijneeren, maer de selve behouden ende
met Crijghsvolck besetsgelaten hebben, In fine alles was wel,
ende naer uijtterlijcken schijn hielt den Coninck hem wel vernoeght
doch ofte de woorden met de gedachten accordeeren sall ons den tijt
openbaren, Maer naer hij sich aenstelde ende de mine maeckte
stelde hem alles wel ter aensien/.
Inde schrijven deser Edelen was weijnigh beklach vanden Coninck
voorgewendt dat hem Coninck bij dit voornemen ende doen vande
E.d.E. heer Generael wel eenige cleijn achtingh was geschiet
maer hadden hem daer op contentement gedaen, even wel en
conden zij hun niet van swijgen, maer begonden al wederom
van dese cleijn achtingh te spreecken, seggende dat dit doen van
E.d.E. heer Generael het respect ende authoriteijt vanden
Coninck was verminderende, ooch dat het tegens recht ende
billickheijt was gehandelt dat men buijten weten ende consent van
den Coninck met een leger in zijn landt compt ende wechnempt
steden en fortificatien, welcke de selve onder de voet ende
doet soo al wat men will, sonder daer vanden Coninck eenighe
kennis af te geven, seggende mede, dit selve soo niet te connen
toestaen als wij het wel duijden/. Waerop wij antwoorden aen
zijne hoocheijt ende haer alle soo hij subtineerde, dat hem door
dit doen ende voornemen van zijn E.d.E. eenige cleijn achtingh
was geschiet, soo hadde de E.d.E. heer Generael veel
meerder reden om over zijne hoocheijt te claghen van soo-
danige affronten, waertoe wij haer selffs tot getuijgen
namen, hoe veel ende verscheijden reijsen zijluijden met den
Coninck de oude beswoorne contracten hadden geviolleert
ende gebroocken, Ja dat soo verde waren gegaen dat sij heijm-
ende onderdelijck accoort met den Spangiaert ende Tijdoriers
waren getreden, dat doch onser beijde erffvijanden waren
het welck haer doch ingevender bij maniere toe en stondt
te doen, alsoo het selve was strijdende tegens d'oude beswoor-
ne contracten ende verbonden, bij welcke uijtdruckelijck
sulcx wert verbooden, maer zijne hoocheijt
hadde hem daer aen niet eens gestooten ende was daer mede
voortgegaen tegens den will vanden heer President Joan
Ottens, die hem het selve met veel ende bondige redenen
afgeraden ende daer tegens oock geprotesteert hadde
maer dat alle dese afradinge ende protestatien bij den
Coninck

Coninck noch sijnen Raet niet eens was aengenomen, maer ter contrarie
deden 't gunt haer wel geviel, wat nu laetst mael inde Maendt November
was geschiet, vraechden haer oock, ofte dat noch wel indachtich
waren doen den quimelaha Liliato, van Ceram met een brief
aen sijne Maj:t tijt hadde gesonden, ende den selven door die van
Babauwen ende Mailoa was ter handt gestelt, waer inden
quimelaha aenden Coninck liet weten dat hij meest alle de
onderdanen vanden Nederlandtschen staet inde quartieren van
Amboyna tot hem hadde getrocken, ende den Coninck van Ternaa-
ten onderworpen, waerover bij kimelaha den Coninck
waerschout wel toe te sien, dat het geene nu bij hem was toevert
ende genomen, niet door achteloosheyt wederom verlooren mochte
werden/. Ende dat den Coninck ons desen brief toe soude
om bij ons mede geleesen te mogen werden, seyden haer vorders
dat sijn hoocheyt hem over dit schrijven wel wat misnoecht
getoont, maer wij en souden niet bemercken dat tot dit gepas-
seerde quaet (: het welck den Coninck verclaerden buyten
sijnen wil ende consent geschiet te sijn:) eenige remedie
gestelt ofte ijetwes bij der handt genomen wiert om het
gepasseerde onheyl te verbeteren, ende soodanige acten
te redresseeren, maer wij hadden wel gesien ende bespeurt
dat niet dese tijdinge den Ternataenschen raedt niet bedroeft
ofte misnoecht waren, maer wel ten hoochsten verblijdt
gelijck wij van haer wel souden hooren ende verstaen, als bij
haer wiert geseyt ende vrijmoedich uytgesproocken, van
harten verblijt waren dat die van Amboyna wederom
begonden te gedencken aen haren ouden heer den Coninck
van Ternaten, daer noch bij voegende dat eerlang haer
saken inde quartieren nu wel gaen souden, ende dergelijcke
redenen van groot genoegen meer, waerop wij den Coninck
ende den Ternataenschen raet vraechden ofte dit geen
redenen en waren om ons te doen mistrouwen ende te
rugge sien, Ende ofte de E. d. E. H.ren generael
hier mede geen rechtvaerdige oorsaeck wiert gegeven
om sijn voornemen ende aenslagen voor den Ternataen
secreet te houden ende daer van geen kennis te doen
hebben, is dese redenen en spraeck ofte antwoorde
niemandt als den boccom Simonij die alleen het
woort voerden/.

Naer dat de

Naer dat dese redenen vrij wat lang geduijrt hadden (: voor dien datter veel andere saecken tusschen beijden vielen :) heeft soo nempt den Coninck het woort selfs alleen, ende seijt dat all gene bij den Gouverneur was gedaen ende gesproocken waerachtich was, ende en conden derhalven de E. D. E. Hr. Gouverneur geen onrecht gedaen zijn saecken aldus uit gevoert te hebben buijten haer kennisse ende voorweten, alsoo zijne E. D. E. redenen van mistrouwen genoech waren gegeven, wijders met een heele stemme uitspreeckende, hij van herten verheugt was, dat de aenslagen van D. E. D. Hr. Gouverneur soo geluckigh waren ten eijnde gebraght, waer voorens hij seijde Godt te loven ende dancken, daer bij voegende dat hij vastelijck geloofde ende vertrouwde dat zijn E. D. E. alles ten goede uit zijnen herte was meijnende waer op wij hem Coninck dienden dat het selve in der daet soo was, ende hem daer op vrijelijck hadde te verlaten/

Sijne Hoocheijt vraechden ons doen voorders wat wij naerder met hem hadden te spreecken alsoo hij daer naer hertelijck was verlangende, versoeckende dat ons soude gelieven hem van dit verlangen te ontlasten ende onse meeninge van 't gene hem meerder hadden aen te dienen grondelijck ende oprechtelijck verclaren, waer op wij hem vraechden of 't hem beliefde met ons alleen in den Camer te treeden, daer om te begeeren dat wij 't gene hem te seggen hadden voor zijnen gansche Raedt souden uitspreken, hier op antwoorden den Coninck ende seijde dat hij wel begeerde het gene tusschen den E. D. E. heer Gouverneur ende hem verhandelt wierdt zijnen Raet ende voordere Overheijt mede kennelijck waer op dat hij bij haer niet van onrecht mocht beschuldicht werden, alsoo wel wiste datter vele waren die hem nijdich en afgonstich zijn/

Hier op hebben wij den Coninck voorgestelt het gene V. E. D. ons in zijne missive belast ende bevoolen heeft, seggende tegens zijne Hoocheijt dat de E. D. E. Hr. Gouverneur met de heeren Raeden van India, nu vastelijck hadden voorgenomen ende geresolveert waren alhier in Molucco niet te verdrijven, noch den Coninck eenige Macht toe te senden voor ende aleer de ontlastinge ende wederstanden in de quantiteijt van Nagelen souden

bevredight

Bevordert, te meerder gelegt, ende de saecken alsoo hersteldt
zijn, dat de Nederlanders mochten genieten het geene haer bij
de geswoorne contracten was toecomende, wijders dat de
Boose quimelaha ende andere Ternatanen zijne onderdanen, uytte
aldaer inden quantiteijten alle onheijlen hadden ingebracht,
den vrede verstoort ende aen vreemde gelevert ende vercocht
het gene de Nederlanders volgens gesijde contracten
genoechsaemlijck was toecomende, souden gestraft ende naer her-
diensten gehandelt werden, wijders dat alle vreemdelingen,
als Maccassaren, Javanen Maleijers ende andere haer
landt ontseijt, ende de stranden verboden werden, sonder meer
toe te laten dat de selve aldaer wederom eenigen toe-
ganck soude gegunt werden. Den quimelaha Liliato
met al zijnen aenhanck van daer gelicht om als gesegt
naer merite getracteert te werden, ende alsoo souden dan
alles tot ruste gebracht connen werden, ende dewijle
de E.d.Ce. Hr. Generael Coenraet om dit stuck wel wt te
voeren de presentie van zijne Maijt. hooch noodich achte
als mede dat dese saeck den Coninck ende het Ternataense
rijck ten hoochsten aenginck dat daerover zijne
E.d.Ce. om zijne Maijt. hadde geschreven, dat hem soude
gelieven tegens t'aenstaende Westmousson, als
wanneer den E.d.Ce. Hr. Generael Coenraet hem wederom
aldaer met een goede macht soude laten vinden, den
Coninck aldaer mede mocht verschijnen, opdat als dan zijne
E.d.Ce. ende den Coninck tesamen de saecken alsoo
mochten beleijden, dat de quantiteijten van Amboijna ende
Ceram eenmael vanden schadelijcken oorloch mochten bevrijdt
ende tot haer oude ruste gebracht werden, ende soo
zijne Maijt. hier in de begeerte van zijne E.d.Ce. naer
quam ende de saecken alsoo hielp beleijden als boven
geseijt, soo was den Heer Generael Coenraet ende de heeren
Raden van India geresolveert hem zijne hoocheijt
boven zijn tollen ende ander gerechticheden te eeren
ende tot een liberale schenckagie jaerlijcx toe te
voegen, 1000 realen van achten in specie, t'welck
wij den Coninck toeseijden alsoo te sullen voegen
bij alden volvoerde ende te wege bracht t'gunt zijne
E.d.Ce. aen hem versochte ende voorgestelt was,

Volgende des

Volgende voordaer bij dat oock in tegendeel, soo Zijne Hoogheyt dese saecke
nu niet bij der handt en neempt ende behertight, maer alles op zijn
beloop laet staen, ende de boose quimelahas ende ander Tarnataense
haren moetwil laten volgen, soo hadde Zijne Maj.t oock vastelijck
te vertrouwen ende te gelooven, dat de E. d. E. Heer Generael
ende de Raden van India niet meer den oorloch en souden
opsetten nalaten, voorende al een het landt van Ceram, soo-
wat haddense ende geruijneert dat noch nagel ofte vrucht
boom over eynde sonder blijven staen, waertoe haer E. d. E.
noch macht ofte middelen en gebraecken om het selve
uyt te voeren /.

Hier op dan den Coninck tot antwoort dat hij wel conde
sien ende mercken dat alle het geene bij de E. d. E. Heer
Generael inde quartieren van Amboyna ende Ceram
was verricht int minste niet en was streckende tot zijn
verderf ofte nadeel, gelijck eenige hem wel
gaeren souden doen gelooven, maer zijde wel beter te weten
ende te connen begrijpen, dat alles tot zijnen ende des rijcx
wel standt was aengeleydt, seggende verders dat hij van wel
boos ende schelm soude moeten wesen, dat Zijne goetdoenders
voor haer vaderlijcke sorge die zij over hem ende zijn rijck waren
dragende nu met ondanckbaerheyt soude soecken te betalen, seggende
verders met een ernsthafftich gemoedt dat dese boosheyt bij hem
nimmermeer en soude gevonden werden, hij sach nu wel dat hij
van verre (: dus in zijnen Raet schreijende:) qualijck was geraden,
ende vande vriendtschap der voort, maer voort aen beter
daer op te sullen letten, ende de quade Raet gevers niet meer soo
veel gehoor geven, als hij wel voor desen gedaen hadde, dit alles
wierde verhaelt ende gesproocken in presentie vanden gehelen
Tarnataenschen Raet ende alle de overhoofden maer niemant
van haer en sprack den Coninck hier in tegen, maer deden
altsamen het swijgen toe /.

Naer dat dese redenen niet voort geeyndight waren ende dat men
van ander saecken begonde te discoureren soo begint den
Heer Goeverneur te verhalen dat de E. d. E. Heer Generael
de authoriteyt vanden Coninck in weynigh aensiens hielt
ende dat als bij de Hollanders alles was gedaen ende verdeyght
dat haer geliefde, soo wiert Zijne Hoogheyt seer gewaer-
schout gelijck het nu bij het sorteren van het machtighe
fort Gamalamo wel was gebleken seggende verders dat bij

[illegible]

Dat des Commissaris handen ende voeten werden aengetast, 't Woordt ende geruchtmakent souden hebben voorneditten, ende ooc niet verstaen dat dit naer Recht ende billickheyt gehandelt was, hier op hebben wy den Doorl. geantwoordt, dat immers te oordeelen hier van was gesprooken, ende wy haer ende den Commissaris daer van contentement hadden gedaen, hebbende dat daer noch niet meer te seggen en was, maer alsoo Zyne Hoocheyt sach dat dit spreken van desen Man niet op en hielt, nam hy het woort selfs aen, ende stelt hier over den Doorl. voorseyden heer [illegible] ende onwetenden boeck, seggende dat hy niet en wist wat hy seyde, belastende hem voorders te swygen, alsoo hy de geheele van hem voort quam noch slodt of eenich fondament hadde, ende dat hy zyn meesters sulcx niet selfs [illegible] 't stucke hadde voorgestelt maer daer op was hem van den Doorluchtige alsulcken contentement gedaen gelyck sy Edele het wel hadden gehoort ende verstaen, waermede hy Commissaris seyde hem ten vollen vernoeght te houden, item dat hy approbeerde ende voor wel gedaen hieldt alles wat d. E. d. Hr Generael inde quartieren van Amboyna ende Ceram hadde verricht daer by voegende, dat die van Ceram al veel meerder straffe hadden verdient als noch ontfangen hadden, [illegible] Hamsja geliedt hebben [illegible] ten Commissaris, die voor als niet te vinden was/.

Naer dit gespreck versocht Zyne Hoocheyt van ons zyn affscheyt, ^nochmaels^ alsoo het laet inden avondt was, seggende in alles wel verstaen te hebben, soo wel het geene hem by de E. d. E. Hr Generael was aengeschreven als het geene hem nu van ons was aengeseyt, hy seyde dat des E. d. E. Hr Generaels brieven inden tempel voor alle de groote vant Ternataensche Ryck hadde laten voorlesen, ende het geene haer voor ons was aengedient, hadden zy selffs mede altemael aengehoort hy wilde nu voorders met dese Ryckx Raet daer op besoigneren ende een goede Resolutie nemen, dien hy vertrouwde den E. d. E. Heer Gouverneur Generael ende Raden van Indija wel soude gevallen ende is voorders Zyne Hoocheyt van ons gescheyden ende naer zyn quartier vertrocken, wy recommandeerden hem op dese saecke met aendacht te willen letten, alsoo hem en zyn ryck daer aen ten hooghsten was gelegen/.

Wy

Wij souden den Jolcq Alonzo naer den Coninck om hem aen te manen tot besluyt zijner resolutie, ende dat soude geluyden ons te laten weten wat voornemens was te doen op het schrijven van E.d.E. Hr Generael ende raedt, Smits Vluyt vast naerdende, om de schepen tot het stuck naer Battavia gereet te maecken, dat wij mede op Macassar welcken tijdt souden hebben te verrichten die aldaer voorgevallen waren door het stuck van den Coopman Clocq, soo dat op alle die plaetsen orden moest gestelt werden, op dat wij van alles goet bescheyt aen Zijne E.d.E.t mochten geven, ende dat wij naer zijne ... sprake dies aengaende alleen waren wachtende, hier op sluyt ons zijne Hoocheyt weten dat op morgen soude bij ons comen ende van alles aen ons goet contentement geven.

Volgens toeseggingen compt den Coninck smorgens bij ons met seer weynich geselschap, ende na dat met den anderen een weynich in reden geweest hadden versocht zijne Hoocheyt in een Camer alleen op te ... met eenighe weynige zijner overicheyt ons te spreken, het welck wij hem toestonden, waer over gesamentlijck vertrocken, niemandt bij hem nemende, als den Boccomkimon met den Singadgia van Calabbe, dus gesaten zijnde zeyde zijne Hoocheyt aen, dat nu ons stoelen op te wachten alleen oorsake was om zijn resolutie te verclaren/

Zijne May.t dient ons hier op dat naer hem geen wachten soude zijn, maer wij mede hadde te gedencken dit een stuck van gewichte was, daer over hadden te besoigneeren, ende t'selve alsoo ... niet sonder overlooppen, nademael het een saeck waere, waer aen de ... ende de behoudenis, ofte ruyne sijns rijcx, soo dat het noodich was hem daer op wel te beraden, maer dat hij wel genegen was om de begeerte van de E.d.E. Hr Generael te voldoen ende hem naer Amboyna tegen Kaicili Mou... ton te begeven gelijck als zijne E.d.E. hem hadde geschreven seggende voorders dat hem oock wel was bewust, soo lange zijn persoon in de quartieren van Cheram niet en besochten, dat de abuysen ende misverstanden aldaer beswaerlijck souden connen geweert ende wech genomen werden, gelijck hij zeyde ons veel ende veel diversche reysen hadde te verstaen gegeven. Wij dies dat wij dit hadden te vertrouwen, soo zijn persoon aldaer niet

En quam

En quam dat den Coninck de reyse soude te soecken wesen, ende
oversulcx bij hemselven hadde besloten ende vastelijck voor-
genomen, hem op de begeerte ende t'aenschrijven van U Ed.t
naer Amboyna ende Ceram te vervoegen, alwaert oock
tegen wil ende begeerte van al de grooten van Ternaten, dan
niet te min oordeelde behoorlijck was dat hij des Rijcks
Raet daer op hoorden, alsoo het sijn ledematen waren,
ende het stuck haer mede aenginck /

Hier op hebben wij den Coninck gevraecht ende voorgestelt
wat redenen bij des Rijcks Raet werden ingebracht,
waeromme dit goet werck behoorden tegen gehouden te
werden, wij insisteerden aen den Coninck dat ons geliefde
dit te verclaren, op dat bij ons sijnen Raedt mocht
contentement gedaen werden, doch en bequamen hier op van
sijne hoocheyt geen antwoordt, maer begonde weder om
van andere saecken te spreken, die op onse redenen niet
te pas en quamen, waer over wij sijne hoocheyt liten
aensegghen, dat dese practijcquen onse saeck niet en vorderde
ende dat den tijt vast voorbij passeerden sonder sijne
Maj.t vaste resolutie ende voornemen te connen
verstaen, waeromme wij versochten dat hij Coninck ons
sijn rechte meyninghe geliefde te verclaren, wat
voornemens was te doen, op dat wij den E. O. C. Heer Gouverneur
Generael van alles mochten recht ende goedt advijs
geven, ende sijn Ed.t daer door verstaen waer naer
hem hadde te reguleren /

Den Boccom Limonij wierdt van den Coninck belast hier
op te antwoorden, die welcke seyde dat geen redenen
door des Conincx Raet werden bij gebracht als alleen de
geene die hij ons nu soude voordragen beginnende aldus
sijne aenspraecke, seggende voor eerst dat sij luyden
wel verstaen hadden het geene de E. O. C. Heer Generael
in sijne missive aen haeren Coninck was schrijvende
dat sij oock wel hadden begrepen de redenen waerom
sijne E. O. C. des Conincx presentie soo ernstelijck
in de quartieren van Amboyna ende Ceram versocht, dat
sij oock wel bespeurden ende mercken, het selve
geschieden om de onlusten aldaer te bevredigen, den

oorloch

oorlogh te eyndigen, ende het verderven van landt ende luyden het welck
met veel bloetvergieten nu soo lange hadde geduyrt, eens voor te
comen, ende alles wederom in eenen vredelijcken standt te
herstellen, waer naer zij luyden seyden van herten te verlangen
haer in was nochtans niet onbekent dat dit voorgenomen wercke, het
welcke zij heylich ende goddelijck noemden sonder des Conincx
presentie beswaerlijck noch sonder groote bloetstortinge soude
connen te wege gebracht werden, waerover zij mede wel hadden
geapprehendeert dat des Conincx presentie daer toe gansch
noodich was, maer daer waeren andere motiven die haer deden zijne
May^t dit stuck ontraden, om alsoo uyt zijn rijcke te trecken.

Dierop vraechden wij dat den Hoccom soude gelieven ons de reden
hier van te verclaeren, wij stonden dat hem daer soo geraden
contentement van souden doen, dat haer souden eygenoecht ende
gecontenteert souden, wij vorderden voorders daer bij dat wel
sagen eenich mistrouwen onder haer domineerden, daer toe haer
nochtans geen reden waeren gegeven, maer dat wij mede wel conden
sien ende bemercken dit alleen bij eenige onser quaetgunders
wiert voorgestelt, die niet alleen ons [illegible] en waren
maer oock haers Conincx welvaert ende grootheyt benijden,
doch wij vertrouwden dat eens de saecken [illegible] wel
soo souden ontwinden dat deselve persoonen bekent ende den Coninck
bewesen de [illegible] rebellen van zijn rijck als van wel souden
connen sien wie de gene waeren die zijn landt soo lange in
onrust hadden gehouden.

Den Hoccom remonstreerde ons daerop dat eenich poinct van dit
mistrouwen 't welck den Rijcxraet voorwenden, alleen sag
op de missive van den E. d. E. H^r Generael aen haeren
Coninck geschreven, uyt welcken brief zij wel hadden gelesen
ende verstaen hoe zijne E. d. E. tegens aenstaende westen mousson
den Coninck was ontbiedende om in de quartieren van Amboyna en
Ceram bij zijn E. d. te verschijnen, omme aldaer gecomen
wesende met zijne E. d. assistentie de onlusten ende mis-
verstanden waerdoor den schaedelijcken oorlogh in de quartieren
aldaer soo lange geduyrt hadde, tot groot bederf van
landt ende luyden, eens mochte in vrede [illegible], alles
geappaiseert, ende in eenen ouden vredelijcken standt
mochte herstelt werden, waer naer zij seyden mede hertel.
te verlangen, seggende verders, als nu den Coninck
resolveerde de begeerte van den H^r Gouverneur Generael
te voldoen, ende hem naer Amboyna vervoecht, aldaer

Alle misverstan

alle misverstanden ende onlusten ten besten te remedieren ende de landen tot eenen gerusten standt gebraght werden, hetwelck zy seyden seer qualyck sonder de presentie vanden Coninck te connen geschieden, maer by aldien sulcx voortganck hadde ende Zyn Hoocheyt naer de geseyde quartieren vertrocke, en twyffelde niet oft zoude wederom in voorige goede gerustheyt herstelt werden. Voor als dit nu alles gedaen zoude zyn ende de E.d.E. Heer Generaels voornemen volbraght ware, en wiert by de Ministers van Zyn E.d.t niet geseyt ofte aengeroert hoe dan vorders met den Coninck soude gehandelt worden, namentlyck ofte als dan de E.d.E. Heer Generael soude gesint syn Zyne May.t wederom over te leveren alle plaetsen ende landen die hem door den oorloch als anders nu by ons zyn afhandich gemaeckt, dan ofte Zyne E.d.t zoude continueren de selve plaetsen, door de wapenen becomen zynde, aende Generale Compe. behoorden te blyven, hetwelck zy seyden niet te vermogen toe te staen, noch te dulden, alsoo sulcx tegen recht ende billickheyt zoude gehandelt zyn. Hier vonden by voegende, als het soo verre was dat haren Coninck onder het geweldt ende maght vanden Heer Generael ware gecomen, dat men hem als dan alsulcke wetten soude mogen voorschryven ende dwingen naer te comen als Zyne E.d.E. soude gelieven, met meer andere dusdanige propoosten welcke niet waerdich zyn U.E.d.t alle te verhalen /

Hier op gaven wy den Boccom de welke zy het woort alleen voerde, tot antwoort, het nooyt en was gebleken dat by de E.d.E. Heer Generael ware getraght den Coninck eenige van zyne landen ofte plaetsen te ontrecken ofte van het Ryck van Ternaten te verminderen, maer dat wy wel rechtvaerdige oorsaeck hadden over sulcx te clagen, alsoo voor de gansche werelt blyckelyck was hoe de boose quimelahas ende Pates van Ternaten altyt hadden gesocht, geene moeyten noch arbeyt gespaert om door valsche listen ende practyken de onderdanen vanden Nederlandtschen standt inde quartieren van Amboyna tegen haren wettigen heer te doen rebelleeren ende tot afval te bewegen, gelyck ons selve ten tyde als wy het gouvernement van Amboyna bedienden dickmaels voorgecomen ende wedervaren was, hetwelck nu yemmers niet claerder was —

Blyckende

Blijckende hoe verde den quimelaha Siliatona met zijne complicen de saecken inde quartieren van Amboyna hadde gebracht waer door de E. d. heer Generael ende Raden van India waeren genootsaeckt geweest haer tegens dese booswighten met de wapenen te stellen ende soo een Capitael en Magt uyt te setten om des Comp.e recht te bescher(men) ende toe te sien dat het geene wel gemelte Comp.e bij solemneelen contracten was toe comende, haer niet geheel en zoude ontrocken noch van haer vervreemt werden, het welck oock nimmer meer bij de E. d. E. h.r Generael ende Raeden van India en sal gedoogt ofte geleden werden, dat het geene der Generaele Comp.e gerechticheyt is toecomende andere sullen genieten,

Den Coninck neempt het woordt selffs aen ende zeyt soo men altijt het geschil verleerde wilde verhalen ende gedencken, soo en souden de twisten ende oneenicheden nimmermeer eyndigen, maer altijt van het eene quaet int ander vervallen, het welck hij sustineerde soo niet en behoorde noch conde gaen, seggende dat dit niet meer als een hoop onnoodige praetgens en waeren.

verclaerende hij Coninck dat al een ander gevoelen vande E. d. E. heer Generael was hebbende, als Limori ons wegens zijnen Raet was voorstellen, ende dat hij hartelijck betrouwde dat zijn E. d. E. ende de Raden van India alles ten rechten met hem meynden, waer over hij oock bij hem selfs als voorgenomen ende geresolveert hadde de begeerte vande heer Generael naer te comen, alwaert oock tegens den wille vanden geheelen Rijcxraet, ende dat soo haest hij van ons soude gescheyden zijn terstondt wilde beginnen om zijne E. d. E. Missive te beantwoorden, die binnen een dagen gereet te maken ende dan wederom bij ons te verschijnen ons alleen recommandeerende dat wij in onse Missive aende E. d. E. heer Generael wilde gedencken, zijne E. d. E. te laten weten dat hoe wel in zijne Missive die hij nu van Batavia was ontfangen ende gelesen hadde te verhalen, dat soo wanneer alles inde quartieren van Amboyna ende Ceram zoude bevredicht zijn als dan de E. d. E. heer Generael met hem Coninck een limydt scheydinge wilde maken, ende dat yder het geene hem gerechtelijck toequam, wederom zoude aenvaerden ende vredelijck besitten, gelijck als bij de oude contracten ende verbonden was geaccordeert,

verclaerde hij Coninck daer bij, dat hij dit bovenstaende niet en sorgt ofte voorstelden uyt eenich mistrouwen t'welck hij vande E. d. E. h.r Generael ende Raden van India was hebbende, maer dat het selve geschiede alleenlijck om zijn bodt en onverstandich volck eenich contentement te geven.

Den Coninck

Den Coninck compt 3 à 4 dagen naer 't voorige gepasseerde
weder om boven ende verthoont ons den Brieff die hij aen U.E.d.
hadde geschreven, leest ons denselven voor, ende vraeght offer daer
ijetwes instondt offte bijgevoeght werd, dat d'E. d. Hr. Generael ende raedt
soude mogen mishagen, waerop wij seijden neen, maer dat alles
wel was, soo maer de meijninge van sijn Hoocheijt met het schrijven
over een quam, waerop sij Coninck swoer bij den Godt ende sijnen
propheet Mahometh, dat alles soude doen ende naercomen,
wat den E. d. E. Hr. Generael ende raedt van hem soude begeeren, al
waert oock dat sijn leven daer aen was hangende, alleen -
strickte sijn versoeck ende begeerte aen U.E.d., dat inde
Missive die hiernaer aen hem souden gesonden werden
doch wilde stellen, gelijck wij boven geseijt hebben, te weten,
dat als de saecken van Amboijna ende Ceram souden bevredigt
sijn, hij Coninck met U.E.d. tot een volcomende opreghte
limitscheijdinghe soude comen, ende dat ijder 't sijne tredelick (?)
hem geredelijck toe quam wederom aenvaerden, ende dat daer
mede alles wel soude sijn, inde Missive van den Coninck die
hier nevens gaet sal U.E.d. de meijninge van sijn Hoocheijt,
belangende de limitscheijdinghe breeder comen verstaen
waeraen ons dienaengaende voorders refereeren /.

Den Coninck versoeckt mede gelijck U.E.d. uit sijn schrijven sullet
connen verstaen, dat op sijn aenschrijvinge uit de Moluccos dese
naervolgende vier plaetsen met ons Crijghs volck soude
mogen besetten, te weten, Sacomij (?), Dodinga, Soula ende
Gilolo, ende dat ijder ten minsten met 20 blancke coppen
op dat in sijn absentie het rijck geen schande offte schade
soude mogen toecomen, bij aldien U.E.d. den Coninck dit sijn
versoeck soude gelieven toe te staen, soo waert wel noodich dat ons
met de eerste scheepen, boven die geene die tot verlossinge moeten
off sullen gebruijckt werden, noch eenige soldaten toegesonden
souden werden, om 't guarnisoen te vergrooten want soo wij de
geeijste 80 man soude moeten missen, soo soude ons hoopken
cleijn werden, ende dient den Coninck oock wel in desen
gelegentheijt de handt geboden ende wat ingewilligt
om niet hem van sijn voornemen niet te doen desisteeren /.

Hier nevens sent den Coninck aen U.E.d. een geboort en
metalen windmond offte Camerstuck, met een basse, daer sijne
Hoocheijt van versocht dat U.E.d. soude gelieven een stuck te laten

voor hem

voor hem te laten gieten in alsulcken forme als het patroon van hem
gesonden t'welck hier nevens gaende 1e. [illegible] /

Wyders versoucke syne hoocheyt mede dewyl hy noyt inde
quartieren van Amboyna ofte Ceram heeft geweest ende
aldaer jaerlicx [illegible] ende met deputatien soude verschynen
dat hem van Battavia mochte toegesonden werden een goet
stuck sattyn ofte fluweel geschildert, een solder, met
een kleedy ofte veldt teecken, met een pluyme, hy heeft
ons dit tot verscheyden reysen gerecommandeert niet te vergeten

Daer wy commen te nemen 800 [illegible] bamsia gesint met een goede
macht by U.E.d.t te verschynen, het welck ons soo heel wel niet en
behaeght, wy hebben hem met goede redenen sulcx afgera-
den, ende gesecht dat het onnoodich waere ende U.E.d. veele
eer raet niet aengenaem wesen soude dat in sulcken gelegent-
heyt syn landt van volck soude ontblooten, daer op hy ons
diende, dat oock wel verstaen heeft syne E.d.E. hem in syne
missive daervan mede waerschouwt ende aenraedt wegens
Ooleq niet Molucco te lichten, op dat den vyandt geen occa-
sie soude gegeven werden yets wes tot syn schade ende nadeel
by der handt te nemen, oock dat de macht van U.E.d. —
bestandt genoch syn soude om inde quartieren van Amboyna
ende Ceram alles wel te voeren, wy en hebben dit vanden
Coninck selfs als niet [illegible], maer eenighe vanden grooten
des rycx hebben ons dit aengedient, want als wy syne
hoocheyt daervan aenspraecken hielt hem verwondert
als niet wetende waer hem dit vandaen quam, seggende
op dit stuck met synen raet noch niet geresolveert te
hebben, ende ooc sulcx noch niet en wiste hoe hem hier in
soude te gedragen, maer dat dus aengaende met ons —
breeder soude spreken, en niet te doen sonder ons raet
ende kennisse.

Den 8en July wert by ons geresolveert dewyl men naer de
schryven vanden Coninck niet en hadden te verwachten ende op
Marqian noch veel packen met het stuck vanden off der Coopman
Cloot waren te verhandelen, ende dat aldaer op alles
goede ordre diende gestelt te werden, dat wy op den 15den
daer aenvolgende met de schepen naer Marqian souden
vertrecken, ingenomen resolutie was mede goet gevonden
het jacht Zeeburch in compe met het schip Hoorn naer
Battavia te laten navigeren, want het selve by den

Raet

Naer ons bequaem dunckt geoordeelt om in Molucco te gebruijcken, -
alsoo het niet suffisant geacht wiert, tegen des vijants twee gallejen
te connen bestaen, wij hadden den Coninck hier mede van aengesproken
die oock voort beste oordeelde dat men het voorss. Jacht zoude
verseynden, opdat bij ongeluck niet van den Spangiaert mochte ver-
meestert werden, het welck een groote schande voor ons soude
wesen. het is wonder voor ons te sien dat men met twee slechte
gallejen dusdanigen gewelt doet./ Den Spangiaert
heeft die couragie gehadt dat op 7en April passato het
schip 't Booltien van Macqian comende te [illegible] aen te tasten,
slogen soolange daer tegen dat uit 't Booltien over de 100 schooten
met canon gedaen wierden, comende soonaer dat de musquet
mochten doen schieten, doch alsoo daer volck te quam waren de
gallejen genootsaeckt te retireren maer niet wat advantagie
sij geprofiteert sijn, gedragen ons tot den aengaende aen den
Vice Commandeur Lambrecht Jeronimusz die daer bij en
present is geweest./

Tidore ons en laetsten [illegible] is ende blijft alles
in voorgaenden staet, den ommeganck ende conversatie van
Tarnataden is vrundelijck ende beleeft, naer hare wijse
wij en connen oock niet anders sien ofte bemercken, dan dat
den Coninck gansch genegen is, om de saken van Amboyna en
Ceram tot rust ende vrede te helpen brengen) seydt
dat ons ende hem daer oock een hooft aen is gelegen,
gelijck het oock inder daet waerachtich is, ende dat wij niet
en hadden te twijfelen, soo haest sij Coninck inde quartieren
aldaer sal gecomen zijn, ofte alles naer wensche van den
E.d.e. heeren generael sall volbracht werden, de woorden
zijn goet, maer het gevolch ende uijtcompste sall ons
wel leeren watter van vallen sall, soo veel wij connen sien ende
verspeuren, laet het hem aensien dat den Coninck met ons
het stuck recht meijnt, het is wel soo dat het een gevoijnst
Moor is, ende dat zijn voorgaende boosheden ons altijt doen mis-
trouwen, doch wij mogen hoopen dat sij sijn eijgen saecken
naerder als voordesen heeft bedacht. ende nu het goede voor
het quaeden sal verkiesen, het welck den godt wil geven./

Als wij den Coninck aenseijden gelijck U.E.d. ons in sijnen
missive zijt belastende, luijsterde naer alles seer scharp
maer gecomen zijnde tot de beloofde teeringe van 4000 R^a/
van achten, wijerde het hooft wij wat daer naer, doch

hij betaelde

hij bestaelde ons daerop met swijgen, maer souden wt sijn minen wel
sien dat hem sulcx aengenaem was, waerover wij oock vastelijck
betrouwden. soo hem sijne Hoocheijt inde quartieren van Amboijna
bij U. E. E. laet vinden dat alles sall doen wat eenichsints met de
gerechticheijt sall over een comen /

Hij vraechde ons mede naer het schip dat den Heer Generael
meenden te senden om hem naer Amboijna ende Ceram te voeren
oft het oock een goet schip soude sijn, wij antwoorden daerop
dat sijne Hoocheijt niet hadde te twijffelen oft alles soude
bij de E. E. Heer Generael alsoo gedaen werden, als het
respect van sijn persoon soude vereijschen, waerop hij
seijde dat alles wel soude sijn, soo U. E. E. inde toecomende
missive maer aen sijne Hoocheijt gedacht, dat ijder het
sijne naer dat den oorloch geeijndicht ende alles in ruste
soude gestelt sijn, wederom ingeruijmt ende in besittinghe
overgegeven werden, alsoo dit het eenighe point was
daer alle groote van sijn rijck opsagen /

Dese woorden hebben wij vertaelt ende minute gemaeckt vande
toeseggingen ons door den Coninck Bamsia gedaen, t'aenstaende Mousson
inde quartieren van Amboijna bij U. E. E. te sullen verschijnen, wij
en twijffelen niet oft sijne Hoocheijt sall bij de selve resolutie
blijven, soo veel wij aen hem commen sien ende bemercken /

Daeromme wij oock besluijten dat bij soo verre alles aldaer
generaliter verbetert, de onlusten neergeleijt, de rebellen gestraft
ende voorts alles op den goeden ende gewinstelijcken staet sal werden
gestelt (twelcke Godt wil geven) apparent daer wt volgen
sall een vernieuwinge der oude contracten, over sulcx
hebben, onder correctie van U. E. E. tot voordeel goet gedacht
U. E. E. mits desen ons gevoelen aen te schrijven, dat bij aldien
tot de vernieuwinge vande oude contracten gecomen wert
trustelijck dient gelet dat het groot misbruijck ende schadelijck
ingevoert het quaet (namentlijck dat de cleeden tegens nagelen
1/3 part minder als voor contant gesleten werden, gelijck
oock mede den Coninck de preferentie over veel jaeren
gegunt is dat alle cleeden die hij van nooden heeft
voor d'helft tegens den prijs der nagelen laet halen, waer
onder dickwils groot bedroch vinden, ende is oock een regel
om de baetsuchtige dienaeren vande Generale Compe
tot dieverij ende fraude te bringen) moecht afgeschaft ende
op den voorigen voet gebracht werden, te weten dat de

Hedden

Hebbende die voor Nagelen betaelt Realen gelijck als die voor contant verhandelt, ende tot betalinge der guarnisoenen uytgegeven
worden. de liefhebbers der Nagelen mogen al hier niet geweert worden
dit soude onse Ed. Heeren E.C. Comp.e groot voordeel geven, ende
d'occasie van de dienaeren der selve dan door om fraudeleuselijck
te handelen gegeven wert. wij meenen, het waere te wenschen
dat in dese saecke redres geschiede, t'soude sonder twijfel het
den handel der Cleeden die nu daer door bedorven wert wederom
in reputatie bringen, wij oordeelen dit soo noodich dient
te geschieden als eenich ander principael poinct. ende sustineeren bij aldien
t'selve niet en conde werden volbracht dat Ed. Heeren beter
waere den prijs der Nagelen wat te verhoogen al waert tot 60 r.a
de bhaer. als dese misbruycken langer te laten continueeren
wij vertrouwen dat U.E. dit mede alsoo sult verstaen. het prijs
Wij sijn van desen saecke, soo danich met provisien ende Coopmanschappen versien geworden, dat alle de Molucsche Comptoiren
niet naer eysch ende behoorlijck connen geprovideert
blijven oock vertrouwende dat U.E. d.o in tot comende daer in naer
gelegentheyt des tijts sall blijven continueeren ende ons naer
vermogen volgens den eysch van alles versorgen, met eens
dese gaet de lijste van alle de noodsaeckelijckheden die ons
t'aenstaende Mousson dienen toegesonden te werden. U.E.
gelieven te geloven dat al t'gunt in deselve geeyscht wert
niet te overvloet maer naer de noodwendicheyt ingestelt is,
De sorteringhe van Cleeden, ende Coopmanschappen ons toegesonden zijn alle wel getrocken, ende werden met redelijcke
advance vertiert, uytgesondert de Chineese Cangangs die maer
tot 1½ r.a lanckins Z a 2 r.a gestreepte sypouns r.a 4
ook a 5½ r.a connen verhandelt werden, de lichte blauwe
Baftas ende Samadramoucris worden tegens drij r.a wel uyt
gegeven, maer den aftreck daer inne is soo sober dat deselve
niet ... bij de packhuysen blijven, de swarte Baftas ende
gestreepte Petta Maleyen zijn bij wat beter begeert, soo
dat wij naer namaels de Chineese Cangangs, lanckins, Sama,
dramoucris, sypouns ende licht blauwe Baftas niet en dienen
gesonden, ofte souden tot schade van de Ed. Comp.e in de packhuysen ende winckels langen tijt blijven liggen, der ander
man geholpen soude connen werden, ende bij aldien de licht
blauwe Baftas ende Samadramoucris voor 2½ in prijs veranderen,
minderen soude daer uyt consequentelijck volgen een quade

Inbreucke

inbreucke, want de Mooren dadelyck souden sustineeren alle de Cleeden
van 3 Sts. tot minder [illegible] ys bekoorden geprent te wesen gelyck wel
voor desen geschiet is, in dergelycke voorvallen, mits voorder genoemde
Cleeden sullen soo veel als mogelyck is de handt lichten, maer soo
danig dat daer van de minste advantie voor d'E. Comp.e sullen
toegebracht worden, waer van U.E.d. netten naer (ten) onse der
advysen sullen geven /.

Het pack Chiavonys No. 77 ge.t wantelinaer ontbal gesonden
met silvere boorden, ende is geopent ende niet anders bevonden
als ordinaire Chiavonys met roode boorden te wesen, welcke
gelyck voor desen tegens Sts. 3 werden verhandelt, sulcx dat
t'selve een abuys inde factuyre sal moeten zyn, t'waere te
wenschen, U.E.d. aldaer van meerder Chiavonys met rood-
boorden waert [illegible] gewiert op dat ons wat grooter quan-
titeyt hadde mogen toegecomen zyn, alsoo de selve wel begeert
werden ende d'E. Comp.e grooter advantie geven, ja wel 4 [illegible]
door die met witte hoofden zyn, niet getrocken ende blyven daer
omme lange leggen, maer van d'andere maken onsen [illegible] wel
voldaen werden, ons gevoelen is dat by aldien alleen Chiavonys
met silvere boorden werden gesonden, de selve noch met meerder
advantie als die met roode boorden souden getrocken ende geven
werden, want de Mooren seer ende niet [illegible] naer de hoofdieuden(?),
maer hoe ylder van lywaet hoe beter begeert /.

De bruyn blauwe saraervouris(?) longet becomen, sullen wel getiert
werden maer de behoorlycke advantie niet geven, ende zyn met de
selve wel voor twee jaren versien, bruyn blauwe Chiavonys door
dien ylder zyn souden alleen dienstiger wesen, en met twee-
partyen souden de Molurros voor een jaer genoch hebben.
hoe bruynder de selve zyn alst maer geen swart is hoe de selve
beter begeert zyn /.

De Sarnatanus zyn gansch wel begeert ende is courant waer
by aldien meerder quantiteyt bequamen soude veel contant
daer voor ontfangen, maer jegenwoordich cant niet veel by
bringen, alsoo den Coninck van Sarnatan dagelycx veel
verpantwe(?) voor gelt (in) dat ten prijse als voor Nagelen
doet halen, t'welck een quaden inbreuck is, dan by d'E. Comp.e
in hare dienste wert gehandelt ende de baetsuchtige Zam-
bergeryn [illegible] ende wegrysen, in desen dient wel nootsaeckelyck
voorsien te geschieden, want mogelyck het selve soude
te wege gebracht werden /.

Blanboulous

Blauwe Boulous zijn hier extraordinari getrocken, verhaelen daer van wel treffelijck mogen ende sullen werden geven in contant twee ende voor Nagelen een cento /.

De swaelffe Crontarolen met Lieel ontfangen zijn meest tegens Ra 1¼ ende 1½ wel getrocken tot cleedinge der soldaten, t'welck bijna een cento advance is. Pr. de naeste mach ons 500 V.E. d. daer van voorsien zijt wel 20 stucx toegesonden werden, maer de Carpituaelen zijn noch beter begeert ende oock den soldaten mitter aengesien minder van prijs ende duyrabelder zijn, soo daer van onsen eysch can werden voldaen, sullen daer mede niet verlegen blijven /.

De Bouckel stucx becomme gestreepte ende gefigureerde Dingans zijn hier redelijck wel getrocken ende comen bijna een cento advance geven, wtgesondert die mette cleene streepkens, welcke soo wel niet en zijn begeert, vande geschilderde ende oock die gestreept zijn als beddetijcq. maer wel een redelijcke quantiteijt volgens den eysch gesonden werden, vertrouwende deselve niet sullen blijven liggen /.

De Patroolen van 3, 4 en 8 A staen jongst gecomen zijn meest al verkocht en wel gegeven, maer die van meerder langte zijn niet begeert ende blijven bij d'E. Compe. installich liggen, der niet als balsen in toecomende daerop den [illegible] geleth dat ons anders niet als cleene patroolen volgens den eysch toegesonden werden /.

Witte Percalijnen pr. [illegible] daer becomen sullen ons met die sorteringe wel comen behelpen voor eenigh [illegible] [illegible] meest getrocken zijn groote [illegible], groote commen soo fijn als [illegible] van welcke soorte ons wel een goede quantiteijt volgens den eysch mach toegesonden werden, het geene alreede becomen hebben, sal met redelijcke advance ende man gesolpt werden / — De [illegible] zijn meest alle a Ra [illegible] ende Ra 1¼ verkocht, t'welcke goede advance is, wij sullen hopen, dat met de compste der schepen wel een goede quantiteijt voor de Molucos sal gesonden werden, insonderheijt groote [illegible] sonder [illegible] die al hier tegens 4 Ra ende somtijts meerder comen werden [illegible] t'welck een goede advance geeft. U.E. gelieve dan aengaende op den eysch te doen letten /.

Met de gesonden [illegible] sullen [illegible] aengesien de weijnich apparentie van quantiteit Nagelen dit aenstaende jaer wel comen toe comen, [illegible] Coninck ende eenige zijner [illegible] ons lastiger ende

Moeijelijcker

Mochte ick het daerom vinden als tot noch toe gedaen hebben, t'welck wij ver-
trouwen weten, maer anders vallende souden hare geen contentement
connen doen, wij dragen sorge ende ordineren soo spaersaem daer mede
toe handelen int vergeven derselver als eenichsints mogelijck is
t'welck wij alsoo oock bevinden gedaen te werden, wij hebben oock
verboden aende respective Coopluyden geen realen in specie voor
Nagelen uyt te geven opdat alsoo de Nederlantsche munte in haren
ganck mochte gehouden werden, wat voorders aengaet den staet van
Negotie mitter haest lijste van dien daer van gedragen ons aende
schrijven aenden Oppercoopman Anthonij van Leeuwen die V.E.
dienaengaende volcomen contentement sal doen /.

Met het bosckruyt dat van dit Mousson soo van Batavia als uyt
Amboyna ons is toegecomen soude de Moluccos redelijck
geprovideert zijn, maer aengesien inde rencontre van den vijandt
voor Malleyen ende tegens de Galeijen veel geschoten is, als
mede het Jacht Leeuwinne sonder voorraet van cruyt alhier
geerriveert ende het selve nu met 1400 lb. beschut moeten
versien, alsoock bevonden hebben 22 vaten d^o. cruyt bijt
Casteel Malleyen te wesen die gans bedorven ende tot geheel
poeder connen gebracht werden, alsoo mede als modder te sijn
bevonden is, naer dat het selve bij den Cappiteyn Baronie
ende den vice Commandeur Lambrecht Hieronimusz beneffens
den Constabel was gevisiteert ende geheel onbequaem gevonden
om hermaeckt te connen worden, maer dat het selve cruyt
bij avijs van Rade geordonneert is in zee geworpen te
worden gelijck oock geschiet is, om de cruyt kelders van
ommut ende verdorven cruyt te suyveren, gelijck oock inde
door de besettinge van Xulla ende Taromi mitsgaders de dage-
lijcxe distributie aende Ternatanen die ons continuelijck daer
om sijn versoeckende veel cruyt gespilt wert, sulcx dat het
noodich sal wesen ons ter naester met een goede part bij-
bosckruyt te laten toecomen, met wat quantiteyt de forten in
Molucco tegenwoordich blijven geprovideert sal V.E. bij de
lijste van Ammonitie van oorloge die hier nevens gaet
getekent te becomen, wij blijven steets op de menage van dien
lettende ende soo weynich uytreyckende als de redelijckheyt ende
des tijts gelegentheyt eenichsints can lijden, doch soodanich dat
den Ternatanen geen oorsaeck dien aengaende van misnoegen en
werde gegeven, maer naer billickheyt gecontenteert, omme hare dies
te meer inden begonnen oorloch t'animeren /.

E. V. E. Dr.

E.d.E. H.ren Het geschiet mede veelmaels dat eenighe der Ternatanen Steden
bij den vijandt overloopen, die bij de Spaengiaerden geassisteert worden, wel-
cke dan weder overcomen, ende bij d'oude blijvende, wij volgens contracten
gehouden zijn aen [illegible] mede [illegible] jegens 60 R.a te betalen en te
voldoen, waer uyt dan dickwils geschiet als soodanighe inde-
manieren haer vrijheyt hebben becomen ende d'E. Comp.e haer dienen
uytgesloten hebbent, zij luyden terstont weder gaen, ende haer wederom
naer den Spaengiaert begeven, waermede alsdan de Comp.e haer
60 R.a quijt is, gelijck ons nu in corten tijt tot 9 a 10 reysen is ge-
wedervaren, het welcke de Generale Comp.e groote schade toebrenght

Wegens de dierte vanden Jappansen rijs is nu jongst becomen om
den selven tot meerder ofte hooger prijs aenden Ternatanen
ofte Macquianen uyt te geven, sall qualijck willen vallen,
ofte het soude ongetwijffelt eenighe onlusten ende misnoe-
gen baren, onder de inwoonders, waerover wij voor het beste
oordeelen den ouden voet daer in te volgen, dan alsoo ons den rijs
jaerlijcx soo sober toecompt wert daer dan gheen ofte seer weynigh
vercoft, het welcke den inwoonders niet wel en gevalt, ende haer
daer over seer misnoeghen dat van ons geen rijs en connen becomen
wij souden haer dit miscontentement wel gaern wechnemen, maer
de quantiteyt die ons toegesonden wert, valt soo cleyn dat daer
van niet gemist can werden, het en is mede niet sonder ver-
wondert dat soo slecht altijt in Molucco van rijs geprovideert
werden, als het conde geschieden, behoorden naer ons oordeel
altijt voor een jaer in voorraet voorsien te zijn, op dat bij onge-
val het zij door verlies van schepen, als andersints niet in hongersnoot
quame te vallen, want soo het selve, t'welck Godt verhoeden,
quam te geschieden souden bij onse bontgenooten den Ternatanen
weynich secours ofte hulpe vinden, vleysch ende speck
can sober gebruyckt ende verde gestreckt ofte ter noot
gemist werden, maer den rijs moet den honger versadigen

Met 't laetste affsenden vant jacht Breedamme waermede
den opperkoopman Nicolaes Clock Costen is vertrocken en hebben door
de cortheyt des tijts in onse missive aen U.E.d. niet geadviseert
wat reden ons hadde beweeght, zijne Ed.le dinghe soo
haestich te laten geschieden, maer sullen nu naer onse kennisse
ende wetenschappe zulcx aenroeren, ons was mede gelast
bij U.E.d. schrijven p.r Breedamme alle boucken uyt Molucco
als negotie en guarnisoens boucken metten aencleeve van dien
U.E.d. met ditto jacht naer Batavia te laten toecomen

T'welcke

'twelck niet heeft connen geschieden, de redenen waerom hebben wy
in onsen voorgaenden verhaelt, hebben oock mede verstaen dat d'overs
gesonden boucken vande Moluccos vanden Jare 1635 in debita
forma bevonden zyn, De Ed. Schipsbolten werden U.E. alle
de boucken ende pampieren vanden Jare Ao. 1636 de Molucc[os]
concernerende toegesonden, hopen dat U.E. deselve soo-
danich als de voorgaende ende inde selve behoorlycke maniere
sull bevinden, uytgenomen de boucken van Quelicqia
door den oppercoopman Nicolaes Clock onderteeckent, de welcke
wy door gecommitteerden hebben laten nasien waer inne
verscheyden onredelycke ende hatelycke posten bevonden
zyn, gelyck sulcx by d'attestatie ofte verclaringhe van
gemelte gecommitteerde in haer geparticulier die daer mede
gaet blycke, by welcke U.E. als mede andere pampieren
sal connen sien ende bemercken wat conten geseyt zyn
d.E. Compe. aengemelten Clock (: den eendracht van wel dertigh
becomende :) gehaelt heeft, maer naer ons oordeel sal by zyn
eygen boucken wel anders connen gesien werden, Mitsgaders
oock zyne particulieren handelinge, ende insonderheyt zyn
valsche ende onlydelycke practycken omme luyden
te constringeerende getuygenisse te geven, daer geen
kennisse noch wetenschap van hebben, groot ende cleyn
soo wel Mooren als onse Christenen zyn beclaecht over zyn stercke
ende geven hem nu soodanighe schandt vlecke naer dat het
schandelyck soude wesen sulcx alhier te verhalen, doch als gesegt
sal U.E. uyt d'ingesonden pampieren wel connen
oordeelen, hoe rechtvaerdich hy in des Compes. dienst hem
heeft gecomporteert /.
Als gemelten Clock zyn transport hadde gedaen ende
hem naer Hoorn soude begeven, in vergaderinghe vanden
Raet gecommitteerden, ende wy met hem in discours comende
van het miscontentement dat hy van Marquan hadde
genomen tegens ons, ende dat het selve alleen was ontstaen
uyt zyn groote hovaerdye ende quade bejegeninghe, waer
over hy soo veel ende dickmaels hadden geclaecht. hier
op antwoorde Sr. Clock dat het wel bytyts was geseyt
ende hem oock door ons aengedient, maer en soude nimmer
meer bewesen werden, dan ons vorders besochte dat
eenige vande boecken van Quelicqia mochten inde

Raet

waer ontboden wierden, omme daer door in haer presentie sijn onschult
te doen blijcken, 't welck wij hem toestonden. hem aengevraeght wie
deselve waren, die hij beijdende te hebben, om sijne saecke te verdedigen?
Zeijde daerop dat eenen quitchil Ceka, wel de meeste kennisse
hier van hadde, ende dat hij oock den persoon was die den meesten
handel soo wel in cleeden als nagelen alhier was drijvende, ende soo
hij nu meer van d'inwoonderen wilden hooren spreken, mochten hare
vrij laten comen, waerop wij terstont den genoemden Ceka lieten
roepen, die oock terstont daerop inden raet verscheen, benevens
eenen Kodja, soone vanden quitchil Bagindo soo haest bij ons
gecomen waren, vraeghden d'heer Cloet haer aen, off hij niet
soo langhe alhier bij hem was geweest, ijder in alles goedt
contentement hadde gedaen, het was inden onthanck der nagelen
als in't leveren der cleeden, waerop dese persoonen in volle
vergaderinge van raden d'heer Cloet tot antwoort gaven, dat noijt
van hem eenigh contentement hadden gehadt maer veel quade bejegeninge
ende dat oock nimmermeer met sorteringhe van cleeden waren
gerieft, soo zij deselve gaerne gehadt hadden, daer zij nochtans
wel wisten dat het gelimiteert bij begeerden genoech bij de comptoiren
was, het was nu met dit laetst gecomen langasoen genoech gebleken
alsoo aen haer niet meer als 11½ stuck tancoelen ofte carnatannis
en waren gelanght, ende hadden oock t'sedert niet meer connen
crijgen, oock geen blau boulob, noch breede baftas, maer hare
waer altijt vanden [illegible] opperkoopman gesijt ende geswooren
geen der selver cleeden meer te hebben, maer hadden nu verlanden
gesien, alsoo in't pack huijs van alle sorteringe genoech wiert
gevonden, tot wat eijnde seijden zij den opperkoopman Cloet de sijne
ende beste cleeden verborgen hielt daervan soude hij Cloet de beste
gelden connen geven, op 't welcke wij tegens d'heer Cloet zeijden
soo hij geen beter voorspraeck en hadde, dat sijn verantwoordinghe
slecht soude vallen, waerop hij met een onbeschaempt bachuijs
antwoorde dat het schelmen waren, ende dat het selve ons over te
veel bekent was, dit waren alle de verantwoordinghe en ontschuldinge
die den onbeschaemden man tot sijn defensie inbracht /.

S. Als d'heer Cloet daermede uit den raet was gescheijden, dorst sijn goederen
aen boort brengen, ende gaet sonders tegenden avont met sijn
huijsvrouw aen boort, sonder ijmant aen te spreken, noch sijn afscheijt
te nemen, compt 's avonts wederom aen landt ende drinckt het
hem vol ende sadt, ende daer naer hem boven op het huijs begevende
van ons een flesch aracq aen 't wie versoeckende, 't welck hem door
ons wiert geweijgert, alsoo geen motijven noch oorsaeck bij
nacht begeerden te lijden /.

Jmorgens

'S morgens lieten den raet vergaderen, daer Sr. Clerq mede compareerde
alwaer wij onse brieven aenden schipper Jan Isbrantsz overlangden
benevens de instructie, als wanneer wij door van Clerq aenwijsinghe
de attestatie ende pampieren concernerende den ondercoopman
Dirck Willemsz, die hij Clerq over de vier maenden hadde gesloten
ende gevangen gehouden, alligerende de wijle den tijt niet
conde lijden, dat zijne saken voort vertreck van Breedamme
mochten afgedaen werden, dat oock oversicht souden wesen
den voorsz. persoon langer in arrestement sonder blijven, ende
ons niet bewust was, wat hem over dit aenhoudinge hem Clerq
hadde gemoveert ende wat tot des voorsz. ondercoopmans laste
hadde [tegens hem wiste] inne te brengen, waerop gemelten Clerq dien sijne te
seggende zijn pampieren daer aengaende niet en conde overlangen
maer wilde deselve in Battavia aende E. O. C. Heer Generael
vertoonen, ende daer mede naer boort, waerover wij vier
raets persoonen, bij hem aen Breedamme zijnde om hem te doen
overgeven het geene wij van hem geeyst hadden, hij weygerde
het selve, die gecommitteerde ons ende den raet rapport
gedaen hebbende, sonden den genoemden gecommitteerden weder om
aen boort, maer blijvende bij zijn voornemen van weygeringhe
persisteerde, wij souden hem wel wederom doen lichten ende
tot het vertreck van dit schip en hebben op gehouden, maer
dewijl zijn persoon onbesoetgen was ende hem [illegible] sag
van hier vertrocken, hebben hem met gemelte Breedamme
laten doorgaen, om naer Battavia te vertrecken, doch niet
sonder eerst maels tegens hem geprotesteert te hebben

Wij hadden twee persoonen mede sonder onse voorweten van lant aen
boort laten brengen, het eene zijnde een slave vande Compe
ende het ander een vrijman, wij lieten dese persoonen wederom vant
schip aen lant halen, hij zeyde de selven van ons aen hem geschon-
ken waren, het welck noyt bij ons en was gedacht, veel minder gedaen
wij vertrouwen dat aldaer bij hem vele saken sullen voorgestelt werden
doch sullen niet als voor altemael suivere leugenen (: waer hij
hij een meester in is:) bevonden werden te zijn, ——

Versleden slaven zijn van hem sonder onse ordre uyt de ketting
geslagen, ende alsdan de selve een tijt lanck onder de Mardijckers
waeringe werckt alleen haren rijs genietende, ende hij het
tractement van vier reaelen per maent gaet hem dan
geluck voor liet men de selve wederom in de kettingh sluyten
ende tot dickmaels wij op Maerquien quamen soo en weten wij
daer van niemant niet eenige kennisse, niemant was soo stout

dien aengaende

Die naegaende, die ons daer van d'eenighe waerschouwinge dede, hij hadde het volcq soo onder dwangh, ende dit alleen door zijn schrickers ende overdragers, waer toe hij zijn assistenten, lotsq. timmerman ende den sergiant genaemt Baltasar Jons de Rijcx van Neerden mede postij compt, gebruijckten, het was op Marquian soo verre gecomen dat niemandt den anderen en durfde vertrouwen ofte te woorden bevreest achter haelt te werden./

Daer is bij de christenen tegenwoordich noch sulcken vreese dat niemant van haer yets durven seggen ofte te spreecken, alsoo sij S.r Cloet haer heeft doen geloven dat maer naer Battavia ginck om zijn commissie ende ordre van d'E. d. H.r Generael te halen, om ons al hier uyt het gouvernement te comen lichten, ende de regieringe te aenvaerden, waer door sij vreesende dat wel hadden toe te sien, wat sij souden seggen ofte spreecken, want sijt zijner wedercompste haer daer van souden doen bedencken, doch dit en is de christenen niet alleen wedervaren, maer selfs de Nederlanders; item de Pieter Pietersz van Amsterdam, vaendrich over 't garnisoen op Lamabasso, maer voort de lantsergeant op Tabaloa die bij (...) souckende vanden gewesen onderkoopman Anthonij van Aelst om dier waerheyt getuygenisse te geven een attestatie aen ditto van Aelst hadde verleent, aengaende het leveren der nagelen 't voorleden jaer in des[?] kuijl op Tabaloa, de wijle den gemelten Pieter Pietersz altijt bij den ontfangh ende lewerantie dier selver was geweest, soodat daer van grondige kennisse was hebbende, is van S.r Cloet daer over aengesproocken ende met harde woorden gesecht dat sij Cloet wel wiste vande attestatie die hij aen van Aelst hadde gegeven, maer dat hij Pieter Pietersz badde te gelooven het selve, sonder doen loot wesen, bij sonde nu met de toecomende scheepen naer Battavia vertrecken, doch niet om aldaer te blijven, maer alleen om zijn commissie ende instructie vande E. d. E. H.r Generael te becomen, als dan wedercomen, ende de regieringe over de Moluccos aenvaerden, sij wilde hem dan ander attestatie doen geven, veel meer dusdanige ... sullen zijn van hem ... int werck gestelt om de luijden een vreese aen te jagen, het geen sij wisten niet te verbanden —

Dese S.r Cloet moet gelijckich ... van naturen een slechtaert zijn, gelijckich om dat alle persoonen die bij hem

geweest

hebben gelegen, waernaer zyn bevinden, soo hebben gevraeght, ofte
den [illegible] kant dat hy de selve daer toe heeft [illegible] de [illegible]
want selfs den krancke besoecker op [illegible] Jan
Willemsz in 't dack van niet by geweest, alsoo hem den Opper-
hooft heeft laten bewegen, om syn [illegible] met een
Matras [illegible] op het [illegible] gedeckt te leggen
ter plaetsen alwaer desen [illegible] met
eenige persoonen sonder spreken, om alsoo de luyden te
bedriegen ende t'agterhalen, gelyck den krancke besoecker
ons selfs aengeseyt ende daer van attestatie [illegible]
heeft, die hier nevens gaet ./.

Zynen Jongen genaemt [illegible] Gysbertsz met hem in de
qualiteyt uyt het Vaderlandt gecomen zynde, om den selven
tot een groote gagie te brengen daer hy nochtans tot bewaringh
van zyn kindt wiert gebruyckt heeft hy de naem van
bottelier gegeven, maer daer naer [illegible] aengestelt,
ende op de [illegible] voor [illegible] geleyt, onder
een tractement van 16 gl. per Maent, ende dit alles
sonder onse kennisse, daerenboven heeft hy [illegible]
maentlyck rantsoen van 4 [illegible] ende 40 [illegible] ryz voor hem
genoten, ende in zyn beurs gesteken, tot op 't laetsten dat
hy [illegible], gelyck ons door den [illegible]
is aengedient ./.

Dit is den tweeden [illegible] van den [illegible] die
sich noch daer van beroemt, wy hebben den voornoemden
[illegible] Gysbertsz de [illegible] groote gagie benomen, ende
gestelt voor soldaet a f 9 per Maent, alsoo niet meede
[illegible] veel dusdanige [illegible] heeft hy
aen verscheyde persoonen gegeven [illegible] gebruyckende onse
naem, seggende het selve door onse ordre was geschiet
daer wy nochtans int minste geen kennisse van en hadden

Den gemelten Opperhooft heeft op zyn vertreck aen ons versocht dat den
tuyn die hy al [illegible] hadde sonder mogen [illegible], seggende dat deselve
op zyn eygen costen hadde laten maken, het welck wy wel con-
trarie wisten, ende oock hadden gesien dat alles by des Comp.s
Mardyckers ende slaven was gedaen, wat belangt de bamboesen
ende attap, die op 't huys inden tuyn gebruyckt waren, dien hy seyde
uyt zyn beurs betaelt te hebben, bevinden wy wel dat op reecke-
ninge gebraght, ontrent de 50 Rds van de 500 voor bamboesen
als attap tot het vrouwenhuys, maer wy hebben wel gesien dat
in den Jaer [illegible] niet geen attap op het vrouwenhuys en is

[illegible]

Deswegen, waerom wij hem tot schrijven hebben gebraght
ende aengeseijt dat de praeuwen, wat beter mosten bewaert werden
die de Comp.e soo veel gelts costen, daer hij toelckens op antwoordde
de costen daer van soo groot niet en waren, dat het selve om 70 r.ss
in Cleeden te doen was, die hij daer vooren betaelt hadde, ende soo
ons het niet wel en geviel, soude de selven tot zijnen laste nemen
ende betalen, hij zeijt voor dese praeuw 70 r.en in cleeden
betaelt te hebben, ende brenght de selve nochtans 1 r.s 8 desgl.
tot lastgeld r.en in contant /.

Wij spraken hem vorders aen omtrent 't verderf vande Comp.s huijs
seggende dat het beter ende hem eerlijcker soude geweest zijn, dat de
Mardijckers ende slaven hadde gebruijckt tot reparatie vant
genoemde huijs, als haer belieft te houden om luijeren ende vijeren
te maken, daer door de E. Comp.e int minste geen voordeel noghte
profijt van conde genieten, waer op ons antwoordde, dat zijn
best hadde gedaen, ende niet conde te wege brengen dat onmogelijck
was, hij brenght wel op reeck.e 17 r.s 8 al ende van achten aen
tijn dat tot de goote aen Sandiker soude gebruijckt zijn, ick
geloove dat wel een ouder platten aen ... zijt anders
daer toe mach gebraght hebben, maer vorders niet /.

Het door 't huijs op ... liquia 18800 ... allen ende
bedorven, dat het schandelijck is om aen te sien, de groote hoeft
soo voor gelecht dat al de moerbalcken soo wel onder als boven
int geheele huijs verrot ende vergaen zijn, oock niet alleen
de moerbalcken maer de dwarsbalcken spanten en sparren
alles is soo gestelt, dat genoodsaeckt sijn het dack af te
nemen, ende het huijs geheel niet allaps te doen decken, alsoo het
houtwerck de swaerte vande pannen niet en can dragen
door dien 't selve vergaen is, 't welck alleen door versuijm is toe
gecomen, dit dack dan altaps sall de Comp.e over de 250 r.en
van 8 ten comen te costen, ende als bij ons, dit selve al gedaen sal
zijn, soo sullen noch groot perijckel loopen, vermits het
huijs soo lange sall comen staen tot dat wij hout tot reparatie
sullen becomen hebben /.

Wij hadden aen hem belast dat aengesien in Molucco van slat
loodt niet was in versien dat daeromme op het loot in de goote
terwijl het houtwerck noch sterck was een vloer van clincker
in cement soude leggen, die wij vertrouwden voor een tijt lanck
wel dicht soude geweest hebben, maer hij cloeck en was hem
op niet eens gedaght om onse ordre daer in naer te comen

Maer hadde

Maer hadde 't zelve op zijn beloop laten staen, soo dat alles op
Marquan is verdorven ende vergaen, der Comp.e Buyssinghe
op Pangasoro daer mede het niet beter, maer vallen 't samen
schier onder de voet, ende als hem de Coopluyden hier over
hebben aengesproocken ende van hem hulpe versochten
gaende hy Clot haer tot antwoort dat het zijn tyt wel
duyren soude, hoe naer 't oock desen man in zijnen dienst
is geweest, gelieft U.E. hier uyt te considereren

Soo wy alles souden verhalen dat ons voorcompt, hadden wel een heel
boeck pampier van doen, en connen oock niet anders sien noch te
bemercken, dan dat desen Sr. Clot alleen heeft gelet op zijn par-
ticulier profyt en haer soeckende schrapen, sonder
op den dienst van zijn Ho. ende Mo. heeren te dencken
der Marquanesen en hebben voorwaer geen ontsigt gehad
om te plagen, hoe hy Clot int ontfangen der Nagelen, als
anders int, int geven der Cleeden heeft gehandelt, is hem best
bekent, quid sil Cilha, ende Kodia mochten wel aen Clot
vragen, tot wat eynde hy de fynste ende beste cleeden haer
onthielt ende by hem opsloot, maer seyden dat hem het selve
best bekent waere, U.E. sal de neffens gaende Attestatien
soo van particuliere persoonen als mede van den Raedt
gelieven te laten resumeeren, waer by U.E. sal connen
beooghen hoe getrou ende rechtvaerdich hem desen man in zijne
bedieninge heeft gequeten, U.E. heeft oock daer toe
te betrouwen, dat tot dit geven ofte teeckenen vande gemelte
attestatien, niemandt en is versocht ofte gebeden, maer
hebben het hun eygen selfs uyt vrye wille om der waerheyt
getuygenis te geven, de selve gepasseert /.

Seecker timmerman genaemt Hendrick Franss van Amsterdam
int landt gecomen met het schip [illegible] [illegible] voor oppertimmerman
A.o 1634 de welcke op Marquan aen landt heeft gelegen, ende tegen
onsen last ende order door den opper Coopman Clot hoe wel zijnen
bestendtyt noch niet en was geexpireert, van Marquan vertrocken
ende met syn last leden naer Amboyna gesonden is, waer tegens
den opper Coopman Anthoni van Leeuwen hem stelden, seggende
van ons geen order te hebben om luyden te laten vertrecken den haeren
tyt niet en waer geexpireert, genoemden Clot die den
Commandeur Theunis Jacobsz op zijn zyde hadde, antwoorden
desen persoon doch soude gelost werden ende vertrecken, al
waert tegen dito van Leeuwens wil, desen timmerman Hendrick
Franssen heeft van alle saecken aengaende Sr. Clots

handel

handel grondige kennisse. Wy hadden voorgenomen, den selven daerop
te examineren, waervoor wy gelooven dat Clock sorge gehadt, ende
hem daerom vanden handt geholpen heeft, op dat zyne quade
gangen niet int openbaer soude comen/

Met het jacht Breedamme int geselschap van S.r Clock is mede naer
Battavia vertrocken eenen Bruyn Jansz van Ackoy soldaet int
landt gecomen met het schip 's Gravenhage van Rotterdam a.o 1634 desen
persoon quam schreyende altyden by ons versoecken dat hy met
ditto Breedamme naer Battavia mochte vertrecken, seggende
by nacht blindt te wesen ende daerom zynen dienst niet conde
waernemen, het welck hem verboot, te staecken ende hem aenden
oppercoopman S.r Clock, die hy seyde hier van goede kennisse
hadde, het welck wy deden, waerop gemelten Clock aen ons by
eede verclaerde het selve waerachtich was, oversulcx den voor=
genoemden Bruyn Jansz gelicentieert hebben, Maer naer zyn
vertreck hebben altyts verstaen, dat dit werck van S.r Clock
alsoo was bestiert om desen man van ons te trecken, alsoo hy
mede van ditto Clocks handelinge alles bekent was,
ende nu met het schip Boolen [?] compt U.E. d. toe eenen
sergeandt genaempt Balthasar Dons [?], soo U.E. d. dese
twee bovengenoemde persoonen mitsgaders desen Balthasar
Dons eens gelieven deselve particulierlycke te laten examineren
wy gelooven dat het haer wat [illegible] vanden handel ende
het doen van S.r Clock sal verstaen werden, hier mede comen
gaen mede twee assistenten, genaempt Matthys Claes
ende Andries Kyckaerts, welcken Kyckaerts eenen tyt
langh inde winckel bevonden gewest, als wy desen
Kyckaerts vraechden naer de winckel boecken, seyde de
selve altemael by S.r Clock hem waeren naegenomen
ende het geene noch by hem was hadde Clock hem belast
te verbranden sonder aen ons over te geven/

Met het schip Boolen [?] compt U.E. d. mede toe den ondercoopm=
Dirck Willemsz, van den welcken wy hier vooren verhaelt
hebben, om aldaer zyne saecken tegens S.r Clock te verant=
woorden, maer ons oordeel ende gevoelen is deser questien ont=
staen uyt het overwicht vande Nagelen, waer van naer
het seggen des genoemde Dirck Willemsz hem de helft was
toegeseyt, maer het schynt dat gemelten Clock de proffyten
soo aengenaem hebben geweest, dat daer van niet de helft
comen heeft willen missen, den genoemden Dirck
Willemsz heeft ons een stuck van een verhael overgelevert
benevens eene attestatie als mede noch twee andere schriften,

dewelcke

verwelckt heeft moeten gaen, bij hem komende verclaert dat bij den
ontfangh der nagelen, t'een blaer nagelen overwicht was
bevonden, het welck hem Clock selfs als hadde aengeseyt, wanneer
als de nagelen uit de winckel naer t'packhuys gebraght wierden
om aldaer wederom gewogen te werden, daer en moght hij selfs
niet bij comen, maer most aennemen wat gemelten Clock hem
aenseyde, boo[ven] dier Macquiamsche nagelen zijn ontfangen en
gewogen, van hier uit bespeurt werden, waer bij ooghschijnelijck
blijckt dat die luyden geen ontsagh hebben gehadt om te slaen
ende te seggen dat bij Clock het gewicht beswaert ende alles
daer so vervalst was/.

Wij senden genoemden Dirck Willemsz Costen, sijn saecken souden bij
ons wel aengedaen zijn geweest, soo wij de stucken die Sr. Clock
tot zijn laste, seyde te hebben, ons hadde behandicht geworden,
soo veel aengaet desen persoon hij en is den wreetsten broeder niet,
soo hem met drincken ende debauchieren niet te doen, hij soude dan
een goet dienaer van de Ed. Heeren ende Compe. mogen genoempt
werden, bij gaet gesustineert van degen ende qualiteijt
alsoo in eenigen tijt de Compe. geen dienst heeft gedaen, bij
den opper Coopman Nicolaes Clock is hem soo veel verstreckt
dat de 4mo Julij desert met zijn [illegible] in een stadt van [illegible]
tijt wij hem voorts buyten dienst ende tractement hebben gestelt
alsoo wij sien ende bevinden dat sich geen dinckse aentreckt
maer alleen de herbergen frequenteert, waer mede zijne
tijt doorbrengende is/.

Van t'schip Boelen, hebben doen lighten 8 balcke en 2 halve
saeckers, te weeten 6 voort schip wat nader ende de twee
halve voor t'fortgien Soliuero, alsoo daer twee stucken op leggen
die niet gebruyckelijck zijn, mede twee ~~halve~~ heele saeckers voor
t'fort Batsiau, welck fort wij hier voor hebben doen afhooge[n],
het was soo slecht dat als een man beneden stont met sijn han[t]
den de stucken conde vatten, wij zijn gesint soo ons den tijt
zulcx wil toelaten mette eerste gelegentheyt een gracht
daer omme te doen graeven, om daer door voor een haestighe ende
onverhoedts attentaet bevrijdt te wesen, een vrij huys
voor brandt tot een winckel ende wooninge voor den
Coopman ende Cranckbesoecker meenen mede mettet eerste
bij der hant te nemen, calck en steen is claer, maer daeck
pannen zijn ons ten hooghsten noodich niet alleen daer, maer
over de geheele Moluccos, soo dat ons wel een goeden quantiteyt
dienden toe gesonden/.

Wat belanght

Wat belanght de reduit op Tabalola t'selve is een braef sterck
stuck wercks, soo wij U.E. de meijninge voor t'maken der selver hadde
geweten, souden het werck anders hebben aengeleijt, want soo men het
packhuijs onder de reduit souden maken, sall de [illegible] te leegh
vallen, want men boven acht voet hooch soude commen wesen, ende soude
oock het geheele werck wederom moeten breecken, t'welck naer ons
oordeel schade soude wesen, het is nu een soodanigh werck te
daermen geholpen soude connen verdragen, wij sullen ver-
sorgen dat inde reduit soo veel plaets gemaect sall werden
dat des Comp.e soldaten als oock haer provisien ende nagels
sullen geborgen werden, sonder het geschut eenighsints te
beleemmeren, ende sullen oock beneden de reduit wederom
een bamboese huijs tot een [illegible] maken, maer naer onse
meijninghe soude een steenen huijs beter tot bewaringh van
water [illegible] als anders gedient hebben, wij sullen met U.E. d.
schrijven naerder order verwachten.

Wij hebben in onsen voorgaenden U.E. d. geadviseert hoe het selve
bolwerckjen op Tabalola midts onder de voet was geworpen
ende soo haest het selve soude gedaen zijn dat dan met het bouwen
soude beginnen, doch zijn daer naer met den raedt op den 4en
deser derwaerts gegaen om het bolwerckjen met de gelegentheijt
der plaetse te besichtighen, ende wederom op [illegible] officie
gecommen zijnde, hebben den raet in vergaderinghe
voorgedragen wat order wij van U.E. d. aengaende het dimolieren
van dit bolwerckjen hadden becomen, haer verders afvragende
wat haer gevoelen was, of het niet beter ware t'selve te houden
ende bestaen te laten, of [illegible] dat raedtsamer soude zijn het onder
de voet te werpen, waer op eenighe disputen vielen, maer is
eijntlijck goet gevonden (: dewijl het genoemde bolwerck soo verre
vande reduijt leijt, ende soo de Marquamelisen den quaden wech
wilden gaen, dat het selve lichte vande reduijt conde afgesneden
werden, soo dat noch water of te andere nooddruft souden connen
becomen, oock aengesien het soo cleijn ende swack [illegible], dat
soomen goet vondt het selve in [illegible] te laten ende besetten
houden, wel geheel dient geruïneert te werden, mede hettende
dat als de Mooren doch gesint waren om boven op te woonen
dat haer geen gelegentheijt soude gebreecken van bevestigende
bergen te vinden die boven ons souden domineren, ende dewijl
wij nu met de nieuwe reduijt het geheele strandt conden be-
schieten.

spruijten, ende daer van matter blijven, ooch den water put waer uijt
wij ons drinck water moesten halen, dicht bij de redduijt stont, die van
God den woorden van niemandt conde aengenomen worden ende
het boven genoemde bolwerck te slegten, het volck daer van t-
rigten ende 't geschut op de redduijten te gebruijcken /

Wij becomen op stondt schrijvens van Maleijen ende van den
Coninck selfs, hoe dat hij met eenige Fransosen in Daronw
hadde toegerust, ende andere Cruijs van Catarina den
Tijdonckse Commissaris gemonteert met een stuck ende twee
clockenbeeren [illegible] hadde, die hij met [illegible]
aengehouwen Tijdonckse [illegible] op open ende bij [illegible]
gevangen op Maleijen gebracht hadde, het schijnt dat den
Sannataren het stuck ende wat, soo veel als wij connen
vernemen op de oockeren ende bewercken soo stelt hem
sijne hoocheijt aen om [illegible] alle stucken gelde met ons
[illegible] hadden verclaert ende seijt dagelijcx dat niet en sal
doen [illegible] bij der handt nemen als met ons wil ende voor-
[illegible], ende stelt hem in alles vrintelijck tegens ons, soo
dat het schijnt van hert ende gemoet handelt te wesen,
Tegenwoordich wert ons vanden Cappiteijn op Maleijen
mede aengedient [illegible] waerachtich ende [illegible] dat alsoo
geschiet te wesen /

Met dese scheepen, compt U.E.E. [illegible] den luijtenant [illegible]
de Roos met zijn huijsvrou en familie, 't is een man die een
groot tractement heeft sonder daer voor behoorlijcken dienst te
connen doen, heeft ƒ 75 per maent, dat het maer de helft waer
't was naer ons oordeel noch te veel, waer over met den Raet hebben
goet gevonden, dewijl de Commissaris vrijheijt op te geven dienst
daer van geniet, deselve naer Battavia te senden, ende
in zijn plaetse op 't Eijlandt Marqian te stellen den luijtenant
Jasper [illegible] ons nu met het Jacht Breedamme toegecomen

Jan Schmidt van [illegible] lamberde op Maleijen gelegen hebbende
onder een tractement van ƒ 19 per maent gaet mede [illegible]
met zijn vrou voor een tractement van ƒ 11 ter maent, het is
noch al genoech alsoo deselve qualijck can verdienen /

Hier mede gaet oock den [illegible] Hendrick van Ingelo
met zijn vrou ende kinderen, het is een goddeloos [illegible]
ende grooten dronckaert, gelijck wij voor desen hebben geschreven

Zijn soontien

Zijn soon genaemt Ysbert van Bengelen licht bij de boucken op Malacca 60 rx.a van s(ijn)e gagie die hem bij de Hr. Gouverneur [illegible] toegestaen zijn over zijne voorgestane getrouwe diensten geschoncken zijn, de vader Hendrick van Bengelen, heeft aen ons versocht deselve mogen liggen maer hebben het selve ontseyt ende hem aen U.E.E. gerenvoyeert /

Voorts heeft Pieter Radmaker vrijborger ende gelieutenant hebben meede deselve coste te trecken, is alhier aent comptoir gedelt rx.a 400. omme op Battavia weder omt te ontfangen te geven, is daer voor in geconditioneert en aenhem Radmaker assignatie verleent, die U.E.E. aldaer betaelt soude zijn [illegible] te laten godt dewer hebben meede gaer [illegible] vrijburgers genaempt [illegible] /

Pieter voorsz. meent zijn fortuyn op Batt.a beter als hier (in de Molucos) te vinden,

Jan Hendricksz, stiefsoon vanden voorsz. genoemde Radmaker staet alhier bij de negotie boucken credit f 204: ofte 80 rx.a voor soo veel van zijn maendelijcke verdienen aent comptoir Malcijen [?] genoten, omme tot zijne mondige jaeren geconserveert te worden, die selve Jan Hendricksz is met het jacht Zeeburgh al hier gecomen, heeft op ons versocht de restitutie der voorsz. penningen, maer alsoo wij verdere gewaerschout van zijn quaet ende ongebonden leven hebbende voorsz. Jan Hendricksz het selve geweygert, tot hij op Batt.a U.E.E. daer over soude hooren, ende wij dan op dan order souden becomen, waer naer ons dan sullen reguleeren

Voor de f 289½ die al daer voor reeckening vant sterfhuys vanden luytenant Phillips Vrancks aen diversche crediteuren zijn betaelt, is het [illegible] comptoir tot Battavia alhier gecrediteert, als U.E.E. bij 't extract der loopende negotie boucken blijcken sall, de weduwe of erfgenamen titel van voorsz. geldsom, is volgens d'appointementen ons toegesonden, als mede d'order van U.E.E. in behoorlijcker wijse gedaen, soodat de weduwe volgens deselve gehouden hadden te gewonden is, ende gaet haer competentie sus [?] casteleyn met de boucken mede, gelijck U.E.E. uit het annexe des Raetshuyse die de uitdeelinge der nalatenschap hebbende gedaen, sult gelieven te beoogen, welcke aenrichting gaet, [illegible] ofte sult het selve confirmeren.

Op het versoecke vanden predicant Jonas Aertsz gaet mede met dese schepen [illegible] zijne huysvrouwe, die het selve mede aen ons versocht heeft ende haer kint, haer dochter getrout zijnde met gemelten Vrijman Pieter Raddmaker comptoir met gaendeken [?]

Dit zijn

Dit syn twee vrouwen van ten dese schandeleus leven gelyck wyder genoech bekent is, deselve Godt gebe haere sinnen ende gemoet derhalven mogen veranderen, ende totaliter geschuwdt worden daer syt tegenwoordich geen kennisse van en hebben //

Den gewesen fiscael Mauricque comt met syn huysvrouw hier mede voor, wy hadden hem om syn ongeregelt leven gesuspendeert, alsoo alles in confusie hadde laten loopen, hadde ons journael ende schadt soo veel ten achteren gestelt, dat de selve niet wederom hebben connen ten rechten brengen, ende als nog hem hier over hebben aengesprocken ende ten besten geraden soo is hy in plaetse van danckbaerheyt, schandelyck quaet tot hem aende gecomen, ons soeckende valschelyck met ontrouw te beschuldigen, die welcke den Godt lof noyt by ons is bevonden, ende oock nimmermeer blycken sal, daer mede besmet geweest te zyn, derhalven is den genoemden Mauricque verclaert syn valscheyt ende schandelycke lasteringe volgens syn eygen bekentenis, soo mondelinge als schriftelyck tegen den genen waeraen hy in gerechticheyt alle trou ende fideliteyt volgens synen plicht schuldich was; by hem van syn ampt ende tractement gedeporteert, om voor soldaet a f 12 ter maent naer Battavia gesonden te werden, die redenen die den Raedt bewogen hebben in dese saecke alsoo te procederen sal U E. by de nevensgaende attestatien ende andere pampieren, gelieven te blycken.

Eenige der soldaten uyt laetstmael met de jachten Bredamme ende Zeeburch ons toegesonden, connen ons daer teegh soo veel te quade, dat qualyck weten hoe het selve sullen connen in dienen, zyn daer en boven noch vaert en bloodt soo dat genootsaeckt zyn haer te straffen dat noch niet en dient.

De timmerluyden die U E. met de jachten Bredamme ende Zeeburch ons heeft toegesonden, verclaren dat haere beloofde is, maendelyck met contant betaelt te sullen werden, waertoe wy niet en verstaen, alsoo ons by schryven van U E. daervan niet en blyckt; wy hebben haer wat gestelt tot het naeder schryven dat van U E. sullen becomen, hieromme willen wy U E. ordre waer naer ons reguleren sullen verwachten, ende zyn de rechte timmerluyden niet, het werck is haer niet toe sagueer of Amboyna al wat het lyn gesocht, syn mede soo van gereetschap ontbloot dat haer niet en connen helpen, ende Malayen is daer van soo seer ... dat door ons qualyck connen geholpen werden, in toecomende gelieve U E. ordre geven dat van timmermans gereetschap wat beter mogen voorsien werden.

Art. Gysels

Aent Jacht de Bueren is verstreckt 1400 lb Bosckruyt voor welcke albinnedt eenige andere Soldaten, heb geordonneert te hebben den vuylen
gelyck U.E.d. van dese ende alle andere by het extract uyt de
Negotieboecken sult gelieven te beoogen /

Den sieckentroosten Jan Jansz Brandt tegenwoordich op Bathias
zyn residentie houdende, heeft het voorleden Jaer ende oock noch
ernstich om zyn verlossinge versocht, wy hebben altyt gedacht dat
alle kerckelycke persoonen voor vyff Jaeren waeren verbonden
maer vinden deser tyt nu ende dat zyn verbandt niet langer en
is als dry Jaeren, wy hebben hem aengesprocken om sich ter
Nodatie verbinden, maer en wil daertoe niet resolveeren
het is een fyn man van een goet leven ende wandel, heeft mede
een goede genegentheyt tot zyn ampt ende dienst, en is by
de Inboorlingen seer aengenaem, t'is mogelyck dat als de luyden
komen te hebben becomen ende dat de kercke Christy
ende de generale Comp.e dienst van haer compt te
trecken, men haer verloren ende naer 't Vaderlandt moet
laten gaen /

Item Claes Bengala heeft voorleeden Jaer met het Jacht Water //
loose weer alleen in Molucco gecomen sonder van Battavia eenig
bescheyt te brengen, ende buyten voorweten van d'overheyt sterck
geconvoyeert, by ons alhier in de ketting geslagen geweest, en
gaet nu met het Jacht Zeeburch post'er, vertrouwende dat voor sijn
wechloopen van Batavia geméldet geworden heeft geladen

Packpannen dienden ons wel een groote quantiteyt toegesonden
alsoo dagelycx groot peryckel loopen van brandt, want alle
Huyssinge meest al met attap gedeckt zyn, het welcke oock seer
costelyck voor de Comp.e valt, alsoo alhier in Molucco voor
thien stuck attap een quart R.en moeten betalen, ende als
de inwoonders sien dat voor de Comp.e eenich dack werdt
op gedocht willen dan niet min als 7 ende 8 stuyvers hebben

Plaetloodt dient ons mede een groote partye toegesonden
alsoo de goten die op ende aent groot Huys op Maleyen ende
Marquian comen, het loodt teenemael vergaen is, soo dat alles
moet vernieut zyn, want soo het langer dusdanich blyft
sall het geheele houtwerck verrotten en vergaen, soo wy het
loodt gister alhier hadden gehadt, souden ons selven geredt hebben
maer dewyl het soo niet en is moeten aen U.E.d. om assistentie
schryven, die wy vertrouwen by gelegentheyt ons niet en sall
mancqueren

Groote spyckers als 7 // 6 // ende 5 duymen dienen ons mede
een groote partye toegesonden werden, alsoo daeromme seer
verlegen zyn, principael om 6 duymen, die dagelycx meest
werden gebruyckt tot pallisaden ende ander stackettingen
te maken, dat dock meest alle Jaer weer aen is /

P Primo

Den primo May laestleden, is bij ons volck op Tarlasocho een praeu van Sangij aengehaelt, waerbij hebben bevonden 23 persoonen, die verclaerden dat van Calonge op Sangij gelegen, drij stucx praeuwen waren vertrocken, met intentie om naer Sammalamme bij den Spangiaert te gaen, ende aldaer hunne cocus olij ende clappus daermede waren geladen, te vercoopen. Eene deser praeuwen is op Sammalamme gecomen, de tweede is bij den van Taboekan, ende de derde bij d'onse op Tarlasocho genomen, dese praeuw was Sammalamme voorbij gedreven, ende aent Eylandt Marqian gecomen, alwaer sijluyden haer goet hadden vercocht, meenende wederom voort te gaen, door d'onse daer van gewaerschout zijnde, hebben de selve praeuw ende 't volck aengehaelt, sij hebben voor ons als gesegt, selfs bekent dat sij voornemen waren naer Sammalamme te gaen, maer dat haer den windt ende sterken stroom op Marqian hadde gebracht tegens haeren wil, wij hebben dese gesegde 23 Sangers in Maleyen gebracht ende aldaer in de kettingh doen slaen, om als slaven gebruyckt te worden, het is wel soo dat den Coninck van Tamaga daer op mede pretentie heeft, angesien de Moors van Tarlasocho de selve mede hebben helpen aenhaelen, waer over wij hadden gedacht aenden Coninck de helft der gevangene Sangers recht te hebben, ende de reste aen ons te behouden, maer meene sijnt dat sijne hoocheyt niet te vreden is /

Als wij mi laest van Marqian vertrocken sant sijne gemelte hoocheyt twee vanden Ternataensen Raet bij ons die sijnent wegen versochten dat de gevangene Sangers haer mochten over gelevert worden, seggende het selve onderdanen vanden Coninck van Ternaten te wesen, ende dat oock niet gesint noch van meeningh en waren geweest, naer Sammalamme bij den Spangiaert te gaen, waer op haer tot antwoort gaven dat de gevangene ons selfs hadden verclaert dat sijluyden met voornemen van Sangij waren vertrocken, om haer reyse naer Sammalamme bij den Spangiaert te doen ende aldaer haere goederen te vercoopen, waer op sij antwoorden dat dit volck boos ende slecht was ende niet en wisten wat sij begonden te seggen ofte verclaeren /

Wij seyden dese twee persoonen aen dat haeren Coninck wel mochten aendienen, dat wij niet gesint en waren dit volck also te laten gaen, maer dat onse meeninge was haer voor slaven te houden, ofte ten minsten eenige daer van, wij betrouwen

dat hun

Dat hier over met den coninck groote moeyten sullen hebben, wy sullen
ons in alle redelyckheyt laten vinden, ende om een cleyne sake
geen twist often oneenicheyt laten inkruypen, op dat het godt
begonnen werck daerdoor niet verachtert en werde /

Het schip van Veere is heel hoogh van cabels versien, alsoo niet
meer als dry touwen en heeft, waer van twee dagelycx werden
gebruyckt, het is noodich dat met die eerste [illegible] voor dit schip noch
2 swaere touwen werden gesonden, het zy dan dat het in
Molucco gehouden often op andere tochten gebruyckt werde
t'sal deselve grootelycx van doen hebben, want 't Jacht
Bredamme hebben een tou van 16 duym gelicht, het welck
ons als nu wel te pas comt, want soo het selve niet en hadden
becomen, soude Veere maer met twee touwen zyn
versien geweest, die niet langhe souden connen tegen gehouden
hebben, het schip moet dagelycx ancheren op diepe
wateren ende scherpe gronden, waer door licht een touw
wert bedurven often verloren /

Eenighe anckers van 1600 tot 2 a 23 hondert sullen mede
dienen gesonden te werden, met twee a 3 werp anckers, en
twee cabeltouwen, mitsgaders trossen tot lyns, takels
als anderssints /

Hier nevens met U.E. toegesonden eenich gebrooken silver
werck, wegende 62 realen van 8ten, gelyck U.E. by
nevensgaende factuyre sult gelieven te besoegen, heeft
op Macian buyten ons weten tot noch toe gelegen, anders
souden het selve wel eerder herwaerts gesonden hebben /

Voor desen hebben aen U.E. versocht dat ons sout gelieven
toe te zenden twee ervarene ende bequame persoonen, om
den eenen voor fiscael ende den anderen tot secretaris te
gebruycken, by welck versouck wy noch blyven, alsoo ons
deselve ten hoochsten noodich zyn, U.E. gelieft den
aengaende om ons te verlichten, soo wy niet beyde gedienste
persoonen met en connen gerieft werden, versoecken
dat ons van een bequaem persoon mocht toecomen die
beyde ampten mocht waernemen, ende bedienen /

Wy senden hier nevens eenen gesummierden eysch, waer in
van alles, soo wel coopmanschappen, contanten, vivres
ammunitie van oorloch als andere noodlyckheden /

Nieulen

Niet te onderlaten, maer naer de noodtwendicheijt wert (sorght
V.E.d. gelieven deselve soo het aengeschreven te laten voldoen,
Tegenwoordich zijnder Moluccos van volck redelijck wel voorsien,
gelijck V.E.d. hierbij sult gelieven te [illegible]/

Malleyen, Poluco, Soula ende Sacomy /

In besette met blancken [illegible]	275
Gnofficqia	90
Taffasoho	70
Sabalola	30
Pouwatty	25
Batsjan	50
't Schip Wassenaer	92
Compt t'samen	632 Man

Dit souden wij redelijck doormoghen, maer soo wij de plaetsen als Gillolo, Dodinga, Sacomy ende Soula, gelijck wij voorgenoemt hebben, volgens het begeeren vanden Coninck ijder met 20 man moeten besetten, soude het hoorken op Maleijen [illegible] worden. Doch wij blijven V.E.d. vertrouwen, soo den Coninck de [illegible] Man wel toe gestaen, dat ons mette comende [illegible] noch eenige weijnich volcq sal toegesonden worden, want seggen andermael soo wij de 4 plaetsen voor den Coninck sullen besetten, soo moeter nootwendich ten minsten wel 80 Man toe gebruijckt worden, bij aldien men wil voorcomen dat den vijandt geen advantagie op ons en becompt, ende aengesien den deselven voor als nu niet [illegible] prolongeren, sullen derhalven eijndigen. Ende

Hiermede

E.E.d. Manhafte, wel wijse, voorsienige ende seer discrete Heeren, naer onse dienstelijcke gebiedenisse, V.E.d. bevelende met vrouwe V.E.d. gemaelde de heijlsame bescherminge van Godt almachtich bevolen, die wij bidden V.E.d. te willen bewaren in langduijrige gesontheijt ende voorspoet/

Actum Gnofficqia op 't Eijlant den 14e Augusty Ao. 1637

V.E.d. altijt dienstwillige dienaer

Jan van Broeckom

Int Collationneeren van desen is bevonden dat int schrijven der Naervolgende Post vergeten ende overgeslagen is, ende sulcx de selve alhier stellen /.

Omme de persoonen welcke hunnen tyt tegenswoordich verloopende sall expireeren te vervangen sullen ons daertoe noodich dienen gesonden werden 200 coppen, daer buyten gestelt de versterckinghe die op de schepen sall moeten werden gedaen, dit is alleen omde Guarnisoenen compleet te houden, aengesien wij vermits de cleyne versterckinghe soowel niet connen Reformeeren omme te beijveren als voor desen/ U.E. gelieve op dese saecke achtinghe te laten hebben /.

Jan van Broeckom

Aen den Edn Heer Gouverneur Generael Anthonio van Diemen

tot

Battavia

Aende Ed: Heer, Generael Anthonio van Diemen

Ed: Manhafte wel wyse voorsinnige ende seer discreten Heer —

U Ed: Missive vanden 29e december pr. t' schip de galiasse als mede vanden 19e January met t' Jacht Leeuw zyn ons op 21e February pr. de galias, en op 3e Maert met t' Jacht Leeuw successivelyck toegecomen, op welcke wy door de cortheyt des tyts, naer onse begeerte, niet connen antwoorden, maer sullen het selve tot de naeste besendinge moeten uyt stellen, het welck ons U Ed: ten goede gelieve te nemen, alsoo het niet door naelaticheyt maer door gebreck des tyts geschiet, de toegesonden cargasoenen hebbe naer ontfanck derselfde, de Molucos, voor lange belasten en Aent generael goet doen, de galiasse, is int herwaerts comen inde straet van Bouton aende gront geraeckt geweest, soodat genootsaeckt geweest zyn om daer wederom van te comen, eenige rys overboort te werpen, waeronder op de toegesonde 46 lasten rys, 8: lasten te cort comen, als mede 2: leggers Arack die heel leedich bevonden hebben, inde Casse met stoffen Manequinet, mede, een Rolle Chinees de Thetines seyt wel van 5 maer is niet meer als 4: bevonden ende op de 10: lasten rys uyt t' Jacht Leeuw 6½: lasten, soodat in plaetse van toegesondenne 56: lasten, maer 72 ons zyn geworden —/—

U Ed: gelieft ons inde Missive van 29e december pr. de galiasse toegesonden, aen te schryven dat wy soo wel als U Ed: aldaer hadden bespeuren, te begrypen dat met gelt en macht, den tromneloosen Hampsia eenich secours toe te senden, noch eenige macht van schepen ofte volck op zyn stoeck te laten coomen waeronder U Ed: en de heeren Raeden van India aldaer schryven, eenich misnoegen te hebben, doch de heeren hebben te vreesen, dat ons verloeck ofte instantie om eenich secours ofte ontset niet en is gemaeckt, om daer mede den Ternataen in zyn boose meeninge en practycqen te willen stijven, waermede sy soo veel, en de bemaerde de generale Compe: in groote lasten en costen hebben getrocken, het zy met haer schepen en volck, in Molucco te sende die doch meest altyt sonder eenige merckelycke dienst ofte voordeel, t' optimeren, wederom zyn gekeert, Maer onse instrectien syn sonderlyck gemaeckt, tot onse defensie, alsoo wy van veele werden gewaerschouwt vant boos voornemen der Ternatanen en eydtbreeck met den Spaengiaert, en dat hadden te vreesen dat Spaens secours, dit jaer — Arcoordmaris sterck sonde schynen, waeronder wy in onse Missive verzocht hebben, dat ons eenelycke eygenende secours moste toegesonden werden, op dat ingevalle de Spaensche

Macht

Mayt., ons sterckers toe quam, als wel t'moede, niet vlugh
zonde zijn want de saeck alsick in Molucco, soo stonden, en
noch tegenwoordich staen, dat wij niemant en weete die de
generale Compie. eenichsints zonde toegedaen zijn

Wat aengaet den Coninck van Ternaten met de zijne
Raet, volherden in haer schadelijcke proceduiren, ende
blijven, bij den vrede met den Tydoreet ende Spangiaert,
wij hebben getracht sonder op houden, soo veel in ons vermogh
is geweest, hem van dese der Compie. schadelijcke partij
aff te leyden, maer worden altijt met d'een off d'ander
excusen affgekeert geen middelen, tot zijn bewegement
vrindelijcke aenspraecken ende goede aenradinge en
zijn naergelaten maer ten heeft al niet mogen helpen
d'een belooften op d'ander zijn ons wel gedaen, maer onder-
vindinge gaff ons te verstaen, wat haer meeninge was,
wij stelden hem Coninck en de zijne raet voor de
belooften die ons opt' vertreck vanden heer president
Ottens bij haer was gedaen en soo vastelijck toegeseyt.
dat den oorlogh binnen den tijt van 14 dagen tegens de
Spangiaert en Tydoreet zoude aennemen, voor't welck
den Coninck zijn hooft te pande gestelt hadt, en
waermede ons hadde bewooght, aen V.Ed. in zijn
faveur te schrijven, het welck ons leet was, ende
daerom oock hadden te wachten van V. Ed. groote
reprehensie en dat alle was te vergeefs, dan watter geen
voorraedt van cost, dan geen prauwen, dan het volck
in andere quartieren vertrocken die lanckesaem te voorschijn
quamen, en meer andere sulcke excusen, soodat het
aenspreecken aen haer en den Coninck ons vruchteloos viel
Ennewel, soo is naer langh vertoogen den Coninck op 27
Januarij bij ons int Casteel verschenen, ende naer eenighe
redenen met den anderen gehadt, seggende voorts dat
wij nu, volgens onse belooften, en toeseggingen opt vertreck
vanden E. president Ottens, daerom met ons crijsvolck
wilde besoecken (sijne Mayt. was nu gesint den oorlogh
met alle strengicheijt bij der handt te nemen, en dat
tegens den Spangiaert.) dit quam ons wat vreemt voor
dan geliefden ons off daer weinich naer vraeghden als soo
den tijt soo lange was door geloopen. Zonder op sijn
toeseggingen en belooften eens gedacht te hebben, dat nu
de aencompste van ons secours voor de handt was
hem aendienende, dat oock weinich trompen hebben. dat hem
het stuck ernst was, waer op den Coninck en zijne
raet antwoorden dat wij nu souden bevinden hoe haer
het harten ginck en niet was den ernst, ende streng
heijt bij den Spangiaert zonden aentasten, soo dat het
hem liet aensien, off den Spangiaert met ruijnen en haer
zonden op gegeten hebben ——— / ———

Wij stelden haer doen voor, de wijle zij nu gesint waren
den oorlogh tegens den Spangiaert aen te nemen, hoe
met den Tydoreet te handelen van meeninge waren
daer op antwoorden dat met den Tydoreet soo liever niet

en

en conde tot den Oorlogh resolveren maer dat, daermede noch
most getardeert werden alsoo haere beloften en beswooren
Verbondt met den Tydoreese aengegaen, zoomen en conde
verbreecken, maer dat wij vastelijck hadden te gelooven
dat soo haest sij tegens den Spaengiaert int werck waren,
den Tydorees van zelffs wel haest zoude begeeren,
waermede haer alsdan rechtvaerdighe Oorsaecq zoude
gegeven werden, om haer soowel als den Spaengiaert aen
te tasten, hier onder maecken wij met haer in vordere redenen
en sochten den Oorlogh tegens den Tydorees mede te doen
voortgaen, maer en conde den Ternataen, daer toe
niet bewegen zulcx wij naer t'werck vanden Commandeur
ende zynen Raedt bij resolutie hebben goetgevonden
haer de besettinge van Tacomi toe te staen, volgens
onse beloften, mede niet te twijffelen off den Spaengiaert
zoude den Tydorees, wel dwingen om den Oorlogh tegens
den Ternataen aen te nemen in vougen 15 soldaten
met den Sergiant Geordonneerde naer Tacomi te gaen
om de plaetse te besetten — / —

Hier op is gevolcht, dat den Commandeur Hampsia op 28en
January met een Hongie van Noorderoorde en 10 ander
praeuwen voort Castel deede, daer op wij de 16 soldaten
lieten inscheepen, waermede den Ternataen ter
stondt is voort gegaen naer Tacomi. alwaer onse soldaten
aen landt geset zynde, sij voort zijn gepassert, om
eenich voordeel op den Spaengiaert te soecken, soo ist dat
op 30en ditto wederom zyn gekeert, mede brengende
3 Spaense Mardyckers die omtrent Gammalamma hadde
gevischt, welcke Mardyckers bij ons int Casteel weder
gebracht die wij haer volgens de Contracte ijder tot
60: Ra. van achten hebben betaelt en soo haest dit
gedaen was, zynde Ternataens noch 2 a 3 reijsen uut
geweest doch niets verrecht, soodat het scheen haer mede
den Oorlogh wederom gedaen was wij hebben haer daer op
met alle middelen getracht te animeren, en met het
begonnen werck te doen voortgaen, dan wij conden schier
en bespeuren, dat den rechten yver daer niet en was
maer alsoo wij niet naer lieten dese saecq te vorderen
cregen tot antwoordt, dat haere poasa ofte vasten
doen was ingegaen waeronder niet naer ons contentement
met den begonnen Oorlogh conden voortgaen maer soo haest
desen vasten ofte poasa zoude geeyndicht zyn, dan wilde
zij met het stuck voort vaeren, waer op wij dreijnde dat
dit niet en was gehandelt, gelijck den Commandeur ende
zynen Raedt, ons hadde toegesonden, en sijn daer en quam
met anders van. Invoegh wij hebben bespeurden dat
des Ternataens doen en handel nergens toe en strecke
als om onse oogh te verblinden en onderstutten haer saecq
zoo te belengde dat aen beyde zyde mochte aengenaem
zyn, soo dat wij ons niet anders conden inbeelden ofte alle

haer

haer voorstellen, ende handelingen sagen op het groots secours
dat den Spaengiaert dit Jaer uijt Manilha In Molucco sonden sende
waermede soo de Tijdoresen voorgaende, de Nederlanders uijt alle
haere plaetsen, Zoude gedreven worden, doch den Ternataen
naeu hem liet aensien, sonder dat alsoo niet aennemen, maer
maer (sic) was voor der Nederlanders Macht noch bevreest
waeromme hem soo socht te schicken dat altijt geliefgent blijft
Zoude hebben, hem sonder periculeulit bij den sterckesten te
mogen voegen ——

Hier mede liep den tijt door tot den 21e Februarij als
wanneer het schip de galiasse comende van Batavia
voor Malaijen is gearriveert, en naer dat de brieven
en pampiren van U Ed: hadde ontfangen hebbe terstondt
het selve beginnen te lossen met helpe vant schip ter
Tholen, dan de wijle Marquian geheel van alle behoefte
was ontbloot vonden goet, (de wijle de galiasse bij ons
Zoude ontlost worden) het schip Tholen met alle nootlijcke behoeften
voor Marquian een keer derwaerts te latten doen, waeromme
het schip Tholen op 24e van Malaijen is vertrocken
en op 28e stantij wederom wel aengecomen, als wanneer
het schip de galiasse mede gereet lach, soo hebben de 2 schepen
s'morgens daer aen noch eenich water gehaelt en hun claer
gemaeckt, om des ander daeghs zijnde primo Maert in See
te gaen, en op s'vijants secours te cruijssen etc.

De schepen de galiasse en Tholen zijn alsoo omtrent
den Middach van Malaijen vertrocken, daer op bij Consilie
was goet gevonden, als hooft en Commandeur gedurende
dit cruijssen te stellen Joannes vander Hagh, Opper
coopman op t' schip de galiasse, om gedurende dit
exploict het opsigt te hebben, dese twee schepen
vertrocken zijnde, soo begrepen wij snachts tijdinge van
Tacomi, hoe dat tegens den avondt drie seijlen in Zee
gesien waeren, waer op wij gissinge maeckten dat het
Spaens secours wesen moest, waeromme wij terstondt een
prauw met een brieffken affvaerdighden om onse schepen,
daer van te verwittigen, soo ist geschiet dat de galiasse
smorgens tussen het Eijlandt Hiri en Ternaten door is
geraeckt, en soo verde buijten gecomen, dat den vijandt
int gesichte cregen waeromme haer terstondt, daer
naer toe begaven, doch het schip Tholen alsoo het
geheel onbeseijlt was, dreeff wederom innewaert, tot in de
bocht van Calabbe, Invoegen dat de galiasse omtrent
ten 10 uren bij den vijandt is gecomen met wien in
een hettich treffen geraeckten, soo dat datelijck 7 dooden
en achtt gequetsten kregen, dat genootsaeckt waeren
den vijandt te laten en naer Marquian haer te retireren
alsoo seer schadeloos geschooten was ——

Het jacht Ceulen is mede den 3e Maert voor Malaijen
wel aengecomen, gelijck het schip Tholen des nachts
oock dede, alsoo int buijten hadde connen geraecken,
wij begrepen oock schrijvens van Marquian hoe dat de
Spaensche te weeten den Admirael en Vice admirael
beneden Tydoor waeren verhaelt daer op wij metten

raet

Raedt goet vonden de schepen t'houden en tocht, een welcke
noch volladen was, datelijck te senden, met last haer bij
de galiasse te voegen, omme alsoo t'onderstaen off
noch yets voordelick op den vyandt mochten uijtrichten,
doch de schepen zijn wel naer den vyandt gesonden, maer
daer is niet uyt geraeckt, alsoo des vyants schepen door
de galeijen en menichte van Tydoreese corrocorren
werden voort geroeyt, en binnen gebracht, soo onse schepen
10 a 14 dagen voor den vyandt ons waren toe gecomen
en in zee tot cruijssen gesonden dat malcander
aldaer hadden mogen ontmoet, wij vertrouwen, dat wat
wat voordelick op den vyandt souden hebben uitgerecht
maer de tijt is ons te cort geweest, en ons secours te
laet aengecomen het welcke ons leet is —
de Spaensche macht bestaet in 2 schepen het eene gemonteert
met 46 metalen stucken en het ander mede dartich, het
derde zijnde een jacht met 10 stucken met een brigan-
tijn, waer bij gevoecht was de galeij die ordinarij in
Molucco blijft, gemandt behalven het ordinarij bootsvolck
en de galeij met vyff comp[agnie]n Spaengiaerden, sterck
300 coppen, nevenens noch 2 comp[agnie]n pampangers yder
sterck 125 coppen dit is haere macht die met dese
schepen, van uyt Manilha becomen hebben, op 14en
maert cregen een overlooper was een slave die ons
verclaerden dat met dese vyff comp[agnie]n Spaengiaerden onder
de 50 capit[eyne]n en alferissen reformado, waeren ge-
comen, en dat voor langhe aldaer was geseijdt dat men
met dit gecomen secours de Molucco, van teenemael van de
Hollanders souden [illegible], veele en [illegible] soone
werden van onsen conninck van Tydoor uijt gesonden
omme naer alles te vernemen en de tijdinge quam in
alles overeen —
den conninck Kampsia sondt eenen kipolamma naer
Tydoor, omme naer alles te vernemen en ons daer van t'zijnder
wedercompste rapport te doen ondertusschen ginge mede
alleenige van onsen conninck van Tydoors volck naer onse
haer vrienden int heymelijck besoecken, waer uijt wij van
alles wel de beste kennisse cregen, deese kipolamma
wedder gekeert zijnde, als mede het volck van den
onsen conninck van Tydoor, citeert Narolamma
verclaerden int generael dat naer 't rescontre dat de Spaensche
schepen, met het schip de galias hadden gehadt, bij kiepo
Zolsti een boot van Spaenschen admiraelt hadde
geweest, alwaer den gouverneur van Tydoor die met een
corrocor in Manilha hadde geweest, om dit secours
van Capt[ei]n generael te versoecken van Spaenschen
Admiraelt was aengesprocken die in [illegible] tegens
hem goeder zynde, waeromme hij in Manilha den
generael en haer hadde bedrogen en met logens [illegible]
haer toegeseijt hebben dat de zaeck in Molucco met

de

de Coningen van Tydoor en Ternaten, alsoo waere bekendt
dat haer ter compste vande Secours, met haer machte
souden bij den anderen voegen, en met den Spaengiaert
tegens de Hollanders den voorloop aennemen, het welcke
hij nu anders bevondt, zijnde den Ternataen tegens
haer inde wapenen, en in plaetse haer wat [illegible]
niet meer: als een oudt schip van Hollanders alhier
te wesen, waer door hij, hem beclagende dat soo schandel.
van hem geeygen bedrogh waere; waeronder den genoemde
geeygen bevreest zijnde van aengetast te werden
hem onderboort in zijn corrocor begaff en vroech met
haest naer landt, sich bij den Comm.r Gorontay begevende
wat deselve en contrarie, den Ternataen en Tydoreese
hebben voorgehadt, can hier uit verstaen werden —
In dese gelegentheyt dertijts droech hem den Ternataen
naer hem de zaecq [illegible], sant Corrocorren ende
prauwen uit, om den Spaengiaert alle mogelijck affbreuck
te doen, maer bij haer wiert niet uitgerecht, onder
tusschen, zijn onse schepen op 7en Maert wederom voor
Maleijen gecomen, waer op terstondt volck wiert geset
en de goederen aen landt gebracht als ons nu des vijants
macht bekent en haer voornemen ontdeckt was, hebben
den raet in bedenckingh genomen hoe ons inde[n] gelegen-
heyt souden hebben te dragen, ofte wij volgens d'order ende
last van U Ed.: de schepen de Galias en [illegible]
souden affvaerdigen en naer Amboina souden gaen
bij U Ed.: missive pr. 't Jacht [illegible] ons toegecomen
ten hoochsten wiert belast, dan ofter sufficante
redenen waeren om in dese gelegentheyt dertijts de
selve te mogen ophouden, waer op naer veel diverse
debatten ende dispuyten is goetgevonden en geresolveert
dat de schepen alhier zullen behouden tot dat
des vijants macht gebroken ofte ten deele uit Moluco
sal vertrocken zijn, om daer door te beletten, de perij-
kelen waermede des Comps. stadt in Moluco tegen-
woordich gedreijcht wert gelijck U: Ed: bijde coppije
van resolutie die hier neffens gaet sult connen
bevoegen, waer aen ons refereeren ———
Wijders alsoo met de compste vant vijandts secours de sold:
en eenighe officieren op de schepen waeren gesett d'au-
thorisatie van U Ed: opgehouden tot dat het volck
wederom bij den anderen soude zijn waer onder oock de missive
van U Ed: aen Comm. van Ternaten wert opgehouden
tot dat de authorisatie volgens onsen last en order
solemnelijck soude geschiet zijn gelijck op den 11en daer
aenvolgende is volbracht, Godt almachtich gelieve
uwe Edelheyt met zijnen heijligh geest te begenadigen
en U Ed: regeeringhe met geluck en welvaert te segenen
tot zijnes heijligen naems eere, proffijt vant gemeen
beste en U Ed: besondere eer en loff! —
Hier op hebben dagelijcx daer aen U Ed: missive met de
schenckagie aen den Comm.r doen behandigen mij heer

de

de vereeringhe die wy in deser tyts gelegentheyt wat aensienelyck
dienden met eenighe stoffen weinich vergroot opt Capitaels
gereecken costen Rl 32 om den brieff en vereeringhe
den Coninck ter handt te stellen, hebben gecommitteert gehadt
den Oppercoopman Anthonio van Leeuwen Joannes vander
Beghen den fiscael en den luytenandt vant guarnisoen met
bevel om met aendacht op des Coninckx Myne en gebaer
int lesen van brieff goede achtinghe te nemen, wat
contentement hy soude hebben, die ons t'haerder wedercompste
rapporteerde, dat int lesen van brieff Zyne Mayt
gans weinich veranderingh toonde ofte hem ontstelde seggende
alleen dat U Ed: hem den Oorlogh continueel recommandeerde
sonder dat de Middelen hem tot gemelt, die zyne
voorsaet Modaffar altyt hadde gehadt, dat was dat alleen
gestadich in Molucco 6. a 8 ofte 9 schepen ter assistentie
van den Coninck en het Ryck van Ternate gehouden was en
oock ten dien tyden de forten met veel meerder ende
grooter guarnisoenen waeren beset geweest het welck nu
geheel wiert naer gelaeten, soodat hy gelegentheyt van ons
weinich assistentie conden geniete en datmen hem dagelick
tot de Oorlogh aenporde, die hy niet machtich was uyt te
voeren, maer in hy konde geen verwyt te hebben, wy hadden
aen onse gecommitteerde belast den Coninck aen te seggen
dat geliefde hy ons int Casteel te come alsoo mondelingh
met hem te spreecken hadde het welck hy toestonde maer
mosten soolanghe patienteeren tot dat den brieff van U Ed:
soude getranslateert en in syne Raedt voor gelesen
soude syn, als wanneer dat hy ons int Casteel
beschynen wilde. —

Wy hebben hier onder moeten vertoeven tot den 18en als
wanneer den Coninck Hamphar met weynighe van syne
adel int Casteel by ons is verscheenen en naer dat eenighe
discoursen vander vyants macht en gelegentheyt met den
anderen gehadt hadde, verclaerden hy kennisse te hebben
dat den Spanjaert en Tydoreesen waeren geaccordeert om
gesamentlyck hem den Oorlogh aen te doen, en dat niet
langhe konde vertoeven om haer voornemen int werck
te stellen voorders comen tot U Ed: Missive raeckende
verhaelt en schryft den selve veel ingestelt, maer op
wy hem diende dat al het geene hy daer in verstaende niet
anders en was als wy t'onser compste hem hadde aengeseyt
wyders hem voorstellende dat vastelyck vertrouwde moght
t'geene hem aengeseyde was de rechte Meyninghe ende
Intentie van U Ed: en de Heeren Raeden van India
te syn, daer by voegen, gel. ons by U Ed: wort belast, dat
soo hy Coninck in syn oude professie en Graede gangh
wilde voortgaen niet anders hadde te verwachten dan
vande gunst en goede genegentheyt van U Ed: geheel
versteecken te syne de handt van hem getrocken, en dat
in sulcke gevalle geenighe hulpe ofte assistentie meer te
verwachten hadde dan soo veel des Compies staet ende
gelegentheyt in Molucco belanghde, hebbende de selve alsoo
gedisponeert dat wy vertrouwden met de hulpe van Godt
almachtich den selven tegens al haere practycken der
Tydoreesen listicheyt en der Spaenjaerden bedrogh en
valscheyt te beschermen en onse gerechticheyt te behouden

Als wij hem dese U Ed: Resolutie alsoo voorstelden saeghen
een merckelijcke veranderingh in zijn wesen en gebaer het hooft
nederwaerts staende sonder antwoort te geven blijvende sitten
als eene die phantaseert ofte iets beswaerlijcx voorgenomen ———
Wij gingen met onse reden voort hem aendienende dat het nu
tijt was, om op de regeeringe van zijn rijck en staet te
letten, en dat het momaensicht van geveynstheijt moest
afgeleijt werden dat onsen goeden staet wilde naer vereysch
welcke was dat hem promptelijck sonder eenighe geveynstheijt
ofte simulatie inde wapenen soude begeven, en met ernst
en corage den oorlogh tegens den Spaenjaert en Tydoreesen
bij der hant te nemen met resolutie daer in te continueren
tot dat den macht der gemelte vijanden daer van becomen mochte
wijders dat hij hadde te betrouwen soo haest U Ed: ende
de Raeden van India in Batavia t'goet en ernstich
begin van oorlogh verstaende tegens den Tydorees ende
Spaenjaert, niet en soude naerlaten alsulcken macht ende
assistentie hem toe te senden waermede U Ed: sonder oordeel
en betrouwen den twistigh en bloedende oorlogh ten eynde
gebracht worden moest waerop wij seyde hij Conincklijcke hem
hadde te verlaten voorts sulcx uyt den naem van U Ed:
toeseggende, item dat zijne Mayt: alsdan soude bevinden
hoe waerdigh U Ed: zijn persoon en de regeeringe des
rijcx van Ternate is ———
Hier op den Coninck (: naer't scheen:) wat beter te vreden
zijnde antwoorde dat dit poinct sijn eenich ooghmerck
altijt geweest was t'oorloghen om te onderwinnen maer niet
omgestadich daer in te blijven waer toe noch van harten
gesindt was, t'welck soude laeten blijcken en de wijle
dese saecke hem ofte zijn persoon niet alleen, en treffende
maer zijn geheele rijck, en staet aengingh moest daer
onder met des rijcx staet en voornaemste hoofden van zijn
quartier spreecken, de welcke hij tot dien eynde al
ontboden hadde en op t'corte hier soude zijn wilde
dan met de principael van zijn rijck bij ons verschijnen
op dat haer alt'samen dese meeninge ende resolutie
van U Ed: mochte bekent gemaeckt werden ten eynde dat
alsdan int generael alsulcken order geraempt ende bij
resolutie besloten werden mochte waer door U Ed:
en de heeren Raeden van India contentement geschieden
Den tocht van Coninck naer de quartieren van Amboyna
waer van wij in onse voorgaende aen U Ed: hadden geschr
schijndt dat zijne Mayt: naer hem gelaet daer toe
noch gesindt is, doch wij hebben het selve hem geheel ont-
raeden voorstellende dat in dese gelegentheijt des tijts
het selve noch zijn Ex: soon ofte rijck niet dienstich
conde wesen alsoo in desselfs vertreck de presentie van
Coninck niet conde gemist werden de meeste vande
Chivaeziones waeren mede van ons gevoelen soo dat wij
vertrouwe dese tocht voor dese tijt wel sal naer
gelaeten worden ———
Wat aengaet Cachil Guntala tegenwoordich Coninck
van Tydoor daer van connen niet anders verstaen noch
vernemen als dat een gants toegenegt vrient van Spanjaert
is, ende wel nu met de comste vant Spaensche secours

t'hoonde

t'hoorden hem den nieuwen Gouverneur niet wel te vreede
naer ons bericht weet, om dat de Tydoreesen hadden onder
Coninck hadde Tworpo [?] en Grontalo in zijn plaetse
gestelt, die hij seyde met den Ternataen altesaem in
vrientschap was thonde het welck strecken tot nadeel en
tachteringhe [?] van haer voorgenomen desseyn geeft hij ons wel
bewandt, seggende voorders soo den ouden Coninck Citsjil
Narolamma noch inde regeringhe, was geblevē de saecken
aldaer in beter gestaltenis souden gevonden hebbē, waer onder
hij gans gemiscontenteert liet, doch wat sulcx wij voorsde
bewijst daer van sullen de tydinge en praetgens sijn soo
veel en schrijvende dat daer op geen staet is te maecken /.
Soo veel belanght den ouden Coninck van Tydoor Citsjil
Narolamma is bij den Ternataenschen Coninck en de
grooten alhier in weinich aensien, hebbende selfs mede den
vijt en Miandaes bloede [?], soo dat nu corteling deselve vrome
den bij hem gedebaucheert waeren om t'leven gebracht, sijn
te weten een vanden Coninck Hampsias beste bevelheb. en
van Coninck van Gilolo en van noch meer andere grooten
waer onder groot perijckel van sijn leven liep, den Coninck
van Ternaten quam bij ons int Casteel en klaeghde in
dit stuck over hem, hoe dat hij indien geleegentheyt met
den Tydoreesē Coninck souden handelen naer wij conden
verstaen was sijne Majt. geneygt om hem omt leven te
brengen, doch wij hebben met veel redenen en goede
aenraedinghen het selve wederhouden en de saecke daer
toe gebracht dat den Coninck Hampsia met sijn voor
nemen niet voort en ginck, maer is hier onder van Coninck
en grooten van Ternaten hertich aengesproocken en
gewaerschout dat hem voor dusdanighe Migrantsche [?] en
schandelijcke acten voortaen te wachten hadde. soo sijn
hooft wilde behouden, also sij niet gesint waeren dusdanighe
onlydelycke affronte meer te gedoogen hoe hem deese
saecke voorder sullen schicken sal ons den tijt leeren
wij hebben hem int particulier daer mede van aengesprocken
ten besten geraeden en gewaerschout van t'geene door
den Ternataensē Coninck ons was aengeseydt dat
daer over op sijn stuck hadde te letten, en de Ternataen
geen meerder misnoegen geven sonde op dat daer naer
niet den slagh onder [?] niet gewaerschout wierdt, doch
het scheen dat hem onse waerschouwinghe niet seer
aengenaem en was, wij hebben verscheyde discoursen met
hem gehadt, onder andere van sijn Rijck en Croon
wat moet hij hadde om wederom tot sijn voorighe
staet en hoocheyt te mogen geraecken, doch
bequam van hem niet anders als een hoop lichtvaerdige
praetgens ——
Wat belanght het tractement ofte onderhoude dat
den Sengadia van Quofferqia [?] en Cappiteyn laout op
Ternaten van Coninck geniet is seer sober en slecht
soodat hij Sengadia alle zijne middelen die noch overich [?]
heeft, inde sijn bedieninghe consumeert en toebrengt
wij hebben weynich geleegentheyt connen crijgen, om met

hem

hem te mogen spreecken, maer het scheynt sonder onse
conversatie van stromme, het selve meest geschiet om den
Coninck geen quade suspitie van syn prinssoon te geven
Ecter soo en conne wy niet bevinden datmen op desen
Singadia veel staet sonde mogen maecken het is een slecht
en eenvoudich man van weynich aensien respect of te
Anthoriteyt, maer dat hy een toegenegen vrindt van ons
is hebben we te gelove, dacht wat een van hem te weegh
gebracht werde, den Singadia van Noffagita syn vrient
vrintschap den Singadia van Gnoffiequa altyt is geweest
en als dese twee hoofden te samen eens waeren bestondt
het opperbewint van Marquian genoech op haer, maer dese
aliantie die tusschen dese 2 Singadias gehouden wiert
is byden Coninck affgebroocken, heeft van pdie den dochter
de dochter van Gnoffiequa heeft hy den vader wederom
t'huys gesonden, maer de dochter van Noffagita wiert by
hem in meerder respect en eere gehouden als hare
affcompste ofte geslacht wel toe behoort, daer door
treckt hy die van Noffagita geheel tot hem en doet de
vrintschap aen d'andersyde vergaen, ons handelt den
Coninck met alle onse toegedane vrunden, d'openbaer
Massacre en moorderye scheynt by hem in wat nagege-
laeten wert, ten wat respect is ons noch onbekent.
Het is soodat wy oock de Hoccom Limorij, Singadia van
Calabee en noch eenighe vanden Ternataenschen
Raet by ons hebbende. In discours zynde van den
voorleeden tyt wanneer by ons Stadt wiert myn noch
wel indachtich te weten hoe den Ternataen t'onder
seeste aenneemen in Molucco met meer lust ende
genegentheyt tot de Nederlanders waere gesindt, als wy
nu sagen en bevonden wat gunst den Coninck ons toe
droegh conden wy uyt alle zyne acte bespeuren, alsoo hy
niet alleen ons en was haetende maer alle degenen
die ons int minste waeren genegen, want wierden van hem
onder de voet gestooten en tot niet gebracht, geel voor ons
compt aen veel persoonen wel was gebleecken het
welck hy ons niet segghen wilt, dan hierop werd ons
geen Antwoordt gegeven ,.

U E. belast ons mede met het maecken van vrindt op
Cabalola voor te vaeren het zy met ofte tegen den wil
van Coninck en Marquianders ons recommanderende daer spoedich
daer mede voor te gaen gel. byden E. president Ottens op
Sonattij in soo corten tyt loffelyck is gedaen, Myn heer
geliefde ons te vertrouwen als wy alleen in voorraet snee
gereet hadden gel. doenter tyt is geweest, alsmen
Sonattij begon te bouwen, dat wy soo wel als den ander
het werck snel vorderen, maer het sal wat anders
zyn, dit gebouw op Cabalola te beginnen, als 't op
Sonattij voorts is geweest, ten sal aldaer soo gevoegel.
niet connen geschieden, noch wy en sien geene Singadie van
Gnoffiequa hebben die ons den steen tot het werck sal
helpen haelen, oock en sal de distantie soo cordt niet
zyn tusschen Cabalola en Gnoffiequa omme alle

Materiaal

Materialen van calck en houdt als andersints te
mogen toebrengen U Ed: gelieft te considereren soo ons de
carnatas hier in wie tegens zijn, en den tydvers op ons
vaartuijch geen voordeel wil passen, wat gelegentheijt wij
sullen hebben om ons selffs te accomoderen. Hebben bevonden
In 't affscheep van nagelen der voorleden jaer wat moeijte
wij hadden en wat costen voor de Comp.e most gedaen
werden, Item de 90: baer nagelen van Cabalolo off
Grottegia conde brengen dit sal wat anders zijn met het
maecken van vonden als soo weynich nagelen te haelen U Ed:
gelieft te stemmen en te gelooven dat geene bij anders
dien aengaende gedaen can werden dat wij daer in niet sullen
blijven steecken, wijders dat aen onse sijde en couragie
mede niet en sal ontbreken doch om met dit werck voort
te gaen hebben noch den tijt en gelegentheijt te verwachten
welcke wij hoopen dat van godt sal gegundt werden
voor deesen tijt is er noch weinich apparentie toe want wij
hebben tegenwoordich op des vyants aenslagh te letten
en toetesien dat hij daer met te loecken noch einich
voordeel aff gesien weer

Wij hebben per expresse prauw aen gouverneur van
Amboina geadviseert hoe alhier in Moluco der Comp.e
staet en gelegentheijt gedisponeert is, mede wat
redenen ons hebben bewogen de schepen de galias en
Eeck op te houden en alhier te doen blijven, tot
dat het spaens secours offte een gedeelte daer van
weederom sal vertrocken zijn, welcke naer ons oordeel
sal wesen half offte ten langhste ultimo May
waer op wij zijn E.s advijs verwachten hoe in dese
gelegentheijt ons sullen dragen off het geraeden sij de
schepen de galias en Eeck dan noch van hier door de
Boelecombe naer Taijouan aff te senden off dat wij
de selve naer Batavia sullen laten vertrecken
zijn E. is aldaer ten ontwijffel beter als ons bekent
wat order en last U Ed: dien aengaende heeft
gelieven te geven / —

Naer de gelegentheijt van Atapuete silver schepen hebben
door alle middelen getracht de gelegentheijt daer van te
verstaen maer en hebben niemant connen becomen die
eenighe kennisse daer van hadde en soo langh geen
Spanjaerden bij ons overcomen en sullen daer van niet
connen vernemen, wij en sullen niet naerlaeten bij alle
gelegentheijt te trachten om daer van kennisse te
mogen becomen —— / —

Alhier zijn tegenwoordich ontrent de 600: baer
nagelen bij de Comptoiren ontfangen en werden noch
dagelicx geleevert t'geene aen E. heer gouverneur
In Amboina mede hebben geadviseert off het geraden
dat raetsaem wort gevonden de galjatte en Eeck
van hier recht door naer Taijouan mosten gesonden werden

dat

dat in sulcken geval bij u Ed. de saecken soo moeten
werden geschict de besendinghe van daer naer de
Molucco met een redelijck groot schip geschiede omme
de nagelen, in 't comen alsoo de selve anders sonde
onverblijven ten waer godt wert gesonden de schepen
galias en 't velt van hier naer Batavia gesonden
werden —

Het geene bij de weescameraede der stede Batavia
aen de huysvrouw van lieutenant Philips Crangoe
by u besendinghe over geschreven naer van Kostonie
Stercke, dat is soo dat gemelte lieutenant Crangoe
inde maent November Ao. 1635 deser werelt is
overleden, en heeft bij testament alle sijn naergelaten
goederen aen tselvige Testament gemaeckt alleen
aen Madalena Rodrigo legaterende twee honderd
realen van achten eens, daer met voor sijn huysvrouw
erkennende, de redenen waerom sijn U Ed: aldaer
beter als ons bekent, doch niet tegenstaende soo heeft
geene legaten doen uytkeeren maer alles by den anderen
gehouden om U Ed: ordere daer op te verwachten, 't welk testa-
ment alsmede den inventaris van 't geene dito
lieutenant met den doot gecomen en naer gelaten
heeft sullen U Ed. met de eerste schepen van hier
vertreckende toe comen, waer op wy sullen verwachten
wat ordere U Ed. en de heeren raden van Indien
daer op sullen geliefven te stellen en ons daer naer reguleren
leven wy als sullen dienende Eynde

Hier mede —

Edele Manhafte wijse voorsinnige
en seer discrete heer. Sullen naer onse diensten
't hertelijck gebiedenisse bevelende met vrouwe U Ed:
gemalin de heylsame bescherminghe van godt almachtig
bidden die wy bidde U Ed: te willen bewaren in langh
duyrighe gesontheyt en een voorspoedighe regeringhe
Actum int Casteel Malacca desen 20en
Maert Ao. 1636

Copia van Missive den Ed:e Heer Generael naer Amboijna gesonden

Molucco 1638

Den Gouverneur Jan van Broeckum ende den Raedt dato 20: Maert.

Aen: E. Heere Gouvern.r Generael Ant.o van diemen

Edele, Manhafte, wel wyse, voor-
sinnige Ende seer discrete Heere.

Het Jacht Bredamme ende Dobburch (?), by UE.dt den 29.en may passato, van Amboyna met eenige Coopmanschappen, provisie ammonitie van oorloge, als anderssints naer de molucos afgesonden, arriveerden (Godt sy loff) in macquian voor't fort gnoffiequia op den 10.en Junio, daernaer volgende, alwaer wy mede den 12.en may waren gecomen, met welcke Jachten ons wel syn ter handt gecomen UE.dts beyde missiven, gedateert 29.en mayo passato, waerby met vreugden verstaen, de goede ende geluckige overcomste van UE.dt ende der heeren raeden van India voorgenoemde schepen inde quartieren van Amboyna, ende Ceram, waervoor Godt gelooft ende gedanckt syn moet ——— Eeuwichlyck (?)

Het veroverde fort Lucilla, heeft by den mooren inde Ser (?) quartieren den naem van onwinbaer gehadt, het welcke nu anders gebleecken is, wy vertrouwen vastelyck, dat dit den mooren den moet, vry wat sal doen sincken ——— /.

Als wy dit gepasseerde den macquianders aenseyden, de presentie vanden Sengagie (?) vanden Coninck, conden men een merckelycke veranderinge aen haer sien, ende bespeurden, seggende dat noyt hadden gedacht dit alsoo soude uytgevallen hebben, het selven een groote verwonderinge voor haer, waermede wy gelegentheyt hadden, deselve over hunlieden bedrog gemoet en boose acten die sy dagelyckx bedryven (int onderhouden der ouder contracten en 't leveren der nagelen) te bestraffen, maer gaven weynich tot antwoort ——— /

By de missive van UE.dt verstaen hebbende, d'ordre aen ons gegeven vant Jacht Bredamme alhier inde molucos niet op te houden maer 'tselve opt spoedichste van syn ingeladen cargasoen t'ontladen en wederomme naer Battavia af te senden, op dat aldaer by UE.dt in andere diensten, soude mogen gebruyckt worden, waerover terstondt hebben geordonneert, den 7 (?) 't Bredamme op Gnoffiequia aen landt te nemen, ende sonder in mallejo te commen, het voornoemde Bredamme soo spoedich als ons mogelyck syn sal af te depescheren, wy sullen naer godt arriveren op malleye naer bevindinge ende goeden ontfangh vant cargasoen, by beyde Jachten, door UE.dt ons toegesonden, het generael voor deselve crediteren, ende de molucos belasten welcx bevindinge met de copyen vant schip Hooren (?), UE.dt heeft (?) te verwachten (?), neffens de boecken, schriften, ende andere pampieren ———

UE.dt

UEd[t] belast ons mede, dat met 't dit jacht Bredamme naer Batt[avi]a
UEd[t] souden laeten toecomen, de negotie boecken, en guarnisoen
boecken, nevens de dependentien vandien, 't welck voor desen tijt
niet heeft connen geschieden, alsoo de boecken van Marquian ende
Malleijen noch niet overgecomen, ende die van Batsian ons mede
noch niet toegecomen waeren, en toecomende sullen hier
andere ——— ende stellen

Item
Voor soo veel aengaet de bevindinge van 't Cassinaers cargasoen
connen UEd[t] daervan geen seeckere kennisse geven, alsoo de damp
en bevelhebber daervan op Malleija sijn, en alhier op Marquian
door dien meest al haer vaertuijgh in een togt op den Swider
doen, geweest, soo dat bevelhebber. ——— Eenige opcamers sijn wel gecommitteert
omme naer Malleijen te senden, derhalven UEd[t] toecomste
vant schip Koolen sal gelieven, te patienteren ———

Doch om UEd[t] eenig contentement te doen, soo ist dat op
Marquian hebben bevonden, gelijck ons bij den Oppercoopman Nicolas Cloot
bij bescheide attestatien is vertoont, dat aldaer het 't cargasoen
van 't Cassinaer sijn uitgestort 579 baeden rijs, ende deselve
naergemeten ende gewogen sijnde, is te cort bevonden 16017 lb
rijs Hollandts gewicht, hoe het met de resto vande 3000 baeden
op Malleijen sijnde, sal gaen, can UEd[t] considereren, want
dese genoemde baeden vande schoonste, ende best geconditioneerde
uitgesocht sijn, de leccagie is groot, ende souden onse provisie
sober gemaeckt hebben, maer nu met dese 100 lasten Aracans
rijs (ons door UEd[t] per 't jacht Bredamme toegesonden) is 't
onse schaersheijt verhoet ———

Met dit jacht Bredamme en werden UEd[t] geen nagelen
toegesonden, alsoo beijde comptoiren alhier geene ofte weijnich sijn
gelevert, daer sijn ontrent 12 à 13 baer ontfangen, de welcke
UEd[t] (indien die noch souden mogen becomen) met het schip
Koolen of retour hoopt te bevrachten ———

UEd[t] beveelt ons mede, alsoo gesint waeren, bij de reduijt op
Gammalamo, een steenen huijs ofte logie te maecken, dat daervan
souden desisteren, en 't selve naerlaeten, ons gebiedende
het packhuijs voor nagelen ende provisien, int onderste
binnenrant vande reduijt t' ordonneren, dit werck wie ons moeijelijck
vallen, ende langsamen voortganck nemen, alsoo 't daertoe niet
is aengeleijt ———

De reduijt is geheel voltrocken, de cap daerop aengeleijt, de
beddinge gemaeckt, het geschut daerop, ende alles claer, daer bij
soo is het een schoon werck, altemael met kaijsteen gemetselt

UEd[t]

ende soo wij nu wederomme sullen beginnen te breecken (omme legh-
gaten te maecken, ofte tralien daerin te setten, mede om balcken
inde muer te leggen, tot de solderinge (dat hecht en sterck werck
moet wesen, omme 't geschut te mogen dragen, waertoe planken
van drij duijm ofte ten minsten van twee en een half duijm sullen
moeten wesen, die niet gecocht maer bij onse slaven sullen
moeten gesaecht werden) voor ons ten naesten bij een jaer
werck sal sijn

Wij hebben nu tott de speceri, die inde redduijt leijt, alsmede tott
beddinge hondert en achtenseventich plancken gesaecht, maer wat
tijt daermede geconsumeert is, heeft ons genoegh verdroten en
altelanghe geduert, alsoo ondertusschen veel noodige wercken
ongerepareert gebleven sijn, soo dat ons het werck nu soo veel
vervalt, dattet onder smoorden

Het huijs dat wij voorgenomen hadden te maecken, soude bij de
waterkant staen, soo dat alsdan ons het selve niemandt soude
connen benemen, maer een steenworp vande redduijt, en
soo hoogh, dat met het canon daerover heen souden schieten connen.
Wij sullen daermede niet beginnen, voor dat andermael UEd:
advijs, ende ordre sullen hebben becomen, ten ware andere
moeten genootsaeckt werden, soo UEd: het werck moet sien
vertrouwen UEd: wel gevallen, souden met onse meijninge
over een commen

Het onderste bolwerck is meest onder de voet en geslecht
het selve gedaen sijnde, sullen met het bovenste beginnen, ende
werpen selve mede ter neder, op dat geen twee a drij plaetsen
meer hebben te bewaeren, die soo wijt vanden anderen leggen, en
geen water connen commen, ten sij met believen van mooren.

Uwe versochte ordre aen UEd: wegens een redduijt aen 't hoeck
vant Mardijckers quartier op Malleija te maecken, UEd: antwoort
met d'heer Jan Ottens daervan gesproocken te hebben, die selve
mede niet verwerpt en vindt, doch dat naer sijn oordeel, deselve
redduijt, beter op den hoeck van Sackij malackij soude dienen
geleijt, achten naer ons oordeel 't Mardijckers quartier voor dese
tijt alreede groot genoech, ende wanneer sulcx alsoo wierde
gedaen, soo soude daermede weijnich plaetse gewonnen werden
het werck soude bij naer ofte wel een musquet schoot verder vant
fort commen, en alsdan soude meest, de geheele bevestinge
en gracht vant Mardijckers quartier moeten geslecht en gevult
werden, waermede naer ons oordeel weijnich voordeel, voor ons
can becommen werden, maer wel een groot werck op de
halswaden, de gracht vant Hooren quartier hebben begonne
des buijten wijder te maecken, en is alreede een groot stuck daervan
gedaen

Pott

Datt UEd. oordeelt, dit werck ofte Redouijt soo noodsaeckelijck
niet en is, vermits dadelijck daermede voorts te vaeren, maer dat
'tselve wel eens a part naederen mag uitgestelt worden, 't welck
oock soo inder daet is, ten heeft daermede sulcken haest niet
waerover hierop naeder ordre sullen verwachten

Watt den Sernatadu aengaet, den Coninck heeft ons daervan
gesproocken, die wel gaerne sien soude, dat dese Redouijt ontrent
de hoeck van Fallagamma moest geleijt worden, waervan wij
ons soo verre wel hielden, en oock seijden, daervan UEd. niet soude
derven aenschrijven, oock en was het selve voor ons niet raedsaem
alsoo alreede inde Molucos forten genoech hadden te besetten
soo dat geheel ongeraeden was, meerder te begrijpen, seggende
wel te weten, dat sijne Maijt. dit niet en meijnde, maer sulcx
alleen uijt cortesije seijde, hierop bedaedde ons met een lachen.
Ende wort daervan stille, UEd. heeft wijselijck te
[illegible], dat bij ons geen onnodige wercken worden voorgestelt
alsoo veel meer noodige reparatie hebben te doen, als bij ons can
uijtgevoert worden

Het maecken vandese Redouijt op Labbolo, heeft ons het
maecken van meerder wercken, soo tegen doen staen, dat sulcx
wanneer daeraen dencken, wij hebben wel eer verstaen, dat de
Molucse Gouverneurs plachten te clagen, datt geen gelegentheijt
en hadden, waermede den tijt mochten passeeren, maer wij en
hebben daerover niet te clagen, alsoo ons soo veel overcomt
dat qualijck een maeltijt met vreeden mogen eeten, en daernae
het meeste, dat van een vreemde, verraderlijck mensch (die alle
fidelitijt en gehoorsaem aen ons schuldig was) soo veel spijt en
smaet te moeten gedoogen, dese verclaere in consciencie, indien
niet wederomme soo tebeer daeraen soude moeten toebrengen
sonder mij met mijn handen te mogen revengieren, liever te
willen sterven, watt daervan is, connen alle oprechte luijden
(die indessen mijnen tijt inde Molucos geweest) getuijgen
hebbende God hooch te loven ende te dancken, die mijn sinnen
ende gemoet alsoo heeft gelieven te stieren, dat mij aenden
onnoodelijcken man, niet en hebbe vergrepen

Als UEd. missiven per de Jachten Bredamme en Zeeburch
ons op den 10en Junio, waeren ter handt gecommen, hebben op de
14en do. bij ons hebbende den coopman van Taffasoho Jacob Berman
den gemelten Nicolaes Cleet, met vriendelijck aengesproocken
en tegens hem geseijt, dewijle bij om sijn verlossinge, aen d'Ed.
heer Generael hadde versocht, 't welck hem bij sijne Ed.
was toegestaen en geconsenteert, dat hem derhalven soude

Verrit

gereet maecken, omme aen genoemden Jacob Dirmansz. syn
transport te doen, en van syne administratie ontlasten, voorders
hem te schicken, dat met 't Jacht Broedamme naer Battavia
strecke, waerop hij antwoordt sulcx te sullen doen, dan alsoo wij
saegen, dat gemelten Sr. Plodt hiertoe geen preparatie maecte
hebben hem daerover aengesproocken, ende gevraecht, waeromme
niet naer en quam, 't geene hem door ons was bevo[len]

Hierop antwoorde genoemden Plodt, het selve niet te connen
doen, en dat oock niet gesint en was, met dese scheepen te strecken
mede dat niet en wiste offe onse authoriteyt soo wijt was strecken
omme soo een persoon als hij was, soo wegh te stueren, waerop
wij hem dienden, het selve immers syn eygen versoeck wesen,
waerover aen d' E.E. Heer Generael, selfs hadde geschreven, ende
syne ontslassinge versocht, doch hoe hem meer goede woorden gaven
hoe meer hij in sijne gramschappe wierde, seggende niet te willen
vertrecken, waerover wij hem antwoorden, soo hem niet en
reguleerde naer onse ordre, dat hem souden doen vertrecken.
hierop volgende noch meer andere onredelijcke propoosten en
aldus sijn wij veel en diverse reysen van hem bejegent, ende noch
veel slimmer, alsdan, soo verre gecommen is, dat iemandt niet
syn quaede bejegeningen soo verre gebraecht heeft, datmen in
gramschappe wierde, soo heeft hij daerbij offe ontrent eenige
van syn creaturen, die daertoe gedisponeert ende van hem
onderrecht sijn, daer hij 't dan met attestatien getuygen wil doen.
Ick hebbe selfs (niet eens maer diverse reysen) gesien, wanneer er
macquiam ben gecommen geweest, sonder daerop eenige gedachten
hebben, dat soo haest iemandt bij ons verschenen, en in onse kamer
offe plaetse (daer onse residentie hebben) vertrocken, bij een
Plodt verstondt twee a drij persoonen, naer bevonden offe altijt
quamen deselve aldaer om schouwen, en luysteren, watter bij ons
soude mogen gesprocken worden, dit heeft lange ende breet
geduert al eer wij hiervan eenige kennisse cregen, voorwaer
mijn E. Sr. Heer d'affronten sijn te groot en onlijdelijcken
Ick hebbe veele luyden gesien, daermede omgegaen, en ick heeft
maer soo een hovaerdigen sodt ende quidam noyt gerescontreert
soude mij schamen, alle syne sotte grillen en bespottelijcke
hovaerdijen te verhaelen, het heeft ons beswaerlijck gevallen
deselve soo lange te verdraegen

Den grooten heer Plodt, compt UEd.t Sr. die Jachts
Broedamme toe, wij hebben bij provisie in desselfs plaetse gestelt
den coopman van Cassoolo Jacob Dirmansz. desen persoon is
een bequaem man, dan oock met de macquiansen wel omgaen
gelijck altijt gebleecken heeft, want in alle claghten die de

macquiansen

macquiaendsin — voor Nicolaes Clodt ontt hebben gedaen
versoecken altijt op Taffasoho aen desen Jacob Vermaes haer nae
te mogen keeren, seggende den selven een oprecht D:r soon te sijn
die met haer in alle billickeijt was handelende. den coninck
Bamsia heeft selfs in Mallega versocht, dat wij het keeren der
naegelen op — van nossicquia souden willen schorten, en deselve
op Taffasoho alleen te laeten ontfangen, waertoe wij niet wilden
verstaen, seggende het ons alte moeijelijck ende de compag:e alte
costelijck viel, de naegelen vande comptoiren te doen haelen —
waerop den Coninck antwoorde, het selve niet langer te versoecken
tot dat — van nossicquia met een ander bequaemder coopman, soude
versien sijn, wij hebben genoemden Jacob Vermaes z:n des compag:s
— generale — effecten op macquian, D:r transport het landen
vanden Oppercoopm:n nicolaes Clodt doen overnemen, en denselven
bij provisie d'administratie daervan bevolen, wij vertrouwen —
vastelijck. soo UEd:le den selven soon inde(se) bedieninge gelieft te
bevestigen, de — generale — oostindische compag:e van
hem goeden dienst sal trecken, ende sullen hierop UEd:le naerder
— ordre verwachten —

Wattaengaet het comportement des Coninex ende de grooten
van ternaten, is het redelijck haeren ommegangh, en de conversatie
wel wat vriendelijcker ende beleefder als voor desen, doch watt
handeringe t'gepasseerde ons Ceram sal baeren, heeft den tijt
UEd:le missiven aen sijnen Coninck niet behandigt, noch en heeft
geen volle kennisse, hoe aldaer alles is afgeloopen, wij hebben
den brief van UEd:le bij ons behouden, omme als den selven sal
overgelevert werden, aldaer present te mogen sijn —

Wattaengaet die van Marquian, als van ons verstonden, hoe dat
UEd:le op Ceram, Lucidla haddet veroovert, geraseert, de Kimilaha
met sijn consorten verdreven, ende d'onderdaenen vanden
nederlantschen staet inde quartieren van Amboyna wederomme
gereconsiliert ende tot haere schuldige gehoorsaemheijt waeren
gecommen, bespeurden een merckelijcke veranderinge aen haer
seggende wel, dat het haer wel geviel, maer die in haer hert en
gemoet hadde mogen sien, soude wel anders bevonden hebben.
gelijck daernaer van — eenige particulieren wel verstonde
de welcke seijden, nimmermeer en souden gelooft hebben —
dat soo een sterck ende onwinbaer fort, soo licht bij ons soude
geruineert werden, waerop wij antwoorden, dat dit noch niet
en was, en dat het al andere sterckten moesten sijn, die bij ons
— onwinbaer

=mbinbaer souden wesen, met meer andere redenen ter materie
dienende, men heeft voor desen de marquiandesse gesien, altijt de
handt te bieden, omme haer alle handen ende vriendtschappe te
doen genieten, maer naer tachtelijcke comportement en diensts
sijn iselve niet waerdich, sij sijn vrendelijcker ende boose tegens
ons, en 't welvaeren vande Generale Compagnie, als oijt
contramatadens gesweest, alsoo wij dagelijcx comen bemercken
ende die iemmen spraecke was den Rodgoe vanden Coninck
Bancassia daer present, doch waercke weijnich, oock is de hoochste
een bedt en onverwaerden froon, die weijnige ofte geenige kenisse
heeft, als van eeten ende slapen, ende is den Coninck genegen
aelsulcke overigheijt meest te gebruijcken, op dat de geheele
regieringe bij hem alleen soude bestaen, 't welck wel gaerne
anders souden sien

Hoe hem den Coninck omtrende saecken van Ceram, sal
vergenoegen, staet ons te vernemen, als bij hem vullig gesonnen
sijn, dan naer ons oordeel ende gevoelen, vertrouwen dat hem
wel gecontenteert sal houden, want naer 't vertreck van
Captn. Lant naer de quartiere van Ceram ofte Amboijna,
hebben vandese saecke met den anderen, veel ende verscheijden
reijsen gesprocken, hebbende altijt van hem verstaen, dat tott
herstellen vandese saecke op Ceram gantschelijck was genegen
en bequam mede van gevoelen, dat dit stuck een ter laerten
gaet, maer dit is altijt bij hem voorgestelt, dat soo langer sijn
froon daer selfs niet present en was, dat beswaerlijck de
saecke tott een goet eijnde soude connen gebracht worden.
en dat gelijck wij in onse vorige missive aen UEd. hebben
verradet, den Coninck seijt, dat soo lange dit stuck van Ceram
bij ons ende den Coninck getracht wordt, door gecommitteerde
te redresseren, dat verlooren moeijten sullen doen, en de questie
en abuijsen (in plaetse dat deselve souden beslecht en neder-
geleijt worden) dagelijcx doen vermeerderen, gelijck wij bij
experientie oock bevinden waerachtich te wesen, het scijnt
ende laet hem adresien ofte hem geheel naer onsen raedt wil
schicken. 't is gelijck UEd. in sijne missive seijt, soo het mogelijck
waer, dat eenigen gespagnioliseerden meer eenichsints soude
mogen vertrouwt worden, dat men dan nu soude moeten
gelooven, dat den Coninck met ons de saecke recht meijnt
maer de voorgaende valscheden, bij hem gepleecht, doen ons altijt
aen sijne goede meijninge twijffelen

By–

Wij sullen op Malleyo gecommen sijnde, altgeene U Ed.l in sijne missive ordonneert en bevelt bij den Coninck te vervolgen, bij der handt nemen, en hem sien te disponeren, U Ed.ts begeerte te voldoen, waertoe bij ons geen moeyte noch arbeyt sal gespaert werden, vertrouwen oock dat hem in alles, naer U Ed.ts goeden raedt sal schicken, en sijn eygen welstandt behertigen, daer sullen wel vande grooten der Ternatanen sijn, die sijne voorheyt hierinne sullen tegenstaen, en niet aenraeden, dat den Coninck uyt sijn rijck sal vertrecken, waervan wij presumeren den Hockom limodij wel een vande principaelen sal sijn, wij en connen bij ons niet anders bevinden, nochte aen sijn doen en handel bespeuren, ofte is een benijder vandes Coninex macht ende grootheyt, soeckende de saecken alsoo te beleyden, dat de Ternatanen over den Tidorees, niet souden connen te verheffen, wetende sijn saecken alsoo te beschicken, dat al sijn doen, bij den Coninck aengenomen ende voor goet geapprobeert werdt. Bij veele vanden rijcks raedt werdt hierover indiscours geweest die niet ons des Hockoms limodij practijcken ende list wel verstaen ende begrijpen, maer niemandt en derf hem daer tegen stellen, alsoo den Coninck hem te veel gelooft ende betrouwt

U Ed.l heeft te betrouwen dat wij allen vlijt ende yver sullen aenwenden, omme den Coninck soo wel tot het eene als tot het andere te bewegen, en willen hoopen, dat belangende sijn persoon U Ed.ls goeden raedt sal volgen, doch soo lange den Coninck over dit stuck niet hebben gesprocken, noch U Ed.ls missiven hem niet sijn behandicht, connen niet seeckers daervan advyseren, dann met de depesche vant schip Hoolen, verhoopen U Ed.l hiervan beter contentement te doen, den tijt sal ons al wat cort vallen maer sullen ons te meerder bevlijtigen, omme de saecken te bevoorderen, U Ed.ls heeft te vertrouwen, dat het aen ons debvoir niet en sal manqueren ——

Wattaengaet den begonnen oorlogh tegens den Tidorees daerinne gaet het slaeffelijck voort, ten schijnt waer niet te herte tegaen, en als wij den Coninck daerover aenspraecken, wendt altijt voor, dat op onse macht is wachtende, ende dat sonder deselve niet sonders conde gedaen werden, seggende dat niet gesint was, den oorloch tegens den Tidorees te voeren, gelijck voordesen, en dat het daerinne niet te doen en waere, omme een ofte daer een hooft ofte gevangen te haelen, maer datmen wat groots moste bij der handt nemen, en den oorlogh voeren

omme

nme t'overkommen, maer niet om oorlogh daerinne te
continueren, bij belooft ende seijt wel, dat geen vrede ofte
bestandt meer met den Tidoreesen sal maecken, maer onderentusschen
en wert daer niet gedaen, en wanneer den Coninck hierover
aengesproocken, werden met d'eene ofte d'andere excuse betaelt
hetwelcke naer ons oordeel ende gevoelen alleen door den
Hoecom Limoerij wert te wege gebracht, ende vertrouwen mede
vastelijck, soo lange desen Limoerij bij den Coninck soo veel
credit en geloof heeft, dat den oorloch tusschen Tidoor en
Ternaten, niet met ernst ofte ijver bij der handt sal genomen
werden, en naer ons oordeel ende gevoelen, en connen
anders niet begrijpen, als dat desen aengevangen oorloch tusschen
beijden alleen maer begonnen is, om den Ternatanen aen Nederlanders
en den Tidoreesen aenden Spagniaert eenig contentement te geven
maer dat anders de saecke bij haer niet en wert gemeijnt, den
tijt sal ons voorders leeren, hoe hem de saecken verders schicken

De van Maequian sijn gants niet tott den oorloch tegens Tidoor
genegen, want als wij in Januarij op Tabelolo waeren, om met
het opmaecken vande reduijt te beginnen, soo hebben wel ende
verscheijden redenen, met haerlieden over dit stuck gehadt, maer
connen de Maequianders soo verre niet brengen, dat tot den
oorloch tegens Tidoor eenigen lust crijgen, en als wij haer
de macht wat naerder leijden, en des Coninckx wil ende authoriteijt
voorstelden, seijden wel recht wel, soo den Coninck tegens den
Tidoreesen wilde oorloghen, mocht het doen, wat haerlieden aenginge
souden nimmermeer daertoe gebracht werden, dit selve hebben
den Coninck selfs verscheijden reijsen voorgestelt, maer hiertoe
wert bij hem niet gedaen, het welcke ons doet gelooven, den
begonnen oorloch tegens den Tidoreesen niet recht gemeijnt wert
maer dat alles geschiet, om ons eenig contentement te geven

Het is eenen boosen hoop, diemen niet betrouwen ofte geloove
mach, wat bij den eenen comen, wert bij den anderen
wederomme onder de voet geworpen, waervan naer ons oordeel
het mistrouwen wel de meeste oorsaecke is, dit quaet en connen
wij niet wel remedieren, alsoo t'selve haer altijt op t'herte
leijt, soo dat den eenen het vreest, den anderen het voorseijt,
onsen raedt en des Coninckx goede meijninge, altijt wedergaende
uijt trachten dit quaet, soo veel in ons vermogen is, door alle
redelijcke middelen wech te nemen, maer verderen weijnich
wij hebben te vertrouwen, soo bij ons conde te wege gebracht
werden, dat de vrientschappe en goeden wille, vanden Hoecom

Limoerij

Timodey conde t'onswaert getrocken werden, dat wy een groot werck ten dienste vande Generale Compag.e souden gewrocht hebben

Soo het conde geschieden, datmen desen man, met een matelijcke vereeringe conde bewegen, om sijn gemoet t'onswaert te doen buygen, het soude onses oordeels wel den besten dienst wesen, indien bij dese gelegentheijt, sulcx voor de Generale Compag.e soude connen te wege gebracht werden, maer al wedercommen adusien sijn gepassioneert gemoet, en onversadelijcke gierichheijt, soo werdt wedercomme bij ons getwijffelt, oftmen door matelijcke vrientschappe, dit boos ende afkeerich gemoet soude connen doen veranderen, wij sullen eens onderstaen, met een cleijntgen, aen desen quant een proeve te nemen, ende sien werwaerts hem de saecke sal willen wenden

Wij hadden wel meerder stoff ende materie, om breeder te schrijven maer alsoo den tijt cort valt, en t'schip [illegible] met den [illegible] staet te volgen, waermede U Ed.t van alles breeder advijs hoopt te verwachten, soo sullen desen afbreecken, ende

Hiermede

Edele, manhafte, wel wijse, voorsienige en seer discrete Heeren, naer onse dienstelijcke gebiedenisse, U Ed.t nevens medecomm. U Ed.les gemaele, de Genade van Godt almachtich bevolen laeten, die wij bidden U Ed.t altesamen te willen bewaeren, in langdurige gesontheijt ende voorspoet

Datum Jnoffiequia, op t'Huijs, adi 20.en Junio 1637.

Copie —.

Vande Missive Sr. t'Sarle
Bredammer aen d'Edn
Heer Overradt gesonden.

Wij ondergeschreven Schipper ende Bouckhouder vant
schip 't [illegible] bekennen Mits desen door ordre van d'Heer
Jan van Broeckom, Raedt van India, Gouverneur
ende Directeur der Eylanden Moluccos, onder den overloop
vant genoemde schip, droogh ende well geconditionneert
ontfangen te hebben, dertien duysent acht hondert
ende thien ponden Hollants gewicht suyvere garioffel nagelen, tot
welcker 14810 lb nagelen wij beloven bij aldien ons
Godt almachtich behouden reyse verleent, te sullen
leveren tot Battavia aenden E.E. d'Heer Antonio
van Diemen Gouverneur Generael wegens den
staet der Vereenighde Nederlanden in Orienten, ofte
Zijne E.d. gecommitteerde aldaer; in kennisse
der waerheyt zijn hier van gemaeckt twee alleens
luydende cognossementen, d'een voldaen zijnde
d'ander van geender waerde.

G'noffiçqia op 't Huys den 15en Augusti A° 1637

Lambrecht Heronimus

Dirck Huysman

Cognoissement
vande Naghtegael schip
't bootsgeselsche

Facture vande naervolgende gariofel Nagelen ende gebroocken silvere werck, door ordre van d' Heer Jan van Broeckum, Raedt van India, Gouverneur ende Directeur der Eylanden Molucco, gescheept int schip dat [illegible] [illegible] genaempt [illegible] gaende van hier naer Batavia geconsigneert aen d' Ed. Heer Antonio van Diemen Gouverneur Generael wegens den Staet der Vereenighde Nederlanden in Orienten, Residerende tot Battavia, ofte zyne E. E. gecommitteerde aldaer —

Gnofficquia op 't Huys A°. 15en Augusty A°. 1637.

8416 lb hollants gewicht suyvere Nagelen uyt Comptoir Gnofficquia ontfangen daer op zedert den ontfangh 159 lb laccagie is gevallen bedraeght te samen 8575 lb sijn 2744 catty Molucco yder catty gerekent a 3 1/8 lb costen yder 1/4 Ra in coop compt t'samen .... Ra 686 / 1741:6:–

3357 lb suyvere Nagelen daer bij gedaen 168 lb die dese sedert den ontfangh gelarcagiert zyn, compt 3525 lb Bruto uyt 't Comptoir Sabalosso gelevert comen te bedragen 1128 catty yder costende incoops a 1/4 Ra compt .... Ra 282

Aen oncosten

150 lb Rys aende Mooren gedaen die de voorsz. nagels van Sabalosso gebrengt gehaelt ende aenboort gebraght .... Ra 3

Ra 285 / 726:15:–

3037 lb suyvere Nagelen vant Comptoir Sabalosa daer op 138 lb laccagie gevallen is, zynde t'samen 3175 lb syn 1016 catty Molucco yder catty gerekent a 1/4 Ra compt .... Ra 254

Aen oncosten

1 el zeyldoeck tot sacken .... Ra 3/4

3/20 guinees lywaet voor [illegible] betaelt .... Ra 1 1/2

Ra 255 [illegible] / 652:9:10

14810 lb suyvere Nagelen die transporteere / 3120:10:10

14810 lb suijvere Nagelen à f. Transport .... f 3120:10:10

aenden Coningh van Ternaten voor zijnen tol op de gerechtigheijt der voorsz 14810 lb nagelen à 10 per cento compt 1481 lb zijn 474 cattij, ijder cattij gerekent à ¼ r[ea]l compt .... f 302:3:0

14810 lb suijvere Nagelen comen met alle ongelden, onderwighte ende tol te costen .... f 3430:14:2

Int Casken bij de Bouckken gedaen!

50: stenghen gotwercken ende swaer 200 die welcke door den opperkoopman Nicolaes Cloet aenden Winckelier Rijckaerts gegeven zijn geweest, omme aende guarnisoenen uit te geven, ende deselve toe gerekent tegens 4½ cattij des halven der selve tot blijcke, omme bij voorsz Cloet goet gedaen te werden, hier mitsgaders bedragende f 29:6:0

Item out gebroocken silverwerck van t'Comptoir Sambarcoso wegende r[ea]l 62 t'welcke niet meer gebruijckelijck is, der halven het selve mitsdesen naer Battavia zenden, staet alhier bij de Bouckken getaxeert op .... f 194:17:6 | f 224:4:

100 st[ucken] grove Bembden van [illegible] lijwaet sullen aldaer door den opper coopman Sr. Nicolaes Cloet moeten werden betaelt ofte voldaen, alsoo hem op 25 January per abuys een pack No. 567 met 300 st Bembden toegesonden is, daer voor in factuijre niet meer als tot 200 stx belast is geweest, ende aengesien [illegible] naer dito [illegible] dit abuys bevonden hebben, brengen deselve wederom alhier in facture, omme door Sr. Cloet op Battavia voldaen te werden, dito 100 stucken costen in coops .... f 51:12

Somma f 3706:10:2

Pieter van Leeuwen

Facture /.
vande Nagelen gescheept
int schip Hoolden /.

Edele Eerentfesten Manhaften Wyse
voorsienige ende Gestrenge Heer den Heer
Antonio van diemen Gouverneur
generael over de nederlantsche Indien
ende syn [illegible] Raden.

Op den 7 Julius verleden is ons Godt lof behouden
aengecomen vande uyt Choromandel het Jacht
Wesel mede brengende tot Cargasoen 59312 lb.
Uyt Jser 107. packen Masilipatamsche toback
150 pack geschilderde cleeden 29338 lb ~~cuit~~ Catoe gen
4. Cravlus & 300 lb Root catoene garen, als mede een
assignatie van 200 pag getrocken ad Coopman &
Arayada van compagnie bedragende nyt uytsonde
de factura 11717 f. 2 stuyv. waer voor het
Comptoir Geldria heeft gecrediteert volgens de
ordre van d'E Hr gouverneur Carel Reyniersz &
in retour soo den tyt wel sloegh ~~tot~~ sonden 16 a 12
packen dongris 15 sladers & partye planken,
tverstant tot retour van Batavia den Brieff ad
Cominck den voorsz E Hr gouverneur geschreven
de Schinrhaye op den 19 Julii volgens copie inne
gegeven

Den Hooden Godt heeft het voornoemde Jacht merckelijck
bewaert dat het in zee niet en is vergeluckt, want
het van malcanderen gewerckt was ende de baluste
soo int Ruym als Overdeck verrotte gebrocken,
soo seer dat geen midt met 2 pompen de Balien
met te gaende houden, doch de Zuyd lande
gedwaen dadelyck lecken & int dock haelen, hebbe de
Breeden Raet doen becoopen, om met den anderen te
resolveeren ofte men het Jacht naer behooren vertimmeren
conde dan ofte men het maer wat conde repareeren,

alsoo den E. Sr. gouverneur Carel Reyniersz in syn
missive van geen timmeringhe mentie maeckt, soo
weet het onbequaem mich gat gevonden ende voor de Comp.
dienstich jacht t voors. Jacht nader behoorden sonder
timmeren ende stoten, alsoo het hout ende arbeyts loon alhier
salde coop is, dat in sodanich timmeren ende stoot
is, dat het d'E generale Comp. noch eenige dagen
van goede diensten doen, met tey[illegible] ofte sel
ve. aengenaem weesen. de toubach met het voors.
Jacht ontf. was meest nat ende onderstallich, welcke
vercocht is voor f. 4698 ,, 17 ,, 13 ,, Castie wilt van den
haut niet alsoo groote partije met comincx ende
Coninginnes schip gecomen is soodat de waren wel
voor 5 jaeren ende meer versien is, De overighe
connen niet vercopen

De geschilderde cleeden vercocht nader inaert gansch van
f 1988 ,, 8 ,, het Jacht geen ons ter goeder ure toen
alsoo van penningen heel ontbloot waren ja
genoot sachte gelt te leenen

Op den 9 Julij is hier comen te Swallee op dese cust
het Jacht van Mahandaly tocht Ingelsche wel
geschilderde cleeden ende Rootgaren,

Het Coninginnes schip Comende van de cust Cormandel
is op de drooghte van Cabo ro de caballo comen te
verongelucken doch de Ingelsen hadden syn goet geberget
Mede is hier Swallee het schipken van Merchat
van Masulipatnam dat mede nader Pegu wilde
Ingelsche geschilderde cleeden, Rootgaren tabac
sandelhout, het welcke den Coninck neffens het van
Jacht prijs heeft gemaeckt soodat hier van geschil
cleeden veel is, op den 6 octob. syn hier goet lossingh
behouden aengecomen de Eerw. schepen oostcappel
ende Ruttern, van paliacatta gesylt den 17 Septemb.
medebrengende tweeduysent realen van 8en 189
packen masilipts. toubach 10000 lb achinsche salpeter

100 picol Martapoursche peper 10000 lb sapanhout
180 lb nagelen 1000 lb rompen nooten 430 lb folie 536 lb
insgelijcx als mede een assignatie van 300 pagoden
verstreckt aen coopman ende nachoda van coninginne
bedragende inhoudende de factura f 11575 hadden
wel gewenscht ons met wat meer penningen hadden
versien, daer voor in het comptoir generael voor haer
gecrediteert volgens de ordre van d'h. Comm.
Carel Reyniersz. van alle dese bovengess. goederen
ende met den tombach vercocht voor f. 4325, de nooten
nagelen sapanhout ende cranbies hebben weder geladen
int jacht de Vanen alsoo hier niet van vercocht
werden ende vruchteloos souden blijven leggen,

Ons wel ter hant gecomen de aengename missive
vanden 21 July, daer uyt met verwonderen verstaen
het ongeluckigh overcomen der schepen den Bommel ende
Rutten. de ingeladen goederen conforme de
factura bevonden dat de uytslach van Rutten soo
tydelijck arriveerde dat tot provideringh van Banda
wel van passe quam ende Bommel aldaer wel gedient
heeft, dat ons hertelijck gelieft te verstaen

Vande 290 slaven soo met Bommel ende Rutten gesch.
289 stucx ontf. meest gesont ende schoon volck in't gemeen
eenige oude persoonen, het gebeurt somtyts datter
5 oft 6 stucx te coop comen daer een oude onderloopt
ende niet en begeeren te vercoopen dan t'samen, soo
compt het datter so nu als dan een oude onderloopt
sullen in toecomende opletten ende soo veel het mogel.
is te ordre naercomen, de slaven syn dit jaer heel
duer gevallen. alsoo Gelijssen van Bengale dit
jaer niet gecomen niet, op haeren ghedaen, ditmael van
Delbo als ander vaertuych door de corsaers van Mayol
genomen ende geruineert, soo dat van Satigam maer
33 stucx hebben becomen ende hier in Aracan tot
hoogen prys gecocht 200 stucx meest al clouck volck.

Indijo hebben geen doen coopen alsoo de ordre op het
vercoopen vande slaven staende, dan alleenlick 12 man
sullen gaen mede doen coopen voor ons aldaer de ourdaer
tot ordre geeft, Sommalacke heeft dit jaer niet
meer dan 5 man connen becomen, alsoo geen oorloch
weynich gevallen is, tweynich datter gevallen is,
heeft den Coninck aen hem getrocken, als mede Manuel
Moortes coopman, die gepacht heeft, het innecomen
van Souldan en plaetse alwaer de meeste Sommalacke
valt, de slave aen hem heeft den welcken het voorleden
jaer ontrent de 130 man met syn schip naer Achijn
gesonden, en heeft over eenige maenden geleden den
Coninck om permissie gevraeght, om met een lant tim
met sijne schuit derwaerts te mogen senden, om tegen
Sommalacke te vercrijgen, alsoo daer geen gelt, sanck ba
ofte halve wilde menschen sijn, twelck den Coninck
oock weygerde, soodat van hier weynich ofte geene
Sommalacke te verwachten heeft,

Cochamba tverleden jaer toegesonden schepen die
heel weynich slaven becomen heeft, heeft maer 12 man
becomen tegen 7½ tangh de man, op den 17
augusti lestleden hebben den arrivement buyten coop
met 1500 tangen naer Patigam gesonden, om aldaer
ende slaven op voorraet te becomen, als mede
partije negros cleeden te doen maecken; conform de
memorie ons door de gh Joncker Carel Reyniers
ons toegesonden met ordre de selve op Batavia te
senden;

Ende alsoo de gewesen op Patigam continueerde
om rijs ende slaven te becomen ende aengesien het
vertreck van Emanuel Rodrigo tegen bequam
tverleden jaer 739 tangen voor vracht hebbe
soo heeft den breeden Raet bijeen beroepen, ende in
staedelijcke voorgedragen, ofte het niet Raetsaem
soude sijn tot meeste profijte van Generale Comp

het selve vaertuych te cooperen, aengesien het den voorsz.
Tyger afstallich is, ende tot den redelycken prys connen
becomen, binnen weynich tyt gevonden t'selve
te coopen ende naer behooren te vrien, hebben het selve
gecocht voor 800 tangen ofte 888 f. 17. 12 synde is
t'selve Jacht groot ontrent de 50 a 60 lasten ende
seer bequaem in vaertuych om op de custe van
Bengale te gebruycken ende naer dat het den voyage
in Satigam sal gedaen syn, sullen het vol rys
naer Paliacatte senden, om in retour tonback gelaeden t
te brengen, alsoo de selve wel getrocken is by
haer lieden gevonden, wanneer het voorsz. Jacht
Aracan dat voorjaer niet hebben wanneer het
niet Bengale sende connen syn t'selve naer
Tannasserye met partye ammonisoen, tselvige de
schepen oostcappel ende kattom van Paliacatte tot
ballast hebben mede gebracht, alsoo het voorsz.
sout hier van geenderley waerde is ende in Tannasserye
tot den sulcke markt kan vercocht worden
salempouris ende dongris voor een geleycke goede
Maure, slaven ende slavinnen geven goede profyten,
doch alsoo verstaen hebben, dat het niet geoorloft is
op Tannasserye te handelen, als mede daer toe geen
ordre en hebben, soo gevonden t'selve naer Paliacatte
te senden als boven geseydt is ende hier aby een s.
capn. carel reymiersz. hier op schryven, ende bidde
hier op hebbe [illegible] goet gevonden te adviseren,
versoecken ons in de instructie van Batavia
mede gegeven gecommandeert wort, alle middelen
voort te wenden, om alhier de groote costen soo te maken

Nelly ofte Pady, hebben t'selven jaer gecocht 11890
sandon voor de somme van f. 1237,, 9, 15 vande
welcke geene en hebbe vrucht, alsoo de mosten groote
provisie op hebbe gedaen ende niet regen moesson

6

niet dieder verkocht wert dan den inkoop, hebbende daer
van 5000 sandous op leeninge uytgedaen, om uit haer loo
lant nieuwe padie voor de 100 maten 150 weder te
ontf. de welcke door stampen tot rys, het en is noch
gebeurt in Arracan dat de melly hier geeft over
hooch geloopt is, niet meerder in de eygenste voor
heeft gegolden dan inkoops, Men heeft hier
verboden op lyfstraffe dat niemant hem soude
vervorderen rys oft milly aen ons te verkopen,
soodat men ons hier tracht te gewelt doet en ons in
alles hinderlick syn, pieter Gorgu schryft ons met
de syne vande 20 novemb. hem niet belet wort rys te
ontfangen van die geene die hy gelt op leeningh
hadde uitgedaen, voor en alleer de Bramys die de
Coninck aldaer gesonden heeft geladen en vertrocken syn
soodat men ons hier en in Bengale in onse negotie
is tonillerende soeckt derhalven den ander [illegible] van
coninck om syn rys te mogen ontfangen, twelck niet
al hebbe conne bevorderen, vermits den Coninck geen
pas en dat, Mangelis Moers coopman, heeft
diversche reysen by ons geclaecht [illegible] hem
met 2 stucken Cannon soude accommoderen,
ter oorsake schepen [illegible] waren en hem tselve toe
beloofd hadde dat der al [illegible] ende ons
[illegible] tselve niet te [illegible] te doen, te meer
[illegible] sy soo schandelick van hem bedrogen syn
geweest over de peper die wy in betalinge van
Diego de Sa van wegen de [illegible] al eenen koop genomen
hadden tegen 15½ tangh de man [illegible] Mangelis
tegen 19 tangen hadden vercocht syn woort 8 oft 14 dagen
naer de koop hy syn niet weder gaet heeft daer by
de selve tot dat hy voor die prys hadde conne vercopen,
oversaeck alsoo den moors schepen comende van [illegible]
enige peper mede brocht en de peper op den leger
marct quam

Op den 2 Novemb. is hier Godt loff behouden aengecomen
met 't fluyt schip den Otter soo 't aengenomen
Mirrewdeen 13 Septemb. nevens de voor Ral. en 8
en de 10 picol sandelhout wel behandight, de peper
hebben wij mede gebrocht, daervan wij vaderlander voorts
Malacca het jacht Langerack met 2 … sonde
dat seer wel compt, want de peper voort op den
laegh marct is. Alsoo het schip van Mangelis
voornoempt niet derhalve 90 barch peper mede heeft
gebracht en tegen 11 en 12 tangen de man verst
[illegible], ons en kan hier geen staet maecken op
enige coopmanschappen sonder dien. Heeft de voorss.
fluyt by den hoeck van Johor bekom veroovert een
Portugees jacht, commende van Negapatnam, daer
als int genomen 88 parthyen cleeden tusschen de 45 en
50 lasten rys, en een 20 … persoon, dan alsoo het
hart lecke was en swack van volck, genootsaect
geweest den brant daer in te steecken, op den 9d.
Novemb. hebbe ick Mirabo naer dat se in de moorsche
tale getrouwelijck getranslateert waeren, benevens
den brieff van Sr. Jacob. Carel Reyniersz, mette
de geschencken oostraffel ende …itten gesonden
aen de schoonmaeken aen coninck afgegeven, hadde
wel geleent de selve inde portugeesche tale gesch hadde
geleeert, alsoo sy … bantamsch sijn, de selve
Mirabo voor hem gelesen sijnde, stont op en
stoot de venster toe daer hy in sit als hy pars doet,
sonder op d'een ofte d'ander antwoort te geven,
t'schijnt by den coninck geen pars oft audientie
commende te becomen,

'T schrijvens het advertiment van Adriaen van der Stel
dat …, en de Moorsche staets geleentheden comp
in Cana na den contoir geschreven, met wel vlijt van ons …
maecken, de voorss. van der Stel is hier op den 23 May

bestleden met syn opgebouwde moet sijn Boot uytschyn
weder gearriveert medebrengende 7 a 8 Bardes peper,
dies soo hy seght vanden Coninck aldaer tot een schenckage
gecregen heeft partye solfer off sabel [illegible] wattis,
& sandelhout, heeft syn solfer verruylt voor een vande
Coninckx fregatten tegen 6. tangerde man, heeft 't selve
doen optimmeren tot een Jacht om met 't selve naer
Batavia te steecken, heeft om eenich volck versocht,
waer off de Raet hebbe doen beroepen, wiert verstaen
dat gelevert sullen werden met ses mannen ten sijden van
elck schip telkens

Hebben geen rys in voorraet tot ladinge der schepen connen
becomen, oversulcx [illegible] geadviseert hebben, al de
ryder sluyden waer rys aen ons te vercoopen dan den wel
den opperste Capado loslosy den welcken den rys
gepacht heeft, om alle de rys opt coopen ende aen ons
weder te vercopen, soo dat 't geheel stuck vande schepen
Bommel & Rutten geene [illegible] hunne bekomen, en
dan eenich uyt Satigam ontf. 187 Carren met het
vaertuych van Emanuel Rodrigo tegen f 150 carren
[illegible] gestampt van [illegible], de rys heeft inden
regen [illegible] in Satigam 15 tangers de carn gegolden
alsoo den Coninck [illegible] de 3 a 400 Bancos daeruyt
heeft laten voeren

Hadden verstaen dat de clachten die ue in syne missive
aende Coninck dart over den bepaelde handel als die van
de gouverneur Carel Reyniersz. dese monopolische ofte
gedwongen handel te niet soude gedaen hebben &
onse vrijheyt [illegible] weder becomen hebben, 't welck
noch erger is dan ont te voeren, dewelcke persoone
die het op levering van rys hadde genooten, het
selve weder [illegible] gegeven hebben, mede heeft de voors.
loslosy eenich volck [illegible] Rys tot provisie vande
logie [illegible] hadde verbot [illegible] handel [illegible]

ende de stadt met de handen uijt gesloten doen om hebbende
al oft het de grootste dieven & schelmen geweest
hadden, welcke dwerseyde Japan ontelbare reijsen, hebben
int Coninckx fort groote menichte malen sonachts
op hope van bijden Coninck pas te becomen, omdat
het geschiet dat ons door den voornoemden lastlosy
aengesegt was niet te clagen & redres te versoucken
ooch bevinden inde Moortsche tale ons gegeven
waerinne verclaerden dat het geschiet ons ongedaen
worts strijdende tegen de beloften bijden Coninck
door sijne Ambassadeurs aen d'h[eer] gouverneur
generael tot Batavia gedaen, waer op geen
antwoort hebben connen becomen, dwerseyde
Japan ontelbare reijse ten huijse van Lingaraca der stede
raedt vanden Coninck geweest hem met den
pathery Catabarij [illegible] & Spaensche
wijn beschoncken om ons behulpsaem te wesen, ons
clachten aen hem gedaen, als mede geen pas bijden
Coninck costen verkrijgen, & bij aldien sijne majesteyt
daerinne niet wou toestaen, genootsaeckt soude sijn
met al de tijt opt [illegible] Aracan te verlaten.
de welcke ons met schoone beloften & practijcken
heeft onderhouden, mede dwerseyde reijsen bij Josia
ende Chama alsoo in meede de stadt gecomen, is over deese
bepaelde handel gehandelt, dat geen slaven is seven tangas
voor de reijs te dragen [?], eenmael op 5 tangas alsoo nu
d'tijt, soo het ons niet belet en wert voor 3 tangas
soude becomen, den welcke ons tot antwoorde gaf
het verleden jaer hebt ghylieden daer voor soo veel betaelt
mijnt ghy dat nu tot den minder prijs te becomen
dat is de meeninge niet, ghylieden jaer watter maer
[illegible] jaer [illegible] gecomen, ghy
behoorde meerder daervoor te betalen, want de tijt
op Batavia niet en cont [illegible] als ghy Hollanders

in oorloge met die van Bantam en Mataram syt,
deze mocht laten hun voorstaen, dat de Comp.e
Arracan met de Conincklijckheden, heeft altijt soo met hun
geleeft, dat hy de beste [illegible] gemaeckt, en t'hooft
heel opgesteecken, tewanneer de oorloge hier gelegen
heeft, het steenachtige dat den Coninck hadde doen
beginnen ende fundamenten te naeste by gelegen
synde, is blyven steecken

Ick en twijfele niet so by aldien de oorloge geslicht
wort ende niet een ofte twee scheepen af en aen voer,
wat beter coop souden geven, ende comp.e wel [illegible]
staen, alsoo Longarala sulck is ende den Coninck
in geen drie maenden geen paer heeft gedaen, en niet
te weten is wanneer hy alsoo sal doen, hoe geheel [illegible]
gevonden achtsick den tijt verloopt met den voorsz.
Rosolosy Capado coopt ten maencken, [illegible] naer
veel loopens coopt gemaeckt te weten 1000 carrij witte
rijs tegen 4 tangen de carri ende de reste tot volle ladinge
der scheepen tegen 4½ tangh de carri, tesaemen 1½ tangh
dewelcke is dan wijse sonde gebrocht hebben so het ons
niet en was bekent, alsoo de [illegible] Rolly o Ampady
4½ tangh het hondert gelt, en het verleden jaer
9 en 10 tangen, dat een groot verschil is en want [illegible]
rinckel 2 carrijen rijs can gestampt worden, alsoo het
gaen volcomen wasdom heeft gehadt

Daerby den prijs met den voornoemden Rosolosy volcomen
hadde gemaeckt, geheel de Broeden raet van
respective scheepen beroepen, ende hun 't voorgedragen,
'tselve hun bekent is, is het geresolveert dat men onse
hier aendact, ende missive door 22. [illegible] met de
fluyt den Otter voorgehouden hebbende dat hun in
bedenckingh, wat in de saecke [illegible] van

Eenmael de Compie te doen staet, off het geraden wesen
sonde de Rys tot 5 tangen aen te nemen, ende dat op
groote quantiteyten, de schepen alhier tot costen van
Comp^a gehouden werden ende tydelijck op Batavia
arriveren de Rys ende slaven tot provisie ende
versterckinge van Amboina Banda ende molucos
can duncken dan oft men sonde om sonderlinge
consideratien noch een weynich tyt behoorde te
tarderen, om te sien oft men den Rys noch tot
een minder prys sonde connen becomen, op welcke
voorstellinge naer verscheyde debatten, is
eenstemmich goet gevonden ende voor de Comp^e
dienstich geacht, dat men de coop van Rys
op 4½ tange oft ten uytterste tot vijff tangen
sonde toeslaen, ende soo haest het mogelyck sonde wesen
de schepen met alle vlyt aff te laden,

De 133 tangen over door den Coninck [illegible] heeft
[illegible], gesette volgens de ordre op gerechtinghe
van [illegible] voor [illegible] ende [illegible] gevalideert

Mede geeerde 90 tangen oft 100 f aen Adriaen
Vander Stel bevelhebber van [illegible] tyderaet
gevalideert ende syn rekeninge gesloten

Met de [illegible] schip oost cappelen dat goet begonnen
laet ofschoon is wat ut toegesonden dese naervolgende
coopmanschappen Rys en slaven

Catchemba 12 man in 5 parken is alles dat ick hebben
becomen is by wat schoonder dan die bevelhebber
cost 7½ tang de man hebbende schipper belast
[illegible] eenige met te stuiven alsoo int [illegible]
gebroght.

12

Ceylgaerden 91 man 9 tt in 12 packen tegen 5 tangs de man is heel schoon en fijn garen

Wat 20 man 8 tt in 5 corjen is mede al tegen hebben crijghen becomen,

Salpeter 28½ man in 8 cassens cost 6 tangs de man, is mede al tegen hebben becomen,

Indigo 12 man in Casjen cost 2 tangh de man sullen het daermede laten blijven,

Negros clederen 272 stucx in 8 packen M A tot H door order van Sr gouv. Carel Reyniersz doen maecken soo goet als in Satigam te becomen 228 stux hier gemaeckt costen het stuck 2 tangen In elck stuck 4 cleden elck cleet van 8 cobes oft aster lanck valle wat breder dan die van Satigam, 44 stux In een pack M. F In Satigam doen maecken costen 1¾ tangh het stuck, men soude jaerlycx connen hondert duysent soo goet als in Satigam doen maecken, doch men mach op de prijs geen vast staet maecken alsoo het eene jaer het catoen beter slaet als het ander [illegible] met [illegible] sullen gaerne becomen [illegible] ...,

100 stucx Raeckel dongries costen een tangh het stuck, het verleden jaer hebben de [illegible] 1¼ [illegible] gegeven en [illegible] gelden 2½ tangh de corge betaelt, men en can op den prijs geen vast staet maecken, ... hebben 30 tangs de corge betaelt

1240 carre witte rijs costende met ... de factuur

79 stucx slaeven te becomen bi[illegible] manspersoonen 18 stux vrouwspersonen en 2 kinderen,

61
18
2

81

Hier hebben wij ontrent de 48000 lb al uijt hier het
Jappons partije a 4½ tayl vercocht, de reste synde 51666 lb
aen de Coopman van Coninck, hadde hem de geheele
partije vercocht soo uijt als Jappons, hier het Jappons
ontfangende begeerde het uijt hier niet te ontfangen
Soo dat wij sien connen ~~de~~ Mooren niet te vertrouwen sijn
den voorss Hosea offte Chama ende Capado sijn diegene
die ons hier meest travailleren sijn meede tot de
Portugesen als tonbaes gingen,

Arabol en connen niet vercopen, en is anders niet daer
[illegible] willen maer 3½ tayl voor de man
geven dat ontrent de f. 891 soude bedragen, ende
compt te cort teghen f 1219 ,, 4 ,, 6 ,, dat de prins hier
soude costen, voor de E. Comp.a sullen soo de selve op de
meeste marct te bringen als mogelijck sal wesen, hebbe
ons maer het prims [illegible] gesonden,

Cattoe en connen niet vercopen can niet geven 3/4 tayl
de man opbringen door de quantiteijt dat het Coninckschip
tot Ballast mede ~~gebracht~~ heeft [illegible], het welcke niet meer
dan het int [illegible] ~~soude~~ wesen alsmen het
al teghen 3/4 vercocht

Agilo hout niet vercocht willen maer 11 tayl voor de
man geven, sullen alle onse debvoir doen om de selve
ten hoochsten marct te bringen als ons mogelijck
sal wesen,

Vermillioen wort hier gheel verboden,

Sandelhout noch niet vercocht wort 32 tayl voor de man
geboden soo niet ~~beter~~ en connen sullen het laeten
liggen.

Den 2 decemb is Evert Tilmansen hiden hier geraeckt
naer dat hij 29 dagen sieck hadde gehadde geleegen
sullen het Jurisdictie met ons dry de somma afsien
staet naer dat de Seghelycken Straeten syn vrywick
uytlandich verballt, & te minder oncosten sullen vallen

Op den 29 Xber is het Jacht Weert vande Oorloge afgedreven, den 26 dito hy Edle geloften van den Almogende
Godt welke het behouden aen de Comp. Carel Reyniersz
laten toecomen, hy retourneerde sonder yets tot vande
die factuer de somma van 9258,,6,,19, daer voor het
Comptoir Geldria gedebiteert

De rekeninge van oncosten van 't voorsz Jacht hier
gedaen is, bedraeght de somma van f 3990,,12,,5 p.
daer voor 't selve belast geworden also het voorgenoemde
Jacht van timberen ontbloot waeren & syn vuyrwerck groot
hebbe het met 2 vaderlantsche & een nieuwe uytgerust timb
sterck, d'een timb uyt oostcappel & t'ander [illegible]
de vuyrwerck uyt den otter die sy uyt de Salvador
gaede genomen is,

Wy hebben Willem Jacobsz van Amsterdam adelborst,
met de Raet tot Assistent gestelt dat voor syn gagie
a 16 f. p. maent voor de't verdienen, also hier toe capabel is
& nu tot den diensten van de gevangen Brouwer & de
ghevangde Briefs [illegible] commandeeren waer syn voorsaten
hebben hy de selve qualiteyt te bedienen, is
met het voorsz Jacht naer de Cust de Straeten ghegaen
hier wel gedragen. Wy hebben Alexander Hebits
soldaet op syn versouck naer de Cust gesonden, also syn
tyt lang verstreken is, Wy hebben Jan
van Nortwyck op syn versouck toegestaen naer Batavia te
mogen vertrecken, sullen ons met twee soldaten sonder
behelpen, den mede Adriaen Jacobsz van Culenburch &
Joost de Rover van 's Gravenhage den welcke met Adriaen
Leendersz van Batavia t'seyl is gegaen,

Ende hadden boden gesonden om de [illegible]mers ofte pars souderberers, om den Coninck aen te dienen der van schepen voor orienten lach, om op morgen [illegible] (in [illegible] lopen) mede clagtich te vallen over het geweldt voorde schade van [illegible] den [illegible] [illegible] van Delv. tracht voortganck als dat de schepen hier tot groote onrosten ende schade der comp.e blyven leggen, als mede om permissie de Christen kinderen, die van Nederlanden altyt geprocureert syn, uyt syn lant te mogen voeren ontrent de 10 slaven in de nacht hadden sy de groote brunck gelopen, [illegible] brunck te [illegible] het welcke ons toe [illegible], daer [illegible] onse tolck, om ons uyt het Portugees int moors te tolcken [illegible] quam daer oock met syn om te tolcken, versochten vande Coninck geloofde de Christen kinderen te largeren, om naer Batavia te senden, alsoo die last van den Ge. Gouverneur generael was t'selve te versoecken, ende ons Freman te [illegible] alsoo ons belast wierdt onse reys in Bengale te ontf. van die gem.e die geldt op haer bevindinge hadden genoten, waer op de Coninck antwoorde de Gouverneur generael de [illegible] van kinderen niet, dat de generael my daer op schrift sal te late volgen, stont op ende [illegible] de venster toe, sonder op onse clachte het te antwoorden, sou dat niet [illegible],

Hans Bisschop heeft hier syn uyterste debvoir gedaen om de twee kinderen van syn broeder sal uyt Aracan te mogen voeren, heeft diversche presenten begiftigt met [illegible] ende [illegible] zo langh heeft [illegible]

Diamant Ringen tot Schinchage aen Congersa
ende Canton den opperste bydden Coninck bevelhebbers geven, om
permissie t[ot] becomen, de selve int[er]hebben, alsoo hy een
goede partie aende vader ende Broeder van Modder der
kinderen heeft, hem inde Comp.e dienst altyt gewillich
ende ynver claten vinden,

Loslossy Cappado is op ons versoeck ende hem behulpsich te wesen
om de vrydom van eenige syner slaven die over twee
Jaeren met syn schip te Tanasserye prys syn
gemaeckt ende nader hand syn gestorven, versocht met de
fluyt den Oosterbeek van syn dienaers na de
Batavia te senden met brieven aen Ue. [illegible] den
Schinchage, als hebben int [illegible] [illegible] by
geweest hem seggende het ons verboden eenige slaven
off te voeren, Eyndelyck naer wel verontschuldigen ende bevonden
dat wy niet een slaef syn opgescheept, ende wel
hem ontmoeten, ende hy bydden Coninck niet verweeren can,
hebben het hem vergunt, op hoope van een beter
Ue. [illegible] de dienaers volgens de meesters [illegible]
Moorsche tractoren, [illegible] soo men het [illegible]
Recht [illegible] wat schoonder jongens,

Dito Cappado heeft het Conincx schip bevracht,
welck hy doet vertien, om soo men seght naer
Masulipatam ofte palicatte te senden, denckende wel
het voornoemde schip in Aracan [illegible] Moren
ofte dat het door de Mooren van Masulipatam
[illegible] [illegible] [illegible] daer syn wat
[illegible] [illegible], ofte het prys maken van [illegible]
twee schepen, [illegible] het schip vanden Coninck

Noch Coningh innewaerts niet dorven komen,

Wenschte UE by den Coninck van Achijn te
wege conde brengen dat Margen off Moor
van Ararram poper off stabel uytte laten werden
en hun voor vyanden houden, alsoo hier enige
Achinsche coopluyden met haer [illegible]
gecomen syn, en comen noch en [illegible] beter
in Achim te keeren, sodat als slaven werden
gehouden,

Vande fransche en spaensche wys comen UE niet
genoechsaem bedancken, hoopende ver-
toecomende niet [illegible] enige [illegible] sult,

Wij hebben ons te bedancken over de schippers
ende Coopluyden,

Hoopen de fluyt den Otter binnen 5 a 6 dagen
sal volgen hier mede

Eyntlyck wys u E seer discrete heere
UE int schut des almogende bevolen die
UE nessens onse hertgrondelyk [illegible] geluck
en welvaert, ende wy onderdanigheyt
UE onderdanige dienaer
Adam vander Plander

Actum inde loge tot
Araram den 10 Januar.
Ao 1637.

De [illegible] vant schip fluyt oostcap sal bedraeght
de somme van f 694 18 15

Hier mede gaet de obligatie van 100 f aen Adriaen
vander [illegible] [illegible] haer [illegible]

Copie van.

Brieven & munimenten van oppercoopman Adam van Mander aen de h. gouverneur generael ende raden van India geschr. in date den 30 Junij ar. 1637. ende per fluyt Oostcappel ontfangen desen 13 februar. 1638.

N°. 5

Factura van d'naervolgende rys: Cleeden, Indigo, wasch, en slaven als andersints gescheept en geladen int fluyt schip Kuttery gaende naer Batta: geconsingneert in handen vande schipper Aert Cornelisz en den assist: Volckert Claesz ommer daer gecomen synde aende E: Hr Gouverneur Genl. ofte die by hun E: sal ordonneeren behoorlyck over te geven.

Actum int Nederlants Comptoir tot Arracan A° Vltmo Januarij 1637

450: Carren rys a 4: tangen . . . . T°	1800: —	
644 $\frac{8}{20}$: Carre rys van Loschosy 4 $\frac{1}{2}$: tang de Carre . .	2899: $\frac{7}{8}$	
Oncosten van Bancys bucke ende Coulis loon . .	29: $\frac{5}{8}$	
300: Matten om de rys op te stoten	15: —	
Tang	4744: $\frac{1}{2}$	5271: 13: 5
160: Negros Cleeden in 4: pack tot Satigam gemaeckt a 1 $\frac{3}{4}$: tang t'stuck	280: —	
Voor vracht van Satigam	12: —	
Voor sacken en Cleeden	4: —	
Tang:	296: —	328: 17: 12
4: Stuck Dongrys tot emballage	4: —	4: 8: 14
7: man 28: lb salpeter in twee Caskens		
6: man van Matigam costen	28: $\frac{1}{2}$	
1: man 28: Catty hier gecocht cost . . .	10: —	
Voor Casjes en vracht	3: —	
T°	41: $\frac{1}{2}$	46: 2: 4
6: man Indigo in een Casje a 2: tang: de man	12: —	
Voor vracht en t'Casken	1: $\frac{1}{2}$	
Tang	13: $\frac{1}{2}$	15: —: —
2: Man wasch in een Corff a 9 $\frac{1}{4}$	18: $\frac{1}{2}$	20: 11: 2
280: stuck slaven en slavinnen soo groot als cleen met de drie respective schepen Ulde: toegesonden bedragen met de oncosten cleedinge scheeps provisien &a.		6778: 17: 1
Somma tsamen . .		f 12465: 10: 6

Copie

Factura vant Cargason

& deseluijt Quittan

van Sarderay ontfangh

Facture vande naervolgende rys slaven Cathombe sijn gaeren was salpeter Sommalacca negros cleden ende dongrijs gescheept ende gelaeden int fluijt schip Vos Hattel gaende naer Batavia geconsigneert in handen vanden Schipper Enoch Marinersen en den ondercoopman Jan Brabom aldaer gekomen sijnde aende E. Hr. Gouverneur Generael of die hij hun sal ordonneren schoorch of te leveren

187	Carren Bengaelse rys cost met de vraght 4 1/2 T de carre	T	841,2,	
150	Carren rys van Dellij gerkant comt te staen 4 5/8 T de carre	T	693,3,	
903	Carren rys van Sokoren a 4 T d'carre		3612,-,	
	Onkosten van Bonen binnen om de rys aen boort te brengen en coelis loon komt t'saemen	T	32,3,	
	Voor 300 matten om de rys op te storten a 5 T 't hondert	T	15,-,	
	A 1 1/9 gul de Tanga	Tanga	5195,-,	5772,4
12	Maen Cathombe in 5 packen genombert van A tot E a 7 1/2 T de maen	T	90,-,	
	Betaelt aende gene die 't opgebraght heeft	T	3,-,	
	Voor packen en Goenjen	T	6,2	
		T	99,2	110,11,8
28 1/2	Maen salpeter in 8 cassies a 6 T de maen genombert van No. 1 tot 8	T	171,-	
	aende gene die 't opgebraght heeft	T	4,2	
	Voor de Cassies	T	3,2,	
		T	179,-	198,17
20	Maen 8 lb was cost als volght			
	3 maen 4 lb a 10 T de maen	T	31	
	7 maen a 10 3/4 T de maen	T	75 1/4	
	5 1/2 maen a 12 1/2 T de maen	T	68 3/4	
	4 maen 25 lb a 12 T de maen	T	55 1/4	
	Coeriezen voltangs	T	1	
		T	231 1/4	256,17

Transporteere guls 6338,11

Pr. Transport van ander zyde f 6338,11,3

41 Man gelt Sijlgaren a 5 T de man T 206 1/18 f 228 18,2

5 Man Sommalacca a 3 3/4 T de man T 18 9

1 man 9 lb poeder & cleden
jaer maer gestelt 10 man
5 lb mor te 11 Man 14 lb
geweert syn tegen 4 1/2 T
de man T 5 1
2
Voor de sacken - - - - T

24,2 f 27,4,7

228 stux Negros cleeden in 8 packen
228 stx hier gemaect a
2 T 4 stucke . . T 456,-,-
44 stx van Sittegam a 1 3/4 T 77,-,-
Vragt van Sittegam T 3,-,-
pack cleden en koorden T 8,-,-
T 544,- f 604,8,14

100 stx Dongeris in 2 packen
No. F en K
82 stx
11 uyt pack No. B
7 stx tot ommeslach
van No. A tot No. H
100 stx a 1 Tangu 1 stuc T 100,-,-
pack kleden en koorden . . 2,-,-
T 102,- f 113,6,11

81 stx slaven en slavinnen te weten
Mans persoonen 61
Vrou persoonen 18
ongetapeert 2 kinderen

Comen de somme f 7312,9,5

Actum Int Nederlants Comptoir tot Arracan
desen 11 January 1637 was onderteyckent
Adam vander Mandere

Facture vande naervolgende rys slaven dongris nooten nagelen fynegaren syde stoffen etc. gescheept ende geladen int Jacht [illegible] thans gaende naer Batavia geconsigneert in handen vanden onderkoopman Hendric Snoeck en schipper [illegible] Vinckeborgh om aldaer gekomen synde aende E heer Gen:l over te leveren

Actum int Nederlandts Comptoir In Arracan den 24e december 1635

212	Lasten witte rys a 4 1/2 tangs de Last T	954 -		
	100 matten om de rys op te storten	5 -		
	onkosten op 't selve gevallen	5 -		
	Tang	964 -	f	1071 2 4
11600 lb	sappanhout a 4 f 't picol		f	380 6 8
	verpackt naegelen in 5 kassen in 3 sacken wegende thans			
1119 lb	netto nagelen a 10 st 't lb is		f	559 10 -

Dongris over 10 packen genomt A tot K deelen als volgt

a 32	F 35	K 40
B 32	G 35	L 15
C 35	H 35	55
D 35	I 35	169
E 35	140	140
169		364

221	stx a 21 1/2 tangs de Corgie	T	232 1/16		
144	stx a 20 Tangs de Corgie	T	143 -		
	voor gomge in packen	T	10 -		
		T	385 1/16	f	427 17 -

Nooten muscaten te weten

1000 lb	rompen nooten a 2 st 't lb	f	100 - -
550 lb	nooten a 3 1/2 st 't lb	f	96 5 -
926 lb	Crackies a 40 pagoden de baer is bestaende in 11 sacken	f	333 17 13

32 halve stucken [illegible] lywaet in een packe No. L [illegible] maecken lanck 40 cobidos

Het 1/2 stuck a 3 tangen	T	96		
voor packen	T	1		
		97	f	107 15 [illegible]
Transportere			f	3036 14 8

	Transport vande ander syde gl.		3076,14,2
1	stuck ommeslach lywaet van palliacatte toegesonden tot een monster . .	f	6,15,–
284	ell. seylgaren a 5 T de man van 42 ll	33,3 f	37,10,–
	Een packje No. A A daerin naervolgende		
6	stx dobbelde damasten a 80 T het stuc	480,–,–	
2	enkelde stucx a 40 T 't stuck T	80,–,–	
2	stucken gefigureerde fluwelen a 32 T T	64,–,–	
	T	624,– f	693,6,–
5	stx negros cleeden a 2 T 't stuck	10,– f	11,2,4
95	packen stigge planken a 6 st. 't stuck . . .	f	28,10,–
15	stx clockeslaeden a 21 ½ T 't stuc	322,2	
	Onkosten in cleeden . . . T	30,2	
	Voor droge vis en amelldo . . T	11,–,–	
	T	364,– f	404,8,14
	Ergo Samen gl.		4258,6,14

Ick ondergess. Adriaen vander Stell van
Dort vrijman Bekenne Rechtlijck wel ende
deugdel. schuldich te wesen aen de Ed: Heer
Generael vande vereenigde Oostindische
Comp.e Residerende op Batt.a de somma van
Tnegentich Tangen Eens spruijtende over goeden
geleenden gelde mijnen contentement bijt gan„
den vanden Opper coopman Adam vand.r Mander
In Arracan ontfangen welcke voorss. somme
tnegentich Tangen Ick Adriaen vander Stel
belove t'Restitueeren & Betalen ten voor„
noemden vande Ed: Generael ofte aenden
genen die sijne Ed: daertoe sal ordineeren
Hiertoe verbindende alle mijne goederen
Roerende ende onroerende en onroerende
present ende toecomende sonder fraude arch
ofte list soo gevet Ick in Kennisse der waer„
heijt dit met mijn Eijgen hant ondertekent
Op den Eersten Feb.e A.o 1636.

onderstont

Adriaen vander Stel

Copye — obligatien
Laste van der Wijmen
Adriaen vander Stel aende
Coopm vermander Eloent

Wy ondergess.de schipper ende coopman op de fluijt
Schip Oostcappel dat Godt bewaere bekennen
bij desen onder den overloop vant gemelte fluijt
wel ende droogh ontfangen te hebben uijt handen
van den oppercoopman Adam vand.r Manderen
dese naervolgende rijs slaven cangans sijdgaren
wax salpeter Gommelacke Negros cleeden
& dongerijs naementl.

1240 Carren witte rijs
12 Man Cangans in 5: packen
genombert van A: tot E:

20½ Man Salpeter in 8 kasjens
20: Man 8 wax
41: Man 9: ss: sijdgaren
5: Man Gommelacke
272 stx Negros cleeden in 8 packen
100: dongerijs
61: stx Slaven
18: stx Slavinnen & 2: kinderen

Alle welcke voors. goederen bij onderss. beloven
soo Godt Almachtig behouden reijse verleent
hebbe te restitueeren aen d'Ed: heer
directeur Generaal ofte aende gene die
van sijnentwegen ordre daer toe sullen hebben
in teecken der waerheijt hebben dit met onse
eijgen hant onderteeckent

Actum Int Nederlants Comptoir tot Arraccan
de den 11.e January 1637

onderstont

Enoch Maximiss.
Jan Brab:

Copie Cognoissement
vant cargasoen geladen
inde schip = Oostcappel

Inventaris van naervolgende Cleeden als andersints met 't fluytschip den Otter aen ontfangen, zijnde p[er] d'opperhoofden van de fluyte int gaen naer Aracan den 11en october passato ontrent 't Eylandt Ceylon met een portugies fregatjen (commende van Negapatnam nae Malacca) verovert, ende op dato den 5en maert 1637 geopent, naergetelt, bevonden, ende getaxeert als volgt

4455 p. aldergande negros Cleeden namentlijck
2880 p. d[ito] van diverse sorteringe getaxeert a 1 gl. 't stuck door een comt — f 2880 —
1575 p. d[ito] met uytgeven van 8 alta a 15 st[uyver]s yder comt — f 1181.5 — | 4061.5 —

1456 p. tafsacielen namentlijck
1331 p. gestreepte d[ito] a 2 1/4 gl. yder f 2994.15 —
125 p. sergie smalle d[ito] a 15 st. 't stuck f 93.15 — | 3088.10 —

1180 p. taffa sarassen a 1 3/4 gl. yder comt — 2065 —

437 p. aldergande Betilles namentlijck
326 p. witte d[ito]
86 p. roode d[ito]
25 p. bruyne d[ito]
437 p. betilles a 2 1/2 gl. 't stuck door een comt — 1092.10 —

885 p. Balatius namentlijck
800 p. bruyne d[ito] } a 2 1/2 gl. yder comt f 2170 —
68 p. witte d[ito] }
17 p. swarte d[ito] a 1 1/2 gl. yder f 25.10 — | 2195.10 —

419 p. Potas namentlijck
360 p. breede d[ito] a 2 gl. yder comt f 720 —
59 p. smalle d[ito] a 1 gl. yder comt f 59 — | 779 —

458 p. Cambolijns namentlijck
48 p. fijne d[ito] a 4 gl. yder comt f 192 —
410 p. grove d[ito] a 2 1/4 gl. yder comt f 522.10 — | 714.10 —

740 p. Zijdedoeck namentlijck
620 p. smalle d[ito] a 10 st. yder f 310 —
120 p. breede d[ito] a 1 gl. yder comt f 120 — | 430 —

228 p. Dongrijs namentlijck
144 p. d[ito] witte } a 15 st. yder comt — 171 —
84 p. d[ito] bruyne }
14 p. sarassa Dobars a 5 gl. yder comt — 70 —
12 p. sarassa Malleye a 5 1/2 gl. yder comt — 66 —

Draegt voort f 14733.5 —

Omschrijving		Bedrag
p. Voorstaende Partyen ...		f 14733.5.-
50. ell. tape Chindos naementlijck		
20. ell. do. van 5 asta a 1½ gl. comt	f 30.-	
30. ell. do. van 3 asta a ¾ gl. comt	f 22.10.-	52.10.-
68. ell. Chedeas naementl.		
40. ell. do. a 1½ gl. yder comt	f 72.-	
20. ell. swarte do. a 2. gl. yder	f 40.-	112.-
70. ell. Madaps a 1½ gl. yder comt		105.-
105. ell. Salalous naementl.		
85. ell. slechtgevouwen / 20. ell. gevoede do. } a 1½ gl. yder comt		157.10.-
120. ell. Cattegingams grove a ½ gl. yder comt	f 60.-	
20. ell. roode grove gingams a 2. gl. yder	f 40.-	100.-
78. ell. roode Percallen a 2. gl. yder comt		156.-
49. ell. witte curaede waerckoltgins a ½ gl. yder comt		24.10.-
17. ell. Lywaet tot hemden ende broecken a 1. gl. yder		17.-
188. ell. grove hemden a 6. str. comt	f 56.8.-	
75. ell. Linne broecken a 6. str. comt	f 22.10.-	78.18.-
167. Pacten gemaeckte Cleederen naementl.		
120. ell. taffacellen a 2½ gl. yder	f 300.-	
47. ell. van Zeyldoecke a 1. gl.	f 47.-	347.-
3. packgoederen / 2. bondels } met voorgeweeren getaxeert op		50.-
100. lb. Coriander in een pack comt		10.-
42. Lasten Rys a 26. 't Last comt		2142.-
Sa. bedragen de goederen in de fluyt den Otter gevoert		f 18085.13.-

Arracan

N°

6.

Inventaris vande verkochte goederen uyt den ottek.

Arracan

Inventaris van Cergel(?)

daer aende Duits(?) [illegible]

den [illegible] onbekenden

Coen met [illegible]

[illegible] gebrocht(?)

Wij onder geschreven Schipper ende Coopm. opt Jacht
Langerack bekennen wel alle lijckis vande pryn Jesu ma,
ria Jesu toegeschickt met gave onbeschadde, ongebroocken
gelyck de onderstaende segels ons syn overgelevert,
daer beneven bekennen wy uyt handen vanden Command.r
Cornelis Symonsz vander Veer ontfangen te hebben, twee
gesloten vierkante Comptoirkens met swart overtreck,
ende ende versegelt met dese onderstaende segels niet
wetende wat daer in is, nogh een Japans Comptoirken
daer in ontfangen ende versegelt gepackt als voorn te
weten t' naervolgende
twee en twintich goude kettingen
een goude carcas
drie en twintich stuckens goudt ongesegelt
agtentwintich stuckens doosjens ende packxkens teyge
een roodt doosken toe gesegelt,
een goude kettingh met drie goude sleutels,
een silver kettingh met de Jesu
een bloedt corale paternoster
elff stuckens perlen ende twee goud.e ringen onbekende(?)
alle het gemelte wegende omtrent 48 a 49 pont swaer
Nogh eenige packjens nagelen uyt twee stuckens tin
Ther wegende omtrent 60 a 70 lb daer neven
56 gevangen ende drie kinderen zijnt, alle het welcke
voorsz. staet bekennen waer ende waerachtig te syn
ontfangen te hebben, belovende het selfde soo wedder
om aen myn Heer de Gouverneur Generael of te andere Ed:
heeren raden van India die daer toe sullen ordineren
te ontfangen over te leveren soo vande ons Godt gesont
spaert daer onder verbinden wy onse persoonen ende
ende goedt, gegeven ter oirconde deser met ons gewoonl.
handt neffens de segels geteeckent ter presentie der
neffens staende getuygen Actum Int Jacht Bleijs=
wyck den 7e January A° 1637 leggende ten ancker
voor den Bentam,

was onderteyckent
Jans Jansen
Frans Wybrantsz Copies

getuygen
[Joh]annes dugre
[Pie]ter Brugck

Arralan

N°

6.

Inventaris vande [illegible]
goedeken uyt den ottek

[illegible]
haer ande huis & de [illegible]
den [illegible] om [illegible]
Cleon met [illegible]
[illegible] [illegible]

Wij onder geschreven schipper ende Coopm. opt Jacht
Langerack bekennen wel alle luyckis vande prys Jesu ma-
ria Jesu toegeschickt met hare inhouden, ongebroocken
geleyck de onderstaende segels ons syn overgelevert,
daer beneven bekennen wy uyt handen vanden Commandr.
Cornelis Symonsz vander Veer ontfangen te hebben, twee
geslooten burante Comptoirkens met swart overtrec-
ken ende versegelt met 't onderstaende segel niet
wetende wat daer in is, noch een Japans Comptoirken
daer in ontfangen ende versegelt gepackt als volgen te
weten t' naervolgende /
twee en twintich gouden kettingen
een gouden carras
drie en twintich schuytgens goudt ongesegelt
achtentwintich schuytgens doosjens ende packxkens t'samen
een roodt doosken toegesegelt,
een gouden kettingh met drie gouden sleutels,
een silver kettingh met een Jesu
een bloedt corale paternoster
elff sortgens perlen ende twee hondt negen en twintich lootd°
alle het gemelte wegende ontrent 48 a 49 pont swaer
Noch negen packjens nagelen uyt het schuytken tin
Thor wegende ontrent 60 a 70 lb daer neffens
56 gevangen ende het resterende volck, alle het welcke
boeck staet bekenne waer ende waerachtich te syn
ontfangen te hebben, belovende het selffde soo weder
om aen myn heeren de Gouverneur Generael ofte de edle
heeren raden van India die daer toe sullen ordineeren
te ontfangen over te leveren soo vande ons Godt gesont
spaerdt, daer onder verbinden wy onse persoonen ende
goederen, gegeven ter oirconde deser met ons gewoonl-
ycke handt neffens de segels gestelt ter presentie der
neffens staende getuygen Actum int Jacht Bleys-
wyck den 7en January A° 1637 leggende ten ancker
buyten Bentam /

was onderteyckent
Jans Jansen
Frans Wybrantsz Copier

Getuygen
Jannes dugre
Pieter Bruyck

Olum — Sterbis Et Serines

Olum
garria silj
lini
Annisi
rosarum
Sipiritzj
Citrilj
Camma mille
Spitsi
torbentonj

Lacretivj
Confec: hamecd
C: S: rosarum
Silirom romanom
terriaca

Laudanum

Porgative
Sesamane
vatix: torbet
Sarmanj dactile
alue
folio Sina
guiologuint
robarber.
eu forbiom

Simp
ocolorum Canorj
Sperma cetj
arristo: longa
Ettera bonda
gommj laca
terra Sigiladj
Boles Amenj
Servisa
Citergj au etargentj

Sterbis Et Serines
Cammes Mille
Sanicquel
Sindau
Saluia
Spirecon
Ser venogretio
Sar Sardij
rosarum

Syminus
linj
annisj
Comminij
popaveres

Ongeventa
populiom
Canfaratum
Bassilacom

aqua
rosa et plantags
Sellidonia

Translaet. Uyt het Portuguys Cargasoen Boeck vanden prys Jesu Maria Joseph soo als naer luyt van het selve ende gemelte prys bevonden geraemt te wesen desen 14 den January A° 1637 int Casteel Batt.a /

Candys suycker
65 packen 1 corf

Poeyer suycker
44 packen
ende 58 Corven

Pannen
44 Bondeltiens yder van 3 a 5 stux
noch 2 Bondeltiens

De Gekookte Werkens (?)
deyse
8 packen ende packjes, midtsgaders 1 Bondeltien van 3 a 4 stx

Pampier
8 packen ende een bondeltien

Marmelade
5 packen met Marmelade Casiens

Muscus
1 kiste
lo: 8 stoo
3 a 5 stux

Cooperwerck
3 packen 2 galoe corven 1 mat met Coperwerck
1 Copere Boven in een pack
Printen 1 pack coopere platen ende printen

Verguldtwerck
10 packen met matten gebonden

Matten
1 pack met matten om op te slapen

Maconse vruchten
Cangas ende noras
1 packen met een mat ongemaect

Wanpotten
1 pack met water of wan potten /

Capdoeck
1 packen ende een bondeltien Capdoeck

Distileer Instru menten /
1 d° wegende 2 p° 90 Catty
1 d° Coopere Instrument

Agila houdt
1 Corf Agila houdt

Peterseliën
1 pack Peterselingen

Welrieckent houdt
2 Caskens wel rieckendt houdt

Verte

Translaet uyt het Portuguys Cargasoen Boeck vanden prys Jesu Marja Joseph soo als naer luyt van het selve inde gemelte prys bevonden gevanden te weesen desen 14 de January A° 1635 int Casteel Batt.a /

Candys suycker
65 packen 1 corff

Poeyer suycker
44 packen
ende 5 8 Corven

Pannen
44 Bondeltiens ider van 3 stuc
nogh 2 Bondeltiens

De Croocket vercken
beens
8 packen ende packjes, midtsgaders 1 bondeltien van 3 stu

Pampier
8 packen ende een bondeltien

Marmelade
5 packen met Marmelado Casiens

Muscus
1 kiste
lor B stor
een
3 stuc

Cooperwerck
3 packen 2 galevoenen 1 mat met Coperwerck
1 Copere Oven is een pack

Printen
1 pack cooper platen ende printen

Vergultwerck
10 packen met matten gebonden

Matten
1 pack met matten om op te slapen

Macouse vrugten
Cangas ende norab
1 packen met een mat ongenaeyt

Vrui potten
1 pack met water of vrui potten /

Capdoeck
1 packen ende een bondeltien Capdoeck

Distileer Instru
menten /
1 d° wegende 2 p° 90 Catty
1 d° Cooperen Instrument

Agila hout
1 Cor Agila hout

Vertoenigen
1 pack Vertoenigen

Welruyckent hout
2 Casskens wel ruyckent hout

Verte

Verguldde kerck stoelen

2 Bondeltiens vergulde kerckstoelen

De Groene ende geele kannen

1 Geele canne
3 Groene kannen

1 Lessenaer om voor te lesen met 3 Cortinkens
Item nogh 1 Cortinke met diverse Goddekens

Benjuin

8 packen Benjuin
14 packxkens d°
Item packen d° van 1½ pl°

Escritoirs of Cassekens

11 Escritoirs

Bondeltiens

32 d° sonder verclaringe watter is
2 d° met 1 stoffgies aen d'een gebonden, d'and° met stoff in Matten gepackt

S. 34 Bondeltiens

Packen ende packxkens

{ 40 stx. sonder onderscheydinge van datter is
{ 1 d° met 4 stoffgies ende een stuck gemoddl

(in margin: Daer onder zijn begrepen de van Batta is bevonden)

Kisten, kistjens en Caskens

2 kisten met matten omteeckent
1 Japans Cassie
1 Cassies in Matten
1 d° met een blaeu kleet
ende 2 kistiens

Porceleyn

Porceleyn

31 porceleyne Coppes met decksels samen gebonden
42 middelmatige porceleyne schootels
102 Corgies fyne porceleyne schootels
260 Corgies grove schootels
4 packen ende als cort grote schootels
11 packen ende packiens cleyne schootels
1 Caskes d°
20 Corges grove schootels
11 packens groote porceleyne commins ende ½ Cortt ditos
20 Corgies middelmatige d° Commis
Item 137 stx middelmatige d° Commen
12 packens met porceleyne piringe
6 packens d° piringe
4 packen porceleyne Cannen te weten 2 daer in 20 stx ende 2 d° in houdende 16 stx Cannen
10 Bondels met samen 20 stx Cannen
noch ende 1 Canne apart
1 pack met Cannen
20 Seer groote porceleyne palanganas t'samen gebonden
51 5 Bondeltiens Tee copiens t'samen inhoudende 1030 Corgies
4 Bondeltiens d° Tee copiens
1 Cortt met Saluttes
2 packen
6 Bondeltiens
3 Corns
} Porceleyn

Porceleyne potten met confitures ende suycker
4 porceleyne potten met Confitures
3 d° met poeyer suycker
} 7 porceleyne potten met confitures ende suycker

Item porceleyne ledige potten
27 groote d°
4 cleyne d°
2 cleyne d° in mattes bewaert
[Summa] 33 ledige porceleyne potten (doch te letten off ooch al ledich is)

Geele potten
5 d° met peeren ende andre confitures
8 d° ledige potten d° (doch te visiteren off ooch al ledich is)
[Summa] 13 geele potten met ende sonder confitures

Swarte potten
5 swarte potten (te letten off er yet in mocht wesen)

Groene potten
3 Groene potten met confitures en met gedrooghde peeren
30 Groene ledige potten (doch d'selve te meten off ooch alle ledich syn)
[Summa] 33 groene potten

9

Dn. Frientsier te Mangatto
uit wijs ter voorsichige heer d' Ed. hre.
Gouver. Generael antonio van Diemen
ende d' Ed. heeren raden van India ———

Desen is copy met een Maleijer van Jamby —
aent schip diemen ontboijsen om u Ed. toe te comen daer
schuldigen plicht met behoorlijcke reverentie dient haer
Ed. deses naer ons jongste gedateerdt op het laeste
van october met Langerack naer Jamby het welck op
den twintichsten novemb. aldaer arriveerden ende mijnen —
ontbijsen op den 5en daer naer dat Langerack van ons
is gevaert. hebben op den 12e ende 14e 4 vaertuijgen
verovert, daer van de portugijsen met tijde sijn ontvlucht,
quamen van Bodelangh naer Malacca haer ladinge was
hartuijs matten 10 a 12 packen soo rijs als boonen
ontrent 400 lb nagelen ende 3 last rijs de Ed. —
vice Commandeur is met Concordia Diemen ende bon
huijs van Pera bij ons verschenen, met rapport, als dat
met haer vaertuijgh op den 16e October tot drie
achtereenvolgende reijsen hadden geslagen, ende op den
6en deser met de chaloup van Concordia, Diemen
ende vier huijs van boven de rivier Pera alwaer tegen
allo ordre 5 stuck op waeren gevaren hebbende 3
Javaensche jonckes ende brandt gesteken verovert
oock dat de grootste jonck daer lagh met meer Javanen
ende Maccassers bier afgeschepen om den Coninck te
lichten naer dat haer gesiedt was wandt noch wel
tweedaeghs reijs van boven waren, als ooc op den
6en deser bonden commende goorden daffer schieten buijten
conde niet sien als den roock daer op aenvolgde met
mat volck, op den avondt aen boordt commende vonden
Concordia onder 16 huijsen daer bij een Jacht het
werden van 4 andere vaertuijgen windtwaert of gelo.
bongsterdt worden, ende door den nacht schaperden
maer vonden haer op den 7en ontrent de huijsen den,
vervolgde onder de wal op 12 voet water over hulen
al ——— vonde ende de huijs te met haer stede
naer d'ons wende schooten daffer sonder dat haer vande
droogsten begaven de ons sorgde een minne tocht
van Soa mochten sij tot haer vorige waer over hebben
geresolveert ons te waerschouwen gelijck op den 15e

is

is geschiedt, bij den anderen hebben de Mi[illegible] eent
uyt den ouden gevangen tot ons bericht ons gemist hebb(en)
soo wel wij op den tijt weesende tusschen den 22en ende
25en hebben int backwater gewacht naer verstaen hebb(en)
vande Maleyers dat dicht bij Sumatra uyt waren geloo(pen)
latende haer [illegible] gesien te hebben ende
sonder wachten voordt sijn gevaren,
wij hebben het volck van Langerack ende daer by
gevonden te weten bij

den Schipper Wopkes	Ra 70
bij Jan Claesz van [illegible]	5 3/4
bij Cornelis Barentsz bootsm(an)	2 1/4
bij Hendrick Symonsz bootsm(an)	6
voor Jamby [illegible] mij	Sa 80 Ra

aende Schipper [illegible]

Met de compste van Langerack op den 9en deser hebben
bevonden dat die van [illegible] op 5 [illegible]
speck ende 16 lasten rijs 1200 lb broot ons provisie
[illegible] gevonden het welck buyten haer [illegible] ende
[illegible] gaedt, wat belanght de rijs hebben noch
wel voor 6 maenden maer de rest mag met Langer(ack)
als aencomende maent. als dan moeten het [illegible]
aentasten, want bevonden ons gemonteert [illegible] 60
per uytgesondert 24 swarte gevangen Maleyers seggen
Jambinesen te sijn sonder pas bij [illegible] genomen
menen met den anderen de Malackse wacht te [illegible]
om alsoo op een [illegible] ons te verdeelen, Actum Int
Jacht Bleyswijck den 20en Novemb. leggende ten
ancker voor de straat Brouwer

Den 21en November hebben Bleyswijck [illegible]
[illegible] van nodige [illegible] Langerack soo veel
[illegible] als den tijt conde lijden, want hadden soo vele
als met de twee pompen conde [illegible] houden, over sulcx
ons in haest naer den E. heer Commandeur transporte(ren)
[illegible] om [illegible] sijn provianden te leveren ende [illegible]
[illegible] tot [illegible] om met den eersten te versien na(er)
alle mogelijckheit hebben den E. heer Command(eur)
met [illegible] daer geordineert was [illegible]
dat [illegible] Jacht moeten gegaen hebben ende [illegible]
op conden comen gelijck op den 25en deser [illegible]

Jan [illegible]

Tangjangbure ende carmos by een comende ons verclaerden
dat op den 23en voornoemt op den vyandt jacht gejaeght
hadden op wel 40 à 50 zeylen onder welcke waeren 17
a 18 jonckten 1 Galey eenige galliar ... boordt
alderleij cleijn vaertuijg van maleijers javanen de welcke
door ons jachten in tween gesepareert waeren vermits
het [illegible]stige weder int vervolgen vaerden de Javanen
vaertuijghen in brandt te waeren gevoert dat hier ende
verder gelegen int [illegible] Ilha de Cobre die haer strekt
naer, door van welcke een vlackte leijdt op den welcken
vergeefs ende dienen vast geraeckte met sonder prijs,
hier het sonder de jonckten verovert hebben wandt wachten
naer malcander als den eene voor naer den ander voor dat
saeken is bevonden haven waeren Somma tot ons leetwesen
met ander conde geschieden hier op hebben onse resolutie ver
andert van Malacca te besoecken maer den vyandt naer
hoor te vervolgen, geven ijder onder[illegible] tijden dit gediert
van victualie stede ordre is mate ende gewenste wandt
boven gesegde rijs ende speck quamen een last boonen te
coopt met 1200 lb ick dachten noch voor 6 maenden rijs
te hebben ende naer ongesocht ende gevisiteert is maer
voor 4 maenden schaers, doch hopen onder en tus[illegible] tijden
wederom hier [illegible] dair wat te crijgen het sout is
door lecke in Langerack veel gespeckt vas welcke
den schipper vas onkuijsch hem absent ende weygering int
overnemen is geweest, het welcke wel voor Ballast
mocht overgenomen hebben is plaets vant vleijschtoecoos schijnt
dat tot den [illegible] schip behoorden te vaeren doch het schijnt
dat beter houdt vas te beraetsgaen, Somma hebben ont
naer seggen 8 lasten sout door Manilha seggo malcander
int jacht Batta ende de bael naer boven gesonden, wat
vant ander noch sal coomen sal den tijt leeren wy hadden
het versocht tegen 20 ka de voyage doch vermidts het
door den anderen geworpen lach scheijdende uijt wandt die
vas Siatra het ommit sondt int begeeren /

Den 27en arriveerde voor de oostcant vanden ondt Tract al
waer door Gilles ende Sabander ende zijn onderdanen ver
staende dattet 12 jonckten met eenige Galiaes voor
Johor lagen met intentie haer vaertuijgh uijt Maccou waer
te nemen vas welcke een wantas ende Slanden vas kynnes
lagh, naer het rapport vas gemeeden Maleijers over sulcx
transporteerde ons naer Barboquet alwaer op den 20en Novem.
arriveerde ontmoette ende eenige pagaaiers geleijck oock den
29 anderen die het soet te affirmeerde vanden wantkas
over sulcx hebben goetgevonden de E: heer Commandeur
met coninckjes dienen ende vergeefs derwaerts te
senden, ende wy met Bleijswijck de Bob, Langerack ende
Naer comen ons naer Pissangh te vervolgen om de adwijs [illegible]

van

van haer Ed: waer te nemen naer dat de Jachten naer be-
hooren geprovideert hadden is den E: nieu Commandeur op den
30en van ons naer timor vertrocken Godt geliefft hem voorspoet
wy vervolgden 's nachts laverende op waerts naer carmon
Op den 5en december ontrent carmon gecomen sijnde larghen
14 Jamberen met ons praeuwtien die by de nieu Commandr
ontrent capo rasiado verovert sijn /
Op den 6en 's nachts ontmoeten 3 Javaense vaertuyghen van
welcken 6 orangs by ons verovert wierdt met in als ballast
ende 16 stucken tin yder van ontrent 60 a 70 lb waer
bleuchten met haer tingans die door het ondergaen vande
maen ons verduyster sijnde goedwel onse sloup tegen een wel
3 uyren slough, tot dat geen cruyt meer en hadden ende
de Javanen haer vaertuygh uyt bos vast maeckten soo d
d'ons met twee gequetsten aen boort keerden /
Op den 8en meende gemelde Javanen weder te vinden daer
uyt bosch geweecken was, niet vindende deden visite ende
joncken ende staelkens in brandt want het zonne weer
was om daer mede op te geraecken /
den 9en geraeckte aen Carmon alwaer den 10 ende 11en water
haelden liepen naer po pisang alwaer op den 12 aen
quamen maeckten preparado om ons sou ende langeraeck
te setten dicht en schoon te maecken hoe daer mede van
14en tot den 17en aen landt besigh waeren soo dat langeraeck
van 1400 stercken is en glas te pompen op 300 stercken
gebracht hebben maer niet soo veel als wel vereyscht
wandt breefelijck geheeten was daer geen tyt voor en souw
mer vermidts het saysoon vande maccons verloopen
Den 21en vertrocken van po pisangh ende quamen op den
22en onder carmon met blijtschap by rommerswael alwaer
haer Ed: Missive ontfangen hebben naer welcken ons nader
vermogen sullen reguleren wy hebben ons dat ee naer de
straet Sincapura vervoeght alwaer op den 24en van
twee Sabanderen over de vier ... verstonden dat de
voorighe ... noch in hoorn lagen ende dagelycx 6 a 7
galleyen aen alle canten over ende weer voeren ons
altyt naer ooghen, wy hebben haer met schenkagie van
twee haer gebroeders ons gevangens met eenige comm
hebben verseckert op de vlooten en van haer nader pagas
sonden vertrecken om de grooten aen te raden wel nader
Batt.a mochten varen om haer v Ed: vrintschap te ver
werven waer op van ons een pas versoght het welcken
hem verleenende wy raden haer aen met haer waren by
naer Batt.a te mogen varen ende niet naer Malacca daer
daer in sy ons de ... gaven /

Den

Den 30en d[ecembe]r van Sinckapura arriveerden aen Barbequet
alwaer terstont lichten water halen door 6 weecken tot
dat op nieuw jaers dagh geprovideert waeren vertrocken
met calmte ende harden stroom naer Pepper Branca ge-
raeckten tegens een rif dogh den Heeren Godt lof
op den 2en January A[nn]o 1637 geraeckten een stuck wegs
buyten omtrent 3 mylen van landt geanckert leggende
stondt een hardt weer af soo dat een ancker verlooren
nietteminn hulden wy op hoopen wat te vangen ende Godt
lof op den 4en door het naerjagen dit eersten Marcons
vaertuygh hebben becoomen door Langerack de Meerder
is van ons alle jaghten. maer is soo qualyck gevoedt was
leccagie dat eenparich geoordeelt is u Ed: met de prys
te verschynen vreesende indien met ons meer te continueeren
op 1½ graet buyten Barbequet ons lichte met hardt weer
te ryden sonder ontsincken vertrouwen door de Godts hulpe
ende haer Ed: ordre hier met hiel te haelen can voor-
geroomen werden, want op sommige plaetsen door heten is,
daer neffens seer swack, soo dat om het leck te
remedieren veel tyts sonder verluys die ons nu te costen
is wy laten de ladinge vande prys Jesu Maria Josu (?)
haer geheel uytgesondert eenige eetbare waren met
eenige stoffen tot behoeftinge van cleedinge voor
ons principalen te ontlichten vertrouwe dat haer Ed:
het selve in effect sal laten sorteeren nogh een cassen
uyt het ruym geeist wel toegesegelt met ons principale
stoffen vanden cassitijs bevaende in acht stuck doosen ofte
packjens daer onder twee bleyjens alle wel versegelt
naer haer seggen seer costelyck is, het welcke wy te,
samen by den anderen hebben gepackt in een lerren bonghet
by ons versegelt met ons het sondt de Langerack
gescheept te samen drie stucken het welck is het prin-
cipaelste, wy vertrouwen dat haer Ed: een goedt ge-
noegen sullen hebben. wandt weynich ofte niet onder de
Mattroosen soldaten ofte gevangenen is geraeckt door
goede ende getrouwe sorge vanden schipper hans tegenwoor
op Langerack by ons ende den raedt als schipper het voedt
welckes ampt nu al t'sedert July pas ... sado sonder
eenige verbeteringe heeft bedient /

Cornelis voorn. heeft t'ampt van stuurman hut slaeps op Wouckom
bedient. hut gevolgt heeft hem manne geqinerten ende
mermaden soo dat de stucken van verlemptyt aende
boordt uytwyst soo dat hy avans van een goedt schip
ende tractement van dien aen haer Ed: tegenwoordich
staet, wel bewust zynde haer Ed: een vriendt aen
ende getrouwe dienaer sullen hebben wy versoecke gemelt
schipper met alsulcken ofte tuinen weder om by ons moghte

verschynen

vonden syn ons mogen geweest den Capiteyn met den
Coopm.n vande veroverde prys om haer vrygeeft alsoo getrouwde
luyden syn met vrouw ende kinderen die op haer wint moeten
leven hebben om vrede wil haer te samen met getal, soo
blancken als mestysen, Chinesen haer onder 56 zielen voor
gemelde twee persoonen met haer bloetverwanten bidden wy
haer Ed: ootmoedig te vergeven, als oprechtelyck coope di-
allen haer by eenighsbende armoede ons hebben gebraght, soo
om dat var toevyck geloove met anders en hebben als
haer verderen. ende het hadieck haer Ed: om hader
ligaem als eerlycke luden te onderhouden, wy en twyffelen
niet of d'ons Gode sal strecken tot een meerder historie
by aldien sulcke avontuur haer verlies mochten bevatten
wat ende hoeveel van wiermgens gevangens zys op Malacca
gebraght can haer Ed: in vas haer weten, wandt daer
eenige onder haer syn die mede inden slagh waren. wy —
hebben uyt haer verstaen als dat een van die drie hooghe
de jagten de onse een genomen hebben, de twee andere
nogh met claer waeren om te vertrecken nogh met wy te
waer dat haer comen souden niemen het weeck myn dunckt
buyten hiden loopt daerom ons spoeden met Langerack aff
te laden daer in schepende boven het gemelde 9 partien
nagelen 15 schuytgens tin yder wegende ontrent 60
a 70 ll alles klaer by listen blyckende wy versoe-
ken met den eersten Langerack versien synde wederom tot
ons verstercking te hebben met nodigh was 4 vaten —
spek 4 ankers een vas 1100 lb ende een vas 1000 lb —
ende van 9 a 800 ll ende vas 700 lb 2 werp ankers
van 250 a 300 lb twee tonnen van 4 duym 3 tonnen —
tuer tegen de 12 ende 8 duym, 2 vaten gansch hebbende
prys met twee ankers ende tonnen versien, bovendien hebben
p.o korten tydt drie ankers verloren buyten barcquet
cort het ankers ende tonnen

Hadden wel nodigh twee huyden pomplaer wandt daer van
ontbloot syn met een vadl canvas ende een cleerdonck
mede 800 lb cruydt dat goedt is wandt het soo slecht
ende vloot bebaldt dat is noodt zynde 3 schanden sound-
geraechen. hebben noodigh 12 loodtlynen goede sterke gebo
van doen. Medicamenten als by desen ingeslooten haer Ed:
can voogen. wy hebben uyt Langerack twee strecken
met twee a 3 vaten cruydt twee vaten spek soo veel
ghelyckt latende voorts zys proviandes het gehoel daer
voor geprovideert was om sy becomen hebbende zullen
ons wel behelpen tot nader rapport, want niet en
weten wat de vice Commandeur ontbreeckt die tes
langhten by den anderen sullen trachten te comen het eerst

van

van Februarij ten waer godt gen met is buy 1499,
seggende dat Godt gewe waer mede wij onse besluyten
bidden die almachtigen haer E.d. met gantsche familien
ter salicht. prosperiteyt vande Comp.a wil sparen
blijft van harten gegroet /

Actum Int Jachat Bleyswyck den 7en Januarij Ao.
1637 leggende ten ancker besuyden Bentingh

Blijft mede de gemelte Langerack tresto-
rende sondt voors verhaelt gebben ende als t'naervolgen
vergetten 2 vaten corte clampspijckers noodigh tot ver-
dubbelinge, een vadt swavel. Bij den schipper van
Langerack een cantoirken daer is sleutel ende brieven
die becomen zijn uyt de verovende prijs waer uyt haer
E.d. de ladinge sullen bevinden wensch ende de waerdije
vandt verovende te weten ons toegesonden mocht werden
deser ingeleyde is de sleutel vandt gemelte contoirken
Langerack is met Comp.s dienaers gemandt 30 koppen
ende 38 gevangen, Jesu Maria Josu is gemandt met
10 à 12 blancken 10 gevangens. Soo haer E.d. ons
Langerack weder toeschickten was nodigh die poorten
vol geschuts. ende gemandt met 45 à 50 coppen want
zijn Mo. van Seylen hier niet en is, onbequaem om swaer
last te voeren ut supra

Copye van Brieff van Commandeur
Cornelis Symonsz uyt gde vadr rea
malacca p schip Langeraeck gedateert

D

Inventaris vant naervolgende Goudt ende Coopmanschappen, bij 't Jacht Haegeraecke uyt wachtvaert der van Malacca, onder de vlagge van den Commandeur Cornelis Sijmonsen van der Veer, met een Portugees Jonckjen genaempt Jesus Maria Joseph (comende van Maccauw naer Malacca) den 4en Januarij 1637 veroverdt, ende alhier den 13en do. aengecomen, bij gecommitteerde in Comp.s Magasijn ontfangen, naer gedaen gewoogen, ende aenden Opper Coopman Jacob de Witt (omme daer van boeck te houden) overgelevert, Als volcht./

900 1/8. Realen swarte Chinees Goudt bestaende int naervolgende namentlijck./

47. Schuytjens goudt soo groot als cleen wegende t'samen 602 1/4 realen swarte compt .... R. 602 1/4

48. p. goude kettinghs groot ende cleen
1. p. do. met drie goude feuilletgens ....
1. p. do. Carcandt .... } wegen t'samen 225.

8. stuckens van schuytgens
2. cleene staefkens ....
8. p. snippelmackens .... } goudt wegen t'samen 38 1/4.

12. p. goude armringen, wegende t'samen .... 13.

2. goude geesmailieerde carcanten
2. do. armringen .... } wegen t'samen 17 1/2.

25. p. goude knoopen ......
2. p. goude hoedtbantgens niet opgemaeckt .... } wegende .... 4 1/8.

Compt t'samen R. 900 1/8

Swarte goudt getaxeert door een à 10 realen silver den reael swarte Goudt, compt .... 9001 1/4.
3. p. cleene goude Agnus Deos getaxeert t'samen op .... 24.
1. goudt hoedtbandtgen, met een [illegible] met robijntjens en peerltjens [illegible] compt .... 40.
1. goude Robijn rinck compt .... R. 25 }
1. do. Peerlrinck compt .... 12 } 37.
2. paer pendantgens, met 4 robijntgens, & 8 p. peerltgens getaxeert op .... 12 }
2. pendanten aen de elck twee groote peerlen cpt. .... 25 } 37.
1. Roodt bloedt (coralen) paternoster met 11 p. goude cnoopgens getaxeert op .... 25.
1. cleen Bezoar steentgen compt .... 4.
1. cleen silver gedreven dooskew compt .... 3.
1. silver kettinghsken met een Agnus Deus, ende een aengehangen coopere cruys compt .... 2.

329. p. losse [illegible] ende onsuyvere peerlen
11. snoertgens do.
1. Coper verguldt Crucifix .... } ongetaxeert gelaeten

20. catty Muscus in ballen, bestaende in 4 loode doosen namentl. à 50 stv. de R. .... R. 9173 1/4. / 22933. 2. 8
16 catty do. in 2 doosen yder inhoudende 8 catty do.
3 catty do. in 1 dooskew
1 catty do. in 1 cleen dooskew

20 catty Muscus getaxeert à 25 realen de catty compt R. 500. / 1250.

Draege voordts .... R. 9673 1/4. / 24183. 2. 8

Pr voorstaande partijen .... R.s 9633 1/4 / 24183.2.8

18. Po. 20. catty benjuwijn, bestaande in 24 stroopackens à 14 Rs. t'picoll compt .... R 254 3/4

17. picol 34 catty witte poeijersuijcker bestaande in 101 p. matte packens à 3 Rs. t'picol compt ...... 232.

28. P.s 67 candij suijcker bestaande in 64 p. cleene packens, à 4 Rs. t'picol compt 114 1/2

16. Po. 50 catty radix chyna à 4 Rs. t'p.l compt ... 306.

3 p. [illegible] namentlijck
1 p. do. swardt... }
2 p. do. geschilderde } à 8 Rs. yder compt .... 24.

R 931 1/4 / 2328.2.8.

T'naervolgende alsjee den 20en ende 21en Januarij, bij openbare venditie aende meestbiedenden ten prijse als volgt verkocht, als pr. de groot Coster met Carga is gespecificeert

1. Canaster ende }
1. kistgen ..... } met chinese candijs verkocht voor Rs 26.
Partije chinese waijers tot .... 36.
1. Doosken met chinese naelden voor .... 26.
1. Canaster met cleene chinese stigeltgens .... 21.
1. Do. met chinese coopere slootgens .... 34.
6. Potten chinese snaren met }
Partije steencaertten ...... } t'saemen voor ...... 37.
1. kistgen met zyde vertellingen, coultvaenden &a. voor 50.
Partije lackwercke doosgens
12. p. compotijrkens ....
6. flackte lessenaers ...
3. lede bouteillen .... } t'saemen voor .... 190.
20. boeckens chinees papier
8. p. slechte quitasollen ...
50. Potgens met vischrijst .... }
51. Do. met allerhande confituren, saucijsen, }
boenders, gesouten vis, eyeren &a. .... } t'saemen voor 203.
34. Porceleijne potten met allerhande confituren
t'saemen verkocht voor .... 322.
46. Doosken met marmelades t'saemen voor .... 16.
20. p. Coper lantaerns tot .... R 17 1/2
13. p. copere groote lampen &c }
24. p. cleene do. .... } t'saemen voor 34.
95. p. copere backens ....
7. p. do. lampetten ....
9. p. do. tasten ....
3. p. do. koockwercks potten ...
4. p. coopere &c }
1. tinne ..... } scheerbeckens ...
2. cleene copere ketelgens ...
4 do. kannekens ....
4 tinne potgens .... } t'saemen voor 219.

R 270 1/2

R 1231 1/4 R 10604 1/4 / 26511.5.-

Draegt voordts

Dr. tegenstaande partijen .... Rs 1231 ½ Rs 10604 ½ / 26511 . 5 –

8. Baftas met Dorendeijn, t'saamen voor ... Rs	239.	
43. p: gorgoletten voor	27 ½	
16. p: Dorendeijne flessen voor	14.	
110. p: do. soutpotten voor	9 ½	
2. —askens met Dorendeijne potten & wat blancketsels, t'saamen voor	22 ½	
1. Canasser met groote Olij potjens	3.	
177. p: overdeckte Bonnebonnen coppen voor	31.	
350. p: sauciereckens voor	10 ½	
3900. p: Warmoes coppen voor	69 ½	
120. p: witte —eene Copjens voor	4.	
9. p: albaster Copjens, oude wierook Dorendeijn	10.	
300. p: fijne schotels, à 20 Rs t'cento	60.	
20000. p: toelcopjens, a 12 Rs t'duijsendt	240.	
1300. p: fijne Wieringhs à 9 Rs t'cento Rs 117 }		
5200. p: groote do. à 5 Rs t'cento ...... Rs 260 } t'saam	377.	
		Rs 1117 ½
2. p: loode dick toesche ketels voor		13.
700. p: ijsere pannen, à 20 Rs t'honderd		140.
35. p: swarte ende gecoleurde grofgreijnen, t'saamen voor .... Rs	416.	
94. p: Chaucorts namentl. 54. p: swarte dos. ... 40. p: gecoleurde dos. ... } t'saamen voor	415.	
63. p: Zijde tattacillos t'saamen voor	341.	
30. p: damasten namentlijck 2 p: witte dubbelde do. voor 33 Rs } 28. p: enkelde do. voor ... 186 Rs } t'saamen	219.	
6. p: sattijnen bedden 4. st. swarte } 1. p: witte .... } 1. p: geele .... } t'saamen voor	72.	
12. p: silvere laeckens t'saamen voor	106.	
4. p: Caffaen namentl. 2 p: met goude grondt } 2 p: geblomt ..... } voor	59.	
76. p: gefigureerde sattijnen namentl. 62 swarte do. .... 13 p: gecoleurde .... 1 p: scharp enckeldt do. } t'saamen voor ...	688.	
22. p: Zijde coussens t'saamen voor	34.	
88. pampieren fleskijde t'saamen voor	100.	
6. p: witte Zijde —ckens voor	20.	
12. p: fluweelen t'saamen voor	208.	
67. p: —kussen namentl. 36 p: witte .... } 31 p: gecoleurde } t'saamen voor	197.	
6. p: deeckens .... 2. p: tafelcleeden .... 3. p: geborduurde gilems .... 4. p: geborduurde Altaarcleeden 7 p: culten cleeden .... } t'saamen voor	176.	
		Rs 3111.
4. p: lanckins oude .... 5. p: Vrouwe swarte rouw cleedens } voor		20.
12. p: koomisse lijnwaaten .... 2. p: gassen .... 3. cotonijtse stofjens .... 3. p: armosijnen .... 5. p: roode stofjens tot slingers. } t'saamen voor		35.
do. tijs gemaeckte cleeden voor .... Rs	40.	
do. tijs lassen t'saamen voor	29.	
1. lap swardt fluweele voor	4	
3. p: Japanse rockjes	14.	
1. damaste —gemelt ende wierook Dorendeijn	11.	
1. do. geborduurde mouwen, ende 1 lap van een Japans stofje	3 Rs 101. Rs 5769	14422. 10. –

~~[illegible]~~ Bedraeght t'saamen Rs 16373 ½ / 40933. 15. –

Inventaris en Vercoopinge
van goederen en tgout met een
portugios pontagien Jesus maria
Joseph uit vaerwater van
Malacca bijt Jager Langebaeck
verovert

C.

Inventaris ende taxatie vant naervolgende goudt, ende coopmanschappen uyt 't Jacht Langerack sorteerende onder de vlagge vanden Commandeur Cornelis Symonsz vander Veer, int vaerwater van Malacca op den 4en January 1637, met een Portugees cleen Jonckyen, genaemt Jesus Maria Josef (coomende van Maccauw naer Malacca) verovert, en alhier den 13en do. aengecoomen, bij de gecommitteerde coopluyden Pieter Sowry en Dirck Steur gelost aen landt in Comps. Magasijn in presentie vand' Hr. Directeur Generael Philips Lucasz den visitateur Generael Joan [illegible] reus, en den Boeckhouder Cornelis vander Lyn, geopent, naergetelt, gewoogen, ende aenden Opperkoopman Jacob de Gebitt (continue dach van Reeckeninge te houden) overgelevert, te weten.

900 1/8 Rla. swaerte egineers goudt bestaende int naervolgende, namentlijck

47 schuytgens goudt soo groot als cleen wegende t'saemen 602 1/4 Rla. swaerte comt ..... Rla. 602 1/4

48 ℔ goude kettings, groot en cleen
1 ℔ do. met 3 goude slotgens ...
1 ℔ do. caricaudt ..... } Rla. 225

8 stuckgens van schuytgens
2 cleene stadt ...
8 ℔ snieer ... } wegende t'saemen 38 1/4

12 ℔ goude armringen wegende t'saemen 13

2 goude godsmaljen caricauten
2 do. armringen ..... } Rla. 17 1/2

25 ℔ goude knoopen
2 goude hoedbantgens niet oeggemaeckt } wegende ... Rla. 4 1/8

Compt t'saemen Rla. 900 1/8

swaerte goudt getaxeert a 10 Rla. silver den Rla. swaerte goudt, comt ..... Rla. 9001 1/4
3 ℔ goude cleene agnus deis getaxeert t'saemen op ... 24
1 goudt hoedbantgen met een penaetge met robynen en peereltgens verciert comt 40
1 gouden robynrincke ..... Rla. 25 | 37 1/2
1 do. peerl rincke comt 12 1/2
2 paer pendantgens met 4 robyntgens en 8 peereltgens getaxeert op ..... Rla. 12 1/2 | 37 1/2
2 pendanten aen ieder 2 groote peerlen comt 25
1 roodt bloetcoralen paternoster met 11 ℔ Rla. 25
goude knoopgens getaxeert op ..... Rla. 4
1 cleen ... stoeltgen tot ..... Rla. 3
1 silver getrocken dooskens comt .....
1 silver kettingsken met een agnus dei ende een ... cruys, comt ..... Rla. 2

80 ℔ lo. ruwe peerlen
249 ℔ do. ...
11 snoertgens do.
1 coopere vergulde cruys } ongetaxeert gelaten .....

A 5084 ... Rla. 9173 1/4 | 22933 . 2 . 8

20 catty muscus in ballen bestaende in 4 loode doosen, namentlijck
16 do. in 2 doosen yder inhoudende volgens t'opschrift 8 catty
3 do. in 1 doosken
1 do. in 1 cleen doosken
20 catty muscus getaxeert op 25 Rla. t'catty comt Rla. 500 | 1250

Transporteere ƒ 24183 . 2 . 8

Per Ommestaende Pertheyen — f 24183 „ 2 „ 8

76 „ Stx Gefigureerde sattijnen, Namentelijk
62 „ Stx Swarte d°s
13 „ Stx Gecouleurde d°s
1 „ Stx Incarnaet d°
76 „ Stx Gefigureerde sattijnen a 6 Rx ydr comt .... Rx 456 . f 1140 „ — „ —
6 „ Stx ... sattijnen, te weten
4 Stx Swarte d°s
1 Stx witt d° } a 8 Rx ydr .... Rx 48 . f 120 „ — „ —
1 Stx Root d°
35 „ Stx Swarte en Gecouleurde Grofgreijnen a 7 Rx 't Stx Rx 245 . f 612 „ 10 „ —
94 „ Stx Chiones, Namentelijk
54 „ Stx Swarte d°s
40 „ Stx gecouleurde d°s
94 „ Stx Chiones a 3 Rx ydr comt .... Rx 282 . f 705 „ — „ —
63 „ Stx Zijde Gecouleurde taffachillen a 3 Rx 't Stx comt Rx 189 . f 472 „ 10 „ —
30 „ Stx Damasten, te weten
2 „ Stx witte dubbelde d°s a 10 Rx ydr .... Rx 20 }
28 „ Stx Incarnaet gecouleurde a 5 Rx 't Stx .... Rx 140 } Rx 160 . f 400 „ — „ —
13 „ Stx Fluweelen, Namentelijk
11 „ Stx Swarte d°s
1 „ Stx groen d° } a 8 Rx ydr, comt .... Rx 104 . f 260 „ — „ —
1 „ Stx Root d°
4 „ Stx Cassaden, te weten
2 „ Stx d° met gouden grondt } a 8 Rx 't Stx comt .. Rx 32 . f 80 „ — „ —
2 „ Stx d° Geblomt
12 „ Stx Silvere Lakens a 6 Rx ydr a 6 Rx ydr comt .. Rx 72 . f 180 „ — „ —
3 „ Stx Serges, Namentelijk
1 „ Stx swart d° } a 8 Rx 't Stx comt .... Rx 24 . f 60 „ — „ —
2 „ Stx gecouleurde d°s
22 „ Pack Zijde ... a 1 Rx ydr .... Rx 22 . f 55 „ — „ —
67 „ Stx Crispen, te weten
36 „ Stx witte daer onder 6 Stx zeer beschadigt
31 „ Stx Gecouleurde d°s
67 „ Stx Crispen a 1½ Rx ydr comt .... Rx 100½ f 251 „ 5 „ —
6 „ Stx witte Zijde ... a 2 Rx ydr comt .... Rx 12 . f 30 „ — „ —
5 „ Stx Linten a 2 Rx ydr compt .... Rx 10 . f 25 „ — „ —
4 „ Stx Lanckins tot .... Rx 2 . f 5 „ — „ —
5 „ Stx Swarte ... tot vrouwe ... getaxeert ... Rx 2½ f 6 „ 5 „ —
88 „ Pampieren Fees Zijde a ¼ Rx ydr comt .... Rx 22 . f 55 „ — „ —
6 „ Stx Deeckens, Namentelijk
5 „ Stx Gecouleurde Damasten d°s } a 8 Rx ydr ... Rx 48 . f 120 „ — „ —
1 „ Stx d° met Fees Zijde ...
1 „ Damast ... tot een pavillioen tot .... Rx 5 . f 12 „ 10 „ —
5 „ Stx ... te weten
2 „ Stx Damast d°s } a 4 Rx ydr ... Rx 20 . f 50 „ — „ —
3 „ Stx Geborduurde d°s ...
18 „ Picoll 20 Catty Benjuin bestaende in 24 ... a 14 Rx 't Picol comt ... Rx 254¾ f 636 „ 17 „ 8
77 „ Picol 34 Catty witte poeijer suycker bestaende in 101 Stx Matto packjens a 3 Rx 't Picol comt ... Rx 232 . f 580 „ — „ —
28 „ Picol 67 Catty candy suycker bestaende in 64 Stx ... a 4 Rx 't picoll comt ... Rx 114½ f 286 „ 5 „ —
76 „ Picol 50 Catty Radix China a 4 Rx 't Picol comt ... Rx 306 . f 765 „ — „ —
6 „ Stx vergulde ... in den casken a 2 Rx ydr ... Rx 12 . f 30 „ — „ —
780 „ Stx Yseren kannen met 2 Dorden soo groot als cleen getaxeert op 10 Rx 't hondert comt .... Rx 78 . f 195 „ — „ —

Transporteere — f 31316 „ 5 „ —

1e Teegenstaende perthyen — f. 31316, 5, —

94, Pe kopere Becken soo groot als cleen —
10, Pe do [illegible] —
20, Pe do Candelaers —
13, Pe do groote lampen —
30, Pe do cleene lampjens —
4, Pe do koockwerck potten —
7, Pe do lampetten —
4, Pe do schepbeckens —
4, Pe do Cannekens —
2, Pe do cleene ketelckens —
2, Pe do pannen met hare deksels —

weegende t'saemen 975 lb getaxt a 15 Rda t'hondert Rda 146¼ — 365, 12, 8

2000, Pe Porceleyne schotelgens bestaende in 500 poolen van 4 Pe stuck a 4 Rda t'duysent comt — Rda 80.
5800, Pe groove pieringen in 290 bosjes a 1 Rd t'100 — 58.
1640, Pe fyne pieringsch fruytschaeltjens a 2½ Rd t'100 — 41.
3900, Pe warmoesteeltjens a 10 Rda t'1000 — 39.
240, Pe drinckingen schootels a 5 Rda t'100 comt — 12.
200, Pe quarten do a 4 Rda t'100 comt — 8.
400, Pe saucierkens a 2 Rda t'100 comt — 8.
180, Pe groove [illegible] cooppen a 2½ Rda t'100 — 4.
43, Pe dorgeletten a ⅛ Rda stuck comt — 5⅜
16, Pe porceleyne [illegible] a ¼ Rda comt — 4.
2, cleene Canasterkens met fyne porceleyn a — 5.
1, do met zoutvaten, oly en azyn Cannekens a — 5.
1, do met groove oly leotgens comt — 2.
Rda 271⅜

8, groote Bakken met Porceleyn ongevoerdt a 15 Rda stuck comt — Rda 120.
Rda 391⅜ — 978, 8, 12

7, Pe verackte Comptoirkens a 2 Rda stuck comt — Rda 14.
3, Pe slechte houte comptoirkens comt — Rda 4.
Rda 18. — 45, —, —

Partye Chineesche Cammen comt — Rda 5.
partye Chineesche Naelden tot — Rda 5.
Partye Chineesche waeyers a — Rda 4.
10, Pe slechte pannieren quitasols tot — Rda 1.
Rda 15. — 37, 10, —

1, Canaster met coopere Chineesche sloetjens getaxt op Rda 5. — 12, 10, —
partye Zyde Nestelingen ende cou[illegible] rebanden tot Rda 20. — 50, —, —

101, Pe ronde verackte cleene doosjens
81, Pe langwerpige en viercante doosjens
1, cleen groen [illegible]
1, do Comptoirken
partye Chineesche Snaeren
1, verackte ledikant
1, verguld catelyn
2, verackte vergulde kerckstoeltjens
1, verguld [illegible]rack
6, Pe do [illegible]
1, verackte doos
1, verackte en verguld schilt
3, [illegible] bouyetten
1, canasser met blanckette[illegible]
partye lacken ende gemaeckte cleeden
2, canassers met porceleyne potten

t'Saemen getaxt op Rda 40. — 100, —, —

Draegt voorts — f. 32905, 6, 4

503

Per. Voorstaende Zeyde Syen — f. 32905„ 6„ 4

37„ P.ᵉⁿ Porceleyne potten, namentelijk —
11„ P.ᵉⁿ d.ᵒ met poeyer suyckeren —
7„ P.ᵉⁿ d.ᵒ met candy suyckeren
7„ P.ᵉⁿ d.ᵒ met droogh peeren
6„ P.ᵉⁿ d.ᵒ met droogh abricquus
2„ P.ᵉⁿ d.ᵒ met groene gember
3„ P.ᵉⁿ d.ᵒ ledige met Marmalade
1„ P.ᵉ d.ᵒ met citroen schillen

37„ P.ᵉⁿ Porceleyne potten door den Sabandar a 4 ℛ.ˢ ℛ.ˢ 148. ƒ 370„ —„ —

145„ P.ᵉⁿ Cleene swarte, groene en roode potjens met allerlande conditueren, Bisquyt, Saucysen, Hoenderen, Gesoute visch, eijeren, Rijs &c.ᵃ t'samen getaxeert op ℛ.ˢ 40 ƒ 100„ —„ —

4„ P.ᵉⁿ Geborduurde smalle altaercleeden, te weten —
2„ P.ᵉⁿ d.ᵒ op witt sattijn
2„ P.ᵉⁿ d.ᵒ op roodt fluweel
15„ P.ᵉⁿ fluweel en ... bladen
14„ P.ᵉⁿ vergulde ... langs
38„ Boecken, Chineesch Pampier
2„ Loode distileerketels en
1„ d.ᵒ Segel ...
Portugyse Franche, woorden en woorden
175„ ... bedorven gemaeckt aguilhoudt
60„ Doosjens met Marmalade

} Buyten gelaten ....

De Jouncke genaempt Jesus Maria Joseph, aen Naizoda Ali verkocht voor de somma van .... ℛ.ˢ 200 ƒ 500„ —„ —

Somma — f. 33875„ 6„ 4

Boven voorstaende is nog uit vaarwater van Malacca gerooft en alhier met voorz. Jonghe ontfangen

2 ½ picol Tin
3 picol Nagelen

B.

Inventaris vande Cargasoen sijnde met den Portugyse Jouncke genaempt Jesus Maria Joseph. Bijt jacht Langerack uit vaarwater van Malacca veroovert

Inventaris ende taxatie van naervolgen goederen en coopmanschappen, pr. d'opperhooft der van t' jachtschip Petten, int herwaerts comen van Quinam, op de cust van Champa, met een Portu„ gees scheepken genaemt N: S: comendo — van Maccau naer Macassar, verovert, ende alhier den 3e maert 1637 aengecomen, bij de gecommitteerde Coopluyden Jacob gael ende antonio paulo de barry gelost, aen lant in Comps. ibid. Magazijn, in presentie van d' Heer Artus Gysels, Raet van India ge„ opent, naergetelt, gewogen ende aenden Oppercoop„ man Jacob de Witt (omme daer van reeck.g te houden) overgelevert, te weten: —

130: p. slechte damasten a 4 rª .... Rª 520: —
210: p. zyde taffatielen a 2½ rª .... Rª 545: —
160: p. slechte gecoleurde satyntges a 4 rª .... Rª 672: —
4: p. swarte satynen a 8 Rª .... rª 32: —
132: p. swarte ende gecoleurde chiauels namentel.
 100: p. slechte do. tot den handel van Solor ende Tymor dienstich a Rª
 32: p. swarte goede chauels a 2 rª ______ Rª 264: —
20: p. grofgreynen a 6 Rª .... Rª 120: —
4: p. gecoleurde slechte zyde camelotten a 6 rª. Rª 24: —
133: p. gecoleurde cribpos a 1½ rª .... Rª 199½: —
4: p. gasen a 1 rª .... rª 4
1: p. gecoleurde floep .... Rª 8
6000: pampieren leeden goutdraet a 8 rª t' c.to rª 400
435: bossen goutdraet
 379: bossen do. a 10 rª c.to Rª 43½
 56: bossen met geels zyde aen eynden gebonden a 15 rª t' cento .... rª 8
 ______ rª 51½ ______ rª 531½ —
116: catty ronwe Chinese zyde a Rª t' catty ... rª 105½ —
8½ catty witte getwernde zyde a 2 rª t' catty ...... rª 17: —
49: bondels gecoleurde pole zyde a 2 rª t' catty ... rª 49: —
1518: pampieren geels zyde namentel.
 628 dubbelde dito } deur den anderen een quaert t'
 890: enckelde dito } pampier montert .... rª 379½ —

Transporteere Rª 3551. —

Pr. Transport .... Rª 3551

494: Ps. lanckens a $\frac{1}{4}$ kª t' stuck .... kª 123 $\frac{1}{2}$

127: Ps. hennepe lynwadt, namentl.

104 ps. witte } a $\frac{1}{2}$ Rª yder .... kª 63 $\frac{1}{2}$
23: Ps. rouwe }

2355: lb alluyn a 1 kª t' hondert .... kª 23 $\frac{1}{2}$

730: lb Chinees aniss a 8 kª t' hondt .... kª 58 $\frac{1}{4}$

1278: lb Candij suycker a 3 $\frac{1}{2}$ kª t' hondt .... kª 44 $\frac{1}{2}$

927: Ps. Copere beckens groot en cleyn
245: ps. Copere keelketeltiens groot & cleyn
47: ps. Coopere potten ....
15: Ps. do. keteltjens ....
2: ps. wonderbackjens .... } Wegen t' samen 5456 lb a
partye Copere potte goet .... } 15 kª t' cento Rª 818 $\frac{1}{4}$
2: kandelaers ....
10: Copere lampetten met haer beckens
8: Copere fruyt potjens ....

6: Ps. groote Copere Colpaten namentl.

2 Ps. do. groot met dyssel a kª .... kª 75:
4 Ps. do. sonder de dyssel . a kª t' stuck .. Rª 75:

41: Ps. Copere gommen namentl.

29 Ps. do. sonder tuyten a 2 kª Rª 58
12 do. met tuyten a 2 $\frac{1}{2}$ kª kª 30 .... Rª 88:

1955: Ps. ysere pannen namentl.

1911 Ps. met 2 ooren .. } a 11 kª t' hondert .. Rª 215:
44 Ps. do. sonder ooren }

12: Ps. groote ysere pannen met 2 ooren .... kª 12:

167: Ps. ysere parrangen a $\frac{1}{8}$ kª .... kª 20 $\frac{2}{9}$

7: Ps. verlacte Comptoirkens a 2 kª .... kª 14:

3: Ps. houte Comptoirkens a 1 kª .... kª 3:

1: verlacat tafeltien a 2 kª .... kª 2:

4: Canasters met verlacte schootels ~~kª~~ & doosjens
a 10 kª de Canaster .... kª 40:

30: Ps. roode Corre bouygetten a 1 kª .... kª 30:

1: groen ... Cardetien ....

714: Ps. cleyne Chinese spiegeltiens a 1 $\frac{1}{2}$ kª t' hondert kª 10 $\frac{1}{2}$

26: balyen met porceleyn, a 6 kª pr. baly .... kª 156:

24: Canasters met allerhande porceleyne potjens, schotel
& pottegoet a 3: kª de baly .... Rª 72:

Transporteere Rª 5495 $\frac{2}{9}$

Pr. Transport ...... Rª 5495 7/8

30:	porceleyne potten met Confituyren ende suyckerbroot a 3 Rª ... Rª 114		
62:	swarte potten met allerhande Confituyren .... Rª 62	Rª	176:
123:	lb. ligte Broot off te Caeisen(?) a 2 Rª	Rª	246:
58:	proe Radix China a 3 Rª 't proe	Rª	174:
5:	Canasters met partye naelden, brillen, cammen, schaertjens, waegjens, speelcaerten & andere snuysterye a 6 Rª 't Canaster	Rª	30:
1:	Canaster met Chinees Tobacq	Rª	6:
	partye slegte pampiere quitasollen	Rª	50:
15:	lb. goude knoopen, staende aen een Heuwoeder(?) ~~Cleet~~ bont a 1/2 Rª 't stuk	Rª	7 1/2
1:	silvere lepel(?) .... }		
1:	do. vorckjen .... }		
1:	mes met een silver opgeslagen hecht(?) }	t'samen Rª	10:
4:	paer cleene goude dopjens .... }		
15:	pampieren met silverdraet		
4 3/4	lb. muscus bestaende 391 bolletjes(?) & in 4 loode doosen gepackt .. }	bedorven	
4 1/2	lb. muscus in poeyer in een doose }		

1: groen Chinees Cabinetjen ....
1: partye Chinees pampier ....
100: lb. cleene swarte eerde(?) aerde Potjens
11: lb. goude Thee Copjens ....
2: pr. do. pimpeltjens ....
1: potjen met snuyff Tobacq ....
3: Canasters met Chinese muylen & bronnen(?) Chattijnes(?) ......
17: paer slegte schoenen ......
4: groote bossen Kruynts(?) ......

Somma Rª 6195 3/8 —
maecken a 51 st.r swaere
t'samen f 15520:4:2

Ongetaxeert

Inventaris en taxatie
van goederen & de fluijt
slotten op het Eijlant van
Camusa met een portugies
gehaelt verovert

N°. 10.

Factura vande naervolgende Coopmanschappen gemunt silver als andere goederen door ordre van d'E: H:r Johan vander Burch raedt van India ende Comm:r deser plaetse, gescheept inde gaedis int fluyt schip (dat Godt bewaere) genaempt Petten gaende van hier naer Quinam onder Cognitie mede van s:r Abraham Duckers Opper coopm:n omme aldaer ten van d'E: Comp:e verhandelt te werden Namentl:

Actum int Comptoir Taijouan den 18:en Januarij anno 1637:

16438 3/8 realen van 8:ten a 52: st:s p:r st:k ofte 15000: tayl Japans schuyt silver bestaende in 15: cleyne vierkante bonte casjens met kennisse sijn gepackt gerekent 100: f:l d:o voor 80: f:l somma silver ende 73: Cond:n f:l eart compt ..... f 42739: 15: 8

76314 — Cattys suyver gewicht broot ofte Suyckers coper bestaende in 951 stroo packen a 9: f:l ..... f:l 6868: 2: 6: — 19574: 10: 13

135500 ⊖: Casjens ofte Japansche Zenis bestaende in 900: stroo balen sijnde in ider 15000: st:s d:e Casjens te weten

5250 ⊖: d:o in 350: balen gepackt & gem:t ⊕ a g m:s 5: cond:n t'duysent ..... f:l 1987: 5: —

5385 ⊖: d:o in 359: stroo balen gepackt en gemerct ⊕ a g: m:s 5: cond:n t'duys:t 5115: 7: 5

2700 ⊖: d:o in 180: balen gepackt ende gemerct ⊖ a 1: tayl t'duysent ..... 2700: —: —

165 ⊖: d:o in 11: stroo balen gepackt ende gemerct ‡ a g: m:s t'duysent ..... 148: 5: —

135500: ⊖: Casjens ofte Zenis ..... f:l 12951: 7: 5: — 36912: 9: 12

Ongelden op de bovenstaende Coopmansch:n in Japan gevallen monteren ..... 44: 5: 5 — 126: 19: 6

Een Casse N:o 3: daerinne

98: st:s cassa Bengale a 3 1/2: gulden ijder ..... 343: —: —

120: st:s sarassen lay d'Contecijn a 5: gl ijder ..... 600: —: — — 943: —: —

Een Casse N:o 4: inhoudende

410: st:s sarassen leijde Contecijn a 5: gl ider ..... 2050: —: —

Een Casse N:o 9: daerinne

400: st:s sarassen leij d'contecijn a 5: gl ijder ..... 2000: —: —

Een casse N:o 11: inhoudende

240: st:s sarassen lay de contecijn van g: asta a 5: gl ijder ..... 1200: —: —

80: st:s d:o van 7 asta a 4 1/2: gl ijder ..... 360: —: —

90: st:s tape lay d'Contecijn a 1 1/2: gl ijder ..... 135: —: —

12: st:s conne bitilles a 3 gl ijder ..... 36: —: — — 1731: —: —

Een Casse N:o A: daerinne

210: st:s roode gangsens a 3 r:a ijder ..... 1638: —: —

45: st:s sarassen lay d'contecijn a 5: gl ijder ..... 225: —: —

8: st:s gecoulceurde fluweelen van 12: ellen a 4: r:a ijder ..... 83: 4: —

7: st:s gecoulceurde persjen lanck 14: ellen a 13 1/2: r:a ijder ..... 245: 14: — — 2191: 18: —

Transportare f 98269: 13: 7

Transport van d'ommestaende Zyde — — — 98269: 13: 7

1 Cassa N°: B: daerinne

300: stx gecouleurde gefigureerde satynen van 16 a 17: ellen lanck ende breet 5/8: el a 8: rs ider — — —	2340: —: —
180: stx gecouleurde Armosynen lanck 16 ellen en breet 5/8 elle a 2: rs yder — — —	936: —: —
	3276: —: —

1 Cassa N°: C: daerinne

165: stx effen gecouleurde Armosynen lanck 18 ellen ende breet 3/4 el a 2 1/4 rs yder — — —	965: 5: —
32: stx d[itt]os lanck 15: ellen ende breet als voorenen a 1 3/4: rs yder	145: 12: —
64: stx gecouleurde Cabanyes lanck 19: a 20: en breet 5/8: el a 3 rs yder — — —	499: 4: —
20: stx dubbelde d[itt]os lanck 38: a 39: ende breet 3/4: el a 5 3/4: rs	299: —: —
12: stx swarte d[itt]os lanck 10: ellen ende breet als vooren a 7 1/2 rs	234: —: —
24: stx effen gecouleurde satynen lanck 18 ende breet 3/4 el a 5 3/4 rs	358: 16: —
21: stx gecouleurde gefigureerde sattynen lanck 17: ende breet 3/4 ellen a 4 1/2: rs ider — — —	245: 11: —
7: stx d[itt]os lanck 19: ellen ende breet als vooren a 1 3/4 rs yder —	86: 9: —
3: stx kimtonans ofte goudlaeckenen op een satynen grondt met goude en zyde bloemen doorwrocht lanck 14 a 17: el ende breet 7/8 ellen a 8 rs yder — — —	62: 8: —
20: stx gefigureerde satynen met goude bloemkens doorwrocht lanck 15: ende breet 5/8 ellen a 4 1/2: rs yder — — —	234: —: —
	3130: 8: —

1 Cassa N°: 47: inhoudende

414: stx witte Siriemes lanck 12 a 13 ellen ende swaer 8 ag[t] tayl a 16 m[as] yder	359: 3: 8
1200: stx bruyn blaeuwe lanckynes bestaende in 20: Eastens yder inhoudende 60: stx a 16 d[itt]o f[l]: ofte d' 120: stx gedoopt voor aenhangende bontjens te sien is — — —	1196: —: —

1 Cassa N° [illegible] daerinne

10: stx dinsos a 45 1/2 m[as] yder — — —	133: 5: 2
25: stx roode sidtcleedig kosten — — —	99: —: —
3: stx Siriems cortten — — —	18: 10: 8
7: sarassen Malayo costen — — —	45: 10: —
9: stx Bolians a 1 rs yder — — —	23: 8: —
2: stx Betilles a 6 gl: yder — — —	12: —: —
	331: 13: 10
122: taylen 7: m[as] een cond[ori]n Quinams Brocksilver — — —	358: 16: —
Voor soo veel [de] Sirannoya Rocke[n]bey[der]s Coff[ee]: ende Sabandaer in Quinam over 500: taylen Quinams Bercksilver ofte [illegible] gran s[tuyvers] Juckker aen d' E: Comp[agnie]: schuldich is gebleven — — —	1462: 10: —
Ongelden op bovenstaende Coopmanscappen Monterende f 1909: 3: 2: — Volgens [illegible] conto bedragen — — —	576: 5: 8
	f 120960: 10: 1

Negen stx Bengaelse slaepen ongetaxeert

was onderteeckent

Pieter Smidt

Malacca

Copia
factura van coopmans-
goederen inde fluijt [illegible]
voor Quinam

C

Aen d'E. Sr. Gouverneur Generael
Anthonio van Diemen, ende d'E. Heeren
Raedden van India.

Ed.e Eentfeste wyse Manhafte
Seer discrete Heeren.

T' Sedert het vertreck van d'E. Heere Jentman, hebbe al(s)
met groot verlangen de tijdinge uit Taiyan te gemoet
gesien, op dat te dienste vande Generale Oostindische
Compa. (ter rechter tijt) in quinam mochte verschijnen
t welck ons ooch aen d'E. Hr. vander Burch geest doen
versoecken om met d' Joncke Dieman, waermen het
meerendeel der gueschste waeren voor Solor den Timor
gelaedden waeren voor uit te mogen vertrecken, om by
[illegible] te off [illegible] want 't Schip [illegible]
swaer t welck naer [illegible] seer soude, wel
door storm off [illegible]
Taijouan naer quinam mochte verseijlt sijn, aldaer te
vinden, doch t selve niet soude, soude onder tusschen
alles by den Coninck naer behooren connen verrichten
om d' aencoomende schepen in haere voyage naer Cochin
te minder verhinderinge toe te brengen, dan is gevolght
dat 't Schip [illegible] voor geseijde Joncke vertreck
in Tayouan quam te arriveeren, waer omme ons
versoeck geen effect ende wy geordonneert wierden,
met d' [illegible] gesamentlijck te vertrecken,

Soo sijn wy (in [illegible] naemen) met behoorlijcke instructie
versien vertrocken, op 18 Jan. ontrent den Middach van
Tayouan verseijlt ende met wijsende [illegible] verscheij
[illegible] daer [illegible] op 25 do. inde Baije
Touron wel gearriveert.

Tot hier gecomen zijnde, hebben soo veel mogelijck
geweest is, naer alle gelegentheijt verneemen,
[illegible] in Cochin want by [illegible] daer [illegible]
aengebrocht staet, dan het onsider [illegible] met veel grouwel
advijs connen geven voor dat persoonlijck te hoove
voor den Coninck geweest sijn, sullen dese [illegible]
verkorten, om U Ed. niet met een [illegible] van onnoodige
schriften te [illegible] —

Wy souden mede verschijnen [illegible] hebben
op 't Eijlant Formosa connen aenroeren, doch alsoo niet
t wijt [illegible] off [illegible] alles U Ed. door den E. Heer Jan
vander Burch aengeschreven ende toegesonden, sullen
mede daer by laeten berusten,

Copia
[illegible]

Aen het mede gegeven Cargasoen uyt Tayouan voor quinam waer van hier nevens Copie der factura gaet, sijn doch soo wel geconditionneert gelandt, sonder tot heden eenige abuysen gevonden te hebben, sullen voorts naer uytterste vermoogen de selve ten meesten dienste van de Eerw: Compagn.e soecken te beneficeeren, waer toe d'oost remarcquen sijnde hier gegeven te verleenen —

Redelijck hooge van goede quantiteyt tijde te becoomen wert ons gegeven, soo dat hier connen noch niet schrijven maer hoopen tegens 't beginsel van Agrie aenstaende met ons schip soo met Costij mondelinge aen UE: te rapporteren, ende tens alle t'geene dan voorders mochte vereyscht sijn —

In factuere van Tayouan ons mede gegeven staet 76314 catt suycker gewicht broodt ofte — het Cooper bestaende in 954 stroo pacxkens ende sijn uyt overgewogen aff hier 1040 d° pacxkens bevonden, soodat Netto 86 overig coomen die niet in factura gementionneert staen, wij hebben geen oversaeck van 't gewicht connen maecken (door manquement van den daet) dat niet het naeste schip bekent worden sall, daeromme schipper Rooch gerecommandeert UEd: 't selve mondelinge te communiceeren —

Per 9 stx staven ons bij d' H.r vanden Burch mede gegeven hebben voor 500 ta van 8en geaccordeert, dat 150 ta volgens gemelte H.rs contractatie conceder te die verdeeden, wij hebben geheel bevindende alsoo dit Meeninge laen Crengsel gescheurt ende onder vrouwen sijn de Comp.e meer niet gemelte geninge als becominge dien staven sal avanceeren, dat wij hoopen wel gedaen te hebben —

In [illegible] staet hier op gisteren in 't geroep der Coninck verscheenen, tot visitatie van den Portugeesche [illegible], en begroetinge aen ons te doen, uyt den selven niet als alle hebben gesprooken, wij hebben vernoomen, mede dat den Coninck [illegible] was, soodat UEd. van onse voorcomste verwacht was, [illegible] te vertrouwen bij continuatie de saecken naer wensch wel sullen schicken, doch moeten van tijt tot tijt met veel [illegible] verbeydt worden.

Om van deselve te eyndigen dient Ed. hier adu-
erteeren van den Dyzerts handt, ofte naest te Radts-
heeren des Coninckx die Tegres om ons te hooren
te brengen, ten principaelen is verschreven. wat
daer sal omgaen, connen niet weten, ende hooren
alles seer is wedte connen rapporteeren —

Hier mede —

Ed. Erentfeste wyse Manhafte Seer Discreete heeren
willen U Ed. gesamentlijck tot prosperiteyt vant' gemeene
beste ter saligheyt inde protectie des Almogenden
bevelen, dat wy van herten bidden, Amen.

Actum 2den Feb. Anno 1637 Int Fluyt Schip Petten
gheanckert inde Baije Thoron.

Was onderteeckent.

U Ed. Onderdaeighen
Dienaer
R. Duiker

Ed. heeren uyt dit fluytschip Petten
hebben wy Baden peperssen wyn
gehaelt, ten respecte hier geweest
aes tot 75 a 80 f. pr coyang te
becomen was, daer vooren dit Comptoir
sullen belasten, sonder prys te stellen,
door Mancquement der factuiren, om
int boecken geen verachteringe
te maecken, als naedemael do prys
te connen gevoegden, —

N°: 8: —

uijt quinam ontfangen

Quinam

Copie vant D'originele
Missive aen D'Ed.e H.r
Gouverneur Generael
Antonio van Diemen
Door den Opperkoopman
Duijcker uijt Quinam
geschreven

N°. 8.

Den E. d: Heer Antonio van diemen Gouver.r Gener.l

E. d: Eerentfeste Manhafte voorsienige ende Heer Gestrenge E. d: Heer

Myn Jongste is geweest p.r de Fraume van Jncker Stam, daer van nevens desen copia: sende, de missive met het schip 't: Enckhuysen gesonden: willen niet twyffelen of 't sal u E. d: met de bygesonde peper voordesen wel geworden syn om onse Pan-xier te mesnageren sendes geen copia

Jn dit Jacht de Barcq syn ingescheept 1900 p.lo 22 c.tn gesuyverden peper costende met de oncosten daer op gesupporteert ƒ 33171: 2: 8 ende een slavinne tot 40 R.a gereckent voor desen tot een bysit aen des van onse casteros gegeven en alsoo de Compe: geen behoorlycke vrucht hier uyt genoot, hebbe goet geacht het Comp.tor te ontlosten de wyle op Battavia beter dient 't sal eenmes doen

By de logie is tegenwoordich 705 pic: 42 c.tn ongesuyverde peper naet sluyten vande afgeleyde boucks hebben op af rreeckeningh van schulden ontfan als volcht

van: Quday wirga picols	157: c.tn	30
van: Bonco Chinees	145: —	62
van: Smthee Chinees	103: —	54
van: Tuan Caly	20: —	—
van diversche op dach te betalen binnen 2 maenden af tals ons schip sal gecomen syn tot 6 realen	217: —	40
1 picol contant tot 5½ R.a p.r picol	83: —	70
Summa p.ls	727: —	64

Voornoemde Bonco bleeff 't schuldich, per reste van de voorige bouckes pic.l 661 c.tn 22: daer en boven 661 R.a hier op betaelt hy als gesecht is, maer 145 p.leo 62 c.tn ende van dit Jaer is de Compe niet meerder van hem verwachtende, hy heeft 't afgebracht twee slaven die ick hem met den eerst bos sal afneemen syn schuit bos sulles hem mede afvorderen om volcomen notitie van synne uytstaende schulden te neemen, diergelycke quade betalinge is de Compe: van meer andere Chineesen verwachtende,

om

Copie vt D'originele

om dit te remidieren comen ons geen middelen te
voorden, ende en zien niet hoedanich en in wat ma-
niere wij de Comp^e. en U:E:d: de effecten van onsen
yver sullen betoonen

Ick hebbe somtijts wel voor mijn genoomde desse
en meer andere gravamina aen U:E:d: punctuelijck
te remonstreren, met verclaringe van onsen yver ende
vlijt sedert het vertreck vanden opperkoopm^n Corne
van Houtten, aengewent, doch de wyle niet gene
voorspoedige eventen, tselve can doceren, daer de bo
de materie seer te dienst is, mede op dat ick niet
soude schrijven dese plaets alte ambitieuselijck te
begeeren, hebbe geacht genouchsaem te sijn tselve
ter loop aengeroert te hebben

p 27^en. d^o. ter selver tijt als ick van boven vertreck
sijn ses paquetten met peper af gecomen, daer
onder twee paquetten van Susouhan, hebben te saeme
omtrent 300: of te 350: p^le af gebracht, t naer seg
met het eerst te hoogh water wort van Sousouhan
meer dan 1000 p^le verwacht, in Quaman ende langs
besijden wort mede geseyt groote partijen gereet te
leggen, die met eerst te hooghwater sal afcomen
want tot noch toe is het water, twelck de inwoo
seggen bij menschen gedenckenis niet geschiet is, l-
lager geweest als int drooge Monson, tselve te
reitereren soude ick mijn geschamt hebben uijt
reden dat ick vreesde, dat ick soude geoordeelt
worden hier in te volgen het exempel vande onge
leerde stierlieden, de welcke alle haere faulte
de verleydinge van stroomen imputeren, ende too
schrijven, ten ware de onderkoopman Sieurvert
Oloffsen die altijt boven geweest is, tselve geschr
hadde

Voor desen hebbe geschreven, hoe wij tegenwoordi
ontbloot sijn van comptanten, tselve te repeteren
is onnoodich, p^r. onse missive met t schip N: onch
nijssen gesonden, hebbe U:E:d: verthoont, hoedanic
de cassa aen mijn getransporteert sijn U:E:d: ge
lieve dit in achtinge te nemen, en niet een vaste
calculatie te maken uijt de restanten

p leveringe van peper hebben aende onder
schreven, persoonen als volcht

aen

aen Tuan Caly moorsche paep r^a 1000 te betaelen metter
gangh met peper, desen Tuan Caly is Opper priester al-
hier voor desen een coopman in Pahangh, dient hooghste
recht heeft int administreren vande Justitie, geen
sij alhier Oucom alla noemen, int manen vande schulden
en borghtochten, soo vanden Coninghin, dato Nassara
en andere, sullen syne hulp grootelycx van doen —
hebben, want ontkennen veel van haere schulden,
en tegen syn recht en valt geen appel, deser heeft
van syne oude schult betaelt 712 r^a alles in peper,
ende is dagelycx goede quantiteyt peper verwachtende
die met het eerste hooghwater afcomen sal, welcke
redenen ons gemoveert hebben, wederom de Noda, aen
hem goede somma te vertrouwen —

aen dato Nassara r^a 101½ in verscheyden cleeden, die
met eenen Juchte solemas nader boven gesonden, synde dese
vrouwe is mede seer veel peper, alle dagen ver-
wachtende

Aen dato Maes 250 r^a ende aen Pangoram Aria 60 r^a
in cleeden te betaelen contant of te met peper, dit
is geschiet, ten deelen om de bitterheyt van ons
gemoet te dessimuleren, ten deelen vermits groote
syn, sonder wiens behulp weynich voordeel inde negotie
tegen de Engelsche connen hebben —

aen Chily quysteill van Morsemeyn 64 r^a dese is
voorheen geset over een groote plaetse genaemt
Morsemeyn, en om eenich goet persoon aen te
houden, hebben hem met dit weynich afgescheept
want syn eysch was dattmen hem ten minsten soo
veel vertrouwen sonde als voor desen, beclaeghde
sich seer dat door den Ass:e affgeperst synde, syn
schult niet volcomentlyck hadden connen affbetalen
als vooren

Aen eenen N:N: Oranghkaya van Andermas 72 picol
was door beloofte vanden Ass:t Dorthont, met
weetende van hE:d: preciese ordre, datmen twee honderde
ende meer r^a sonde betrouwen, tot afcomen ge-
persuadeert, waer over de Oranghkaya aen Francis
Callatta vrye dienaer vande Comp:e vier picol
betaelt heeft, die met de prauwe vanden gesyde

Dorthont

verkocht niet conden af-gebracht worden, om dan de renomme vande Nederlanders, soo veel doenlijck bij haer oude luyster te reserveeren te meer de wijl de Engel aen verscheyden persoonen van Guaman gelt ver-trout hadden met belooft eén van incomende als haer schip soude gecomen sijn, goede partijtgen haer te sullen leveren met insicht mijns oordeels, om door die van Guaman, soo de Coninginne het op vaer der Chineesen verboodt, goede quantiteyt peper te becomen hebben als gesegt is aengemelten persoon inde seventich picols vertrout,

Het is soo veel tegen peper uyt geleyt is, maer van UEd: de redenen verclaert hebben, verscheyden groo als de kinderen van Adaij Datoe, de broeders vande Coninghin Aria, en vele andere hebben cleeden tegen peper begeert hebben deselve alle belooft voor reden af-tgeven, ons op UEd stricte ordre, ende op de groote uytstaende schulden excuserende

Dusen cijtch hebben UEd: voor desen verstaen uyt de missive p.r de Neptunus gesonden en, soo eenige Javaensche sorteringe gehadt hadden, souden al vertiert geweest sijn de swarte Bat. lac. witte salampouris, cits en zyde patoolen chavonys &c sijn altesaem vercocht, soo sijn oock van parcallen witte betilles van Zeg en salalous seer weynich restanten de prysen hebben aen UEd over geschreve p.r t schip N: Enchuysen, doch voor aldiemen niet contantan gestremdeert te worden

De Amphioen sullen genootsaeckt weesen te rugge te senden is hier niet gewilt samadramouris met gout draet, en twee (.) troppen, byt lijst cunnen mede seer qualijck vertiert worden de soodanigen dienen in toecomende niet gesonden d'oncoop is wegen tgoutdraet, ende salalous, is ten overvloet, want wort alhier af - tgeschuert ter contrarie het goutdraet geleevert inde cain goulons, tape grand en tape quilcill hoogt de prys der selver merck

Het is onversichtich eenichsints van ons gedaen dat wy de contanten p.r N: Enchuysen becomen niet beter gemesnagiert hebben, want hadden den peper half tegen cleeden, half tegen gelt behooren gecocht te hebben, twelck in toecomende als de

Engelsche

Engelsche van cargasoen ontbloot sijn, can in twerck
gestelt worden doch het despachement vant Retour
schip excuseert ons weder eenichsints
de Engelsen hebben uyt het Schip Consord becomen
een golt kist ende packen bestaende inde naer
volgende sorteringh, roode sallampouris, roode
parcallen, swarte bathaen swarte bordams, witte
betielles a 32 @, en 40 @, Candakins, Chelas vande
cust met seer cleyne ruytes, die hier wel getrocken
sijn witte mouris, van andere sorteringhe hebben
niet eenen vernoemde
In do Consord hebben sij geladen omtrent 55
lasten peper, en bij haer logie was omtrent 25
lasten ongesuyverde peper, sulcx dat de Consord
van hier met 75 a 80 lasten suyvere peper sal
vertrecken
In onse jongste hebben wij verhaelt, om wat
redenen Mr. Flamingh op ontboden sij, deese spreeckt
somtyts seer hatelijck van haer Compe. heeft mijn
jongst een missive voorgeleesen synde een extract
uyt de missive, nu jongst van haere Mrs. aende
president gesonden, vermeldende, dat eenen Sir
Willem Cortin, Nederlants coopman tot Londen
en ridder vanden Coninck van Engelant uyt-
gesonden heeft een vloote bestaende in ses
Schepen, ondert comando vanden Admirael
Wedly, en viceadmirael Sovauly, tot directie
vande negotie gaet eenen Mr. Nathanael
Mondey voor desen hoofft in Surratte met eenen
Mr. Robbertz sonden seer treffelick gegaigeert
sijn, te weeten Mondey met 500 pont sterlingh
ende Robbertz met 300 gelycke ponden jaerlycks
voort alle andere dienaers naer advenant, daer
onder veele sijn die de Engelsche Compe. voor
desen gedient hebben gemelten Flamingh is van
gevoelen dat dese vloot alsoo hij met volle macht
ende authoriteyt vanden Coningh uytgesonden is,
de Nederlantse Compe. sal hinderen, maer de Engelse
Compe. teenemael verdestrueren, waer van hij seyde
haere Compe. de vrughten in Surratte algemaeckt
heeft door dien dese Cortinsche vloote een Moors

schip

schip aengeslagen hadde alhoe wel ick grootelycx
twyffel, want het can licht syn dat onder de naem
van Portugesche vloote haere ondryen souchen te ver-
duysteren, nochtans heeft 't myn goet gedocht t'selve
uE: tot advys over te schryven
In onse voorgaende missiven hebben van Jamby seer
swaer hooftdich geschreven, sulcx is niet geschiet
uyt onse presumptieuse nature maer vermits sich
de saecke alsoo voordroech hebbe geacht het
dissimuleren voor myn en veylichheyde voor de Comp.e
by gevolch schadelyck te syn. soo hebbe naerder
hant met allen vlyt gearbeyt om alle grootter
doen vertraden, soo impertient haere procedueren
en soo groote swaericheyt uyt dergelycke insulten
te verwachten waeren aen Pangoran Adipatti tegen-
woordich in Palembangh hebbe geschreven, sulcx
als nevens gaende copie is vermeldende, en op dat
noch de Comp.e noch uE: eenich vleck van alte
groote slappicheyt souden geimputeert worden hebbe
alleent halven gedivulgeert, uE: van dit alles niet
bekent was, uyt reden dat ick met het schip n.
Enckhuysen geschreven hadde dat myn besloot
was, soo haest 't de Coningh afgecomen soude syn
dat het schip boven souden comen, maer de wyle
de Coningh by syn voornemen tegen reden een hart
persisterde, dat ick genootsaeckt was t'selve aende
E: heer Gouverneur Generael over te schryven, op
dat syne welgemelte E: sich mede moecht
beraeden, wat in dese saecke te doen stont, der
halven wilde haer hier van gewaerschout hebben,
op dat naerder hant niemant myn beladde met
den naem van een valsche of te alte bittere aen
clager, wyders dat ick versekert was, soo haest
de E: heer Gouverneur souden vernemen dat hy
de Coningh ernst was, dat syne E: belasten
soude, het schip of 't met wil of te tegen wil
vanden Coningh af te eysschen, want die onse schepen
uyt stoot, stoot ons uyt, vraechde of hy Jan
binnen in die gelegentheyt op het jacht eenige
force met schieten souden dorven betoonen
naer dat ick sulcx alles vermoede den Coningh

over

ondergedragen te sijn, ben op 25 decemb. passado bijden
Coninck geweest ende geseijt dat het schip naer
Battavia vertrecken soude, vraechde wat of ick
aen u Ed: schrijven souden de Coninck gebruyckt eenige
weijnige tegen reeden, doch gaf mij t'eijndt licentie
om op te mogen comen, tot songen assaeije, ontrent een
musquets schoot beneden de logie, alwaer hij seijde
dat de ancker plaets, van alle Joncken Nederlantse
ende Hollantsche schepen, wesen soude, om alle
ongeluckken van schieten, als andersins voor te
comen, voorders seijde hij naer een dingh vanden Ed:
Heer Gouverneur Generael begeerden, te weten
dat de scheepen souden anckeren voor Qualasinoor,
om better voorde Portugesen versekert te wesen
seijde dat groote scheepen daer in mochten comen,
om de seeckerheijt wilde de Coninck sijn volck mede
doen om te diepen, versochte dat ick een man mede
soude senden, twelck alsoo niet wel weijgeren conde
hebbe den hoogbootsman vande Brack derwaerts
gesonden, dese rapporteert dat de Ancker plaets
aldaer veel bequamer is als voor Quala Sadon,
oesters en aerdtkruijcken, sijnder in overvloet, andere
verversschinge soude aldaer meer te becomen sijn,
daer tegen Quala Sadon is een barre rede, doch dit
alles sal u Ed: nader uijt den hoogbootsman connen
verstaen den Opperkoopman Kunst: heeft voor
desen naersticheijt gedaen om de scheepen door
Quala Sinoor in zee te brengen uijt reden dat de
ancker plaets dicht onder lant is ja inde rivier
connen loopen, doch doen tijt was der een drochte
daer maer 8 voet water op was, dese drochte is
verloopen, sulcx datter nu 2½ vadem watter is
hier op sullen u Ed: ordre verwachten

Soo ick vanden Coninck gescheijden was, seijde
een van onse Sabandaers, dat S:r van Houtten
voor desen den Coninck een Persiaens paert
ende een jongen beloofft hadde, soo ick t'selve
bijden Ed: Heer Gouverneur Generael: conde
te wege brengen, dat het selve seer groote
vrientschap soude veroorsaecken, voornementlijck

soo

soo het een saecke was, van eenderhande coleur ——
Vande Conincx voorigen onbeleeffden eysch hebbe
voor desen aen den Prauw, vant Jacketram, mit Malo
ende duyts copia gesonden, vermits de saecke
geaffaysseert is sonden, en copia int duytsch alleen.
Jck twyffele niet U Ed: heer, off t dit ons
voelen sal wellen mishagen, doch myns oordeels
is beter, dat dit differentie met vrientschap word
nedergeleyt, als dattmen ten eerst t comt tot
uytterste middelen, Ja myns oordeels behoort men
alles te ondersoucken, voordatmen uytvalt tot
den Oorlogh, ick weete dat verscheyden redenen
& debatten, hier tegen connen ingebracht worden
doch het is best, dat dese Materie largeren, soo de
Coninck niet gedesisteert hadden van syn Propoost
was voornemens, den Pangoran Annus door den
Coopman vande Barck te waerschouwen, dat wel
op syn hoede soude syn, dat dit doen van syn broeders
tot geen andere eynde streckte, als sicht selfs
Mr te maecken van het ryck, ende hem uyt te
stooten, dat het schip beneden gehouden wierd
uytreden dat hy bevreest was, voor de Nederlanders
die dit syn booswoornemen, alleenlyck conden
stutten, dat oock sulcx van hem licentie be-
geerde, om met het schip op te cortten en dat
met syns hoogheyt schriftelycke ordre ——
Dit dochte myn goet te syn, off by gevalle de
saecke tot den Oorlogh uytgeloopen hadde, om dese
twee broeders vanden anderen te separeren ende
eenich Jaelousie en miswertrouwen onder deselve
te seyen, waer door haer crachten souden gebrocken
ende ons soude middel gegeven worden, om niet min
een eerlycke als recht —— voor dese Oorlogh te
voeren, want myns oordeels synt seer heerlycke
Oorlogen die op genomen worden om verdreven
Coningen in haer lant te stellen, door den soo-
danigen wort vercregen een loffelycke naem
by alle Coningen ende Potentaten, daer en boven
syn proffytelyck, vermits die geene die uyt
eenige noot verlost is altyt gehouden is aenden
geenen die hem verlost heeft, soo syn oock
alsulcke banden, veel stercker als eenige forttres
off Casteelen ——

Massoye

Massoye naer gedaene overslach bevinden aen
ons te cort gelevert 7 picol 12 catty —
Voor de 400 p:s loot uyt N: Enckhuysen licht wegen
te samen 1064 p:ls 13 catty a 8 gul: t hondert hebben
Comptoir ——— Sondrael gecrediteert daer voorn
uyt treckende ƒ 1930:1:14, daer van syn 100 p:ls
vercoft | tegen 12 R:a t picol sonde noch wel
hondert picol dyssechen, de restanten vande loode
puttgens, alsoo noodich contantes van doenen hebben
vercoft de 100 tot 2 R:a hebben hier geen hooger
prys cunnes behaelen ———
Soo compt opt Cargasoen van d:o schip N: Enckhuys
een pack te cort, twelcke U Ed: voordesen
geadviseert hebben ———
Dat het Pampier ons soo laet gecomen is, heeft
voor U Ed: mogten ende voor myn groote —
schade geceuseert, nevens desen gaet copia vande
posten daer mede de boucken sluyten, als mede
eenige misreeckeningen meest inde pepir ge"
committeert uyt reden dat diewils tot ordeningh
der reaelen voor 40 catty 50 ct:s syn geboeckt U Ed:
gelieven desen faulten vermits de cortheyt
des tyts, soo veel doendelycke te excuseeren
hoopen sulcx in toecomende voor te comen
Neaij Sumjuda adviseert ons p:r missive aen syn
broeder in dato 12 Januario dat inde wantkan
ingescheept waeren 250 picols peper dat den
ass:t Lauwens Dorhout gereet lacht om herwaerts
aen te comen mede dat eenige prauwen toege"
maeckt waeren, om naer Battavia te gaen
oversulcx hebben aende vrienden vande Brack
belast d-e rivier in passant aen te doen niet
van niet langer als vierdagen aldaer te ver"
toeven, vanden Armeender hebbe in diverse
goederen inot tagie genomen a/r 936: te weten
eenige ysere pannen, syde panghins, syam ende eenige
ander stoffen t samen monterende als boven dit
hebbe voor desen door haeste vergeten over te
schryven, soo hebbe nu mede vergeeten de copia
vant pas vanden Cambodisschen Joncke te
vorderen ———

Dato

dato Nasara continueert in haer Sabandaerschap
met francisco pinto, de Engelsche Ja den Jder
leve in vreede, twelck voor de Compe tot op samen-
lingh van peper dienstich is, ende voor myn groot
gerustigheyt causeert, doch met d'Engelsche
vermyde de alte groote familiariteyt soo veel
als mogelyck is

Uyt het Jacht de Brack hebben gelicht een
vat teer, een half vat harpuys ende een vercken
vleys, en uyt Battavia sullen lichten een vercken
speck daer vooren wy het Comptoir Generael
sullen Crediteeren, de eetbaere waeren syn
hier seer dier, uytreden van het lage water is
hier geen visch te becomen, hoenderen dienen
te voren 3: ende 4 voor ¼ $^{a}_{v}$ cochte, worden nu
tegen ¼ Jder betaelt om sterecken Arack hebbe
voor desen geschreven, en soo u E gootvonden
dat somtyts aende slaven 1 kitsoen arack gege-
ven worde als voor desen t soude tot gesontheyt
strecken tot onderhout vande logie dienen
nootsaeckelyck eenighe spykers gesonden
twee à drie dagen met haer vyten souden hier
seer prot (?) syteln (?) syn soo voor de logie
als mede voor de schepen die op de revier
leggen t Jacht Battavia heeft t weder den
voorancker verlooren, ende ons Balon twee
dreggen, de noot vereyscht dat weder andre
inde plaets gesonden worden, want cunnen
omt selve alhier seer verlegen wesen, voor
al dien ons eenige (twee sacken toegesonden
want de linnen sacken worden veele gestoot.
Nevens desen gaet een vrygedienden slaef Wim-
da genaemt voor desen vande Portugeesen ge-
koot (?) ende aende Nederlanders vercocht is by
naer unio cent (?), doet snachts in anders als
schreinen om syn vrouw ende kinderen, versoecht
nae Paliacatta of te Masulipatam te
mogen gaen de Compe is myns oordeels inde
quaets, of te wegen openbaringe van secretes
alsoo simpel is, of te wegen distanderinge van
staet alsoo byde Portugeesen gevangen

ende

ende bij nederlanders vrij gegeven is, van desen
persoonen verwachtende. Ed: heer, de onnooselh[eyt]
ende ouderdom van desen man, hebben mijn tot
Compassie bewogen, ick bidde U Ed: gelieven ons
t selve niet ten argste te duyden
De missiven aen Keay Tando Keay Sumenda ende
Radin tommogon, alsoo door den Assist.t van t'Sent
gecopieert syn sende nevens desen, syn slecht
en niet waerdich van U Ed: gelesen te worden
doch op dat ick mochte gewaerschout worden
soo in deser vougen gepecceert wert hebbe ge-
docht dat tot dien eynde voor U Ed: mochten
verschijnen

Hier mede

Ed: Erentfeste Manhafte, en seer genereuse
heere willen [synne] Ed: nevens syne Ed: gemale godt
bevolen die syne Ed: in langduerighe gesontheyt
beware ende de voorder feli=ke exployten
van syn Ed: believe te segenen, ende te dirigeren
tot voordeel vande Comp.e ende lof van syne Ed:
uytnemende naem Amen Amen

Uit Jacht de Brack dryvende voort missiunte-
gat Aij 5en februario Ao. 1637.

Onderstont

U Ed: dienaer

Lucas de vogel

Copie factura B.

Missive van [illegible] coopman
Elias de Vogel aen de gouv[erneu]r
generael ende Raden van Ind[ië]
uyt Jambi gesz. in dato
den 5 februar. 1637. ende
alhier per den brack den 26
ontfangen

No.

5.

Factura vande naervolgende peper

door den onderkoopman Lucas de Vogel gescheept ende geladen int Jacht (dat Godt bewaere) genaemt de Brack, schipper Maus Zanders, en Coopman Sijvert Oloffsz, gaende van hier naer Batta geconsigneert aen den E: Hr Gouverneur Generael Anthonio van Diemen, en de Raden van India, om door haere welgemelte E: naer believen daer over te disponeert te werden.

Actum 2en January Ao 1637 int Nederlantse Compter Jamby.

1900 picol 22 catty swaere gesuyverde peper tot verscheyden prijsen ingecocht cost door den anderen . . . . ƒ 26715: 8: 8

61 picol stoff uyt de selve gesuyvert ende alhier weck geworpen cost prorato . . . . 857: 18: —

Voor den tol van gemelte 1900 picol 22 catty gesuyverde peper gereeckent tegen 12½ pr cento ende yder picol tot 8 Ra comt Ra 1 pr picol conform de voorige en oude gewoonte . . . . 4845: —

Kouba koubo gedaen over t cargasoen, becomen met het schip nieuw Enckhuysen als mede over t affdrijven vande bovenstaende peper . . . . 342: 5: —

Oncosten int repareren vande pankoust affsenden der peper onderhout vande logie, als mede in rottangs ende cadjangs gegastert, als per nevens gaende specificatie breeder te sien is Ra 161 . . . . 410: 11: —

En slavinne voor desen aen een van onse casties tot een bysit gegeven de welcke onnut inde logie alhier te rugge sende Ra 40 . . . . 102: —: —

Somma ƒ 33323: 2: 8

Copie
factuire van koper met
Hagt der Brack van
Hamb. ontfangen

Deze brief is anterieur aan dien van 5 febr. 1637

Met het schip de Enckhuysen is onse jongste aen u Ed.
gesonden waerin aen u Ed. vertoont hebben hoe
ontbloot het Comptoir van Contanten sijnde dat
goede quantiteyt peper was verwachtende en
alsoo de gelden per do. schip bekomen meest tot het
inmaldytsche sortementen geleyt sijn niet tegen
Ra. connen ontsetten alleenlijck voor Ra. hebben
uyt do. Cargasoen ende uyt de restanten vande
afgelegen de beste contant verkocht daertegen
hebben 1642 picol peper ontfangen daervan maer
153 picol 80 catty door Quinay Ongoe op afrekening
gelevert sijn de reste is altemael contant door den
anderen tot 5½ Ra. t picol ingekocht.

Op den laetsten dagh soo mr. Flamming mij quam beladen met
wenschinge van den geluckigen feest heeft hij den brief
van Palembangh ontfangen smeldende dat den schip met
den [illegible] jacht neffens [illegible] Cargasoen voor Jamby al
gearriveert waren twelcke naer twee daegen alhier gekomen is
hebben voor haer verdeeling daeruyt bekomen een gelt
kist van 4000 Ra. die sy meest uyt afkopen van peper de
tegen 5½ Ra. uytgegeven hebben seggen dat nogh 100 packen
met 11 geltkisten overgesonden dit is haere voorgeven doch
hebben en afterwaert twelcke ick tot nogh toe niet volcomentlijck
heb becomen 7 stucx 20 packen ende eenige pitjens
bekomen daervan de pitjens ende drie packen voor Palembo=
angh sijn gewaert de reste voor Jamby uyt haer gelant
schijnt dat maer een gelt kist haere toegesonden is met dit
schip de Confoord sullen se alle hun peper versenden met de
twee hoofden van u Ed. de quantiteyt derselven [illegible]

Over 2 maenden sal mr. Flamming verteecken is op ontboden
tot Engellandt over de ladinge van de 84 lasten peper
[illegible] mr. [illegible] heeft haer schandelijck [illegible] op [illegible]
mr. geschreven [illegible] sal in [illegible] plaets succederen
vooral [illegible] met contanten [illegible] te wesen op dat het
Engelsche schip voor twee maenden komen al de peper van dit
[illegible] tyden de beste peper gelt magh [illegible] bewaren

Op 12 December passado is Pangoran Arie op Jamby gekomen
soo haest in boven quam hebbe met de Sabandier [illegible] gehouden
hoe de missive van Ed. heer [illegible] op de heerlijckste forme
ende met de meeste aensienlijckheyt aenden Coninck behandigt
soude werden tenwyl met haer [illegible] [illegible]
seyde dat het seer qualijck komen soude dat het Jacht niet boven
was om alle behoorlijcke solemniteyten te onderhouden de
Sabandaer hebben [illegible] den Coninck [illegible] (sonder dat
ic [illegible] op haer versoghte) maer [illegible] afgeslagen.

Op den 18en do. is de missive aenden Coninck behandigt neffens met
groote [illegible] van [illegible] en schieten van Canon ingehaelt
[illegible] opt [illegible] in presentie vanden Coninck ende

vande

vande mede het groote gelt [4 van Jamby] den mistevé gelden synde is
over beede syden langen tyt geswegen tot den laetsten begon
Kiay Commagoy "begon" te spreecken seggende

Eerwyl den Coninck swyght sal ick den weynigh spreecken en
slott vanden Coninck begeert hebbende vraeghde my off
alles by den Capiteyn soude komen off gemaect werden —
antwoorden niet tyden oot wat off den hooft soude mogen komen
dat de Ed. hr. Gouvr. Genl. de Capiteyn over al en dat sonder
syn bewillinge geen eenich contract en conden gemaect
werden. Vraeghde weeder tot hem dan den Capiteyn wat hy
tot antwoorde op de Nederlanders te gebieden, die eenige
fauten begaen hebben te straffen en opsicht of dieselve te
hebben niet of syn hoogheyt iets by den Ed. heere —
Gouvr. Generael versoecken hadde t'selve aende Ed. hr.
Genl. adverteeren offe in contrarie Wader in hy representeerde
het ampt van den Ambassadeur aengaende de naem van —
Capiteyn dat deselve naem door courtoisie vande Jamby werden hem
gegeven wort maer dat hy inderdaet Coopluyden waeren —
d°. Kiay seyde voorder dewyl de Ed. heere Genl. seyde dat
Bataevia en Jamby souden syn als man en vrou dat of sulcx
des deelen voortspruyt de vanderen vertevaerden souden syn dat den
Coninck begeerende dat alle quade tyden voor het off den hooft alhier
soude neergeleyt werden en dewyl syn majesteyt verstaende / gesegt
hebt dat niet alles by den Capiteyn alhier kan afgedaen
werden begeert den Coninck op u dat gy hier over aende
Ed. hr. Genl. sult schryven en versoecken dat u volle
macht gegeven werde om alles alhier neder te leggen —
Vraeghde hem dienende dat hy hier wel sprack van man en
wyf dan sal ick myne voordeelen wat raedt hadden als de —
Coninck iets begeerde t'selve aende Ed. hr. Genl. te
kennen gegeven niet alleen dus van weynige synde dat den
eenen des anderen kinderen als iets mistdaen hebben toelaeten
om te straffen seggende dat ic versoecken soude aende —
Ed. heere Genl. macht om alles hier te decideren dat
t'selve wat spotten en gantsch ongerymt dat ic becoomt
was sa. om den groote somma gelts niet soude derven —
t'selve van s'Coninck vorderen. Want icke soude —
gedacht worden als te kents off de alte opgeblasen vaerden
boven soude icke hier niet verwerpen de ordermacht —
vanden Ed. hr. Gouvr. Genl. Icke vraeghde off iemant
in tentsoen secreta vanden Coninck gesonden synde als —
Ambassadeur wel soude oorlogh off vreede off eenige
nieuw contract vermogen te maecken sonder t'selve —
alvooren den Coninck aengedient te hebben spraecken —
voorders vande justitie vande aenbetraeghde plaets van —
parten om onder de naem van Jambynesen te vaeren —
waerschyn gelden soude dogh dewyl de selve vraeghden my
vande hant schrift des syn behandight en voor beantwoort en van
niemant dese Copie gaet sullen ons tot d'selve gedraegen om u Ed.
niet de selve verdrietigh als waeren des materie niet te oflaeten

Dato Nassauw is op haer versoeck van het Sabandarschap ontslagen in haer plaets op dat de Mooren onse de maet souden op vullen is Francisco Pinto gekomen deese is naest den tyt gewoon geweest soowel in onse logie te komen in saecken van kleyne de importantie hebbe dewyle hy naest gepleeght [illegible] het den actief manneken is vol listigheyt daerboven hooghmoedende hebbe hem nooyt gedient nae syne kinderen, te weten dat hy den persoon is door lange dwarsheyt begnaden om wat te geven dat jonge luyden [illegible] dat se wys syn maer dat oude en alle [illegible] persoonen weeten dat hy wys syn [illegible] voor geschiet dat ic dewyle met d[o]. Pinto [illegible] badt dat waerdig is om gewaet te werden daerenboven byt syn saghte hoofde dat hy binnen korte dagen 2 [illegible] met peper af te [illegible] tot nogh toe hebbe hem geen gelt gewendt doch sal [illegible] waelde handt moeten geschieden met [illegible] om ons behulpelyck te wesen maer voor eenige dagen by mys synde hebbe hem gevraeght off het volck met myn [illegible] off het waer was dat hy tot Saband[r]. gekoren was antwoorde dat [illegible] maels den Coninck hem t'selve tot tweemael aengeboden hadde ic seyde dat niet en wiste off ic hem of myn [illegible] off de [illegible] soude [illegible] dat ic wel wiste dat hy door syn verstant in veel dingen ons soude kunnen helpen maer dat ic voor beduchte de natuere der Jambynesen die als sy sagen dat hy eenige profyten genoot hem daerom souden benyden en dat hy seer qualyck vinden soude dat den [illegible] tot sulcken ampt opgetrocken was daerenboven genoegh met hem gewisselt hebben dat he hem dan verstooten souden gelyck geschiet is met de [illegible] twelcke de Coninck hem voor al syn leven belooft hebben maer [illegible] jaer heeft laeten [illegible] dese woorden syn dogh icke weet dat hy het Sabandarschap niet laeghen sal.

Het Jaght Batavia leyt 2 mylen beneden Jamby de Coninc wil niet toelaten dat opkeert voordat volcomen contentement sal hebben op syn versoeck te hebben [illegible] Coninck in presentie van alle de grooten als [illegible] [illegible] groote [illegible] quaden [illegible] swaeret dat soodanige impertinente proceduren veel swaere onlusten souden [illegible] soo de Coninck [illegible] hadde [illegible] het overige [illegible] UEd. [illegible] te komen [illegible] die om korthyt [illegible] 10 dagen [illegible] van hier vertrecken sal sullen naeder bescheyt schryven

Het water is tot nogh toe tot verwondering van alle man soo laegh geweest als int droogde mouson soodat geen vaertuygen hebben konnen afkomen op van daegh ist water ontrent 3 voeten gewassen daerkomt [illegible] schynen als t welcke [illegible] is van hoogh water de peper die te voren afgekomen is wort door de Jambynesen niet [illegible] afgebraght die dit jaer met sout en [illegible] in de quartieren der peper plaetsen veel gesonden hebben

[illegible] (signature)

De peper van Sillebar is nogh niet afgekomen wordt dagelijcx verwaght soo haest gekomen sal syn sullen de Comm:e op de beloofde 100 picols peper aenspreecken.

Een Jonq van Cambodja met pas van het opperhooft is alhier gearriveert tweelcke in onse voorgaende [illegible] geseght hadden te scheepen die hadde 2 a 3 dagen voort Canael van Jamby aff ten gesonden uyt vrese van 't schip niet derwaerde inloopen op 5e december passado heeft met syn eygen vaertuygh aen boort geweest en syn pas vertoont was niet eenigh verdacht clausul [illegible] sullen u Ed. niet de brief copie daervan senden verdachten traghten in den Nachoda met vrientschap te [illegible] dat naer Batavia soude vertrecken seggende dat voor den lasten Chinese Jonck het porceleyn alsmede de suyckeren op den laegen prys waeren ondervonden op Batavia seer dede uyt vreesen dat de groote scheepen naer hollandt souden vertrecken door dese redenen als mede door eenige [illegible] [illegible] syn hy soo verre gebraght dat hun gerouwt hadden naer Batavia te gaen alledewelcke de Nachoda seght by kennise syn vaeder te gaen wadertoe hem eenige hoope gegeven werde daerop is haer belast met de Jonck aghter het schip te leggen in of dat by naght geen vaertuygh aen boort off van boort van de Jonck souden vaeren is de groote sloep op de waght geleyt by dagh om geen quaede suspitie te geven is de sloep aen boort gekomen voorde middagh door quaede uytsight is [illegible] van landt aende Jonck gekomen waerop [illegible] eenighe by de opperhoofden van 't Enckehuysen en vande Brac goet gevonden is den Jonck niet forcheren niet op te houden alsoo [illegible] quaets op Jamby soude komen voorsaetelyck Sr. Pruyt en den schipper van 't Enckehuysen syn aende Jonck gesonden om haer aen te seggen dat gaen moghten waer hun geliefde dogh dat op Batavia de meeste proffyten voor haer te bejagen souden syn [illegible] hebben niet en willen geloven dat den eenigh tyt buyten souden waghten en [illegible] op Jamby naer de waerheyt vande saeck in 't [illegible] voort [illegible] selve de Coopluyden soo bedri[illegible] geinduceert dat my beloofd hebben soo de Jamby niet haer vraeghden waer naer te haer eysche was dat sy seggen souden naer Batavia maer dat sy de [illegible] aengeloopen waeren om verversch waeter te halen Sr. Pruyt en den schipper aen boort komende bevonden dat de Nachoda inden naght al vertrocken was die [illegible] op Jamby komende [illegible] hadde [illegible] van de Nederlanders als dat hy met Jonc aengehaelt hadden en hem tegen syn wil naer Batavia souden [illegible] hebben te brande hy het ontschuldight waeren Sr. [illegible] dan de tyt inde logie was wierd haer [illegible] hierover aengesproocken had my belooft al te beraetslagen off my de logie niet souden [illegible] bij Sr. [illegible] seyde dat hy den Chinesen niet al te light geloven souden

dat hy

dat hy ons niet meer wel bevinde ende het verkeert was dat
hetselve noyt by ons soude gedaen werden, hierop is den schipper
met twee gedeputeerden van den Coninck naer beneden
gesonden om naer de seeckerheyt te vernemen int
affvaren sijn den anderen gemoet daer waren voort komende
seyde de koopman dat van ons wel besorget waeren dat
ick haer alle ende als gewaerschout hadde voorsichtich uyt
op waeren te wesen bevindende is dit wel geslecht ick
weder in ons dan gekomen doch de Comp.e geterneert
gebleven van de proffyten die wy met alle ijver
trachten de Comp.e toe te jagen, de joncke souden wy
wel met eenige volck naer Batavia gesonden hebben
doch waeren te schroomen wederom die selve tegen hieden-
werttelen dat wy vreesden dat van de Jonck Coninck de
Jambynesen door eenige uytschreyers waeren ons twistigh
waren, ten anderen het ongeluck de Matrosen van
Brack overgekomen ten laetsten meynende wy waren
dat binnen twee dagen het schip St. Clenghuysen [illegible]
soude.

Op Palimboangh is de Colt seer wel onthaelt schoon de
grooten aldaer wilden hebben de menaderen met peper naer
Batavia seynden sonden volck met haer mochte gaen
ende om dit volck onderweegh hierin t'animeren sal haer
voor yder picol 10 r.a belooven opdat d'Engelsen ex
Palimboangh geene peper als tot den hoogen prys
becomen ende int begin haer alanterie mach geremedieert
werden waervan naer ons oordeel seer veel gelegen is

De Colt Coninck heeft voort aen Reghendorp heeft doort of stelpen vant
water 18 picol peper verlooren partye uyt

Daerenbourch heeft eenige noothandelingen aenkoopen gedaen int
droogen die wy op r [illegible] van rondt ende hier hun beklagen
ten waere de Coninck volc hem geassisteert hebben
souden van alles niets geberght hebben

Tot Schinckagie is aen ons van Palimboangh gesonden
6½ picol peper die wy de Comp.e alhier goet doen
200 gantangh witten rys eenige rottangh matten ende
pincke met silvere verguldselen hier voor sal ick
noot sadlyck weder den Schinckagie moeten doen die
met den Colt binnen 5 dagen derwaerts seynden sal

Aende Offerhoorden van den bat sullen orders geven de rebelde
in Palembangh ende Indischo eenige Jonckbladen
gereet leggen om naer Batavia te gaen dat aende
selve alle hulpe ende faveur bewysen hope eenige goet
succes wandaer.

Op Andragyry bevonden geheel 12 prauwen met peper gereet
te leggen die met den eersten in Comp.e met den anderen
naer Batavia gaen hebben ende eenige der selver voor
den hoogen gegeven Godt geve dat gelucklyck op Bat.a
mogen arriveren

Op 4.en dessen is den onderkoopman Jan Dircxs Rijst naer
beneden gegaen om de Comp.e schulden in te vorderen soude
[illegible]

weder gegaen hebben maer syn weder te praeuwen geborgen synde soo 't nochtans wel lange is eenigen tyt doorgebr[illegible] om den anderen tot te maecken.

Den selven dage syn myn van Palembangh behandight twee brieven den eenen van den resident Conradus Dorhout gedateert den 8en decembris waerby hy ons adviseerende dat de Wangkan den selven dage aldaer gearriveert was dat Kiay [illegible] de [illegible] in 't Maleyts geschreven hebbe welcke de resident [illegible] tegens de [illegible] in 't Duytsch [illegible] dat Kiay [illegible] d' selve de [illegible] soude translateeren, [illegible] dat d' Engelsche drie packen [illegible] met eenige [illegible] bekomen hadden. Palembangh niet getrocken dat daer peper was, [illegible] [illegible] den [illegible] aende Coninck soude [illegible] de andere van den Coninck [illegible] den Coninck myn belooft peper te sullen laten volgen al wilde [illegible] den [illegible] schip vol hebben de [illegible] is niet als [illegible] [illegible]

Tegenwoordigh op Jamby leyt goede quantiteyt peper [illegible] door nogh geleert worden sal niet het hebbende [illegible] groote [illegible] om d' selve op te koopen voort Engelsche schip alshier sal gekomen syn [illegible] niet [illegible] geaccommodeert

[illegible] dat op van dage de [illegible] was [illegible] [illegible] hebbe [illegible] op van dage [illegible] [illegible] hadde [illegible] langer tyt [illegible] eenige [illegible] [illegible] balance [illegible] op de [illegible] gesloten syn was [illegible] als anders gesonden hebben.

Jambe

Copye Missive p Lucas de Vogel uyt Jambi p de Fransois van Jetgo Jam aen d'Ed. gouverneur generael en d. Raden van India geschr. sonder datum,

N°.

5.

ontfangen uyt Jambi

Copia

Aenden E. Heer Gouvr. Generael

Erentfeste manhafte ende seer voorsienige gel: beminde heere

Weet u E.d. dat wy op den 18en Januarius Ao. 1637 bennen van Palimbang gegaen drie daegen nae dat den Wanckan van daer was gescheyden gekomen aen 't visschers dorp genaemt Sonsuwan daer den Wanckan voornt wy vonden leggen alsoo geen goeden windt en hadden toch nogh te bekomen des anderen daeghs daernae bennen twee Japanders aen landt gevaeren met eenen vaertuygh gekoght van Nachoda Abraham Inwoonder van Batavia desen Nachoda syn Volck mede nae landt varende hebbende kennis aen eenen Pangajoe (soo die seyden) seggende haer die toebehoorden ende onder ander woorden quaemen dat 't Volq aen landt siende quamen met haer vellen aen loopen met piecken als Crissen dit de Japanders siende haer geweer overleverden aen d' Volcke alsoo sy niet vegten en wilden Maer dat syt tegen den ander hadden overgelevert hebbende 't taecken den eenen Japander met Crissen ende piecken dat syn Ingewant buyten 't lighaem hinck met nogh meer moordadige wonden van menighte soo op syn hooft als 't gantsche lighaem dat deerlyck was om te sien ende des anderen daeghs inden heere ontslapen ende den anderen nogh in 't leven dat mede 2 a 3 swaere quetsuren op syn hooft dat ons dogh niet behoorlyck waere alsoo sy onder haeren Coninck staen hebben daeroover onsen Tolck Anas nae boven gesonden nevens de persoonen die 't feyt hebben bedreven om daer over regt

Jambi

Copye Missive p lucas
de vogel uijt Jambi p de
fraonis van Intgo Itam aen
d'hr gouverneur generael E
Raeden van India geschr.
sonder datum,

No.

5.

ontfangen uijt Jambi

Erentfeste manhafte ende seer voorsienige gestrenge
heere

Weet u Ed. dat wy op den 18en Januarius Ao. 1637 binnen van
Palimban gegaen drie daegen nae dat den Wancker van
daer was gescheyden gekomen aen 't visschers dorp genaemt
Sonsuwan daer den Wancker voor 't wy vonden leggen
alsoo geen goeden windt en hadden toch nogh toe bekomen
des anderen daeghs daernae binnen twee Japanders aen
landt gevaren met eenen vaertuygh gekoght van Nachoda
Abraham inwoonder van Batavia desen Nachoda syn
volcke mede nae landt varende hebbende kennis aen eenen
Pangayoe (soo die seyden) seggende haer die toebehoorden
ende onder ander woorden quaemen dat 't volcq aen landt
sijnde quamen met haer willen aen loopen met piecken als
crissen dit de Japanders siende haer houwers overlevende
aen d'volcke alsoo sy niet vechten en wilden maer dat syt
tegen een ander hadden overgelevert hebbende 't laetsten
den eenen Japander met crissen ende piecken dat syn
ingewant buyten 't lighaem hinck met nogh meer moordadige
wonden van menighte soo op syn hooft als 't gantsche
lighaem dat deerlyck was om te sien ende des anderen daeghs
inden Heere ontslapen ende den anderen nogh in 't leven
dat mede 2 a 3 swaere quetsuren op syn hooft dat ons
doght niet behoorlyck waere alsoo sy onder haeren Coninck staen
hebben daerover onsen Tolck Anas nae boven gesonden
neffens de persoonen die 't feyt hebben bedreven om daerover
regt

regt bij den Coninck te versoecken alsoo sulcx niet en kan
geleden werden dat sijn titel den Coninck daerover dan sal
en kan u Ed.t voor dese mael niet werden geadviseert
Maer met d'eerste besendinge die u Ed.t van Jamby is te
verwagten soo wij met Godt ten voorst hun [illegible] in
Jamby komen t'arriveren, Alsoo ons goet dogt den Mancha
hierom niet op te houden Maer sijn reijse opt spoedighst
te bevorderen op dat daeraen de Comp.e dient t magh —
geschieden niet anders met haer t Ed. Erentver te
Mankat te voorsienige heere hiermede eyndigende
Ed. Erentfer te Mankat te en Zeer voorsienige
Ed. heere met t'samen d'Ed. heeren Raden van India
bevele in de protectie Godt almagtigh tot langhdurige
heylsame regieringe en gesontheyt aen siel en lighaem
ende blyve uwer Ed.

Oitmoedigen dienaer

Ende was onderteeckent

Lourens Jacobsz dersom

Aen den Ed.e Heer
Gouverneur Gener.l
Ende d' E: Heeren Raeden
van India.

Erntfeste Manhafte wijse
gestrenge Heere.

Voor Ordre vant Opperhooft Sr in Jamby Cruijs at de Vogde
op den 12en Decembris, bij ondergeschreven gegaen, met den Stuijrman Jan
Sijmonsz naer Palimbang, met de Wanckan vanden Armenier
Jan Jaacob, daerinne de Cargasoen waren, bedragende
ruim 1000 R.s van den volgende partijen, om t' overige ten
meeste ten dienste vande E. Generale Comp.a te handelen,
daer mede wij op den 22en Decemb.r voor de Stadt Palimbang
gecomen, ende de vette aenden Coninck gebode laeten
hooden, door onsen Tolcq Jnat, dat buijten aen boort waren
die wij aen landt brochten, [illegible] over met de zeer
schenckagie, daerinne de Sloepen om vrije handel te
becomen, 't welcq vande [illegible] laen, dan naer weijnich
tijdt wederom [illegible], doort bedrijf vande Engelse,
die hier haer toenmael [illegible] gehadt, deese gingen groote
schenckagie doen aenden Coninck, dat hij [illegible]
conde [illegible] brengen, wij spraecken gesamentlijck
op dat het soo lange, [illegible]
te wesen, [illegible] Coninck gegaen met den schen-
-kagie voor sijn kindt, volgens [illegible], alsoo die
besnoeden soude werden [illegible], ende met [illegible]
[illegible] handel [illegible] was, seggende
dat de Engelsen geen tol [illegible] naer voor [illegible],
dat de Hollanders sijn groote vijanden waren,
als anders soo veel quaet als sij tegen haer spreecken
conden, tot naedeel van onse Comt.e Wijdaer op den
Coninck antwoorden, dat hij meest heer van sijn
landt waere, ende best wiste watgeen hij soude te
doen, dat meest profijtelijcxe voor sijn landt soude
wesen, als mede te [illegible] inde voorleden jaeren van haere
Stadt te Bantham, Maccassar, Jamby, als inde
negorije Palimbang, dat sijne hoocheijt seer wiste,
de Coninck daer op antwoorde, dat d' Engelsen bij
hem waren geweest met den schenckagie dachs te voorens
om te leenen 1000 R.s van den ende menichte van capitael
die sij dan daer voor peper wilden coopen, daer den
Coninck niet toe conde verstaen, alsoo sij geen
niet een Coninck van haer gedurende tijdts in
Palimbang haer afgescheept te peper haer betaelt
dat haer geweldich, niemant [illegible] op[illegible], ende ons
weder licentie gegeven om peper te coopen.

Jn

In Palimbangh hebbe Peper becomen voor rekeninge der
vande Compagnie pls 180. 82 catty, daer van mede naer
Jamby genoomen pls 30.10 Catty, alsoo dese want van
het selvige niet laden en conde, ende dese 30 pls brengen ge
oncosten toe ofte schencagie als anders, maer alles te
laste van 150 pls 12 Catty, alsoo de Ordre van
Luijcas de Vogel opperhooft in Jamby is goed ende
de Comptoir van soo weynich oncosten te belasten als moge
lijck wesen, alsoo den Armenier de helft vande
profijten sall genieten, ende de voorgenoemde
30 pls 61 Catty Peper, sall noch eenige oncosten mont
huijsvoon van Maendt gelt winnende Doch souden
geexcept worden, dat se genoech betaelt sall worden
maer als ons licht sall wesen, daer ick behoorlijck rekeningh
aen Sr. de Vogel sall van doen, voor 150 pls 12 Catty
gelieft UEd. t'Comptoir Jamby voor te laten en
crediteren, alsoo daer gebruijck sal werden, ende ons dese
gaet mette Armenier den Coleq Anat, zijn Peper
voor rekeninge vande Coleq Anat 5 pls bedragende
25 pls het welcke sijn UEd. sende, daer de Armenier
mede voor betaelt heeft het, soo veel als UEd. daer is
toe leggende, gelieft UEd. het mette Oversten aent Opperhooft
in Jamby over te laten schrijven, hoe veel daer sall
werden betaelt, dese staen binnen achte ende dagen gereet
tot Comptoirs dienste in alle behoorlijcke saecken, daer Sr. de
Vogel het mijne vermisse, anders ider eens hem can van geven.
d'Inwoonders alhier zijn het ontbloodt van gelt, het
welcke een groote oorsaecke zijnde, dat het medegenomen
Cargasoen, tot soo hogen prijs niet en can gesleten
werden, als voordesen, ende de Peper met te tegen
contanten willen handelen, het waere te wenschen
hier eenige Contanten waren, met een schip van 50 à 60
lasten, vertrouwe vastelijck sijn ladingh in corte
becomen soude, ten anderen onder Engelsen ende Onder
cooplieden voor dit Monsson, dat zijn 4 à 5 maenden
stil souden moeten sitten, waer omme dat ick mij op de
spoedichste naer Jamby sall begeven, om te sien
of daer eenich outfit soude bevonden werden van
contant, om spoedich weder herwaerdts te begeven,
terwijl tegenwoordich de Engelsen niet en hebben
van Cargasoen anders als een menichte slechte pitjens
die niet gaen te banderen zijn, sijnde van haer gesonden
dat sy met haer schip de Hampton, een Cargasoen hadden
becomen van 60 duijsent ewerdt, daer ende

Tristo

ses keerlen mitgaders, in alles niet meer zijnde, als 3 partij
cleeden, 1 back taback, alle welcke, de d.e roode salempouris
L d.e roode betilles, dat is het geene zijnde mede hebben bevonden,
van haer Vader gesonden zij hem hebben geschept, gedu-
rende mijne tijdt in Palimbangh, can ick noch aen U Ed.le
geen rechte eschiedt schrijven, daer zullen dan nader hooren. /

Op het vertrecke om onse afscheijdt te nemen, hebbe [illegible]
Coninck wegen de Stadt wegh gesloten hier in Palimbangh
door S.r Vogel met den Brack hier (laetst) de sleutels ons weder
gelevert, om naer Jambij te brengen, nevens desen stierdt
den Coninck een brieff aen U Ed.le bij welcke hij versoeckt
wegens zijn volck bij de Nederlanders gevangen zijnde, den
tersoom int getall, daer nevens haer eijgen, dat die mochte
werden weder te rugge gesonden, soo U Ed.le met hem [illegible] te
[illegible] ende [illegible] geliefde te bevestigen, de [illegible] noemen
haer naemen zijn Nadinas, Pagoda, Jaten, Salangh, Becken, Kedij
Jiwoocke, Kedij Pertil, Kedij Codingh, dese 6 jongste zijnde
magh [illegible] vanden Pangoran, gelijck hij in zijn nevens haer
brieff is [illegible], voorders meerder in zijn brieff, van
wegen hier in Palimbangh een logie te stabileren, waer dat men
ons nae souden begeeren, gelijck wij in Jambij doen, voorders
van [illegible] als anders, dat alles U Ed.le sall connen vooghen in den
brieff voornoempt, de Coninck versoeckt met [illegible] te
[illegible] door U Ed.le van Batavia [illegible], robijnen,
1 gouden ketinge, 3 a 4 st. bulckrijdt, 1 Suratts Comptoijr,
ingeleijdt met een van [illegible] [illegible], bloemwercke, gesocht
den Coninck een [illegible] vande Wanckengoet [illegible] laten sien,
het welcke hij ten dancke wil betaelen, [illegible]
of [illegible], wij souden wel vanden toe of gaede, daer Coninck
[illegible] daer van aen U Ed.le schrijft, dat hij [illegible] gelaten
goet [illegible], den [illegible] hebben wij hier ingecoght 1 st. tegen 5 a 6
van [illegible] als [illegible] hier nevens gaende can werden gesien. /

[illegible], Admirael vande Zee [illegible] van Jambij, die nu
[illegible] met den Pangoran [illegible] alhier is gecomen, versoeckt aen
U Ed.le goede raedt, aen weder zijden met [illegible], [illegible],
[illegible] hadden, dese is de Nederlanders geleden toegedaen, gelijcke
aen ons hier ten dienste vande Comp.e [illegible], in alle voor
vallen [illegible], by den Pangoran Palimbam, daer hij [illegible]
groot [illegible], desen [illegible] mede 5 maenden om mij weder naer
Jambij te brengen, volgens ordre van S.r de Vogel [illegible] in
Jambij die [illegible], met andere Ed.le Heeren, [illegible]
ick U Ed.le voor dees tijt geen [illegible] t'adviseren, [illegible]

E: [illegible] ende [illegible] voorsienige Ed.le Heeren
met [illegible] van India, [illegible]
van Godt Almachtich, tot langhduerige heijlsame regieringe,
[illegible], aen ziele ende lichaem, [illegible] U Ed.le

Onderstondt.

ter zijde stondt

Actum op de Reviere voor
Palimbam adij 15.den Januario
A.o 1637.

Ootmoedigen dienaer. [illegible]

[illegible] Jacobssen Dorhout

Copia

Missive van wegen Westphalen

Laurent Dorzoit, ingesl.

Dalmibenge, 14x Vanechange

ontfangen

Eerentfeste manhaftste en seer voorsinige gebieden[de]
Heere,

Weet U Ed: dat wy op den 10en Januaryo A° 1637 binnen van
Palimbam gegaen drie dagen naer dat den Wanckan van daer
was gescheyden: gecomen aende bir Jegers dorp genaemt Son,
Sunan, daer den Wanckes voornoempt bly vonden leggen, alsoo
geen goeden windt en hadden, toe nogh toebequaemes des anderen
daeghs daer aen quamen 2 Japonders aen landt gevaren
met eenen barkuysie gevoegt van Kaigoda, Abrahamm Ja-
woonder van Batt:a, desen Kaigoda syn volck mede aen
landt voerden, hebbende kennis aen eenes Pangayoo (soo de
landt volcken hebben, ende onder ander
seyden) seggende haer die toebehoorden, ende onder ander
woorden quamen, dat 't volck aen landt sinde quamen met
haer voeten aenloopen, met pieken als een ——— tes dit de
Japonders sinde haer gewelt overleverde aen de volck,
alsoo sy niet vechten en wilden, maer dat syt leggen een
ander hadde, overgeleevert hebbende 't lachen den eenen
Japonder niet beter ——— den ende piecken, dat syn Jngewant
buyten 't lichaem hinck met nogh meer moordadige wonden
van menighte soo op syn hooft als 't gantsche lichaem, dat
deerlyck was om te sien, ende des anderen daeghs sinde hem
ontslapen, ende den anderen nogh indt leven dat mede 2 a 3
swaere quetsuren op syn hooft, dat ons dacht niet behoorlyck
waere, alsoo sy onder haren Coninck staen, hebben daer
over ontsien Volck Anab nae boven gesonden, meenende de p[re]sone
die 't hooft hebben bekennes om daer over recht by des Coninc
te versoecken, alsoo sulcx niet en can geleeden werden, wat
justitie den Coninck daer over doen sal en kan U Ed:
voor deese maent niet werden geadviseert; maer met de
eerst te besendige die U Ed: van Jamby is te verwachten,
soo wy met Godt tes voorst tes spoedelyck te Jamby come
te arriveeren alsoo ons goedt dogt den Wanckas hierom niet
op te houden, maer syn reyse opt spoedigste te te vervorderen
op dat daer aen de Comp:a dienst aen mag geschieden, niet
anders met haest Ed: Eerentfeste Manhafte voorsinige
Heere hier mede eyndigende

Ed: Eerentfeste Manhafte ende seer voorsinige Ed:
Heere met samen de Ed: raden van India, bevele ick
de protexie Godt almaghtich tot langduyrige heylsame
regieringe ende gesondtheyt aen siel ende lichaem ende blyve
mijn Ed: ——— Oetmoedigen Dienaer

onder stondt geschreven
onderteyckent
Louwrens Jacobsen dorsent

Copia

Aenden Ed: Ho: Gouverneur Generael ende d'E: Heeren raden van India —/

Erntfeste Manhafte wyse gestrenge Heer/

Door ordre vant opperhooft in Jamby Lucas de Vogel
op den 12en december ben onder seyl gegaen, met den stierman
Jan Symonsz naer Palimbam met de wanckas vande Armuyden[?]
Jan Haaroz, daer neffens een cargasoen cleden bedragende —
wel 2000 realen van 8en volgens factuyre, omt selvige
ten meesten dienst vande Generale Compe te verhande-
len, daer mede wy op den 22en december voor de stadt ben-
nen gecoomen ende de weete aenden Coninck hebbe laeten
doen, door onsen tolck, quas[?] dat brieven aen hem waeren,
dien wy aen landt brochten, leverden over met een vereeringe[?]
schenckagie, daer neffens versochten om vryen handel te
becoomen t'welck wierde toegestaen, dan naer weynich tyt
wierder verbooden, doort bedryff vande Engelsche, die
hier haer eenmael neder hebben geset ende een hooge groote
schenckagie deden aenden Coninck dat sy sulcx conde te
wege brengen wy hoorden geweldich murmo[?] op dat het soo
toeginck het welcke heel vreempt scheen te weesen, ben by
den Coninck gegaen met eenen schenckagie voor synen kint[?]
volgens costuyme alsoo die besnedden sonde werden bereyt[?]
ende met eenen gevraecht, of ons den handel ontbooden
was, seggende dat de Engelsen hem tot verscheyde malen
voorleyden, dat de Hollanders syn groote vyanden waeren,
als andere soo veel quaet als sy tegen hem spreecken conden
tot nadeel vande onse compe, wy daer op de Coninck ant-
woorden dat syn Mt van sijn landt waere ende best wist
wat hem, toe conde te doen, dat profytelyck voor syn
landt sonde weesen alle mede te pas inde reeden quam, van
haeren handel to Bantam, Maccassar, Jamby als inde
Regery Palimbam dat syn hoocheyt selver wiste/ de
Coninck daer op antwoorde dat de Engelsen by hem waeren
geweest met een schenckagie daechs te vooren, om te —
leenen 2000 realen van 8en ende vermochte van hetter[?]
die seyden daer voor peper stilde[?] coopen daer den coninck
niet toe wilde verstaen, alsoo hy hem met eenen bemmue[?]
van haer gedurende tyt is Palimbam haer aff gescheepte
peper hadde betelt dat haer geweldich meninge heeft doen
op breecken, ende ons wierder licentie vergundt om peper
te coopen /——

In Palimbam hebbe peper becoomen voor reeckeninge vande Compe
pls 180, 824 catty daer van mede naer Jamby genomen
pls 30, 70 catty alsoo de wancas het selvige niet laden
en conde, op dese 30 pls brengen geen oncosten tol
ofte schenckagie als andere maer alleen des laesten

van

van 150 p^ls 12 Catty alsoo de ordre van Lucas de Vogel
Opperhooft in Jamby is houdende de Comp^e van soo weijnich
oncosten te belasten als 't mogelijck sonde wesen alsoo den
Armenier de helft vande profijten sal genieten, op de
voorgenoemde 30 p^ls 61 catty peper sal nogh veel oncosten
mondtcosten huijrloon van maendtgeldt winninge p^o soon
gebraght werden datse genoegh beswaerdt sal worden meer
als ons lief sal wesen, daer ick behoorlijcke kennisse
aen Sr de Vogel sal van doen voor 150 p^ls 12 Catty ge-
lieft U E: 't Comptoir Jamby voor te laten crediteeren
alsoo 't daer geboeckt sal werden: meijnende deselve gaedt met des
Armenier den Colck anas sijn peper ende voor kleede
vanden volck amaat 5 p^ls te samen 25 picols het welcke
sij tot U E^d: sende daer den Armenier mede voortgae,
kendt heeft soo veel als U E^d hier is toeleggende ge-
lieft het met den eersten aende opperhooft in Jamby over
te laeten schrijven soo veel haer sal werden betaeldt dese
staen bij naght ende dage gereedt tot Comp^ts dienst
in alle behoorlijcke saecken daer Sr de Vogel getuyge-
nis met 3 andere neven hem can van geven /
De inwoonders alhier sijnde seer ontbloot van geldt het
welcke een groote oorsaecke sijnde dat het minder genomen
Cargasoens tot soo hoogen prijs niet en can vertiert wer-
den, als voordese ende de peper meest tegen contanten
willen verhandelen, het ware te wenschen hier eenige
contante waeren, met een schip van lasten 50 a 60 ver-
trouwe dat het sijn ladinge niet condt becomen sonder ten
anderen om de Engelse een ondercoop te doen voor dit
Mousson [illegible] ... dat sij een 4 a 5 Maenden stil sonden
moeten sitten, waer over dat ick mij opt spoedighste
naer Jamby sal vervoegen, om te sien of daer eenige
outset sonde bevonden werden van contandt, om spoedigh
weder herwaerts te vervoegen ter wijl tegenwoordigh de
Engelse niet en binnen hebben van Cargasoens anders als
een weijnighe swartte sitsen ~~[illegible]~~ die
niet ganckbaer en sijn sij luiden van haer verluijden dat
sij met haer schip de Campher een Cargasoen hadden becomen
van 30 packen cleeden daer neffens 6 kisten met geldt
in alles niet meer sijnde als drie packen cleeden 1 pack
[illegible] ta tellet 1 d^o roode salempouris 1 d^o roode
betilles dat is het geene sij daer mede hebben becomen
van haer peper hoo veel sij weggegeven hebben haer ge-
duijrende tijt in Palimbam can ick noch aen U E^d: geen
reght bescheydt schrijven, dan sullen daer naer vernemen
Opt vertreck van onse [illegible] bescheydt te mijnen hebbe
versorght aenden Coninck wegen 's Staets [illegible]
hier in Palimbam (door Sr Vogel met de Barck hier
waer [illegible] is ons weder geeijscht om naer
Jamby te brengen [illegible] den Coningh een
[illegible] aen U E^d: bij de welcke hij versocht we-
gens

wegens syn volck bij de Nederlanders vermoort
sijnde 7 persoonen int getal, daer nevens gaeres singan
dat die moghte weder werden te rugge gesonden, soo U E.
d.t met hem een vaste verbontenisse te ende wrede
gelieft den te boven syns, de persoonen haer namen,
syn Radialis pagoda, Jaka, Salan berkat, kerij ...
kerij Pentil, kerij Coning dese drie, hooge te syn
maagschap, vanden pangaran, gelyck hy in syn nevensgaende
brieff is vermeldende. Voorders versoeck ic sijs brieff van
wegen hier in palimbam een logie te stapeleren waer dat
wij ons nae souden reguleeren, gelyck wij in Jamby doen,
voorders van tolle en anders dat alles U E d.t sal connen beoogen
insgelijcx brieff voornoempt de Coninck versoeckt met de eerst
besendinge door U E d.t eenige diamanten, robynen, ... gouden
ketting: 3 a 4 pees bussen ... compe ingeleydt met
been van olephants tanden bloemwercke, gelyck der Coninck de
Admiral vande Wamtran heeft laten sien, het welcke hy
ten dancke wil betalen, 't sy met ... of te peper wij souden
wel vanden t'gol op gaelen, dan de Coninck selver daer van
aen U E d.t schryft dat hy de heeft gelangeerdt heeft de
peper hebben wij hier ingecoght 1 pe. tegen 5½ ... van ...
als per reeck.e hier nevens gaende can werde gesien /
kerij semo Juda, Admirael vande Re.e, Inwoonder van Jamby
die nu hooght met des pangoras, ... hier is gecomen, ...
soeckt aen U E d.t ... ende ... met lelies,
breedt twee 2 vingers lanck ... baden, ...
Nederlanders geweldige toegedaen gelyck aen ons hier ten
dienste vande Comp.e heeft betoondt in alle voorvallende
saecken by den pangoras palimban, daer hy veel by vermag
ende groodt by synde, desen hoeft ons mede 5 mannen om
my weder naer Jamby te brengen volgens ordre van ...
... in Jamby die sulcx heeft gevraeght: met anders
voogel ... in Jamby die sulcx heeft ... te ...
E d: ... ick U E d: voor dese tyt hebbe te ...
adviseren sal desen eyndigen /
E d: ... te ... ende seer voorsinnige E d: ...
Mede samen d' E. heeren raden van India bevolen inde be-
scherminge van Godt almachtig tot langduyrige geluckige
regeringe ende gesondtheyt aen siel ende lichaem, ...
... E d:

onderstondt
oitmoedigen dienaer
ende was onderteyckendt
Lourens Jacobsen dorsoudt
A.o 1637

Actum op de revier voor
palimbam A.o 15 Januarij
A.o 1637

Galenbang

Copye van de Brieven van Laurens Jacobsz dornhout van palimbang ad Hr. d' E. d' Ge gouverneur e de d' Ed' Heeren Raden van India geschr.

R.

Ed: Achtbare, Manhafte, wie wijse seer voorsienige H.r d'Ed: Heer Gouver=
neur Generael Anthonio van Diemen
en d'Ed: H.ren Raden van India.

Desen is Copy met een Maleyer van Jamby aen 't schip
N: Enckhuysen, om u Ed. toe te comen naer schuldigen plicht
met behoorlijcken reverentie, dient haer Ed: deses naer ons
jongste gedateert, op het laetste van october met Langerack
naer Jamby, het welcke op den 2.e november aldaer arri=
veerden, en met Enckhuysen op den 5.e daer naer dat Lange=
rack van ons is gescheyden, hebben op den 12.e & 14.e vier
vaertuygen verovert, daer van de Portugysen met hun
sijn ontvlucht, quamen van Boulangh naer Malacca,
haer ladinghe was Barpuys, matten, 10 a 12 sacken soo
erten als boonen, ontrent 400 ℔ nagelen, en 3 last rijs,
de E. vice commandeur is met Conkerraen, dienen ende
Wenhuysen van Pera bij ons verschenen, met rapport
als dat met haer vaertuygh op den 16.e october, tot
drie achtereenvolgende nachten hadden geslagen, ende
op den 6.e deser met de sloep van Conkerraden, die men &
Wenhuysen van boven de Revier Pera, alwaer tegen
alle orders soetwater op waren gevaren, hebbende drie
Javaensche Jonckens in brant gestoken, verclaerden ooch
de Chineese jonck daer lach met meer Javanen ende
Macassaren, vier Atchynders om den Coninck te lichten,
naer dat haer gesyt was, want noch wel 2 dergelijcke
van boven waren, als voorens op den 6.e deser beneden
comende, hoorden dapper schieten, buyten conden niet sien
als den roock, daer op aenroeyde, met mat volck, op des
avont aen boort comende, vonden Conkerraken onder 16
huysken, daer bij een hart, het welcke van 4 andere
vaertuygen windwaert op geboucheert worden, en doordes
nacht schappeerden, maer vonden haer op den 7.e ontrent
de huysken, die vervolchde onder de wal op 12 voet water
oversulcx affwonde, ende de huysken met haer steven
naer de onse wende, schooten dapper, sonder dat haer van

drooghte

Palembang

Copye van de Brieven By
Laurens Jacobs dornhout van palimbang
ad Heer Gouverneur
en de Ed. Heeren Raden van
Indien geschr.

R.

Ed: Achtbare, Manhafte, wijse ende seer voorsienige H[eere]n: d'Ed: Heer Gouver-neur Generael Antonio van Diemen En d'E H[ee]ren Raden van India.

Desen is copie met den Maleyer van Jamby aen 't schip N: Ouchuysen, om u E toecomen naer schuldigen pligt met behoorlijcken reverentie, dient haer Ed: desen naer ons jongste gedateert, op het laeste van october met Langerack naer Jamby, het welcke op den 2e november aldaer arri-veerden, en met Ouchuysen op den 5e daer naer dat Lange-rack van ons is geweest, hebben op den 12e & 14e vier vaertuygen verovert, daer van de Portugysen met hier sijn ontvlucht, quamen van Boulangh naer Malacca, haer ladingh was Sarpuys, matten, 10 a 12 lasten soo rijsten als boonen, omtrent 400 lb nagelen, en 3 last rijs, de E vice Commandeur is met Conkerraen, Diemen ende Wonzuysen van Pera bij ons verscheenen, met rapport als dat met haer vaertuygh op den 16e october, tot drie achtereenvolgende nachten hadden geslagen, ende op den 6e deser met de sloep van Conkerraen, Diemen & Wonzuysen van boven de Rivier Pera, alwaer tegen alle ordre [illegible] op waren gevaren, hebbende drie Javaensche joncken in brant gesteecken, verclaerden ooch de Chineese jonck daer laegh met meer Javanen ende Macassaren, vier Ategijnders om den Coninck te lichten, naer dat haer geseyt was, want noch wel 2 dergelijcke van boven waren, als voorts op den 6e deser beneden comende, hoorden dapper schieten, buyten conden niet sien als den rooch, daer op aenroeyde, met mal volck, op des avont aen boort comende, vonden Conkerraen onder 16 fuysten, daer bij een jacht, het welcke van 4 andere vaertuygen wintwaert op geboucheert worden, en door de nacht schapeerden, maer vonden haer op de 7e omtrent de fuysten, die verwolghde onder de wal op 12 voet water oversulcx afftwende, ende de fuysten met haer [illegible] naer de onse wende, schooten dapper, sonder dat haer van

drooghte

droogten bejaren, d'onse soreghden een nieu schroums van
Goa mogten sijn tot haer vorige, waer over hebben geen,
soeveert ons te waerschouwen, gelijck op den 15e is geschiet
bij den anderen hebbende missive eerst uijt den Otter ge-
cregen, tot ons leetwesen ons gemist hebben, hoewel
wij op den tijt wesende, tusschen den 22e en 25e hebben
int vaerwater gewerst, naer wert tael hebben van Maleijers
dat dicht bij Sumatra uijt waren geloopen, laetende —
haer genoech Carmion gesien te hebben, ende sonder wacht
voort sijn gevaren,

Wij hebben het doeck van Langerack belogt, ende daer bij
gevonden te wesen: bij den schipper Wopken .... Ra. 80
Bij Jan Claesz van Hasselomme .... Ra. 1 3/4
Bij Hendrick Sijmonsz Bootsman .... Ra. 2 1/4
Bij Hendrick Sijmonsz Bootsman .... Ra. 6

Somma Ra. 80:-

Voor Jambij vertrocken mij aen schipper Jan Duijn. —
Met de comptoir van Langerack op den 19e deser hebben be-
vonden, dat die van Nr. Enckhuijsen op 5 vercken speck
ende 16: lasten Rijs, 1200 lb broot, ons provisie heeft
gevoert, het welcke buijten haer Ed: en onse verradinge
gaet, wat belangt de Rijs hebben noch wel voor het —
maenden, maer de roste mach niet langer als aencomende
maent, alsdan moeten het nieuwe aentasten, want be-
vinden ons gemonteert 360: koppen, uijtgesondert 24 swaer
gevangen Maleijers, seggen Jambinesen te sijn, sonder
dat bij laetst kargada genomen, nevens met den anderen
de Malacxse macht te bevogen, om alsoo op een nieuw
ons te verdoelen, Actum int Jacht Bleijswijck den
20e Novemb., leggen ten ancker voorde straet Brouwer.

Op den 21e Novemb. hebben Bleijswijck, Nassou van
nodich voutgout versien, Langerack soo veel als den tijt
conden lijden, want hadden soo veel als met 2 pompen
conden gaende houden, overshalven ons in haest naerden
E. vice Commandeur transporteerde, om een ieder sijn
provianden te leveren, en Langerack te ontlasten,
om met den eersten te voorsien, naer alle mogelijcke
vlijt hebben den E. vice Commandeur met gevonden
aen

an Ludsongh daer geruïneert was, vermoeden dat
oostwaerts Jacht met hen gehadt hebben, ende niet op
conden comen, gelijck op den 25.e deser tusschen Caijonghen,,
te en Carimon bij een comende, ons verclaerden, dat op den
23.e voornoempt, op den Vyant Jacht gehadt hadden, op
wel 40 a 50: seijlen, onder welcke waren 17 a 18 Jonckes,
1 galeij, eenige Gelieaten, voorts allerleij cleijn vaer,,
tuijch van Maleijers, Javanen, dewelcke door ons Jachtes
in tween gesepareert werden, vermits 't crachtige Coeler
int vervolgen stacken drie Javaense vaertuijgen in brant
te waeren gevoelt dat hier inde rivier gelegen neevens Jeza
de Coever, die haer streckt naer Jhoor, van welcken den
Vlacke loijt, op den welcken Wanhuijsen en Duimen vast
geraeckte, niet sonder perijckel, het souden de Jonckes
verwoordert hebben, want wachten naer malcander
als den eene Loo naeden ander, voor dat sagen in de,,
sonden Kapen waeren, Somma tot ons leetwesen niet
anders conden geschieden, Hier op hebben onse resolutie
verandert van Malacca te besoecken, maer den Vyant
naer Jhoor te vervolgen, geven ondertusschen seer sijn
gebrecke van Victualie, slechte ordre in maten ende
gewighten, want boven gesoijde Rijs & Speck, quamen als
last boven te cort, met 1200: ℔, Ick dachten noch
voor ses maenden Rijs te hebben, maer om gesocht
& gevisiteert is maer voor 4 maenden schaers, doch
hoopen ondertusschen wederom hier off daer wat
te crijgen, het Sout is door Coeckte in langhstrack
veel gespeckelt, van welcken den schipper van Ou,,
huijsen, hem absoluut & weijgerich int opnemen is geweest,
het welcken wel voor ballast mocht overgenomen heb,,
ben, in plaets vant vrijghteloos schut, dat tot defensie
behoorden te varen, doch het schijnt dat beter sout
van te verachteren, Somma hebbe omtrent 8 lasten
sout, naer seggen, door malcander int Jacht Batavia
ende de Bael naer boven gesonden, wat vant ander
noch sal comen sal den tijt leeren, wij hadden het ver
cocht tegen 20: R.a de Coyangh, doch vermits het
doorden anderen geworpen lach scheijdender uijt

want

want die van Siacka het Oremb sout niet en begeeren.

Den 27en arriveerde voorde oostcant vanden oude straet, al„
waer door gisteren avonden Sabandaer, ende sijn onderdanen —
verstonden, datter 12 Jachten met eenige Galiatten voor
Jhoor lagen, met intentie haer vaertuijch uijt Maccou —
waer te nemen, van welcken een Wanckan in d'eijlanden
van Tymon lach, naer het rapport van gouv: Maloijers —
oversulcx transporteerde ons naer Barboquiet, alwaer
op den 20en Novemb arriveerde, ontmoetende eenige —
Pazanders, gelijck oock den 29 andere, die het selfde affi„
meerde vanden Wanckan, oversulcx hebben goet gevond
den E vice Commandeur met Couckercq, diemen ende —
Wenzuijsen derwaerts te senden, ende wij met Heloijs„
wijck, de Vos, Langerack en Nassou, ons naer Pisangh
te begeven, om d'advijsen van haer E waer te nem.
naer dat de jachten naer behooren geprovideert —
hadden, is den E vice Commandeur op den 30en van ons
naer Tymon vertrocken, Godt geeft hem voorspoet
wij vertrocken s'nachts laveerde opwaerts naer —
Carimon, —

Op den 5en decemb omtrent Carimon gecomen sijnde, vergaderde
14 Sambuicken met ons prauwen, die bij den vice Command:r
omtrent Cabo Rachado verovert sijn.

Op den 6en nachts ontmoeten ons 7 Javaense vaertuijgen, van
welcken 6: Oraps bij ons verovert wiert, niet in als ballast
& 16 stucken tin, ider van ontrent 60 a 70 lb, want
vluchten met haer Cingans, die door het ondergaen van
maen, ons verduijsterde, hoe wel onse sloep tegen
den wel 3 uijren slooch, tot dat geen cruijt meer en —
hadden, ende de Javanen haer vaertuijch int bosch vast
maeckte, soo dat d'onse met twee gequetste aen —
boort keerden, —

Op den 8en meenden gouv: Javanen weder te vinden, daer int
bosch gevaren was, niet vindende, deden visiteren inde
joncken, ende staecken daer den brant in, want het kouw
voor was, om daer mede op te geraecken. /

Den 9en geraeckte aen Carimon, alwaer den 10 & 11 water —
haelden, liepen naer Pulo Pisangh, alwaer op den 12en

arriveerd

arriveerde, maeckten preparade, om Nassou & Langeraeck
te setten, dicht en schoon te maecken, geel daer mede vanden
14 tot den 17.e aen 't Strant besich waeren, soo dat Langeraeck
van 14 streecken in een glas te pompen op 300: streecken,
gebracht hebben, maer niet soo veel als wel vereyscht /
want veel sel gegoten was, daer geen tyt deesten toewenden
vermits het saysoen vande Macaus vaerders.

Den 21.e vertrocken van Pulo pisangh, ende quamen op den
22.e onder Carimon bij Komerwael, alwaer haer Ed:
missive ontfangen heb, naer welcken ons naer 't mogel
sullen reguleren, Wij hebben ons dadel naerde Straet
Sincapura vervoecht, alwaer op den 24.e van twee
Sabandars over de visschers verstonden, dat de voorige
fuysten noch in Johoor lagen, ende dagelijcx 6 a 7:
Gallioten aen alle canten over en weer voeren, ons
altijt naervolgden, wij hebben haer met schenckagie
van twee haer gebroeders onse gevangens, met eenige
cleijnicheden vereert, op de beloften een van haer
naer Pahan souden vertrecken, om de grooten aente
raden wel naer Batavia mochten varen, om haer u Ed:
vrientschap te verwerven, waer op van ons een pas
versocht, het welcke hem vereerde, wij raden haer
aen met haer waren, vrij naer Batavia te mogen,
varen, ende niet naer Malacca, daer in sij ons de
belofte gaven. /

Den 30.e d.o van Sincapura, arriveerden aen Bergequir
alwaer terstont lieten water halen, voor 6 weecken,
tot dat op nieujaersdach geprovideert waren, Stec-
ken met calmten en harden stroom, naer Peter Branca
geraeckten tegen een clip, doch geen schaden, Godt lof

Op den 2.e Januarij A.o 1637 geraeckten een stuck weeghs
buyten, omtrent 3 mijlen van lant, geanckert leggende
stont een hart weer aff, soo dat een ancker verloren,
met teenen sijde en Zee, op hoopen wat te vangen,
geel Godt lof op den 4.e, door het naerjagen dit
cleijn Macaus vaertuijch hebben becomen, door Lange-
raeck dien meester is van ons allen haesten, maer is soo
qualyck

qualijck gestelt van Laccagie, dat eenparich geoordeelt
is, u Ed: met de prijs te verschijnen, besloote hadden
met ons voorts te continueeren, op 1½ graet buyten
Barbuyda, ons ligtels met haer weer te rijden —
sonde ontsincken, vertrouwen door Godes hulpe —
ende haer Ed: ordre hier met kielhalen can voorge-
comen werden, want op sommige plaetsen door-
geten is, daer niettemin seer swack, soodat om het
selfde te remedieeren veel tijts souden vereijschen —
die ons nu te cortvel is, Wij laten de ladingh
vande prijs Jesu Maria Josef in haer geheel, uyt-
gesondert eenige eetbaere waren, met eenige stoffjens
tot behoefte van cleedingh voor ons principaelste
Officieren, vertrouwende dat haer Ed: het selve in
effect sullen laten sorteren, noch een Cassjen —
uyt het ruym gelicht wel toegesegelt, niettemin —
principaelste vanden Capiteyn, bestaende in
acht stucx doosen off patjens, daer onder twee
fleschjens alle wel gesegelt, naer haer seggen seer
costelijck is, het welcke wij te samen bij den anderen
hebben gepackt, in een Leeren Boxet bij ons ver-
segelt, nevens het gout in Langerack gescheept
te samen 3 stucken, het welck is het principaelste
Wij vertrouwen dat haer Ed: een goet genoegen sullen
hebben, want weynich ofte niet onder de Matrosen
Soldaten ofte gevangenen is geroovert, door goede
en getrouwe sorge vanden schipper Vans, tegen-
woordich op Langerack, bij ons en den Raet als
schipper gestelt, welcks ampt nu al t'sedert
[illegible] tado, sonder eenige verbeteringh heeft
bedient, te vooren heeft ampt van Stuijrman —
in t' schip op Conkeraen bedient, int gevecht heeft
hem manmoedich gequeten, en meermaels, soo dat de stucken
van verkompt heijt ende voor uijtwijst, soo dat hij
avans van een goet schip & tractement van dien
aen —

aen haer E: tegenwoordige staet, wel bewust sijnde
haer Ed: den vrindt aen de getrouwe dienaer sullen —
hebben, Wij versochten gemt: schipper, met alsulcken —
officieren wederom bij ons mochten verschijnen, voor
ders sijn ons mogelijck gewest, den Capiteijn met den —
Coopman vande veroverde prijs, om haer vrijheijt
alsoo getroude luijden sijn met vrou & kinderen, die
op haer winst moeten leven, hebben om rede wil haer
te samen int getal soo blancken, Mestice, Chinesen,
Japanders 56: sulen voorgemelte twee persoonen, met
haer bloet verwanten, bidden wij haer Ed: ootmoedich te
begeren, als oprechte Coopluijden, die alle haer bij
een hebbende armoede ons hebben gebracht, soo ken dat
vaarteel geloven niet anders en hebben als haer
clederen, en het faveur haer Ed: om haer lichaem
als eerlijcke luiden te onderhouden, wij en twijffelen
niet off ons bede sal strecken, tot een meerder —
victorij, bij aldien sulcken avontuere haer voorviel —
mochte verwatten, Dat de hoevele van wiringens
gevangens sijn op Malacca gebracht, can haer Ed: uit
van haer weten, want daer eenige onder haer sijn, die
mede inden slach waren, Wij hebben uijt haer [illegible]
als dat een vande drie Jachten, d'onse een ge-
nomen hebben, de twee anderen noch niet claer waren
om te vertrecken, noch niet weten waer dat haer
coursse souden nemen, het welck mijn dunct buijten
Reden loopt, daerom ons spoeden met Langerack aff
te laden, daer in schepende boven het gemelte nagels
Nachjens nagelen, 15 schuijtjens Chin, ijder weegt
omtrent 60 a 70: lb, alles claer bij recepisse —
blijckende, Wij versochten met den eersten Langerack
versien sijnde, wederom tot ons versterckinge te —
hebben, niet nodich: van 4 vaten pick, 4 anckers, een
van 1100 lb, een van 1000: lb en een van 9 a 800 lb
1 van 700 lb, 2 werpanckers van 250 a 300 lb, twee
tonnen van 4 duijm, 3 tonnen tusschen de 12 & 8 duijm
2 vaten harpuijs, hebben de prijs met 2 anckers &
tonnen

touwen versien, boven dien hebbende pr. certen tijt
drie anckers verlooren, buyten Baerbekel cort hel
anckers & touwen.

Hadden wel nodich 2 Zijden pompeerde, want daer van
ontbloot zijn, met een bael Cannefas, & een Cleverdoeck
mede VOO: Ed: Cruijt dat goet is want het soo slecht
inde vloot bevalt, dat in voor zijden in schanden
souden geraecken, hebben nodich 12 loot eynen, goede
stuyrluyden hebben van doen, Medicamenten als bij
dese ingeleyden, haer Ed: can beoogen, Wij hebben
uijt Langerack twee stucken met 2 a 3 vaten Cruijt
twee vaten vleijsh gelicht, laetende voorts zijn
provanden int geheel, daer voor geprovideert was
den eijsh becomen hebbende, sullen ons wel behelpen,
tot nader rapport, want niet en weten wat den
vice Commandeur ontbreeckt, die ten langsten bijde
anderen sullen trachten te comen, int laetste van
Februarij, ten waer Godt hem niet een buijt schenckende
dat godt geeft, waermede d'onse besluijten, bidden de
Almachtigen, haer Ed: met gansche famielie ter salichet
prosperiteijt vande Compa. wil sparen amen, beyt
van Harten gegroet, Actum in t' Jacht Bleijswijck
den 7e Januario Ao. 1637, leggen ten ancker, beSuijden
Bontingh.

Blijft mede in gem: Langerack, t' resterende Zout
vooren vergaert, hebben inden eijsh t' naervolgs
vergeten, 2: vaten corte clampspijckers, nodich tot
verdubbelingh, 1 vat swavel, Bijden schipper van Lan-
gerack, een Comptoirtien daer in sleutels & brieven
die becomen zijn, uijt de verovorde prijs, waer uijt
haer Ed: de ladingh sult bevinden, wensche de waerdie
van t' verovorde te weeten, ons toegesonden moght worden,
dese ingeleijde is de sleutel vant gout Comptoirtie, Lange-
rack is met Compe. ordinaris gemant 30: Coppen & 30 gevan-
genen, Sta. Maria Helena is gemant met 10 a 12 blancken 10
gevangenes, soo haer Ed: ons Langerack weder toeschicken
was nodich zijn poorten wel geschut, en gemant met 45 a
50 Coppen, want zijn Mr. van Soyel hier niet en is, onbequaem
om swaren last te voeren, Ut Supra.

Translaet uÿt het Portugees Cargasoenboecq vanden prijs Jesus Maria Joseph, soo als naer Luÿt van het selve inde gen: prijs behoorde gevonden te wesen, desen 14e. Januario 1637 int Casteel Batavia.

Candÿ suÿcker.
65 packen en een Corff

Poeyer suÿcker
44 packen
en 50 Corven

Pannen
44 bondeltjens eeck van 3 stq
noch 2 bondeltjens

Geroockt vercken Vleÿsch
8 packen en packjens, mitsgaders 1 bondeltjen van 3 stq

Pampier
8 packen en een bondeltien

Marmeladen
5 packen met Marmelade Casjens

Museus
1 kisto

losse stoffen
3 stucq

Coperwerck
3 packen, 2 halve Corven, 1 mat met Coperwerck
1 Coperen Oven in een pack

Printen 1: pack Copere platen en printen

Vergult werck
10: packen met matten gebonden

Matten
1: pack matten om op te slapen

Macaense vrughten

Cangas en Norab
1 packken met een mat ongenaeijt

Vrii Potten
1 pack met water off vrii potten

Capdoeck
1 pacqken en een bondeltien Capdoeck

distileer Justru menten.
1 d°. wegende 2: picol 90: Cattÿ
1 d°. Coperen Justrument.

Vorte

Aguila hout

1 Cortt Aguila hout

Rottoengen

1 pack rottoengen

Wakiackent hout

2 Caskens wakiackent hout

Verguede kerckstoelen

2 bondeltiens verguede kerck stoelen

Groene en gele kannen

1 gele kanne

3 groene kannen

1 Lessenaer om voor te lesen met 3 Coffers
Item noch 1 Coffer met diverse goederen

Benjuin

8 packen Benjuin

14 paxkens do.

Item packen do. yder van 1½ pitol

Escritoirs off Caskens

11: Escritoirs

Bondeltiens

32: ditos sonder verclaringe watter in is

2: do. met 1 stoffje in ider gebonden, en d'ander met 2 stoffen in matten gepackt.

Sa. 34: bondeltiens

Packen en Paxkens

hier onder zijn begrepen de barbuata oude-bongers | 40: stux sonder ontleedinge van datter in is
1: do. met 4 stoffen en een stuck geinwoele

Kisten, kistjens & Caskens

2 kisten met matten omleijt

1 Japans Casje

1 Casjen in Matten

1 do. met een blaeu kleet

& 2 kistjens.

Porceleijn

Porceleyn

31: porceleyne koppen met dry stucx t'samen gebonden/
42: middelmatige porceleyne schootels
102: Corgies fyne porceleyne schotels
260: Corgies groote schotels
4: packen en een korff groote schotels
11: packen en parckens ~~...~~ cleyne schootels
1: Casken do.
20: Corgies groote schotels
11: parckens groote porceleyne Commen en ½ Korff do.
20: Corgies middelmatige do. Commen/
Item 137: stux middelmatige dos. Commen/
12 parckens met porceleyne piringhs
6 pagies do. piringhs
4 packen porceleyne Cannen te weten, 2 do. daerin 20 stux &
2 dito inhoudende 16 stux Cannen/
10: bondels met t'samen 20: stux Cannen/
noch 1: Canne apart
& 1: pack met Cannen/
20: heel groote porceleyne palangans t'samen gebonden/
S 15: bondeltiens theecopiens t'samen inhoudende 1030: Corgies
4: bondeltiens do. theecopiens
1: Korff met Salitters
2: packen ...
6: bondeltiens } porceleyn/
& 3: Corven ...

Porceleyne potten met
Confituren & Suyker
4: porceleyne potten met Confituren } S 7 porcel. potten/ met
3: dos. met poeyer suycker ..... } Confituren & suyckers.

Item porceleyne
ledige potten.
27: groote dos.
4: cleene dos.
2: cleene dos. in matten benaeyt
Sa. 33: ledige porceleyne potten (doch te letten off ooch alle ledich zyn

Geele potten
5: do. met peeren en andere confituren
8: do. ledige potten dos. (doch te visiteren off ooch alle ledich zyn
Sa. 13: geele potten met & sonder confituren

Swarte Potten
6: swarte potten (te letten off er iet in moocht wesen)

Groene potten
3 groene potten met confituren & wat gesuyckerde droge peers
30: groene ledige potten/ doch de visie te nemen off ooch alle —
ledich zyn.
Sa. 33 groene potten.

Olium
garria Lilÿ
Linj
Annisj
rosarum
hipiritzj
Sitrilj
Cammia mille
Spitj
terbentenj

Laczetivj
Confec: hameth
E: S: rosarum
Silirom romanom
Terriaca
Laudanum

Porgative
Schamane
radicx torbet
harmanj dactile
aloe
Solio China
quoloquint
robarber
eüferbium

Simp:
Oclorum Cancrÿ
Sperma Lotj
arristo Longo
Ettera tonda
gommj Lacca
Terra sigiladj
Bolos Armenj
Sdrüÿsa
Litergi an etargenty

Herbis et Sormus
Cammo mille
Sanicquel
Sindau
Saluia
Iperilom
Lor venogretcio
Lar Hardj
rosarum

Symmus
Linj
annisj
Comminj
poparres

Ongeventa
popoulom
Cansaratom
Bassilacom

Aqua
Rosa et plantagi
Sellidonia:

Wij ondergeß schipper ende Coopman op t Jacht Lange-
rack, bekennen wel alle luycken vande prijs Jesu —
Maria Jesu toegeschickt met gave onbeschreven, onge-
broken, geest d'onderteeckende segels ons sijn overgelevert.
daerboven bekennen wij, uijt handen vanden Commandeur
Cornelis Sijmonsz vander Veer ontfangen te hebben,
twee gesloten vierkante Comptoirkens met lijwaet
overtrocken, ende versegelt met deser onderteeckenen segels
niet wetende wat daer in is, noch een Japans Contoirtie
daer in ontfangen & versegelt geparat als vooren, te
weten t naervolgende.
tweeentwintich gouden kettinge
een gouden Carcant
drieentwintich schuytjens gout ongesegelt
achtentwint: schuytjens, doosjens & pakjens toegesegelt
een rout doosjen toegesegelt,
een gouden kettingh met 3 gouden sleutels
en silver kettingh met een Jesu
een bent Coraele paternoster
elff snoertiens peerels en tweehondt. negenenveert: d° corre
Alle het gem: wegende ontrent achtenveertich a negenen
veertich pont swaer. —
Noch negen pacjens nagelen, uijt tien schuytjens tin, ieder
wegende ontrent sestich a 70 ℔., daer neven seven
bijtlich gevangenen en t resterende souts. —
Alle het welcke voorsz staet, bekennen waer ende
waerachtich te sijn ontfangen te hebben, beloovende het
selve soo wederom aen mijn Heer Gouverneur Generael
ofte aen d' E: d: H.ren Raden van India die daer toe
sullen ordonneren te ontfangen, overteleveren, soo verre
ons Godt gesont spaert, daeronder verbinden wij
onse persoon lijf & goet, hebben ter oirconde deses
met ons gewoonel. hant, nessens de segels gestelt, ter
presentie der nessens staende getuygen, Actum int Jacht
Bloysewijck den 7e Januarij A° 1637, leggende ten ancker
besuyden Bantam   Was onderteeckent

hans Jansen
frans Wijbrantsz Copjens

Getuygen
Johannus Duijn
Pieter Cruijck.

Copia

D

Missive vande Commandr
Cornelis Symonsz van der Veer
int voorwater van
mallaca pr langdraeg
ontfangen

Copia

Aen d'Ed.le H.r Anthonio van Diemen
gouverneur generael

Edele, genereuse, wyse, seer gestrenge Heeren

Met dese occasie dat 't schip Leyden vollade naer Batavia vertreckt, een (naer plicht ende schuldigen yver tot Comp.s dienst ende U Ed.s genoegen) presentelyck niet naer laeten om volcomen t'adviseren 't gunt sedert 2en Maert passado in Comp.s affairen onder myne directie op 't Comptoir al-hier notterende waerdich voorgevallen ende successivelyck gepasseert is, onder tenderende verwachten dat U Ed.le uyt 't volgende de substantie ende by gevoechde geschriften alles int largo gelieft te vernemen, oock weer gewoone cle-mentie & sich door reguleren gelieft te laeten gevallen, als U Ed.les onder vonden discretie verschuldiget en te vertrouwen.

Wat seer wy van opraw Khabit ofte factoir Cheloninex omme betalinge vande 10: V: picol saffrang syn geplaeght hebbe U Ed.le by missiven van 10en feb. ende 2en Maert int breede geadviseert, daer op is noch gevolcht dat dien boosaerdigen vraet (sinne dat syn boosheyt niet gestopt wiert) de Moorse voordroegh dat 't saffrangh door de schuffe innemingen van de Sabandaer ende Colebon onbetaelt bleeff ende dat versekert was ingevaal sy lieden der voir ontfangen 't gelt (dat hy seyde by ons genoech was) haest volgen soude met welck valsch voorstel den booswicht (door listvaerdich commis Cheloninex) obtineerde, dat hy den Sabandaer Colebon ende alle haer slaven mocht in gevanckenisse werpen ende niet behoefden te largeeren voor dat 't voorn. gelt betaelt was, welcke maendaet hy met boosen yver socht t'effectu-eeren, doch wiert van ons met hoope van proffyt gevat ende in syn verkeert voornemen gestuyt maer alsoo wy (uyt myne comle verclaringe) naerdeeligh bemerckten dat hy van syn procedueren niet afstaen soude, wy moesten hem met dorschaffen ofte toeseggingen doen van nieuw eenige tyd pr. maent te betaelen, belyden desen saecke gants anders presenteerden door onse Bergkeninge en prosper gesloten ... met een vier maendich delay (ofte tot op de compste der schepen uyt Batavia) obtineerden, gelyck met meerder omstandicheden uyt myn Journael dato 21en: 23: 25: ende 26en Maert gesien can werden

Den vangst der Pachten ende Informelingh van volcken is tegens hoop ende ... adynsen door verscheyde toevallen gantsch qualyck geslaeght, eerstelyck door manquement van contant coude den volckhonder ter ... tyt niet behoorlycke verwoegt werden ende door de ongeoorden

Cardanac

Cardanse vant schip uyt Iapan wiert hier by velen der Comp.e goederen staet aldaer ge=
troubleert, waer door de Iagers den vangst der herten verlieten, want dewyle 't
meest arme luyden syn die hun daer mit erneren ende den dagelyckxen ko=
ninck niet missen connen, blyven beducht dat (vermits alles 'tgeen der wer=
elde onderworpen syn) die verdrietelycke vlaeres haer wel eenmael haest nae=
ten beyven, maer doen wy op d'arrive der Ioncke Batt.a (die hier laet
versohen) de seeckerheyt vanden treffelycken staet in Iapan verstonden
ende vuyt bequamen hebben (dat wert d'almogende) wer gevigileert, om de
handel in voorigen fleur te brengen, ende onder yder gedivulgeert onse be=
geerte tot opcoop der geroemde ~~...~~ waeren, welcke versprendinge eenige
(by avontuer) tot t'ervatten vande herte vangst geanimeert soude hebben
indien 't schadelyck gebot des Coninck in volgende maenden niet mit
harde betegh voornamentlyck int begin van Maert passado is inde
provintie van Coraseima op de grenen van Cambodia een Ionge witte
Elephant bejaeght, van welcke beeste hier in dit ryck overmaetich
gehouden wort dat 't selue meer als oerseke van bewaerde boet, door de
Bramenische papen ende ander waersegers wiert den Coninck in ge=
blasen dat gelycken Elephant ende provintien van Poncelouck, Cam(phy)
(daer de meeste herten syn sich onthoudende was, waer op de Maj.t op
pene vanden lyve ende ydere dert gebieden, dat geen niemant soude ver=
stouten mit raet ofte hunder mede besluyten ofte herte Iacht te gaen
op dat 't waerdich beest by ongevallen niet getroffen ofte verjaeght soude wer=
den, daer by sich noch voechden dat syne Maj.t eenige besluyten dier om=
hoeven op dat geruden Elephant (ymant hem int gesicht crygende) gewon=
elyck bejaeght soude worden, waer mit so veel menschen uit labour gehou=
den syn, dat de herten Iacht (by weder mit noot) verlaten wiert, ende
wy geen ander vellen conden becomen als van herten die by geval gevangen
wierden. all 't welcke veroorsaeckt heeft dat dit Iaer niet meer als
61076: stuckx: herte vellen van hier naer Iapan gesonden syn 't welck
ons van herten leet is.

Onder de 61076: stx: herte vellen syn 3050: stx: bevende dittos vandi=
versche sorteringen te weten, vole, gefigureerde mit blommenwerck ende
ongecoleurde, nae ons hier bevraeght is sonder d'ongecoleurde d'aengenaem=
ste syn doch wy sullen de seeckerheyt uit d'E: Cambodiasche advysen
best vernemen ende in toecomende de soorten naer sulcx schic=
ken ——

d'Insomelin

D'insamelingh van rochvellen insonderheyt d'ayumomme ende Ouicquo is in tegendeel uytter maeten wel geslaeght, maer Abyhadden van dien proffyt gevonden hadde, deselve Jonke by naer gefrustreert geweest, soo den Almogende de saecke niet wonderlycke bestiert hadde, want d'oorsaecken van eenige coopluyden uyt Japan hebben 9 a 10: Japanders (woonachtig in Cauchenchina) en derelvt om met de siamse Jonke van Ockon pyrodt Chinees siammer (die eenlycke in Cauchenchina resto) met groot Capitael (dat hun uyt Japan gesonden was) herwaerts te keeren ende syn gemelte coopluyden met voorn. Jonke int begin van Januarij passade tot binnen den hoeck van Cuy geweest, vandaer met een noort oosten storm weder teruggedreven syn tot voor Slagi lant van Patanij daer d'e Jonke met goet deel van der Japanders Capitael (dat meest in gout bestont) gebleven is.

Voor de geruchten dat de gemelte Japanders uyt Patanij herwaerts meenden te keeren ende t'overige haer Capitael in rochvellen te besteden syn de selve vellen hier tot hooger prys geresen, ende werden (maer daer syn de coopluyden niet) achterblevens gevonden, doch wy hebben niet verpeichter haer den opcoop seer beneficeert ende tot weynich hooger prys 34017: stucx ingecocht soo dat met den Otter ende Petten 37617: stc: rochvellen naer Japan gesonden syn t'welcke de schaersheyt van hertevellen wat te gemoet comt.

Tot voorcominge van d'onsp.d schade ende sweringe van particuliere ontlusten hebben wy desen Jaere met t'haeren ende packen der hertevellen gants anders gehandelt als voorse moetwillige Japanders syn voorby gegaen ende de packagie is door Chineesen beschickt wy hebben niet verpeichten haer alles soo beneficeert ende de Chineesen soodanigen onderwys gedaen, dat wy hoopen uyt Japan geen meer claghten dies aengaende gedaen sullen werden. Voorder den Japanen hoochmoet haer te vergeefs verminderden ende wat middelen onderwerden om andermael tot de packagie gebruyckt te werden hebbe in mijn dach register vanden 10: tot 16.e April genoteert.

Santhomese rochvellen syn desen Jaere weynich verschenen eenlycke hebbe 350: stx: gemeene vellekens ende 361: stx de soorte Maesemy op gecocht meerder quantiteyt hebbe niet connen becomen.

Voor den pachter vant Aguil is ons voor Japan ende Tayouan 13 1/2: p.l agelhout gelevert te weten 5: p.l calambac ende 8 1/2: picol pac van beyde de soorte hadde meerder quantiteyt vercoopt ons was 10: picol calambac en 20: picol pac toegesegt maer door t'sterven van den witte Elephant (daer voorens van vermelt) is den pachter sonder volck geweest ende heeft syn woort niet connen houden.

De Borborij is den voorjaerigen prys geenck in redelycke quantiteyt

te becomen

te becomen geweest hoewel d'E: Hoeckebacker niet meer als 50: picol geeyscht heeft hebben 75: d'n derwaerts gesonden ten versoecke van 25: picol in plaets so van harte wellen toe gebracht wiert

De Buffels hoorns syn in redelijcken quantiteyt niet te becomen geweest als wel gehoopt hadden, deesen Jaere syn niet meer als 1250: stx: in alles te koop gebracht, doch syn groot ende schoon, weshalven hopen dat niet profyts als de voorjaerige opbrengen sullen

Voor de Patanisen is deesen Jaere geen rottangh gebracht maer door den rottangh dergelycken de prys verdierden ende tot 7½ a 8: tayl de 100: bossen geresen is, ende alsoo uyt d'E: Hoeckebackers advysen vernomen hebben dat yder bos rottangh niet meer als 2½: maes Japans gedaen heeft, connen niet raetsaem achten eenigen derwaerts te senden

Boven den Cocquels olye niet voorsien d'wier ende niet abondant te be, comen geweest is, hebben evenwel 300: potten opgecocht, die successivelijck na Japan ende Tonquin gesonden syn

Op de schrivens ensseken van d'E: Hoeckebacker hebbe niet cunnen dese voorts 10: picol swart lacka opgecocht sneer dyns resolutie van 20:en Mey gesien conn worden, wat avansen daer aengedaen sullen worden, verlangen te vernemen

Byna hier synde Mooren wort seecker gomme (de Mirrha niet on, gelyck) tot medicynen gebruyckt naer ons bericht wiert is d. gomme in Japan aengenomen ende proffyt gevende over meer hebbe een Estouwe 72: catty tot een monster aende sleden op hope daer veel proffyt ook gedaen sal werden

Op d'Hr. vander Burgs advys dat wel 100: picol sianis loot van hier begeerde hebbe syn Ed's eysch (conforme d'instructie door d'E: Schouten aen mij gelaeten) soo veel mogelyck is getracht te voldoen, weshalven de 100: picol gegoten coper tegens loot trachten te verruylen, doch syn beschuldinge ons een Rellspieg in was met t'coper a 5½: tayl t'pl. onder Coninckx verocht, maer de factoors verthoonde de Mont. t'coper boven gewoonen prys was weshalven den lichtvaerdigen Coninck syn woort veranderden, soo dat wy naer veel coopens niet meer als 5: tayl crygen, hoe niet de reyninge vant gemelte coper gehandelt hebbe con in mijne Journaelse aenteyckeninge dato 9:en 12:en 17:en 18:en en 23:en April gesien werden

Voor dien den vellen vorgest soo schraele was uyt wallende bleven wy be, ducht 't sapanghout dat in voorraet hadden, tot suppleement vande schaers ruymte die Jaernaels verwachten niet connende bestieren desgelyckx d'

800: pls

300: picol loot die wij uit coper hadden geruylt, wesaluen met voordeele bregen alsoo bevonden dat 1600: picol sappangout omme 90: baer loot uyt des prin- ces factorie bequamen, gelyck uit dachregister van 12: tot 19en Mey te sien is.

Bevonden de contanten die op 't vertreck der joncke Batt:a by 't comptoir resteerden niet bastanden tot opcoop der coopmanschappen voor Iapan en Tayouan, sochten echter met verpleichten d' Eysschen van d' E. van der Burgh ende d'E. Couckebacker soo veel mogelyck te suppleren, maeckten een contract met seeckere Iapander die ontrent 30: cattij gelt hecht, dat hy alle syn contant in herte ende roegevellen besteden, en de gedane waeren mettertyt int comptoir leveren ende dat wy hem op 't ontset uyt Battavia voldoen souden, door welck midde wy hoopten ons ontrent 10: à 11: stucx vellen souden toecomen hebben, maer op dit contract is weynich gevolcht en heeft gemelten Iapander niet meer als 3500: (die ontrent 11: catty montarden) daer op gelevert, claechden met veel uytvluchten dat de hertevellen dagelycx in prys verminderden, echter eenwaerlyck te becomen waeren ende soo wy roegevellen waeren begeerden mosten die (oock duyr genoch) contant betaelen ofte souden affaerent in handen vande Couckebacker Iapanders gevallen hebben; soo dat op deese trouweloose natie weynich staet te maecken is.

Bevonden Oya Poucelouck uyt den name des Coninx van Siam twee laden daer synne gecommitteerde in Tsingsiangh gesonden ende aldaer doen presenteeren hecht dat de Couwen beter als voordesen getracteert souden werden, synder echter geen in Iudia verschenen, eenige Laut- luyden syn met goede partye Sommelaren ende quantiteyt benia juin doch geen gout uit provintie van Poucelouck gevoert, maer vermits den Coninck aldaer een factorie doen stichten hecht, syn de luyden niet sonder favorabel getracteert, doch hebben maer weynich int verre ten handen gedaen, gelyck als jaer ao. 1633: hier tegenwoordich is.

Over 't gunt Oloangh Sabartibangh met syn bedriegelycke aenclaech op de joncke Batt:a wegen de Chineese costuymen pretenderende hebbe met stevige redenen ende verclaringh getracht, syn ed:e hechtens billick vertooch den Coninck voorgedragen, en Syn Mat. hecht onder ons ordonnantie op de gestelde gelt ende daer van favorabel gedisponeert soo dat hij liden de pretentie niet geheel ontrent is, gelyck in myne dagelycxe aenteekeninge van 22en Maert tot 25en do. breeder blyckt.

De coopmanschappen met de joncke Batt:a in febr. passado hier aen- gecomen, syn = ordo. en coff. 't meerendeel nae becommerlycke tyden, gentgent met redelycke avance gevendert, excepto eenige grove

porceleyne

porceleynen schotels Chiampes ende d'cannes, de fijne porceleynen hebben ontrent 50: per cento avance gegeven, maer op de grove dittos door van 27: 0: stx: vercocht syn weet cleyne winste

Vande Japanse comptoirkens hebbe 250: stx doch met cleyne winste gewendeert soo dat noch 470: stx bij 't comptoir rusten. Rhodes Bergom mooris coopman heeft ons toegesegt, dat hy de resterende aen hem nemen sal soo dat hopen de Compe. van dese cleen avantsgevende coopmanschap ont-last sal werden. maer tot vercoop van d'campheur is voor als noch geen remedium, ick hebbe de selve aen verscheyden gepresenteert, doch noch geen coper connen becomen den campher is tot soo legen prys dat de-selve 't uytgegevene gelt niet sullen connen opbrengen.

De Japanders Tojemon, Froske ende Kitterno hebben tot de voldoeninge haerer contracten menichmael vermaent, ofte is van Tojemon niet een net gecomen. Froske heeft 400: stx: ende Kitterno 350: stx roo vellen de soorte ongenoome gelevert, Kitterno schynt genegen te syn om de Compe. te voldoen, maer d'ander beweegen is haere sorge van cleyne consideratie ick hebbe over lange voornemens geweest andere Bortquilang wegens haere quade betalinge te vergen om haer by forme van justitie tot betere opmerckinge te con-stringeeren, maer ben door den Sabandaer en collegie tot noch opgehouden om insichte (soo sustineeren) dat den Japanders bevreest, sijnde hoochmoet onder dese aenhoerigen noch ontriven ende gewreest wert

Tot d'inmaninge van uytstaende schulden hebbe behoorlycke vlyt aengewent ofte syn de contenten niet bestant geweest tot incoop vant gesochte voor Japan ende Taywan maer op dat den profyt gevonden werde geen meer verachteringe souden lyden hebben wilder, ben middelen aengewent om penningen te erlangen ofte a deposito te crych-ten, eerstelyck versochten aen Oloangh Torquit factoir des Conincx (die ons voordesen aen 120: catty geholpen hadde) doch wierden vreymen tyt met hoope gevoet, en is eyndelyck ons versoeck plat afgeslagen over sulcx onse cours voorts veranderden versochten aen Clova Croa, Si-sommerit huysvrouwe van Oya Conaun synde munterschaer der Coninginne dat sy ons met 100: catty siamsche munte gelieft aen te ge-rieven, daer hare vrouwe dadelyck consenteerde, onder con-ditie dat wy op't uyterste uyt Batta. de penningen weder afcorten ende haer de voor provisie vanden wissel genieten, sulcx t welc geschiet is soo dat de Compe. 't gemelte gelt sonder eenige schade gebruyckt heeft

't Jacht Judia is op 20en. Maert ter onvolbrachter reyse weder

in Siam

siam gekeert met d' overheden van 't Jacht tot de retourneringe bewogen hebt ende wie de voornaemste oorsaecke van meer is gelieve U:Ed: uyt 't journael vanden Assist.e Jangert (welcke copie hier nevens gaet) te oogen, de retourneringe van gemelte vaertuygh is den Comp.e ende [illegible] mishaeghenlijk geweest gelyck in myn dachregister dato 20en: 19en Maert ende 5en April gesien can werden

Op 20en May passado verschenen hier ter reede de fluytschepen Petten ende den Otter maer door 't ophouden der vaertuygen van Bancock als d' onachtsaemheyt vanden Ondercoopman vander Lecq zijn mij U:Ed.s Missives van dato 11en Maert ende 20en April op 27en d° eerst ter hant gecomen, de contanten ende 't verdere cargasoen met den Otter aen ons gesonden, hebben wel en behoorlyck ontfangen, met de fluyt Petten is ons 810: picol 24: catty lichten peper uyt Jamby gesonden sulcx U:Ed: uyt copie Missive van Lucas de Vogel gelieft te sien, voor dese ontfangene cargasoenen hebben 't Compt.e [illegible] in onse Negotie boecken gecrediteert gelyck aen g.e Nachtegael gebeurt is

De cargasoenen voor Japan waren op d'arrive der gemelte scheepen meest geprepareert ende tot afsenden vaerdich, behalven de hertevellen daer van hadden niet meer als 15: à 16: stx: in voorraet, niettemin met den rout resolveerden den Otter met de rochevellen ende geraeckte waeren voor af naer Japan te doen vertrecken, gelyck bij de resolutie van 20en Mey gesien can werden, gemelten Otter is op 12en Juny volladen uyt de Siamse rivier, gevolght ende is de fluyt Pettes op 2en July oock gevolcht waer in de ladinge deser scheepen bestont met swart instructie d' overheden vanden Otter tot vorderinge der voyagie hebbe geprovideert ende vervolgens aen d' E. Gecommitteerde successive hebbe gesonden Item wat eysch van silver ende coopmanschappen (doch onder U:Ed.s correctie) hebbe gedaen versoecke U:Ed: uyt nevens gaende copie gelieft te vernemen waer aen mij onder corteheyt gedrage

U:Ed.s missive van 20en Mey is mij met de compste vant fluytschip Kattop op 22en July wel geworden waer uyt U:Ed.s nader ordre wegen 't versenden vanden Siamsen rys, 't loot ende cambodiasche notgens als ander nodige saecken hebbe vernomen, hoe sedert des Comptoirs staet hebben gedirigeert versoecke U:Ed: uyt 't volgende gelieft te sien

Op de becomene ordre en seriose recommandatie van 20en April met den Otter hier aengebracht, nopende dat wy den rys voor Japan ende Tayouan ten principaelste souden voldoen, hadden 5 à 6: {lo} siams loot versamelt ende in rottingh cofferkens voor spillinge wel besorcht item 100: lasten rys à 9: tael 't coyangh gecocht ende alles tot spoedigen

ontfangh

ontfangh gepraepareert ick eerst hebben naer Tayouan versonden maer den rys
met eenen verlies weder vercocht wat discours my deswegen met de rysen,
den (daer onsen volck aen van was) gehouden hebben, hoe gemelten volck
de conditie van rys ende ons discours overgevinge opgedient ende
wat antwoort syn Ed.e daer op gegeven heeft, can in myn dachregister
dato 2.en ende 3.en July gesien werden daer ick my gedrage

Voort becomen van U Ed.s ordre dat geen Cambodiansche rottangs naer
Japan maer de resterende naer Tayouan souden versonden hadde 140:
picol aen Chineesen à 6. maes yder d.o vercocht om naer Cauchenchina
vervoert te werden ende inde Jaght Delfft (die op Tarops arrive meest
volladen was) met advys des raets 120: picol onder de huysweeren tot preser,
vatie tegen de worm doen storten die sonder d.e selve te discargeeren
beswaerlyck weder gelicht conden werden soo dat noch 340: picol by Compe
resteeren ten respecte dat tvoorleden ende tegenwoordich Jaer geen dier
fruyten in Siam gewassen syn, ende de selve in toecomende onder
de velen te crygen sullen noodich syn hebben gemelte quantiteyt hier
behouden te meer syn tot sulcx gedreven, om dat hier ende Tayo,
uan van d.e rottangs seer verwult is, maer dewyle dit U Ed.s ordre
eenichsints schynt te contrarieeren versoecke gantsch dienstich sulcx
niet qualyck geduyt maer ten besten werde genomen werden

Ten respecte van U Ed.s prompte ordre dat wy den eysch van sappangh
voor Tayouan met 1000: picol vergrooten ende d'overige eysch met
timmerhout suppleeren souden hebbe d'overhoofden van Delfft ende
Tarops vertoont wat coopmanschappen tot ladinge voor Tarops in voor,
raet hadden, ende hun advys gevordert offe tgemelte schip boven dien
noch eenich timmerhout soude connen voeren, twelcke naer hun sus,
tinue doenlyck was, gelyck uit dachregister dato 22.en ende 27.en Juny ge,
extendeert is, weshalven 30: stx balcken ende 200: stx: lichte plancken
afsonden welcke houtwercken soo veel plaets int ruym beslagen hebben
dat tot verwonderinge in Tarops niet meer als 2250: picol sappangh
(1150 ordinarie d.o ende 1100: cabessa) gestuwt is niet tegenstaende
3500: picol op hun advys afgesonden hadde, 'Tis myn leet dat U Ed.s ordre
in desen niet beter gevolcht is ende dat wy de cabessa (die in Tayouan
de aengenaemste is) hier mosten behouden, oock syn myn advysen aen
d'S.r vander Burgh op soodanigen tenuer gestelt als oft Tarops de rest
vant sappangh aenvoerden welck abuys niet verbetert is geworden
(vermits door d'indispositie) niet persoonlyck ben afgegaen om 't schip
te visiteeren

Ten aensien dat desen Jaere soo grooten quantiteyt sappangh met Chi,
neesche Joncken van hier naer Chincheo gevoert is, soo vreese ick hoope
dat d'S.r vander Burgh sich met het toegesonden hout wel behelpen sal

nochtans

noghtans wenschen om diversche respecten dat d'onderheden ons vanne ladinge wat beter onderrecht ende soo niet gerabuseert hadden, soo souwe Karop ooc of spoediger connen vertrecken hebben

Vogelnesten noghtes Campher Baros hebben niet een catty connen becomen vermits hier vier Chineese joncken geweest syn is alles soo schoon opgecocht dat niet een catty overgebleven is, ick opiniere dat den eysch van campher verlange voldaen sal connen werden, want men niet ons: bericht is syne Chineesen deesen Jaere boven 20: catty niet vervoert, want hoewel der soorte per can Jaerlycx oock boven wo 12: picol niet te coop gebracht werden

Met wat Cargasoenen de fluyt Karop op 6en July naer Tayouan hebben gedepescheert versoecke U Ed.e copia van nevens gaende factuere gelieft te bewegen, wat adysen aen d'E.e vander Burgh daer neffens syn geweest wat eysch van fyne porceleynen ende ander Chineese waeren (onder U Ed.e correctie) gedaen is, can uyt neffens gaende copia der missive gesien werden

Door dien de fluyt den Otter al 10 dagen voor Karops compste vollade naer Japan vertrocken was is hier geen veranderinge int verscheepen der Cargasoenen geschiet ende vermits d'insamelinge van hertevellen minder geweest is als gehoopt hadden syn de Cargasoenen inden Otter ende petten bequamelyck naer Japan gevoert geworden

Op 10en July (recht opt vertreck van Karop) verscheynt op de Rhede voor Siam den schipper Henrick Jansz comt met een verovert Portugees vaertuyg uyt Cambodia uyt gemelten schipper hebben met droefheyt vernomen 't schadelyck verlies vant schip Grootsoncke dat op 19en Febr op de Cambo„ dische cust voor de riviere Patrapan ongeluckich verlooren is, doch is 't Japans silver (behalven een kist in Cambodia verdonstert) met wat coopmanschappen geberght, door S.r Dualen syn ons 9: kisten Japans silver yder van 1000: tayl neffens eenich verovert cooper ende grof porceleyn toegesonden gelyck U Ed.e uyt copie van nevens gaende missive ende connossement gelieft te sien

Met de tellinge ende taxatie vant grof porceleyn is door quade gelegentheyt ende cortheyt des tyts by S.r Dualen ongunstelyck gehan„ delt dat wy hebben 't selve hier behoorlyck gesorteert perfectelyck getelt ende conforme den Incoop in Tayouan getaxeert, gelyck byne„ vens gaende attestatie blyckt ende oock S.r Nachtegael in onse negotie dacken beswaren hebben

Op de herwaerts reyse uyt Cambodia is by de vrienden vant Jacht Bassack ontrent Poelo Uby een maleyts vaertuygh achterhaelt maer

alsoo de Maleijers hun vaertuijgh strandden ende alle daer uijt vluchtig conde
d'onse niet vernemen van waer dat quamen, uijt gemelte vaertuijgh is bijden
ses 234: catty swarten peper ende 166: catty thin gelicht welcke sijlieden
hier aent comptoir gelevert hebben, den peper is bij ons conforme den incoop
op Jamby ende thin volgens den courranten prijs getaxeert soodat dit ver,,
overe ƒ 69: 11: 14 monteert, wij hebben voor gemelte somme insgelijcx voor
t onthangene uijt Cambodia t comptoir Cambodia in onse negotie boeck,,
hier gecrediteert, gelijck aen Sr. Nachtigael geschreven is

Hoe de schepen de Valck ende Warmont in Cambodia (Godt lof)
behouden gearriveert sijn, wat ladinge voor Japan ende retour voor Batta.
aldaer in voorraet was item hoe den incoop van hartevellen door verscheijde
toevallen merckelijck verdiert is, wert ons door Sr. van Galen aengeschr.,
schreven welcke copie in Ed.e weldenckelijcke toesende

Met t contant ende ongemunt silver ons Sr. den Otter toegecomen (hebbe
gelijck boven aengeroert) de 100: gerequireerde cattys silver weder afgeleijt ende
t overige tot vervolge vande negotie ende opcoop voor Japan ende Taijouan
geimployeert, soodat de schult van Opra Trabisit onbetaelt bleef, die hoewel
wij in Maert passado een vermaendich dilay vanden Coninck geeyst
hadden tot deesen vrouch op d'arrive der schepen ons niet eer ruijme met
rust doch wij lieten hem praten, sijnde dat met de maijt, Berckelang
ende niet met hem te doen hadden

Ter bequamer tijt is t hooch nodich secours uijt Cambodia ons toegecomen,
want wij hebben niet alleen middel gehadt om den Opra Trabisit van ons
te weeren, maer om ook den vellen handel bequamelijck te vervolgen
ende incoop der gequesteer retouren, als houtwercken ende Sommelacca
&c. te doen

Int begin van Julij (opden aenvange des nieuwen vellen vanghst) hebbe met
verscheijde coopluijden gecontracteert tot leverantie van vellen steldende ooc
eenige cleene sommens (die inde negotie boecken niet bekent sijn) ter hant
om daer met naer de provintie van Poncelouck Sotcelock ende Camphaijn
te gaen, den vellen vanghst vertoonden sich int begin soo opulent, dat op p.mo
Augusto al 8: M: stx: in voorraet hadden, maer door dien de siamse vaste
in dien tijt begon ende den Coninck op peene vanden lijve belaste dat niet,,
mant noch visch noch gevogelte ende generley redden mocht dooden, heeft den vanghst
soo afgenomen dat ons sedert geen vellen als hertevellen ende tot heden
toegebracht sijn, evenwel hebben noch redelijcke quantiteijt versamelt want
bij t comptoir behouden noch 15: M: stx soo Ihemen, Attamats, Barigaen en per
ende vermits de vaste ten eijnde is staen ons goede partijen dagelijcx toe te
comen, naer men ons bericht sijnder noch wel 10: M: stx vellen ontrent de
stadt die uijt vreese achter de hant gehouden sijn, soo dat wij in hoope blijven
dit jaer een schoon cargasoen vellen voor Japan geprepareert sal worden

De vangst

De oogst van Rogen is ten respecte des Coninx mandaet oock door noot geschort
geworden. 3: à 4: stx rocheduillen de soorte agnumomo ende quinquo hebben in voor-
raet, doch ons wert hoope gegeven dat desen oogst wel soo vruchtbaer uyt vallen
sal als den voorjarigen gedaen heeft.

Aen Sytongh Chinees (synde een out vrunt onser Natie die de logie langh
gefrequenteert heeft) hebben op 2en July 50: catty soo aen gelt als gereede koop-
manschappen gedaen gelyck sr Nachtegael oock gedaen is, onder conditie dat
hy de gesegde somme met Jonnekaes, Cocquos olye, herten en hocke
wilde maer insonderheyt met houtwercken als plancken, swalpen, ende
schoone quiaty balcken soude voldoen, tot op heden hebben niet eg balck becom-
men noch daer syn voor eerst geen voorhanden, want den Coninck laet jegen-
woordich 't gantsche lant door alle tempels repareren, in ende ontrent dese
stadt syn jegenwoordich wel 120: Tempels onderhanden die men vertimmert
waer door alle houtwercken voor de Mayt aengeslagen werden, den
Berquelangh ende ander hebben verscheyden reysen aen ons versocht dat wy
de balcken die in voorraet hebben de Mayt leenen offte vercoopen souden
dat by ons doorgaens geweygert is, synde eenige balcken mede
rivierre achter de logie sincken ende binnen de pagger haelen, ende met
't Affangh etc. soo veel mogelyck was bedecken, ten weder sulcx de voornoemde
houtwercken waeren ons ontleent geworden, evenwel hebben op Berquelangs
hart aenstaen 5: stx: balcken ende Mayt moeten leenen, die op ons versoeck
weder gerestitueert sullen werden, gemelte Sytongh seyt met vaste woorden
dat hy over de 300: stx quiaty balcken in coop heeft die hy aen ons leveren
sal, maer soo hy die selve als nu voor den dach bracht, souden se oock voor
Coninx rekeninge aengeslagen werden.

Op UEd.s ordre dat wy bas: 6: picol sappangh voor Batta diende te ver-
sorgen hebben aendachtelyck gelet, maer alsoo tot opcoop van't gemelte met
contant niet waeren geprovideert, vermits d'uytsettinge die om velden ende
houtwercken hadden gedaen, deden wy door Berquelangh de 6: picol sap-
pangh van den Coninck eysschen onder conditie dat wy de penningen op de
compste van't schip uyt Japan offte binnen 6: maenden souden betaelen,
den Sabandaer Oloangh Tsiut hadde voor dato 't saffangh ons uyt Opron
Radisits name verscheyden reysen gepresenteert ende den eysch aengeradt
maer doen dese draeden vermerckten dat Berquelangh schoon t' Inclinatie
om ons versoeck den Coninck voor te dragen, sochten sy uyt haetsucht sulcx
te beletten, ende bearbeydent soo dat (nae een spyl loopens) ons versoeck
plat afgeslagen wiert, waer over billick misnoegen hoonden, doch nae dat wy
wierden andermael tot Berquelangh geroepen, wanneer wy de haetsucht
van voornoemde fielen ontdeckten ende soodanigen discours met syn Ed. had-
den dat ons versoeck den Coninck voorgedragen wiert ende de Mayt sonder tegen-

spreecken

sprecken 't selve consenteerden onder conditie dat wy de helft vande 10: 0:
picol sappangh op ulto November ende reste ulto January naestcomende
betaelen sullen

Den 25en passado verscheen hier inde logie S.r Hendrick Nachtegael met wiens
compste uE.d.e aengenaeme ende nadere ordre ons wel is geworden, sedert
hebben met den ander de spoedige depesche vant schip Leyden naer uytterste ver-
mogen bevoirdert, echter hebben 't selve niet eer vaerdich connen crygen ende
dat door verscheyde toevallen voornamentlyck 5: a 6: dagen voor de comste vant
gemelte schip is den vermogenden behulpsaemigen Berquelang gantz onver-
wacht vanden Coninck uyt syn ampt geset ende Oya sucethaey gemaeckt
ende is in syn p.s plaetse een Jonger Lasbeck gesuccedeert, die soo onder-
vonden ende clein verstandich als den voorigen wel wysheyt ende bequaemheyt
is, ten ander is door de siamse feest ende speeldagen niet een arbeytsman
te becomen geweest, waer door 't vertreck van Leyden eenige dagen gehindert
doch de wyle het noch vroech inden tyt is blyven in hope dat 't voorn. schip voor
half November in Batt.a arriveeren sal

Byne resolutie van 26en passado sal uE.d.e gelieven te verneemen
dat wy omme spoedige depesche soo wat sappangh.t met Leyden seynden
wy vertrouwen dat uE.d.e sulcx voor wel gedaen oordeelen sall

Met wat cargasoen 't schip Leyden naer Custy vertreckt versoecken uE.d.e uyt
d'ingeleyde factuere gelieft te vernemen

Tsappangh.t hebben 4: 0: picol in cortte stucken doen zagen, op dat des te
meer inde schepen gestouwt can werden

'tGewasch van Loequel is desen Jaere wel geslaeght, doch heyft den olyedier
ter oorsaecke den rys noch op hoogen prys is, ende dat alle lystrockten in Siam
daer naer gereetet werden, echter hebben raetsaem geacht uE.d.e soodanigen
quantiteyt te laden toecomen

Gommelacca is oock in goede quantiteyt te becomen en den
prys soude oock redelyck syn geweest maer int laest van Juny syn hier
vier vaertuygen uyt Maccassar verscheenen, d'emacodes hebben getracht
groote partye lacca te vervoeren, waer door den prys merckelyck ge-
resen, echter noch minder als 't verleeden Jaer geweest is.

Gitta-gomma is seer in prys verhooght echter niet abondant te becomen
ter oorsaecke int schilderen der afgoden tempels veel verbruyckt wert, ende omits
geen gele verwe uyt China comen swert deese gomma daer velyck toege-
bruyckt, op 't ontfangh van uE.d.e ordre hebbe volck naer Tsiantebon gesonden
daer de gomma van hercomt om 6 a 8: picol op te copen, die eenige dagen
syn noch niet weder gekeert, maer werden dagelycx verwacht, 't gunt
noch becomen sullen met Delft naer senden

Buffelsvellen de soorte Sammanna syn deesen oogst soo plenty niet als op
voorige niet geweest, ingeval uE.d.e voornemens blyft eenyge quanti-

teyt

tent van 5 a 6: 6: stx dier soorte naer 't Vaderlant te versenden salt nodich syn dat de packagie der hertevellen die naer Iapan gaen weynich verandert ende dat eenige sammauwes by 't komptoir houden, want van 't begin des oogst tot op deses tyt can sodanigen quantiteyt niet op gesamelt werden

Tygers ende Buffelsvellen connen niet meer becomen niet tegenstaende alle bevoorderlycke devoiren aengewent hebben, onder dese Tygersvellen syn eenige hele schoon gebloemt die de gantsche groote ende oock de nagels noch hebben

Bruynensuycker soude goede quantiteyt ende tot redelycken prysen tebecomen syn geweest hadden wy den opcoop mogen vervolgen sonder alle 3: 6: picol ende meer becomen hebben

Agielt hebbe niet meer connen opsamelen hoewel den pachter doorgaens hart aengemaent is, door 't vercken van den witten Elephant is (gelyck voorsz) den voorn pachter eenigen tyt sonder volck geweest ende naer datum heeft hy (doch tegens danck) 6: picol aenden Coninck ende primo moeten leveren, ons wert hoope gegeven dat binnen twee a drie maenden goede partye aent Comptoir gelevert sal werden doch die hoope dar vreest

Buffelshuyden syn niet te becomen, door Coninclyck mandaet mogen geen Buffels gedoot werden, ende alle die vellen worden voor de Mayt op- gesocht om tot toewercken aen 't repareren der tempels gebruyckt te werden

D'Elephanten hebben op een cort niet by den ander connen crygen, mrs. ge- lieft de selve met 't volgende schip te verwachten insgelycx de gedruckte velletiens ende Tabacx pypriden

Van natten Indigo hebben geen nieuwen Incoop gedaen ende met de plantagie is weynich verricht, den Onderkoopman Claes Weruier (die goede kennisse van Indigo hadde) heeft den 24en April passado dese werelt gelaten, hebben sedert geen 'tgeene soo lange gegunt dat hy int sayen, maeyen ende toe- bereyden present geweest hadde, de Siammers die wy tot 't synen van de plantagie ende 't maecken van Indigo gebruyckten, hebben hun verouderde costuymen ende onredelycke eensinnicheyt niet willen naerlaten, maer hun voorige manieren gevolcht. oock hebben ervaren dat op hooge landen de plantagie tweemael vruchten geeft in 4 a 5: maenden eer de rivier 't lant overvloeyt, want int laetst van febr hebben gesaeyt ende omtrent half Mey syn de spruyten d'eerste ende voort int gaen Augusto voorde tweede werff afgesneden, doch by de Siammers wert geen onderscheyt gemaeckt oft eerste oft tweede gewas bester is.

Met gemelten Weruier sa: hebbe verscheyden discoursen (in syn leven) wegens den siamschen Indigo gehadt hy was doorgaens van gevoelen dat den Indigo in sich selven seer goet ende substantieus is, eenelyck int op maecken door te veel kalck ende water bedorven wert, naer syn estime soude den selven tot droogen bollen ten minsten tot een dicken leem sonder verstervinge gemaeckt connen werden soo in d'eerste eenige Indigo maeckers gecregen

hierwaerts

herwaerts te senden ick meene dat syluyden 't oock soo bevinden ende dat de
Comp.ie metter tyt door scherp ondersoeck goeden dienst geschieden soude

'T Cargasoen eenden met heden hier gebracht hoope dat redelycke winninge
op brengen sal sedert 25en april passado syn hier geen Paliacattse noch Bengaelse
de coopluyden met doecken verschenen, soodat d'Inlantsche coopluyden hunne doecken
meest vertiert hebben ende de wyle (door de vruchtbare vertooninge want rys gewas)
de dyrte begint af te nemen, beloven ons des te meer vent effect

Den lichten peper is tegenwoordich niet gewilt 40: picol offte 16: baeren hebben a 17:
tayl de baer vercocht de reste wil niet aenden maer de quantiteyt is groot, en
daer is noch veel vant verleden Jaer onder de vercoopers, desen peper is oock soo goet
niet als den voorjarigen, daer is veel gebrocks bast ende vuylicheyt onder, by de
Chinese Anachodes is 1010: baer swaeren peper 18 a 20: tayl de baer uyt
Coninckx factorie gecocht ende met hunne Joncken naer China gevoert, uyt Ligoor
ende die quartieren is desen Jaere weynich swaeren peper gecomen soodat hier
van de peper ontbloot ende wanneer hier geen swaeren peper is can de lichte
oock niet vertiert werden, vermits onder den ander gemengt ende alsoo ge=
samentlyck vercocht wert

'T Restant van Comp.es hier synde effecten ende in wat volumen 't selve be=
staet can uyt nevensgaende Balance dato 6en Octob. bevonden werden, van
wiert 't Cargasoen dat nu met Gouden verwenden daer af getrocken wert, is den
suyveren staet des Comptoirs sien door uyt claerlyck aen te mercken

Uyt U.Ed.s Missives hebbe met leet vernomen 't miscontentement dat U.Ed.t in
myn doen over de gepasseerde onlusten syt nemende, 't bedroeft my overmatich
ende ben beschaemt dat U.Ed.t geen beter genoegen toebrengen can, hadde eenig
van U.Ed.s dienaers hart mede wil in gebonden, ende was by de reste wat meer
voorsicht gebruyckt, soo hadden sy die schande ende smaet ontweecken, den
Coninck was 't onrechten niet verthoont U.Ed.t niet misnoegt, ende ick was
dies aengaende buyten reproche gebleven, doch 't schynt dat wy waeren moeste
met 't selve daer God almachtich een 't vreesit ende sulcks den opperbestier=
der is, derhalven oock patienteeren wanneer 't ongeluck in schult handert

Wegen des Coninckx procedueren tegen d'onse vreet ende tirannich ghe=
weest syn, soo hebbe nont eenen moedicheyt noch discouragie betoont, soo ick met
myn bloet de gevangenen hadde connen verlossen, ben soude myn leven niet
verschoont noch sy souden geen uyr in die smaet gesetten hebben, indien ghy hierover
besluyt soude van sulcx getuyge connen syn, oock wat onrustiger propoosten
ick (d'onse in uytterste noot sittende) tegens de Collebare gevoert hebbe, maer
't vreyen ende pluymstrycken gaet hier als in geen lant ter werelt in swang
de clenne der eeu niet anders seggen als de grootste ongenaem is ofte souden
in lyfs gevaer syn ende de wyle die daet van d'onse my ten rechten onbekent
bleef hare beschuldinge dagelycx grooter wiert, wat cont ick anders als haer
met gevoechelycke middelen uyt des tirans hant soecken te trecken, ende
soo ick myn in berscher postuyr (gelyck byne Collebare menichwerf ondervint)
gestelt hadde, niemant soude myn meeninge gedeclareert, ende naer myn

gevoelen

gevoelen souden ons in een brandende vuyr geworpen hebben

Tegens de nacht hebbe mijn oock doorgaens seer vrindelick gehoont, maer men gaf't my onder naem den Coninck hadde (soo sy seyden) sulcx geordonneert op dat ons niemant overlast soude doen, evenwel hebbe Ockon Heyp (die den wachter was) aengeseyt dat hy 't huys ruymen off dat ick syn leven ten eynde brengen soude, over welck dreygement een Berquelangh gelaeght dat my niet ten besten afgenomen wiert, endes bracht te vrage met een veranderde postuyr van gemaeckte onpatientigheyt dat gemelten Ockon, Sloumpo's huys ende huys verliet ende met syn prauw voor 't naeste huys onser logie leggen bleef, ick hebbe hem oock gedreyght (dat verklaere in conscientie) met een Japans geweer van daer te helpen, daer hy op antwoorden dat niet uyt sich selven gecomen maer vanden Coninck gesonden was, ende soo ick de hant aen hem leyde sulcx UE Mayt.e raecken soude. UEd.ts dienaers die mede met slaven int gevecht ende 't princen hoff te vreo geweest hebben, syn soo tirannich mishandelt, wat souden dan dronken, bestigen, hooghverwaenden, tirannigen usurpateur dan wy gedaen hebben, ende soo ick de logie verlaeten hadde, soude deselve (soo duchte) ten roof der Siammers gebleven, ende daer mede sout ick (onder reverentie) syn tirannige hant niet ontvlucht, noch te de wacht niet weg geraeckt hebben

Gantsch ongaerne hebbe tot de vile conditien gecondescendeert, in tegens wil (naer dat 't selve menichwerf geweygert hadde) daer van schrift moeten verleenen, ende soo ick al geen ordre naer Bancock gesonden hadde, souden de Canoniers de vaertuygen evenwel opgehouden, ofte souden apparent des Tirans last verbittert ende Berquelangs gunstige hulpe verloren hebben, soo dat syn een quaden wech moeten ingaen om erger t'ontwycken, doch dat scandeleus gebot is wederom vernietight, waerop de voornoemde vaertuygen mogen als voor dato haer wech herwaerts vorderen, gelyck uyt myn Journael vanden 14.en tot 20.en May ende 5.en Junii gesien can werden

UEd.t gelieve in waerheyt te vertrouwen dat gedurende myne directie 't respect onser Natie in Siam niet vervallen, maer tegenwoordich soodanich is als ick het hier oyt gesien hebbe. Den Coninck heeft op myn versoeck op de hoochste straf aen yder doen gebieden dat niemant de Hollanders haer letten ofte int minste molesteeren mach. Int procureeren van nodige tras en ander versoecken ben oock doorgaens (ten aensien der Siamse voorige traegheyt) spoedich voort geholpen, in geval onder Schoutens administratie oock soodanigh Berquelangh geweest was als wy ontrent 10: maenden gehadt, doch tot ons last weder verloren hebben, gelooft hare dat Sloumpo's saecken sachter verrecht souden syn geworden, ende UEd.t hadde beter contentement van hier becomen, maer dat desen Arroganten Usurpateur doorgaens vol vreese is, ende daerom alle vreemdelingen veel vryheden afsnijdt, is niet dan alte waer, syn eygen Mandorijns heeft hy van voorige vryheden soo beroofft, dat niemant den ander als op openbare raetplaets in yders presentie aenspreecken mach

offte sonden in lyfs ende staets gevaer syn doe selfs mach een vader syn kint noch 't kint de vader in hunne huysen niet gaen besoecken offte moeten daer eerst licentie toe heb,, ben vanden Coninck

Eghiert ued.t by Missive van 16.en May A.o 1636: ons belast ende recommandeert hebbe verscheyden reysen aen Sabandaer ende Tolcken selfs voorden Berckelangh ende alwaer te passe quam met vereyschte omstandicheden in ernst gedeclareert haer oock verscheyden exempelen (als vanden Chinesen oorloge &a) voorgehouden ende wel duytelyck te verstaen gegeven hoe weynich ued.t aen dit ryck gelegen is, gelyck d'onderhoopenynden van tsiam ende Noordyck volcomen bekent is die 't selve oock met S.r Nachtegael in discours syende menichwerf verhaelt hebbe maer gelyck (vooren geseght) deren de minder niet quaets brengen voor d'ooren der Grooten, ende indien wy de Siamse taal oock soo wel conden als ons nederduyts, souden den Siamsen hoochmoet niet toelaeten, dat selfs spree,, ken off versoecken souden mogen doen deese beesten syn oock soo verwarret in hun hoochmoet dats haer inbeelden niemant hunders noch laet doen can

'Tis myn leet dat ued.ts gemoet ontset hebbe met de positie in voorige Missives van 10.en Febr. ende 2.en Maert ick wenschte dat het ued.t soo gelicht dan te me,, nen als 't selve by my gemeent is, doe soo daerin te blint gegaet offte ergens gedwaelt hebbe versoecke gantsch dienstich sulcx by ued.t niet gedacht maer myn ten goeden mach gehouden werden

Den Opra Phan-montry hebbe om de 50: Pagoden diverschemaels aen doen spreecken maer hy persisteert by 't voorige, synde hy oock hoeft op onse lestige maninge, toeseggingen van betalinge gedaen versoeckt maer weynich uyt,, stel

'T Bouwen vande pady schuyr noch ander packhuysen is niet begonnen wy sullen 't selve tot op ued.ts nader ordre laten beruste

D'Assistenten Joost Laurentsz ende Daniel Jacobsz syn conforme ued.ts ordre uit by wesen van Sabandaer ende Tolcken aenden ander gesloten ende alsoo, gebuyt nae boort gesonden, wat discoursen wy dickmaels met den Sabandaer ende nae datum met Berckelang hebben gehouden refereere aen S.r Nachtegael ende can in myn dachregister 26.en ende 23.en september oock gesien werden

Wy connen niet sentimen hoe 't den Coninck bevalt 't versenden van dees assisten, ten ende dat geen schryven van ued.t aen hem noch Berckelangh comt, den Sabandaer, Tolcken ende yder houdt haer even gesloten, evenwel hebben wy Radja Lhugm verstaen dat den voorigen Berckelangh hem beclaeght dat tegenwoordich uyt de bedieninge is, ick opiniere ingeval den goeden heer noch niet cargas heb, hy met alle mogelycke middelen trachten soude ued.ts gewicht te versachten, ende dat haest brieven van beroure nae Battavia comen souden

In vergaderinge van Raet heeft S.r Nachtegael conforme ued.ts ordre

Isaacq

Isaacq Moerdyck in qualiteyt van Onderkoopman ende 't geordonneerde tractement
aengeboden, gemelten Moerdyck hielt hem daer mee vernoeght, ind(ie)n 't gelieft sich
te versekeren dat niet als goede diensten van gemelten Moerdyck voort(aen) comp(agnie)
te wachten syn

De comportementen van den Assistent Willem Wttenhove syn gedurende
syn aenwesen alhier seer verbetert en toont hem vlytich in 's Comp(agnie)s dienst staende
myne directie hebbe hem tot 't schryven ende copieeren der negotie boecken
gebruyckt, soo dat van 't boeckhouden oock redelycke kennisse becomen heeft, doch en
dient niet onder lichtvaerdich geselschap ofte syn naturelle conditie souden
hem onbedachtelyck doen dwalen

Sedert 2en Maert tot 4en April passado syn hier 3 Chineese jonckens uyt Chin-
cheeu gearriveert wat ladinge hier hebben gebracht, hoe d'anachodes hunne
goederen onder veel fexatien in schaut coop hebben gevendeert, wat discoursen
met henluyden wegens hunne compste in Siam &a hebben gehouden ende met
wat retouren de jonckens naer China syn gekeert hebbe successive aen d'heer
vander Burgh geschreven, welckers copien hier nevens gaen

Op 3en April verscheen hier een vaertuych uyt Queda, d'anachoda bracht een
present geschenck ende brieven van syn Radja aenden Berckelangh alhier
waer mee geadviseert wiert, dat d'Atcheynder met hulpe van Palangh voor
nemens was Patany te beoorlogen ende ten selven fyne syn pas door
Queda gesocht doch de Quedaers hadden sulcx geweygert, ende om haer selven
tegen d'Atcheynder te defenderen versochten eenige stucken geschuts die
hun vergunt, waer mede sy luyden den 19en Juny weder naer Queda syn gekeert

Wat ongevalle Castilianen ende Portugeesen (die den coninck al passado
gevangen ende van hier naer Manilla gesonden heeft) toe gecomen is hoe sy
haer vaertuych voor Patany verlooren hebben, hun aldaer een ander gecocht
heb(ben), is ende sy luyden daer mee naer Malacca genavigeert syn, hebbe uyt dachre-
gister dato 3en April geextraheert

Den 21en April passado arriveerden hier twee vaertuygen uyt Patany d'Ana-
chodes brachten brieven van Dato Bandara aen Berckelangh waer mede 't
Atcheynders dreygement geconfirmeert ende assistentie vanden Siamsen coninck
tegen d'Atcheyntse macht gesocht wiert hoe derselvyghen met blauwe beoomen
gepaeyt syn geworden, wat discoursen wy met Berckelangh ende Sabandaer
wegen desen handel hebben gehadt, hebbe in myn journael dato 26en en 29en
April item p(rim)o May geannoteert, eyndelyck syn de gesyde vaertuygen
op 7en May weder naer Patany gekeert, ende wiert een Siamse cralon
ordeman daer nevens gevoeght om te vernemen wat van 't Atcheyns of dien
geinent groeyen soude

Voor weynich dagen syn Pataniise gesanten in Siam verschenen brengen

nu Siame

goude ende silvere bloemen tot bewys haerer onderdanicheyt maer vanden Atchyn,, sen oorlogh wert niet gehoort

De brieven van dato Bandar door d'E: Schouten op syn vertreck van hier aen mij gelaeten, hadde ick gaerne met voorn. Malckers naer Batavia gesonden maer sulcx wiert mij door Berquelangh om geroepte oorsaecke belet gelijck uit Journael van 3en tot 7en May gesien can werden

In Mey passado is hier een Ambassadeur uyt Pegu verschenen, brenght een brief op Goudt geschreven hier aenden Coninck 't en geschencke geschonck bestont in een Se,, gues waert costelyck gesadelt ende gepoont ende eenige robynen in allen waert synde ontrent 1600: rlen van 8en, den Peguer claeght dat den Ava hem met oorlogh dreyght versoeckt ten dien fyne assistentie aenden Siammers d'inhaelinge ende d'audientie deses gesants is prachtich gecelebreert maer wert doorgaens met beveynsde vrientschap bejegent want den Siam,, mer is niet geneegen assistentie te doen ende derft 't selve niet wel weygeren, item wert den gesant met bedriegherijen schijn opgehouden ende consumeert in sich selven

D'adjuncten vanden Atchynsen Ambassadeur hebben in Mey hare audientie voor den Coninck gehadt, ende syn van gelycke met beveynsde vrientschap bejegent 't hooft deser legatie is in Juny passado van banden ontslagen ende uyt de gevanckenisse gelargeert, deselve ende syn soo arm dat sy vande aelmissen moeten leven voor weynich dagen syn gemelte adjuncten om haer onruys leven in strenge gevanckenisse geworpen ende werden noch soo gehouden

Den Siamsen Coninck heeft hem seer vermaeckt gehouden over 't herre,, waerts comen van syn hoogen edele met de Fluyt Europ deses reys is hem soo wel bevallen, dat hy Comp.s schepen wel naer sonder corten soude willen gebruycken, heeft ten dien fyne den Sabandaer in 't logie gesonden ende doen versoecken off wel eenige Siammers met Comp.es schepen van hier naer Batt.a ende vandaer naer Suratta ende Persia souden mogen gaen, hoe wy hem op haer onredelycke versoecken hebben geantwoort ende wat discours wegens u Ed.s Jonckvrou met den ander hebben gehouden versoecke u Ed.e uyt mijn Journael dato 11en Juny gelieft te bevragen waer aen mij gedraege

Met wat ladinge vier Maccassaerse vaertuygen hier verschenen syn, can uit dachregister dato 12en Juny gesien werden deselve hebben hun waeren hier tot hooge prys vercocht te weten

De geroffelde nagelen : 21: tayl 't picol
Swaschdat nochtans slechts 9: tayl 't picol
Schiltpats hoorn . . . 25: tayl 't picol
Den peper . . . 20: tayl de bhaer

eenige

eenige slaven ende slachjmm 20: 21: a 22:23 tayl yder

Bun capitael hebben weder bestelt in 't volgende te wateren

3000: picol Sommelaan a 6: 6¼: 6½: tayl 't picol sonder eenige
ongelden
eenige copere gommen groote dittos
robynen
geslagen gout
copere becken
copere waterschepers ende ander smytseringe
voorts Cassa Bengale
roode salampoerys
weynich grove porcelynen
Elephants tanden

Die Maccassaren hebben in groote vreese geweest, dat wy haer met onse schepen inde siamse bocht souden besetten maer nu sulcxden verstaen den vreede tusschen ind.te ende haer Coninck getroffen is, syn sy seer verheugt ende meenen in corten te vertrecken

Eenige vande Japanse cooplieden die 't meerendeel haerer capitalen met 't beleg vande siamse Joncken voor Pattany verlooren hebben (gelyck boven verhaelt is) syn in april passado met een Chineese Jonck nae Lanckinchina gevaren hebbende in Pattany ontrent 1600: stx: Rochevellen tot seer civilen prys gecocht, Drie der selver cooplieden syn hier in Siam geweest met ontrent 1600 tc capitaels haer voornemen was haer gelt in Rochevellen te besteden, ende met de Joncken vande Siamse Chinees ofte een Jonck nae Lanckinchina te keeren 't welcke wy niet muelyck (sic) af raeden onder Chinees belettet, de Japanders sien dat haer de keurs ontleyt was, hebben selfs een eigen vaertuyge besteden haer overige gelt in ontrent 10: 6: stx Rochevellen, ende syn op 23 en May passado nae Lanckinchina genavigeert

Dit jaers gewasch vertoont sich overmatich schoon, den rys is ooc merckelycke in prys verminderdt ende van 10: tayl al op 6: dittos gedaelt nochtans ist niet apparent datter dit Jaer eenigen rys van hier met siamse Joncken nae Batt.a gevoert sal werden, ter oorsaecke geen bequame vaertuygen ende stadt syn

Eenige loopt seer stercke dat den Coninck voornemens is een Joncke neffens een ambassadeur uyt syn Ma.ts naem nae Japan te senden om den Keyser den vreede aente bieden ende den vryen handel voor de siamse natie, aldaer te versoecken

Voor weynich dagen heeft den Coninck twee Joncken yder van 600 à 700: lasten van hier een nae Banjermassingh ende d'ander nae Jamby gesonden met wat coopmanschappen geladen ende wat retour d'vaerkodes voornemens

syn

syn op te coopen hebben aen d'Comp.s residenten geadviseert gelyck U Ed.e uyt nevens gaende copia gelieft te beoogen

Naer Lygoor syn oock twee cleender Joncken voor syne May.ts rekeninge om peeper gesonden, geladen synde met sout, natten Indigo ende eenich Cocquus olye

Desen dus verre op voorraet geschreven ende om den spoet daer copieeren uyt vreese dat Delft ons soo tytelyck niet soude by gecomen hebben, ben op den deser uyt de Loge gescheyden op dat de depeche van Landen te vaerdiger voortgaen soude ende den 10e hier aen boort gecomen als van, meer mijn U Ed.ts aengenaeme van 4e septemb. met t schip Delfshaven herwaerts gesonden wel is geworden, wy sullen conforme U Ed.ts ordre alles ten besten vande Comp.e trachten te dirigeeren, met vertrouwen dat U Ed.e mee desen beter genoegen in onsen dienst scheppen, en meerder contentement van hier becomen sult

Wy hadden gemeent t Jacht Bassack nevens Landen nae Batavia te laten gaen maer is in rade goet gevonden dat t gemelte Jacht tot 25 a 26e October tarderen sal om soodanige consideratien als onse resolutie van dato 11e stanty gesien can werden, weshalven de prompte rescriptie op U Ed.ts laest becomene Missive in desen excuseeren ende met Bassac voornoemt soo duytelycken advys over diverse saecken toe senden sullen dat verhoopen daer met contentement becomen sult, De Balance der Negotie boecken hebbe op mijn vertreck uyt de Loge door haest laten leggen die U Ed.e met Bassack oock gelieft te verwachten

Ito. De Sogel heeft abusivelyck aen U Ed.e geadviseert dat den lichten peper sonder facture herwaerts gecomen de quantiteyt is 80: picol 24: catty geweest ende monteert f 1737: 12: 8: gelyck by nevens gaende copia Missive van gemelte Sogel blyckt, wy hebben als boven staet voor gemelte somma t comptoir Jamby ende Siamse Negotieboecken gecrediteert soo dat met Jamby d'accorderen sullen gaen

De coopmanschappen die tot carga der gearriveerde ende verwachtende schepen noch in t comptoir resteeren syn ende bestaen uyt t volgende volumen te weten

6270: picol sappanghout
2000: picol hebben noch in coop dat met d'eerste gelegentheyt denckt t'ontfangen
100: stx: giaty balcken
300: potten Cocquus olye
4 a 5: picol agiel hout is ons wert toegeseyt
4 a 5: picol ditto ende Dommee verwachten dagelycx van Tsianteboen
10 a 12: picol Gommelacca stonden uyt Pourcelouck toe te comen

Alhoewel

Alsooc gelyck boven verhaelt int begin van Julij instellinge tot opcoop van
houtwercken hebben gedaen syn als door des Coninckx groot besoeckinge noch
geen toe gecomen, maer dewyle 't nu den tyt is dat 't hout dagelycx afgebracht
wert sullen trachten soo veel in handen te crygen als doenlyck wesen sal
wat quantiteyt met dese volgen sal connen als noch niet recht schryven doch
blyven in hoope dat de quantiteyt ontrent 250 a 300: goede balcken wesen
sal.

Plancken duchten dat niet veel sullen connen senden want alle houtsagers
werden opgevadt ende moeten voor den Coninck de houtwercken tot reparatie
synder afgoden tempels sagen

Equint boven de houtwercken, loquets ende eenige andere coninckeden aen
dese ladinge mocht comen te manqueeren, sullen op gevoechelyckste trachten
te suppleeren ende 't gemelte schip soo spoedich weder derwaerts senden
als eenichsints doenlyck wesen sal

Met verwonderinge hebbe bevoelt dat op 't saffangh als passade met houten, Delfshaven
Battavia eerst gesonden soo merckelycke onderwicht is 't siams picol 't Duytsche
met silver geprobeert is niet meer als 127: lb. de leveranciers ende wegers syn
sommenvolgen al te gescoolen hant, oock soo oprecht ende eensinnich gemeent
dat wy 't recht gewicht nauwelycx conden becomen, doch ick hebbe onder
myne directie bevonden dat weynich olye ter beginnende tyt niet lampe gedaen
een goet licht geeft, by 't wegen van de 106 picol saffangh dat in korst ontfan-
gen hebben, ben ick eenige dagen selfs present geweest maer den onderkoopman
van Siam (dat een discreet persoon die met de Siamse natie wel can omgaen)
is dorgaens daer geweest ende hebben als nu van de gemelte leveranciers
met minnelycke bejegingen als eenige geschencken (die nochtans de voor-
jaerigen niet excedeeren) wel 5: pr. cento int gewicht meer als ont voor desen gehadt
sulcx ick my versekere U Ed.t int naewegen oock bevinden sult, op de buy-
ten plaetsen als Lim, Tuylen, Kapry, Banckasoy &c.a is voor desen
groot voordeel opt gewicht vant saffangh geweest, want 't Duytsche wicht
tegens 5: lywige kerels (die hun noch dickmaels met loot beswaerden) geprae-
ticeert ende yder gewicht voor 5: picol gereeckent, maer die quade gewoonte
is door hooghe costuymen ende Coninckx ongehoorden schaetsinge al meede
in coopers bandiet soo dat het de Chinesen tegenwoordich weynich schelt
of sy 't saffangh buyten ofte binnen de stadt ontfangen, want die vier
Chinese joncken die dit jaer uyt Siam vertrocken syn, hebben twee
der selver de ladinge hier ande stadt ingenomen, de resterende
twee syn aende buyten plaetsen geweest

U Ed.t

U Ed:t adviseert dat met Leyden, Delf ende Jonckie Batt:a 9500: picol sappangh bekomen heeft, twelck onder reverentie abuys is, 't is wel sulcx dat van hier soo veel afgescheept ende p.r facture gestelt is als te weeten

3600: picol met 't schip Leyden
5500: picol met 't Wapen van Delf
400: picol met de Jonckie Batt:a

syn 9500: picols maer doordien de geseyde Jonckie eerder als ons aengegee,, ven was, bevonden hebben op des selfs vertreck 166: picol weder te rugge the,, creygen, waer van den Onderkoopman van 't Zum die de Jonckie van Banckock afvaardichden recepisse aenden Opperstuurman Doecker in be,, hoorlycke forme verleent, die gemelten stuurman beneffens de Brieven facture ende connoissement p.r avontuyr niet over gelevert heeft, soodat de geseyde 166: picols U Ed:t ongetaxeert staen toe te comen in volgende maniere te weeten

31: picol met 't schip Leyden
75: picol met 't Jacht Bassack
60: picol met 't Wapen van Delf

166: picols 't welcke ondergewicht eenichsints te gemoet compt, ende by ons gecalculeert ('t different der Battavische ende Siamse schale afgetrocken) niet meer als 2 5/11: p.r cento comt te bedragen, dat licht can ingedrocht weesen

Tsinees wande siamse Joncken hebben met Macaosse compste uyt 8. die,, waert verstaen ende diemaels den Prince sulcx aendoen seggen, syn hoocheyt was over die tydinge seer bedroeft ende siet d'overgeblevene Siam,, mers dagelycx te gemoet

Aen S.r Nachtegael hebbe gedurende syn aenwesen alhier soo promptelyck opening van Compn.s gelegentheyt gedaen als syn E. begeert heeft, gelyck ick Eerw,, we sulcx aen U Ed:t in oprechtheyt oock sal geadviseert werden, op syn E. arrive hebbe my gereet getoont om transport van Compn.s effecten aen hem ofte ander Onderkoopluyden te doen doch syn E.: stelde 't selve uyt tot U Ed:ts naerder ordre, ende was niet genegen om my van directie t'ontlasten, Interim blyven in vreese dat 't schip Delf ons soo tydich niet soude toecomen dat met Leyden myn keer naer Batt:a soude mogen nemen, soo dat ten respecte den tyt vast doorgaet, ick niet ongenegen was de qualiteyt ende tractement door U Ed:t my ad passado geoffereert aente nemen, maer dewyle de saecke dus uyt vallende is, dat U Ed:t gelieft t'ordineren ick met de laetste depe,, sche eerst van hier mach vertrecken sal alles laten berusten tot dat

By u Ed:t

by u Ed.t verschynen, met seeckere hope dat u Ed.t dutrum beter gewoen van
mynen dienst, becrygt nu courage becomen sult, als tot noch geoppineert
hebt ende soo u Ed.t als dan over myne particuliere saecke noch niet
favorabelder gelieft te disponeeren soo ben ick deyne tecter des Comp.tes
ende u Ed.tes dienaer.

Op myn vertreck uyt de loge hebbe verscheyde gaene vo: taback pyp riedén
becomen die u Ed.t ongetaxeert toe sende

Tgunt in deesen mocht manqueeren hope met t jacht Bassenk
behoorlyck te suppleeren, werhalven eyndige ende

Bier Mede

Edele gen.tie, wyse seer gestrenge heere u Ed.t naer ge„
dienstigen groet de bescherminge des Almogenden bevelende die
u Ed.ts gouverno altyt vermeerderen wil

Op de Baer van siam int schip Leyden adij 12.e Octob. 1637

onderstondt

u Ed.ts onderdanich dienaer

Jeremias van Vliet

Memorie van papieren die hier nevens gaen
Eerstelyck d'originele missive aen d'Ed.e H.r generael
facture ende cognoissement vant cargasoen gesc„
schapt int schip Leyden

Item copia van volgende geschriften

N.o A „Missive aen d'H.r hoofdbocker
B facture vande coopmanschappen gescheept in t schip den Otter
C facture vant cargasoen gescheept inde selve schip
D Missive aen d'Ed.e H.r gouvern.r Joan vander Burgh p.r Raroop gesonden
E facture vande goederen gescheept inde selve Raroop
F Missives p.r diverse Chineese joncken naer Tayouan gesonden
G Missive van S.r Lucas de Vogel uyt Jamby ontfangen
H Verclaringe wegen de bevindinge vanden eicken wasper
I Missives &c.a van S.r Duaal uyt Cambodia ontfangen
K Verclaringe vande groove porceleynen } uyt Cambodia ontfangen
L Verclaringe wegen t Japans schuyt sieuws }
M Journael bij den ass.t Jan Hert op t jacht Sudice gehouden
N Diverse Interrogatoriums
O Missive aen S.r Coenraet Cramer naer Bouppermasinge gesonden
P Missive aen S.r Lucas de Vogel naer Jamby gesonden
Q Resolutien getrocken bij den raet des comptoirs Siam
R Journaelse aenteeckeninge des compt.s Siam

Copia der Missive p[er] schip Londen aen d'Ed. Hr Generael gesonden

~~No. M.~~

No. A.

Aen d'E: President Nicolaes Coeckebacker,
Opperhooft, opt Comptoir Firando, in Japan. —

Achtbare, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren.

Nevens de seer aengenaeme, van d'E heer Gouverneur, — Jan vande Burch, geworden ons, U E: Missive (in dato 17en November, pr. 't schip Noortwijck, over Tayouan, herwaerts gesonden) seer spade, op 12en Februarij, met de compste vande Joncke Batavia, uijt welckers als bij gemelde schriften, wij — seer gaerne hebben vernomen, U E vertreck uijt Batavia, bejegende in Cochinchina, ende Tayouan, item d'arrivee in Japan, insgelijcx des Comps verbeterden staet aldaer, vaencomen, ende depescheeren, van soo veel treffelijcke schepen, met binne rijcke ladinge, de bevindinge der Cargasoenen, door ons, met de schepen Warop, ende Noortwijck, U E toegesonden, als oock de taxatien, die de — Portugesen, sijn aengedaen, wij sullen tgepasseerde in s'Comps affairen, tsedert vertreck van gemelte Warop etc, nae costume, in desen cortelijck verhalen — U E toegesondene beantwoorden, ende daer soo veele bij voegen, als omt fluijt schip den Otter, met d'inhebbende Cargasoen, costij te geleijden, nodich achten.

Naer dat wij de schepen Warop, ende Noortwijck, op 19 Julij 1636, nae Japan hadden gesonden, 't schip Bommel op 22en, item de fluijt Warmont, den 20en der genoemder Maent, daernaer van hier naer Tayouan vertrocken, ende sijn beijde deese schepen (Gode sij des lofs) ter gedistineerde plaetse, in salvo gearriveert, sulcx blijckt apparent voor d'Edle Gouverneur uijt Tayouan, breeder — geschreven is, waer op mij verlaete, wat sedert bedenckende s'Comps staet voorgevallen is, ende hoe de saecke des Comptoirs alhier, bestiert sijn, werdende U E, uijt volgende Regulen, gelieft te vernemen. —

De Castiliaenen van Manilha, ende Portugesen uijt Mallacca, die hier omtrent twee Jaeren gevangen geweest, ende seer armelijck — gehouden sijn, heeft den Coninck, uijt schijn van medoogen, gelargeert, — in September passado, met den Anteringh naer Mallacca gesonden, nevens — haer heeft de Mayt, een sijner vassalen gecommitteert, om den Gouverneur van Mallacca, ende Manilha, den vreede aen te bieden, ick hadde des gesants vertreck, seer gaerne belet, gelijck int Jaer 1635, gelucklijck effectueerden, doch sulcx heeft door des vorigen Berckelangs raedgevinge, ende ongequaemheijt onser Tolcken, maer insonderheijt, des Coninckx staets Consideratie — insiende, niet connen geschieden, uijt deese daet nevens andere acten, is wel, te bespeuren, dat de Mayt genegen is, sijn Rijcke met alle omleggende princen, te bevreedigen, deese besendinge is oock ten deele geschiet, om de vaert voort s'Coninckx Joncken, op Canton te openen, als mede andere quartieren, onder hunnen te frequenteeren. In Maert passado, is hier tijdinge —

gecomen

gecomen, dat de genoemde Castiliaenen, hun vaertuych voor Patany verloren hebben, dat hun vande Coninginne aldaer, een ander geschoncken is, ende dat sylieden gesamentlijck, daer mede naer Mallacca gevaerdicht sijn, Godt geve, immer bij haere principalen verschijnen, op dat haere wedercompste alhier, onse natie niet disrespectabel maecke, nochte des Comp.s negotie schadelijck is. —

De Gesanten uyt Patany, sijn in Augusto passado, voor de tweede reyse hier gearriveert, met haere compste, verstont men, de seeckerheyt vande voor uytgeloopene geruchten, dat d'oude Coninginne overleeden, ende den haerder naeste bloetverswanten (synde een Heucxe [?] Coningdinse vrouwe) met bewillinge, van alle de Mandorijns (excepto dato Besaer) gecroont werd was, gemelte Gesanten, sijn wegens Patany met den siamsen Coninck volcomen gereconsilieert, sonder dat ter wederzijden, van geleede schaden ofte aengedaene affronten, gerept is, deulijck [?] brachten sylieden, de goude ende silvere bloemen, tot bewijs, dat patany vassalen vande siamse Croone sijn, ende sijn voornoemde gesanten, verrichter saecken, in septemb. passado, weder vertrocken. In April verleeden, verscheen den patanesch vaertuych, ge-bracht hebbende, van dato Paducka (eerste Mandorijn aldaer) aende onse Berckelangh alhier, waer mede geadviseert wiert, dat den Pabanger [?], met hulpe vanden Atchijnder, Patany meent te beoorloogen, ende dat sylieden, voor d'Atchijnse Macht verschrickt sijn, versochten dat den Coninck van hier assistentie geliefden derrewaerts te schicken, maer den siamsen Coninck ende sijne wijse Mandorijns, sijn immer soo voorsichtich, als den Boer wys, die de vroet vrouw, niet haelen wilde, voor dat hij 't geboorde kint sach, hebben patanes vaertuych, op den 7en Mey weder terugge gesonden, ende daer den siams d.o met den eerlen [?] Edelman, nevens gevoecht, om te vernemen, wat vanden Atchijnsen oorlogh is, om naer bevinden seeckerheyt, daer over te Resolveeren, ick hadde seer gaerne, conforme t'Intent van d'Ed.le H.r Generael, den Missive (door d'E. Joost Schouten, op sijn vertreck, aen mijn gelaten) met dese vaertuygen, aen dato Paducka gesonden, daer uyt de Coninginne Etc. soude gesien hebben, dat sijn Ed.t restitutie, van geleedene schaede eyscht, die de patanesen (staende hunne Rebellie tegen siam) de Batavische Chinesen aengedaen hebben, maer sulcx wiert mij, door den Berckelang belet, soo dat sijn d'Ed.le H.r Generaels goede meeninge, tot leet niet hebben connen naer volgen, dadiviso [?]. —

Uyt Batavia, sijn op 17 September hier wel gearriveert, de scheepen Leyden, ende Delft, brachten een cleen cargasoen Cleeden Etc., met de gemelte scheepen, is d'E. Joost Schouten, voor de derde reyse hier verscheenen, ende heeft als Commissaris, de Missive van sijne Excellentie Genade, den heere Prince van Orangien, ende d'Ed.le H.r Generael, nevens een gouden croon, met Esmeralden gegarneert, ende peerlen verciert, item eenige Rare geschencken, aenden Coninck van Siam, tot groot genoegen

van

van sijne Mayt., in modeste stiele uijtvoergevoert, soo sijn evenwel desvoornemens geweest, de gemelte scheepen in spoet, met den ander, in Compe., weder naer Batavia te versenden, maer door dien, des Commissaris afscheijt ten Hove, door d'onverandelijcke traege costuijmen: deses Rijcx, des Berckelangs sijn Schrift ende des Coninckx sotterijen, langer als verhopen uijtgestelt wiert, hebben wij 't schip Leyden, meest met Vaderlants Kleeden op 13en Novemb. passado, voor uijt gedepescheert, met een cargo monterende f 34220:2:-- ende bestaende uijt volgende voluijmen drachmentelick.

3900: p.l sappanghout,
1700: p.l Bruijnen siamsen suijcker,
1600: stx: Herteveellen,
140: stx: Buls Huijden,
20: stx: Buffels Huijden,
5: stx: Tygers vellen,
50: p.l Gommalacca,
10: p.l Gitta-gomma,
} Monsters voort Vaderlant,
500: potten Cocus Olie,
450: potten siamsen Catten Indigo
3: Cassens gedroogen d°
} Om tot monsteren naer Vaderlant te senden
100: stx: quinty plancken
1: pack Monsters van diversche Lijnne doecken

Maer alsoo d'E: Schouters afscheijt vanden Coninck, ende grooten alhier, corts naer vertreck, vant gemelte Leyden volgde, hebben wij 't schip Delft, op 3en December, oock naer Batavia gesonden, met soodanige, ladinge, als U E uijt onderstaende gelieft te beoogen, te sien.

5200: p.l sappanghout,
60: lasten padij,
52: quinty balcken,
150: stx: quinty plancken
100: potten Cocus Olie
10: p.l Gommalacca.
4000: stx Oude Cocus noten, om de gronden in Batavia te beplanten.

Met gemelte Delft, is voornoemde Schouten, nae vertreck sijner sacken, met brieven (ende geschencken) in antwoort aen sijn Vorstelijcke Genade den Heere Prince van Orangien, ende d'Ed. Heer Generael, naer Batavia gerenvoijeert, ende sijn de scheepen Leyden, ende Delft, Godt sij lof, op den 16en ende ultimo december, dier beijde in salvo gearriveerdt.

Hoe gansch swaerlijck den Coninck alhier, sijnde eenige Jaeren uijt licentieeren, tot uijtvoer van Rijs, heeft getoont is U E: eenich, tis seecker, dat des Mayts uijtvluchten, op de slechte gewassen, Rijs voel ende van soodanige consideratien niet sijn, als hij gesocht heeft, ons de selve in te drucken, maer sulcx is met staets insichten geschiet, want door

dien

dien d'opcommende macht, vanden nederlantschen staet, in India,
syne Maj.t (naer der waerheijt, niet buijten twijffel, bekendelyck
is, ende sich geplacht an te beelden, dat de nederlanders, immers de stadt Batavia
den siamschen Rys, niet derven conde, heeft syne Maj.t, die gesocht met
cleenen toevoer van Rys, bequamelyck te verswacken, om dat Indrecht
om Rys aengeboden, ende voorsulckx bij d'Ed. H.r Generael swaerdiger
gereputeert soude werden, maer alsoo de siamse ingebeelde practyck,
d'Ed. H.r Generael kundich geworden is, heeft syn Ed.t, inde Jongste
Brieven (voor de schouten laets overgelevert) aenden Coninck, ende
Berckelang promptelyck geschreven, oock door de schouten bij Monde
gedeclareert, dat haere gepresupponeerde Maximen, ongefondeert syn, dat
dat den Coninck, meer aende vrintschap, van d'Ed. H.r Generael, als syn
Ed.t, aenden siamsen Rys gelegen was, ende dat Batavia, des noot synde,
siam toevoer van granen soude connen doen, den Coninck ende synnen
Raet, waeren over resolutie schrijven, van syn Ed.t, soo wel verwondert
als misnoegt, om dat haere bedeckte mijnen, ontdeckt syn geworden,
nochtans dersden niemant, teecken van discontent doen blycken maer, heeft
den Berckelang, tegen voorige quaetwillicheden, ende frivole uytvluchten,
ons doenmaels syn hulpe, van selfs aengeboden, om licentie tot uytvoer, van
Rys, ende padij, byden Coninck te versoecken, in welcke gelegentheijt,
bij ons soo circumspectelyck gehandelt wiert, dat geen eysch wilden
doen, om dat niet blycken soude, om Rys benoodicht waeren, nochte oock
syne E. presentatien niet verwaerloosen, maer seyden ingevals, 't Rys gewasch
(dat schoon stont) wel slaecht, ende den Coninck (sonder nochtans syn lant
tontbloten) wilden consenteeren eenige granen, te vervoeren, 'tselve
ons niet ongenegenaem syn, ende wy sulckx over ons neemen soude, maer
dat geen ordre van d'Ed. H.r Generael hadden, om yts te versoecken, maer
alsoo wy wel vermerckten, dat de siamse hoocheijt, ons niet verder (wegens den
Rys) te gemoet soude comen, eysschten slaeuwelcx 200. Lasten Rys, ende
1000.o padij, ende dat met goet overlegh, om naer verkregene licentie, de padij
int fluijtschip Swarmont (dat wy uijt Tayouan verwachten) tusschen
houtwercken, als balcken plancken &c., te storten, ende de Rys, int
tschip Noortwijck (dat wy hoopen ons uijt Japan, soude toegecomen hebben)
te laden, sonder tegen spreecken, wiert ons geensins geconsenteert, ende
noch voorder hoope gegeven, van meerder te verwerven, soo wy sulckx noodich
hadden, een saecke die contrarie, de voorige quaetwillicheijt, was, wy syn
van opinie, vermits des Conincx Maximen ondercroopen syn, dat de
weijgeringe van Rys, hem te spade berouwt, ende dat syne Maj.t, naer
desen trachten sal, d'Ed. H.r Generael, beter contentement te doen, doch
de Baer Moeder van alles, sal selfs aenden dach brengen. —

't Rys gewasch, is verleeden oogst, uijttermaten wel, ende bij nae

ter

ter werelt geslacht, ende wel sijn de grammen, op Borger merckt, geleeden, dat
teegen goede reden strijdich, doch principaelijck, des Coninex boosheijt, ende
quade Gouverno, alhier te speuren is, tis seecker dat in s'Coninex Magasijnen,
onder de Mandorijns, Rijcke ende Borgerlijcke lieden, groote partije padij,
in voorraet is, maer uijt ontijdige vreese, van aenstaende quade gewassen,
ende des Maij.ts jaerlijckse oorloogs concepten, werdt de selve, achters bants
gebonden, ende niemant wil vercoopen, soo dat met een vruchtbaer Jaer,
t lant van Siam, echter wel duerte geleeden, t welck immer verwonderens
waerdich is. ~

Met verlanglijck verlangen, hebben wij de fluijt Warmont uijt
Taijouan, ende Zivoortswijck uijt Japan, rijsende tijt (doch te vergeefs) in
gemoet gesien, soo dat eijntlijck (sient eijnt van Januarij) van des selfs comp//
ste desperederen, ende vermits t Comptoir alhier, van Capitael, insonderheit
contant, gansch qualijck geprovideert was, ende omtrent 36000 guld.: den
des Conincks factoors, wegen den incoop van sappanghout, als geleende
penningen, schuldich waeren, oordeelden wij, het een gansch dienstige saecke
te sijn, de non paresse der scheepen, mitsgaders des Comptoirs gelegentheit,
aen d'Ed.e H.r Generael t'adviseeren, te meer wierden onder toe gedreven,
om dat den vellen oogst, sich in dien tijt, soo schoon vertoonden, ende wij d.e
mane quement van contant, niet, ofte weinich conden voorderen, ooc
schrupeleus waeren, om dat van s'comp.es gelegentheit uijt Japan, d'alder//
minste tijdinge niet conden vernemen, weshalven aenden Coninck deeden
versoecken, dat wij een vaertuijg coopen, met Chineesen, Japanders, ende
eenige nederlanders, met behoorlijck advijs, naer Batavia senden mochte,
Sijne Maij.t achten sulcx ooc billick, ende om ons goet voornemen, soo veel
mogelijck was, te helpen bevorderen, heeft een junck vaertuijgen, aen
ons geschoncken, met vriendelijcke recommandatien, dat wij t selve doch
opt spoedichste, naer Batavia sen[...] souden, op dat d'Ed.e H.r Generael,
tnoodich advijs, van hier becomen, ende tot vorderinge van s'comp.es negotie
vriendschap veroorsaecken mochte, wij hebben t voornoemde Jacht gemant, met
nederlanders, ende Japanders, met larga advijsen, op 10.en Februarij, naer Batavia
gedepecheert, ende voorts hebben, met behoorlijcke Instructie geprovideert,
maer d.o Jacht, is door aenraden vande Japansen stierman, van Pollo
Panjang met den noort oosten wint (sijnde nochtans seer goet om de
Siamse bocht uijt te seijlen) weder gekeert, ende op 26.en Maert ter ondol//
brachter reyse, binnen de Siamse Riviere, tot aen Banckock geariveert,
soo dat die besendinge, niet als oncosten, van Equipagie etc., voor de
comp.e veroorsaeckt heeft, onder den voornoemden stierman, de voor//
naemste oorsaecke van is, [...] —

De fluijt Warmont, onder van Boolen gevoert, hadde d'Ed.e

heere

heer Generael gerecommandeert, dat uijt Tayouan, ons tijtelijck soude toecomen, ende dat wij deselve, met houtwercken, (daer padij tusschen gestort) opt spoedichste naer Batavia souden depescheren, maer door ontbloot van cargasoen, heeft d'heer Gouverneur in Tayouan, sijn Ed.s ordre, niet connen effectueren, ende is gemelte fluijt, van daer, directelijck naer Batavia vertrocken, soo dat tgeprojecteerde houtwerck, ende geprocureerde padij hier op overgebleven is, wij wenschten dat sonder belet, van importante negotie, ons scheeps-ruijmte toegecomen were, op dat wij de gesende houtwercken, etc. die op Batavia noodig sijn, derrewaerts hadden mogen schicken

Wij hadden wel gehoopt, dat tschip Noortwijck, met tgeeijscht contant, ons tijdelijck soude toegecomen hebben, maer des Comp.s, noch ons geluck, is in desen, soo groot niet geweest, want d'h.r vander Burch, heeft vande 30000: tael, door UE voort Comptoir Siam, in de Noortwijck gescheept, 15000 in Tayouan gehouden, eenelijck opt onsedecken, dat sijn Ed.t distinderde, wij tot opcoop vellen etc., soo veel niet noodich hadden, sonders heeft sijn Ed.t gemelte Noortwijck, met eenige Chinese waeren, als sijde stuck wercken etc., ende 5000 tael contant, naer Cambodia om rijs gesonden, uijt vreese, dat hier geen rijs last, voor de schip, wesen soude, de voordere Coopmanschappen, door UE voort Comptoir alhier, gesonden in seecker Joncke genaempt Batavia (neffens t Chinees Cargasoen door ons uijt Tayouan geeijscht) gescheept, met eenlijck 5000 tael contant, ende de resteerende 10000, heeft sijn Ed.t (om den minsten risico) in Noortwijck gelaten, ende is Noortwijck, met gemelte Joncke, op 20en December, uijt Tayouan vertrocken, met ordre, dat beyde deese vaertuijgen, op een ander passen, tot op de Custe Champa, in Comp.e blijven, de Joncke gesende 10000: tael, uijt Noortwijck lichten, ende alsdan, naer sijn reyse, voorderen soude, Noortwijck is op 3en Januarij verleeden, omtrent hoek Canton, (met hert weder) vande Joncke gescheijden, ende heeft apparent, de reyse naer Cambodia vervoordert, maer alsoo de Joncke, boven gesende eijlant, niet conde seijlen, most door noot aensteken, ende is nae eenighe etmael in groot pericul, gelegen hebbende, weder onder seijl gegaen, heeft op de gedistineerde plaetse, naer Noortwijck uijtgesien, doch tselve niet vernomen, soo dat wij de 10000 tael (tot s Comp.s merckelijcke schade, ende verachteringe in den vellen handel alhier) noch niet becomen hebben, ondewise.

Op 12en Februarij (gelijck boven aengeroert) verschijnt hier, de gesende Joncke Batavia, met soodanige compste, wijde Japanse Coopmanschappen, door UE aldaer in Noortwijck gescheept, conforme de toegesondene facture hebben ontfangen. Item goede p.tije Chinese waeren, door d'E d.o h.r vander Burch, op onsen eijsch herrewaerts gesonden,

beneffens

benevens de 5000 tayl Japans, die in Tayouan, eyndelijck mede voorgeschoten sijn, soo dat des joncx Carga, int geheel ƒ 35344 // 4 // montéerden, sijn hebben gemelte joncke, op 2en Maert, naer Batavia gesonden, met een carga van ontrent 250 pl sappanghout, 17 lasten padij, 560: Catti agerhout, ende is den selven, op 19en april, Godt sij lof, in salvo gearriveert. —

'T Hadde (naer ons oordeel) een treffelijcke, ende gewenschte saecke geweest, dat d'H.r vander Burch 't schip Noortwijck, met de geeyschte 30000 schuyt silver, ons tijdelijck toegesonden hadde, soo souden wij 't selve voort uyt gaen januarij, met Kys, naer Batavia gesonden hebben, wij souden niet alleen, middel becomen hebben, om des Conincx factoors, te betaelen, daer wij tegenswoordich noch 22000 gul: aen schuldich sijn, maer oock naer becomen hebbe kerckent van 's Comp.es goeden staet in Japan, (de welcken handel eenichsint begin soo bloeyende vertoonden) onbecommert verwelckt hebben, dat door gebreck van contant, naer blijven most, soo dat (eenmaels de tardance van Noortwijck) de vangst der herten, genoechsaem gesloten wiert, de wij met de becomene 5000 ℔ niet weder in kleyn hebben connen brengen, waer door, ende meer ander toevallen, desen Jare, niet boven 60000: stx: vellen, van hier naer Japan, gevoert sullen connen werden, maer ingeval Noortwijck, op den gewoonen tijt, hier verscheenen hadde, wij souden U E. apparentelijck, grooter Cargasoenen toesenden, als anno passado, met Waep Etc:, costi verscheenen sijn. —

'Tis ons leet, dat U E aengewesen silver in Quinam, over de procure vande 23500: realen Etc:, niet vruchtbaerlijcker voor de Comp.e, uytgevallen is, ende de versoecken plat afgeslagen sijn, tis bedughtelijck dat onse principaelen, want geberchte gelt, nimmer yts erlangen sullen, want dese heylloose heydensche menschen, haer niet schamen met uytvluchten te behelpen. —

In contra, hebben seer gaerne vernomen, de verlossinge, ende vertreck, van d'H.r Duyts, des Comp.es gegunde vrijheyt, ende verbeterden staet aldaer, de beneficie, van soo voortreffelijcke Cargasoenen, insonderheyt oordeelen wij, dat de taxatien, die de Portugiesen werden aengedaen, tot voordeel vande Comp.e strecken, ende onse natie respectabelder maecken sal, den goeden godt jonne, dat wederom ter desselver U E directie, meer, ende meer toenemen, op dat de geledene schaede, ten rechten gesoulageert mogen werden, 't welck wij van herten wenschen, ende twijffele Godt lof, uyt aenstaende hoopen te vernemen. —

Met verwonderinge, hebbe uyt U E Missive gesien, dat den trouweloosen Chinees Siquan, tegen sijne stipulatie beloften, uyt Quinam getracht heeft de voyagie naer Japan te voorderen, U E hebbe sulcx, tot dienst onser principaelen, wijselijck voorcomen, want soo dien booswicht, daer verscheenen hadde, souden apparent een leelijcken damp, (tot disrespect onser natie) uytgespoogen hebben. In Maert passado, is hier tydinge gecomen

dat

dat de joncke van gemelten Sicquan in Quinam geladen geweest is, om naer
Batavia te navigeeren, maer dat den selven, int uijt loopen, op de Baare
aenstucken gestooten, ende Sicquan om t'leven geraeckt is, soo dat hij de
Compe. niet meer hinderen sal. —

T'weeder vatten vanden schrijven Chinees, die wegen den
prince van Siam, aldaer gesonden is, hebben hier modestelijck, gedivulgeert,
item hoe den selven in Tayouan, verscheenen, ende onder wat conditien hem
van d'Hr. Gouverneur aldaer, den handel vergunt is, den prince die wel merckt,
dat de Siamse hoocheijt, met besendinge in Japan, geleedeert is, is op den quaeten
Chinees, dapper toornende, ingeval den selven, hier verscheenen hadde, soude
een strenge gevanckenisse, sijn voorlant geweest sijn, d'Hr. vander Burch, heeft
in Tayouan (mijns opinie) met den Chinees, overgaens seer heuselijck om-
gegaen, want sijn Ed.t heeft de commedie, alsoo met hem over spelen, dat hij
onder schijn van faveur, sal selven genoegsaem consumeeren, eijntelijck is de
joncke in Swankang, door storm, aen stucken gestooten, den quaeden Chinees,
ende eenige Siammers, hebben haer leeven oock geeindicht, 't welck te bestierin-
ge des alderhoochsten, de Compe. in dit geweste, niet schadelijck sal sijn, want
ist te duchten, ingeval den vergiftigen Chinees, hier verscheenen hadde, dat
hij hem als vooren, met valsche stucken, geholpen, ende p.r aventuere
eenige [illegible], welcker soude gemaeckt hebben, om andermael, een
voyagie derwaerts aenvaerden, dat sulx verhoopen nu voortaen, niet
onderleijt sal werden.

Met gefondeerde verwonderinge, hebbe verstaen U E. ontijdige
ende passieuse reproches, ende connen oock wel bespeuren, dat die ten princi-
paelen, haer oorspronck genomen hebben, om dat anno passado geboden,
ende opt drinckelijckste gecommandeert hebbe, dat U E. ten dienste vande Compe.
doch niet al te haestich, int vercoopen, nochte [illegible] int verhoogen, van
de fijne lakenwollen soude sijn, gelieft te gelooven hebbe, dat sulcx
uijt eijgen beweegingen, niet geschiet is, maer d'Heer Generael, heeft voor-
leeden jaer, aen ons geordonneert, dat wij neffens de Japanse Cargasoenen
soodanigen ordre, souden volgen, als ten dienste vande Compe. noodich achten,
ende deswijle U E. geduerende sijne directie, in Japan, sodanich met dier-
gelijcke sorten van wollen, genegotieert hebt, conden niet ondienstich
achten, onsen goeden raet te presteeren, doch soo U E. oordeelt, sulcks
U E. ampt, off respect, nadeelich is, gelieft sijn Ed.t te recommandeeren
dat diergelijcke ordre, niet meer herwaerts gesonden werde, sal blijven
echter van gevoelen, ingeval onsen raet gevolcht was, dat de Compe.
smaeckelijcker proffijten, uijt die Coopmanschappen soude getrocken
hebben, wij sien wel, uijt U E. Missive, dat op d'arrivee der scheepen, alles
prompt met aengeweesen werden, maer daer bij wert niet geseijt,
dat U E. inden handel gepousseert wert, ofte alles op geprefigeerden

tijt

tijt, veranderen moet, ende dewijle sulcx niet is, waerom dat niet vertreckt, te meer,
om dat (volgens UE advijsen) yder naer de soorten van zijden soo geerich is, UE
t' houden voor een belachelijcke saecke, dat sijn de waerdigheyt, vande zijden
hebben geaccordeert, ende selfs (soo bitterlijck) dat alle verstandige sullen
oordeelen, soo veele seremonien, bij de vercopers geschieden, om den meesten
penningh te haelen, ende dat de Masamij, daer door, nu voor waer waerdich,
aengeclampt sijn, de wijle UE insinueert, dat soo recht getroffen te hebben,
waerom dien reden mede niet gevolcht, dat vercopers doorgaens met practijck,
den meesten penninck soecken, is seecker, sulcx behoort den aert te sijn
van yder, die occasie waeren heeft, ende die dat niet doen can, mach voor geen
goet vercoper geacht worden, maer daer bij blijft echter niet, dat wij inden
opcoop van Maesaemij bedrogen sijn, wanneer UE, ende ons selven versekert-
ren, soo goeden kennisse van Maesaemij te hebben, als eenich s' Comp.s dienaer,
in Japan heeft, ende souden des noot sijnde, connen bewijsen, dat sedert de
rechte kennisse, van genoemde zijden, hier onder Chineesen, Japanders, ende
Siammers in swang gegaen heeft, de Masamij tot geenen tijden, soo wel
ingecocht sijn, als wij de selve, anno passado UE hebben toegesonden, ende UE
gelieft sich noch te vernoegen, ende weet daer bij, dat eenige van 1 tayl 5 Maes,
ende 1 tayl 2 Maes, op vele tuijtgelende gelt, niet connen op brengen, hoe
connen wij de seeckerheijt van sulcx weeten, de wijle UE, die in den pancka-
do, onder den ander, voor 1 tayl 2 Maes Japans, heeft gelieven te veranderen,
wij hebben anno passado, ooc niet een bel, voor den tayl 8 Maes, ende 1 tayl
2 Maes, naer costij gesonden, maer de beste sijn voor den tayl 8 Maes, ende
de tweede soorten, voor 1 tayl 4 Maes ingecocht, soo dan op den vercoop, als op
de winninge positie, in UE brieff, geleit is, dunckt het ons niet vreemt dat de
selve geen meer proffijten opgebracht hebben, 't is waerelijck belachelijcker,
dat men t' principael vande Coopmanschappen (gelijck de Masamij de cabessa
van Coopzijden in Japan plachten te wesen) sich niet maeckt, opt
voorgeven, van bedriegelijcke Japanders, als dat men sonder voordeel, ander-
te procedeert, ende soo de Maesaemij altoos (gelijck als niet) ingecocht ofte
voor de Comp.e ondienstich sijn, soo is UE van sulcx selfs de waerachti-
ge oorsaecke, want anno 1635, sijn UE met de fluijt Buijsduijnen
77 stx: Maesaemij tot den monster gesonden, tot soodanigen prijse, als hier
onder gespecificeert staet, naementlijck.

23 stx: Masamij a 1 tayl 6 maes, ofte 8¼ gulden
20 stx: a 1 tayl . . . . ofte 6 gulden
22 stx: d[o]s a . . . . 8 maes ofte 3 gulden
12 stx: d[o]s a . . . . 4 Maes ofte 1½ gl.
(yder)

Daer op adviseert UE, bij Missive van 13en November 1635
ons per 't schip Delft toegecomen aldus.

De 1500

De 1500: stx: Santhomese vellen, van costij, als 6535: stx
van Batavia gecomen, gelijck mede de 77: stx: Macsadunij ende 42: stx
Coetraijrangij vellen, leggen noch onvercoght, versaeckte eenige vande
Regenten van Nangasackije, voor de Maj.t geeijscht, ende derwaerts
gesonden, van gelijcken voor andere heeren, naer Jedo, tot welckers ant=
woort offte bescheijt te wachten, niet den vercoop geordonneert is, van deese
fijne, als alle andere sorteeringe van vellen, connen U E. niet te veel, ten
dienste vande Generale Comp.e senden, want sullen altijt, met goede
avance, gebenificeert werden.

Hier op sonde U E. mogen Repliceeren, dat 'tvoorige Monster,
naer den incoop, beter geweest is, doch 't wil sijn, want contrarie verseeckert
dadwijs.

Dat de Cassa slecht sijn, heeft bij den vercoop niet gebleecken,
want een, heeft bij nae 4 suijvere avance gegeven, hadden U E. gelieft,
ons de slechtheit aen te wijsen, soo mochten wij hier, met meer voorsicht
te werck gaen, 't welck als nu onnodelijck achten.

Dat de Cooplieden sustineeren, int packen vande Casawasumij
sinisterlijck met ons gehandelt is, is een verkeerde meeninge, want
alle vellen, 't sij wat soorten het oock sijn, werden bij ons selfs bevocht
los opgecocht, ende onder ons gesicht gepackt, sulcx U E. voor deesen oock
geschreeven is, daer immer geen bedroch in geschieden can, ende soo wij de
cleene excuseerden, souden de grooten oock niet becoomen, want waer
souden de vercoopers, met de cleene d.os blijven, dewijle in anders geen lant,
als in Japan, vertiert werden.

Dat de Seraijrangij, soo wel niet gewilt sijn, als ander
sorteeringe van vellen, meenden ~~wij~~, dat principaelijck, de veranderen,
de opinien, der Japanders te wijten is, maer ingeval, wij deselve conden
aenbesteeden, gelijckmen, in Japan, de Comptoirkens doet, wij souden
oock, als U E. doet, een pertinente modelle eijschen, ende met eenen, hoe U E.
die met steenen, offte bloemen, gelieft vercieret te hebben, maer nu
moeten wij waernemen, 't gunt inde Rijcke Zee, gevangen & ende ons
dickmaels met deselve stucx gevult wert, heden Jaere, sijn hier
eenige Japanse Cooplieden, int Conchinchina geweest (gelijck int gevolch
breeder ontleeden sullen) die de Seraijrangij, insgelijcx de Masanij, seer
gieerich opgesocht, naulecx een overgelaeten, ende tot soo hoogen prijs,
als wij noch noijt, geen gecocht hebben, 't welck veroorsaeckt heeft,
dat wij soo weijnich, deeser soorte sende, doch soo U E. de Seraijrangij, ondiens=
tich oordeelt, gelieft het te doen weeten, soo mogen wij de opsaemelinge
int geheel staecken dadwijs.

Dat d'Indrowsanij, niet dienende aldaer onbekent sijn, is onses
oordeeles.

weynich aengeleegen, mae UE. schrifft, (aende packagie) den prys derwellen, in Japan, met een penninck verhoogen, heel min (aan den veranderden naem, de selwe een mijt verminderen, ende of syn d'Indrosannen al met de naem van interra genoempt hadden (twelck hier onbekent is) soo sout UE. de selve, per aventure, echter niet gekent hebben, maer de meesten hebbent immer (conforme UE. advys) selfs niet geweesen, voor desen heeft men de Kockewellen, uyt Siam slechtelyck onder eenen naem versonden, daer van bij gewicht swaert soo veel Kockewellen costen 6 ‖ - ‖ - ‖ - Item soo veel dos, noch swaerder, costen 8 etc. gelyck bij d'oude Siamse negotie boecken blyckt, ende ofmen als noch soo dede, waer (myns oordeels) daer weynich voor de Compe. aengelegen, want t'principael paelste moet niet uyt de naem der Kockewellen, voortcomen, maer uyt een voorsichtigen incoop, ende proffitable venditie, soo dat tot besluyt, soodanige reproschen, als UE. over d'indrosannen heeft gelieven te doen, onnoodich sijn, te meer, daer de selve, soo goede proffyten, op gebracht hebben.

Dat de Toorsannen goet, ende wel gesorteert sijn geweest, vernemen wij gaeren, echter connen niet bevroeden, waerom UE. die soorte, meer als andere dyscht daer de selve naeuwelycx een per cento rendeeren

Dat UE. oordeelt, wegen de Viambangs, is een ongefondeerde, verkeerde sustinue, wat bedrog kan in de packagie der goederen geschieden, diemen selfs los op coopt, ende naer eygensinnelyckheyt doet packen, tis ons lief, dat de selve soo wel gevendeert sijn, ende goede proffyten op gebracht hebben

De reproschen, die UE. wegens de Ainamonnis (dat deselve cleender ende lichter als de voorjarige sijn) gelieft te doen, sijn (onses oordeels) onnodich want de visschers de wellen, niet anders connen maecken, alsse den grooten Al door natuerelycke bewegingen, uyt de visschbancke slee [?], laet voort comen, behalven dat, hebben sijn UE. voorleeden jaer verseekert, dat de Ainamonnis, bij niemant, als des Compes. scheepen, van hier vervoert geworden, ende UE. alle toegesonden, soo die gevangen sijn, sonder dat t'minste bij iemant uyt geschooten is, waerom dan onverdiende reproschen, ten sij, dat UE. daer mee alleen, sijn yverige, voorsichtige, venditien, ende onse onwaesen incoop, willen aen wijsen, doch sijn bewelen dit oordeel, den wijsen.

Dat op de partye vant Sappanghout, soo veel te cort compt, is verwonderlyck, den Commandeur Quast, heeft UE. onlangs geadviseert, dat een deel sappanghout tot carga voor Japan aen boort gesonden, ende naer Taijouan souden gevoert sijn, ingevalt sulcx waerachtich was, soo soude d'heer Vander Burgh, d'onderswicht (gelyck als meen) bevonden, ende ons t'selve geadviseert hebben, op t'aenweesen, van voornoemde Quast, hebben wij met t'hoochste commune [?] tie, ende gevonden, 4650 pl. sappanghout, in diversche berckien, successive tot ladinge voor Europ, ende d'voortswerck gesonden, op d'arrive vande Poncke d'angasuetuno [?], bevonden, dat de selve 200 in hebbende pls. sappanghout,

aen

aen Noortwijck sijnde, overgegeven, soo dat in alles tot ladinge van voornoemde
scheepen, 4850 pl sappanghout gepretendeert, ende afgesonden was, maer
doen 't schip anno passado, aen Tamsuy quamen, om de vlote te depescheren,
vonden de saecken aldaer, tegen gegeven hoope, gansch verswaert, ende de scheepen
noch veel eldaer, alsoo gemelten Quast, ende sijnen raet, ons aengegeven
hadden, soo dat 1000 pl sappanghout, in cleene barcken, binnen de rivier
lach, dat noch in see niet geweest was, twelcke sijn om dat ontcosten van barck
wachten sweegen d'op ende nederwaeren te verhoeden) aen Tamsuy hebben op
stapelen, naer datum heeft gemelten Quast, noch een barcke met sappanghout
van Noort gesonden, daer naer sijne gissinge 200 pl ingebleeven was, dat sijn voorts
bijvoornoemden hoop lieten spelen, doch ick opiniere, dat den Commandeur Quast,
meer hout te Lugge gesonden, als hij gegist heeft, soo sulcx is, sal d'ondersweght
in Batavia (daer 't hout gewoocht is) gevonden [werde], maer soo veel meyninge de different
van daer sijn, ende naerdruckelijck indroogen, al afgetrocken werdt, als costen
te cort compt, aen den Commandeur in sijn gissinge, niet ontschooten hebben,
soo dat beslwijte hier int laden, als costen int ontlossen der scheepen, door quade
toesicht van d'overheeden, sorgeloos gehandelt, twelck door apparent door eenige
hant gansweer(?), goet deel verduijstert is, hebber anders moogelijck, dat soo veel
ondersweght vallen sonden, int sloopen vande Jonckx Tangasacquin(?), hebben
hier omtrent 25 pl sappanghout gevonden, dat tot Noortsweeckx Cargo, geor//
donneert geweest, ende door quade toesicht daer in gelaten is, welcke 25 pl
hout, sijn pr. facture gestelt hebben, ende U.E. ongetaxeert toesenden, soo dan
voorgaens int laden, ende lossen der scheepen, als met de 200 pl hout, dat inde Jonckx
geweest, gehandelt is, dunckt het ons niet raedsaem, dat op de gantsche partie,
veel te cort compt, de scheepen Bommel, ende Swarment, sijn hier meest
onder ons ooge geladen, ende buyten 't Swiffel in Taijouan met goede toesicht
gelost, ende aldaer (different van daersien afgetrocken) compt met een
pl te cort, myns oordeels, sonde het beter met reeden over een coomen, dat
U.E. d'ondersweght gevoordert hadde, van die, niet sijnde voor swaren, all 't hout,
van hier afgescheept is, ende de Cognoissementen gereeckent hebben,
als datmen soo scherp aent Comptoir alhier, daer over schrijft, ——

Met herten leet, hebben uijt U.E. Missive, ende bij gevoechde
attestatie, bevonden des Comps. schaede, weegen de hertevellen die soo
onpper(?) vande wormen geschent sijn, hoe sich anno passado, met cloppen hande//
nen, asschen binden etc. der vellen hebben gehandelt, is U.E. pr. Europ, ende
Noortsweeck duijtlijck aengeschreeven, sijn hadden ter halven seer gehoopt,
dat ons geen claghten, dies aengaende, meer sonde toecoomen, de swalc(?) hijsen(?)
met ijver, ende voorsicht, te wercke gegaen hebben, U.E. insinueert, dat sulcx
veroorsaeckt sonde sijn, om dat veele vande hoofden, niet wel afgesneeden,
de vellen niet behoorlijck gedroocht, ende soo slordich, als tot geenen ruden gebonden
sijn, twelck onse opinie contrarieert, ende achten sulcx voor gleissen,

die

die eenige Japanders, ofte onse quaet gunstigen, ~~[doorgehaald]~~ wij hebben soecken in te prenten,
op deese claghten antwoorde reverentelijck, dat waermeede den hert gedwongen is
sonder men (en forme gesprooken) heel met een vier wel afblasen, ende als de huyt
met soo weynich moeyten afgaet, can geen vees aende selve blijven tusschen der
wellen, is in soodanige maniere, als op voorige jaeren geschiet, ende soo daer te
weynich assche ingeweest is, moesten ons sulcx geadviseert, soo conden wij't
hier nader ondersocht, ofte verbetert hebben, naer ons voor deesen bericht is, sonde
te veel assche, door de scherpe substantie, de wellen schadelijcker als de worm sijn, te
meer, om dat als dan, oock soo dicht niet gebonden connen werden, dat de worm
mede doorgroeijen, de packagie soude soo sterck, noch de Rotting banden soo los
niet sijn, ingevalle sien de scheepen voor de logie leggende, crucken off laden, maer door
dien sulcx niet is, ende anno passado, soo seer als tot geenen tijden, om groote last
hebben verleegen geweest sijn, moesten de wellen noodsaeckelijck in cleene
prauwkens, aende fluijt Swartwolf doen voeren, ende met d.o fluijt, aende scheepen
Harop ende Diverswerck brengen, welck veel wondich verscheepen, de Rottings
banden (dat geen ijsere hoepen, sijn) doen los gaen, ende de packagie ongesien
maeckt, examineert eens ons schrijven, van anno passado, nae weens deesen, hoe wij met
de packagie der hertewellen gehandelt hebben, ende oordeelt in rechtmaticheit (dat bidde)
of men niet reeden, ons eenige schult geven can, ick sij verseeckert neen, ten waere
datmen ons te laste leyde, de leckagie van Diverswerck. ——

Wij connen oock niet beoordeelen, van waer de 500: stx: hertewellen
gecomen, die door reegen nat, ende p.o faulte van sonne, niet weer gedrooght sijn,
ick verclaere in goeder consientie, dat diergelijcke droo-ginge van wellen, in siam
nooit gehoort, noch te hooren hebbe, tenwaeren veersiende brillen weesen, daer
met men uijt Firando sien can, hoe de natte wellen in siam gedrooght werden,
wonderlijcke ongefondeerde gleusen, diemen alteliht aenneempt, wij gelieven
te vertrouwen, dat hier niet een vel anders als los opgecocht, nae dat het
ons selfs, ofte den onder coopman, door de hant gegaen, ende wel gedrooght is,
ingevalle ons dan soodanige gedrooghde wellen, voor gecomen hadden, souden wij't
immer soo wel int opcoopen, gesien hebben, als wij't int packen gewaer
geworden is. ——

Hoe wij deesen jaere, met de packagien, der hertewellen, hebben
gehandelt, hoopen U.E. met de Heijndperten (daer in de wellen deuchten te
scheepen) duijdelijck taxeeren, duncke ons weempt dat wij de packagie in soodanigen
commando recommandeert, is buiten onse ordre, U.E. niet beoogen, deegen
raet te geven, gelijck voorleeden jaer, met de fijne Rochewellen geschiet is,
sonder niet meerder woorden mogen seggen, dat het U.E. niet considereerende is,
ons te gebieden, te meer, om dat ons den opcoop der wellen, int geheel, ende de
gantsche directie, vant Compt.o van hooger vertrouwt is, laet dan alles, op de
schuldige recommandatie, van d'Ed.e H.r Generael, ende onsen verplichten

dienst

dienst berusten, wij sullen (gelijck oock voorgaens hebben) daerinne soo wel te
handelen, dat wij vertrouwen, sijn Ed.t contentement becomen sal. —

'tComptoir vreempt voor, dat UE. hoogeert(?) onder 't agerhout groote
partije Barigo, ende pee, gevonden, ende [sal] becompt, 'tselve echter boven de mere het
tot 41 maes 'tCattij gewardeert heeft, de Comp.e swaere dienst ende ons meer —
vrintschap geschiet, dat UE. 't gunt slechter als Cabessa was, te rugge gesonden
hadden, den pachter ofte koopman, soude 't even(?) gaerne met goede oprechte —
Cabessa vergoedt hebben, doch wij laeten ons verstaen, dat men de Barigo, ende
pee, op een cleene Japanse schael, in een gewichte, wel soude connen weegen,
want soo wij UE. verseeckeren, soo goeden kennisse vant agerhout te hebben,
dat ons geen Barigo, ofte pee voor Cabessa, inde hant sullen laeten steecken,
hadde UE. niet meer als 30: Cattij soet(?) water, onder 't geroemde ager, gelieven
te mengen, soo soude niet alleen, den goet deel, — van d'ondersoeckt gevonden
sijn geweest, maer 't hout soude oock schoonder van couleur, ende lieffelijck[er]
van reuck geweest hebben, wij sustineeren niet gaerne, dat UE. sich ontijdich
heeft laeten abuseeren, den prijs vant agerhout, moet costij in corten, oock duppel
gedaelt sijn, want Claudio Cornelisen(?), heeft ons in waerheit verclaert, dat
door seecker Moor (die wegen hem, verleeden Jaer in Japan geweest, ende in
april over Cochinchina in Siam gekeert is) van 120. Cattij Siams agerhout Cabessa,
vijftien hondert tayl Japans geprocedeert is, 'twelck met den vercoop van 41 —
Maes p.r Cattij geen Comparatie heeft. —

De Buffels hoorens, cleender als de vorige geweest sijn,
hebben UE. Jammer selfs geschreeven, ende dat daerom tot sulcken prijs in —
gecocht sijn, ende ofte de cleenste gelijck UE. secht, daer ter ontrent 1300 —
geweest sijn, niet meer als ontrent 8 conderijn aldaer mogen halen,
souden echter van den 4 geprocedeert werden, welcke winste niet te versmaden
is, even wel hebben wij desen Jaere, alle de cleene geexcuseert, waer-
door, ende om dat soo veel Buffels, als anno passado niet gedoot mogen —
werden (vermits de Siamse Reviere seer hoogh geloopen geweest is) sijn
niet meer, als 1000: stx: connen senden, ende met 't volgende schip, hebt
UE. oock weijnich, ofte geen te verwachten. —

Patanische Rottang, dencken dit Jaer, niet te senden
vermits dit Monson, noch geen Patanische vaertuijgen verschenen sijn, waer
door de Rottang noch duer, ende op 6½ tycal de 100 bosschen blijft, waermede,
ijder bos, niet meer als 2½ Maes Japans conde aenlangen, souden de —
proffijten van soo groote volumen, te cleen sijn d'advijso. —

'tGunt van anno passado, wegen de Porceleijn(?) geschreeven
hebben, houden in desen noch staende, hoe wel UE. aen onse waerh-

schijnt —

schijnt te twijffelen, maer hadde U.E. den Commandeur Quast, offte Sr. de Swaert
gelieven te vraegen, die de Borbonia, voor d'afscheepinge getoont is, die souden
wanneer de waerheyt hadden willen spreecken, daer van getuijgenisse, hebben connen
geven, soo veel de ondersoeck belanght, is van cleene consideratie, wanneer 't verschil
vant Japans met Siams daertien, eenmael swert verscheepen, d'ingevoegende substantie
in rechtmaticheyt aengesien wert, maer 't schijnt dat de passion, in veele deelen,
bij U.E. overhant genoomen hebben, want naemen ons, met schrijven aentast,
hebben wij te swerck gegaen, als offte, ons loot, voorschiet silver, ende Coopen,
voor somma, inde hant gesteecken was, daer is bij ons naeuwelicx yets gedaen,
dat wel beeren mach, de Bettewellen hoe wel (conforme propere responsé)
swaerder ende dicker, als de voorige, sijn soo aengenaem niet, op dattet geen aelkango,
(welckers naem hier niet bekent is) ondergemengt, de packagie is te slordich, cleer is te
weijnich gesicht, ende daerom vande soorten, meer als op ander tijden geschent, D
gecaepte clacken, de adjumenonne sijn lichter, ende cleender, als de voorige, de
Musamij, sijn ons voor wat swaerdicks aengeclampt, om dat onder de merckt
gewendeert sijn, de casen sijn slecht, sonder dat daer eenich voorder redden, van
gegeven wert, hoe wel een ontrent 4 sinwore advance gedaen, met de Casansanni,
sijn wij bedrogen, niet tegenstaende, de selve los opgedaen, onder ons gesicht,
gesorteert ende gepackt hebben, de Indrooswelen, hebben een verkeerde naem,
opt gewicht vant Suppanghout, compt niet uijt te weeren, weele te cort, hoe wel
hout met kennisse vande Commandeur Quast, aende scheepen gesonden, de
factuere ende Cognoissementen, selfs ten onderstaen, van geinderen commande,
ende sinnen staet, gestelt sijn; Tagerhout Cadessu, onder Burige, ende peeper,
mengt, om dattet (conforme de confessie eeniger Mooren) bijnae soo geven-
deert is, de Buffels hoornen sijn te cleen geweest, niet tegenstaende een
ontrent 6 gegeven heeft, op de Borbonia compt niet uijt te weeren, weel te cort,
ende is het 1/8 part vande soorten gegeeten, in somma wij seggen tot besluijt,
dat veele dingen, lichter te berispen, als te verbeeteren, voort dat opperhoofden,
op de Comptoiren van wat voor gelucktiger, als van inc voor sijn, want men die
die wils, als ist sonder redden, groote dingen, soeckt te last te leggen, doch voor-
dien wij, in alles ons best, naer uijtterste vermoogen hebben gepresteert, sijn
wegen U.E. reprochie, niet ontset geweest, maer steunen op den alder hoochsten,
die wij weeten, onse goede saecken, protecteeren sal, ende gedrangen ons gadinge,
aent onpartijdich oordeel van d'Ed. Hr. Gouverneur Generael.

Met de Cambodiasche Mooriens, hebben U.E. onses oordeels voorsichtich
gehandelt, ende de selve tot hoogen prijs vercocht, de hoopes over U.E. met Mooriens
weder ter rugge gesonden, sijn bij d'E. Hr. Gouverneur vander Burch (vermits
Mooriens naer Cambodia ginck) in Taijouan gehouden, voor dien de selve de
vracht, van over ende weder brengen, niet waerdich sijn, ende als China gelijck

sijn

sijn Ed.t uijt Taijouan adviseert, omtrent met 5.0 p.s versien is, connen wel gebeuren
dat wij uijt Taijouan, goede partije toegesonden wiert, tegenswoordich hebben noch
int Comptoir, 600 p.s sijnde 't restant vande voorige, voorleeden Jaer, hebben
geen menschen in coop gedaen, ende alsoo uijt d'advijsen, van d'H.r directeur Generael
verstaen, dat in Cambodia oock goede p.s sijn, om naer Japan te voeren, daerdich
leijt, dencken wij niet meer toe te senden, als om de hertevellen tegent ongedierte
te preserveeren, noodich sijn, d'H.r vander Burch heeft onses oordeels, deselve te
geven, dat de divoriens over gebonden sijn, want behalven dat vande divoriens,
hier weegen heeft vrachten, scheeps gerechticheijt &a al 2 1/2 Catti siamse
munte, ofte 300 gulden vande 1600 p.s die anno passado versonden sijn, betaelt
is, souden wij de selve sonder oncosten van heeft vracht &a, niet weder
hooren gekreegen hebben, ende uijt Taijouan (soo daer niet verriert worden),
connen d.e divoriens gevoechelijcker, als van hier, naer Japan toegesonden werden

De vangst der herten, ende insamelinge van vellen, heeft sich
~~gelucke~~ vooren aengevoert, int begin seer ~~opulent~~ verthoont, maer door manc-
quement van contant, connen tot leet, doenmaels niet sonderlings verrichten
ende over de schadelijcke tiranie, van Devorawanck, wiert bij deese armhertige
Compagnies (welcke haer met den vangst der herten erneeren) aen te comp.s
gedaen staet, in Japan grootelijcx getwijffelt, over welcke twee toevallen,
den vangst der herten, meest gestaect wiert, nae dat wij de goede tijdinge
uijt Japan, nevens de 5.0 tail schuijtsilver, met de Jonck Batavia becreegen,
hebben seer geviglieert, om den geschorten handel, weder in fleur te brengen,
maer sedert is noch een bedroeffelijcke quael, over deese proffijt gevende
negotie gecomen, dienamentlijck, int begin van Maert, is inde provintie van
Conrassima, een jongen witten olijphant gevangen, welcke beeste
hier (selfs bij den Coninck), ende grootendeels meer als verscheeyde heeswesen,
ende oock volgende veel wercks, daer van gemaeckt wiert, over de Bramene-
sche toveraers, ende waersegers, is sijne Maj.t geinduct, dat omtrent
de provintien, Poncelouck Campheng, &a, daer de meeste herten sijn, sich
een tweeden witten elephant onthout, 't welck deesen licht gelovigen Coningh
voor de waerheijt aengenomen, over sulcx op peene vanden lijve, aen ijder geboden
heeft, dat sich niemant sal verstouten, om met stroo, ofte honden, op de herten
jacht te gaen, op dat den elephant, door ongeluck, oock niet getroffen soude
werden, soo dat wij anders geen vellen becomen connen, als vande herten,
die met netten gevangen, ofte bij geval, te doot bejacht werden, in somma,
voor de Comp.e een schadelijcke propherie, want om dat eene beest,
tander doet opsoecken, lijden wij hier groote vermindering, in onse negoties,
een saecke die te besuchten, maer niet te remedieeren is.

D'insamelinge van rochevellen, heeft sich (uijt den ~~[illegible]~~,

sihen

patanesen, vrede) bloeyender als op ander Jaren vertoont:. nochtans hebben
wij d'[illegible] uytgesloten, dat niet een Rheevel, den voorigen prijs gelycke, conden
becomen, per oorsaecke dat hier, een schaedelycke gerucht, uytgestroyt was,
dat d'adjimemonne opt vertreck der schepen, naer Japan, voor 7: tail siams, ende
alle ander p.o advenant, de vercopers, door particuliere, souden afgenomen werden,
soo dat wij, opt sluyten van onse negotie boecken, maer 2600. adjimemonne, ende
1000: stx: omnia quo, in voorraet hadden, want sedert october, tot ultimo febr.
passado, sijn ons niet meer, als 600: stx: adjimemonne voorgecomen, desse
bedriffelycke geruchten (daer sommige voorhebben, die anno passado hier ge
weest, oorsaecke van sijnd hadden ons desen Jare, bijnae, vanden Rheevellen
handel geexcluseert, souden almogende, de saecken tot s'Compagnies voordeel,
niet wonderlyck bestiert hadde, want eenige Coopliden in Japan, hebben
redelycke Capitaelen, neffens ordre aende Japanders in Couchinchina gesonden,
dat eenige van hunlieden, naer Siam souden vertrecken, om goede p.tije Rheevel
len, in haest te coopen, ende dat men haer deselve, int presente suijder moeson,
soude toeschicken, op dese ordre, sijn 6: a 8: Couchinchinse Japanders, in een siamse
joncke (die daer eenelyck resit) neffens hun capitael, dat meest in gout bestont,
geimbarckeert, ende sijn int begin van January passado, met de gesende joncke,
binnen de Bocht van Siam, niet vert vande siamse Reviere gecomen, soo dat
noch docht de voyagie gewonnen was, doch d'alderhoochsten sont een storm, uijt
den noortoosten, waer met de gesende joncke, de siamse bochte weder uijt
dreeff, tot opt lage lant voor patanij, daer de selve in stucken stiet, met welcke
schipbreucke, de Japanders, een goet deel haerer capitaelen quijt raeckten,
ingeval de voornoemde Coopliden, in die tijt hier gearresteert hadden, souden
wij onder d'hier sijnde Japanders, ende Chineesen, wel 20 a 25000: stx: Rheevel
len, in loco gevonden, ende apparent alle naer hier getrocken hebben, 't welck
wij stil sittende, (vermits van contant, ontbloot waeren) souden hebben moeten
dulden. —

Eenige vande gesende Couchinchinse Japanders, hebben hun
gout, in patanie in ontrent 1600: stx: Rheevellen, verset, welcke vellen
bij haerliden, (naer ons bericht is,) tot sulcken prijs becomen sijn, te weeten,
d'adjimemonne, voor 2 1/2 a 3 tail siams, Omnia quo 10 a 12. Maes, voort ander
soorten p.o advenant, ende sijn int laest van april, met een Chineese joncke,
uijt patanij, naer Couchinchina geavanceert, soo dat die Rheevellen, apparent
desen Jare, noch in Japan verschijnen sullen [illegible]. —

Vande Couchinchinse Japanse Coopliden, sijn 3: persoonen
int begin van Mey passado, met ontrent de swarcke, van 1600. R.a van den
eenen Chineesch gout in siam gecomen, voornemens sijnde, hun capitael

Rheevellen

hertevellen te versetten, ende daer met naer Couchinchina te vertrecken,
maer alsoo hier niet, als eene joncke bij seecker siamse Chinees, dat ons een
goede bekende is, geequipeert wiert, lieten wij den Chinees sijt mondelingh,
als waerschouwende aenseggen, dat hij doch niet toelaeten, iemant met
heeren, offte hertevellen, in sijne joncke, in te scheepen soude, want dat wij
in sulcken gevalle, niet vermochten hem een pascedul, offte vrije geleijde
tot verseeckeringe, van sijne voorgenomene Couchinchinse voijagie te verleenen,
ende bij aldien, de joncke sonder pascedul, iemant van onse, op see ont=
moetende, lichtelijck in moeiten geraecken, waer door apparent van
sijne doorgaende reijse, gefrustreert werden soude, gemelten Chinees, heeft onse
waerschouwinge, soo int goede aengenomen, dat hij beloofde niet toe te laeten,
een heere offte hertevel, inde joncke gescheept soude werden, ende presen=
teerde de joncke, onder ons gesicht te doen laden, de Japanders siende dat hun
de kans ontleyt wiert, cochten selfs een cleen vaertuijg, besteeden haer
overige Capitael, in omtrent 10000: stx: hertevellen, van velle sorteerin=
gen, ende sijn sulcken, op 26en Meij van hier naer Couchinchina vertrocken,
maer alsoo 't vaertuijg gansch cleen is, ende sij sonder stuerman sijn, blijven
wij in hoope, dat niet te rechten raecken sullen, dat Godt geven wil,
want soo hun deese voijagie wel gelucht, ist bedenckelijck, dat sulx int
aenstaende andermael onderleggen, ende gelijck heede gedaen hebben,
ons hier inden opcoop, van hertevellen, seer hinderen sullen.

Inde Siamse joncke, die voor Pattanij verongeluckt is (gelijck boven verhaelt) sijn 3: vande Mooren, die anno passado in Nangasacqui
geweest sijn, gemelte [illegible] geweest, hebben met die schip breucken,
een kist Japans silver, ende eenige Japanse peerlen verlooren, maer alsoo
gemelte Mooren, in Couchinchina, noch uitstaende schulden hebben, sijn
met 't Japans vaertuijg, weder derrewaerts gemaijgeert, Nandie Ebrehem
Moors Coopman, alhier, heeft aen voornoemde Mooren procuratie,
onder ons voorschrijven, aende Nederlantsche overheden, aldaer verleent,
om sijne Capitaelen uit handen vande Mooren te lichten, die anno
passado in Nangasacqui geweest sijn, soo sulx in effect verrecht can
werden, sullen de beladers, met ledige handen sitten ende apparent
s'Compes negotie, in dat gewest, niet meer hinderen.

De fluit schepen Petten, ende de Otter, sijn hier (Godt sij loff),
op 20en Meij ter reede gearriveert, Petten is op ultimo Maert van Batavia
vertrocken, compt over Jamby, brengt omtrent 600 pl lichten Jambijschen
peeper, voort Comptoir alhier, den Otter heeft d'Edle Hr directeur generael,
op 20en april uit Batavia herrewaerts gesonden, principaelijck soo wonch,

om

om t'Comptoir alhier, met Capitael te accomodeeren, met gemelten Otter wert ons om//
trent 8500 R:a contant in Rijxdaelders, ende ongemunt silver, nevens eenige
packen Kroot Cattoene Waeren, toe gebracht, alles monteerende ƒ 22931//13//
't restant sullen wij noodich hebben, om deselven van W.E. ende d'H:r vander Burch
soo veel mogelijck te suppleeren, maer tot afdoeninge vande 22000 gl:, die wij
wegens 30000 p:l sappanghout, aen des Coninx factoors, sedert Octob:r passado
schuldich geweest sijn, becomen geen middel, ende nae ons uit Batavia geadvi//
seert wert hebben voor de compste der Nederlantsche scheepen, geen uitset voort
Comptoir alhier te verwachten, soodat in een becommerlijck staet blijven. —

Sijn E:d:t heeft aen ons geordonneert, dat wij behoorde deese fluyt
scheepen, tot vervorderinge vande Japanse Cargasoenen gebruycken, ende op het
spoedichste, naer costij versenden souden, maer alsoo 't geluck voorden verhaelt
den vellen oogst, tegen onse hoope, soo schrael uit gevallen is, ende wij tegen
15 a 20 deesen, noch ontrent som: 15000 stx: hertevellen wachtende sijn, tot
welckers incoop, 't gelt al voor eenige maenden uit gegeven is, hebben wij met
den Raet alhier goet gevonden, 't fluit schip den Otter, met eenich sappanghout,
voort alle de Rochevellen, ende gereede goederen, die bij 't Comptoir in voorraet
waeren, voor eerst W.E. te laden toe comen, ende dat petten, noch eenige dagen
naer de verwachtende hertevellen, vertoeven sal, te meer is den Raet tot deese
voor uitsendinge bewoogen, om dat gesien hebben, W.E: recommandeert, by
verschijninge van twee scheepen, alle Rochevellen in een d:e geladen mochten
werden, wij achten sulcx oock voor een dienstige saecke, ende vertrouwen
dat deeren der wormen, inde hertevellen, daer grootelijckx mede verhoet sal
werden, sulcx wij int aenstaende, hoopen te vermijden. —

Wat Cargasoen, W.E. met de fluijt den Otter toesenden, versoecke W.E.,
uit ondersteende, maer principaelijck, uit d'ingelende factuere, gelieft te be//
oogen, naementlijck. —

35201// stx: Rochevellen, van diversche soorten,
1575// p:l Sappanghout te weeten, —
1550: p:l a 7 Maes ider d:os,
25: p:l ongetaxeert,
500: Cattij agelhout Cabessa,
200: potten Cocus Olie,
2400: stx: Bereyde hertevellen van diversche soorten,
1000: Tsioupen teram, ofte swart lack,
50: p:l Borborij, ofte Coning,
1000: stx Buffels hoorens,
430: lb: Hollantsche spijckers, voor W.E: an:o passado, uit schip
Noortwijck gelicht, alles monteerende ƒ 23052//7//8//

W.E.

de Rochevellen, hebben wij generaelijck, als anno passado doen sorteeren, ende parceelen met vertoonsel sulcx UE. ende de Japanse Coopluyden, niet qualijck bevallen sal, —

d'aenneemende, insgelijcx meest alle Rochevellen, sijnde hooren verhaelde redenen, onder als voorleden Jaer, goet gedaen, sulcx niet proffij tabele venditie geschiedt mach worden, onder de voornoemde aenneemende sijn eenige die ontrent t'sidachia, gevangen, ende soo schoon sijn, als wij tot noch in Siam geen gesien hebben, welcke sorten wijt samen gebonden ende appart doen mercken hebben, sulcx inde factuere duijdelijck can gesien worden. —

Onder de voornoemde Rochevellen, sal UE:5: stx: bevinden, die extraordinarie schoon, ende Consequentelijck de Japanders aengenaem sullen sijn te weeten,

3: stx: Tansick, sijnde vande Casta Caswasamij,

1: stx: Donckaijrangij, sijnde van fatsoen als de Mactaijrangij,

1: stx: Torrosamij, . —

Wij versoecken, opt vriendelijckste, dat UE: ons de bevindinge en venditie vande Rochevellen, insonderheijt deese 5: stx gelieft toe te schrijven, op dat bij ons, int aenstaende, met goede voorsicht ten dienste onser principaelen, geprocedeert mach worden. —

Wij sijn voornemens geweest, geen incoop van Masamij te doen, vermits uijt UE: Missive bevoogt, dat deselve anno passado, soo weijnich proffijten op gebracht hebben, maer siende, dat die sorten, bij de Couchinchinse Coopluijden, greetich opgesocht, ende eenige ons in betalinge, van onse schulden gepresenteert wierden, conden niet ongeraden achten, andermael p:e tije aen te slaen, eenige hebben onder meerder p:tie, voor aengenomen ofte sonden licht, van d'een, soo wel als van d'ander, gefrustreert gebleven hebben, ooc wij verhoopen, dat deese vellen, ende dincoop van dien, UE beeter, als de voorjaerige bevallen, ende meerder avance op brengen sullen

Agelhout, is door den greetigen incoop der Mooren, vrij merckelijck in prijs verhoocht, echter hebben niet meer als 5: p:l connen opsamen, tot 10 p:les hadden met den pachter, gecontracteert, ooc voort opsoecken, des witten Elephants, is genoodsaeckt pachter, vrij sonder volck gebleven, soo dat sijn contract, niet heeft connen voldoen, t'gunt in corten noch mochten becomen, hoopen met de fluijt hetten [illegible] te senden

de Cocus Olie, is vermits de dierder tijt, ende dat alle versonden

Bien

hier meest ~~naer den~~ rijs geselvet werden, tot hoogen prijs, soodat olie in Japan geen
groote proffijten aenbrengt, sal onder correctie, beter wesen, daervan costij
geen meer senden, maer de selve naer Batavia schicken, daer men veel tot
om olie verlegen is. ——

Het was uijt Cambodia, apparent goede partije aldaer, naer costij
sal gesonden werden, hebben echter op ~~U.E.~~ seriuse dissuasie(?) niet connen
naerlaeten, cleene partije aen te slaen, ende U.E. laeten toecomen, soo ons hier
bericht is, compt deese lack, uijt de provintie van Lecunsoang(?) sijnde gelegen
int Coninckrijck van Siam, ende is beter, als uijt lantsinnes(?) over Cambodia
compt, doch U.E. sal de seeckerheijt best vernemen, ende soo deese lack, aldaer
aengenaem, offte proffijt gevende is, gelieft sulcx te doen weeten, sullen ons
nae U.E. advijs gaerne reguleeren. ——

Beraijde hertevellen, connen 3 derleij soorte te weeten, cleene partij
roode gefigureerde met bloem werck geciert, partije roode ongefigureerde,
ende eenige ongecouleurde, alhier sijnde Japanders, sustineeren, dat ongecouleurde,
aengenaemste sullen sijn, ende de beste proffijten op brengen sullen, U.E. gelieve
int aensteenen(?), de seeckerheijt naer ondervindinge te doen weeten, op dat ons
daer naer schicken mogen. ——

Toudt spijckers, dat U.E. uijt Noortwijck hebt doen lichten, is ons
anno passado, met Arnop(?) per factuere toegesonden, ende cost ƒ 64 :10: — sulcx
U.E. uijt de factuere gelieft te sien, den Commandeur Quast, heeft ons met
toebrengen deeser spijckers, voorleeden jaer, dapper verrijckt, want wij de selve,
tot maecken van suijcker kisten, hoochnoodich hadden, ende mosten noodsaeckelijck,
ander spijckers tot hoogen prijs op soecken, wij wenschen, dat U.E. de spijckers,
ons hadde laeten toecomen, want wij sijn om de selve tegenswoordich seer
verleegen, weeten niet waer met de suijcker kisten aenden ander crijgen
sullen, ende in Batavia, sijnde Magasijnen oock ontbloot, soo dat van daer,
geen ontset te wachten hebben, bij de logie is niet een carten(?) meer, ende weeten
niet, off wij in Siam een partije te coop sullen vinden, doch dewijle U.E. deselve daer
gebonden heeft, cant gepasseerde niet achterhaelt werden. ——

De Borboria(?), hebben soo veel van ander waeren, als Ans, Rock
vellen &c. laeten storten, als eenichsints heeft connen geschieden, op dat te
minder vande worm geschent sonde werden. ——

De cleedinckeeden(?), door U.E. met Noortwijck, voort Comptoir Siam
gesonden, sijn alle met redelijcke avance vercocht, ende hebben tot solagiement eenige
oncosten, matige proffijten gegeven, excepto trouper(?), dat wij door gebreck van capitael
tegen ~~siams~~ loot, aende Coninckx factoors, a 5 tail offte 30 gulden tpl, hebben

moeten

moeten verrijsen, de: Schouten, heeft in Februarij 1636, aen ons onder ander
coopmanschappen 800 p.l roots Coper getransporteert, dat wij onder de —
gemeene man, voor 7: 6½: ende eenich, aen voornoemde Factoors voor 6: tayl —
contant gevendeert hebben, dat matige avance gegeven heeft, —

Hoe wel d' H.r Directeur Generael, aen ons niet heeft gelieven
t'ordonneeren, dat wij ~~van~~ wel souden eijsschen, tgunt tot de siamse
negotie noodich achten, vertrouwen ons echter, soo vanich contant ende Coopman=
schappen ten dienste vande Comp.e van wel int vrindelijck te eijsschen, alswe
int ingeleijde memorie, gelieft te voegen, ende versoecken reverentelijck,
dat ons de selve, soo haest als 't moogelijck is, mach toegesonden worden, ten sij
dat haer Ed.len int Batavia, wel ander last toe senden, in welcke gevalle,
niet op onse eijsschinge, maer op ordre van haer Ed.len te letten staet. De —
fluijt Petten is int laden, heeft al ontrent 2000 p.l sappanghout ingenomen
wij maecken staet, dat met d.o fluijt wel: noch ontrent 2400 p.l hout
item 60000: stx: hertevellen, ende 4 a 5000: stx: Rochevellen toe comen sal,
op 25.en ofte uijterlijck ultimo deser, hoopen wij gemelte fluijt van hier
te doen vertrecken. —

Tot accommodatie, ende vervolch vanden siamsen handel
op Taijouan, hebben in coop, ende dit Comptoir in voorraet, naer volgende —
Coopmanschappen te weeren, —

2500: p.ls sappanghout Cuessu, sijnde meest dicke stucken
600: p.ls siams loot
130: stx: quarij balcken
800: Cattij agelhout de swarte pee
100: Coyangs Rijs, hebben in voorcoop, die wij eer daechs —
dencken t'ontfangen. —

Met welcke Coopmanschappen, ende provisien, den eijsch van
van d' H.r Gouverneur in Taijouan, ten principaelsten voldaen sal worden, wij
wenschen dat de scheepen om gemelte waeren, derrewaerts te voeren, ons vroech
bij commen op dat de selve, tijtlijck van hier, gescheept mochte werden —

In Maert, ende april passado, sijn hier 3: Chincheuse Joncken
geladen met grove porceleijnen, ende ander Chineese waeren, aengecomen
de Chineesen, sijn des pars Conincx factoors, uijtermaeten geslexeert hebben —
haere aengebrachte goederen, in soodanigen schatt coop gevendeert, —
dat van veele ruijt gelende gelt, niet geprocedeert is, vande 3 voornoemde —
Joncken, sijnde al twee geladen, met sappanghout &ca. naer China
geretourneert, insgelijckx den Chineese Jonck, die verleeden Monson
tot beneficie sijner Carga, hier overgebleven is, ende de vierde meent
int corten meede te volgen, soo deese 4: Joncken, in salvo arriveeren,

sal—

sal dit moeson, niet min als 11000 pl sappanghout, 600: pl loot, ende hoope
swaren peeper, in t'Vrughthuijs verschijnen, 'twelck d'comp.e sappanghout, ende
peeper, apparent op leegen prijs doen dalen. sal. —

Vande 3: Joncken die den Coninck, ende prince van siam, anno passado naer
Canton gesonden hebben, sijn noch geen weder gekeert, hier is voor deesen tijdinge
gecomen, dat eene anachoda der Joncken van sijn eijgen volck vermoort, de
Joncke uijt derrewaerts seijlen, in Cambodia vervallen, eenich volck vande Cambo=
dianers doot geslagen d'e Joncke, ende ingeladen goederen, vanden Coninck aldaer
aengeslagen is, soo ons eenich vaertuijg uijt Cambodia verschijnt, gelijck
naer de seeckerheijt eens te vernemen, dat versoecke opt vriendelijckste. —

Des Coninex van siam, voorgenoomen t'bruijchtocht op Cambodia
heeft verleeden jaer, geen voortganck gehadt, wij achten dat den siammer, de
Cambodiaer, wel ~~in ruste~~ laeten sal. —

In december passado, arriveert hier, een ambassadeur vanden
Coninck in Atcheijn, brenght brieven ende geschencken, voor den Coninck alhier,
gemelten gesant, wiert met groote eere, vant Canon gehaelt, ende met [illegible]=
gen gevolch, van prauwen, tot aende stadt geaccompagneert, als ick noch tot
geenen tijden, in siam gesien hebbe, maer naer dat de brieven waren getrans=
lateert, wiert den atscheijnsen gesant bij den hals gevat, tot ont plaetsen aen
sijn lichaem, met kettings, ende boeijen gesloten, ende wert noch soo gebonden,
hoe deese gevanckenis, sijn meester in Atcheijn bevallen sal, verlangen te vernemen

Per ordre van d'Ed.e h.r directeur Generael, is dit fluijt schip, in
Batavia, voor 10: maenden, van alles (excepto Rijs) voor 3 maenden geprovideert,
gedurende de vrinden aenweesen alhier, hebben wij de selve, met eenige verschoosten,
ende 4 lasten Rijs versien, sulcx UE bij de specificatie van oncosten, getoont
can werden. —

Hoe d'ondercoopliden, ende assistenten vande Logie, in december
passado, niet een prauw uijt vermoeden geweest, hoe twee der voornoemde
assistenten, door swelpse onbedachtheijt met de prins sijn slaven, in geweldt
geraeckt sijn, hoe ongeluckich, toorde geselschap, door last vanden gemelten
prince, met geweldt aengegrepen, gebonden, in banden van heerscheungs
gebracht sijn, hoe sij alle onderhoort, vandeesen, licht gelooven, verswonden
doch tirannigen Coninck, twee distincte Mensen, ter doot verweesen sijn,
onder tgesicht vande Elephanten aenpaelen gebonden, om vande selve verscheurt
te werden, geseeten hebben, door wat middel sij vande doodt verlost, ende hoe sonder
hun lieden, uijt des tirans handen getrocken hebben, versoecken UE, uijt
nevens gaende extract uijter Journaelsche aenteeckeninge, gelieft te beoogen,

deswelc

de welke hier in eene corte substantie, niet punctueel, bewoort can werden, de proce// dueren sijn soo extreem, ende schande soo groot, dat se naulijcx te vergeeten is, tsij wenschen dat de deesen tiran, sijn betalinge, op sijn verdiende tijt erlangen mach, daer Godt toe helpen wil. ——

Present niet anders sal deesen eyndigen ende.

hier mede

Achtbaere, wijse, voorsienige, seer discreete heere, U E naer gedienstige groetenisse, de wille des alwillers bevoolen, die U E directie heijlsaemlijck seegenen, ende altijt voor// spoedich maecken wil. ——

Op de Baare voor Siam adij 11 Junij ano 1637.

Onder stont
U E: dienst bereyden
Jeremias van Vliet

Memorie van papieren die hier nevens gaen,

A: Eerstelijck originele Missive aen d'E. president Coeckebacker,
B: Memorie offte eysch van contant en coopmanschap voort compt. Siam,
C: Factuer van coopmanschap, gescheept inde fluyt den Otter,
D: Cognossement vande voornoemde coopmanschappen

Item copia van volgende schriften

E: Instructie voor d'overhooft vanden Otter. ——
F: 't Extract uijt de journaelsche aenteeckeninge des compt. Siam, sedert 10en december ano 1636 tot 18en Januarij 1637,

Memorie van contant ende Japanse coopmanschappen, die hierentelijck van d'E: president Nicolaes Coeckebacker, ten dienste vande comp. voort compt. Siam geeijscht werden, naementl. ——

4 a 450 tayl, Japans schuijt silver

100: pl. yserres coopts, dat vant verleeden jaer, hebben niet de hoorlucste over swicht van vier pr. cento bevonden,

3 a 400 pl. ijser, 't sij corte offte lange staven, al ist costij, soo dier, als ano passado, sal hier echter, met merige avance, vertiert werden, want in heel Siam is jegenswoordich niet een pl. te coop. ——

100: stx: Japanse comptoirkens, als monster, dat in banden van d'E wonder laeu berust. ——

100: stx: Een drijm breet, hooger langer, ende breeder, soo beijde deese sorten, niet naeu't leer conden overtrocken werden, souden hier onder mooren aengenaem sijn. ——

50 stx:

50: stx Comptoirkens/ van karsoen/ als tevooren gaende monster, met Koperwercken —
overtrocken/ sonder dat de selve/ voorder geschildert/ offte met lof-werck
vergult sijn. ——

10: stx: verlackte Comptoirkens, van karsoen als voorleeden Jaer/

10: stx: Campherhoute Comptoirkens/ met Cooper beslach/

6: stx: verlackte siribackens/ met tinne potties daerin/

9: stx: verlackte tafelkens/ van karsoen/ als wel voorleeden Jaer/ toegesonden/
ende aengeschreeven is/

10: pl Japanse Campher/ om int lant van Siam/ te venten/ de Campher/ is —
jegenswoordich op hoogen prys/ vermits de selve/ tot medicamenten/ voor d'Oli//
phanten gebruyckt werdt. —

50: stx Matten/ gelyck als daer de Japanders op slaepen/ maer mosten 6: [illegible]/
breet/ ende 12 do lanck weesen/ offte dienen niet gesonden. ——

20: Baelen tarwen meel —/

10: Baelen Boeckweyte meel

20: Baelen hart-Broot/ offte biscuit —

10: potten suijcker broot. —

50: stx uytschroevende Candelaers/ maer mosten hooger sijn/ als die van t voor//
leeden Jaer/ offte dienen niet gesonden. —

50: verlackte eetbacken/ met voeten ende vergulde bloemen/ —

10: Baeles Moerbackjen/ om onder de Mooren te venten/

50: stx: Kroussen/ met ketelkens aenden ander vast/ over Batavia/ hebben als noch/
geen vernomen/ ende so de selve ons toecomen/ sullen wel een Cooper
vinden./

500 stx: schaelkens/

200: Catty fijnen gecorven tabacq.

200: stx: Tacquans/ offte Cooper tinne ketelkens/

2: catty swortel nisen/ die van t Jaer/ is soo goet niet/ als de voorige geweest/
twelcke is veel verdrooght/ ende vande wormen gegeeten/ 1½ Catti is een gewicht/
tegen twee gewicht silver vercocht/ maer vande reste/ sal niet veel comen

10 a 12: Catty Japans lacq ende eenich paerlemoer/ tot een monster/ soot —
eenichsints te becomen is. —

6: pl sijde Rocken/ met Cattoen/ ende met geen swarten gevoert/ waervoor dien/
de Siammers/ vande swarten geen kennisse hebben/ sonde de selve/ met
een peninck/ te meer gelden

Voor dien (gelyck wel: advyseert) de Tocoleteen-werck/ in —
Firando niet bekent is/ sullen van dien eysch van dien/ in desen excuseeren/ maer
ingevalt/ van de selve/ becomen conde/ souden al mede profyteren/ voor de Compe
opbrengen. —

Wat avance aen paerlen/ offte aenbergrijs, in presentie Consti//

tutie

constitutie, alhier gedaen can werden, connen met seecker schrijven, alsoo den —
ambey naer haer deucht, van verscheyde soorten, insgelijcx de paerlen, die door de
differentie, van forme, als de witte offte geelachtige van ongelijcke valeuren sijn

In India opt Comptoir Siam adij 11 Junij Ao. 1637.

Onderstont —
Jeremias van Vliet —

Instructie voor d'opperhoofden, ende den Raet, vant fluijtschip den Otter, seijlende van Siam, naer Firando, in Japan. —

De fluijt den Otter, wel ende behoorlijck volladen sijnde, met dienstige waeren tot vorderinge ende vervolch van s'Comp.s Commercien in Japan, sullen Ul.dens met aenstaende ebbe (soo immer doenelijck is) ancker aen boort haelen, ende de geordonneerde voyagie naer Japan, inden naeme Godts beginnen, ende wert Ul.dens gesamentlijck gerecommandeert, den selven soo spoedich te vorderen, als eenichsints doenelijck wesen sal —

Omme dan door Godes seegen, een corte reyse te maecken, sullen Ul.dens binne cours, tsij met laveeren, op stroppen, offte ander slach bougien, nae den hoeck van Cuij neemen, ende van daer, met de westelijckste wint (die nu dagelijcks sal beginnen te waeijen) soo hooch alsimmers seijlen cunt, de Siamse bocht uijtraecken, tot dat begaenelijck, boovendien u-bij seijlen mocht, sonnder ruijm affloopen den cours bij sijnden voor// noemde u-bij int gesichte van poelo Candoor, ende poelo Cecir de terra, binnen de droochte van paracel, langs de custe van Champa, ende China naer — Japan vervolgen sult. —

De wijle het vroech inden tijt is, sullen de westelijckste winden apparent voor eerst noch flauwelijck door waeijen, weshalven wel gebeuren conde, dat omme de Siamse bocht uijt te geraecken, meer tijts, als men — hoopen, consumeeren soude, in sulcken gevalle, Ul.dens wel vermocht, poelo Candoor ter loop aen te doen, om de ledige vaeten, met versch waeter — te vullen, sonder daer over nochtans, eenigen tijt, vruchteloos door brengt, maer gedenckt dat met een spoedige overcompste, in Japan, des Comp.s dienst, ende Ul.dens eere sonderling sal gevoordert werden. —

Van victualie ende alle noottruchtichheden, sijn Ul.dens wel ende behoorlijck geprovideert, in Batavia, sijt van vlees, speck, olie, asijn, araeck, ende wijn, voor [illegible], geduerende tusschenwesen alhier, hebben Ul.dens met

eenige

eenige versche cost ende 4 lasten Rijs versien, gelijck bij specificatie van hier gedaene oncosten blijckt, laet alles conforme sijn Ed.ts ordre, ende goeden wille, sachte ende behoorlijck, menageeren, insonderheit toesich houden, vermits geen oorlogh van wat soorte hebt, op dat contrarie, U.E.dens in geen behoefticheit vervallen doet. —

Die U.E.dens, haer int rescontreeren van vrinden, ende vijanden, onderringh, te dragen hebt, sullen U.E.dens niet voorschrijven, maer sulcx, aen sijn Ed.ts ordre refereeren, alleen recommandeeren serieuselijck, geen tijt int soecken van cleene swarige prinsen, te consumeeren, de wijle aenden spoet uwer Reyse, de Comp.e gelegen is. —

Volgens de Jongste advijsen, van d'H.r vander Burch, gou:verneur in Taijouan, ende d'E president Coeckebacker, opperhooft in Japan, mogen douse, de portugeesche Galiotten, tusschen Maccouw, ende Japan, niet beschadigen, soo U.E.dens (dat wij niet vermoeden) int gemelte vaer=water, eenige Galiotten quamt te gemoeten, dient voorsichtich te handelen, op dat des Comp.es opgeloockten staet in Japan, geen verachteringe compt te lijden, dalmogende Jonne, U.E.dens een geluckige, voorspoedige Reyse amen. —

Actum op de Baere voor siam adij 11 Junij A.o 1637

onderstont

U.E. gunstigen vrindt

Jeremias van vliet —

Achtbaere, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren

D'originele, ende bij gevoechde, schriften, van neevens gaende Copia Cock p.r tfluijt schip den Otter op 11.en Januarij toegesonden (hopen wij dat U.E., voor d'ontfanck deeser, sal sijn geworden, ende dat daer uijt hebt geliven te vernemen, tgepasseerde in s'comp.es affairen alhier, seedert den 19.en Julij 1636. tot op dato voornoempt) insgelijcks d'antwoort op U.E. aengenaeme van 17.en December passado, als oock met wat carga voornoemde fluijt van hier vertrocken is, soo sal wij in deesen d'onnoodige redicten excuseeren, maer ons aen voor afgesondene, ende neevens gaende Copien, refereeren, principaelijck dient deesen, omt fluijt schip Petten, met d'inhebbende Cargasoen, cortelijck te geleiden met dienstich vertrouwen, dat de overhent, U.E. aengenaeme, als voordige lanckhent weesen sal. —

Seedert onsen voorigen, sijn doorgaens niet alleen ijver, besich geweest, met ~~insamelen~~, als t'wel pacxken, van herte hunden ende Rochevellen, tot volladinge vande fluijt Petten, ende sonden gaerne

Desen

gesien hebben, dat de fluijt behoorlijck geladen, op 25en vande maerte, hadden connen vertrecken, maer door dien de gesijde goederen, insonderheijt hertevellen, gansch schrael, ende (tegens voorige gewoonte) seer spade nader gecomen sijn, is sulcx contrarie ons goede voornemen, uijt gevallen, ende de wijle voor eerst, weijnich soo hoecke, als hertevellen, te wachten sijn, hebben niet raetsaem geacht, dese fluijt (hoe wel noch eenige dagen souden connen vertoeven) langer op te houden, de wijle bevonden is, dat spade vertreck, door corthijt vanden mousson, groot perijckel, inde te doene voyagies baert. Met wat cargasoen, gemelte fluijt derre-waerts sonden, versoecke UE uijt de onderstaende, ende ingelegde factura, gelieft te vernemen namentlijck.

58026: stx: hertevellen, van diversche sorteringen,
2596: stx: hoeckvellen van verscheijde soorten,
2240: lb: suppanghout in cleene stucken gesaecht,
650: stx: geteijnde hertevellekens,
25: lb: borborin
120: lb: Cambodische rottans, tusschen de hertevellen gestort
72: catti magaet hout, sijnde een medicinaele gomme
225: stx: buffels hoorens.

Alle welcke goederen, monteeren ƒ 33449:10:- waer mede de genoemde fluijt wel ende bequamelijck geladen is, godt de heere gelieve de selve te geleijden, ende met voorspoet bij UE te doen verschijnen.

Op ultimo Februarij passado (int sluijten van onse negotie boecken) hadden int comptoir in voorraet, 25025: stx: hertevellen, sijnde soo grooten quantiteijt, als uijt op voorige jaeren (om die tijt) op gesamelt is geweest, welck getal wij met schaersheijt van contant, ende onder twijffelinge vande compste des schips uijt Japan, sulcx vervolght inden handel, becomen hadden, maer alsoo wij met d'arrive der Jonckje Batavia uijt Taijouan, de seeckerheijt vande Comp.s voortreffelicken staet, ende weijnich outset, tot vervolgh van gemelten handel bevinden, scheen de vangst der herten, ende d'opsamelinge der vellen, weder soodanich toe te nemen, dat wij d'Ed: H.e Generael hoope hebben gegeven, om een cargo van [illegible] hertevellen, voor half Junij bij een ander te hebben, op welcke gedaene toeseggingen, door soodanige [illegible] vallen, als in voorige Missive hebben verhaelt, 't voorgestelde niet gevolght is, soo dat wij tot ons hertten leet, UE excuseren voor vellen, [illegible] schicken, dat door Godes segen, int aenstaende verbetert dient.

Hoe wel de hertevellen generaelijck, soo groot noch swaer als anno passado, gevallen niet sijn, hebben wij de selve [illegible] [illegible],

Conforme

conforme, den voorjaerigen prijs, niet connen becomen, maer den prijs noodsaec-kelijck moeten verswaeren, te liever resolveerden daer toe, om den traegen siamsen aert, voor sulcx tanimeeren, ende om den vangst der hertten, te poseeren, doch wij hebbenweden wel, voorgestelde wit onses oogenmerckx niet connen bereycken.

Op de jaerlijcxe claghten, die uijt Japan, weegen de packagie, der hertevellen sijn gedaen, hebben wij deesen oogst, de saecken hier gantsch anders geschickt, de Japanse arbeijders, die de vellen voor dato gebuwent, genaeyt, gedroocht, gewonsen, ende gepackt hebben, sijn voor bij gegaen, ende de packagie is deesen jaere, door Chineesen geschiet, 't hier sijnde Japanders, hebben hun voor dato ingebeeldet, dat niemant als sijlieden, vellen packen, ende dat wij sonder haer hulpe, niet beschicken conden, welcke verkeerde Maximen, hun soo hooghmoedich maeckten, dat sijlieden (ten tijden dat se in des Coninckx tirannige handen gevallen waeren, ende verbooden was, dat niemant ~~niet~~ ons, niet lichaemelijcken arbeijt dienen mocht,) conquereerden, niet meer inde logie souden comen willen binden, offe den Capiteijn (daer niet bij onsen p:te soo denoteerden) most sulcx voor eerst, aen haer hooft (sijnde den siams Man-darijn, daer sij ondersorteerden) met geschencken in ootmoedicheijt versoecken, ende nae becomen consent vant gemelte hooft, haer alle reverentelijcke (in maniere gesprocken) de hant cussen, ende toon verootmoedigden, ende alsdan souden sij .. sien, offe haer tot sulcx mochten beleedigen, maer doen deese poovere hooch hertten vernaemen, dat wij de packagie, met Chineesen begonnen, saegen, wij een wonderlijcke veranderinge, waer soo groot als haer trots, voor dato geweest was, soo cleen waeren deen in ootmoedicheijt, dopsien-ders ende regeerders, over 't Japanse quartier (dat twee Cale boos wachten sijn) quaemen uijt den naem, van alle haer subjecten, claegen over hun armoede ende dat in deese duere tijt, 't packloon van herte, ende rochvellen (dat sij op voorige jaeren, in de logie verdienden) bij nae teenige susteut, van haer alleen was, ende dat door 't derven van sulcx, haer noot grooter worden soude, wijders dat sijlieden, van den Coninck, de Mandorijns, ende gemeente alhier, (sijnde van ons verworpen waeren) te minder geacht worden, jae dat 't selve oock in ander landen, als Japan, Couchinchina Cambodia &a 't haerer verachtinge strecken soude, wij stelden gemelte hoofden voor, de gepleechde foreen der Japanders, de claghten die jaerelijcx uijt Japan gecomen waeren, hoe wij hun van tijt tot tijt, met minnelijckheijt, tot beterschap vermaent hadden, ende dat echter, niet als van quaet, tot erger, gevolcht was, dat wij de packagie der hertevellen, de Chineesen om veel cleender loon, als de Japan-nen aenbesteet hadden, ende ons gegeven woort, niet herroupen, waer op voornoem-de hoofden, met bedeckte claghten replicqueerden, dat wij toch noch eenmael, met hun Japanders onderzoecken souden, presenteerde selfs dagelijcx inde logie ~~te~~ comen, alle ongebonden hoofden te weeren, belooffden te versorgen, dat alles ten goeden effecteren, ende geen meer claghten wegen de slordige packagie,

offe

ofte weijnich afslach/ comen, ofte dat men de vergoedinge van schade, aen hun allen soecken souden. Eyntelijck naer veel cavilatien ende contestatien, wiert op haer oetmoedige intercessien, de saecken soo vert gebracht, dat de Chinesen hun de helft der packagie in ruijmden, ende dat wij packloon een weijnich ver= minderen souden, maer alsoo de Japannen wel merckten dat wij tselve, weijnich wercx van hun maeckten, ende de packagie liever door Chinesen, als hunluijden lieten beschicken, bedachten sij te laet/ hun schande, quamen met veel excusen hoe dat sij geconsidereerdt hadden, hoewel noch weijnich vellen sullen sijn, tpackloon merckelijck vermindert was, derhalven de verdiensten cleen souden wesen, ende de wijle de Chinesen, rede ordre waren, wilden hun niet hinderen, noch uijt haer werck stooten, bedanckten ons voor veele genootene faveuren, ende presenteerden hun dienst int aenstaende, wij sijn hier over seer vernoecht geweest, ende lieten de packagie met de Chinesen voortgaen. ——

Wij blijven in hoope, dat de vellen desen Jaere ongeschent vande wormen, bij U E sullen verschijnen, dat de packagie soo los, nochte slordich niet sijn, ende U E consequentelijck beter bevallen sal, de vellen hebben soo seer vant ongedierte over haeren(?), als immer met menschelijcke neerstichheit heeft connen geschieden, int natten, drougen, afslaen, ende binden, ben p^o persoonlijck, altijt present geweest (wanneer mijn indispositie sulcx niet hinderde) ofte een ondercoopman, met een a twee assistenten, hebben de Chinesen voorgaens onder wesen, insonderheit, opt wel afslaen, ende vast binden doen letten, soodat tot besluijt, wij in desen met geen meer neerstichheit, nochte voorsicht, connen handelen ende wijse ——

De hertevellen, der soorte Jammiama, ofte Cawakin de Matta, sijn regens geswoonte, verleeden oogst, seer weijnich neerder gecomen, ende daer bij sijt wel gewoecht dat den Chinesen ..., die anno passado hier over geschreven is, wel 5000: stx: van langer haer, tot 12 a 12½ tayl icento, op gecocht, ende naer Chincheuw verwoert heeft, voor welcke toevallen, wij eenige der 3 soorten, naer behooren, met Jammiama, niet hebben connen versorgen, maer somwijlen in plaetse van Jammiama, een swaeren Chemian gebrinckt, insgelijcx sijn eenige bossen attamars, die onder ende boven, ook een Jammiama plachten te hebben, als nu met een Chemian gebonden, ingeval de Coopluijden in Japan, hun aen sulcx stooren, gelieft haer de redden te geven, ende alles opt bequaemste voorts comen dat versoecke vrindelijck.

Onder de hertevellen, sul U E, 100: stx: in 2: bossen vinden dat een gansch ander casta is, werden bij o hier synde Japanders, Cup=Boo genaempt, soo ons bericht wert, sijnde vellekens coorn aengenaem, inge= val wij de seecker hebt, van sulcx wisten, souden alle die te becomen sijn op doen sameln. ——

Gelijck boven geseijt, comen 2596: stx: Roobevellen, van welcke vertieringe wij wenschen, dat de quantiteijt, eeniger sorten, grooter gevallen hadden, ons wert hoop gegeven, dat binnen 10 a 14 dagen, apparent noch 3 a 400 stx vellen te voorschijn sullen comen, op welck vertreck wij deese fluijt niet derven op houden, de quantiteijt Masanij is groot, te weeten 914 stx: wij hadden den incoop deeser vellen, gaerne geëxcuseert, vermits anno passado wij niet proffijten, op gedaen hebben, maer den vercooper deeser Masanij, heeft verleeden voogst, omtrent 160: stx: hertevellen aent Comptoir alhier, tot sijnen prijs gelevert, deese Masanij souden bij ooc, aende Cochinchinse Coopluijden hebben comen verbeeteren, indien wij hem sulcx, hadden willen toestaen, om dan de Coopluijden niet onlustich te maecken, offe van ons te doen verwijdeden, hebben raetsaem geacht, deese p:tije aen te slaen, te meer, om dat den incoop, soo redelijck is, den vercooper heeft in, waerheit verclaert, dat op 5 Cattij silver naer sijn uijtgeleende gelt, niet bereecken can, wij sullen met patientie in wachten, hoe deese, als de voor afgesondene Masanij, ende alle andere Roobevellen UE., ende de Japanse Coopluijden, bevallen, als oock wat voordeelen, ten dienste onser principalen, uijt deese Coopmanschappen getrocken sijn, op dat int aenstaende, de saecken hier te beter schicken ~~mogen~~

Sappanhout, hebben de cromme stucken doen sagen, om te beter, inde scheepen, gestuwt te connen werden, ende sende soo veele, als tot supplement des fluijts Carga, noodich is, wij wenschen dat de quantiteijt hertevellen, grooter was, soo souden soo veel sapanghout niet behoeven te senden, waer uijt een dobbele proffijt, voor de Comp:a soude getrocken werden.

Beeijde Roode hertevellekens, senden soo veele als hebben connen op saemelen, maer connen geen ongecoulearde, UE. gelieve ons int aenstaende te doen weeten, wat sorten deeser vellekens, aldaer aengenaemst, ende proffijt gewenst sijn, wij sullen UE. ordre gaerne naevolgen.

Borboria, hadden niet gedacht te senden, maer eenige dekenden die wij met gelt, tot opcoop van vellen, uijt souden, hebben ons, door manquement der selver, Borboria gebracht, die wij om aen ons achter stal te comen, hebben moeten aenslaen.

Bij de jongste advijsen, van d'Ed:e H:r Directeur Generael, in dato 20 Maerto, vermeldet sijn Ed:t, dat wij geen Cambodiasche Rootiens, naer Costij soude schicken, ten respecte UE. goede p:tije uijt Cambodia, te wachten hebt maer alsoo de Rootiens, voort comen deeser ordre, alafgescheept, ende inde fluijt gestelt, onder de hertevellen gesprent waeren, conden om diversche respecten niet raetsaem achten, d:o rootiens andermael te lichten, ten aensien de selve tot preservatie der vellen, noodich sijn.

Door s:r de Swaert, is ons getoont seecker Gomma, sijnde eene

ons

ons oordeels de Mirre, niet ongelijck, welcke (soo wij nae goede informatie bevinden) costij tot medicijn gebruyckt werdt, ende aengenaem is, ten respecte wij met hoope gevoet werden, d' Compagnie proffijt gevende sal sijn, hebbe deese tot een monster aengeslagen, wel gelieve, ons de bevindinge te doen weeten wij meenen dat jaerelijcx, omtrent 2 p.ls van hier gevoert, souden connen werden.

Buffels hoornen, sijn dit jaer soo overvloedich, als oyt deselve niet geweest, de reeden waerom, hebben in onsen voorigen verhaelt, ooc deesen sijn generaelijck grooter, als die van anno passado, ende sullen apparent tot hooger prijs, gedebiteert connen werden.

Op 21 stanti verscheen hier ter reede, de fluijt Carop, compt van Batavia, met ordre, dat ingevalle den Otter te cleen was, om nevens Petten, de Japanse Cargasoenen van hier te vervoeren, soo als dan Carop, in plaetse vanden Otter, souden gebruijcken, soo met Carop volladen ## lange tijt vertrocken was, is geen verandering, int verscheepen der Cargasoenen geschiet. Wij hadden gemeent, dat ons twee groote, offte 3 handige fluijt scheepen, souden toegecomen hebben, omme deselve met sappanghout, loot, balcken, ende rijs, nae Taijouan affe vaerdigen, want op de voorige advijsen met den Otter becomen, hadden voor coop van 100 lasten rijs geraden, ende bij de jongste advijsen haere E[dele]n dat Taijouan met 50 lasten rijs, uijt Batavia geprovideert is, dat wij derhalven geen rijs derrewaerts souden schicken, maer dit fluijt schip, met sappanghout, loot ende timmerhout, benevens eenige cleenicheeden, souden afsenden, gemelte fluijt is jegenswoordich int laeden, ende sal (soo Godt toelaet) omtrent den 30 Julij, vande bhaeie vertrecken, met een Cargo, van 3500 p.ls sappanghout 600 p.ls loot, 30: stx: quarti balcken, p.ie timmerhout, plancken, ende eenige cleenicheeden, als Elephants tanden, Rhinocers hoornen, Satam Bodrong &a wij maecken staet, ingevalle d' fluijt tijdelijck in Taijouan verschijnt, dat deselve bij d' h.re Gouverneur aldaer, tot vervoer der Chineese waeren, nae Japan ge-emploijeert werden, ende wel te recht comen sal.

[in margin:] opt spoedichste nae Taijouan souden de[rre] versenden, maer al soo den Otter voor Carops compste.

Hoe wel wij den becommerden staet des Compt[oi]rs alhier, aen haer E[dele]n duijtelijck hebben verthoont, becomen echter (apparent p.e mancquement) geen ontset uijt Batavia, met gemelte Carop, wert ons niet een penninck aen contant, noch te Coopmanschappen toegebracht, ende tcontant met den Otter becomen, is meest aende incoop der cargasoenen, voor costij, als Taijouan geconsumeert, soodat niet als p.ie in lichten peeper (die jegenswoordich niet gewilt is) ongetrocken groove porceleijnen ende ondienstige Japanse

Crimptorkens

Comptoirkens, ende logie hebben, daer en teegen sitten met een ledige Cassa, ende blijven 22.θ gulden schuldich, aen des Conincks factoors, weegen den inkoop van 10000 p^l sappanghout, in October passado, door ons aengeslagen, tot welckers betalinge geen Raet weeten, niet tegenstaende, dagelycx lastich gevallen, ende tot disrespect vande Comp.e schandelyck gemaent worden, doch d'H.r directeur adviseert in sijn jongste van 20 Maert, dat ordre aen U E. sal senden, om uijt Japan rijckelijck te versien mogen worden, weshalven onsen voorigen eijsch, van 40 a 45000 tael Japans schuijt silver, bij deesen noch continueeren, dewijle met goet overlegh bevinden, wij t selve (tot vervolch vanden handel) noodich sullen hebben, ten sij dat U Ed.e H.r Generael contrarie ordonneert ——

Voor weijnich dagen, heeft den Oija Berckelang, uijt des Conincks naeme, ons aengeseijt, dat wij door goede p.re tijt cooper uijt Japan souden eijsschen, ten respecte sijne Maij.t sulcx tot maecken, ende reparatie sijner tempels ende afgoden, noodich heeft, weshalven bij deesen, onsen voorigen eijsch van 3000 p.l Gorras Cooper, verdubbelderen, ende tot op 200 vergrooten, wijders heeft gemelte Berckelang gerecommandeert, dat wij doch 3 a 4 schoone Japanse Rocken, die met gout draet geborduert verguldt, offte geschildert sijn, vande beste die te becomen sijn, souden ontbieden, want dat de Maij.t soodanige Rocken noodich heeft, soo U E. (boven de geeijschte Rocken) ons 3 a 4 gelijck Berckelang begeert, neevens 2 paer Byobys, te weete groote ende cleene, gelieft te laeten toecomen, de Comp.e sal geen ondienst geschieden

Gelijck in voorige Missive verclaert, hebben wij in November passado, met ~~[illegible]~~ versoecken vanden Coninck, licentie tot uijtvoer van 200 lasten Rijs ende 1000 p.s padij geobtineert, welcke graenen p.r manquement van scheeps ruijmte, niet vervoert sijn geworden, op d'eijsinge van d'Ed.e H.r vander Burch ende ordonnantie uijt Batavia, hebben als boven verhaelt, in coop van 100 lasten rijs, gedaen, ende door dien versonden, ons afgeschreeven wert, sitten daer met verleegen want behalven dat wij aen Berckelangh, sabandaer, ende tolcken, de costumen, weegen de procure &c.a hebben moeten betaelen, sullen den selven Rijs, soo ~~[illegible]~~ niet weder vercoopen, ende in voorraet te houden, achten om diversche respecten ongeraeden, te meer, om dat haer Ed.len adviseeren wij ons met ~~[illegible]~~ inkoop van Rijs, int minste niet bemoeijen, maer gansch sij sitten souden tschijnt dat d'Ed.len in Batavia, geerne, swijgen, de saecken hier soo bestaent conden werden, dat den Coninck, ende de grooten, ons den uijtvoer van rijs selfs aenbooden, wij wenschen dat sulcx in treijn gebracht conde werden, ende dat soo noodigen werck, mochten helpen uijtbreijden, maer icke duchte tselve verlang geobtineert sal werden, offte daer most tegen siam anders geprocedeert werden, doch den tijt, die den wech wijser, aller rijckelycke saecken is, sal ons de seeckerheit doen vernemen. ——

Wij

Wij mercken nochtans dat Batavia, den siamsen Rijs noodich —
heeft, ende haer Ed:en wenschen, dat deesen jaere, goede p:tije graenen, met —
particuliere siamse joncken, derrewaerts commen mochte, dat apparent bij —
succes van een goet gewasch, wel geschieden sal. Interim conde ooc wel
gebeuren, dat de saecken, hun hier soo gedraegen, dat met s'Comp:s scheepen
ooc matige quantiteit, soo Rijs als padij, naer Batavia gevoert wiert,
doch voor naerder ordre van d'Ed:e H:r Generael, can met geen gesont —
oordeel, daer van spreecken, echter souden geraeden achten, dat tschip twelck
ons uijt Japan, met contant ende de geeijschte, Coopmanschappen, toe//
comen sal, een matige last drager, gelijck de fluijt Petten, offe diergel:e
mocht sijn, ingeval wij tselve, niet met graenen versenden, dat — appa//
rent tot overvoer van ander retoeren, noodich sijn, weshalven reverentelijck
versoecke, dat dit ons wijnoodich voorstel, bij U E: in consideratie mach
genoomen worden, voor soo veel d'ordre van d'Ed:e H:r Generael niet contrarie is

'T Sonde een gewenschte, ende noodige saecke sijn, dat tschip uijt
Japan, met tgeeijschte, ons opt spoedichste toe comen mocht, ingeval tselve
voor ultimo November, hier conde aenlangen, grooten dienst souden de Comp:e
geschieden, want oversulx dat jegenswoordich geen middel hebben, om den
vellen handel, te vervolgen, soo wert den vangst der herten, voor de becomene
soecken hebt uijt Japan, bij no:n teruchelijck gehuert hadt, ter oorsaecke
wannich vellen, anders als bij s'comp:s dienaeren, op gecocht ende uijt
gevoert worden, wanneer dan tschip uijt Japan verschijnt is no:n den af —
treck der vellen verseeckert ende wert den vangst der herten, weder//lijck
bij der hant gegreepen, door dien no:n, de neeringe toe gelaeten is, wanders —
is ~~ooc~~ bedencktelijck, dat de Japanders uijt Couchinchina int begin —
vant aenstaende noorder Moeson, andermael herrewaert sullen ten deeren
soo wij dan haer willen verguiswen, moeten tijtelijck van contanten —
geprovideert worden, offe die proffijt gevende negotie, van herten ende —
rochvellen sullen voor de Comp:e, groote veranderinge lijden, wij —
versoecken dat ons voorstel bij U E:, in achtinge mach genoomen worden

Wij hebben van de waert, vernoomen, dat de Japansen
Campher, merckelijck in prijs verandert is, ende dat ten respecte, van
dien, apparent geen incoop, bij U E sal gedaen worden, U E: gelieve te —
weeten, dat den Japansen Campher, hier jegenswoordich 8 Maes —
offe 3 g:e teattij gelt, doch bij ontsett offe toevoer, sal op soodanigen prijs
niet blijven, maer de Coopluijden hebben tot 6 p:e met ons willen con//
tracteeren, ijder p:l, voor den Cattij silver, offe achtenweertich R:a van de:
weshalven reverentelijck versoecke, dien denichsints doenelijck is —

dat

dat de geeyschte 10 p.s ons mogen toecomen, de Comp.e sal buijten twijffel
daer met dienst geschieden, doch meer quantiteyt dient niet gesonden.

A present verschijnt hier een Moorse Coopman, mede logie, ende versoeckt, dat wij boven eenige reede geeyscht hebben, volgende cleenicheeden, noch sonden ontbieden te wesen.

100: stx: silvere toebackx pijpen,
100: stx: vergulde swaerden vande beste d.s
100: stx: versilverde d.s
200: stx: Japanse Beursen, die op 3: 4: a 5: plaetsen, connen geopent werden, maer sijn overgewen, sonde yder ontrent 2 Maes in coops costen.

Soo U E. de gemelte Cleenicheeden ons geliefft te laeten toecomen de selve sullen ooch niet veel winnige op brengen, maer de gunste vande Coopliedden, werdt daer mede behouden, ende in ander deelen cantons hier voordelich sijn.

Present niet anders, sal eyndigen, ende

hier mede

Achtbaere, wijse, voorsienige, seer discreete, heere, U E: met sijn geselschap, de mogentheit, des alswillers bevolen, ende oliff gansch dienstich gegroet, van die is ende blijven

onderstont

In Judia opt Comptoir Siam
adi 29.en Junij anno 1637.

U E: dienstwilligen
Jeremias van Vliet

Memorie vande papieren die hier nevens gaen.

1.o A: Eerstelijck d'originele Missive aen d'E president Nicolaes Coeckebacker
B: Factuere vande Carga gescheept inde fluijt Otter
C: Cognoissement vant bovenstaende Carga.

Item Copia van volgende geschriften

D: Missive p.r fluijt schip den Otter aen d'E president Coeckebacker
E: Factuere vant Cargasoen met de Otter naer Japan gesonden
F: Cognoissement vant voornoemde Carga
G: Instructie voor d'opperhoofden vande Otter.
H: specificatie van den costen op des Otters aenswesen alhier gedaen

Missives soo aen d'E. Coeckebacker successive gesonden

N.o 56 A

Factura van de Coopmanschappen gescheept ende gelaeden door mij Jeremias van Vliet Opperhooft over 't Compt: ende 's Comp:s ommeslach in Siam int Fluijtschip (dat godt bewaere) genaempt den Otter gaende van hier (onder Congnoissement vanden schipper Quirijn Gerritsz ende onderCoopman Samuel vander Laenen) naer Japan geconsigneert aen d'E: President Nicolaes Couckebacker Opperhooft opt Comptoir Firando Monteeren ende 23052:7:0 Naementlyck —

35201 stx: Rochevellen bestaende in 823 bossen 2: Cassen ende een packsyn van diverssche sortamingen te weten

1975[0] stx Ayndemomme bestaende in 395: bossen naementlyck

1795[0] stx: ordinarie dittos in 359: bossen van 50: stx: yder gemerckt A: costen met alle ongelden a 5½: taijl offte 33: guld: 't cento comt C: 49. 7. 4

1800 stx: Cabessa in 36: bossen van 50: stx: yder gemerckt A: C: costen a 6½: taijl offte 39: guld: 't cento — 5. 17. —

19750 stx Ayndemomme Monteeren — C: 55. 4. 4

10050 stx: Omicajno bestaende in 217: bossen van 50: stx: yder gemerckt O:M: costen met d'ongelden a 1¼: taijl offte 7½: gl: 't cento — 6. 15. 10

1520 stx: Faberro in 76: bossen gemerckt ende costen te weten

820 stx: in 41: bossen van 20: stx: gemerckt F: C a 10: taijl offte 60: guldens 't cento comt C: 4. 2. —

700 stx: in 35: bossen van 20: stx: gemerckt F: B: a 8½: taijl offte 51: guldens 't cento — 2. 19. 9

1520 stx: Faberro Monteeren — 7. 1. 9

420 stx: Caswasadmy in 23: bossen van differente prys gemarct ende costen als volght

30 stx: in 2: bossen van 15: stx: yder gemerckt C: W: C: costen a 1: taijl offte 6: guld: yder C: 1. 10. —

30 stx: in 3: bossen van 10: stx: yder gemerckt C: W: a 9: m:s offte 3: guld: 7½ stuyver yder — — 16. 14

220 stx: in 11: bossen van 20: stx: gemerckt C: B: a 5: maes offte 1: guld: 17½: stuyver yder — 3. 8. 12

140 stx: in 7: bossen van 20: stx: gemerckt C. P. costen a 2: maes offte 15: stuyvers yder — — 17. 9

420 stx: Caswasamy costen — 6. 13. 2

200 stx: Macsadmy de 3. soorte in een kist N:o E gemerckt R: D: S ende 't getal daer op geteeckent costen als volght

71 stx: a 14: maes offte 5¼: gulden yder comt C: 3. 2. 2

60 stx: a 10: maes offte 3¾: gulden yder — 1. 17. 9

149 stx: a 3: maes offte 1⅛: guld: yder — 1. 7. 15

200 stx: Macsadmy de 3. soorte Monteeren — 6. 7. 9

32820 stx: Rochevellen costen Transporteere C: 82. 2. 1

Laus Deo in India opt Comptoir Siam adij 11e Januarij Ao. 1633

32020 stx Rochdoecken costen p.r Transport Catt: 82 · 2 · 1

131 stx Madaradijn in een kist No. F gemerckt R:M: en 't getal daerop geteeckent, costen, alsvolght
20 stx a 12 macs ofte 4½ gl. ijder — Ca. 15 —
41 stx a 10 macs ofte 3¾ guld. ijder — 1 · 5 · 10
70 stx a 4 macs ofte 1½ guld. ijder — 17 · 9

131 stx Madaradijn Monteeren — 2 · 10 · 2

55 stx Mattaranghen in 8 bossen gemerckt en costen als volght
25 stx in 5 bossen van 5 stx gemerckt M:R: a 5 tayl ofte 30 guld. ijder — Ca. 6 · 5 —
30 stx in 3 bossen van 10 stx gemerckt M:R:B: a 2 tayl ofte 12 guld. ijder — 3 · — · —

55 stx Mattaranghen Monteeren — 9 · 5 —

260 stx Indorosaymon in 13 bossen gemerckt en costen als volght
160 stx in 4 bossen van 20 stx ijder gemerckt I:S:C: a 6⅔ macs ofte 2½ gulden 't stuck comt Ca. 1 · 13 · 5
100 stx in 9 bossen van 20 stx gemerckt I:S:B a 4½ macs ijder — 2 · 10 · 10

260 stx Indorosaymon Monteeren — 4 · 3 · 15

70 stx Serampangh in 6 bossen gemerckt en costen als volght
40 stx in 4 bossen van 10 stx ijder gemerckt S:R: a 10 macs ofte 3 guld. 15 stuyvers 't stuck Ca. 1 · 5 —
30 stx in 2 bossen een van 20 stx en een van 10 Dos gemerckt T:R:S: a 5 macs ofte 1 guld. 17½ strs ijder — 9 · 6

70 stx Serampangh Monteeren — 1 · 14 · 6

2 stx Rochdoecken extraordinarie dittos in een stroijen matt bewaert, gemerckt No. G:H:R: gesorteert en costen als volght
1 stx Bonckaurangh a 6 tayl ofte 36 gulden Ca. — 6 —
1 stx Corrosaymon a 1½ tayl ofte 9 gulden — 1 · 8

2 stx Extraordinarie Rochdoecken Monteeren — · 7 · 8

500 stx Nambango in 29 bossen van 20 stx ijder gemerckt N:B: costen a 14¼ tayl ofte 85½ guld. 't cento comt — 4 · 2 · 10
500 stx Casta in 25 bossen van 20 stx ijder gemerckt C:T: costen a 10¼ tayl ofte 61½ guld. 't cento — 2 · 11 · 4
340 stx Kottamrangh in 17 bossen van 20 stx gemerckt K:R: a 11¼ tayl ofte 67½ guld. 't cento — 1 · 10 · 4
350 stx Rochdoecken van St. Thome in 7 bossen van 50 stx ijder gemerckt S:T: a 5¼ tayl ofte 31½ gulden 't cento — · 10 · 6
60 stx Korchaurangh in 3 bossen van 20 stx ijder costen a 2 macs ofte 15 strs 't stuck comt — · 7 · 8
30 stx Corrosaymon ~~in 3 bossen~~ van 10 stx ijder gemerckt T:R: a 9 macs ofte 3 guld. 7½ stuyvers ijder comt — 16 · 14
3 stx Gansick in een bos gemerckt G:S: a 5 tayl ijder comt — 15 —

35201 stx Rochdoecken costen a 120 guld. p.r Catty ende 6 guldens den tayl — Ca. 112 · — · 14 · 13445 · 5 —

1575 p.l Sappangh van 110 lb ijder fo. waerin
25 p.l ongeraeckt alsoo deselve ad passado tot Carga van 't schip Noort wijck gesonden en door quade toesight van d'overseden int Joncke Kanga, saccen gelaten, sooveel alreede int scheepen der ... bevonden sijn
1550 p.l cost metalle ongelden van ... tot aen boort a 7 macs ofte 52½ str. 't picol comt — 33 · 10 · 2 · 4060 · 15 —

Transporteeren Catty 145 · 19 · — · 17514 —

	Nr Transport Cats	145. 19. –	17514	–
500	Catty agarhout de soorte Cabessa, bestaende in 5: bonte cassen met rottangh bewoelt, gemerckt A:H:C: en 't suijver gewight daer op geteeckent cost met alle ongelden a 12¼: maes ofte 4: guls 11⅔: strs 't catty comt —	19. 2. 13	2296	17 8
200	Potten Cocques Olye, cost met alle ongelden a 13½: maes ofte 5: guls 1¼: strs pr pot comt —	8. 8. 12	1012	10 –
2400	stx Berende Bertewellen, van diversche sorteringen en differen, ten prys in 6: bonte cassen met rottangh bewoelt gemerckt ende costen als volght			
	1200. stx: Roode in 3: cassen No A: gemerckt R:B:H: en 't getal daer by geteeckent costen a 6: taye ofte 36: guldens 't cento Ca 3. 12. –			
	800. stx: ongecoleurde dittos in 2: cassen No B: gemarct B:H: en 't getal daer by geteeckent a 5½: taye ofte 33: guls 't cento comt 2. 4. –			
	400. stx: in een casse No C: gemerckt D:B:H: als volght			
	75. stx: Roode gefigureerde dittos a 6½: taye ofte 39: gls 't cento — Ca 4. 14			
	150. stx: Roode ongefigureerde dittos a 6: taye ofte 36: gls 't cento — 9. –			
	175. stx: ongecoleurde dittos a 5½: taye ofte 33: gl 't cento — 9. 10			
	400. stx: Berende Bertewellen costen — 1. 3. 8			
	2400. stx: Berende Bertewellen costen in Siamse ende Nederlantsche Munte —	6. 19. 8	837	–
1000	Tsioupen Tsieran ofte swartlack bestaende in 22: aerde potten gemerckt S:W:L: yder tsioupe wegende stuff en catty de 100 't sioupen costen a 11¼: taye ofte 67½: gls: comt —	5. 12. 8	675	–
50	Picol Comingh ofte Borbonia cost met alle ongelden a 1⅝: taye ofte 9¾: gls 't picol comt —	4. 1. 4	487	10
1000	stx: Buffels Hoorens costen met Bercktvracht &a a 2¾: taye ofte 16½: gls 't cento comt —	1. 7. 8	165	–
430	lb Hollantsche Spiegels, bestaende in een vaat twelcke ao passado met 't fluyt schip Oranje pr factura aen 't Comptr Siam gesonden, door den Commandeur Quast ab ynsees nae Japan gebracht en door d'E: President Couckebacker ten behoeve van 't Comptr Firando aldaer besonden is: costen a 2½: tl ofte 15: guls 't cento comt —	– 10. 12	64	10
	Sa 't Cargasoen int fluyt schip den Otter gescheept Montert a 120: gls pr catty en 6: gl den taye Cats	192. 2. 1	23052	7 8

Onderstondt

Jeremias van Vliet

Copia der Factuure pr. den Otter naer Japan gesonden

No. B:

Aen d'E. d. Heer Johan van der Burch,
raet van India, en gouvern.r in Tayouan.

Edele, Manhafte, wijse, voorsinnige, seer discrete Heer

Naer dat wij de verwachte fluijt Warmont uijt Tayouan
ende 't schip Noortwijck uijt Japan, met doorlyck verlangen, eenigen tijt
(doch te vergeefs) uijt gewoont hebben gesien, ende der selver compste desperereende
ooch buijten alle hoope waren, dat ons eenich tijdinge, uijt de noorder quartie-
ren, soude toecomen, verschijnt hier seer spaede, op 12en februarij de joncke Batavia,
met welckers compste, U E.d. aengenaeme missive, ende bijgevoechde schriften,
insgelijcks die van d'E. president Couckebacker, ons wel sijn geworden, als mede
is het toegesonden cargasoen, nevens conforme de facturen, ende cognossementen,
gheel ende wel geconditioneert ontfangen, excepto de 10 kisten Japans schuijtsilver
door U E.d. int schip Noortwijck (om den risico te voorcomen) gescheept, ter oorsaecke
dat Noortwijck, ende voornoemde joncke, op 2en januarij passado, omtrent Pulle-
canton, door hert weder, van den anderen gescheijden sijn, waer door 't gemelte sil-
ver, tot 's Comp.s merckelijcke schaede ende verachteringe der negotie alhier,
in Noortwijck overgebleven is, ende 't selve met de joncke niet becomen hebben

Alhoe wel (gelijck boven geseijt) U E.d. aengenaeme, ons wel
geworden is, sal echter in desen niet onderstaen, den selven te beantwoorden, ter
oorsaecke dat geduerende ons aenwesen in sijn eerwaerden hebben, de Chineesen,
de brieven, selden offte nimmer sulcx geliefkende, seer spaede overgegeven, soo dat
wij niet twijffelen, offte de responce op U E.d. missive, ende nodige rescriptie
van des comptoors gelegentheijt, sal met des Comp.s scheepen van hier, vroeger
ende verseeckerder, U E.d. toegebracht werden, wesshalven in desen, dan nodige slechts
excuseeren, ende niet anders advyseeren sullen, als hoe brenger deses, Anachoda
Bonnedeijse, geduerende sijn aenwesen alhier, van des commiex factoirs meden
eere oop sijnder aengebrachte goederen gefacteert, item sijn cargasoen, welcker naer
Chineesche gesegelt is. —

Denselven Anachoda, is op 30en Maert 1636, met een joncke
geladen vol Chineesche waeren, hier uijt rechte tot aen Sanckock gearriveert,
gelijck U E.d. anno passado in dato den 20 Meij lestleden hebben geadviseert ende alsoo
door de compste van Anachoda Wonsiju Eijo, voor hem arriveerende de geruchten
over inct liepen, dat hij met een costelicke ladinge (van fijne porceleijnen, ronde
sijde, sijde stucken, silverkens, ende raritheijten) stont te volgen, werden de joncke
op de verschijninge aen Sanckock, met 's Coninckx volck, seer naeuw besettende
aende Anachoda geboden, dat hij sich niet soude verstouten, den packet te openen, offte

eenighs

denich dinck, t'sy hoe geringh, het oock weesen mochte, aen niemant, als des Coninckx
factoirs te vercoopen, maer alsoo d'nachoda, door deesen eenen rovder, van Jerquins —
Capiteynen geweest is, wilde hem nae soo ongewoonen dwang niet buygen, lichten
trincken, ende de wateren uyt waters, sende veel lieden, alle tinct gebrachte, over-
ghevoert te willen sniten, ende sijn guinandt, met soodane middelen, aende Siamme
te soucken, als dat soo beboerst wilde weesen, door welck dreygement, de Siamse
Madioutons, soo verschrickten, dat den ~~...~~ ondervoeder van Bancock selfs, met alle
sijn bij hebbende Caulen adel, neffens opman Wongsum (sijnde de Chineesen hare volck)
de joncke achter volcht sijn, ende beswoeren d'nachoda, dat weder keeren, onder beloften
dat hij alle hulpe, ende faveur, jae lijfbeveyligt in vercoop sijner mede gebrachte cargua-
gemieten sonde, op welcke trouwlose beloften, gesegden nachoda, doemaels weder
de reviere op waerts gevaeren, maer soo haest met sijne joncke, tot voor de stadt
Judia gecomen is, wiert de joncke ondermaelt, door 's Coninckx volck beswaert,
ende hem de noode geboden, sijn coopmanschappen aen niemant, als de gesende —
factoors te vercoopen, d'nachoda verdroegh alles patientich, echter hielt hem seer —
gestoort, ende wilde niet weeten, dat swaere sijde stucken, tonsijde sijde, offte ander
fijne waeren, inde joncke hadde, waer door hij vande bedriegelijcke factoirs,
ende deesen lichtvaerdigen Coninck, soo beruchtich gemaeckt wiert, dat de Man-
—gansch onvoorsienlijck belaste, dat men gemelte nachoda, in gevanckenisse werpen
sonde, sonder ten dien fijne deughe provoosten etc, inde joncke, om sijn gebodt te weeren
te keeren, doch tot geluck van voornoemde nachoda ende sijne principaelen, was doen-
maels den Chinees (welck hier wonachtich den Mandorijn van Hoff, ende
vermoogende bij den Coninck is) in gemelte joncke, beswoer hem de gesonden —
provoosten niet geslencken, dat sij tot avonden alont inde joncke vertoefden, dochten in
ottenvreden souden, ende ginck datelijck naer Hoff, ende versochte de saecke alsoo,
dat den vreemden Coninck ordonneerden, 't voorgegevene bevel te schorten, com-
mitteerde onpartijdige, die de saecken inquireerden, ende wiert bij nader infor-
matie naer scherpe examen bevonden, dat d'nachoda wel onschuldich maer, dat sijn
verhoopen Coninck abusijvelijck voorgedragen was.

Evenswel bleef de joncke (als vooren) beswaert, ende mochten
de Chineesen, niet als denich ~~...~~ toe porcelleynen ende dat onder scherpe toesicht
vercoopen, maer d'nachoda beschickte sijn negotie niet de waechters om te coopen,
hare dierbaere met Chineesch hier op te willen alsoo dat sijn fijne waeren,
tot hoogen prijs, aende Moorsche coopluyden, in heymelijcke quint raeckten,
waer door de bedriegelijcke factoors, hun in hare baetsuchtich voornemen —
bedroogen vonden, ende vande gehoopte ingebeelde proffijten gefrustreert bleven,
sochten gemelte nachoda, bij alle gelegentheijt, voor den Coninck, te deni-
greeren, ende wraecke van hem te neemen, daer sij den geruchte versoecke —

toe

toe vonden, want een vande Chinesen, die met voornoemde anachoda voor Marinero hier gecomen is, heeft met een ander Chinees (zijnde een silver smit vant hoff) sitten dobbelen, den Marinero int speelen verongelijckt werdende, heeft den silver smidt geslagen, ende int weerstellen, is den silver becxken (dat voor den Coninck gemaeckt wiert) gevallen, waer over den silver smidt (voort aen d'eijgen vande meermael genoemde factoors) aende Maj:t deede claegen, overgeswelt, dat de medise gecomene Chinesen (met voor weten van haer Capiteijn) aen sijn Maj:ts afgoden, ende slaeven verdeden, den Coninck (die doenmaels droncken was) belasten oversulcx, datmen d'anachoda, met 50 p:o voorde van sijn volck gevan=gen neemen, ende de questie ondersoucken soude, op dit gebodt wiert d'anachoda, voor den opper Justicier geroupen, die (niergens van wetende) met sijn geswoore Suijte, neffens den Chineesen sabandaer ende tolcken, daer verscheenen, ende op=staende voet, met tgantsche geselschap, vast gesloten is, de Justicier wilde gansch forcelijck, dat d'anachoda al sijn volck daer roupen soude, op dat ijder (sonde hij) naer behooren geexamineert mocht werden, twelck d'anachoda niet beleeft hebt weijgerde, verclaerde dat hij, nochte niemant vant volck, vande questie wisten, ende oversulcx soodanigen force, niet behoorde subject te sijn, middelertijt heeft voornoemde silver smit, met sijn aenhang, d'anachoda door verdere beschuldinge van ongehoor=saemheijt, voorden Coninck, soo stinckende gemaeckt, dat sijne Maj:t in heetwichheijt belaste, datmen d'anachoda, met al sijn volck dooden, de joncke aenslaen, ende de goederen in sijn factorie brengen soude, dit luijtvaerdich vonnis soude p:o continent geexecuteert sijn geworden, bij aldien sekeren Chinees (die d'anachoda int eerste swaericheijt hulp, ende vande gevanckenisse beweden, gelijck hier vooren verhaelt is) dese saecke niet ter herten genoomen, ende alles wijsselijck beleijt hadde, want door giften, ende hulpe van vermogende heeren, obtineerden voornoemde Chinees, dat de questie ter ordre des Coninckx, door onpartijdige on=dersocht wiert, ende bleeck bij d'informatie, d'anachodas onschult, waer over hij met sijn geselschap (naer dat 5 a 6 dagen gevangen geseten ende omtrent 500 r:a verschoncken hadde) weder los gelaten is, ende hebben de schuldigens (hoe wel een boose acte aengerecht) evenwel, d'alminste straffe niet geleden. —

Van alle dese gepasseerde onlusten, is den vorigen Chineeschen sabandaer (oprau Bongsim genaempt) hoe wel selfs een Chinees, ende in Chineesen geboren, groote oorsaecke geweest, door dien hij, omt vuijl gewin, sijn baetsuchtige passanagie, immer soo seer, als de fieltachtige factoors speelden, ook voornoemde anachoda heeft hem van gemelten Bongsim, deftich gerevengieert, waer door den Coninck in Octobris passado, met sijn gantschen staet, te water uijt gecomen is (naer de

Indrelijcksche

Indraelijckse constitutien deeses rijcx) heeft sich doenmaels, met den prinse inden welch-
verwecht, die de Maj.t passeerden, thoonden sich schrijende, ende hielt een requeste
met beyde handen op, daer in hij, Opras Hongbsinij, helterijen verthoonden, den
Coninck belasten, datmen requeste aenvaerden, doenmaels claechten hooren souden,
ende swiert by grondige informatie bevonden, dat gemelten Hongbsinij een onder-
saetelijcken wreck, ende den vreemdelingen ondraechelijck was, waer door hem
den Coninck uijt sijn sabanders ampt verstooten heeft, ende swiert den Chineesch-
(oie doenmaels inde gevanckelijcke perickelen, twee distincte reijsen geholpen heeft,
gelijck boven verhaelt) in des verstootens plaetse geavanceert, ooch met den naem
van opras Hongsinij, ende ander eertreckens beswaerdicht, deesen nieuwen Hongsinij
heeft door honorable verrechtinge sijns ampts, vant begin sijner bedieninge, voornoem-
ammahoda, bijden Coninck, Oya berckelangh ende andere grooten (doch niet sonder
geschencken) in soodanigen aengenaemheyt gebracht, als te vooren ordinair, ende
ongeacht geweest is, soo dat hem duijtelijck, wegen de Maj.t voor Oya
Berckelang, een silver bougiet, ofte betteldoose, (sijnde een treffelijck eertee-
ken in dit rijck) gunstelijck geschoncken is, wijders is hem door bevel des
Conincks, van berckelang aengeseyt, dat bij aldien hij met sijne jonck
andermael in siam compt, veel voordeelen genieten sal, sijne goederen tsij
hoe de selve ooch sijn, op d'arrive binnen de rivier, in vrijheyt aende meest
biedende, sal mogen vercoopen, sonder ijmant daer in te kennen, waer over-
den meermael genoemden ammahoda, alhier toeseggingh gedaen heeft, tvolgende
jaer, met twee geladen joncken, p.o rijck Chineesche rariteyten, ende costelijcke
Coopmanschappen, voorden Coninck, weder in siam keeren sal.

Alhoe wel, den menichmael genoemden ammahoda, w. Ed.t onbe-
kent, ende apparent voor eerst, bij w. Ed.t niet verschijnen sal, soo hebben echter
niet connen naerlaeten, om sijn wedervaeren alhier, w. Ed.t largo toewisseren,
op dat w. Ed.t soo wel de variabelheyt des Coninex alhier, als de licht geloovigheyt
des ammahodes, daer uijt sonde gelieven te bespieren, ooch dat de Chineesen
niet genegen sijn, (niet tegenstaende alle fastidien ende swaere ongelden)
de vaert van Chinchieuw, op siam, tabandonneeren) maer ist mogelijck, de
selve sullen vergrooten, soodat te duchten is, de Comp.e voor eerst, de gewensche
proffiten, met vertier van Chineesche waeren, in dit rijck niet erlangen sal.

Met wat Coopmanschappen, deese verreswaerts comende joncken
geladen is, hebben wij hier, opt naeuwste ons mogelijck ondersocht, ende
bevonden, als w. Ed.t uijt tvolgende, gelieft te bevogen, naementlijck.

3000:p.l Sappan

3000: p^l^ sappanghout /

140: a 150: p^l^ siams loot /

30: a 40: p^l^ Elephants tanden /

40: a 50: p^l^ Gommalacca /

2 a 3: p^l^ gitta Gomma /

80: 2/3 Bhar offte 240: p^l^ Bordelonghsen swarten peeper /

4: a 5000: stx: Beteroellen, vande grootste soorten, genaempt Jammama
offte Cabulin de Matta.

Voorts p^ro^ tho Campher Barus, rehnosters hoornen, volgen nestiens, gepluymde vogel vellekens, vogelbecken, crinck goewende hout (?) ende ander cleenicheden, doch onses weetens, heeft niet een catti ingehouit / ...

Den incoop vant sappanghout ende siams loot alhier, is U Ed^t^ buyten twyffel bekent, soo hallen ende wan in deesen niet spoosderen sal / derhalven niet na laeten U Ed^t^ eerdienstelijck te verwittigen, tot wat prijs d'anachoda, eenige der voorstaende Coopmanschappen hier (sonder ongelden ende opgereekent) ingecocht heeft naementlijck:

Den peeper tot 10 tayl siamse Munte, offte stuck 43: r^a^ van 8^en^ fijn silver de bhar, van 354 pont hollantsch.

Gommalacca, tot 6¼ tayl, offte 37½ g^l^ tp^l^, van 150 lb.

Gitta Gomma tot 20: tayl, offte 40: realen van 8ten /
Elephants tanden als volcht te weeten

Van 2: stx: int p^l^ / 25 tayl siams, offte 60: realen van achten /

3: stx: int p^l^ / 23: dittos /

4: stx: int p^l^ / 20 d^os^ offte 40 realen van achten /

5 a 6 stx: int p^l^ / 17 a 18 d^os^ /

de cleender a 16 tayl tp^l^ /

De Beteroellen heeft hy oock by t'gewicht gecocht a 1 3/8 tayl tpicol, soo dat / de 100: stx: omtrent 1 a 1½ tayl siamse Munte, coomen te incomeeren.

Soo ons bericht is, heeft d'anachoda deeser Joncke, omtrent 17 a 18 realen van 8^en^ / van syn hier gebrachte Coopmanschappen (by mangel (?) van cleene munte) geprocedeert ende naer onse calculatie, tot synne tegenswoordich gelaeden carga, omtrent 10500 realen in coops, d'ander 6500 r^a^ syn (soo d'anachoda ons selfs mondelingh bekent heeft) aen scheeps gerechticheden, schenckagies, ende Coninck, ... ende ander ... genoemd ... gelaeden ... met

In Judia op t'Comptoir Siam, den 19 Marcij a^o^ 1637

Bem

hem) van gevoelen, dat de en hebende arrivée in Chincheeu, een goed proffytelycke reyse erlangen sal, adviso.) —

De Joncke Batavia, hebben wy op 2 Maert, geladen met sappanghout ende padi tusschen gestort, item peper ende agerhout, naer Batavia gedepescheert, ende is deselve, op 7en daer aenvolgende, met goede wint, de riviere uyt gezeylt, wy verhoopen dat se Godt de Heere, in salvo geleydet heeft. —

Voort vertreck der gemelte Joncke Batavia, syn hier 2 Chincheeuse Joncken gearriveert, ende is op 4en april passado noch een derde gevolcht, alle geladen met grove porceleynen, ende verscheyde Chinese waeren, deselve sijn geduerende haer aenwesen alhier, vande Conincx factoors int verhandelen haerer aengebrachte coopmanschappen, inmiddels gevexeert, eenige van haer cooplieden hebben in gevanckenisse geseten, sulcx hier naer duytlycker hoopen te advyseren, vande 3 gecomene Joncken, sijnder al twee ontlost [illegible] hebben haer goederen in [illegible] opgevult, ende sijn wederom besich met sappanghout te laden, de laetst gecomene verneemt [illegible] syn aengebrachte waeren, ende is geneycht de voornoemde [illegible], voornemens int aenstaende Monsson, met sappanghout, oock naer Chincheeuw te reeden, soo dat tot ons leet apparent int aenstaende Monsson, groote quantiteyt sappanghout, in China verschynen sal. —

Tot voldoeninge van U Ed. eysch, hebben uyt Comptoir 2500 pl. sappanghout de soorte Cubessa, in rechte stucken gesocht, 300 pl. loot, ende sullen tot naerder ordre van d'Ed. Heer Generael, tot 600 do. aenwesich houden, soo de reste tot 1000 pl. uyt Batavia niet gesonden can worden, sullen wy trachten, tselve van hier te suppleeren. Item hebben in November passado vanden Coninck een [illegible] tot uytvoer van 200 coyangs rys geobtineert, ende door dien ons naer gemelte obtinio geen scheeps ruymte toegecomen is, hebben [illegible] rys [illegible] tot Comp. schade, niet naer Batavia connen schicken, [illegible] genoemde [illegible] int geheel [illegible], ende sijn wy voornemens U Ed. eysch met den 100 lasten rys te voldoen, ten waere d'Ed. Heer Generael contrarie ordonneerde d'adviso. —

Present niet anders, sal eyndigen ende U Ed. hier mede Edele, Erentfeste, Manhaftige, wyse, voorsienige seer discrete Heeren onse gedienstige groet, de protectie des alderhoochsten bevolen met bedinge dat de Godde Heere U Ed. [illegible] regeeringe altyt voorspoedich maken wil amen.

In Judia, opt Comptoir Siam, Adi 9 Martio Ao 1637

Onder = stont
U Ed. dienst bereyden
Jeremias van Vliet

Erentfeste, wyse, voorsienige seer discrete Heeren

Mijn voorigen (waer van Copia hier nevens sende) is in dato 9 stanti
daer uijt U Ed.e sal gelieven, met ^te bevoegen wat Carga een Chinese Joncke, van hier naer
Chincheuw vertrocken is, deesen sende met de twee ^der vertreckende Joncke, d'anachoda
genaempt Phooysin, wanneer hij hier gearriveert is, wat Coopmanschappen
gebracht, hoe hij deselve (hoe wel tgrootste waeren geweest sijn) onder veel fastidien
gevendeert heeft. Item met wat Carga, naer Chincheuw, retournerende is, gelieve
U Ed.e uijt volgende regulen te vernemen./.

Voorseyden anachoda, is op 2 Maert passado, met sijne Joncke,
binnen de Siamse reviere, tot aen Bancock gearriveert, t'meeste deel sijnder
Carga, bestont in grove porceleynen, eenich goutdraet, voort pertije ijsere pannen,
Chineesen thee, gecorven tabacq, ende ander cleenicheden, Item een groot ^deel orangien
appels, ende meer Chineesche fruijten, maer bracht geen rouwe sijde, eenelijck cleene
quantiteyt, slechte Chineesche stuck wercken. Op sijne Compste, was den Coninck
met tgantsche hof gesin, naer Probadt gereyst, om aldaer sijne jaerlijcksche offer
handen, naer de ^der Heydensche wijse, aen d'afgooden, ende haer dienaers de papen, te doen
als wanneer de Maij.t aldaer aengediendt wierde, dat een Chincheusche Joncke,
rijck geladen, gearriveert was, ende dat noch vier gelijcke, te volgen stonden, waer
op datelijck ordre gegeven wierde, d'anachoda te belasten, sijne mede gebrachte waeren
(voor des Coninckx retourneringe) aen niemant te venten. Immittim wiert de
Joncke (aen de reviere op coopende) met s'Coninckx slaven bewaeckt, ende doen
de Maij.t met den adel weder gekeert was, (inmiddels de Factoors (die de tijdinge
der arrive der Joncke) aengebracht hadden, een plus danck met vertoonen van
schoone Chineese waeren, ende rariteyten ^bij den coninck te behalen, weshalven sijluijden
d'anachoda monsters, van alle sijn mede gebrachte Coopmanschappen, afeijschten,
twelck voornoemde anachoda (niets quaets denckende) gehoorsaemelijck dede,
maer alsoo sijlieden onder de Monsters, geen goederen bevonden, gelijck sij bij
den Coninck voorgegeven hadden, vreesden daer door in indignatie te vervallen, of ten
minsten voor logenachtich gehouden te werden, weshalven sij haer lieder vuijl, met
een anders dwaeck (soomen seyt) uijt wisten, beschuldichden de gemelten anachoda,
met valsch voorgeven, dat hij teegens s'Coninckx gebodt, tprincipaelste sijner mede gebrachte
goederen vercocht, niet teegenstaende, sijlieden tselve, meer tot danck voor de
Maij.t te coopen, gesocht hadden, waer over den Coninck (door baetsuchtige beswe-
ringen) in toorn soo ontstack, dat de beschuldichde vercoopers, insgelijcks de coopers,
gevangen gegreepen, ende d'anachoods, soo wel van deese als de tweede gecommen
Joncke, belast wierde, met hun Joncken geladen weeder te vertrecken, ende
soo sijlieden eenich suppanghout, ofte ander coopmanschappen, tot sijne haeren

30

Carga

Cargo, noodal hadden, de selve hiet aen pijpelij, bancksoor, ofte ander buijten
plaetsen, uijt Coninex factorie, bestelt souden werden, van welck staet geboet
danckodes, (insonderheijt deesen prijs wijn verschrickt was) leenden p.r tijc sijde stuck
werckeren, van danckoda, der twee de joncke, sijn mede gesel, toch 30: enckelde
armosijntiens, van ons gepresenteerde de selve, Insgelijcks sijn gantsche niet gebruchte
carga, aen des Coninex factoors, tot soodanigen prijs, als wij hadden twelck geleden
aen te nemen, de gepresenteerde sijde stoffen, werden, tot soodanigen prijs, als die
in China costen, bij de kielrachtige factoors gecumuleert, ende wiert danckoda (der-
mits sijn demoedige presentatien, bekentenis van begaene faulte etc.) door 't voor-
spreecken van oya berckelangh (dat een wijs vermogent heer is) toegestaen,
sijne voorseijde goederen, in vrijheijt te vercoopen, ende sijn de voorseijde gevangenen
op veel voorbiddens, eijntelijck oock gerelaxeert. —

Item ons bericht is, ende oock selfs bevogt hebben, sijn de grove
porceleijnen generaelijck, tot minder prijs gevendeert, als ijder soorte, ons uijt
Japan p.r factura toegesonden wert, ende ander bij gevoeghde goederen, sijn soo-
danich vercocht (nae dat wij opt scherpste hebben connen vernemen) als U Ed.t
uijt 't volgende sal gelieven te sien. —

Vijsdere pannen, de grootste soorte, 10: stx. voor 1 tayl.

Soo't an dat in Siam 1 tayl 6 gl. ende 5 Maes 7½ stuijvers is

[..]borden, sonbarck a 1½ Maes ijder papier. —
Lanckstins a 7 Maes 't paer.
Thee 15 tayl 't picul,
Quitta sollen a 1 Maes ijder,
[..]onder dracht van 36. draet, 12 papieren a 1 tayl, van 34, 32 ya 30. draet p.r advenant
Anijs a 7. tayl 't picol,
Orangien appels a 4 Maes 't dito.

Voorts Chineese Confituren, ende ander cleenicheden, tot soo-
danigen prijs, als in deese Indien, in Siam, niet gesien is, ter oorsaecke deesen
danckoda van 't begin, voornemens geweest is, met sijnder Monson, weeder nae
Chinchen te keeren, heeft hij sich alles quijt gemaeckt —

Behalven, dat alle d'aengebrachte goederen in soodanigen schant-
coop sijn gevendeert, sijn d'ongelden van scheeps gerechticheeden, schenckagies aen den
coninck, oya berckelangh, ende ander grooten, item sabandaer, tolcken etc. soo
excessijf in dit rijck, dat danckoda noch op 't lest, met droefheijt wesen, aen ons
verclaerden, over de 55: catty fijn silver, ofte 2640: rea. van 8.en (behalven 200 p.s
soo gebeelde, als enckelde armosijntiens) gespendeert heeft d'adviso —

De

De ladinge deser Joncke, bestaet eenelyck in ontrent 3000 picol sappanghout
twelck de Chineesen, Japanders ende ander vreemde natien, oock den Coninck, off te 3 ¾
tayl per picol (naer ouder costuymen) duerder als de Compagnie, betaelen moeten,
twelck, vergolden, oock al mede geschiet. —

In Loot, Elephants tanden, Gommelacca, peper, renosters-
hoornen, heeft d'anachoda, de Chin niet mogen stecken, ter oorsaecke, den
Coninck voor weynich dagen, in toorn, aen yder, op pene van den lijve belast heeft,
soodanige waeren, als niemant als sijne factoors (insonderheyt niet aende indiser
geroemde Chineesen) te venderen, ende is d'anachoda, der Chinese Joncken
oock geboden, de gesyde waeren, van niemant, als uyt de factorie des Coninx te
coopen, ter oorsaecke van sulcx, ende insonderheyt door gebreck van capitael,
heeft dese Joncke geen ander ladinge, als sappanghout connen becomen d'adviso —

Niet tegenstaende de exactien, die men den vreemdelingen in desen
rycke aendoet, des Conincks hooghmoet, lichtvaerdicheyt ende baetsucht, de grandeur
gierigheyt der bedriechelycker Mandorijns, t'welck weynich secret, dat van uytlanders —
gemaeckt wert, dat alle costuymen, noch jaerlycks vergroten, d'ongelden
hoe langer hoe grooter vallen, ende de winningen, insonderheyt in desen tyden, met
Chineesche waeren, gansch cleen sijn, connen de Chineesen dochter niet resolveren
om de vaert op Siam te verlaten, maer yder seyt, voornemens is, uytganstaenden
noorder Monson, weder herwaerts te keeren, een saecke, die tegens alle
natuerelycke redenen strydende, ende voor ons verwonderlyck is. —

Binnen weynich dagen, sullen noch twee Chincheuse Joncken
geladen met sappanghout van hier vertrecken, soo de selve behoorden overcomen,
sal desen jaer, in Chincheuw, niet min als 12 000 picol Siams sappanghout verschijnen
waermet (soo wij duchten) China seer vervult sal sijn. —

Om lanckheyt te vermijden sal desen eyndigen ende.

Hier mede

Edele, Erentfesten, wijse, voorsienige, seer discrete heere, werdt naer
gedienstigen groet, de bescherminge des alderhoochsten bevolen.

In India, opt Comptoir Siam, adij 14en Mey, anno 1637.

Onderstont

UEd.ts dienst bereyden

Jeremias van Vliet

Edele, Erentfeste, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren

Op 9 ende 14 deser, hebbe U Ed. d'originele van nevens-
gaende copien toegesonden, waer uijt U Ed. (bijnon paresse der selver) sul-
len gelieven te bevoegen, hoe twee Chineesche Joncken van hier naer Chincheuse
gesijlt sijn, Item hoe Annachodas der gemelte Joncken, hier onder ondiendigen
fustidien, tenderende binnen aengebrachte waeren, in schant coop, hebben
gevendeert, ende met wat ladinge, weder sijn vertrocken, dese compt
met een derde Chincheuse Joncke, Annachoda genaempt Bouqua, is op 4en
Maert, met sijne Joncke hier geperresseert, met een Carga bestaende in
soodanige waeren, als Annachoda Pehoonsun gebracht heeft, is op de selve
maniere, als Pehoonsun getracteert, vandes Coninckx factoors, immer soo
veel, uit vercoopen sijner Coopmanschappen getexeert, ende heeft sijne mede
gebracht Carga, voor gelijcken prijs, oock gevendeert, waer in sijne ladinge
bestaet, ende wat Maximen (naer wij connen vermercken) de Chineesen
met de Jaerlijcxe besendinge op Siam hebben, gelieve U Ed. uijt tvolgende
geliefft te bevoegen.

Dese Annachoda Bouquan, bekennt sich een soone te sijn, van
seecker Chinees, genaempt Tswangsu, nae sijn voorgeven, heeft sijn vader
in ambassade op Batavia geweest, ende d'eerste accoorden, met de Nederlansche
natie, ende Chineesen getroffen, waer voor (seijt hij) vande Heeren Generael
ende Raeden van India, beschreven is, dat sijne Joncke, over met hij in Batavia
sonde moogen verschijnen, tsij wat Coopmanschappen aldaer bracht, ofte weder
uijt voerde, geen tollen ofte gerechticheden betaelen sal, ende dat sijne soonen ofte naeste
erven, met de helft, vande gesijde voordeelen, begifticht sijn, gemelten Bouqua
seijt desen Jaere oock voornemens geweest is, met sijne Joncke naer Batavia
te gaen, maer sulcx naer gelaeten heeft, uijt vreese van den ~~weder~~ quaeden
te treffen, vermits twee leden noorder Moüson, veele Joncken uijt Chincheuw
derrewaerts gesijlt sijn, soo sulcx waerachtich is, dat desen annachoda, den
soone van Tswangsu, ende Tswangsu, met soodanige voordeelen, oock voor sijne
erven, begifticht is, ende echter de negotie op Batavia, niet en frequenteert, ist
buijten twijffel, ofte de Chincheuse Chineesen, hebben een verkeert gevoelen
vande traffiquen in Siam, ofte sij moeten haer retour, tot hoogen prijs
in China connen venten, want ofte sij haer waeren, tsij porceleijnen, ende
andere cleenicheden in China, al tot civilen prijs incoopen, met gemack
de Joncken laden, ende de porceleijnen sonder gebroocke(n), hier aende
merckt brengen, soo venderen sij de selve in schant coop, behalven d'excessive

oncosten

oncosten, die sy dragen moeten, swaer wesen, namelijck, heeft geduerende sijn
aenwesen bij aen gerechticheden, schenckagies ende ander inexcusable oncosten +
omtrent 3000: realen van 8en gegasteert, waer uijt niet anders te
besluijten is, als dat de Jachten, donghelden niet connen op bringen, ende naer de
successe van dannachoos, die desen Jaere in Siam gecomen sijn, sullen de retouren
als sappanghout (dat t'principaelste haerer ladinge is) loot ende ander waeren +
in China, voornamentlijck, oock tot leegen prijs vervallen, Ja ider is bedocht, dat hij bij
behouden arrivé in Chineën, sijn oncosten, naeuwelijcks sal connen goet maecken +
nochtans seggen gesamentlijck, dat met aenstaende Monson, weder herwaerts
meenen te comen, nae dese lieden voorgeven, soo hebben de grooten in Chincheuw,
oock eenige staets consideratie insichten + met der besendinge op Siam, alsoock naer
ander quartieren, naementlijck: dat sulcx principaelijck geschiedt, om veele arme
menschen, daer niet gaende te houden, op dat sij haer tot rooveren, ende ander onge
bondenheden, niet begeven souden, alsoock om haer lant, jaerlijcks soo veel
moogelijck is, te suijveren, ende om dat eenige onde uijtlanders, op de retourneeren
ge der Jonckens, weder bij hun vrienden, ende bloet verwanten, souden moogen
comen, soo sulcx als apparent waerachtich is, letten de grooten aldaer, meer opt
gemeene best, als dat sij haer vogen slaen, op cleene proffijten, ende is te duchten +
de Chineesen de vaert op Siam, niet te eeden uijt goeden wil, abandonneeren, maer de
Compe langer hoe meer hinderen sullen. ——

De Joncke van deesen —— le Bouqua, is geladen, met omtrent 2600 pl —
sappanghout, 150 à 160 pl, Siams loot, 40 à 50 pl —— Commelacca, heeft oock pe tuo —
Elephants tanden, van 40 à 50 pl, soo uijt des Conincx factorie, als ter sluijck —
gecocht, voorts ander dienstige waeren, als renossers hoornen, ende meer cleenicheden,
oock soo veel ons bekent is, met den cattij ager hout d'adviso. ——

De laetste Joncke is oock uijt laden van sappanghout Etc, dannachoon der —
selver, is voornemens, in corten te volgen, soo dese vier Jonckens, t'presente monson,
in Chincheu verschijnen, sal haere compste, apparent de Compe schadelijck sijn, +
ende t sappanghout, dat wij als donckten toe te senden, tot leegen prijs doen daellen,
een sacke die te beclaegen, maer niet te remedieeren is.

De scheepen uijt Batavia, om t'geprepareert Cargasoen, naer Japan ende
Taijouan te voeren, sijn noch niet verscheenen, godt geeve de selve ons spoediger, als —
voor desen, toecomen, op dat de periculeuse voyagies, met minder resico, als op andere
tijden, volbracht moogen werden. ——

Niet anders offerende, sal eyndigen ende hier mede
Ed.e Erentfesten, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren, U Edt nae de
ootmoedige groetenisse, de Mogende Heere Godes bevelen.
In Judia, opt Compe Siam, adij 21 Mey ao 1637.

Onderstondt
U Edt gehoorsamen dienaer
Jeremias van Vliet

Eersamen, Manhaften, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren

Wat Chineese joncken uijt Chincheuw, sedert 2 Maert tot op 4 April passado, hier verscheenen, waer mede de selve geladen geweest sijn, hoe d'anachodas hier aengebrachte coopmanschappen hebben gerendeert, hoe sij door d'onlijdelijcke haetsucht der Siammers, sijn gevexeert, item met wat retouren 3 joncken weder naer Chincheuw gekeert sijn, hebben wij U.E. successive, in dato 9, 14 ende 21 Meij passado, duijdelijck aengeschreven, met vertrouwen dat de missiven U.E. voor de compste deser, sullen sijn geworden, deesen dient principaelijck, om U.E. t'advisseeren, met wat coopmanschappen, deese jonck (d'anachoda genaemt Hongiaw) hier verscheenen, hoe hij sijn goederen gerendeert heeft, ende waer met van hier naer sijn afgescheijde plaetse, weder keerende is. ——

Gemelten anachoda, is op 4 April passado, hier gearriveert met een carga van Chineese waeren, bestaende meest in soodanige deelinnen van porceleijnen etc. als in d'ander joncken geweest, ende U.E. in voorige missiven, duijtelijck verhaelt, ende aengeweesen is, inden vercoop sijner goederen, is mede soo seer, als de voorige anachodas gevexeert, heeft ons mondelinge verclaert, dat hij aen des Conincx (seer eijgenbaetige) factoors, eenige waeren, door dwangh voor 2½ Maes, heeft moeten venderen, daer van ander coopluijden ter slincke 12 Maes, geprocedeert, soo dat hij sijne goederen, deen door d'ander, sonder winningen gevendeert, ende tant geleende onnuttelijck becomen heeft, d'adviso. ——

Behalven deesen slechten vercoop, sijn de Siamse tugies, gerechtichheden ende ander inexcusable ongelden, soo excessijf geweest, dat d'anachoda meer als 3000 realen in specie, gegasteert heeft, ende vermits (gelijck voorden gesecht) van sijn aengebrachte waeren, geen winninge heeft genoten, moeten de proffijten noodsaeckelijck, van de retouren voort comen, maer alsoo (naer ons vermoeden) China voor den grooten toevoer van sappanghout ende peper, deesen jaere seer vervult sal sijn, connen de baetten (naer alle apparentie) ooc niet groot sijn, d'ander mede deesen anachoda, int aenstaende sijnder herwaerts keeren, heeft ten selven tijde, den memorie (uijt des factoors ende andere ervaeren mont) gemaeckt, wat coopmanschappen hier best gewilt, ende proffijt gewonste sijn, een saecke die te verwonderen is, daer deese luijden (behalven tant staen van veele persoonen ende see noeden) onder ondenckelijcke vexatien, soo cleene prof[ijten] ~~...~~ uijten erlangen, even wel de vaert op Siam, niet verlaten connen, t welcke ons te meer doet presumeeren

dat

dat de besendinge, met de Chineesche joncken naer verscheyden quartieren, door ordre derselven vande grooten in China, met staets insichten geschiet, gelijck in voorigen van dato 21 passado, substantieelijck verhaelt, ende aengeroert hebben, dadelijck. —

Met wat Coopmanschappen dese joncke geladen is, versoecke U Ed:e uyt onderstaende, gelieft te vernemen, naementlijck. —

3000: p:l sappanghout, ordinaris d:o, cost met alle ongelden van hercke vracht etc. omtrent 8 maes, ofte 3 gulden t p:l, —

150 a 160: p:l siams loot, cost sonder eenige ongelden van procureeren, ontfangen, packen etc. 5 tayl ofte 30 g:l de 2 bhaer, van 3 p:ls a 110 lb ider p:l. —

100: bhaer, ofte 300 p:l swaeren Bordelongschen peeper, a 20 tayl, ofte 40 r:a de bhaer, van 3 p:l ofte 354 lb. —

Voorts eenige Elephants tanden, ende ander cleenicheeden, daer van den prijs niet seecker schrijven connen, vermits de Chineesen diergelijcke waeren, van diversche uyt heymelijck, opcoopen, doch onses weetens, is in gemelte joncke, niet een catty aengehout. —

Op 20 passado, zijn hier ter reede (Godt zij loff) wel gearriveert, de fluyt schepen Petten, ende den Otter, te weeten, Petten over Jamby, brengt omtrent 600 p:l luyten peeper, welcke incoops monteert f 8737:12:8 — ende den Otter, directelijck van Batavia, met 8500: realen van 8en contant, item 975 lb. root cattoene gaeren, ende weynich provisien, alles bedraegende f 22931:13 — maer door de verkeerde siamse constitutien, ende onvoorsichtige toevallen, wierden ons de brieven, van d'Ho:r directeur [illegible]endrael, met de compste van d'overhoofden der genoemde schepen, eerst op den 27en d:o, ter hant gebracht, ter bequaemen tijt, is ons den Otter (met voorsichtich ontset) bij gecomen, want behalven, dat aende Conincks opperfactoor, seedert october passado, 22 θ g:l, bedraegen in coop van 50 [illegible] p:l sappanghout, schuldich gebleven, ende noch zijn, hadden vande Maj:ts Minders, noch 100 catty silver, ofte waerdije van 4000 r:a van 8:en in specie, int begin van Meij, moeten leenen, t'welck in diversche Coopmanschappen, voor Jaconian, ende Japan, oock soo naer besteet was, dat geen 200 r:a in cassa resten, ende tot becominge van meerder, wisten naeuwelijcx raet, met aengelangde contant, hebben wij de last van't geleende weder afgeleyt, ende de reste nevens den dagelijcxschen ontfanck, hebben noodich, tot opcoop der gesonden waeren, voor costij, ende Japan, Item, ende d'eerste eischen, te suppleeren, soo dat de voorige schult van 22 θ g:l (onder welcke dagelijcks hert om gemaent werden) noch in geheel blijft dadelijck. —

De gemelte fluijten, sijn ons toegesonden, om dat wij de selve, tot
vder voorder Japanse waeren, souden gebruijcken, met expresse ordre, de selve
soo haest mogelijck is, derwaerts te largeeren, maer alsoo, (insonderheijt
door schaersheijt van contant) den verleden oogst deesen Jaere, teegen onse
opinie, ende gegeven hoop, gansch qualijck uijtvallende is, werdt in raeden
goet gevonden, den Otter met sappanghout, ende geredetste waeren, (excepto
herteveellen) voor Jappan geprovideert, opt spoedichste voor af te vaerdigen,
ende dat petten, uijtterlijck tot ultimo, nae d'incomende herteveellen, soude
vertoeven, op 12 deeser is voornoemde otter, vande Baere Siam, nae Japan ver-
troncken, met soodanigen cargo, als de selve, uijt onderstaende, gelieft te
bevegen. naementlijck. —

35201: stx: Rochevellen van diversche sooten te weeten

19750:	stx: adjundemonne,
10050:	stx: Viniegue,
1520:	stx: Kabero,
420:	stx: Casdasanni,
411:	stx: Masanij,
55:	stx: Maccanrangij,
260:	stx: Indroosaeuij,
70:	stx: Sevangangij,
1:	stx: Boncktarangij,
580:	stx: Siambangio,
500:	stx: Casta,
340:	stx: Kookaurangij,
350:	stx: St. Boomesche vellen,
60:	stx: Rosekaurangij,
31:	stx: Sorrosamon,
3:	stx: Dunsick,
35201:	stx: rochevellen
2400:	stx: gereijde hertevellen,
1575:	picol sappanghout ordinaris do.,
5[illegible]0:	Catty agerhout Calbessa,
200:	potten Cocus olie,
1000:	Catty Sitran offte stick lacke,
50:	picol Borborria,
1000:	Bos [illegible] els Boorens,

Welcke bovenstaende goederen, f 23052 :7:8 monteerde, soo
voor de Ber., 't gemelte schip, met 't inhebbende Cargasoenen sullen gelieft
te gelenden, 't is niet binnen hoopen, dat van een, meer als 4 geprocedeert sal werden

dat

Wt d'advisen, van UEd.e H.re ~~Directeur~~ Generael, hebben verstaen,

dat d'Ed.e Heer Gouverneur Generael, in december passado, met 17, soo schepen

als Jachten, ende een competenten nomber Chrijsvolck, naer Amboina vertrocken

is, om te recongieren, tongelijck dat d'onse, successive aldaer geleden, hebben, d'almogen

Godt, dat sijn Ed.ts voornemen, in effect mach verricht sijn, wanders dat sijn Ed.t

int laest van Meij passeert in Batavia verwacht werdt, naer ons vermoeden, sal door d'Ed.e

H.re Generaels p.o soonde verschijninge, in Batavia, geen nadere besendinge

van daer herrewaerts, gedaen werden, soo dat het wel, opt longst, sant Monson

mocht wesen, eer de schepen van hier costi verschijnen, doch ingevall deselve, tot de [illegible]

arriveeren, sullen met alle vlijt benersstigen, dat ~~[illegible]~~ opt spoedichste vertrecken,

ende op UE, hem gelieft te verlaten.

Tot voldoeninge van UEd.ts eijsch, hebben gereet, tegaen volcht,

2500: p.l Sappanghout Cabessa,

600: p.l Loodt,

100: Lasten rijs, hebben incoop, die met eerste gelegenth.t, dencken tontfangen,

10: p.l agerhout, de soorte, wesen eenige cleenicheden, die sijn Ed.t tot monster
toe senden sullen,

150: stx: quanij balcken, alsoo verneemen, uijt d'advijsen van sijn Ed.t, dat een fluijt
herrewaerts comen sal, om tgemelte hout, costi te vervoeren

Tgeent in desen mocht manqueeren, hoopen p.r naester gelegentheijt
met s'Comp.es schepen, behoorlijck te suppleeren, weshalven, eijndigen sal, UEd:e

Hier Mede.

Eerentfesten, Manhaftenwijse, voorsienige, seer discrete H.ren, naer
gedienstige groet, UEd:e, de wille des alwillers bevolen.

In Iudia, opt Comptoir Siam, adij 17.en Junij, A.o 1637.

Onderstont

UEd.ts dienstwilligen

Jeremias van Vliet

Copia der Missiven p[er] diversche Cinnesen Jon-
ken successive aen d'Heer vander Burgh naer
Taijouan gesonden

N°. F

Factura van tsappangh: Loot en timmer-
hout &c. gescheept en geladen door mij Jeremias
van Vliet opperhooft des Compt.rs siam int fluijt
schip (dat Godt bewaere) genaempt Rarop gaen
van hier (onder Congnoissement van schipper Corne-
lis Jansz ende Coopman Jan de Waert) nae Taijo-
uan geconsingneert aen d'Ed.le H.r Joan vander
Burgh Raet van India Gouvern.r ende Directeur
vandes Comp.s fortressen en Commercien opt Ey-
lant Formosa ende de Custe China ofte sijn Ed.ts
gecommitteerden aldaer monterende ƒ 14023: 0: 12
Naementlyck :

2250	Picol sappanghout van 110 ℔ hollants ijder te weeten				
1100 p.s	Cabessa synde dicke stucken cost met berckwaegh en ander ongelden &c.a a 0: maes ofte 3: gul.s t picol comt — Ca.s	27. 10. —			
1150 p.s	ordinarie hout cost met alle ongelden a 5¼: maes ofte 54 3/8 stuiver t picol comt —	26 1. 1½			
2250 p.s	sappangh: cost in siamse en Nederlantse munt: C	53. 11. 1½	6426	11	4
506	Picol siams loot, van 110 ℔ ijder d.o bestaende sijnde in 506: Rottangh mandekens ofte korfkens cost met alle ongelden 1¾: tayl ofte 10½: gul.s t picol comt —	51. 5. 0	6153	—	—
30 stx	Quiatij Balcken viercante d.o van versheyde lenghte en dickte inhoudende tsamen 130: canaten ofte siamse gemeeten ijder gemaet lanck 3½: vadem breet 14: en dick 12: duijmen siams costen met alle ongelden tot aen boort a 11⅓ m.s ofte 4: gul.s 6¼: stuiver ijder gemaet —	4. 13. 7	560	12	0
200 stx	Quiatij Plancken, van versheyde lenghte breete en dickte te weeten				
50 stx	lanck door den anderen 5½: vadem breet 16: en dick 1½: duijm costen met alle ongelden 12: maes ofte 4½: gul.s t stuck comt — Ca.s	1. 17. 0			
150 stx	lanck door den ander 2: vadem breet 12: ende dick 1: duijm costen met alle ongelden 3: maes ofte 1⅛: gul.s t stuck comt —	1. 0. 2			
200 stx	Quiatij Plancken Monteeren —	3. 5. 10	393	15	—
8½	Picol ayer: de soorte per bestaende in 10: caskens met rottang bewoelt genombreert N.o 1: tot 10: Inclusis gemerckt A.H.P. ende t sijnde gewocht daer op geteeckent cost met alle ongel- den 10: tayl ofte 60: gl t p.s van 110 ℔ hollants ijder compt.	4. 5. —	510	—	—
	Transporteere Cattys 117. — 10⅓		14043	10	12

Laus Deo in India opt Comptoir Siam adij 6en Julij Ao. 1637

	Per Transport ——— Caty	117 — 10½	14043	10	12
100	Potten Cocquos Olije cost met alle ongelden a 13½: maes ofte 5: guld. 1¼: stuijv. de pot comt ———	4. 4. 6	506	5	—
40	Catty Rassamala bestaende in een aerde pot met stroppe ban, den bewoelt gemerckt R:M: cost 2½: guld. t catty comt ———	— 16. 10⅔	100	—	
105	Catty Siamse Elephants Tanden bestaende in 3: stx: te weeten 67 Catty in een stx: a 4: maes ofte 1½: guld. t catty comt Caty — 16. 12 38 Catty in 2: stx: a 3: maes ofte 1⅛: guld. t catty ——— 7. 2				
	105 Catty Elephants tanden Monteren ———	1. 3. 14	143	5	—
9	stx Renosseros Hoornen gemeene dittos in een stroosack gemerckt R:H: costen met den ander ———	— 5. —	30	—	
	Sa. Monteert t' gescheept Cargasoen in 't heel ———				
	Rakopa 120: gl. pr. Catty en 6: gl. den tael Cat.	123. 10. 9¼	14923	0	12

Item een kistjen met monsters van porceleijnen ongetaxeert

Onderstondt

Jeremias van Vlie[t]

Copia der factuire pr. Karop naer Cayenne gesonden

No. E:

Aen d'Ed:e Heer, Joan vander Burch,
Raet van India, en gouvern:r in Taijouan

Eersame, achtbare, manhafte, wijse, voorsienige,

Naer alte langh, ende verdrietich wachten, op de compste der schepen uijt Japan ende Taijouan, verschijnt hier tegens hoope, op 12:en februarij de joncke Batavia, door UEd:e herrewaerts gesonden, ende is mij UEd:s waerde Missive, nevens factura, ende cognoissement, als ander bij gevoechde schriften, insgelijcx de brieven etc. van d'E president Nicolaes Couckebacker, met aengenaemheijt wel geworden, wij sullen den selven in desen cortelijck beantwoorden, de bevindinge, ende venditie des joncks aengebrachte carga verhaelen, daer soo veel ons vorgen, als om t fluijt schip Europa, met d'inhebbende cargasoen, costij te geleijden, ende tgeene verder ten dienste der Generaele Comp:e noodich achten onder reverentie versoecken dat UEd:e sich deese weijnige regulen, soo gelieft te laten gevallen, als wij UEd:s onder vonden discretie, verschuldicht sijn te consideren. —

Uijt d'overgecomene vrunden van Batavia, hebben a:o passado, maer principaelijck, uijt UEd:s Missive, seer gaerne vernomen UEd:s vertreck naer Taijouan, de rescontres op den wech derrewaerts, toevoeren van soo goeden prijs, UEd:s behouden arrivé, ende aenvaerden der gouverno, onder s'Comp:s voortreffelijcken staet aldaer, d'wedercompste van 't Sommel ende swarmont, als weder vaeren van dien. Item toesenden van soo rijcke capitaelen naer Japan, ende Batavia, de spoedige wedercompste der schepen uijt Japan, als oock de retourneeringe van UEd:s predecesseur d'E H:r gouverneur Putmans, van daer naer Batavia, den goeden Godt wil jonnen, dat s'Comp:s op gelooften handel, ende dependentien van dien, onder UEd:s gouverno, meer ende meer toe neeme, daer sijn d'almogende, tot dienst onser principaelen, ende Godes lof gerust hert, ende salicheijt, steets van herten om biddende sijn. —

Tis ons lief, ende hebben gaerne vernomen, dat 't timmerhout met swarmont costij versleten, UEd:e soo wel bevallen is. Ironhout/Sappanghout ende loot soo goeden prijs heeft aengebracht, wij wenschen om scheeps ruijmte soude Taijouan van timmerhout, gelijck Indien immer soo wel connen versien, dat men p:o manquement van dien, niet blijven moet. —

Verwondert ons, dat op den rijs anno passado, met Bommel gesonden, soo veel te cort compt, den ondercoopman [illegible] heeft voornoemde rijs selfs gemeeten, ende soo bij de bevindinge op bracht, is die p:o factura gestelt, sulcx

UEd:e

U Ed.t uijt Copia van nevens gaende attestatie, gelieft te vernemen, maer met de padij,
sonder restrictie, admijrabel gehandelt, want naer ons vermercken heeft U Ed.t
oock 3000 [illegible], voor vast gereeckent, dat voorn.den bolsten, die om de padij is,
immer met meesenemen, maer wij hier bevinden, slecht vast padij met boven
2000 [illegible], in wanneer t'getal van 35 lasten, omtrent uijt comen soude, soo vele
de Commandeur ende ackerbouw aengaet, tis beijde een indroogende substan-
tie, maer vloot, vreese dat door hunt gansches verduijstert is, twaere anders
niet moogelijck, dat hijs meer te voor soude comen, als t'different van Tayouan,
ende Siams gewicht bedraecht.

Op de goede hoope, dat Quarmont uijt Tayouan, ende Noortwijck uijt
Japan, ons spoedich souden bij comen, hadden wij tijtlijck, de ladinge voor gemelte
scheepen versorght, ende met sachte versoecken, licentie tot uijtvoer van 200 lasten
rijs, ende 100 d.os padij, vanden Coninck verworven, met voornemen om de padij
in Quarmont, tusschen houtwercken, ende de rijs in Noortwijck te doen laden
maer vermits de gemelte scheepen, niet verschenen, hebben de gelicentieerde
granen, niet connen versenden, soo dat Batavia n.o passado, van hier geen rijs
becomen heeft.

Neffens de Missiven, ende geschencken, vanden doorluchtigen heere
prince van Orangien, aenden Coninck van Siam, C in ~~October~~ passado
door d'E. Joost Schouten overgelevert, heeft d'Ed.e H.r Generael, ernst-
elijck aende Maij.t, ende quaet willigen Berckelangh, wegen den rijs
geschreven, ende duijdelijck aengewesen, dat haer uijtvluchten ende weijgeringe
op de vier iarige quade gewassen, frivool geweest sijn, dat sij oock versterde
wedersprekingen, wegen haeren rijs gehadt, ingevalle de Maij.t rijs noodich hadden,
Batavia, Siam, ontset soude doen comen, ende dat Siam aen der Nederlanders
vriendtschap, immer soo veel gelegen, als de stadt Batavia, den Siamsen rijs
is, diergelijcke discoursen, sijn bij d'E: Schouten, tegen Berckelangh, sabandaer,
tolcken, ende daer te passe quam, diverse reijsen gevoert, soo dat den Coninck
ende de grooten alhier, over tresoluijt schrijven etc., van sijn Ed.t, soo wel ver-
wondert, als misnoeght waeren, ende naer ons bemercken, te laet bevonden,
dat hun met den rijs, soo weijgeringh getoont hadden, daer op volchden, dat den
kuijen Berckelangh, contrarie sijne vorige quaet willicheden, ons sijn hulp
tot licentie om rijs te vervoeren, van selfs aen boodt, in welcke gelegentheijt
bij ons soo seer aenspeckelijck gehandelt wiert, als nae ons verstant, den
meesten dienst vande Comp.e vereijschten, ende d'ordre van d'Ed.e H.r Generael
minst contrarieerde, soo dat ons (geluck boven aengeroert) op kleijne versoec-
ken, den uijtvoer van 200 Coijang rijs, ende 100 d.os padij, geconsenteert,
ende noch voorder hoope gegeven wiert, ingevalle sij meer noodich hadden,
de Coninck bij goet gewensch sijn Milde handt, niet sluijten soude.

Op U Ed.ts eijsch, dat wij Tayouan met 80, a 90, lasten rijs, dienden

te

te provideeren, hebben wel de Ho. Generaels ordre versocht, daer op advyseert d'heer directeur generael, bij missive van 20en april passado, ons pr den Otter toege// coomen, met generaels termen, dat wij d'eijsschen van Welcdt, ende d'E Coeckebacker ten principaelen sonder trachten te voldoen, voor soo veel ons Capitael aenlangen mocht, op welcke becoomen ordre, wij 100 lasten rijs gecocht, ende alles tot den spoedigen ontfanck geprepareert hebben, maer bij brieven van 20en Meije laetst leden, met tarop hier aengelanckt, wert ons, door sijn Ecdt aengeschreven, dat wij geen rijs versenden, want dat haer Edlen Junoian met 40, a 50. Coyangh, uyt Batavia, provideeren sullen, ende soo wij reede incoop van rijs hebben gedaen, den selven (al waert met cleen verlies) sonder trachten te vendeeren, twelck wij sullen moeten doen, want naer wij vermercken, sijn haer Edlen in Batavia niet geresol// veert, voortaen uytvoer van rijs, aent Siamse hoff, te doen versoecken, om den Coninck, ende sijne vertrouwde mandorijns, binnen ongefondeerde maximen, geheel te vernietigen, ende te doen blijcken, dat den Siamsen rijs, derwaerts connen. haere gemelte Edlen, sagen de saecken hier gaerne soo beleijt, dat den Coninck, ende grooten, den uytvoer van rijs, de Nederlanders van selfs aenbooden, want dat soo geaerbeijt werden, t'sonde voor de Compe een dienstige saecke sijn, maer alsoo de Mayt ende Mandorijns, sulcx de Siamse hoocheijt, nadeelich achten, sustineeren wij, dat sodanigen wit, niet eerde getroffen sal werden, ten ware, dat t'Siamse hoff, tot beter verstant gebracht wert. —

Wij wenschen onder reverentie, om diverse respecten, dat schip Noortwijck, met eenich contant, ter behoorlijcker tijt, hier aengelanght hadden, ende onsen eijsch van Japans silver, soo seer niet verminderet waer geworden, wij souden niet alleen Noortwijck met den rijs last, spoedich naer Batavia gesonden, maer middel becomen hebben, om den wollen handel bequamelijck te vervolgen, die nu genoechsaem gestut geweest is, ende oock door ver// scheijde toevallen, nadeelijck. —

Om dat sedert tvertreck van de Domineus, ende Swartewont, genoechsaem met een ledige Cassa, weijnich ongetrocken waeren geseten, ende geen con// tant (hoe wel 120 Catti silver leenden) gehadt hebben, om de wollen handel behoor// lijck te vervolgen, waer door de vangst der herten, bij de Siammers, vant begin des oogst, oock nadeelijck gehindert hadt is. —

Om dat t'schip (tgunt wij doenmaels uyt Japan verwachten) buyten gewoonelijcke tyden, waer door lieden die hier met den vangst der herten, ... in groote stont, voor de Compe goeden staet in Jappan, ende vermits weijnich vellen als voor de Compe ingesamelt, ende verworven werden, derselven niemant den vangst der herten ... uyt twijffelinge, dat niet die verderffelijcke waeren, wel mochten blijven sitten, ende vermits wij voor gebreck van gelt, schuldenaers waeren, conden des ... Coopluyden, tot contrarie bewo// gingen niet verwinden. —

Om

Om dat met de Joncke van Batavia, hier soo weijnich contant
aengecomen, dat noodsaeckelijck moesten voorgeven, geen ontset gecomen
maer dat 't schip met gelt verdaelden was, ter oorsaecke dat in October pas//
sado, 10000 p.l sappanghout, van den Coninck op Credit gecocht, ende
sijne Ma.ts factoors, tot opsetters uijt Jappan, gepaeyt, ende wanneer
schieden verstaen, dat wij geen gelt becomen hadden, sonder de voor//
noemde factoors, in betalinge, ende noch meer, moeten tellen, als dan met een
ledige Cassa gebleven, ende den geheelen oogst, vruchteloos doorgebracht
hebben, doch de schandelijcke fame, dat 't Comptoir ontbloot was, is soo
verr geloopen, dat 't gerucht onder ijder, insonderheyt die de herten vangst
hant hadden, gedivulgeert is, waer door veele cleenmoedich geworden
sijn, ende d'inzamelinge van vellen, naer gelaten hebben.

Tot deese toevallen, sich noch voeghden, des Conincks gebodt, dat
niemant met troep ofte honden, op de herte jacht mocht gaen, om dat de Ma.t
door de Brandesche waerseggers, geinformeert is, dat inde Bosschagie van
Poncelonck, ofte Capheijn (daer de meeste herten sijn) sich een jongen witten
Elephant onthout, ende om te voorcomen, dat 't selvich beest, onwetens
niet getroffen soude werden, heeft de Comp.e veel verachteringe, in den proffijt
gevenden handel moeten lijden.

Alle toevallen verhaelde veroorsaeckt heeft, dat deesen Jaere,
niet meer, als 5606: stx. hertevellen, ende 3050 stx: beesten d.os, naer
Japan gesonden sijn, maer ingevalle wij vant begin des oogst, met contant
behoorlijck waeren geprovideert geweest, souden versekeringe hebben
werden doen, dat 't presente Monson, meer vellen naer Jappan gesonden souden
hebben, als anno passado met Europ, ende noortwijck, derwaerts gevoert sijn.

De Consideratien insichten, op wed.e ende den raet, over wesen//
den van Contant, dat ons met d'voortwijcke sout toe te comen, sijn sulcx
te verswerpen, ten aensien, Jaerlijcx behoeftich ende vorige gelt, op voorige
Jaeren, met herwaertsche, hier naer Batavia verwesen is, maer onsen insch[...]
silver uijt Japan, hebben oock niet voordacht gevenden, als wel swetende
uijt de becomen ordre, dat d'ho: [...] oordeel, dat wij niet ons souden nie voor
ofte sonder anders, om groot Capitael geschreven hebben.

Door dient jongste transport, van s'Comp.s effecten opt Comp.
alhier, dat op ultimo februarij anno 1636, van d'ed: schuijten overnam, omtrent
50000 gl., minder, als tijdvoor Jaerige, van 1635: montende, de Cargasoenen
die daer op met Europ, ende noortwijck, naer Japan versonden, 17 @ gl. meer bedroe//
gen, als vijt gedurende ons aenwesen in siam gedaen hebben, ende clein
sistent, uijt Batavia becomende, heeft ons sulcke Capitael, soodanige
stooten, sonder merckelijcke verachteringe inden handel, niet conden
afstaen, maer sijn genootsaeckt geworden, 120 Catti siumsoe—

Minnto

Mayt.e, ofte de schuldtje van 576 carrealen van den jonck coninck factoors te lichten, daer de Comp.e ooc niet interest behaelt heeft, behalven noch moste op d'arrivée der schepen leyden, ende dese f 10000 p.r sappangh hout, tot disrespect der Comp.e, wanden connen op credit coopen, ofte wij souden de schepen, niet behoorlijck hebben connen cargeeren, onder conditie, dat sijde penningen, die ontrent 22000 g.l bedraegen, op de compste vant schip uijt Japan, aen sijne Mayt.s factoors, souden tellen, maer door dien d'arrivée van 't voorschreven jacht, ende tweedich secours, is comen te faillieren, sijn wij om de betaling der gelichte penningen, als t'gecochte hout, vande factoors, uijttermaten gefatigeert, de 120 gelichte cattis, hebben in februarij passado, weder moeten af leggen, maer tot betalinge vant gecochte sappangh hout, sweeten geen raet, noch bevinden oock geen middel, in maert passado, hebben met een proper geschenck aende coninck te doen, gevordert, dat de betalinge vant genoemde sappangh hout, noch 4 maenden ofte tot op de compste der schepen, uijt Batavia, geschort soude blijven, ende de wijle t'ede, 3. schepen gearriveert sijn, ende de factoors echter niet betaelt werden, blijven niet den uijre met rust, ende wel connen hun niet helpen, want tcontant niet den otter becomen, hebben wij noodich gehadt, tot op coop der goederen voor Japan, ende Taijouan, In summa dat het hier een becommerden standt is. —

De 10000: tayl Japans schuijt silver, door U Ed.t voort Comptoir siam, in 't voorschreven jacht gescheept, om den risico te verdeelen, is hier niet verschenen, ter oorsaecke 't voorschreven jacht, ende gesegde joncke, op 3.en Januarij passado, ontrent pulo Canton, door noot vanden ander gescheyden sijn, sulcx U Ed.t uijt den stierman Joecke (die met dese schuijt weder costij compt) int breede, gelieft te vernemen, wat aen ons gedraegen. —

Ende wij uijtwijsen, van d'H.r Directeur Generael connen vernemen, hebben voor eerst geen ontset, uijt Batavia, voor t'Comptoir alhier, te verwachten, maer sijn Ed.t schrijft ons aen, dat wij deesen Jaere uijt Japan, rijckelijck sullen voorsien werden, Intrum sitten met ledige handen, ende connen den geschorsten vallen handel, niet weder in fleur brengen, dat tot meer schaede, wanden simsen, op gelooffden handel, strecken is. —

Wij vertrouwen, dat U Ed.t, in rechtmaticheyt, sult gelieven te considereren, de voort afgesonden advijsen, aen d'Ed.e H.r Generael, wegen ten ordentelijcke stouwen, der porceleijnen, niet door ons, maer ons voor-saet, schouten, gegeven sijn, ende soo daer in gemist is, sulcx niet op ons geduijdet can worden, de wijle de directie vant Comptoir siam, doenmaels ten principaelen, niet op mijn, maer op sijn E. berusten, maer d'oldtheden van Jaman, hebben U Ed.e ontrdich geduijdert, niet voor te geven, hier ontrent te comen, vant porceleijn, nooyt aengesprocken sijn, den assistent Gerrit van Suijnen Burch, neffens twee matroosen, met de Joncke, daer de porceleijnen in waeren, selfs van boort, tot aende logie gecomen, heeft met d'assistenten vant Comptoir, noijt helpen bonden, vant gunt uijt de Joncken, naer back

Binnen

huijsen gedrongen wiert, conform de dien aengaende aenteeckeninge, sijn ondermaels
100 bossen porceleijnen, minder bevonden, behalven de 5 p[er] c[en]to, voor de gebroocke,
ne, die oock niet te voorschijn quamen, als katinen, ende Ongrossement, met
sulcx, gelijck hun lieden, p[er] attestatie gebleecken is, waer over den schipper
stuurman, ende voornoemde assistent, voor onsen voorsaet, behoorlijck te onder
vraecht wierden, te weten, om dat de Heer Putmans, duijdelijck te adviseerden,
van 5 ten 100 overich, den schipper gaff anders geen reeden, als ick weet daer
den handel niet van, ick hebbe overgenomen, 't gunt van d' Heer [illegible]
aen boort gesonden is, ende hebbe geteeckent, voor mijn belast is geworden.
den assistent seyde, met groove, plompe, voorseyde woorden, Putmans soude hebben
dat sulcke porceleijnen, ende geen ander, souden neemen, ick hebbe oock wel geseijt,
heeck daer sijn veel gebroocken onder, maer creech geen antwoort, ende als ick te bij
Juncker quam, die was groots, daer mosten wij ons hoet voor afneemen, in
somma belachelijck, ende daerom, hebben sulcken, apparent hun geschaempt,
hare verantwoordinge, voor U Ed[e]l[e], te renoveeren, soo int opcomen door water
ten, oock eenich andere sterck verdonckerens, behoort gemelten [illegible] sulcx
met ons, maer wel, der sich selven (voor dien bodem der voorsz Joncke gesweest is) te
sijten. dat den Opperstuurman Joncke, over te vert commen nooit gemolesteert is,
is waerachtich, maer wederom is ons voorgemelde Joncke Cargo, nooit gebracht, anders
als int opdoen, eenige gebroocken porceleijnen, ende de vorderingen, die ver
derende bevonden sijn, gemelten stuurman, soude sich oock geexcuseert hebben,
op onervarentheijt, waer d' Heer Putmans adviseerde selfs, dat de Joncke, onder
toesicht haren opper coopman van Suenen, in des stuurmans absentie geladen was.

'Tis een loffelijcke, ende gewenschte saecke, voor de Comp[agni]e, dat den on
geachten Chinees, uijt 't hoff van Japan afgeweesen, ende onderrechten saecken,
sonder sijn goederen, te mogen vercoopen, gekeert is, onses oordeels, heeft U Ed[e]l[e] met
den schijtden Chinees, seer beusselijck gehandelt, ende de commandeur, tot sijn
verderf, wel doen speelen, Ingedacht U Ed[e]l[e], hem den handel int geheel ontseijt
hadde, soude hij ongetwijffelt, met misnoegen van daer gescheijden,
ende hare commandeur, veel stinckende claghten, uijt gespogen, die buijten twijffel
tot nadeel van de Comp[agni]es negotie altijt gestreckt souden hebben, want den
jongen Coninck, ende de prince sijn broeder, sijn int aennemen van claghten
licht gelovich, onbedacht int verwoordelen, in hun hoocheijt, ende glorij, soo vermaert,
dat sij hare ingeseten, ofte binne subjecten, behooren verderlijck te sijn. Op
d'arrive der Joncke van Batavia, hebben sij den prince int breede doen aenseggen,
hoe d'aenhouder met sijne Joncke, onderrechten saecken, uijt Japan gekeert, in
Taijouan gearriveert is, ende om wat respecten, dat U Ed[e]l[e], gemelten aenhouder, deese
reijse, handel vergunt heeft, sijn hoocheijt was weegens U Ed[e]l[e]s behulp, seer
vernoecht, belooffden sulcx, aen de Comp[agni]es negotie, in dit rijck, te recompen
seeren, maer in tegendeel, 't hoonden gemelten prince, sich dapper toornich,
dat de saecken in Japan, soo slecht uijtgevallen waren, gae

de

de Chineesen groote schult, dat bij 't Siamse Hof ———, ontijdich geadviseert, ende van Japan, hooch opgegeven hadde, daer doch nu niet als smaet, ende ontteeringe op gevolcht is, vande gecommitteerde vrienden uijt Batavia, hebben verstaen, dat de voornoemde Jonck, door storm, in [illegible] verongeluckt, den meesten Chineesen (met eenige Siammers) oock om gecomen is, sulcx waerachtich sijnde, ist voor de Comp.e een goede saecke, want wij duchten, ingevaal den Chinees sich, hier wel // schepen hadde, bij andermael soude twijffel, ende p.o adventure eenige ondersoeckers, opgesonden hebben, om wel een voyagie, naer Japan toe maecken, dat sijn hoopen, met sijn doot, voor comen is, ende niet apparent, voor eerst, besendinge van hier, derrewaerts gedaen sal werden. ——

Gelijck meermael aengeroert, is de Jonckq Batavia, hier — op 12en Februarij passado ——— wel aengecomen, t'Cargasoen door d'E president Couckebacker, ende UEd.s herrewaerts gesonden, hebben meest conforme facturen, ende cognossementen ontfangen, excepto 10 bossen, soo groff als fijn porceleijn, ende eenige ijsere pannen, die nevens 't porceleijn, door storm veron// geluckt, ende door de stuierman binnen boort geworpen sijn, welck geval niemants onachtsaemheit te wijten is. ——

De Zinne doecken, met de Jonckq Batavia hier aengebracht, sijn ten goeden prijse gedebiteert, vande Betillis ende Balatius is bij naer een dobbelt cent, ende vande Siamse cleeden 110 p.o cento suijver te advance geprocedeert, wij wenschen, dat ons van die slach, voor een redelijck incoop, wat meer bij geco// men was, t'soude ons swacke Capitael, dapper gestijft, ende de Comp.e groote baeten toegebracht hebben. ——

't Hadde in waerheit, voor de Compagnie, een gansch dienstige saecke geweest, dat t'Cargasoen ons met Batavia toegecomen (excepto de groote porceleijnen) voor prima ofte half december, sien hadden comen aenlangen, soo souden wij ter [illegible] tot, voor contant, met groote proffijten, aende moorse cooplieden, vande Cust, ende uijt Bengalen, die doenmaels daerop wachten, gevent hebben, welcke Mooren (siende dat niet meer als een maent ver// trecken, uijt [illegible] met verscheen) binnen [illegible], in waerheit besteeden, wacker door den prijs vant agiul, oock merckelijck gerezen is, t'welcke de Comp.e, inden opcoop van agiul, oock schade doen sal, soo dat tot besluijt de tardance der scheepen, uijt de noorder quartieren, in verscheijde occurentien, merckelijcke [illegible] middel tot gebracht heeft) doch wij verwonderen, ende consideren// wel, dat de selve niet een uijren ontijdich ofte vruchteloos, opgehouden sijn.

Cargasoen dat met de fluijt [illegible] sonden [illegible] // // // dus bestaet uijt soodanige volumen als UEd.e uijt onderstaende naer besonder [illegible] dringelende facture gelieft te vernemen [illegible]

2250: p.e

2250: p[ico]l sappanghout, van diversche soorten, te weeten

1100: p[ico]l de soorte Cubessa,

1150: p[ico]l ordinarye hout,

506: p[ico]l, diverss loot,

30: stx: quinaj balcken } van diversche dickte ende lenghte

200 stx: quinaj plancken }

050: Catty agerhout, de soorte bes.

104: Catty Elephants tanden, bestaende in 3 stucken

9: stx Rhinocerus hoornen,

40: Catty russamala, in eenerde pot

100: potten Cocus olye.

Met welcke voorenstaende goederen, de fluyt Europa wel ende bequaem is volladen.

Sappanghout senden soo veel dicke stucken, als uyt 20000: p[ico]l is gesocht, de reste werdt met ordinarij ditto gesuppleert, weder dese tijt ordineert, dat sijn tot U Ed[ele]s eysch van 3000 picul sappanghout, noch 1000 dittos souden voegen, door sonder weder geschieden conden, maer de selve niet meer bij 't Comptoir in voorraet, ende deesen jaere, groote p[arthy]e van sappanghout, van hier naer China bevonden gevoert is, hebben wij raetsaem geacht, d'overige scheeps ruymte, met timmerhout te suppleeren.

Bij de jongste advysen schrijft sijn Ed[ele] uyt Batavia, sijn geen lie op, van siams loodt, behoeden ... den te ordi-ten respecte 10000: ... d[itt]o, met 't schip Amsterdam, naer Japan gesonden is, maer in geval, recht doende adviseeren, dat sulx souden voort senden, ende deselve ... voort weder omme deesen orders, al gepackt, ende in Rottangh Mandekens versorcht sijnde, hebbent laeten voortgaen, sijn sullen in verlangen blijven, hoe deese packagie, U Ed[ele] bevallen sal, onses oordeels, is dit de gevoechelyckste maniere, om voorspillinge bevrijt te blijven, doch soo hier in misschien, sullent trachten te verbeteren.

Quinaj balcken senden soo veele, als de fluyt sonder verhoeringe, van ander ladinge, ende om geen tijt te verliesen, heeft connen innemen, maer door dien d[ito] fluyt, geen schiet poort heeft, sijn de balcken, van boven overgenomen, ende hebben ...

Voortsaeckende

Dvoorsaeckelyck, op sodanigen lengte, moeten afsaegen, als int ruijm geschooten, is connen werden. —

De partije Quinij plancken, hebben wij langer handt op voorraet doen saegen, met voornemen, om de selve, tot sincker kisten te verbruijcken, maer alsoo ons, p.o de jongste orde, gelast werdt, geen nieuw op sincker te schrooten, hebben d.o plancken, hier niet noodich, ende souden door de eventuele hette des sons, metter tijt verschuijmen, sijn tsedert [illegible] selen mede, ofte voornoemde planckjens, sullen Cosij wel verorbaert werden, int repareeren van schuijten, boots, deuren, vensters, etc. — ten welcken respecte, wij de selve, nochtans meer andere, derwaerts senden.

Agelhout, is door den geringen opcoop der Mooren, in prijs seer verandert, meer quantiteijt, hebben niet connen opsamelen, hoe wel ons twintich picol toegeseijt was. Elephants tanden, ende Rinosters hoornen, hebben cleijne quantiteijt, in plaetse van herwaerts bekomen, wij vinden geraden, de selve wed.t toe te senden, ten respecte gesien hebben, de Chineesen hier jaerlicks, groote partije, van dese waeren opcoopen, ende nae China voeren, ingevalt wed.e voordeel, anders de specien prot uit geduijren can werden, sijn sullen de selve, immers soo wel, als de Chineesen, connen opsamelen. —

De Cassie-maele, is int jaer den duijsent ses hondert veertich p.o tschip Swaen, hier aengebracht, voor weijnich tijts, hebben 5 Catty, a 3 ¾ gulden ijder dittos gevendeert, de resterende veertich Catty sijn voor geluckten prijs, aen den der Chineesen nachoda versocht geweest, maer d.o nachoda, heeft de cassiemaele (apparent door haest) vergeeten, want van puplij sont bij den Memoriken, dat indient mogelyck was, wij de selve, doch sonden naer senden, twelck door quade gelegentheijt, niet conden effectueren, ende door dien vernemen, de cassie-maele in China getrocken is, hebben oenstiger geacht, den selven derwaerts te senden, als hier langer vrachte loos, bij tComptoir te houden. —

De Cocus olie, is de twee voorige jaeren, in Siam, seer quaelyck geslaecht, anno passado, hebben (die niet leveren ende selt [illegible] nae Batavia gegeven is) a 1 tael, ofte 6 gulden, voor ijd.e pot, sonder eenige oncosten, moeten betaelen, tegenswoordich gewassch, staet redelicke schoon, ende is apparent, dat meer quantiteijt olie, als de twee verleeden jaeren gesweest, vallen sal, echter blijft [illegible] de selve, tot hoogen

prijs —

prijs, te versoecken, alle luijtvolcken in Siam, seer duer sijn, ende 't lant wel bemanschapt is. —

Camphora Baros, noch Japan Bouwongh, connen jegenswoordich, niet den Cattij senden, ter versoecken, alles voor de Chineesen, soo schoon op gevult, dat niet overgebleven is

d'Heer directeur ordonneert, bij sijne jongste, dat wij geen Cambodische nooteens naer Japan, souden senden, nondoortrige die hier noch bij 't Comptoir resteeren, ter causa uijt Cambodia, goede p[arti]je, sal oversweerts gevoert werden, maer dat alle die noch in voorraet hebben, naer Tayouan souden schicken, om aldaer vercoft te werden, soo best gelden mogen, doch bevinden wanneer orde, hadden ~~[illegible]~~ 140 ~~[illegible]~~ picol nooteens, aen Chineesen vercoft, à 6 Maes, ofte 2 1/4 gulden p[er] [picol], om naer Cochinchina gevoert te werden, ende eenige kleijne potten, sweren hondert twintich picols, onder de bestonde hertevellen gestroijt, diemen beswaerlijck, weder conde op soecken, door dien 't schip meest geladen was, soo dat noch 330 picol, hier behouden, ende door dien tweelieden [jonck] uijt lant van Siam, geen nooteens geswasschen sijn, dat 't jegenswoordich handelen, seer apparent is, uijt U Ed[ele]s Missive vernomen hebben, dat de 1100 picol uijt de voorsz. [illegible], op gelent op sijn, ende China met 5000 picol, der gesende kruijten vervult is, hebben niet raetsaem connen achten, gemelte nooteens derwaerts te senden, want naer alle apparentien, souden de selve aldaer, onder de marckt vercoft werden, ende int aenstaende, sullen wij die noodich hebben, om onder de hertevellen te storten, de wijle ditto kruijten, 't leder, teegens 't eeten der wormen, seer preserveert, ende sullen p[er] adventuere, als dan in Japan, een redelijcken prijs aenvangen.

Hoe wel d'Heer directeur Generael, aen ons niet geordonneert heeft, soodanige koopmanschappen van U Ed[ele]s uijt Tayouan te eijsschen, als tot vervolch vande Siamse negotie nodich achten, uijt sijn Ed[ele]s advijsen, oock niet connen bespeuren, 't welck vordeeringe van costen ons weder toe comen sal, soo can [illegible] niet naer laeten, U Ed[ele]s recommanderlijck te cundigen, dat ingeval, U Ed[ele]s naerder dispositie, van d'Ed[ele] Heer Generael wegen den Siamsen handel becompt, ende de saecken hier

aldaer.

wordt, soo gevoeglijck dat t'schip, t'welck ons 't Japans silver, toe brengen sal,
Taijouan niet passant aendoet, ofte wel, dat U Ed.t tot voordeel onser principaelen,
resolveerden, een aental jonckx verre waters te senden, soo souden ten dienste
onser E. Compagnie, goede winsten, onder U Ed.s correctie, navolgende
Coopmanschappen, t'welck verre waters comen, als versekert
sijnde, dat de selve met weijnige avancen, gedebiteert sullen connen werden.

Sijde stoffen, wercken, in qualiteijt, ende quantiteijt, als in Febr.
passado, met de joncke van Batavia, hier sijn aengelanct, eenige der selver
hebben wij vercocht, ten prijse als volcht te weeten —

100: p.s enckelde armosijnen, ongebloemde dittos, a 1 taijl 3½ maes, ofte
7 gulden, 6¼ stuijver. /

20: p.s dobbelde dittos, a 2¾ taijl, ofte 16½ gulden ijder.

50: p.s gebloemde armosijnen, a 2 taijl, ofte 12 gulden ijder

Wij verblijven in hoope, dat de overige, haer man haest vinden
ende met considerabele avancen, gedebiteert sullen werden

Voor a 1000: stx: lanckins, die met de joncke becomen, hadden eerst
voor 5: taijl tsorgie, ofte 1⅘ gulden ijder vercocht, maer met d'arrive der
Chincheusche joncken, waer de marckt vast in gesteecken, 80: stx: sijn
tot gemelten prijs gevendeert, ende de reste hebben 1½ gl. t'stuck aengelanct

20: p.l witte rouwe sijde, de voorige is goet geweest, ende hebben 71 catti
overwicht op 1000 d.o bevonden, ijder catti is voor 1⅛ taijl, ofte 6¾ gl. gevendeert,
soo dat, met d'overwicht 6722:18:0 want p.l geprocedeert is, maer ingevalle
de Chineese joncken, niet op de haut comen hadde, wij souden onge//
twijfelt — beter marckt getroffen hebben. /

20: p.l ordinarien Chineesen [illegible], die want verleden jaer, is ontijdich
gecomen, ende vermits grover dan 't voorleden is, hebben de Mooren geen
groot gevallen daerin, t'catti is voor 3 maes, ofte 1⅘ gl. gevendeert,
ende hoe wel het een indrooggende waer is, hebben echter d'overwicht van 5
p.o cento, bevonden —

20 p.l [illegible] werde, genaempt t'[illegible], soo vannich als monsteren
ken, dat in bunden, van 8.e de waer bestaet, al ist dat den selven, gelijck
U Ed.t schrijft, 20: realen in Chinan gelt, can hier met proffijt vertiert

werden

werden, in summa, is tegenswoordich niet een Catti te Coop, de Coopluyden
willen ons van deso tijt aen 54 tayl, ofte 54 gulden, weert pr. versoecke-
ren, maer ick distinguere, dat meer halen sal.

30 a 40 pl. witte peper suijcker, de overige is goet geweest, ende tp. becomen, voor 2 tayl 11 Maes, ofte 16½ gl. gerekent.

5 a 6 pl. Anijs, ende 10 becomen picols, ende dos., voor 11 tayl ofte 66 gl. gerekent, sijn hoopen dat de reste mede sijn meester vinden sal.

20 a 30 potten geconfijte kinckanudens, die met de Jonck v. Batavia becomen, sijn yder pot 1½ tayl, ofte 9 gulden gerekent, hoe wel daervan en niet groot sijn, werden de Coopluyden daer met wende haest gesonden.

20 a 30 potten geconfijten ~~[illegible]~~ gember.

Item de ondergestaende Coopmanschappen soude hier wel gewenscht te werden.

Roode, ~~[illegible]~~ laken, ende ~~[illegible]~~ roode fluweelen,
Roode Carmasijnen,
Roode sit cleeden,
Radix China,
~~[illegible]~~ geconfijte dos.
Chinees stuck ~~[illegible]~~ ijser.

Ingeval UEd. sonder vercortinge van meerder advancen, 't Comptoir alhier, met gesinde waeren, gelieft ~~[illegible]~~ te versien, ick opinere meest alle goede prof~~[illegible]~~fyten souden op brengen.

De fijne porceleijnen, door UEdt. p. de meermael genoemde Jonck, herwaerts gesonden, sijnde Moorsche Coopluyden niet aengenamen, doch de Curieusheijt, haer in alle sinnelijckheijt, sal verlangs voldaen werden, swant 't gaet eelen met porceleijnen, onder de Mooren, gelijck het met de rockwellen, onder de Japanders doet, vande 6565 stucx, sijn 3165 dos. met prosperen winste geventeert, maer om den dienst der Comp. soo veel in ons is, te voorderen, ende de negoties opt Comptoir alhier, in fleur te houden, oock de Mooren haer curieusheit, niet genoech te gaen, hebbe nevens gaende Monsters op gesocht, om de selve UEd. eerbiedelijck toe te senden, voor al versoeckende gansch dienstich (soo hier in misse ofte UEdt. ontijdigh in sadderen) sulcx niet, ons aerdighlyck gelieft te duyden, maer goedichs wilt aennemen, dewijle alles met verplichten ijver, ten diensten onser principalen geschiet is.

Ingeval

Ingevalle U Ed.t, soodanigen quantiteijt, van nevens gaende fatsoenen, gelieft
den herwaerts te schicken, als d'onderstaende memorie uijt ~~wat~~ wijst, ick
twijffele niet, ofte de Compagnie, sonde daer aen dienst geschiede.

Volght de memorie der porceleijnen, die onder U Ed.ts Corectie, voor
t'Comptoir Siam dijenden, namentl:

100: Corgie, van fatsoen als tnevens gaende monster . . . . No. 1
van drie diversche soorten te sleeten /
50: Corgie, van groote als nevens gaende /
25: Corgie, sweijnich grooter /
25: Corgie noch grooter, als de tweede.
500: Corgie Thée Copkens, van fatsoen ende stof als tneffens gaende Monster No. 2
100: Corgie cleene platte Commekens als tmonster. No. 3
1000: Corgie cleene platte Commekens, met effen canten, als tmonsters No. 4
1000: Corgie schotelkens, de voet van fatsoen als tnevens gaende, ende t'bol als
ton gaende Copken beijde geteeckent / . . . . No. 5
100: Corgie van fatsoen, als een Mostert pot, sonder ooren met decksels,
van diversche sorteeringe te sleeten / . . . .
50: Corgie als tnevens gaende monster No. 6
25: Corgie sweijnich cleender /
25 Corgie noch wat cleender /
100: Corgie lanck werpighe pottiens, met platte dexels, in 3 soorten te sleeten
30: Corgie als tmonster. No. 7
40: Corgie wat cleender /
30: Corgie noch cleender /
100: Corgie pottiens met platte dexels, met boog maer dickbuijckich, van
drie soorten, namentlijck
50 Corgie als tmonster . . No. 8
30 Corgie wat cleender /
20 Corgie noch cleender /
10: Corgie rooswaters flesskens, als tmonster No. 9
250: Corgie schaft schotels, in 4 sorteeringe, van stof, als de nevens gaende
piering, maer tfatsoen, als de schaft schotels, sijnde beijde van No. 10.
namentlijck
60: Corgie als de nevens comende schaft schotels No. 10
190: Corgie, van stof, ende fatsoen, als voorden verhaelt, doch noch
60 Corgie, in sorteeringe vergrootende, als de nevens gaende Rottangh
maet verthoont /
250 Corgie schaft schotels, van stof ende Couleur, als tmonsters No. 11.

van

van gelijcke ende vergrootende sorteringe, als de 250 Corgie, hier vooren
genoempt, maer dient geordoneert, dat de monster weynich om-
crullende van cant is, dat sonder fault, op gaende werden moet

10: Corgie hooge acht cante pottiens, met dexels op de cante, een formeel
tronie, ofte aengesicht, gelijck 't monster N.o 12. uijtwijst,

500 Corgie pimpelkens, met opstaende cante, als 't monsters N.o 13.

500 Corgie cleene platte Commekens, met opstaende canten, als 't monsters N.o 14

100 Corgie viercante pottiens met dexels, blaeuw van Couleur daer van
geen monster sende, dewijle geen bevonden can

Volgende goederen gelieve U.E. d.t niet te senden, dewijle tegen-
woordich niet getrocken, noch proffijt gevende sijn, te weten

Geen groove, noch fijne Porceleijnen anders als tegenswoordich
geeijst werden, in Maert ende april passado, is met 3 Chineesche
joncken, hier soo veel ende meest gebracht, dat 't gansche lant ver-
vult is, ende nae 's Compagnies Porceleijnen, niet eens gevraecht wert
bij 't Comptoir sijn noch 151408: stx groove Porceleijnen, van veelder-
sorteeringe, ende sedert ultimo februarij 1636, tot ultimo februarij
passado, dat de negorie joncken vooren, sijn hier niet meer als 12777 stx
met cleene winst gevendeert, met de reste blijven overcropt

Geen gout draet, dat van verleeden Jaer, leijt noch
onvercocht,

Geen Quiesolken, vande 500: stx: sijn niet meer als
130: stx: a 8, tuijl ofte 40 gulden tecuro gevendeert, door de Chineesen sijn
der veel gebracht –

Geen ijsere pannen, de 151: stx, leggen noch al onvercocht,

de fluijt Petten, hebben op 29.en passado, van hier gedepescheert,
ende is den 2.en [illegible], vande [illegible] vertrocken, met een cargasoen
Monteerende f 33447: 8: – ende bestaet int volgende te weten,

5026: stx: Bertewellen van diversche sorteeringe,
650: stx: Bethiles d.o,
2596: stx: Rolewellen,
2240: p.l: suppanghout,
120: p.l: Cambodische [illegible],
25: p.l: Benzoin,
70: Ca.tti [illegible],
225: stx: Buffels hoorns,

Soo dat

Soo dat desen Jaere, in alles van hier naer Japan gesonden is, een Cargo van ƒ 564951:15:10, d'almogende gelande de schepen Saldo. —

Hoe d'Ed: Joost Schouten, op 17: September passado, met de schepen Leyden, ende Delft, hier gearriveert, in wat qualiteyt, Zijn Ed. gecomen is, ende de legatie (naementlijck toebrenginge der Missive Ede, vanden doorluchten prince van Orangie, ende d'Ed. de H.: Generael, aenden Coninck van Siam) in effect verricht heeft, hoe Zijn Ed. met eerlijck afscheyt van Zijn May.t Ede, met Delft, naer Batavia gekeert, ende waer met, de gemelde schepen gecargeert zijn geweest, hebben (nevens andere saecken, betreffende den Coop der negotie) aen d'Ed. H. Sindendriss, Carel Reyniersen, ofte Commissaris naer Paliacatta geschreven, welcke Copie, U.Ed.e gansch dienstich toe sende —

Ongewoone tardance der schepen, die wij uyt d'oorder quartieren verwachten, bracht ons duchtlijck in der twijffelinge, soo dat wij van des selfs compste genoechsaem desespereerden, ende de swacke een voor doenmaels ordonnantie des Comptoirs bequaemelijck gelegentheyt, aen d'Ed. de H.: Generael toe te schrijven, versochten aenden Coninck, dat wij een vaertuijgh coopen, ende 't selve met eenich advis naer Batavia senden mochten, Sijne May.t achten sulcx billick, schonck aen ons een swack vaertuygen, op dat de besendinge dochte spoediger voortgaen mochte, twelck ons met den raet tot voorgenoemde bewogen heeft, versoecke U.Ed.e uyt de Copie der resolutien, die hier nevens gaen, geliefft te verneemen, waer aen mij gedrage. —

Interim verschenen hier de joncke Batavia, welcke begunnen was, om naer Batavia te navigeeren, wesshalben den Raet andermael in bedencken gestelt, oft men de besendinge met 't Jacht schorten, ofte voortganck geven soude, maer alsoo d'oncosten aent gesende Jacht, meest gedaen waeren, ende t'zeyl tot vertreck vaerdich was, onder d'overblijvinge des selfs, niet dienstich achten, sulcx de nevens gaende Copie, der resolutie, int breede uyt wijst. —

Op 18 february, hebben wij voornoemde Jacht, van hier naer Batavia gesonden, twelck advys van d'Compagnies gelegentheyt, aen d'Ed. de H.: Generael, daer nevens gegaen is, gelieve U.Ed.e, ten principaelsten uyt de bij gevoechde Copie, te verneemen, daertoe mij om de cortheyt refereere, maer tydende Jacht, is met den noortoosten wint, van Poele Way, weder naer Siam gekeert, ende den 26:en april, tot voor de Bancqueck, ter ontstelde reyse, gearriveert, soo dat dese besendinge, niet als oncosten, van Compagnie voor de Compagnie, veroorsaeckt heeft

Gelijck —

Gelijck mede vermelt, is de Joncke Batavia, op 2en Maert
passado, derwaerts geledigeert met een cleen Carga, bestaende in volgen
de te weeten, —

400 picol sappanghout,

17 — kisten padij,

460 Catti ngelhout, 500 Cuodssa als Indigo,

Alle twelcke 3506 gulden Monteerde, dat Postscriptum, dewij
met gemelte Joncke, neffens Copie van voorige Missive, ende princi//
paele schriften, aen d'Ed: Heer Generael, hebben gesonden, can uyt
de Copie, dier Missive (die hier neffens is) gesien werden, de Siamse Craten
hadr presentatie, op de Joncke Batavia, weegen de Chineese costumen,
die boven alle betaelde gerechticheeden 3600 gulden monteerde, is hunlieden
door de diffinitive uytspraecke des Conincks, ontseyt, ende ons favorabelick
toegeweesen, doch tis te duchten, in geval uytstaende, weder soodanige
Joncken verschijnen, ons geluck voor de wreetheit der Mandorijns, soo
groot niet weesen sal, als tselve int vernietigen deser pretentie, op
de de Joncken, Jangsuetkie, ende Batavia, geweest is —

Wat sedert 10en December 1636, tot op 10en Januarij passado,
opt Comptoir alhier voorgevallen is, hoe d'ondercoopluyden, ende d'assistenten,
vande logie, op voornoemde d° door d'onbedachtheit van twee haerer mede
gesellen, gantsch ongeluckich in banden, vanden Siamsen princens slaven
sijn geraeckt, hoe schandelick, sylieden sonder eenich respect, sijn getrac//
teert, hoe sij door d'aensoucken der genoemde prince, van desen licht vaerdi//
gen, droncken Coninck, ter doot werden veroordeelt, hoe tierannigh
tegens hun is geprocedeert, hoe wij hun alle vande doot verlost, ende
uyt des Tirannichs hant getrocken hebben, hoe des Compagnies getroebeleerde
staet geredresseert is, ende wat smaet, d'onse, als ick in persoon (hoe

Nota

wel onschuldich) geleden hebben, versoecke U Ed: uyt t'extract, der
Journaelsche aenteeckeninge, des Comptoirs sijnde, gelieft te vernemen,
over aen uwe gedraege —

Wat Chineese Joncken, uyt Chincheeuw, sedert 2 Maert,
tot op 4 April passado, hier verschenen, ende wat met geladen geweest
sijn, wat onnundige executien, de Chineesen, uyt venten haerer schaeden
hebben moeten lijden, tot wat slechten pris, sij hun Coopmanschappen

hebben

hebben gewendeert, hoe wier gelaaden joncken, van hier weeder naer Chincheeuw sijn gekeert, ende waerin hunne ladinge bestaet, hebben UEd.e met verdere particuliere omstandicheeden, nevens extract der selver, in dato 9en, 14 en 22en Meij als 17en Junij passado, successive aengeschreven, welckers copien hier nevens senden,

Den voorgenoomen chrijchstocht, des Conincx van Siam, op Cambodia, is anno passado naegebleeven, ick vrees, dat den Siammer, de Cambodiaer, niet ligte beoorlogen sal. —

Den Atsinsen ambassadeur, die op 24en Januarij gevangen gegreepen is (gelijck inde copia missive, aen Sijn Ed.t Broeder gesien can werden) blijft noch geslooten, sijn met gesellen, hebben voor weijnich daagen, audientie voor den Coninck gehadt, maer sijn met geveijnsde vriantschap bejegent, tgerüchte loopt, seer stercq, dat den Atsinder, voorgenoomen heeft, met hulpe vanden P.a Banger, Patanij te beoorlogen, de Patanaeden, sijn in groote vreese, ende hebben om hulp in Siam gesonden, maer den Siamsen Coninck, wilt eerst verseeckert sijn, dat de Atsinder comen sal, al eer tot tsenden, van eenigen macht te resolveert, in somma dese barbaele heijdenen, achten hun, in haer oorlogen voorsichtich —

Vande 3 joncken, die den Coninck, ende Prince, anno passado naer Canton gesonden hebben, sijn noch geen weeder gekeert, voorlange is hier tijdinge geweest, dat eenen van s' Conincx joncken, daer derwaerts seijlen, op de Cust Cambodia, van sijn eijgen volck vermoort, de joncke daer gestrant, veel vant volck doot geslaugen is, ende de goederen, vande Cambodianers geroot sijn, vande 2 twee sijn in Canton overgebleeven, werden aldaer, met monopolien, ende ophouderingen, immers soo seer, als men den vreemdelingen hier fexeert, soo dat de Siammers, de beraedinge op hun eijgen cop compt, —

Voor weijnich daagen, is ^van hier een Siamse joncke, naer Couchinchina vertrocken, sijne ladinge bestont, in twee duijsent vijf hondert picol sappanghout, hondert Baar loot, p.o tuo elephants tanden, gommalacca weijnich hertevellen, de soorte Jammanna, offte Cadulia de Marta, voorts ^ cleinicheeden etc., de Chineesen, die weerleeden naer de Monson uijt Couchinchina, herwaerts gekeert sijn, hebben ons willen seggen, dat de gommalacca, anno passado, aldaer, voor de swaerde van achtenveertich tael, aengelaten, ende in Canton, voor bo.os, item tot voor 15 a 16 p.c., wer richt is, oock offte sulcx waerachtich is, blijft in onse twijffelinge. —

Crys

Rijs gewassch, is 't verleeden Jaer, wel geslacht, d'welck wel is't lant
hier, vol duerte, ende de grainen, tot groote verwonderinge, door gaens op hoogen
prijs gebleeven, — den rijs, die wij U Ed.t met het schip Bredam gedacht, toe te
senden, hebben (...) voor 9 tail, ofte 54 gl. moeten incoopen, soo dat d'ongelden
daer op gebracht, ider do, omtrent 10 tail, sonde hebben comen te costen, want
mensch gewassch, valt noch weinich te seggen, den regen tijt heeft vroeger —
als op voorige Jaeren begonnen, ende creegen swaren, valt ongelucks, ofte
vloedich, t'welck 't opswater inde reviere, seer doet rijsen, — dese hebben
de Brammensen paapen, voorseijt, dat t'gewassch dit Jaer, wel slaugen, ende
alle lijftocht, seer goet coop werden sal, daer dees verblinde menschen, seer
op steunen, ende hebben inbeeldinge, dat sulcx niet missen, doch de tijt
leert, oft haer de duijvel niet bedriegen sal. —

Diversche gepasseerde saecken, die in desen niet aen roere,
refere, aen verscheyde, nevens gaende schriften, weshalven om U Ed.t
niet verdrietige lanckheijt, met t'ontvadderen, desen eyndigen sal ende

Hier mede

Eerentfesten, Achtbaere, Manhafte, wijse, voorsienige,
seer discrete Heeren, naer onsen dienstigen groet, U Ed.t nevens
sijn verdere geselschap, de bescherminge des alder hoochsten be//
volen, die U Ed.ts gouverno, altijt segenen, ende dese fluijt,
spoedich ter gewenster plaetse, geleyden wil, Amen

In Indien, opt Comptoir Siam, adij 6en Julij, Ao 1637

Onderstont

U Ed.ts dienst bereyden

Jeremias van Vliet

Memorie van papieren die hier nevens gaen

No A: Eerstelijck originele Missive, aen den Heer Jan vanden Burch,

B: Factura en Cognossement vant Carga gescheept inde fluijt [illegible],

Item Copie van volgende schriften

C: Verclaringe van Guilljaume van ten Broeck,

D: Missive aen d'Ed. Heer Gouverneur naer Paliacatta gesonden,

E: Resolutien getrocken buiten raet des Comptoirs Siam,

F: Missive per t'Jacht India aen d'Ed. Heer Generael,

G: Missive per de Joncke Batavia aen den generael Ed.t

H: Extract uijt de Journaelsche aenteeckeninge, des Comptoirs Siam,

I: Missiven per diversche Chineese Joncken, aen d'Heer Gouver//
neur, naer Taijouan gesonden.

Copia der missive aen d'Hr. vander Burgh p'. Sharop naer Taijouan gesonden

No. D:

Factura vande Coopmanschappen gescheept en gelaeden door mij Jeremias van Vliet Opperhooft des Compies Comptoir ende omslach in Siam int fluijtschip (dat godt bewaere) genaempt Wellen gaendwan Bier (onder Congnossement vanden schipper Jan Cloet ende Assistent Rijck van Wollenhooff) nae Japan geconsingneert aen d'E. President Nicolaes Couckebacker Opperhooft des Compies Firando monterende / 33552: 7: 8: Namentel

58026 stx:	Hertevellen van diversche sorteringe bestaende in 1172: bossen te weeten			
47650 stx	vellen van drie soorten bestaende in 953: bossen van 50: stx: ijder gemerckt Z: S: costen met alle ongel. den 6½: taijl offte 39: guls % cento	C. 154. 17. 4		
9250 stx	Attamaets offte Bariga de Cabessa bestaende in 185: bossen van 50: stx: ijder gemerckt A: M: costen a 8¼: taijl offte 49½: guls % cento	30. 3. 2		
930 stx	Coeman offte Cabessa bestaende in 31: bossen van 30: stx: ijder gemerckt C: M: costen a 10: taijl offte 60: guls % cento	4. 13. —		
100 stx	Copstoo sijnde soorte Jammama bestaende in 2: bossen van 50: stx: gemerckt C: T: a 4¼: taijl offte 25½: gs % cento	4. 4		
96 stx	Beschadigde hertevellen in een bos gemerckt B: S: costen a 3: taijl offte 18: guls	3. —		
58026 stx	Hertevellen costen in Siamse ende Nederlantsche Munte	C. 190. — 10	23763	15
2596 stx:	Rochevellen van diversche sorteringe bestaende in 5: cassen en bossen te weeten			
914 stx	Maesaemij in 5: cassen genombreert van No: G: tot No: L: incluijs gemerckt R: M: en 't getal daer op getrocken sijnde gesorteert als bij de memorie, item in de cassen te sien is en costen als volght naementlyck			
93 stx	a 14: maes offte 5¼: gulden ijder	C. 4. 1. 6		
81 stx	Des St. Thome a 10: maes offte 3¾: guls ijder	2. 10. 10		
400 stx	a 6: maes offte 2¼: guldens ijder	7. 13. —		
332 stx	a 2: maes offte 15: stuijvers ijder	2. 1. 4		
914 stx	Maesaemij costen	C. 16. 6. 8		
650 stx	Annemonnie bestaende in 13: bossen namentel			
300 stx	Cabessa in 6: bossen van 50: stx: ijder gemerckt A: C: costen a 6½: taijl offte 39: guldens % cento	C. — 19. 4		
350 stx	in 6: bossen van 50: stx ijder gemerckt A costen a 5½: taijl offte 33: guldens % cento	— 19. 4		
650 stx	Annemonnie costen	1. 10. 12		
1564 stx	Rochevellen costen transporteren Catt.	18. 5. 4 C. 190. — 10	23763	15

Laus Deo in India opt Comptoir Siam den 29e Junij Ao 1637

1564 stx Roodwillen costen pr transport Catt 19. 5. 4 C 190 — 10 | 23763 | 15

600 stx Omicquo bestaende in 12: bossen van 50: stx: yder gemerckt O:M: costen met allen ongelden 1¼: tayl offte 7½: guldens 't cento — C — . 7 . 9

210 stx Casta in 5: bossen gemerckt C:T: costen a 10: tayl offte 60: guld 't cento — 1 . 1 . 13

60 stx Fabero in 3: bossen van 20: stx: yder gemerckt F:C: ende F:B: costen a 10: tayl offte 60: gl 't cento — . — . 6 —

2 stx Sccaykrangh in een bos gemerckt S:R: a 10: maes offte 3¾: guld yder comt — . — . 1 . 4

12 stx Kroadkaykrangh in een bos gemerckt K:C:R: a 1: maes offte 7½: str yder — . — 12

20 stx Nambango in een bos gemerckt N:B: a 2: maes offte 15: strs yder — . — . 2 . 9

45 stx Cawasadmy in 3: bossen gemerckt en costen als volght

5 stx: in een bos gemerckt C:W: a 9: ms offte 3: guld 7½: str yder — Catt — . 2 . 13

20 stx: in een bos gemerckt C:W:B: a 5: ms offte 1: guld 17½: str yder — . — . 6 . 4

20 stx: in een bos gemerckt C:W:P: a 2: maes offte 15: str yder — . — . 2 . 9

45 stx Cawasadmy Montarin — . — . 11 . 9

20 stx Torrosadmon in een bos gemerckt T:R: a 8: maes offte 3: guld yder comt — . — . 10 —

15 stx Maccaykrangh in 3: bossen van 5: stx: yder gemerckt M:R: a 4½: tayl offte 27: guld 't stuck comt — 3 . 7 . 9

40 stx Kostaykrangh in 2: bossen van 20: stx: yder gemerckt K:R: a 1¾: maes offte 13⅛: str 't stuck comt — . — . 4 . 6

2596 stx Roodwillen costen a 120: gl pr Catty ende 6: guld den tayl — C 24 . 10 . 9 | 2991 | —

2240 Picol sappangh van 110: lb hollants yder pr cost met d'ongelden van Bercklorangh &ca a 5: maes offte 52½: str 't picol comt — 49 — . — | 5880 | —

650 stx: Beramde Bastwillen van diversche sorteringe en differenten prys in 2: bonte cassen met rottangh bewoelt gemerckt en costen als volght

575 stx: roode ongefigureerde dittos te weeten

400 stx in een casse No D: gemerckt R:B:H: en fyctael daer op geteeckent costen a 6: tayl oft 36: gl 't cento C 1 . 4 —

175 stx dittos in een casse No E: gemerckt D:B:H: costen als boven — . — . 10 . 9

75 stx gefigureerde met bloemwerck gecirt a 6½: tayl offte 39: guld 't cento — . — . 4 . 14

650 stx: Beramde Bastwillen Montarin — 1 . 19 . 6 | 236 | 5 —

25 Picol Comyn offte Borboria cost met alle ongelden a 1⅝: tayl offte 9¾: gl 't picol van 110: lb comt — 2 . — 10 | 243 | 15 —

120 Picol Cambodiasche Notgins costen met d'ongelden van Bercklorangh &ca a 6½: maes offte 2: guld 8¾: str 't picol compt — 2 . 9 . 12 | 292 | 10 —

Transporteeren Catt 278 . 7 . 14 | 33407 | 5 —

Lais dewin Indien opt Compt.r Siam adi 29 Junij A.o 1637

	Per Transport Catt.s	278	7	14	33407	5	—
72	Catty Raghadt Boom bestaende in an Boom.s casse.s met rottangh bewoelt gemerckt R:B: weert tot een monster gesonden cost a 4: maes ofte 1½: gl.s 't catty comt	—	19	—	100	—	—
225	stx: Buffels Hoorns costen met beslowagt &a. a 2¾: tayl ofte 16½: gul.s tsamen comt	—	6	3	37	2	9
	S.a t' Cargasoen inde stuck voorn. gesegt Mon- teert a 120: gl.s p.r Cattij en 6: gul. den tayl Catty	279	12	1	33552	7	9

Onderstondt

Jeremias van Vliet

Copia der factuere p.r° Ketten naer Japan gesonden

N.° C

Japan N.o L:

Den presenten Raat op hebben door Jeremias van Vliet opperhooft des Comptoirs Siam beroepen sijnde, is in deselfs vergaderinghe geproponeert ende geresolveert tgunt volcht. —

Dat de fluyt Scheepen Petten ende den Otter, Petten over Jambij — met omtrent 600: picols lichten peper ende den Otter directelijck uijt Batav.a hier souden aengecomen sijn met prompte ordre van d' Ed.e H.r Gouverneur Generael &.a dat wij gemelte scheepen tot overvoer vande Japanse Cargasoenen gebruijc// ken ende soo haest doenelijck is deselve derwaerts senden souden. —

Maer de wijle door verscheijden toevallen de vangst der herten in Siam desen voogt qualijck geslaecht is waerdoor (contrarie de voorinderijnge insamelinge) noch niet boven de 45000 stx: hertevellen int Comptoir in — voorraet sijn ende dat eenigen tijt geleden omtrent 20: Cattij Siams gemunt onder verscheijde Coopluijden is uijtgeset omme daer voor hertevellen aent Compt.o alhier te leveren voor welcke somma omtrent 10000. stx: herte// vellen connen ingecocht werden, welcke voldoeninge wij dagelijckx — verwachten besijden wert ons noch hoop gegeven dat voorden 20.en vanden aenstaende maent noch goede p.tije vellen uijt de provintien van Pincelouck, Sorckelouck ende Campheng nedercomen sullen. —

Waer over den Raat in bedenckinge gegeven is, offe het niet goet ende ten dienste vande Comp.e hoochnoodich soude sijn dat de fluijt, den Otter die binnende Rivière tot aen Banckocke gecomen is, met de gereetste goederen die int Comptoir sijn afgeladen ende voor uijt naer — Japan gesonden werde, ende datmen Petten Jurin: vand' inhebbende peper — ontlossen ende soo veel sappanghout tot ladinge toeschicken als sonder — vercortinge vande hertevellen met d.o schip vervoert sal connen werden mits dat gemelte Petten naer de verwachtende vellen tot 25.en offte — uijtterlijck ultimo vand' aenstaende maent sal vertoeven soo de selve voor — die tijt niet incomen. —

Wijders de wijle den swarten lack (conforme d'advijsen van d'E: Coninckbacker) in Japan seer noodich maer door dachtelooswicheijt der Bosch// landers, alhier merckelijck in prijs verduert is hebben wij tot naerder advijs — vand' Ed.e H.r Generael als gebreck van contant tot den incoop vant gemelte lack niet connen resolveeren, echter heeft d'E: Coninckbacker bij sijne laetste missive dato 17.en Novemb.r 1636: soo veel geeijscht als in Siam te becomen is alwaere tot ongewoonen prijs als: tayl ende meer t'picol, dat daer evenwel groote proffijten aengedaen sullen werden, waer over wij sijn Ed.ts ordre uijt Batavia andermael versocht hebben, daer op advijseert d' Ed.e H.r Directeur — Generael dat in Cambodia niewers meer dienstige waeren voor Japan —

oocke

oock goede pertije swarten lack in voorraet is echter verwondert sijn Ed:e dat
sijn d'E: Couckebackers eysch ten principaelen ende soo veel als ons capitael
aenlangen mach sullen trachten te voldoen ende alsoo ons een matige
quantiteyt lack van omtrent 10: picol die seer schoon ende onvermenght
is, conforme den jegenswoordigen prijs a 11: tayl t'picol gepresenteert
wert, wert den Raet voorgedragen offe de lack sal aenslaen offe laten
berusten opt gunt apparent uijt Cambodia naer Japan vervoert sal werden.

Item de wijle den toevoer van Cambodiasche Rochiens in Japan
a:o passado soo groot geweest is dat de Rochiens aldaer met behoorlijcke
avance niet vertiert conden werden soodat door d'E: Couckebacker met
tschip Noortwijck 1400: picols weder te rugge gesonden sijn, welcke noch
door d'E. Ed:e Gouverneur vander Burch (vermits Noortwijck naer
Cambodia gesonden wiert) in Taijouan behouden ende aldaer opgeleijt
sijn, maer alsoo (conforme d'advijsen van d'E:e vander Burch) China
tweeleeden Jaer met omtrent 5000: picol van die fruiten vervult is, ist
wel apparent dat voornoemde rochjens uijt Taijouan weder naer Japan
gesonden ende d'E: Couckebackers eysch welcke 500: picols was daer
gesuppleert sal werden, weshalven te letten staet offe wij van hier
denighe rochjens naer Japan schicken offe bij t'Comptoir over houden sullen.

Den Raet opt gepropponeerde aendachtelijck gelet hebbende
vonden eenstemmich t'naervolgende goet te wesen.

Dat de wijle soo veel Cargasoen bij t'Comptoir gereet is daer de
Otter bequamelijck met can afgeladen werden ende ruijmen tot noodich
hebben eerdatmen petten vande ingebrachte peper sal connen ontlossen
de wijle buijtende Rewier blijven moet datmen die besendinghe met den
Otter sal laeten voortgaen te meer omdat apparent is bij vroege verschen
ninge in Japan d'eerste Cargasoenen tot goeden prijs gedebiteert sullen
connen werden ende dat volgende goederen in de fluijt geladen sullen
werden te weten. —

35200: stx: Rochvellen
2400: stx: Berende hertevellen
200: potten Cocus olie
10: picol tsieran offe swarten lack
50: picol Borborie
1000: stx: Buffels hoornen Item soo veel sappanghout als tot supplement des scheepsladinge noodich wesen mochte t'welck wij estimeren omt
1600: picol wesen sal. —

Ende dat petten naer de hertevellen ende ander Japanse waeren die daer best incoomen uijtterl:k tot ultimo Junij sal vertoeven, wanneer in bequamen

tijt.

tijt vertrecken ende apparent soo spoedich als den Otter over seijlen sal mits dat Intrim:: aende [illegible] 2000: picol sappanghout tot ladinge sal afgesonden werden.

Intussen wegens den swarten lacke d'ordre van sijn Ed[le] ende d' E: Comp:e eersten eysch soo veel moogelijck is voldoen ende de gepresenteerden lacke aennemen sal tot soodanigen prys als die best te becomen is, want soo uijt Cambodia al goede p[ar]tije gesonden werdt, ist apparent dat den siamsen lacke (mits tardich vertrecke vande Otter) sal gevendeert sijn voor dat uijt Cambodia iets in Japan verschijnt ende can in Japan voor volcomen prijs genomen werden welcken lacke de Coopluyden aldaer behaechelijcxt is.

Dat vermits de Cambodiasche nootjens de hertevellen tegende worm ende ander ongedierte seer preserveeren sullen met [illegible] soo veel vande fruijten versenden als tot preservatie der genoemder vellen noodich geacht sullen werden twelck omtrent 200: picol sijn sal onaengesien dat d° nootjens in Japan tot laegen prys vercocht souden moeten werden. —

Aldus geresolveert ende arresteert opt Comptoir Siam desen 29en Mey anno 1637: —

Was onderteeckent

Jeremias van Vliet, Jan Clock, Crijn Gerritsz: Reijnier van Tsum, Samuel vander Laenen Isaack Moerdijck. —

Den Raet des Comptoirs Siam, door den oppercoopman s[r] Hendrick Nachtegael beroepen sijnde, is in des selfs vergaderinge geproponeert ende geresolveert tgunt volcht. —

Eerstelijck de wijle tschip Leyden, door Godes segen, ter Reede voor Siam wel gearriveert is, dat ten aensien de Corthijt des tijts, ende d' Ed: H[ee]r Generaels serieuse recommandatie met tvaderlants retour spoedich naer Batavia dient te vertrecken, ende alsoo sijn Ed[le] ordonneert dat d'overige scheeps ruijmte met rijs sappangh balcken swalpen ende plancken soude suppleeren, doch met sulcken verstande dat voor al gelettet werdt soovan[i]gen ladinge bij te brengen als tot spoedige depesche van gemelte schip noodich is, soo is gesien op de retouren die opt Comptoir in voorraet ende gereet sijn welcke bestaen uijt volgende volumen te werden. —

1270: picol sappanghout
325: p° Brummen sinckele
140: picol Gummalacca
5: a 6 picol Aguielhout
3: picol Gitta Gummo

108: stx:

100: stx: quatti balcken —
1000: potten Cocques olije.
1000: stx: hertevellen de soorte Jammama, Item eenighe Buffelvels, Buls hunden ende Tygers vellen —

Twaer voor den Raat in consideratie gegeven is, waermet gemelte schip geladen sal worden om op het spoedichste weder naer Batavia te keeren

Ten anderen, dewijle t Jacht Bassack (twelcke uyt de Riviere Cambodia vertrocken ende op 12en Julij hier ter reede gearriveert) ledich van ladinge, ende sonder oncosten niet te equipperen is, oft men tselve hier sal behouden, twelcke opleyden laten overgaen ende gemelte Jacht op de Riviere in plaetse van den Bercke gebruycken ofte tselve met de minste costen toerusten, ende met sappangh naer Batavia versenden sal. —

Ten derden, doordien het Godt almachtich gelieft heeft schipper Joost Walters uyt dit tijtlijcke leven te verlossen, wiens plaetse provisioneelijck bij Adriaen Willemsz: Coster gesuppleert wert, welcken Coster tot noodige onderhoudinge vant schip, ende regeeringe vant volck niet onbequaem is, nochtans de Siamse bocht noch bevaren heeft, ende alsoo bij tverongelucken vant schip Noortwijck Floris Jansz: eertijts schipper vant gebleven Noortwijck (met t Jacht Bassack hier gecomen) ofte niet dienstich sijn, ende tot vorderinghe van een spoedighe voyagie strecken soude, dat gemelten Floris Jansz: op leyden overgenomen ende dat men Bassack met den ondercoopman Hendrick Muller ende stierman Frans Claessen naer Batavia liet vertrecken. —

Den Raat op voorschreven poincten aendachtelijck gelet hebbende is op de propositie geresolveert tgunt volcht —.

Eerstelijck, hoewel sijn Edt: de balcken, ende hout wercken voort sappanghout ende Rijs prefereert, soo wert nochtans bijden Raat verstaen dat men de overige scheeps-ruijmte die met Nederlants Retour ofte Cocus Olije niet gesuppleert, met sappangh bestouwet sal werden, ten aensien te veel tijts souden noodich hebben, om de 100: stx: balcken aen boort te brengen, ende dat voor des Conincks groote misaedmelinghe met een planck noch swalp te becomen ende dat de 100: lasten opgecochten Rijs op sijn Edts ordre ende ten aensien de verminderinghe in prijs mede gewendeert is —

Ten anderen, dat dewijle t Jacht Bassack met cleene costen

van —

van vertimmeringe t' equipeeren is, ende dat twolck daer op synde, op
Leyden overgaende, eensweel van nieuw te costen versorcht sonden swerden, is ten
respecte vandien goet gevonden datment met den eersten off swel in
Comp.e van Leyden naer Batavia sal lergeeren laedende int selve soo
veel sappangh als bequaemelijck sal connen vervoeren, alsoo twelcke
alhier met ~~dienstichs~~ ende tselve in Batavia ter believe van syn Ed.t
gebruyckt can swerden. ——

Ten laetsten, door dien Floris Jansz: de Siamse Bocht verscheijden reysen bevaren heeft ende aldaer wel bedreven is, is goet gevonden
dat gemelten Floris Janssen hem op Leyden sal transporteeren, om al
daer ten dienste vande Comp.e gebruyckt te swerden in soodanige
qualiteyt van schipper ~~off~~ opperstuerman, als den oppercoopman
Nachtegael tot syn Ed.ts naerder ordre geraetsaem achten sal, sustineeren
met reeden de voyage spoediger ende met minder perijckel eyndigen sal

Wyders alsoo d'Ed.le Heer Generael ende Raaden van India
s.r Nachtegael ende den Raet des Comptoirs Siam geauthoriseert hebben
om Isaack Moerdijck van eersten assistent tot ondercoopman te maecken onder tractement van 36: gl.d p.r maent swert gemelten Moerdijck
ten respecte syne goede comportementen de selve conditie conforme
syn Ed.ts ordre aengeboden die sich daer mede vernoecht ende sal voortaen
36: gl.d p.r maent genieten sedert 29.en April passado dat syn Jongste
verbonden tyt geexspireert is, mits dat hy de vereenichde Oost Indische
Comp.e noch drie achtereen volgende Jaeren in t lant dienen sal ingaende
tvervant op dato deses. ——

In Indien opt Comptoir Siam A.o 26.en Septemb. A.o 1637

was onderteeckent ——

Hendrick Nachtegael, Jeremias van Vliet, Floris Janssen
Reynier van Tsum, Isaack Moerdijck, Hendrick Müller, Jan
Jansz. Bert. ——

Den Raet des Compt.rs Siam door den oppercoopman s.r
Hendrick Nachtegael beroepen synde, is in des selfs vergaderinge geproponeert ende geresolveert tgunt volcht

Eerstelyck de swyl d'Ed.le Heer Generael ende Raaden
van India by missive van 5.en Augusto passado toestaen dat Jeremias ——

van

van vliet jegenswoordich opperhooft des Comptoirs sijn op sijn versoeck naer
Batavia keeren mach, echter daer bij voegen dat sijn continuatie alhier haer
Ed.e niet onaengenaem wesen sal maer dat met tschip 'twapen van
delft prompte ordre sullen senden aen wien bij van vliet transport van s'Comp.
hier sijnde effecten doen sal, doch alsoo te beduchten staet tschip delft voort
vertreck van sloden (soo't heersladinge meest afgesonden is) hiermet
verschijnen sal, ende gemelten van vliet tot de Batavische reyse seer
schijnt t'inclineren, dat hem ten respecte sijn verbonden tijt volcomen
geeijndicht is, niet wel ontseght sullen worden, soo't in Raede voorgedraegen, ofte niet voordeelicke ende ten dienste vande Comp.e noodich sonde
sijn, dat van vliet met't laetst vertreckende schip van hier een keer nae
Batavia dede ende gebiedende heeren aldaer grondiger onderrechtinge
te doen soo vanden Siamsen handel als de gepasseerde swaricheden ende
onlucken die door de tierannicheyt vandesen verswaerden Conninck ende
onverdraechelijcke wetten s'Comp.s hiersijnde dienaeren tweeleeden
jaer overgecomen sijn. ——

Ten anderen oft men t'Jacht Indie dat in Februarij passado door
den Conninck ende Comp.e geschoncken is (met insulten om tselve nae
Batavia met advys van s'Comp.s gelegentheyt te versenden) sijne
Mayt. weder op offeeren ofte datmen tselve wel ende luctio behouden sal

Den Raet op de deese propositie aendachtelijck gelet ende alles
met rijpen verstande over woogen hebbende achten eenstemmich toelegende
voor goet te wesen. ——

Dat in't gemeen swij voort vertreck van tschip sijden geen nadere
noch prompter ordre van d'Ed.e h.e Generael becomen s.r Jeremias
van vliet met de laetste schepe van hier nae Batavia keeren sal mits
doende behoorlijcke transport van s'Comp.s hier sijnde effecten aenden
bequaemsten onder coopman die opt Compt.e sijn dienst presteert, ooc
de selve versien sal met soodanigen Instructie als tot vervolch vande Siamse
ende tajonaense negotie noodich is, sustinerende niet teeden dat door sulcx
des Comp.s dienst gevordert ende den Conninck met sijn vertreck tomsichtiger ende voorsichtiger worden sal, als achtende dat door van vliets
rapporten d'Ed.e h.e Generael weegen sijn tierannige proceduren tegens
sijn Ed.s dienaers buyten rechts geexerceert beter onderrechtinge (tot sijn
Mayts schande) becomen sal. ——

Ten anderen dat de swijle t'Jacht Indie ter onwoldrachter Batavische

Reijse

Reijse weder in sijn geheel ende bevonden tselve voor doode quaeme timmeragie niet wel bestant is om over see te vaeren oock niet sonder groote costen tot den last bereckt om op de Riviere te gebruycken te maecken alsoo achter eeden van landinge ende niet sonder veel volck te varen sonde weesen ende wij ver=nomen hebben dat van dees ondiensige schenckagie bij den Coninck ende sijn edel veel stanck int hof gemaeckt werdt ons oock door den Sabandaer ende tolcken verscheyde malen aengeraden is dat wij voornoemde Jacht weder aen den Maj.t souden presenteeren twelck doorgaens tot opt becoomen van sijn Ed.ts ordre uijt gestelt hebben is eenstemmich goet gevonden dat wij den Coninck tegemoete vaerdich weder op offeren sullen te meer tselve de Comp.e hier geen dienst doen can ende wij daer mede bewijsen sullen dat wij sijne Maj.t niet willen gebonden sijn

Aldus geresolveert ende gearresteert opt Comp.tes sijam desen 6en October A.o 1637.

was onderteeckent

Hendrick Nachtegael, Jeremias van Vliet, Reijnier van tsum, Isaack Moerdyck. Jan Janssen Bert.

Den presenten Raet van t Comp.tes sijam ende de respective scheepen Leyden ende Delft door den oppercoopman Hendrick Nachtegael beroepen sijnde, is in des selfs vergaderinge geproponeert ende naervolgende geresolveert

Alsoo ons met d'arrivee van tswaenpen van Delft d'Ed.le H.n Generaels naerder ordre over verscheyde saecken beroerende de negotie des Comp.tes sijam gecomen is, daerop (naer onse sustinue) sijn Ed.t voor vertreck der vaderlantsche scheepen van Batavia wel prompte advijsen dienen gesonden maer door dien wij verscheyde dingen op sijn Ed.ts ordre noch moeten ondersoecken twelck niet geschieden can voor en al eer dat weder inde stadt verschijnen soodat de nodige advijsen met tschip Leyden niet gesonden connen werden, is den raet in bedencken gegeven offe t niet goet ende ten respecte van t verballde noodich is, t Jacht Bassack naer de gerequireerde advijsen noch eenige daegen vertoeven, offe dat ment (dewijle tgereet is) met Leyden sal laeten vertrecken

Wijders dewijle Cornelis Janssen present schipper opt schip Delft

indispoost

indispoost ende tot laden van gemelte schip delf, swel den Clerck swacker schipp:
noodich ten respecte te ruijm soo veel doenelick is, met swaere Ballast
moet uijtgestouwet worden ende voor dien schipper Floris Janssen (die provisioneel
opt schip Leyden geordonneert is) voor deesen Ballast uijt sijnen boeck
helpen verworven, soodat vant vlotten ende aen boort brengen der gesonder-
hout werck geen goede ervaringe heeft, wert den Raet indenckende
gegeven, offte 't niet noodich soude sijn dat deese schippers tegens den anderen
verswisselden ende datmen den schipper van delf op Leyden ende Floris Janssen
opt gemelte delf liet overgaen. ——

Den Raet opt geproponeerde aendachtelijck gelet hebbende vin-
den eenstemmich naervolgende goet te weeten. ——

Dat t jacht Bassuck nae de noodige adwijsen tot 24 a 25 deeser
noch sal vertoeven achtende dat de Comp.e met t vertrecken der selver meer
dienst als met tegenswoordich vertreck geschieden sal. ——

Ten ander dat schipper Floris Janssen ten respecte vant ver Ballas-
ten opt swaepen van delf ende den schipper van delf sich opt schip Leyden
verwoetgen sal, sustineerende dat deselfs ladinge door sulcx spoedigher bevoordert
bevoordert ende Leydens voyagie niet vercorten sal de welcke gemelte
Cornelis Janssen de sijnse boeck voor deesen meer bewaeren heeft

Aldus geresolveert ende gearresteert int schip Leyden
deesen 12en Octob. a.o 1637.

Was onderteeckent

Hendrick Nachtegael, Jeremias van Vliet, Floris Janssen,
Cornelis Janssen Ariaen de Coster. ——

Factura vande Coopmanschappen gescheept ende geladen door mij Jeremias van vliet opperhooft opt Compt.e Siam int schip (dat Godt bewaere) genaempt Leijden gaende van hier onder Cognoissement vanden schipper Cornelis Jansz: ende den Assistent Matthaeus Ambrosius naer Batavia geconsigneert, aen d'Ed.le Hr. Anthonio van diemen Gouverneur Generael over Nederlants India ofte sijn Ed.ts gecommitteerden als oock monterende ƒ 27444 : 17 : 8 namentlijck —.

5000	picols sappanghout cost met alle oncosten 1 63⅓ ofte 50: stuijvers t'picol van 110: ℔ compt — Catt.	104	3	5⅓	12500
140	p.l Gommalacca bestaende in 140: houte Cassen met Rottang beswoelt genommert van N.o 1: tot 140: inclusis gemerckt Gommalacca onder t'suijver gewicht ende op getreckent cost 6½: tayl ofte 39: gl. p.r picol van 110: ℔ compt —	40	2	—	5772
1200	potten Cocques olie costen met alle ongelden a 11: maes ofte 4: gulden 2½ st. p.r pot compt a 7½: st. p.r maes. —	41	5	—	4950
325	picol do: Cattij Bruijnen siamsr. riet suijcker bestaende int volgende te weeten.				
	81 41/100 p.l in 150: nieue potten gemerckt S: S: ende t'suijvere gewicht ende op getreckent				
	244 39/100 p.l bestaende in 108: houte kisten synde genommert van N.o 1: tot 623: inclusis gemerckt S: S: item bruto ende t'suijvere gewicht in ℔: ende op getreckent				
325	p.l do: Cattij suijcker cost met alle ongelden a 13½: maes ofte 5: gl. 1⅞ st. t'picol van 110: ℔ compt —	13	14	13½	1649	4
550	Cattij ugerhout van diversche soorten ende prijs bestaende in 6: Cassen met Rottangh beswoelt ende t'suijvere gewicht ende op getreckent te weeten				
	100: Cattij de soorte Calambac meen Casso ... gemerckt A.H.C. cost a 12¼: m.s ofte 4: gl. 11⅞: st. t'Cattij comt Cattij 3 16 9				
	450 Cattij de soorte Bangio in 6: Cassen gemerckt A: H: B: genommert van N.o 1: tot 6: inclusis cost 6¼: maes ofte 2 gl. 6 14/16 st. t'Cattij comt, 8 15 12½				
550	Cattij ugerhout Monteert —	12 12	5½	1514	1	4
	Transporteere Cattij	219 17	8⅓	26385	2	8

Cargasoen in Indie opt Compt.o Siam adi 12en octob. ao 1637.

		Catty					
	p.r Transport	Catty 219	17	0 1/3	26385	2	0
1000 stx	Bertewellen de sorte Summana ofte Cannequa de marta bestaende in 50 Bossen van 20: stx: yder gemerct I: A: costen met alle ongelden 9¼ tayl ofte 55½ gl. tcento	4	12	0	555	–	–
3 p.l	Witte Gomma bestaende in 1: Bont Casse gem.o A: gemerct gitta gomma ende tsummer gewicht daer op geteeckent cost met alle ongelden a 25: tayl ofte 150 gl. t p.l van 110: ℔	3	15	–	450	–	–
36 stx:	Bulsbinden bestaende in 6: bos van 6: stx: yder gemerct B: H: costen a 2½: maes ofte 10¼ st. yder comt	–	5	10	33	15	–
14 stx:	Tichelswellen bestaende in 1: bos gemerct T: V: costen a 4: maes ofte 1½ gl. yder compt		3	0	21	–	–
	S.a Monteert tgeheele pt Cargasoen int schip [illegible] den a 120: gl. p.r Catty en 6: gl. den tayl	Catty 220	14	2 1/3	27444	17	0

Item 31: picol sappanghout }
10: tuback pijp riedden } ongetaxeert

onderstont
Jeremias van Vliet

Copia der facturen vant cargasoen met 't schip Leyden naer Batta. gesonden

No. N:

Journael vant notabelste voorgevallen, dat in s'Comp^s. affairen onder de direc, tie, van mij Jeremias van Vliet opperhooft opt Compt^r. Siam voorgevallen is, sedert 2^e. Maert A^o. 1637: tot ult^o. October datt Jacht Brouwershaven naer Battavia vertrocken

Adij 3: ende 4: Maert sijn doende geweest met op soecken ende incoopen eenige herthuijden, Rochvellen, en verspreijden opt nieuw onder alle de Siamse Jagers die haer met dese Coopmanschap ernaeren, dat gantsch genegen sijn om soo veele vellen op te coopen als eenichsints doenelijck sullen sijn, stelden oock eenige cleine sommen gelt ter hant om daer met in allerijl naer de provintien van Porcelouck, Campheng &c^a. te gaen ende ons voornemen aldaer onder ijder te verbreijden, doch veele swarigheden van gevoelen dat vermits de vangst der herten geschort geweest is ende veele Jagers ander erneringen onder hant genomen hebben, dat 't getal van hertvellen in veel beter 't voorjaerige ongelijck wesen sal; een saecke die te beclagen maer niet te remedieren is ~

Adij 5: ditto verstonden dat een tweede Chinese Joncke uijt Chincheuw inde riviere tot aen Banckock gearriveert, ende als d'eerst gecomene geladen, was, te weten met partije orangien appels, ende andere fruijten, grove, partije grove porceleijnen, item fijne d^{os}, eenige slechte ende stoffen, voorts 't sjaa, gecorven tabacq, quitasollen, ijsere pannen &c^a., na ons bericht wiert staet noch een Joncke met diergelijcke ladinge te volgen, ende sijn dese aenbrengers voornemens haer met gebrachte Coopman, schappen in haest achter aen te helpen, op dat met 't begin vant Zuider Moesun (geraden met sappanghout, ende ander dienstige Chinese waeren naer hun afgescheijde plaetse mogen retourneren

Adij 6: ditto sijn wij met Anthonij Japander in besprecq geweest ende hebben hem beweecht dat hij sijn gelt ('t welck ontrent 30: catty siamse munte is, in herte ende Rochvellen besteden, de opcoopende vellen aen 't Comptoir alhier leveren ende dat wij hem d^e. vellen binnen

4: maenden

Maert Ao. 1637: 4: maenden offte op de compste der schepen uyt Battavia betaelen sonder
soodanich als den courantten prys van nu af tot opt vertreck der schepen
naer Japan wesen mochte, van voordeelen dit contract voorde Compe.
seer dienstich vermits van contant soo gantsch qualyck geprovideert syn
ende door dit middel ontrent 10: (m): stx: hertevellen hoopen te becomen

adij 7: ditto arriveert hier een siams vaertuych uyt Lygoor, daer met drie
Japanse Coopluyden (die dit monsun uyt Cauchinchina gecomen syn)
verschynen uyt wien wy 't volgende verstonden te weten

Dat sulieden met de Joncke van Ockon hysodt (die in Junij passado
van hier naer Cauchinchina geseylt is) beneffens noch 10: Japanse
Coopluyden met een Capitael van ontrent 10: (m): realen van achten
bestaende meest in gout int laest van December uyt Cauchinchina
gescheyden, met goeden spoet tot binnen den bocht van Cuij: ghe=
comen syn, doch dat haer een storm uyt de noortelycke kant be=
liep daer door sy met de Joncke te rugge gedreven wierden tot
voor Pattanij alwaer sy de Joncke gantsch ongeluckich verlooren
hebben maer dat de Japanders Capitael meest geschavert is, en
de resterende Coopluyden dagelycx te volgen staen

Dat uyt Japan tydinge in Cauchinchina gecomen is, de hertevelle
insonderheyt syne dito 't verleden Jaer hier in siam overvloedich
ende seer goet coop te becomen geweest, de selve door de Coopli=
den onder den ander in Osacca, Sackaij &ca tot hoogen prys
vercocht syn, dat over sulcx eenige Coopluyden syn bewegt ge=
worden de Cauchinchinse Japanders de voyagie naer siam
aen te raeden ende oock met hun Capitael onderstut hebben
op hoope sulieden int aenstaende suyder monsun syne hoech=
vellen daer voor mochten crygen

Dat beneffens de geseyde Japanders noch eenige Mooren (dit mon=
sun uyt Japan gecomen) inde voornoemde Joncke geinbarc=
queert syn geweest, die met 't verongelucken der Joncke veel
van haer Capitael verlooren hebben

Dat oock veele Chineesche Coopluyden in gemelte Joncke geweest
syn die de Joncke meest afgeladen hadden met grove porce=
leynen, witte suyckeren, pertye yser pannen, tombaeck, sij=

stoffen

Maart A° 1637

stoffen, ende Rouwe syde &c.a die t'meeste van haer Capitael geint gemaeckt syn

Dat de Joncke van siqueen Chinees in Juny: 1636: (van hier nae Cauchen, china vertrocken) aldaer int uytseylen door storm verongeluckt, ende d'anachoda doort geleden ongemack als hertseer gestorven is.

Dat een vande twee Joncken des siamsen Coninck: (in Junij ende July van hier naer Canton gescheept) int derwaerts vaeren op de Cust Cambodia verseylt eenige siammers door de Cambodiaers doot geslagen, ende alle de geberghde goederen voor den Coninck van Cambodia aengeslagen syn

Dat de tweede Joncke der Coninck: Insgelycx des princes syne May.ts Broeder in Canton, behouden gearriveert syn, maer dat d'anachodes der selver Joncken als oock de particuliere Coopluyden aldaer met apostaringen ende monopolien seer gebeswaert werden, sulcx dat sy haer Coopmanschappen aen d: geapostarde ende niemant anders mosten vercoopen, dat d.e geapostarde voort sappangh niet meer als 2/3 de gemelde ... 1/2: ende andere waeren p.r advenant vanden contanten prys willen geven waer door d'anachodes dessen Jaere verhindert syn herwaerts te keeren

Adij 8.en ditto arriveert hier weder den OnderCoopman van Tsiam ons rapporterende dat de Joncke Battavia d'afgesonden 400: picol sappanghout niet hadde connen innemen maer naer haer gissinge ontrent 100: p.s van ditto hout met de Berckie Croeswyck weder boven comen soude, dat hy den stierman Doecke daer van recepisse in behoorlycke forme verleent, sulcx hem vens de verclaringe dat met d.e Joncke hier niet meer als 5000: tayl Japans is aengelanckt, met een letteren aen d'Ed.e H.r generael geschreven hadde, Item dat de gesegde Joncke op gisteren morgen met een goeden wint de riviere uyt geseylt, ende sonder twyffel met t'selve getye over de Baeren gecomen is. Op heden verscheynt hier oock de voornoemde Berckie Croeswyck, sy hebben t'wader gebrachte hout op staende voet ontlossen ende wegen ende bevonden 166: p.s soo dat den stierman Doecke wegen de reste van dit hout geen goede gissinge gemaeckt heeft, ende de versonden recepisse abusyvelyck gestelt is.

Adij 9.en ditto transporteerden ons int Japans quartier ten huyse van

suycker

Maert 1637

seecker Japander genaemt Songmondonne, ons biddeu hem voor hoe hy een out vrunt onser natie insgelyckx van ons was, dat hy voor desen vele herte hunden ende roehevellen opgesamelt ende acnt Comptoir gelevert hadde dat ons versekert syn hy jegenwoordich noch een groot deel der gesegder Coopmanschappen in voorraet heeft, vraechden of hy de selve tegen contanten prys niet sonde willen acnt Comptoir leveren, gemelte Japander seyde waerachtich te syn dat hy insonderheyt partye roehevellen onder handt hadde maer dat voor eerst noch tot geen vercoop meynden te procederen op alle onse voorstellen bequamen wel minnelyck doch spaersaem antwoort maer conden hem niet bewegen om syn vellen aen ons te vercoopen, ende bespeurden claerlyck dat gesegden Japander voornemens was d'e vellen tot op de compste der Toncheenchynse Coopluyden ofte de schepen uyt Batt.a te houden op hoope dat als dan beter prys crygen sal, een voornemen dat nae alle apparentien de Comp.ie schade toebrengen sal

Adij 10 ditto syn d'anachodes vande gearriveerde Chinese joncken onscomen besoecken affirmeerden de jegenwoordige vrintschap en genegentheyt tusschen de Chinesche ende Nederlantsche natie, verhaelden ons der Comp.s voortreffelycken staet in Tayouan, item dat int passeren noorder monson 7 Chinchiense joncken geladen met Chinesche waeren, naer Batt.a vertrocken syn, dat sy oock voornemens geweest syn derrewaerts te navigeren maer uyt vrese van een quade merckt te treffen herwaerts gecomen syn, item dat noch een derde jonckie staet te volgen ende dat sy hunne hun metgebrachte goederen in spoet meynden te vercoopen tot sodanigen prys als becomen connen op dat met begin vant aenstaende monsun geladen met sappanghout ende ander dienstighe becomelycke Coopmanschappen nae hun afgescheyde plaetse mochten retourneren, d'een anachoda is A.o 1635 inde maent Mey met een geladen jonckie uyt siam geseylt, naer dat hier een jaer overgebleven was, maer heeft ondermaels op de reyse naer Chincheu des jonckx mast verlooren, soo dat in Canton loopen most alwaer de joncke inden grondt raeckten ende door de gratificatie der mandoryns aldaer de joncke met d'ingelaeden goederen geheel quyt raeckten doch hoopt op dese voyagie syn geleden schade te soulagieren, d'ander beroemt sich een soone te syn

van seecker

Maert 1637

van sekeren Chinees genaemt Awangsa nae syn voorgeven heeft syn vader
in ambassade op Battavia geweest, ende d'eerste accoorden met de Chineesche
ende Nederlantsche natie getroffen waer voor sulcx hy van d'Ed. Heer Gene-
rael ende Raaden van India met dit voordeel begenaeft is, namentlyck dat
syn joncke daer met hy in Battavia soude mogen verschynen t'sy wat coop-
manschappen aldaer bracht ofte uytvoerde geen gerechticheden ofte hef-
fingen betaelen sal, ende dat syn soonen ofte naeste erven met de selfte
vande gesegde voordeelen begifticht syn, wy conden uyt de propoosten van gesel-
melte Awachodes niet anders besluyten als dat de Chincheuse Chinesen an-
ongemercken geworden vande siamse traffycken hebben, ende dat sy haer wa-
ren in China tot veel hoogher prys connen venten als d'onse in Tayouan be-
kent is, want naer onse calculatien can een heer aengebrachte cargasoene
(vermits de laage marckt alhier ende swaere gerechticheden die sylieden
in dit ryck onderworpen syn) niet gewonnen werden, ten sy dat de porceleynen
by haer in China veel minder ingecocht, als de selve ons uyt Tayouan gesou-
den werden, maer de wyle dat different soo groot niet wesen can moet t'ret-
tour noodsaeckelyck de baten opbrengen, 't welck consequentelyck door ho-
ge venditie in China geschiet, nae dat wy uyt gemelte Awachodes wyders
verstonden, hebben de grooten in Chincheeu oock eenige staets consideratien
insichten met de besendinge op siam namentlyck dat sulcx ten dien geschiet
om veele arme menschen daer met in labeur te houden op dat sy haer tot
roveryen ofte ander ongebondentheden niet begeven souden, als oock om
haer lant jaerlycx soo veel mogelyck is te suyveren, ende om dat eenige
oude uytlanders op deser tour weder by hun vrunden ende magen souden
mogen coomen, soo sulcx als apparent waerachtich is, ist te duchten de
Chinesen de vaert op siam immer abandonneeren ende ons jaerlycx hoe
langs hoe meer hinderen sullen

Adij 11en ditto vervoechden ons tot Opperco. Sieverdt alias Sytongh Chinees ter
oorsaecke by groote partye hertevellen van veele dienstige sorteringen
in voorraet, hadde eendagelycx noch meer verwachte wy hadden gaerne
de genoemde vellen ten voorjaerigen pryse gecocht en hem wyders tot
levarantie vande verwachtende bewegt, maer conden (tot leet) ons voor-
nemen niet volvoeren door dien gemelte Sytong oock met hoope van
hoogen prys (met de compste der Cauchinchynse Japanders) gevoet was

ende

Maert 1637

ende voorsloegh de gesonde vellen tot op de compste der schepen uijt Batt:a te houden, waernaer voor de [illegible] (seyde hy) [illegible] hebben men soude

Adij 12.en Ditto syn met sr. van 't Sum ende den Assistent Joost Lourentsz andermael tot Sitongh gegaen hem voorhoudende hoe hy ontrent 20: Catty silver aende Compe. schuldich was, dat wy van contant gantsch ontbloot waeren, ende daegelycx veel goederen op te coopen ende in te samelen hadden dat hy ten respecte van dien onse betalinge gelijcken in haest te versorgen, gemelte Sitongh trachte ons met maegere redenen te paeyen. bracht voort dat den peper ende gedochte goederen noch meest ongevendeert (?) bleven versocht der halven uijtstel. waer door wy wel merckten hy om contant geen remedium wist. stelden hem voor des Compes lusten item wat cargasoenen wy in corten mosten versorgen, dat hy nu ontrent 20: jaeren in dit rijck gewoont altijt met de Compe. gehandelt hadde, oock door de Compe. tot een Coopman geworden ende by prosperiteyt van middelen, soo eensichtelyck dat jegenwoordich een Mandorijn des Coninckx was, ende de naem van Opra gecregen hadde, dat hy om weynich winst syn opgesamelde vellen tot s Compes naerdeel aen geen Japanders ofte Cauchinchijnse Coopluyden maer alleenlyck (?) ons behoorden te vendeeren, te meer om dat onse negotie hier gestadich ende wy hem in anderdeelen connen ende sullen voordeelich syn, Item dat geen gissinge gelijcke te maecken op de compste der schepen uijt Batt:a meer als nu t' erlangen, maer dat hy sich versekeren mochte wy als dan soodanigen ordre ende schepe(n) te sicht stellen, dat de vellen in niemants handen vervallen souden naer welcke voorstellen Sitongh begost te ontstellen, eyndelyck naer veel seggens ter weder syden, hebben de gesonde vellen tot weynich hooger prys als deselve tvoorleden jaer becomen syn, te vermoedigen hebben daer in wat ruymer gegaen, om dat deselve anders dan syde ons niet ontrocken werden ende ten ander de Coopluyden te meer door de geruchten van goeden prys naer ons locken souden

Adij 13: en 14.en Ditto syn met sr. van 't Sum ende den Assistent Joost Lourentsz tot Sitongh wacker besich geweest om de gedochte roggevellen uijt den ander te schieten, elck by syn casta te sorteeren, in t' ontfangen. ende bevonden ontrent 6: 0: stx: alle dienstighe (ende in Japan

profijt gevende

Maert: 1637 proffijt gevende sortaringen gemeten sitongh bevonden ons meer als 400: stucx toebehoorden de soorte Malsamy, die wy om haer schoonheyt oock gaerne souden gecocht hebben, maer de wyle deselve in Japan naer waerdye als hier niet geestimeert werden, ende wy de Malsamy op cent pro cento naer soo niet con,den becomen alsoo d'E: Coeckebacker sich ao passado heeft geliefven quyt te maecken, mosten den coop staecken, nochtans heeft voornoemde sitongh sich vermeet ende versekert dat deselve wel by de Japanse offte Chi,neesche Coopluyden van hem ten selve pryse gecocht, ende door haer naer Cauchinchina (om in Japan te bringen) vervoert souden werden 'twelck wy met goede oogen moeten aensien

Adij 15 ditto hebben met verscheyde Peguse vrouwen geaccordeert tot levering, te van 50: a 60: picol Borborie, vande beste ende gaefste soorte onder conditie dat deselve binnen twee maenden gelevert moet syn

Adij 16: 17: en 18 ditto dese 3: achter een volgende daegen heeft sediamer moor pertye Ayerhout aen ons gelevert de soorte cabessa ende Barriga ende om voor te comen, dat ons geen meer onnodige clachten uyt Japan wegen de slechtheyt vant Ayer op den hals geworpen souden werden syn wy de genoemde daegen uyt by wesen van gemelten sediamer met 't beste uyt te soecken besich geweest, 'twelck hy goetwillich toegelaeten heeft, met sonder verclaringe dat hy 't gunt by ons verworpen wiert, duerder als wy 't beste aennamen onder de Mooren soude connen vercoopen, wy conden niet anders bemercken als dat de presiedent van des Compies residenten in Japan wegen 't Ayerhout seer schadelyck is, want indien sy haer niet opregtelyck gesuyvert, de cabessa gelijcken te laeten pacqen, souden wy 't hier vrymoediger derven ontfangen ende den pachter tot het levren genegender maecken waer door te meer van dees proffijtelycke Coopmanschappen souden con,nen insamelen

Adij 19 ditto des nachts is den Coninck met den gantschen adel weder van Probadt inde stadt gekeert

Adij 20 ditto gingen met een proper geschenck tot Ona Berckelangh syn Ed:t bewillecomen dat hem seer aengenaem was, naer eenige complimen,tes ter weder syden, seyde syn Ed:t eyntelyck dat hy vande Probatse reyse seer vermoeyt ende niet naer wensch gedisponeert was, weshalven voorge,nomen hadde een a twee daegen te rusten ende niet te hoof te gaen, soo wy iets te versoecken offe voor te draegen hadden, als dan vrymoedich coo,men souden, met verclaringe syne gunst ende hulpe voor ons open

stont

Maert 1637 stondt waer voor wy syn Ed.t rechtverdichlyck bedancken ende schenden niet genoegen

Adij 21.e ditto is Oloang tsiut sabandaer met de tolcken inde logie gecomen ons verhaelende hoe dat Opra Rabisidt den Coninck voorgestelt dat wy met de Joncke Batt.a wat gelts becomen hadden, 't geroofde saffangshout effter onbetaelt bleef ende dat de scherpe maninge des sabandaers ende tolcken van sulcx de waerachtige oorsaecke was, waer over den Coninck lichtvaer, dich aen gemelten Opraa gelast hadde dat hy haer met alle hun slaven aengrypen in gevanckenisse werpen ende niet los laten souden voor ende aleer wy 't hout betaelden, dat gemelten opraa op gisteren meest al hun slaven gegrepen, in langens gesloten hadde ende haerlieden oock wilde vatten, maer dat sy belooft hadden te bearbeyden dat wy hem op heden eenich contentement souden doen, wy souden niet goet vinden van Oloangh tsiut den Ondercoopman van tsuin met een propre ver, eeringe, nevens de tolcken aenden gratigen opraa om hem ten besten mooghelyck met hoope te voeden dat 't verdrave schip met Japans silver apparent noch verschynen soude. 't van 't suin met de tolcken wederkeerende rapporteerden dat voornoemde Opra niet te paijen was offte wy mosten hem toeseggingen doen van maentelyck 2: tical pr. catty te betaelen, hadde hunlieden belast un sulcx in bedencken te geven ende soo daer toe niet conde verstaen, hy met syn proceduren voortvaren soude, wy overleyden dat desen eysch smaents 4½: catty monteerden ende sulcx voor den gratigen vraet syn, daer den Coninck noch Berquelangh niet van genieten souden, wesshalven met den ander goet vonden, door Berquelangh een maetich geschenck aenden Coninck te presenteren ende van syne Mat.e te versoecken dat de betalinge des saffanghs tot op de compste der schepen uut Batt.a geschort de gegrepen slaven geslargeert werden, ende van Rabisits onredelyckheyt bevrynt mochten blyven, te liever verstonden hier toe om dat des Coninx gierichent ons bekent ende te hoopen is dat wy syne Mat.e door bequamen van maetich present in ander versoecken te gunstigen sal syn

Adij 22.e ditto gingen met den sabandaer ende tolcken tot Berquelangh deden syn Ed.t by monde voordragen d'ongefondeerde pretentie van Oloangh saparitigen &c.a op de Joncke Batt.a, wegen de costumen die de Chinesen in desen rycke onderworpen syn, d'onredelycke proce, duren van Opra Rabisidt, over de maninge wegen 't geel vant saffangh

versoecken

Maert 1637

versochten syn Ed.s hulpe ende om hem totsulcx te meer t'animeeren ver,,
haelden dat voornemens waren eenige properheden aenden Coninck te
schencken Berquelangh vraechden off 't sappangh al vervoert offe noch
bij de logie was, wy antwoorden reverentelyck dat noch ontrent 6000: p.s
in voorraet ende 4000 d.o vant gecochte naer Batt.a versonden hadden
waerop syn Ed.t repliceerden dat wy alle onse versoecken soo wel dese als
noch ander schriftelyck stellen en dat hy de selve neffens 't geschenck dat
wy aenden Coninck dachten te presenteeren syne Maj.t voorstellen
soude voor welcken raet wy syn Ed.t reverentelyck bedanckten ende schey,,
den vanden ander seer vrundelyck

Adij 23.en ditto syn met den sabandaer ende tolcken andermael tot Berque,,
langh gegaen ende naer eenige familiare discoursen stelden wy syn
Ed.t nevens een schenckagie voor den Coninck volgende pointen schrif,,
telyck ter hant te weten

Dat den Coninck voor weynich tyts hadde gelieven t'ordonneeren d'eerste
opcomende vaertuygen der arriveerende schepen ende d'overheden
daer in synde aen Banckock souden verblyven tot dat haere comp,,
ste syne Maj.t kundich is, ende syn Ed.s prauw om op te comen af,,
gesonden wiert

Dat syn Ed.t ons doorgaens hope gegeven hadde om dese beswaer,,
lycke ordre op de compste vant eerste vaertuygh met minnelyck
voorstel bij den Coninck te vernietigen ende dat tot ons ongeluck
ende grieff dat syn Ed.t op d'arrive der joncke juyst door syne Maj.t
naer probaedt gesonden was, waer door (behalven 't verlets dat wy wede
gemaeckt hadden) de ordre int geheel bleef, ende met pereckel
geneught dat door 't veranderen een costuym bequam waer door
onse negotie in dit ryck grootelycx verachtert souden

Dat Oloangh saparthiban, Omon Khen Anadt ende ander baetsuchtige
officieren sonder weten van Opra Chongsun ons opt aenwesen
der joncke Batt.a alhier seer geinfadeert, de Chineese costuy,,
men gepretendeert ende 't vertreck der joncke door sulcx verhindert
hadden

Dat hunne pretentie frivole door dien het een Comp.s joncke was en
niet een foangh een Chinese waeren maer niet als s'Comp.s goede,,
ren hier gebracht heeft

Dat wy door Opra Alack (vermits syn Ed.s absentie) den Coninck
sulcx hebben doen vertoonen ende dat de Maj.t de saecke (om

te doen

Maert 1637 te doen ondersoecken tot op syn wader compste van Probadt uytgh-
steldt heeft, met toeseggynge dat als dan daer van soude disponeeren

Dat Opraa Rabisidt, ons, den sabandaer en̄ tolcken soo hert wiel
om de betalinge vande 10: @: p.^s sappanghout niet tegenstaende
hem doorgaens met propere verclaringen getracht in devotie te
houden ende vertoont hadden dat (vermits de non parisse)
vant silver uyt Japan tot de betalinge geen raet wisten
weshalven tot op de compste der schepen uyt Batt.^a soude
gelieven te wachten

Dat gemelten Opraa (niet tegenstaende onse minnelycke versoe-
ken) tot sulcx niet te bewegen was, maer op gisteren des sa-
bandaers ende tolcken haer slaeven gevangen gegrepen hadde

Dat d'onse ten tyden sy van des princens slaeven ongeluckich aen-
gegrepen oock uytgeplundert wierden, ende alle hunne goe-
deren verlooren, haere claechten daer over aen myn gedaen
ende hulpe tot becominge haerer goederen versocht hadden

Dat Ick d'onse haer schade aen den sabandaer ende tolcken meenig-
werff vertoont jae specificatie van allet geroofde behandigt
ende versocht hadde dat sijt syn Ed.^e souden willen declareeren
op dat de geroofde aen haere gerechtelyck mochten geraecken
ende hun geleedene schade niet tot last van coopmanschappen ver-
wecken

Dat wy seer twyffelden offte syn Ed.^e oyt sulcx tevooren gecomen was
weshalven ons (onder reverentie) als nu verstouten om 't selve
nevens ander versoecken, oock te stellen

Wy deeden by monde daer by soo veel redenen als op de nature
der supplicatie vereyschten soo dat Bertyndang eyndelyck naer
gedaene lecture van ons geschrifte minnelyck antwoorde dat hy
ons geschenck (soo't mogelyck was) noch op heden den Coninck pre-
senteeren onse versoecken opt bequaemste voordragen, ende tot eenich
goet effect syn uytterste devoir presteeren soude, waer mede afscheyt
namen ende keerden naer de logie

Adij 24.^e ditto verstonden uyt 't joncko Chinees jegenwoordich Opraa
Chongsun, hoe dat Oloang sapattiban door 't aendryven vanden
voorigen Opraa Chongsuw (die om syn gierichheyt en̄ bedriegery van
den Coninck uyt syn ampt verstooten is) syne Mayt.^t met valscheyt

voorgedragen

Maert 1637

voorgedraegen hadde dat d'Anachodes ende Coopluyden vande gecomene Chi=
nase Joncken vele goederen hebben die in s'Coninx factorye noodich sijn
dat sij deselve conforme den couranten prys sochten te coopen maer dat d'e
Anachodes &ca sulcx geweygert ende ander Chineesen vercocht hebben, waer
over soo wel de beschuldichde vercoopers als coopers der gesegde goederen
(uyt last des Coninx) aengegrepen, in gevanckenisse geworpen sijn, ende
dat de Joncken gelaeden weder vertrecken moeten (soo des Coninx licht,
vaerdich oordeel door tusschen spreecken van Bercquelangh niet veran=
dert) ende dat aen yder op pene vanden lyve verboden is niet uyt de
Joncken te coopen, offe yets 't sij sappangh, Elephants tanden &ca aende
nieuwe gecomene Chineesen te vendeeren, offe soo d'Anachodes (tot
't gunt sij inde Joncken hebben) noch eenich sappangh begeeren naer
Binhason, pypen, offe Cuij, mogen gaen, dat men haer aldaer ghe=
rynen sal, ende indien sij eenige ander Coopmanschappen begeeren
die oock uyt s'Coninx factorye sullen moeten coopen, sonders dat syne Ma=
jesteyt vertoornt is, om dat d'Anachodes syner Joncken in Canton met aps=
teringen soo geschaert ende opgehouden werden, dat syn toornich gemoet
tot dusdanige procedueren te meer doet resolveeren, In somma mae dat
wy uyt alle acten doorgaens vermercken sitten hier niet als onder de
schaduwe van een lichtgeloovich, variabel, opgeblasen Coninck ende
bedrieghelycke Mandorijns, doch den alderhoochsten moet gedanct sijn
die des Comps. staet (tot noch) voor ongeval behoedt heeft

Adij 25 ditto, werden tot Bercquelangh geroepen, daer gecomen
synde stont syn Ed. gereet om te hoof te gaen, seyde dat vanden Coninc
geroepen was, soo dat geen spraeck met den ander hielden, anders als
dat syn Ed. ons met generale termen seyde hy op gisteren ons ghe=
schenck den Coninck gepresenteert, ende dat de Man. over onse ver=
soecken favorabel gedisponeert hadde, dat wy op morgen weder t'syn=
nen huyse verschynen hy ons alles ampel verhaelen soude

Adij 26 ditto smorgens vroech syn met een cleyn geschenck neffens
den sabandaer ende tolcken andermael tot Oya Bercquelangh gegaen
wanneer ons 't volgende door syn Ed. aengeseyt wiert Ramentes

Dat den Coninck ons geschenck met genoegen geaccepteert en uyt,
sich selfs gevraecht hadde wat heeft den Cappn. van Vliet te ver=
soecken soo hy ten dienste synes Coninx, d'Edle Hr. Generael, offe
in persoon yets begeert myne gunst staet voor hem open

Dat

Maert 1637 **Dat** hy (naementlyck Berquelangh) siende des Coninckx genegentheyt onse versoecken in behoorlycke forme voorstelde ende den Coninck daer over gedisponeert heeft als volcht te weten

Dat de pretentie van Oloangh saparsiban &ca op de joncke Batt[avia] hem ontseyt ende belast is deselve naer desen, van ons, den sabandaer, ofte volcken niet meer te vorderen

Dat syne Mat[ei]t met de betalinge vant sappanghout tot op de compste der schepen wachten sal ende aen oprae Rabisidt belast is des sabandaers item de volcken haer gegrepen slaeven te largeren ende hem niet verstouten sal om gelt van ons ofte yemant te vorderen voor en aleer hy daer toe speciale ordre vande Mat[ei]t ofte Berquelangh heeft

Maer op d'ander versoecken naementlyck 't opcomen vande arste vaertuygen, ofte restitutie van d'onse hier beroofde goederen becquamen geen antwoort, den sabandaer ende volcken rieden ons dat wy daer naer niet alte ernstig vragen souden, waer uyt wy wel mercken die poincten (apparent om insichten) de Mat[ei]t niet voorgedragen syn, ofte dat den Coninck (als niet willende meer vande voorige questien hooren, daer op geswegen heeft, echter wy bedanckten syn Ed[ele] voorde behoonde hulpe recommandeerden ons in syn favorable gunst en keerden naer huys

Adij 27 ditto waren besich met den vercoop der cleeden die ons met de joncke Batt[avia] uyt Tayouan toegesonden syn, ende alhoewel den prys der cleeden laech gedaen is sullen de gestreepte chennewe maer als een cent, de salus ende bolatins twee d[ito] op brengen waer uyt d'h[ee]r vander Burghs civile taxatie in desen af te meten is:

Adij 28 ditto ontrent den middach verscheen hier tot ons verwondering ende droefheyt den assistent Jan Jansz Bart, die wy op 10 feb passado met 't jacht Indien ende behoorlyck advys vande Comp[agnie]s gelegentheyt alhier naer Batt[avia] hebben gedepescheert, ons soo by monde als syn gehouden journael cont doende, hoe sy ende met 't gemelte jacht op 12 passado tusschen pulo Sien ende Pannangh geraect syn daer een harde storm uyt den oosten ende noortoosten beloopen waer door sy haer bezaen ende fockemast verlooren, 't welck haer doen resolveren hadde weder naer Siam te keeren, nae scherpe examinatie ende lecture vant journael mercken klaerlyck dat onse gegeven instructie in geener dele gevolcht ende de cust van Cambodia

niet aenboort

Maert 1637

niet aenboort gehouden was, wy deden Berquelangh d'onvolbrachte
reyse ende d'oorsaecke der retourneringhe vant gemelte Jacht weten, die
daer over oock bedroeft was ende opstaende voort te hoof ginck om sulcx
den Coninck te cundigen, des avonts wiert ick ende Jan Hart tot Berck
quelangh geroepen daer gecomen synde, verhaelde syn Ed. int breede
de langh onderhouden vaste vrientschap, die tusschen den siamsen ende
hollantschen Coninck heer d'Ed. Gr. generael was, ende om dat de Mayt.=
gesien oock uyt myne versoecken verstaen hadde, dat het (mits de non,
parisse der scheepen uyt de noorder quartieren) noodich was d'Ed. heer
generael in Batta. sulcx te doen weten, goetwillich dit Jacht aen ons
geschoncken hadde, opdat syn Ed.s staet ende negotie in syn Mayts.
Ryck in secuir behouden mochten, datmen soo lichtvaerdich omt breecken
van een mast offte t'verlies van een seyl (te meer met een goeden wint)
niet hadden moeten weder keeren, maer hadde behooren te dencken
dat den dienst ende vrientschap van twee Coningen ende d'Ed. heer
aen sulcx gelegen was, dat t'weder keeren van dit Jacht om soo gerin,
ge oorsaecke by syne Mayt. seer quaelyck genomen wiert, ende niet
geloofden offte daer most quader tydinge achter schuilen als hem ge,
openbaert wiert, t sy rescontres van vyandich vaertuygh offte eenige
quade geruchten vanden Nederlantsen staet in Batta., belasten myn
ernstich dat ick Jan Hart ende syn gehouden Journael opt scherpste
examineren, ende soo eenige quade tydinge vernamen, wy sulcx syn
Ed. declareren souden opdat alles oprechtelyck den Coninck ter
voren comen ende daer over in billickheyt disponneren mocht
want seyde syn Ed., de Mayt. sal syn Elephanten, volck, scheepen
noch machten niet sparen om den Nederlantsen staet (des noots
synde) nae vermoogen t'onderstutten, maer alsoo wy na behoorlyc,
ke examen ende menichvuldige lecture des Journaels niet anders con,
den bespeuren, als dat insolentie de cleynheyt vant Jacht, doch princi,
paelyck de quade coursen vanden Japansen stuerman ende de clee,
ne courage van d'onse d'oorsaecke vant weder keeren was, per,
sisteren by t'selve, hadden oock een caert vande siamse bocht daer
uyt wy syn Ed. duydelyck onderrecht deden, eyntelyck seyde syn Ed.
dat hy over t weder keeren opt d'verbodden vant Jacht gantsch gedis,
contenteert, maer alsoo het avont was wy naer huys keeren ende op
morgen voor dach daer weder keeren souden om de substantie vant Jour,
nael in siams taele te translateren om den Coninck alles opt naeuste cont te doen

Adij 29: ditto

Marti 1637: Adij 29en ditto sijn met Sr van 'tsum ende Jan Bart naer Berque-langhs huijse gegaen daer 't wader vaeren der voijagie vant jacht India uijt de mondelinge rapporten van voornoemde Bart als sijn ge-houden dachregister inde siamse tale getranslateert ende sijn Ed. duijt-lijck voor geleesen, oock met de pascaerte onderricht wiert, ende na veel reden over ende weder, seijde sijn Ed. ick sie wel dat den Japan-sen stuerman groote oorsaecke vant ontijdich wederkeeren is, maer de voijagie dient bewaerdt, ende soo gij 't vaertuijgh onbequaem oordeelt offte om volck verlegen sijt ick sal een bequamer bijden Coninck procureeren ende ul. van alle nootelijckheden versorgen, op dat d'Ed. Heer Generael (behoorlijck advijs van sijn volck ende gelegentheijt alhier becomen mach, wij bedanckten sijn Ed. voor d'onverdiende volboodige presentatien, ende beweerden dat 't inconvenient verloopen was, sonders dat wij niet twijffelden offte d'Ed. Heer Generael soude dieshalven goede cunt-schap met de geddepescheerde joncke Butt.[illegible] uijt dit gewesten becomen Berckelanghs gaff op ons versoeck ordre, dat 't jacht van Banckuck tot voor de stadt comen, ende belasten dat wij den Japansen stuerman bij ons verscheijnende scheeps examineren ende sijne fauten aenwijsen souden, met welcke verrechtinge sijn Ed. te hoof ginck om alles sijne Mat.t voor te dragen

Adij 30en ditto sijn d'ambassadors vande Chinese joncken ons comen be-soecken, verhaelden onder ander hoe geschaert wierden int vercoopen haerer goederen, doch dat door behulp van Opra Chongsuij en Ber-quelanghs goede voorspraeck aenden Coninck de saecke soo vert gecomen was dat sij onder toesicht haer niet gebruijckte waeren moch-ten vercoopen, maer dat sij alle haer retouren, als peper, gomme, lacca, elephants tanden, &c.a in des Coninx factorije sullen moeten coopen, niet tegenstaende dat deese lieden seer geschaert werden en op haer aengebrachte coopmanschappen weijnich proffiteren, sijn sij echter niet voornemens de navigatie van Chincheuw op Siam t'abandonneeren maer meenen 't toecomende jaer weder hier te comen een saecke die verwonderens waerdich en de Comp.e schadelijck is

Adij 1en April heeft Opra Chongsuw aen pascedul van ons versocht voor ambassador Ghounchiw Chinees die op 30en Marti anno 1636 met

een Joncke

Aprilo Ao. 1637 den joncke uyt Chincheeuw hier verschenen is, op dat hy met syne joncke ende ingeladen goederen weder naer China vertrecken mochte, syn infor- meerden ons ten besten mogelyck van syn ingenoomen Carga, ende ver- stonden dat hy uyt des Conincx factorie ontrent 80: baar bordylong- sen peper a 10: taye offte 43: thaelen de baar gecocht en veel inde joncke geladen hadde, weshalven aen Opraa Chongsiuw voor antwoort gaaven, dat het in ons vermogen niet was om een vry geleyde tot 't vercoopen van peper te verleenen, gemelten Chongsiuw hadde ons nochtans gaarne bevraeght, maer siende tot syn voornemen niet con- de geraecken, seyde met d'anachoda selfs te comen ende naerder ver- soecken te doen

Ady 3 ditto arriveert hier een vaertuygh comende uyt Queda d'ana- choda brenght brieven ende propper geschenck vanden Coninck aldaer aenden Oya Berckelangh met welcke brieven geadviseert wert, dat den Coninck van Pahangh met hulpe vanden Coninck van Atchyn voornemens is Patany te beoorlogen ende dat den Atchynder aende Queda versocht heeft om door syn lant te passeren, doch dat die van Queda sulcx geweygert ende 't pact afgeslagen hebben, echter in vrees syn dat d'Atchynse sulcx met gewelt sullen soecken t'effectueren, ende om syne macht (soo veel mogelyck) te wederstaen eenich ge- schut ende amonitie vanden Coninck alhier comen versoecken, naer dat wy uyt vele indicien claerlyck vernomen hebben doen d'Indische Coningen den ander vele swaere dreygementen, maer selden harde oorloogen aen, ick meene dat het met desen ooch soo uytvallen sal, den tyt sal 't leeren

Ady 4 ditto verstonden dat noch een Chincheeuse joncke geladen met vele Chinese waeren als groove porceleynen etc. inde Siamse riviere tot voor Banckock gearriveert, ende dat d'anachoda ooch voornemens was, syn met gebrachte Carga in spoet ten besten mogelyck te ver- coopen ende geladen (alwaert maer met sappang) uyt aenstaende suyder mousson weder naer China te vertrecken, de compste deser joncken maeckt Siam met Chinese waeren soo vervult dat naer s Comps. goederen niet eens gevraecht wert.

Ady 5 ditto des avonts arriveert hier voor de logie 't jacht Indien wy deden op staende voet den Japansen stierman uyt bywesen vande volcken over syn gehouden journael ende gedaene coursen scherp

examineeren

Aprila° 1637: examineerden ende bevonden (gelyck 't dachregister van Jan Buit oock uitwyst) dat sy in stricte in geenen daten gevoelt ende uijtaen beringe (met een goeden wint, om de bocht uit te seylen) weder nae siam gekeert was, weshalven syn faulten duijsent voor volgh stelden, ende seyden hem aen dat d'welc hy ten principaelen, oorsaeck van d'onvrugbaerste reyse was, hy 't ontfangene gelt weder behoorden te restitueren, ende hem oock niet uijt den huys souden laten gaen, voor dat 't selve in handen hadden, maer door dien Berckelangh hem dese saecke int geheel aensehen te treckeren, dat hy syn verantwoordinge voor syn Ed.t oock soude moeten doen, tot wiens decisie wy de restitutie der penningen oock stelden, daer gemelte stuerman met groote bevestiging op antwoorde, dat hy in dit stuck geen Berqentangh maer niemant anders als ons kenden, ende 't restant van syn bedongen gagie oock begeerden, tot de jongste fuanch, alsoo dat syn offe ymants eeven costen met welcken hoochmoedigen trots hy uijt de logie scheyden

Adij 6.e ditto

sonden de tolcken met d'examinatie vanden Japansen stuerman aen Oya Berqentangh en deeden syn Ed.t des stuermans forteyckte eyssinge der resterende penningen oock declareren syn Ed.t gaff voor antwoort dat hy jegenwoordich geïnformeert was onder den piloot op staende voet doen roepen, ende naeder geregenteert sulcx noch doen soude, recommandeerden wyders dat wy niet al te bevreest souden syn int voordaren der gegevene penningen, maer alles 't synen discisie laten berusten wy mercken wel dat dese pot op syn brocken versmoorde, ende de Comp.e gar restitutie becomen sal

Adij 7.e ditto

arriveert hier een siams vaertuyngh uijt Pataany d'welc nachoda bracht tydinge dat de Castiljanen ende portugesen die in september passado met 3 Conincx vaertuyngh nevens syne Ma.ts gecommitteerden van hier vertrocken syn, doenmaels voornemens waeren nae Manilla te seylen, maer dat niet verder als tot de riviere van Cambodia conden comen, wanneerden noorden windt creegen, waer met sy meenden nae Malacca te navigeren maer dat sy 't vaertuyngh ergens in Pataany verstyet hebben, ende dat d'ontwichelt der Castilianen ende portugesen van sulcx d'enige oorsaecke is, dat de Coninginne in Pataany haer ander begrooting

vaertuyngh

April A°. 1637: vaertuygh geschoncken heeft waer met sy nae Malacca vertrocken syn Godt gave nimmer te rechte mogen comen, op dat die besendinge d'E Comp.ie in toecomende niet schadelyck gevalt.

Adij 8en ditto gingen int Japans quartier ten huyse van Tsymon, Froske ende Kitterro, hielden haer voor hoe wy jegenwoordich van capitael insonderheyt contant gants qualyck geprovideert syn, dat sy lieden voor drie jaren des Comp.ies gelt op leveringe van harte ende rochevellen ontfangen ende op hunden hun contracten noch niet voldaen hebben dat het hooch noodich soude syn sy haer achterstel betaelden, wilden sy buyten moeyten ende schade blyven, wat wy ter saecken hoorden begonnen anders geen antwoort als dat sy 't gelt uytgesonden hebben ende wanneer haer schuldenaers weder keeren sy als dan voort beta=len sullen, verclaerden haer wyders dat de handt van haer trecken ende int opcoopen van vellen niet meer vertrouwden, wy antwoorden dat sy van sulcx selfs oorsaecke syn, ende met haer niet meer dachten te negotieren voor dat haer oude schulden betaelt syn.

Adij 9en ditto syn met Sr. van 't Sum tot Bucklangh geweest verhaelde den syn Ed.t dat wy partye Japans cooper hadden ende genegen waeren aen des Coninckx factoors tegen loot te verruylen, Buc=klangh vraechden tot wat prys ons 't cooper afstaende soude syn, wy antwoorden dat wy 't binnens huys voor 7 a 6½ tayl vercoopen conden maer dat wy ten respecten syner Man.t minder wilden geven, waer op syn Ed.t replicqueerden dat hy vernemen soude tot wat prys de factoors gesint syn 't cooper te coopen ende of syne Man.ts factorie oock van loot versien is, wy versochten dat syn Ed.t dese saecke doch opt spoe=dichste bevorderen wilde 't welck hy aengenomen heeft.

Adij 10en ditto ontboden sytongh Chinees inde logie, hielden hem voor hoe dat wy geduerende de restabileeringe des Comptoirs soo onder d'E. schouten als myne directie de harte ende rochevellen doorgaens van Japanders, hadden doen, vouwen, packen, ende binden, ende dat ons jaerlycx groote claecten uyt Japan van 't Opperhooft aldaer toe=gesonden wierden, over 't vele besnyden der groote hertevellen, t'onty=nich asschen, 't slordich binden &ca., dat sulcx alles vele schade voor de Comp.ie veroorsaeckt, verhaelden oock hoe sorchvuldich wy A°. passado op de packagie der vellen hadden gelet ende dat echter

ontrent

Aprilo Ao. 1637: ontrent 30: o: stx: vande nieuw saey gesonden syn gewaert dat derhal-
ven niet conden vermoeden offte de moetwillicheyt vande Japansche ar-
beyders alhier (apparent met aenraden van haere hoofden) moet
noodsaeckelyck van sulcx groote oorsaecke syn, want dat dese eens
booswichten nae geen reden noch onderrecht luysteren, maer altyt
haer hoochmoedigen sin volgen willen dat om ten aensien vant
verhaelde als oock om der Japanders forcen hoochmoet te doen sinc-
ken voornemens syn geworden de vellen dersen Jaere van Chine-
sen te doen haelen, packen ende binden, offte hy in sulcx niet
soude connen behulpich syn, ende eenige discrete Chineesen toe
wysen die vant packen &a. kennisse hebben, Sitongh scheen
ons voorstel in hartelyck bedencken te nemen, ende seyde dat alles
considerabel was, vermoeden oock dat der Japanders aengeboren
moetwil, ende insettinge dat niemant anders vellen packen
can, vande geledene schade groote oorsaecke was, verhaelde
wyders dat hy 6 a 7: Chineesen onder syn subjecten die voor desen
soo in Manilha als hier in Siam haer daer met geneert ende goede
kennisse daer van hadden, ende dat hy noch eenige tot 25 a 30:
persoonen opsoecken ende ons in alles behulpich syn soude, 't welck
wy hem opt serieuste recommandeerden vermits de tyt (om alles
tot goede packagie te prepareren) seer nae by is

Adij 11en ditto is Anachoda Gouwnuen met Sitongh Chinees inde
logie gecomen ons verhaelende hoe syne joncke (die voor eenige
dagen de riviere nederwaerts gedreven is) tot aen Bantiamtia
gecomen wesende, hy oock voornemens was derrewaerts te tre-
cken om met de joncke nae Pyppely te gaen aldaer sappanghout
tot supplement syner carga in te nemen, ende met den eersten
mogelyck nae Chincheu te vertrecken, bedanckten ons van alle
vrientschappen die hy (gedurende syn aenwesen) van ons genoten
hadde, belooffden sulcx aen syn meester Jequan (die hy seyde hem
hier gesonden heeft ende de joncke met d' aengebrachte carga meest
toecomt) oprechtelyck te rapporteren, versekerden dat sulcx tot
voorderinge vande Comps. negotie in Tayouan strecken soude

Eyntelyck

April Aº 1637 eyntelyck versocht gemelten Anacboda seer ernstich dat wy hem doch met een pasedul wilden provideeren, op welck versoeck wy hem modestes voorhielden dat hy ontrent 60: bhaer peper inde Joncke geladen hadde ende in ons vermoogen niet en stont om tot verwoer der selver een geleyde te verleenen, doch om alle risico t'evitteren voeden hem met hoope dat voor syn vertreck onse schepen apparent hier verschynen (?) swanneer wy met rypen raede op d'ordre van d'Edle Hr Generael letten, hem soo veel als in ons is ende de redelyckheyt lyden can behulpich syn souden, waermet voornoemden Anacboda wel vernoecht vertrocken is ~

Adij 12 ditto wierden tot Bercquelangh geroepen daer verschenen synde seyde syn Edle dat hy uyt des Conincx factoors verstaen hadde de factorie noch redelyck van loot versien, maer dat 't Cooper te duer was, dat hy versocht wist de factoors 't cooper tot 6: tayl niet souden willen aennemen, wy antwoorden reverentelyck dat wy van contant niet wel geprovideert waeren weshalven de wegen van nootsaeckelyckheyt mosten ingaen dat syn Edle selfs een redelycken prys geliefden te stellen, eyntelyck accordeerden op 't believen des Conincx met den ander dat de factoors 't cooper tot 5½: tayl 't picol aennemen, [illegible] ende wy voor yder bhaer loot 5: tayl (conforme den gesetten prys) betaelen souden, syn Edle ginck daetelyck nae 't hoff ende beloofden ons in corten finael bescheyt te doen weten, des avonts syn de tolcken ons comen aenseggen dat Bercquelangh den Coninck wegen 't innen van 't cooper tegen loot gesprocken, alles ten goeden eynde gebracht hadde, ende dat de Mayt syn factoors belast hadde dat sy 't cooper tot 5½: tayl aennemen, ende 't loot met 't daer jen daer 't cooper niet gewoogen wiert aen ons leveren ende dat sy op overmorgen 't cooper comen weegen souden, wy waeren verblyt dat soo redelycken prys getroffen hadden, hoewel 't selve metter tyt duerder souden connen vercoopen, maer considereerden dat ons swacke Capitael in presente constitutie sulcx niet lyden can ende te hopen is wy door de civile verrinsinge des Mayts gunst in ander deelen genieten sullen —

Adij 13 ditto, syn met Chinesen (uyt bywesen van syfongh) geaccordeert dat sy de berten ende rochbellen deesen daerom natten, wouwen

ende binden

April Ao. 1637:

ende binden, ende vermits sy geen volcomen handelinge daervan hebben
maer van ons onderwesen mochten werden, en mais minder van yder
100: hertevellen tot arbeytsloon (als de Japanners gehadt hebben) genie-
ten sullen, ende om de Chinesen te binden dat sy ons eens in volgen
ende haer werck wel doen souden, stelden wy haer alle de gepasseerde
de onredelyckheden voor die de Japanders van tyt tot tyt gepleecht
item wat schade de Compe. door sulcx geleden heeft ende dat wy
haer daerom nu verworpen hebben dat wy om alle schade ende
schande soo veel moogelyck te voorcomen Sytong (die als haer hooft
is) tot borge genoomen hebben, welcke sich selven schriftelyck aen
ons verbonden heeft dat alles wat aende packagie dependeert (in-
sonderheyt 't esschen ende 't vast binden) door haer wel en behoor-
lyck beschickt sal werden ende dat syluyden (vermits hy voort con-
trarie verantwoorden moet) hem ende oock ons in alles sullen
obedieren ende gehoorsamen waer op de Chinesen andachtig
antwoorden dat sy sulcx genegen waeren ende haer werck derge-
lycke soo wel ende behoorlyck hoopten te doen, dat wy reden
souden becomen om haer op ander tyden weder te soecken

Adij 14 Ditto begonnen de Chinesen de hertevellen te waeren sam-
mama offte cavalja di matta te natten ende alles tot een goede
packagie te prepareren des avonts is Icymon (synde een vande
twee hoofden der Japanders) inde logie gecomen, verhaelde de-
moedichlyck verstaen te hebben dat de Chinesen desen jaere
de vellen souden packen, over sulcx verwondert ende bedroeft was
anderen van de Japanders daer door schande ende de Compe. appa-
rent schade geschieden soude, want (seyde hy) wanneer yder hoort
dat ul. de Japanders verworpen heeft sullense daerom soo welbinnen
als buytenslants te minder geacht werden, ende om dat de Chi-
nesen geen handelinge vande packagie hebben, heeft hy (toe
ontydich bedacht) voor s Comps. schade, wy stelden Icymon voor
oogen de clachten die jaerlycx uyt Japan over de quade packa-
gie werden gedaen, de gepleechde onredelyckheden int geheel
den geweet der Japanders, hoe wy haer van tyt tot tyt vermaent
ende heerschap verhooft, jae ad passado haer persoonen tot onder-
pant gestelt hadden, ende dat echter niet als van quaet tot erger

gevolcht was

Aprillo 1637: gevolght was waerdoor wy nu genootsaeckt geworden waren met ander
te beginnen om naerder preuf te nemen offe de quade packagie ende
't weynich asschen de waere oorsaecke van 't eten der wormen was, Sey-
mon badt seer smeeckelyck dat wyt desen jare noch eenmael met de
Japanners besoecken souden belovende dagelycx inde logie te coomen
de moetwilligheden te straffen, ende soo andermael claechten over packa-
gie uyt Japan quamen, hy met alle de Japanders de schade vergoeden
syn persoon ende alle packers daer onder verbinden wilde, wy seyden
ons woort aen Sitongh gegeven hadden ende met eeren niet conden
offe wilden weder roepen, maer soo hy Sitongh bewegen conde dat
de Chineesen afstonden ende de Japanders 't selve loon begeerden
daer de Chineesen voor aengenomen hebben wy ons als dan naerder
bedencken souden, met welcke hoope Symon vertrocken is namaels
op staende voet alle syn Japanders te roepen om hun begeerte faciliteyt
voor te houden, oock dat sy de willen om soodanigen loon souden moe-
ten binden, ende morgen vroech Sitongh aen te spreecken, wy consi-
dereerden wel dat de Japanders wanneer sy haer moetwilligheden
inbinden, beter handelinge van 't packen der vellen als de Chineesen
hebben, maer dewyle bevonden hebben dat het hartnecktige onsinni-
ge booswichten syn, souden evenwel ongaerne sien sy andermael
de packagie onder hant namen, weshalven wy Sitongh Symons
voornemen deden weten op dat hy op syn hoede mochte syn

Adij 15 ditto is Froskedonne (tweede hooft der Japanders) met Chaudie
Ebebim (die hy als een voorspraeck gebruyckte) inde logie gecomen
voorden ende raden wegen 't packen der hertevellen, ende meest op den
selven tenuer als Symon op gisteren gedaen hadde, versocht gantsch
smeeckelyck dat wy hem met syn Japanders eenmael tot de packagie
wilden gebruycken, wy gaven deselve reden (ende noch meer) die Sy-
mon op gisteren gegeven syn, persisteerden dat ons woort aen Sitongh
gegeven hadden ende niet wilden revoceeren, maer wy verstonden
int geheym van Froske dat Sitongh niet genegen was om hem de helft
vande packagie in te ruymen daer wy op antwoorden sulcx niet
souden gedoogen op dat Symons volck die eerst versocht hebben oock
haer rechte gedeelte genieten mosten eyndelyck vonden met den
ander geraden dat Symon, Froske, ende Sitongh op morgen ghe-

saementes

April Ao 1637 gesamentlyck hier comen ende dat wy als dan de saecke ten eynde brengen souden

Adij 16e ditto omtrent den middach is Sitongh Chinees met Ximmon, Froske ende mae Japanders inde logie gecomen, nae dat wy de Japanders alle binne geplaetst, de acten ende Comp.s goeden schade hadden, hebben wy synes mit den ander geaccordeert, dat sy de helft vande beste en rotbevillen binden ende en jonack van ider cento mae als de Chinees sen hebben souden, onder een conditie dat Ximmon ofte Froske int natts vouwen, packen, wegen ende binden, altyt present wesen moste om d'ongebondenheden der Japanders te weeren, ende te versorgen dat de packagie behoorlyck geschiede, ende soo de Comp.e in Japan door quade packagie eenige schade quam te lyden van de vergoeding gel aen hun allen souden soecken

Adij 17e ditto sonden de tolcken nae Bergaenangh om te vernemen wanneer de factoors 't cooper wilden comen weygen, op dat wy (nae gel. daden leverantie) ock eens weygen vant root mochten geraecken Bergaenangh antwoorden dat ick op morgen selfs by hem comen moste, dat my wegen 't cooper naerder spreecken moste

Adij 18e ditto syn wy nae Bergaenangh gegaen daer verschenen syn sonde syn Ed.t dat hy verschaems was over de rysinge vant cooper, om dat hy ons aengeseit hadde den prys op 5½: tael getroffen ende de factoors nae datum den Coninck in geleesen hadden dat het ½: tael te duer was dat de Maj.t over sulcx 't geseyden woort verandert ende hem belast hadde myn sulcx aen te seggen wy antwoorden dat als dan niet behouden conden helpen, doch dat ons naerder bedencken ende syn Ed.t cort bescheit toeschicken souden Bergaenangh riet ons ernstich gien, dat wy doch 't cooper voor 5: tael 't picol souden volgen dat wy buiten twyffel des Maj.ts gunst in ander versoecken te favorabelder genieten souden, wy bedanckten syn Ed.t mit vertrouwen dat hy ons ten besten riet, maer souden ons naerder moeten beraden, uyt soodanige ende dergelycke acten is immers des Coninckx lichtvaerdicheyt ende brandende gierichheit niet dan al te claer af te meten want 't gesprocken woort wart om weynich gewin soo licht van een Coninck verandert

Adij 19e ditto

April 1637. Adij 19e ditto wiert ons door goede vrunden geadviseert dat eenige Chinese
Coopluyden vele Rheebvellen opcoopen, daer met dachten inde Joncke van
Ocon pisodt s'innercquaeren ende naer Cauchenchina te vertrecken
wij merckten wel dat dese geruchten (ick laete de daet) ons int opsicht
meer van Rheebvellen schadelijck sijn, want dat de Rheebvellen daer
geheel in prijs verduurden, wesshalven voornamen Ocon pisodt over dese
handel naerder te spreecken ende soot mogelijck was te beletten datmet
sijne Joncke geen vellen uijt Siam vervoert souden werden

Adij 20e ditto sonden den Assistent Isaack Moerdijck ten huyse van Ockos
pisodt ende hem uijt onsen name int vrundelijck (als waerschouwende)
aensegghen dat wij verstaen hebben eenige Chinesen vele Rheebvellen
op coopen de selve in sijne Joncke dencken te schepen omme daermet
naer Cauchenchina te vertrecken ingeval sulcx waerachtich is wij
hem geen pasedule conden geven, want dat geen macht hebben om
passen te verleenen tot vervoer van peper offte vellen ende ingeval
de Coopluyden soodanige coopmanschappen in sijne Joncke meenen
te laeden wij 't selve hier in sConincx rivier niet beletten conden, maer
sij op see eenige Hollantsche schepen bejegenden ende geen pas vertoonen,
den apparent aengehaelt ende naer Batta gevoert sullen werden
dat hij derhalven soude gelieven te gedoogen de Joncke onder ons
vlagh gelaaden wiert, op dat daer in met vrymoedicheijt t'sijnen beste
mocht geprocedeert werden, gemelten Ocon deedt ons voor de goede
waerschouwinge op't vrundelijckste bedancken, seyde voor sich selven
niet een Rheebvel inde Joncke schepen, noch niet toelaten sulcx
door ander Coopluyden geschieden soude, ende soo wij t'onser gerustheyt
ende versekeringe der Joncke wilden sich laten, hij tot becominge
van een pasedule 't selve vrijwillich toestaen soude

Adij 21e ditto arriveerden hier twee vaertuygen uijt Patanij met welcke
hiers compste wij 't volgende verstonden te weten
Dat dato Bandara brieven uijt Patanij aenden Berquelangh sent
waer met hij sijn Edt adviseert den Coninck van Mabangh voorgenomen
heeft Patanij te beoorlooghen ende dat over 't volgende te weten
De tegenwoordige Coninginne is voor desen (door d'overledene Co-
ninginne) aen Oya Bordelongh (sijnde een Siams Mandorijn)
ten houwelijck gegeven, maer vermits de rebellie van Patanij

tegens

April Ao 1637

tegens de Croone van siam gemelten Bordelongh met eist (door den
hij ten oorlooch des Coninex alhier te hooff ende inde stadt Judia ge-
roepen was) vande Patanesen werder benoomen, ende den Pahang-
ter ten wijve gegeven, doch is de vrouwe gemelte Pahanger naer
dat voorgaende voorgegeven heeft nooit beslapen, veroorsaeckte
hij althans in bedencken geweest is siam d'overwinninge van Patanij
becomende hem dat lichtelijck ooch den oorloge aengedaen soude
werden uyt welcke vaers hij verscheijde reijsen de gesante vrou-
we aen Ona Bordelongh wierde gepraesenteert heeft dat de Ona
sonder expres consent vande Mant alhier niet over hem heeft
derven nemen, middelertijt is de voorige Coninginne in Pata-
nij ten grave gevaeren, ende nu deze vrouwe inde regeringe
gesucceedeert is, wilt den Pahanger deselve als sijn huysvrou
we houden door welck middel hij de heerschappije over Patanij
usurpeeren, 'twelcke contra de Patanese costuymen sijnde,
de, misbaren de Coninginne ende Mandorijns van Patanij
de Pahanger de stadt ontsecht hebben offte dat hij de Coningin-
ne in vreden laeten ende van sijn houwelycxe pretentie
afstaen moet

Dat den Pahanger vermits van sich selven te swack is om sooda-
nigen exploict in effect te volvoeren den Coninck van Atchijn
versocht heeft om gesamentlijck Patanij aen te grijpen ende
soo't mogelijck is te vermeesteren

Dat Patanij (ingeval overwonnen wiert) de Croone van Atchijn
in subject soude moeten sijn

Dat den Atchijnder die van Quedar ooch om hulpe aengesocht
ende van hem vrij passagie versocht heeft, doch dat de Quedars
sulcx niet minnelijck gewenght hebben [illegible] in groote vrees
sijn.

Dat die van Patanij d'Atchijnse macht seer ontsien ende oversulcx
hulpe ende bijstant soo te waeter als te lande vanden Coninck
alhier versoecken

Item comen met gemelte vaertuygen twee Mooren die Ao 1634 in
maent Juny met de joncke van Jaffone door Raedt Ebrijm
van hier naer Japan gesonden sijn ende 't noorder mousson

vandaer

April A° 1637

van daer nae Cauchenchina geretourneert van waer met de joncke van Ocon pysodt herrewaerts meenden te varen maer ontrent Pa,
tanij schip breucke geladen een kist Japans silver ende eenige coop,,
manschappen verloren hebben, uijt gemelte mooren verstonden (behal,
ven des Comp.s welstant in Japan) dat de Japanse Coopluyden die
in genoemde joncke oock geembarcqueert geweest syn hun overge,
bleven Capitael in Pattany meest aen Rochevellen verset ende
daer met in een Chinese joncke uijt Pattany weder nae Cau,
chenchina gekeert syn

Dat noch twee Japanders (woonachtich in Cauchenchina) int pata,
nes vaertuygh hier gecomen syn met ontrent 1600: R.ss van achter
Capitaels bestaende in gout dat gemelte Japanders voornemens
syn haer Capitael in Rochevellen te besteeden ende met ten
eersten weder nae Cauchenchina te vertrecken op hoop sy noch
soo tydelyck daer verschynen, dat de jonckes die van daer naer
Japan vertrecken beloopen sullen

Adij 22: ditto is d'anachoda vande derde gecomene Chincheuse joncke
voor d'eerste reyse ons comen besoecken, verhaelde hoe hy A°. passado met
syn joncke op Batt.a geweest syn hander aldaer eyberlyck gedreven
ende matige proffyten genooten hadde, item hoe dat hier principaelyck
door d'onversadelyckste gierichent van Oloangh saparthian ende ander
factoors syo geschiet wiert dat niet een pitack openen nochte eenich
goet vercoopen mocht dat syne joncke nacht ende dach met wacht
van s'Coninex weygen beset bleeff, dat de voornoemde factoors gants
forcelyck met hem handelden, ende eenich syde stoffen, rouwe
syde, ende fyne porceleynen uijt de joncken hebben wilden, hoe wel
hy verclaerden dierghelycke coopmanschappen niet gebracht hadde
dat voornoemden saparthian (met weten des Coninex) vele van syn
volck in gevanckenisse geworpen hadde, om uijt haerlieden tregt
finael te vernemen, alsoo wel dese luyden hier soo geschoren
werden is gemelten Anachoda (nae becomene licentie) voorne,
mens syn goederen in spoet te vercoopen, int sunder Monsun geda,
den met saffangout &c.a nae Chincheu te varen ende tachtenten
noorder Monsun weder herrewaerts te comen, verhaelden hoe hy
ten dien fyne sich selven vanden siamsen handel gedurende syn

aenwesen

April A°. 1637 aenwesen geinformeert de hert getrocken goederen p.r memorie gestelt
hadde ende 't naeste Jaer soodanige dught herwaerts te bringen, Insom-
ma naer wij connen bemercken syn de Chinesen niet voornemens om de
vaert op Siam te verlaeten, maer meenen de selve soo't immer mogelyck
is te vergrooten.

Adij 23.en ditto wierden tot Berquilanck geroepen syn Ed.t vraechden
ons offe wij niet voornemens waeren 't cooper voor den toegeleyden prys te
laeten volgen, wij verclaerden dat de Comp.e als dan haer uytgeleende gelt
niet becoomen soude, versochten derhalven dat den eersten prys 5½: tayl
erlangen mochten, daer Berquilanck op repliceerden dat sulcx voor
dese mael niet geschieden conde vermits de factoors den Coninck de
duerte in d'voren geclaert hadden, riet ons andermael dat wij 't toch la-
ten volgen ende buyten twyffel door sulcx des May.ts gunst in ander
daeren mildelyck genieten souden, wij antwoorden reverentelyck dat wy
syn Ed.ts raet ende goeden wille souden in volgen, want swaeyingen gaet
ander uytcomst.

Adij 24.en ditto ontrent den middach is den Ondercoopman Claes Henricxz
Verwer inden heere ontslaepen, dat langh met sieckte ende ellendicheden
van Godt almachtich besocht is geweest d'almogende gonne dat syn
eynde de Comp.e gien schaede toebringe, want door dien hy seer goede
kennisse van Indigo hadde ende 't geswasch (door ons selfs besaeyt) int
saeysoen staet soude hy de cracht bequamelyck hebben connen onder-
soecken, doch 't heeft d'Alwillen niet belieft hem langer in dese werelt
te laeten.

Adij 25.en ditto hebben 't cooper aen des Coninckx factoors gewoogen
ende bevonden met de behoorlycke overwicht ontrent van 4: p.rc. cento
sulcx by de Negotie boecken duydelyck blycken sal.

Adij 26.en ditto heeft den Coninck van Siam an een waertingh heym-
lyck sonder weten van de hier geweest Patanisen naer Patany ge-
sonden, om te vernemen of den brief van Dato Bandaere ende 't voor-
geven van dese luyden oock waerachtich is, ende is de May.t (naer be-
comen sekerheyt) voornemens Patany soo te water als te lande
tegen die van Atsyen t'assisteren.

Adij 27.en ditto syn hier vyf Moorsche Coopluyden (comende uyt Tannassary)
gearriveert brengen met ten ander ontrent 50: packen cleeden (dat meest

rouwe

April A° 1637 ruuwe geschilds syn) ende 20 a 30: picol root catoene gaeren

Adij 28en ditto, hebben met verscheyden soo peguse als siamse vrouwen gecontracteert dat sy aen ons binnen an maent 200: potten goeden suyvere cocquis olye sullen leveren a 13: maes yder pot soo dat yder d° met ongelden tot aen boort 14: maes offe 3 4/5: gul. monteeren sal

Adij 29en ditto wierden tot Berquelangh geroepen, ende nae dat wy verscheyde vrundelycke discoursen met den ander gehouden hadden, seyde syn Ed. ons aen dat den Coninck van Atchyn (met hulpe van Johor ende Pahangh) voorgenomen hadde Patany te beoorloogen ende dat den Coninck van siam die van Patany (als synde vassalen van dit rijck) met waapenen ende Crijchsknechten &ca soo te water als te lande dacht t'assisteren, dat de Mat. hem als Letbar oock derrewaerts meende te senden, vraechden (doch lacchende) of ick, den fitoor, ende eenige Nederlanders met hem wilden gaen, wy antwoorden dat 't vertrouwen hebben wanneer den Atchynder ten rechten verstaet, dat den Coninck van siam syne vassalen meent te beschermen, hy voorde siamse macht verschricken ende den oorloogh naerlaeten sal, ende soo den Chijsrocht al voortganc neemt, verhoopten dat de Mat. syn Ed. niet derrewaerts senden, maer hem (dewyle als een vader der vrundelingen in dit rijck is) hier behouden ende ander heeren derrewaerts committeren sal, doch ingeval den Coninck syn Ed. immer geliefde nae Patany te senden, wy alle tot des Mats ende syn Ed.s dienst bereyt waeren, ende (dien tyt gecomen synde) soo veel doen als den Coninck rechtmatich van ons versoecken sonde ende d'ordre van d'Ed. H.r Generael niet contrarieert

Adij 30en ditto dewyle van contant gantsch ontbloot, de betalinge der uytstaende schulden (door de schraele tyden) spaede incomen, door de com.sie der Chineese Jonchen 't Canjouans cargasoen met behoorlyck proffyt insonderheyt met contant niet connen vendeeren, transporteerden ons ten huyse van Oyangh Racbit factoor des Coninckx, droegen hem voor, hoe wy door de non paressie van Comp.s schip uyt Japan om contant benoodicht waeren dat hy ons voor dato met 120: Catty silver gerieft hadde ende soo hy nu andermael de hulpende hant bieden met 100 a 120: catty silver 't interesse offe a deposito gheryven wilde, dat wy danckbaerlyck aen hem verschuldicht souden blyven genoemten factoor verclaerde van sich selven geen gelt in Cassa te

hebben

April Ao 1637 hebben namentlijck aen ons te helpen ende goede vrunden daerom aentespre-
ken, maer de welcke bij 't selfs op interest souden moeten lichten ander ons (sey-
den) niet cunnen ende de schaede aen syn hair cnoopen, weshalven met den
anders accordeerden, dat ingeval (bij ons gelt bestellen conde) wij hem
twee catty vande 100: Rls pr maent souden betaelen, wij achten deese
conditie billicker als den Coninck om gelt te moeyen, want wij aende
Maytt, Berckelangh, sabandaer ende tolcken veel meer souden moeten
verschencken, behalven 't disrespect dat het de Compe toebrengen
ende dat yder altyt commen soude van syne hulpe ende des Coninckx
betoont faveur

Adij 1en Mey is den sabandaer Oloangh sindt met de tolcken inde
logie gecomen, verhaelden ons, hoe de groote Mandorijns als te
weten, sicry, Berckelangh, Calahom, Immeraedt, ende meer ander
op gisteren inde saele over den patanisen oorloogh (die hun
vanden Achterhuyder gedrongen wiert) Item des Coninckx van siamse
gedachte assistentie gedelibereert, met eenen des Compe ommeslage
alhier bediscoureerdt, eyntelijck goet gevonden en noodich geacht hadde
ons door de sabandaer aen te doen seggen, dat ingeval den Coninck
oorlooghs macht naer patany gelieffden te senden, wij syne Maytt
dienende aente bieden hem met d'hiersynde Nederlanders in syn Ex-
peditie garne wilden assisteeren, ofte soo niet, den fitoor, ofte wel
geen van beyden (seyde Oloangh 't sindt) gemist conden werden ten
minsten eenige van ons bij hebbende geselschap behoorde te presenteeren,
ende dat sulcx buyten twyffle de Maytt aengenaem syn, wij daer
door eere behaelen ende faveur genieten souden, onse antwoordt
was als volcht te weten

Dat wij ten hooghsten verwondert waeren over soodanigen bootschap
want dat de Mandorijns alhier gelieffden te considereeren, de
Nederlanders geen vassaelen der croone van siam syn

Dat het in ons vermogen niet en is over dit voorstel int minste te
disponeeren, ende alwaer 't sulcx, wij ons aenden Coninck nochte
Mandorijns alhier soo niet verschuldicht souden (hoe wel eenige
voordeelen genooten) om ons selven soo licht vaerdich te presenteeren

Dat d'Edle heer Gouverneur Generael ons ende syn voordere dienaers

tot geen

Meert a.o 1637

tot gaen anderende hier gesonden heeft als tot verrechtinge vande Comp.e ende syn Ed.ts negotie, weshalven ick, den Sivoor, noch te niemant van hier gemist connen werden

Dat d'Ed.e H.r Generael met den Coninck van Achyn soo wel als met den Coninck van Siam in aliantie ende vrundtschap is, daer syn Ed.t ter contrary de Coninginne ende Mandorijns van Patany gedrught heeft by weygeringe der restitutie vant gerooffde den oorloge aen te sullen doen

Dat het immer een vreemde saecke ende tegen alle redelyckheyt sonde syn, dat wy vrunden, sonder oorsaecken resisterden, ende hulpe bewesen, aen den geenen, die vyanden van onsen staet syn

Dat het beter sonde syn ende meer met reeden over een comen, den Coninck ende Mandorijns in Siam aen die van Patany ordonneerden d'Ed.e heer Generael satisfactie te doen ende haer gecommitteerden na Batt.a schicken om met syn Ed.t te reconsilieren, op dat haer staet versekert blyven mochte als dat men hulpe voor die van Patany aen ons versocht

Oloangh Sint was over onse antwoort soo seer als wy wegen syn voorstel verwondert, verclaerde dat onse responce in reeden bestondt, ende dat hy Berquelangh met d'ander Mandorijns oock opt gevoechelyckste cont doen soude

Adij 2 ditto heeft d.r van 't Sum ten huyse van Oloangh Racket ge//weest om te vernemen off wy van hem een iet geholpen conden werden, syn E. hadde tot antwoort gegeven dat hy indispoost ende derhalven niet uyt geweest was om met syn voordere vrun//den te spreecken, echter dede genoechsaeme versekeringe van effect

Adij 3 ditto is Consock alias Quiasack (der Maleyers tolck op ons//e vaer vondich ontbieden) inde logie gecomen wy verhaelden hem dat den Commissaris Schouten op syn vertreck hier een Missive gelaten ende ons gelast hadde die s.r naester geleygentheyt, aen Dato Banda//ra nae Patany te senden dat nu twee Pataneese vaertuygen gearriveert waeren, ende die haest weder vertrecken wilden, ver//sochten dat hy d.e Missive inde Maleytsche taele geliefden te trans//lateren, Consock antwoorden dat hy sulcx sonder kennisse van Berquelangh niet vermochte te doen, wyders dat ingevalle hy de

Missive

Meert 1637:

Missive translateerden de Patanesen de selve int heymelyck sonder Berc-
kelangs consent niet souden derven aennemen ende dat hy alsdan in groot
gevaer syn soude. Item dat hy ardien de Patanesen de Missive int secreet
al aenvaerden ende de Coninginne met de Mandorijns inden tenuer der-
selfs gaen gevallen hadden, syluiden naer desen seggen souden geen brief
becomen te hebben, weshalven naer veel cavilatien met den ander
goet vonden op morgen tot Berquelangh te gaen om licentie tot
translaet ende 't versenden der missive te versoecken, ende dat Quiasac
daer oock komen soude op hoope dat 't oversetten der Missive hem op
staende voet belast mocht werden, wy considereerden dat sulcx wel
niet mier aensien ende tot schrick der Patanesen soude syn maer
hebben gedocht dat Berquelang ons traineeren ende te veel uyt-
vluchten soecken soude, nochtans conden hier in niet anders doen

Adij 4en ditto syn met den sabandaer ende folcken tot Berckelangh (daer Quiasack oock verscheen) gegaen den sabandaer proponeerden syn Ed. hoe den Commissaris Schouten ter ordre van d'Ed. Heer Generael op syn vertreck van hier een Missive onder myn hant gelaeten ende gecom-
mandeert hadde dat ick die inde Maleytse tale doen translateeren en
ter naester gelegentheyt aen dato Bandare naer Patanj voort senden
soude, dat nu verstaen hadde de Patanesen hacstig vertrecken wilden
weshalven versocht dat Quiasack (die der Patanesen tolck is) desgelycken
Missive translateeren ende ick de selve voort senden mochte, alhoewel
den sabandaer syn voorstel bequamelyck dede, item den tenuer des
briefs genoechsaem declareerden ende daer by voechden dat den voorn.
gen Berquelangs daer volcomen remisse, ende 't versenden der
Missive oock toegestaen hadde, bequamen (tot verwonderingh) geen
antwoordt, maer Berckelang swiegh op alle 't geproponeerde. nae
dat wy ontrent twee uren patientelyck hadden geseten, sonder
dat ons aengesprocken wierden renoveerde den sabandaer seer
modestelyck andermael 't voorige propoost, daer syn Ed. onwaerdich
op antwoorde wilden Capt.en een brief naer Patany senden laeten sy
sulcx doen wat seytmen my daer van sonder dat nochtans licentie
ofte ordre gaff dat de Missive getranslateert mocht werden daer
met stont hy op ende ginck naer 't hoff, wy versochten den sabandaer,

Quiasack

Meert Ao. 1633 — Quiasack ende tolcken, dat sy de Missive wilden translateren ende alhoewel wy de noodtsaeckelyckheyt deser saecke haer voorstelden ende daer by voechden dat sulcx apparent tot welstant van Patany soude syn, derfden niemant sulcx op hem nemen ——

Adij 5en ditto des smorgens sonden 8e. van 't sum neffens den sabandaer Oloangh tsint ende tolcken met een proper schenckagie naer Berquelangh om te bevorderen dat de Missive van dato Madicker doch in Siamse offte Maleytse tale getranslateert, ende naer Patany mochte gesonden werden, omtrent den middach keerden 8e. van 't sum weder, rapporteerden ons hoe sy gesaementlyck omtrent Berquelangs huysinge cunnen tyt gewacht ende doe syn Edt. uyt quam hem, den sabandaer, nochte niemant vande tolcken aen gesien hadde, maer recht door gepasseert was om t'hoof te gaen waer over den sabandaer hem cruypende vervolcht, in ernst versocht hadde, dat syn Edt. doch licentie ende ordre tot translateren ende 't versenden der gesende Missive gelieffde te geven, ende dat Berckelangh onwaerdich daer op geantwoordt hadde, de Hollanders val-len myn lastich, ende willen haer niet schicken naer myn humeuren offte wetten deses lants, wy conden niet bedencken waer over syn Edt. gedisconteert was, doch namen voor alles opt naeste te onder-soecken, ende alle valsche uytstroyngen voor te comen. wy lieten den paep van Wattongh (dat ons een goedt vrunt is) uyt minne versoecken, dat hy ons doch met oversetten des gemelten briefs gelieffde te helpen, 't welck de priester (uyt vrese voor Berquelangh) excu-seerde, ondertusschen sonden om de Patanische ambassades, ende deden hun aensegghen dat een brief wegen d'Edle. heer Generael, van dato Madicker dachten te senden, dat sy lieden souden comen om den selven inde Maleytsche tale te translateren, d'ambassades souden sulcx sonder consent van Berquelangh niet over haer derfden nemen in somma wy cloppen al voor een dootmans deur, ende conden die noodige saecke niet vorderen ——

Adij 6en ditto is den sabandaer Oloangh tsint door ons aendrywen andermael tot Berckelangh gegaen om 't translaet ende 't ver-senden der Missive te bevorderen ende te vernemen waerom syn Edt. miscontentement op ons hadde, des avonts is Oloangh tsindt

inne logie

Mey Ao. 1637

inde logie gecomen ons aenseggende, dat hy wegen den brief niet
hadde connen vorderen ende dat Berquelangh op ons verstoort was om
volgende versoecke te weten.

Voor weynige dagen, syn wy met t ondergaen der sonne naer de
huysinge van Oprae Thongsiuw (Chineesen tolck) gegaen die ons me
meerwerf verdachtwaert hadde om partye syne rochevellen te comen
besoegen ende met hem wegen de pascadul te spreecken, die de Chine
ambassadeur bevorens versocht, maer daer gecomen synde vonden geme
Oprae niet by der hant ende alsoo tot inden avont vertoefden eer hy-
sonden de vrauw naer de logie, dat d'onse mochten het gebedt doen
ende 't avontmael nutten. int wederkeeren wiert de vrauw van de
wacht gevadt ende hoe wel d'onse haer bekent maeckten, menich
werf versochten, dat sy haer souden largeeren, dat ick ten huyse van
Oprae Thongsiuw naer de vrauw vertoefde, conde niet helpen, maer
de wachters wilden haer gebonden in handen van Berquelangh lev-
veren, doch naer veel seggen ter weder syden, wierden eyntelyck met
de vrauw tot den sabandaer gebracht die de wachters versprack, dat
sy haer leyden naer de logie brengen souden, Interim wiert het laet
inden avont, ende doordien 't wachten ons verdroot, bestonden met de
vrauw van Oprae Tongsiuw naer huys te keeren, ontrent de logie
comende, gemoeten de Nederlanders met de vrauw ende de wachters
die haer gevadt hadden neffens onse tolcken, d'onse verhaelden haer
wedervaeren, ende dat sulcx d'oorsaecke haerer tardance geweest
was, waer over ick siende 't geweet ende cleynicheyt dat d'onse aen
alle canten aengedaen wiert, in toorn uytstack, gaf 't hooft van
wacht met de mine van myn voet een smadige slach voort aen
gesicht, ende sinde mywae snelden naer deesen, om geluckte voor-
saecke d'onse weder soo bejegenden offte tracteerden ick my aen
haer vrecken soude.

Deese dat (sende Olvanghs tsindt) is den Berquelangh soo veyn
niet aengedragen dat hy Oprae Thongsiuw neffens de tolcken op
d'ordinare halcke al een dach in aresteratie gebonden ende gel
dreyght heeft haer voor den Coninck te beclagen en bevoordering
wilde dat sy heet gestraft mochten werden, Oprae Thongsiuw

om dat

Meert 1637 om dat hy tegen de costuymen des lants toegestaen hadde dat wy tot inden avont t'synen huyse vertoefden waeren, ende de volcken om dat sy niet voor comen hadden de wacht van hun geslagen was, wy antwoorden Oloangh tsiudt in volgende maniere te weten

Dat wel verstonden alles maer een gesochte oorsaecke van Berckelangh was, om onder schyn van reden 't versenden der Missive naer Patany niet te consenteeren, doch dat die van Patany om de restitutie wegen de schade die sy de Batavische Borgeren hebben gedaen, apparent niet meer aengesprocken, maer hun geweet niet recht door d'Ed. Hr. Generael ter gelegener tyt wel gewrocken sonde werden

Dat ick tot Opra Tsongsuw niet uyt eygen lust, maer om den vrimdelingen saecken (die de Coninck ende syne grootige Man, dorijns proffyt aenbrengen) gegaen was ende noodsaeckelyck tot inden avont most vertoeven, om dat de Opra by daegh selden thuys is, ende soo de wacht sonder reden ons volck niet geweydt hadde, by tyts allwaer niet logie souden gekeert hebben

Dat ick der Berckelangs beweeren in sulcken geval nimmer sonde gehoorsamen, noch te eenige siamse costuymen, soo niet wel gegronden waeren, de Coninck most soodanigen ordre stellen onder syn schaffachtige Mandoryns als by ten ruste syner Rycke raetsaem acht, maer de weyse van coopluyden syn hy geheel geneight tot proffyt onser principaelen moeten waernemen

Dat niet ons verbeyden tot Opra Tongsiun int minste tegen niemant misdaen, de wacht selfs oorsaeck van syn slaegen was ende soo al eenige onwettende abuysen begaen waeren Berckelang sulcx aen hun wrecken most, maer niet aende dienaeren onser meesters verhaelen, doch dat wy dese niettemin maer gelyden affronten, denoteeren, ende by gelegentheyt d'Ed. Hr. Generael van alles duytelyck advys toeschicken sonde, met welcke antwoorde Oloang tsiut vertrocken is

Adij 7 ditto is 't Patanees vaertuyge de riviere nederwaerts gedreven insgelycx 't siams dito dat den Coninck daer niettemin sent, wy deden

den Pataneysen

Mey Ao. 1633

den pattanischen Anachoda int innerlijck andermael aenseggen, dat hy door de Missive vanwegens d'Ed. Heer Generael van dato pattanio(?), voor syn vertreck translateren ende niet hem nemen, versekerende sulcx tot welstant van syn principaels staet strecken sonde, d'Anachoda seijde 'tselve te geloven, echter versocht niet onder hem nemen, sonder Ber-kelangs consent, sich met de Missive te bemoeyen

Adij 8e ditto sonden Sr. van Tsum tot Oloangh Bracht om te vernemen of wy ontsedt met contant van hem bekomen souden, de wyle onse Cassa gantsch ledich was, ende eenige coopluyden die daegelicx met een brachten, niet hoope gevoedt hadden, gemelten Oloangh gaf tot antwoordt dat hy met syn vordere compangions gesprooken ende niemant van beliden gelt in Cassa hadden, wyders dat hy den Coninck om 100: Catty gesombaint(?), ende de Majt. daer op geseijt hadde, dat syn Tresorie met contant niet voel versien was, vergeefs wy geen gelt missen conde, met welcke excusen ons mosten te vrede stellen, hoe wel 't gelt noodich hebben

Adij 9e ditto sonden Boet Segna(?) met een propper geschenck aende huysvrouwe van Oya Tenaune (out Muntmeester des Coninx) ende deden haer E: int innerlijck aenseggen dat wy door de non parisen(?) vant schip dat uyt Japan verwachten, van Capitael gantsch qualick geprovideert waren, maer dat onsen noot aen d'Ed. Heer Generael geadviseert, ende dagelicx ontset uyt Batta. te verwachten hadden versocht dat haer E: (in respecte vant voorgaende) ons met 100: Catty siamsche munte, 't sy te leen ofte adeposito, geliefde te gerieven dat wy op de compste vant contant met wisselen vant silver sulcx souden compenseren, gemelte vrouwe antwoorde dat sy op haeren geinsi(?) dert(?) was, maer op morgen 50: catty silver met haer wech in loge(?) ende binnen 2 a 3: daegen de reste tot 100: catty senden soude, mits dat wy haer opt ontsedt uyt Batta: de voorprevilentie int wisselen van silver, ende neffens de restitutie vant geleende een matige vereeringe toe leggen, naer dat ons in redelyckheijt selfs goet duncken soude, ende wy haer penningen gebruyckt mochten hebben, wy

waren

Mrt. Ao. 1637

waeren over dese tydinge verblydt ende sagen den dach van morgen met
verlangen int gemoet

Omtrent den middach is Opstal Toungsiu, sitouge, ende den scryver van
Anachoda Jounguin (die voor eenige daegen nae syn Jonck vertrecket aen
Tappen sattangloutiaet vertrocken is) inde logie gecomen, versochten
seer ernstelyck dat wy voornoemde Anachoda doch met een pascedulle om
van hier naer Chincheu te gaen wilden provideren, verseeckerden
ons dewyle hy van Ichuan gesonden is, sulcx tot voordeel vande Comp.ie
op de custe China strecken souw, wy beloofden daer op stael dat de Comp.ie
ontrent 80: bhaer peper in hadde, ende derhalven onvermogent waeren
naer d'Ed.e H.r Gouverneurs naerder ordre moesten verwachten, eyntelyck
nae veel contestatien ende woorden, stonden hun toe een paste bhaer
voor soo veel d'ordre van syn Ed.t niet contrarieerde, daer met sy eenichs
vernoecht waeren, weshalven hun haer des pascedulle, neffens een Missive
om aen d' H.r Gouverneur vander Burgh te bestellen, behandichden
ende recommandeerden hun de Missive in Chincheu comende
opt spoedichste voort te senden

Adij 10.e ditto brochten de dienaers van Oya Canarow de 50: catty gelts
inde logie die syn huysvrouwe op gisteren aen ons belooft hadde ons te
leenen, welck gelt wy met groot genoegen aenveerden, door dien wy
weynich en [illegible] contant in cassa resten op hebben begonden 't loodt
uut des Conincx factorie op d'ordinaris balans vande Berckelange
te wegen, daer met veel moeite ende niet sonder giften aengeraeckt
hoe wel 't coper al voor eenige daegen t'haerer contentement gelevert,
wiert is 't wegen nam door de baetsucht der Caydraers ook soo trauw,
geen voortganck dat 't selve eerst op den 17.e geeyndicht is.

Adij 11.e ditto wiert ons door Ritterro Japandier geadviseert dat de gecom-
mene Japanders uyt Cauchinchina principaelyck door hulp van Froskw
goede partye roghvellen van allerley sorteeringen opgecoght hadden
op hoope dat Ockon Pisodt sich souw laeten bewegen, dat sy met haere
Joncke na Cauchinchina mochten vertrecken, maer dat gemelte
Ockon ende weygeringe persisteerde uyt vreese dat geen pascedulle
van ons becomen souw. Item dat de Japanders [illegible] met de Jonck

niet mochten

Meert Ao. 1637

niet mochten gaen selfs en wachtingh gedaen hebben, die voornemens syn met den eersten nae haer afgesetten plaetse te vertrecken, maer dat seer bedught syn om een stuirman, want niemant van haer luiden yets vande navigatie verstaet, wy sonden aen Kittaro dat hy haer den op coop van rocgevellen mochte vertreck niet conden belletten, echter con siderende wie dat met de waerschouwinge aen Vokon gesondt geweest niet was, dese coopluijden selfs en wachtingh moeten Equipperen ende d'onkosten die sy daer aen doen, sullen gern rocgevellen omloopen

Aen 12en ditto sijn met Radie Toeiem in propoost geweest wegen den becommerden staet des compters alhier veraderen hem hoe wy in corte veele schaeps ruimpten verwachten, ende dat wy door de schaers aucken, compste der gerte vellen bedught bleven om de ruijmen behoorez te vullen offe hy ten respecte van dien ons niet aen 1000: picol sappange ende 100: blaeu loot uijt des princens factorie op syn credit sonde commen leeveren, dat wy naer gaeden ontfanck syn reeck: in onse boecken voort procedido sonder ontcatten Radie Toeiem schreef deese saecke ter herten te nemen, sonde op morgen te hoof te gaen om te vernemen wat sappange wat sappange ende loot by syn hoochts factorie is, ende met de factoors wegen den coop te spreecken

Aen 13en ditto: gingen int japans quartier tot sonemondomo om te sien off wy syne rocgevellen met conden coopen die ontrent 5000 st. veele sorteeringen by hem in voorraet waeren daer de lancgeneynne Japanders seer om aebinden, wy bejegenden desen man met groote vrun delyckheyt ende hielden hem voor, hoe hy syne waeren t'sedert ofte rocgevellen alrnt ende logie gelevert hadde, ende dat wy vertrouwden als wy oock soo sonde doen, niet tegenstaende andere coopluijden vertreckende waeren, dat wy in bedencken syn vellen oocke sonder aenneming tot sodanigen pryse alsse de lancgeneynse wilden coopen, wy voir den daer soo veel reden by als op desen tenuer wirensetten, ende schoon deesen goeden man met beleeftheyt overwonnen, soodat hy de monsters van alle de vellen haeren, die wy naer veel dingens ende cavillatien hem afsochten, doch tot hoogen pryse, telleraechte dienstiger te syn, wenniger duerder te coopen als waeren schoone

vertu

Mey Aº 1637 werden gefrustreert te weesen

Adij 14en ditto gingen tot Opra Berckelangh met een redelyck geschenck, om deselve sijn Edt. volgende poincten voor te houden

Eerstelyck dat wy dagelycx 3 a 4: groote schepen uyt Battaa verwachten die naer Taijouan ende Japan souden gaen, dat wy om de schepen spoedich te cargeeren veele barcken om in zee te senden als mede riviere te gebruycken noodich hebben, dat sijn Edt. ten respecte van dien een traa gelieffden te besorgen om 30: barcken geladen met rys, sappanghout, loot, hertevellen, roghvellen, Cocquysvellen, Cambodiasche Grootgens, Borboria, ende Buffels hoorns &ca de riviere nederwaerts te senden

Ten anderen dat soo lange de Nederlanders hier genegotieert ende dit Coninckryck gefrequenteert hebben, op d'arrive der schepen, d'eerst opcomende vaertuygen van Banckock noyt langer als 2: a 3: uyren opgehouden syn, tot dat de Canonniers haer advysen nevens de Boots naer de stadt aen sijn Edt. sonden, ende dat als nu door de nieuwe ordre des Coninex aldaer moeten vertoeven tot dat de tydinge eerst voor syne Mat. comt ende een traa afgesonden wort, waer mede ten minsten 5 a 6: dagen vruchteloos doorgaen, dat de schepen somwylen opt laetste vant Monson verschynen, ende nae 8: a 10: dagen gedepescheert moeten werden, offte van haer te doene voyagies gefrustreert syn, dat uyt deese nieuwe costuyme niemant voordeel trecken can, maer die tot verderff onser negotie strecken, versochten derhalven dat sijn Edt. de nootsaeckelyckheyt van deesen de Mat. geliefden voor te draegen, ende te bevorderen dat alles weder in voorigen fleur geraecke, om dat onse quaetgunstigen geen oorsaeck van spodt souden becomen, seggende onder soodanigen Berckelangh ende Cappiteyn syne Nederlanders soo veel van haer gegunden [illegible] geraeckt

Daer Berckelangh op andtwoorde als volcht

t Verwondert my dat gylieden een traa versoeckt om barcken af te senden voor de compste uwer schepen, wanneer deselve gecomen syn, sult gy nae geen traa wachten, 'k en weet niet dat oyt voor d'arrive der schepen traa om barcken af te senden verleent is

doch ick sal

doch ick sal daer naer vernemen, ende ingevalle sulcx bij mijne voor-
gangers is geschiet, sal ick 't oock bequaemsaemlick weeren

T is oock een oude costuyme deses Rijcx (seyde sijn Ed.t) dat alle d'in-
opcomende vaertuygen, 't sij van wat Natien se oock sijn, aen Banckock
moeten vertoeven tot dat de compste des schips ofte schepen, ende vaal
overheden daer met verschijnen den Coninck geboodtschapt, ende een trac
tot opcominge der selver afgesonden wert, maer die costuyme is door
quaet toesicht metter tijt vervallen, doch ick sie wel dat door 't verblijven
der vaertuygen aen Banckock in de Negotie verachteringe ende
maer ick sal sijne Ma.t sulcx bij gelegentheyt voordragen, ende in
mooglijck versorgen dat alles in voorigen stant geredresseert wert, waer
op gij u verlaeten meught. Wij repliceerden dat ons ad.o passado voor
de compste der schepen die nae Jappan ende Taijouan vertrocken
trac tot afsendinge der Barcken in handen hadden, recommandeerden
andermael (Comp.s saecke) ende namen afscheijdt

Op heden is den Chineesen Anachoda genaemt Bhoosijn die op 2.e
Martij hier vertrocken is, afscheyt comen nemen, op sijn vriendel.
versoecken gaven hem een pascedul om naer Chincheuw te mogen
navigeeren, met een briefken nevens copie vanden voorigen, in
dato 9.en Maijo aen d'h.r vander Burgh, wij informeerden ons ooc
naeuste van sijne ladinge, ende bevonden dat hij door gebreck van
capitael niet als ontrent 3000: picol sappanghout geladen hadde

Aen 15.en ditto is Oladia Ebrehim ons comen aenseggen dat hij op gisteren
met den Princes factoors ende Mandorijns wegen 't loot ende
sappangh gesproocken, ende verstaen hadde dat ontrent 1600: p.ls sap-
pangh, ende 90: Bhaar loot in voorraet was, dat de Mandorijns
verblijdt waeren, dat wij met sijn hoocheyt sochten te negotieeren dat
vrae tsij (die 't sijn cargo is) billick achte sulcx sijn hoocheyt in
haest voor te draegen

Aen 16.en ditto is Oladia Ebrehim andermael int logie gecomen
ons verhaelende hoe den Prince hem op heden te hoof doen roepen
vragende den vercoop vant sappangh ende 't loot gesproocken, ende dat

bij

Maert 1637 bij geconsenteert hadde, dat wij 't mochten ontfangen, wij vonden met Raadje Ebrahim geraden Oloangh tsint op morgen aen Berqinclangh te senden om sijn hoocheit ons voornemen te condigen op dat alles met order ende sonder jaloesie mochte verhandelt werden ——

Adij 17e ditto gingen tot Oloangh tsint sabandaer verhaelden hem hoe wij door Raadja Ebrahim met 't coopen van des princes saffangh ende loot gehandelt hadden, versochten dat hij 't selve den Berckelangh condigen wilde op dat sijn Ed.e sulcx den coninck oock bekent maecken mocht Oloangh tsindt bevonden misnoegen, om dat wij sonder sijn kennisse met coopen der genoemde waeren soo verre geprocedeert hadden (dat wij ons veynich aentrocken) eyschten de costuyme voor Berckelang wegen 't saffangh ende loodt, wij sustineerden dat wij aen Bercke-lange niet schuldich waeren, doordien des princes officiers de gerech-tichent pretendeerden, doch Oloangh tsindt was van contrary gevoe-len, weshalven naer veel contestatien ter wedersijden wij hem de ge-pretendeerde gerechticheyt ter hant stelden, te weten 5: tael voor 90: bhaer loot, ende 8: d.os voor de 100: picol saffangh, onder conditie dat hij 't voornoemde geldt Berckelangh behandigen, ende den eysch van des princens officiers van ons weeren soude, wij recom-mandeerde Oloangh tsindt dat hij doch deselve ende andere noodige saecken, insonderheyt 't geene wij op den 14e stanty Berckelangh voorgestelt hebben, bevorderen wilde, op dat spoedich aent ontfangh van loot ende saffanghoudt geraecken mogen 't welck hij aenge-noomen heeft. ——

Adij 18e ditto: des morgens vroech sonden 8t van tsum tot den saban-daer Oloangh tsint, om hem de gisterdaechse recommandatie te ver-nieuwen, maer alsoo gemelten tsint misnoegen (doch sonder gegeven oorsaecke) bevonden 't welck met onwillicheyt gemengt was, ende wij wel merckten, dat onse saecken verlangh door hem souden gevoor-dert werden, gingen tot Raadja Ebrahim, verhaelden ons weder-vaeren, int breede, ende bewoogen hem, dat hij op staende voet naer 't hof vanden princes ginck, om sijn hoocheit te bewegen ——

dat hij ——

Maert 1637

dat hy doch selfs by syn Broeder den Coninck wilde bevorderen, wy wy
Berquelangh geroepen ende ons aengesicht mochte werden, dat 't loot
ende daer naer 't saffangh sonder comen ontfangen, wat hier in op
volgen wil, moeten tydt te verwachten

Adij 19en ditto verstonden uyt Raadts Ebrahim dat den prince op gisteren
uyt Bossi by den Coninck syn Broeder geweest ende de Mat. onderrecht
hadde hoe wy door gemelte Raadts eenich saffangh ende loot van syn
hoocheyt te coopen versochten, doch dat door de dralinge siamse cos
tuyme, ofte tracteert vanden sabandaer Oeyang tsindt de saecke
niet behoorlyck ende tot contentement van ons gevoordert wiert, dat
de Mat. ten respecte van dien een pagie vanden Berckelangh gelie
liefde te senden, om syn Ed. te condigen, dat hy ons soude eerlyck
ende aenseggen, wy de gesondene waeren t'onser believen mochten
comen ontfangen, dat den Coninck hier over seer vernoecht was, in
een syn hoocheyt geantwoort hadde, 't is mynlyck dat den sabandaer van
sleet, ende waeren oock seer te coopen, ende de vrientschap aen
weder syden tracht t'onderhouden, dat ons voornemen een Ber
kelangh door een pagie uyt 't Bossi aengesent, ende syn Ed. Berck
was, om in deese ende alle voorvallende negotien soude behulpich
syn, op 't becomen van dese tydinge transporteerden ons daetlyck
ten huyse vanden sabandaer, ende seyden hem aen, dat wy selfs
tot Berckelangh wilden gaen, om onse negotie te voirderen, daer
den sabandaer qualyck toe wilde verstaen, maer socht wel haest,
suchtige uytwerckten, eyntelyck siende ons gantsch ondryvich, heeft
ons gesamentlyck derwaerts geweest, versochten voor eerst Ber
kelangh onse voorige versoecken, namentlyck, dat d'eerst opcomen
vaertuygen op d'arrive der scheepen naer ouder gewoonte mochten
opcomen, ende niet een Bancksel gehouden werden, sonders dat
wy door trage tot afsenden van last brieven mochten erlangen
de wyle dagelycx onse scheepen verwachten, voorders heeft wy
syn Ed. mondeling gedeclareert hoe wy 90: Baer loodt ende

1600 picol

Meij A.o 1637

1600 picol sappanghout vanden Prince gecocht hadden, versochten (doch proforme want wel wisten 't versoeck niet noodich was) dat syn Ed.t de Maj.t sulcx gelieffden voort te dragen, ende licentie versoecken wy de gedachte specien in haest mochten ontfangen, Berckelangh ant-woorde met groote vriendelickheyt, uwe voorige versoecken syn my noch in versche memorie, ick sal trachten alles ten goeden eynde te brengen, ende soo haest eenige schepen verschynen, versorgen dat gy nou de tracht niet wachten sult, syn Ed.t thoonde een billicke misnoegen op den Sabandaer over syne traecheyt, ende seyde 'tgunt den Capp.tyn van Niet wegen 't sappangh ende loot versocht is my door een Pagie des Coninckx uyt syn Maj.ts name op gisteren geeyndicht, 't schynt dat de Maj.t ende den Prince (die des Capp.tyns voornemen den Co-ninck selfs voorgedragen heeft) meer sorge dragen voor de Neder-landers Negotie als hy doet, dit nochtans syn ampt is, ende voor in dienst wel bekent werdt, belasten den Sabandaer onse Negotie uyt aenstaende beter te behartigen, ende sont dadelyck twee aen des Princes factoris, dat sy 't loot ende sappangh sonder eenich tegen-spreecken leveren, ende ons met geenderley onlusten beswaeren souden, met welcke verrichtinge, nae vriendelyck afscheyt nae de logie keerden

Adij 20en ditto sondt den Onderkoopman van Tsum met een prauw ende arbeytsvolck nae de factorie vanden Prince om 't loot t'ont-fangen, gemelten van Tsum 's avonts wederkeerende, verhaelde dat op heden uytwegen niet verricht hadde, alsmen in vierdagen met des Coninckx factoris soude connen doen, op heden arriveert den Engelsen Ambassadeur, tot ontrent een myle aende stadt nae dat het geruchte syner compste lange voor uyt gecomen is

Adij 21en ditto is Anachoda Sanqua Chincheuw op 4en Martij passado met syne Joncke uyt Chincheuw hier verschenen is, afscheyt ende een pasceduele om nae Chincheuw te navigeeren comen versoecken, wy hadden veel reden met gemelten Anachoda

wegen

Maert 1637 wegen syn aengebrachte carga, als de venditie van dien, item de gedaene Jeixatien, d'anacoda verclaerd in waerheit, dat van syn mit gebrachte waeren 't uytgeven doet nauwelycx geprocedeert, ende geduerende syn aenwesen alhier, over de 60: catty silver ofte 2000: Rlen van d'en 800 aen schenckagie als gerechtigheit gegaerteert heeft, wyders dat mit 't veel vuelings vertreck der Chineesche Joncken alles in China tot lagen prys draelen sal, soo dat hem duckt voor een slechte voyagie, echter connen niet anders vermercken ofte gesegde anacoda is voornemens met aenstaende weder herwaerts te keeren, 't welck den tyt leeren zal, wy informeerden ons opt scherpste van zyne ladinge ende vernamen dat syne carga ten principaelen bestondt uyt volgende coopmanschappen

2600: picol sappanghout . .
150: a 160: picol loot . . } alles uyt Chinincx factorie gecocht
8: a 10: picol gommelacca
40: a 50: picol Elephantstanden

Wy verleenden hem een pascedulle ende missive nevens copie van voorige aen d' Ed. Hr. Joan vander Burgh, met recommandatie dat hy de selve in China commende doch spoedich voort senden wilde, 't welck hy belooft ende aengenomen heeft ende scheyden met groot genoegen

Adi 22 Ditto verstonden uyt loopende geruchten, datter twee schepen mit Batt. op de Barre van Siam gearriveert, ende dat de brieven der Camniers van Banckock aen Berquelange gebracht waeren, wy sonden op staende voet tenhuyse van syn Ed. ende waerheit te vernemen Berkelangers volck deden d'onse cont, hoe syn Ed. op heden voordag naer Banckedang de riviere nederwaerts gevaeren, die Banckocksche Camniers gerescontreert was, daer uyt sy sulcx verstaen, ende de brieven van Syn Hoog. Gouverneur adaer, aen ockon pyradt (synde syn Edts adjunct) gesonden met geordonneert hadde, dat gedte mette pyradt sulcx den coninck condigen soude wy waeren hy boobsten verheugt maer alsoo d'overladen aen Banckock moesten vertoeven tot dat een ~~[illegible]~~ twaa totlicentie om op te comen aldaer gesonden wiert, waer door de brieven van d' Ed. Hr. Admirael voor haer versekeninge niet conden becomen, sonder den assistent Daniel Jacobsz mit een snedig praumken naer Banckock mitsent

een

Meij A.o 1637 een briefken, ende Order aende gearriveerde Overhooffden, dat sij sijn Ed.t
Missiven aengemelten assistent souden overgeven, tegens den avondt
keerde voornoemde Daniel weder in de logie, verhaelende ons dat de Ca-
nonniers aen Bancouqa hem niet wilden laeten passeeren, sonder
traa maer alsoo wij 't hoochnoodich oordeelden dat sijn Ed.ts ordre spoedich
ons toecomen mocht sonden hem ter middernacht andermael de riviere
nederswaerts, met last dat hij sluypende 't Canon soude trachten te
passeeren, om sijn reijs spoedich naer Bancocq te vorderen, des
avonts is den Sabandaer ende Tolcken door Berckelangh (die laet
van Banckedang quam) in de logie gesonden, sonden ons aen,
dat sijn Ed.t over de compste der scheepen, opt hoochste verblijdt was
Item soo wij meer saffangh ofte loot uijt des Coninckx ofte des Princes
factorie begeerden, sijn Ma.ts gunst, ende Berckelanghs hulpe
voor ons open stondt, wij antwoorden dat sulcx sijn Ed.t onsent,
halen reverentelijck sonder bedancken voorn.e aenbiedende hulpe
dat wij van sulcx noch geen eijsch doen conden, voor ende aleer d'Ed.e
H.r Generaels ordre hadden, met welcke antwoorde den sabandaer
ende Tolcken ontrent middernacht seer vernoecht gescheijden sijn

Adij 23 ditto smorgens vroech sijn tot Berckelangh gegaen, sijn
Ed.t thoonde hem over d'arrive der scheepen seer vernoecht, en behandichde
ons een briefken dat S.r vander Linden aen Bancocq geschreven
ende met de Canonniers opgesonden hadde, waeruijt wij slechtelijck d'ar-
rive der twee scheepen, Petten ende den Otter verstonden, wij
stelden sijn Ed.t voor de verachteringe die onse Negotie leeden, door
de vreemde costuijmen, dat de vaertuijgen aen Bancocq tegens
gewoonte mosten tardeeren, dat sijn Ed.t doch bij den Coninck gelieffde
te versorgen, die quade costuijmen vernietight wierden, ende Comp.s
Negotie sijn liber vrije loop hebben mochten, Item dat de lange versochte
traa om Barcken af te senden ons in spoedich toe comen mochte
Berckelangh antwoorde seer vrundelijck ick hebbe voor
lange wel geconsidereert, dat 't vertreck uwer scheepen door deese
costuijmen soude vrachteren, nochtans ist een oudewe wet, ende

de welke

Mey A° 1637 de wille des Coninckx, maer om ick de veranderinge sulcks vergenoegen niet

gesien hebbe, can't met fundament syn Mat.e voordragen, dat coopeinden

soo niet aen vorsten mogen gebonden syn, ende sal uwe menichvuldige

clachten daer by voegen, op dat de Mat.e (die u seer genegen is)

daer door te beter bewegelt mach werden, den traeg ende alles tgunt

gy verders tot spoedige depesche uwer schepen van noode hebt, sal ick

in haest versorgen, verlaet u daer op, syn Ed.e bedanckede de toeseg

en trag dat met de gecomene Overheden, met hun vaertuygen

van Banckock mochten herwaerts comen, ende sochten ernstig

dat sylieden den selven in haest souden afsenden, Op heden begonnen

saffanghout in Barcken te schepen, alsoo wy opinieerden, dat

de geariveerde schepen ons toegecomen waeren om met den eersten

naer Japan te depescheeren

Adij 24:en ditto is 't van tsum met draeyers ende arbeits volck

gegaen om saffanghout vanden Prince te wegen, maer wiert

door de brandende gierigheit der factoors met gewin uytgestelt

dat den Caniy van Opra Clabisit factoor des Coninckx daer presint

most syn, wy mercken wel dat het deses onrsuchtige fieren te

doen was, om van yder 100: picol een taye silver te hebben, gelyck

wy doorgaens aen Clabisit betalen moeten, soo dat wy hoe langer

hoe beter vernemen, dat noch voorspraeck van Coninck, Prince

ofte Berckelangh in geenderleen worden can, wanneer de

middel hant gesloten blyft.

Adij 25:en ditto syn naer veel cavilatien ende contestatien met wegen

vant saffanghout geraeckt, als voren betalende alle gerechticheit

gelyck aen Coninckx dienaers moeten doen, die wy gaerne hadden

geexcuseert, Op heden wiert den Aetsjinsen Ambassadeur met groote

pracht, ende gevolch van prauwen in getal, ende 't hoff gebracht

om den brieff (die op een gout bladt geschreven is) te translateeren

't hoff was binnen met Elephanten ende gewapende soldaten

beset, alle de grootste Mandorijns met hun beste gewaet ende gout

crownen verciert, de minders saten op Elephanten ende te paert,

soo dat deese inhaelinge soo prachtich geweest is, als ick tot heden

gesien

Meij Ao. 1637

tuden immiraenwesen in siam gevoert wordende gesien hebben, den tenuer des briefs was gemenght met veel hoofsche complementos ende heydensche lof,, tuijterijen, doch was 't principaelste dat den Heer den Bonsche met oorlooge drenght waer door gemelten Bonsche, ofte coninck van Aeyn verschrickt is, ende assistentie vanden Siammer versoeckt, ick meene dat de Mayt ende syne verwijfde Mandorijns daer immer soo veel toe resolveren sullen, als om Patanij dat hunne subjecten syn hulpe te bewysen, des nachts verschijnt hier weder den Assistent Daniel Jacobsz sonder brie,, ven bracht tydinge dat aen Banckock een boot met hollanders gemant geweest, doch dat de selve nae weynich verblyfs, tegens danck der canoniers weder naer boort gevaren was, wy sonden gemelten Da,, niel op staende voet met een brief aen Sr. vander Tsanen de rivier nederwaerts, waer mede hem duydelyck adviseerden, ende aenwesen de verachteringe die 's Compies. schepen door syn ontydige vertrec,, kinge stonden te lyden, item in wat gevaer hy ons alle, ende sich selve gestelt hadde

Adij 26en ditto voordage gingen tot Berckelangh om te voorcomen dat d'ondingende Banckockse canoniers geen ontydige clachten tegens ons voor syn Edt. souden uytspouwen, wy verhaelden syn Edt. int breede hoe een prauwken aen Banckock gesonden hadden, omme brieven van d'Edle Sr. Sandrael, ende dat d'onse daer comende bevonden, 't hollantse vaertuych weder naer boordt gekeert, sulcx apparent door 't gewoone onredelyck tractement der canoniers, als nieuwe verheerde costuymen was, want dat d'onse niet gewent waren aen Banckock te verbeyden, dat door soodanige ophoudinge, grote onlusten stonden te rysen, versochten seer ernstelyck, dat syn Edt. die hatelycke oeffen doch vernietigen, ende ons de noodige trac versorgen wilde. Berckelangh antwoorde hy doet seer wel dat u we clachten voor de comptie der canoniers doet, want die boosewichten souden om haer vuyle schoon te maecken apparent de nieuwe geru,, mene hollanders met onwaerheden becladdet hebben soo syn zoo,, men sal onpartydich alles oft nauwste inquireren, ende ingeval sy de uwe eenich leet gedaen hebben, oft hoochste aen haer wrecken

u clachten

Maert A°. 1637

u clachten hebbe ick menichwerf gehoort ende ter herten genomen
ick sal alles remedieeren hebt maer eenen tijt patientie, wanneer
d'overheden der gecomene schepen boven comen, brengt haer voor mij
als dan dan salle ick haer hardance afvragen, ende die misschien
uwe clachtige versoecken den Coninck voordraegen, d'order tot de tra-
sene sijn Ed.t hebbe aen Oprae Tsiducka dan senden, laet de Tolcky
dienaer voirderen, wij hadden verders met sijn Ed.t vele familiari
discoursen, wegen den Nederlantschen staet in Indien, ende naer
t'eyndigen onser reden scheyden seer vrundlyck

Adij 27en ditto ontrent den middach is schipper Clock, ende den
onderCoopman vander Hagen inne loge verscheenen, behandich
den ons brieven ende bygevoechde papieren van d'Ed.le H.r Directeur
Generael, Insgelijcx van H.r de Vogel uijt Jamby uijt welcke
schriften wij onder ander verstonden t'vertreck van d'Ed.le heer
Gouverneur Generael naer Amboina, ende dat ons met
den Otter uijt Batt.a een prosper Cargasoen bestaende meest
in contanten monteerende f 22031:13:- ende uijt Jamby ontrent
600 picol lichten peper costende f 1733:2:8: toegebracht wiert
d'Almogende sij gelooft dat eenich ontset becoomen, want behalven
dat in groote schulden steecken, is onse Cassa bij naeleding ende
tot dagelijcxsen Incoop van dienstige waeren voor Japan noch vele
noodich hebben. des naemiddachs deden den Raet onder anderen
comen, ende hebben in des selfs vergaderinge sijn Ed.ts order wegen
t'versenden der schepen wetten, ende den Otter bij lecture der Missi,
ve de vrunden gecommuniceert, ende eenerleiden voorgehouden wat
quantiteyt sappanghout (behalven n.o cabessa voor Tayouan) herte,
vellen, Bennen D.os Rochvellen, agaerhout, Cocquis oleys, Bor-
boria etc. wij voor Japan in voorraet ende gereet hadden, ende
n.o venen n.e feyt den Otter binnen de rivier tot aen Bancock
gecomen was, wetten groote quantiteyt peper in haders, ofte niet
geraetsaem soude sijn, wij den Otter met sappanghout, Rochvellen
ende voorts d'ander gerede waren voor af depescheeren, wetten mid-
delertijt van d'Inlantsche peper te ontlasten, twee dunsent

picol

Mey A°. 1637 picol sappanghout om onder int schip te stuwen toegestaen, ende tot den
25e offte uyterlyck ulto vanden aenstaenden maent eenen vertoeven
naer de Hertevellen, die tegens dien tyt verwachten, de welcke tegenwoor,,
dich door verscheyde toevallen, noch niet meer als ontrent 45: @: stx hier,,
te vellen in loco syn, ende ons hoope gegeven werdt voor den ge,,
noemden tyt noch wel 10 a 15: @: stucx sullen neder coomen, welck
voorstel, nevens meer andere saecken bij den Raet gesamentlyck ge,,
approbeert wordt, sulcx bij de resolutie in dato deses daer van synde
breeder blyckt ——

Adij 28en ditto deden twee groote barcken met gemieren ende dacken
toe maecken, met voornemen deselve met sappangh naer Patten te
senden, ende den lichten peper in do. barcken herwaerts te laeten
coomen, ontrent middach bequamen den langh verwachten twee daer
met de last barcken de riviere nederwaerts mochten vorderen wel hadden
garne gesien dat tegens den avont eenige nederwaerts gedreven hadden
maer den stynen suyden wint waest belet wandien, op heden hebben
de gesanten van Queda audientie gehadt ende vanden Coninck aff,,
scheyt becoomen, hadden is toegestaen dat sij eenich geschut tot de,,
fortie van haer stadt tegen den Atcheynder ende Patanyer mogen
vervoeren, waer mede sij seer verheught syn ——

Adij 29en ditto syn de Japanse coopluyden met haer gehuurde vaer,,
tuyghs de riviere nederwaerts gedreven, voornemens synde haere voya,,
gie opt spoedichste naer Tanckingh te voirderen, de ladinge van dit
vaertuygh bestont in 100: picol sappanghout ende ontrent 10: duysent
stucx Hertevellen, met gemelte vaertuygh syn eenige Mooren die in
Maert passado van daer herwaerts gecoomen syn, weder derrewaerts
gekeert omme haere uytstaende schulden te innen, maer door dien
do. vaertuygh sonder stuerman vertreckt, loopen mijns oordeels groot
perickel in haere te doene reyse —. Op heden hebben 2000: pl
sappanghout tot ladinge voor den Otter de riviere nederwaerts gesou,,
den, ontrent den avont depescheerden den Otters boot, met victualie
ende verversinge naer Bancock, met order dat schipper Cryn
de gerechte helft vant gewin afsonder, aen de boot van Patten,

op des

Meij a°. 1637 op des selfs verseckeringe aen Banckock souden overgeven, verders dat de twee kisten gelt ons opt spoedichste in goede verseeckeringe mochten toecomen

adij 30en ditto becomen d'adjuncten vanden Achijnsen Ambassadeur audientie voor den Coninck gehadt, ende naer ons int secreet gecommuniceert wiert sijn de selve niet als met bequame vrundtschap bejegent, op heden waeren wacker besich met het toerusten der Barcken ende prepareeren alles tot een spoedich afscheepinge

adij ult.° ditto sonden opt aenraeden van schipper Cleck ende vander Laenen noch 400: picol sappanghout tot ladinge voorden Otter nae Banckock, hoewel grootelijcx twijfelen, offe 't schipsruijm soo groot was, als sij ons voorgaven, verders waeren wacker besich met 't afwinden der Rochwelly, ende scheepen van sappanghout voode feijnt petten

adij 1en Junij sijn met schipper Cleck ende Sr. vander Laenen neffens een propper geschenck tot Berckelangh gegaen, want door dien sijn Ed.t met hooftsche saecken gemolesteert ende indisponeert geweest was, hadde ons niet eer acces cunnen vergunnen, sijne Ed.t bejegenden ons jnstermaeten vrundelijck, hadde met Cleck ende vander Laenen veel familiaere praet, vragende 't vertreck van d'Hr. Gouvern.r naer Amboijna de gesontheijt ende welvaert vande Hrn. Raedts van Indien de gelegenth.t der stadt Batta. als oock 't gepasseerde op hunne herwaerts reijse, vraechde seer scherpelijck offe de joncke Batt.a voor haer vertreck niet gearriveert was, doch wiert door voorn. noemde vrunden op alle sijn Ed.ts propositien, modestelijck ende veel ten propooste geantwoordt, eijntelijck stelden wij sijn Ed.t voor de gedaene beloften, namentlijck dat hij op de comste der Over., hadden de quaeme costuijme vant ophouden der boots aen Banckock soude trachten te vernietigen. Berckelangh antwoorde ick sal Sr. naester gelegentheijt mijn beloften volvoeren int procureren voor den Coninck, maer 't effect can ick u niet verseeckeren want dat moet vande Mat. comen, wij repliceerden sulcx wel te weten, verders vraechden sijn Ed.t offe genoemde overheden

voor de

Junio Ao. 1637 voorn: Compe. ofte haere persoonen yets aenm: comende te versoecken hadden, sy wilden in alles haer helper syn, daer op antwoorden, dat wy ons wegens des Ma.ts gunst verhooght hielden de presentatie van syn Ed.t voor dat aennemen, ende jegenwoordich niet als een spoedige depesche der gearriveerde schepen versochten, sulcx wy oock hoopten door syn Ed.ts faveur t'erlangen, waer mede afscheyt versochten ende keerden naer de logie.

Adij 2e ditto is schipper Cleck met 't schuytie van Vetten naer boort gevaeren, tegens den avont verscheen hier de boot vanden Otter, bracht de twee kisten gelt ende provisien uyt Batt.a gesonden voort comptoir alhier opgehaelt syn (naer scherp dingens) met Sytongh, Omon, wytsit Bassa, Voet, Pagna ende Mr. Catryn geaccordeert, dat sy met den anderen 100: lasten rys aent comptoir alhier sullen leveren binnen 10 a 12: dagen uytterlyck a 9: tael ydere lasten, 't welck tot verwonderinge, by een goet gewas seer dier is.

Adij 3e ditto syn (naer veel dingens) met Tjaen Croa, sy sommaridt ende ander Munters geaccordeert, wegen den wissel der Ryxdaelders te rabatten 4 7½: voor een catty siamse munte, daer de Munters thoon, den groot misnoegen om dat geen 4 ?: d.o voor een catty (gelyck voordesen gehadt hebben) wilden laeten volgen, ophaelden sonden den sabandaer Oloangh Sriut, ende Coecken tot Berckelangh, om syn Ed.t de memorie van ons voorich versoeck te vernieuwen, ende een traen te wilderen, daer mede den Otter vertrecken mochte. den sabandaer ende Coecken brachten tot antwoort dat Berckelangh haer versoeck wegens Croa, voor een fabel aengenomen, ende gesustineert hadde, niet mogelyck waer 't schip tot vertreck gereet wesen conde, verhaelden mede den anderen gat gehouden, dat ick op morgen 't versoeck aen Berckelangh selfs soude doen, om syn Ed.t de waerheyt te doen gevoelen.

Adij 4e ditto des smorgens voor 't rysen der sonne syn met den sabandaer ende Coecken tot Berckelangh gegaen, stelde syn Ed.t modestelyck voor hoe 't schip aen Bancka volladen

ende tot

Junij A° 1637 ende tot vertreck gereet waes, versocht dat syn Ed.t ons treck gelieffde te versorgen, item licentie dat ick persoonlyck mocht afgaen, om 't schip te depescheren, doch hoe seyne Bercklangh 't syn immers soo weijnige dagen dat de schepen gearriveert syn, d'overgaeden hebben over vier dagen op haer compste hier bij mij geweest hoe ist mogelyck dat 't schip volladen ende gereet is, 'k en geloof immers niet geen van myne hulpe treyffeert, dat ick in langh schepen houden zal, wanneer 't schip gereet is sal geen wachten nae treck syn, wy persisterden by ons versoeck, ende bidden staende dat 't schip vertrecken conde wanneer maer treck hadden, daer syn Ed.t op antwoorden, seyde het soo is, sal u treck versorgen, ende in voordere versoecken den Coninck oock voorstellen, wy bedanckten syn Ed.t in namen afscheyt, op heden sonden den Otters boot, met victualie ende eenige houtwercken weder nae boort

Adij 5.e ditto sonden 2450: picol sappanghout, in verscheyde 30 siamse als peguse prauwen de riviere nederwaerts, tot Ladinge vande fleuyt Petten, onder dese prauwen waes een d° met eendach eenige geniere toegerust, om den lichten peper door met [illegible] te brengen, item met de Barcke Groeswyck tot carga voor den Otter, 't voegende te worden

25: picol sappanghout tot eengemier onder mijn prauwe
32000: stx: Rochevellen
500: catty agerhout in 5: cassen
2400: stx: Bereyde Hertevellen in 8: cassen
1000: catty swartlacke in 22: potten
1000: stx: Buffels hoorens
200: potten Cocquis olye

Wy gaven ordre aenden Bercken dat hy nae d'ontlossinge der Bercke syn weg naer Bantiauthia voirderen, aldaer 300: picol sappanghout uijt 4: peguse prauwen over nemen daer mede naer fleuyt Petten varen, ende nae overgevinge des sappanghs soo-veel lichten peper in nemen soude als immer laden conde om d° peper met dese ende voors. Barcke met de minste costy

Bier

Junij A[o] 1637

hier te crygen. Des avonts wiert ick tot Berckelangh geroepen daer verscheenen synde, wiert my 't vergunne door syn Ed[t] aengeseyt te weten

Dat syn Ed[t] op hooren onse claeghtige vertoogen, vergunt ophoudinge vande eerste vaertuygen der arriveerende schepen, den Coninck voor gedraagen, daer by gevoeght, dat uyt myn menighvuldige verstaen, ende selfs wel geconsidereert hadde, die costuymen, de Negotie seer hinderlyck syn ende onheylen uyt souden rysen, want dat Compagnie aen soodanige wetten niet mogen ofte behooren gebonden te syn

Dat de Maj[t] om verscheyde consideratien die schadelycke costuyme vernietight, maer syn Ed[t] belastende myn aen te seggen, dat ick doch sorge dragen soude, d'eerst op comende vaertuygen sonder aenleggen, Banckock ofte andere Canons, niet passeeren maer verklaren wat volck dat syn, van waer sy comen, ende haere naemen behoorlyck aengeven, verders verhaelde Berckelangh met veel lofftuyteryen uyt breede, wetten geneghentheyt dat den Coninck tot de Nederlantsche Natie int generael ende myn persoon hadde, dat syne Maj[t] hadde gesien onse heusche ommeganck, ende daer in opt hooghste vernoeght was &c[a] de wyle de siamsche complementos (die wel in 10: V: woorden sonder eynde daer bestaen) ons bekent syn, naement ooch voor den hooghsten cause aen, ende betaelde syn Ed[t] met gelycke munte. Item dat syne Maj[t] toegestaen hadde ons aen de Abrao vergunt soude werden tot 't vertreck vanden Otter dat syn Ed[t] d'ordre al aen Opraw Tsiduck gesonden, ende daer nevens gecommandeert hadde ons opt spoedighste voort te helpen, dat ick om de depesche want voornoemde schip wel beneden mocht vertrecken, maer soo spoedich alst my gelegen is weder herwaerts keeren soude, hy bedanckten syn Ed[t] voor bewesene beleefdinge ende naemen afscheyt

Adij 6[e] ditto des smorgens vroegh braghten de toelacy den tra[o] tot vertreck vanden Otter wy souden den selven op stroome voort

Junij A° 1637

naer Banckocq, ende schreven aen schipper Jan Dircxz, dat op d'ontfanck onser missive 't ancker lichten, synen wech naer Banckij aenstiren, ende voorts tot ontde Baare vorderen soude, de wyle 't springh ophanden was, wy sonden de tolcken naer Berckelangh om nieuwe ordre voor de canoniers aen Banckock, ende vertelden daer by, dat wy voornemens waeren op morgen af te gaen, de canoniers de voorige ordre af vorderen ende dan een nieuwe behandigen souden, ende soo dij geen andere van syn Ed:e quam, daer niet als groote onlusten uyt stonden te rysen, want ingeval eenich nieuwe vaertuych wert aen d'overheden dan naer onse ordre reguleren souden, ontrent den middach keerden de tolcken inde logie, seyden dat de canoniers van Banckock op heden tot Berckelangh geweest waeren, hun een nieuwe tra gegeven, ende daer neffens by monde lastich belast was geen Hollantsche vaertuygen op te houden, ten ware een naer datum anders bevonden.

Op heden is de boot van Netten om eenige noodichheden bovenende logie gecoomen tegens den avont souden met een peguse praeuwe 't laest vant cargoo vanden Otter ende resterende victualie naer Banckock, ende belasten den Bercker ingeval 't schip vertrocken was, en synen wech opt spoedichste naer Bantiam, ofte ...ia vorderen soude.

Adij 7 ditto naer dat op de voorderen Jacoop van Rochevellen ... vellen, ende voorts ander noodige saecken, als 't pucken van herte vellen &c.a bequame ordre aenden onderkoopman van 't Zum Laden gegeven, ben tegens den avont met een schop praeuwe de riviere nederwaerts gevaeren, om de fluyt den Otter opt spoedichste te depescheeren, de boot van Netten hadde ontrent een ure voor ons afgesonden, maer door den styven sunden wint voirderde die soo weynich dat hem ontrent het Canon voorby voeren.

Adij 8 ditto tegens avont tusschen Banckocq en Bantiam, ...ia gemoete ons den quartiermeester Jan Pieterz die 29:en passado met 1000: picol sappanghout tot ladinge voorden Otter hadden af gesonden, verhaelde ons, hoe den Otter niet meer als 150: picol

sappangh

Junij Ao. 1637 sappangh vande 1000: toegesonden d'e hadde connen bergen, ende dat
hy d'overige 850: picol van Petten gebracht hadde, wy waeren over
dese tydinge, soo wel verwondert als misnoeght, want behoudens
onse voorige sustinue (dat 'tschip soo groot niet was als de Over-
hoofden aengegeven hadden) voorrachtich te syn, ende doordien 't all
soo veel hout afgesonden als Petten noodich hadde, moesten nootsaec-
kelyck groote partye sappangh voorder naer boven voeren, 't welck
niet als risico ende dobbele costen voor de Comp.ie is, wy deden
gemelten quartiermeester met de ledige berckes voorder naer
Bantiauphia keeren, om de 200: picol sappangh die op den 3e. deser
tot ladinge van Petten afgesonden syn, in d'e Berckes over te
scheppen ende daer mede weder boven te varen, wy verstonden
uyt voorn. quartierm.r dat de feunt den otter van Bantiauphia
wel gecomen was, ende desen nacht met de lant wint uytwaerts
tot aende drooghte meenden te syen, weshalven onsen wegh
spoedich vorderden, ende quamen ter middernacht aen Banti-
auphia

Adij 9e. ditto met 't opgaen vanden dach sagen de feunt noch bin-
nen de mont der riviere die vermits d'oostwal te wegeloopen aen
den gront geraeckt was, wy waren met onse scheeps prauwe aenboort
'tgevonden billick misnoegen op de Overhoofden, dat sy ons met ver-
keert aengeven van scheeps ruympte soo geabuseert hadden, ick
ginck selfs int ruym, ende hamers, bevont (soo veel sien conde)
dat alles wel gestuwt, ende overal vol was, weshalven weder
naer Bantiauphia keerde, gaf ordre dat Jan Pietersz. de gesey
200 picol sappangh uyt de Peguse prauwen lichten, ende daer
mede ten spoedichste weder naer boven vaeren soude, de Berckes
Groobwyck sont ledich mede de feunt Petten, om den lichter Pieter
te halen, ende door dien Petten nu reets 1600: p.s sappangh ±
aenboort hadde, ooc voor dat vanden Pieter ontlost was, geen
meer soude connen bergen, belaste de twee siamse Berckiens
die noch met 200: picol gelaeden waeren, tot onse naeder ordre

aen

aen Bantjiauphia te vertrecken met deese vervolginge voor vaeder-
naer den Otter des avonts met de vloet is de fluijt int vaedt geraeckt
maer alsoo de lant wint flauwelyck doorvoer, conde niet vorder
als tot tegens de drooghte coomen

Adij 10en. ditto ontrent den middach is een siamsche prauwe met lichte
pepper vande fluijt Otter naer de riviere gevaren, des naermid-
dachs is schipper Loeby aenden Otter gecomen, ons verhaelende dat 1600
picol sappanghout overgenomen hadde, ende dat de hout (soo veel ag-
techte stucken geladt) groote plaets int schepes ruijm beslaegh-
tensselve vergaeven, offe de fluijt meer als 2200: picol (behalven
hertevellen ende 't gunt noch stondt te volgen) soude connen laden
wy vonden met den ander cantraim noch 600: picol hout vant gunt
aen Bantjiauphia lont aen de fluijt te senden, ende dat d'ander
Barcke met de resterende 400: dittos souden laeten vertrecken,
tot dat de fluijt de hertevellen &c:a ingenomen heeft, om de over-
ge ruijmpte als dan met sappangh te vullen, des avonts raeckte
over de drooghte, maer doordien de lant wint flauwelyck door
woeij, ende hoe langer hoe meer schrapten, conden ter gewenschte
reede niet comen, maer soo haest de fluijt over was moesten anckeren

Adij 11en: ditto, woeijt hart uijt de zuijdelijcker hant, soodat niet raedt,
saeme vaet anckers te lichten, ondertusschen liet de Connoissementen ende
ende reeckeninge van oncosten teeckenen, firmeerde en sloot
mijn advysen aen d'E: president Coeckebacker behandichde de
schipper d'Overhoofden vant schip, benefffens hunne instructie, ende
hadde geerne naer lant gevaeren, maer doordien de zee soo hol
aenschoot, wiert mij geraeden tot morgen te vertoeven

Adij 12en: ditto ontrent den middach, is de Boot van Pettij Jurgo,
lyck de Barcke Loosdunck met pepper geladen, naer de ri-
viere geseijlt, wy hadden een van beyden geerne aen boort gehadt
op dat daer mit aen lant hadde mogen vaeren, maer 't scheijn
dat ons baecken niet gesien wiert, verhaelde naer vriendelyck
afscheijt mijne vrunden met de schepes boot naer lant voer

naerdat

Junij A° 1637 naer dat ontrenten myl vant schip varen begonnen wint met harden
regen uyt 't lant te waeyen, ende dat met sulcke buyen dat twee distincte
reysen in groot perickel van met de boot om te geraecken waeren, met
sonnen ondergangh arriveerden aen Banckaupshio, ick sondt de boot
datelyck weder nae boort, transporteerende my by de Canoniers, recom,
mandeerde haerlieden 't spoedich largeeren onser Berckie, ende waer,
naer de schepen ter reede verspanen, dat sylieden de eerste waer,
tingen doch niet sonder ophouden naer dat ick hun een presente ver,
eeringe hadde gedaen, schenen met groote vrientschap, ick belaste
een vande Berchiers die met saffangh geladen lagh dat hy op mor,
gen uyt scheen sonde, bevoegh den ander noch enige daegen binnen
de riviere te vertoeven, ende bestondt met de schep praeuwe de riviere
opwaerts nae de stadt Iudia te vaeren

Adij 13en ditto des morgens arriveerde aen Banckock, ick ver,
voechde mij bij de Canoniers ende vraechde nae de nieuwe ordre van
Berckelange, waer mit haer belast wiert geen Hollantsche vaertuygen
meer op te houden, de Collecteurs verclaerde van geen nieuw mandaet
te weten, hier bevonden onse sustinue waerachtich, eenemente ick dat
door den Sabandaer ende Celekin bedrogen syn die ons wys gemaect
hadden dat alles beschickt was, naer dat wy ruym een tyt met den
anderen int minne hadden gediscoureert nam afscheit, ende voer de
riviere opwaerts. des nachts (met groote moeyte) ontmoetede ons
de Bercke Eatlons, die door den Onderkoopman van Tzum met
37000: stx: Hertevellen 120: picol cambodiasche Rootjens, ende
1000: stx: Buffels hoorns op 11en dezer tot ladinge voor Patten
af gesonden was

Adij 14en ditto des namiddachs arriveerde ons logie daer (Godt
sij loff) alles in goeden stant vont, den Onderkoopman van Tzum
verhaelende, dat 't sedert ons afwesen nauwelycx een herte ofte koeye
vel ingecoomen was, welcke tydinge met verwonderinge drouffheit
aenhoorden des avonts is de Siamse Bercke met peper voor de logie
gecomen die wy met ons eygen volck des nachts meest deden ontlossen, ende
voor de siammers secreet te houden dat de quantiteyt soo groot is

Juny Aº 1637 **Adij 15en ditto** liet door den sabandaer ende toecken, 't vertreck van
Otter ende mijn verder compste vraegen, ende dede daer by vragen
dat de canoniers aen Bancocq noch geen ander order van syne Ed:t
vernoomen hadden, dat wij dagelycx meer scheepen uyt Batt:a wachtig
verclaerde vaertingen, immer als de voorige, aen Bancocq souden
moeten vertoeven, dat syne Ed:t doch geliefde te versorgen den minsten
tram, mochte afgesonden werden, op dat wij niet meer verachteringe
quamen te lyden, des avonts quam den Coleck Omon ...-sit
Bassa inde Logie ons rapporterende hoe syn met den sabandaer
't gunt hun belast was, den Berckelangh voorgedragen hadden
dat syne Ed:t vergunt 't spoedich vertreck vant schip ende mijne com-
ste vernoecht was. Item dat hij den Secretaris over syn slofheyt
ende baersicht daer over bekeven, ende belast hadde, dat hij de tra-
op morgen vroech gereet maecken soude, dat de selve in spoet
mocht afgesonden werden

Adij 16en ditto is schipper Clerck met 't schuytien van Otter inde
Logie gecomen verhaelende ons dat hun de 600: picols sappanghout
over genomen hadde, soo dat nu in alles 2200: picol hout inne-
scheept is, seyde dat den Otter op 12en des nachts met een noort-
westen wint vande Baer vertrocken is, ende soo goeden voort-
ganck hadde, dat smorgens al uyt gesicht was, wij waeren over
dese tydinge van herten verblijt met hope dat Godt de heere
hun voorder geleyden sal.

Adij 17en ditto arriveert de Bercke Croosvenck met de resteren-
lichten peper, die wij als de voorige deden lossen, op haer is den
Chinesen Amacqua Tacinqua die op 4: april passado hier geschreven
is, affscheyt neffens een pascedue commen verwerven, wij hebbende
hem een pascedue, ende behandichden hem een Missive aen d'E:e
Gouverneur vander Burgh, verclaerde niet uyt Briefcoert te
sien is, mae wij uyt gemelten Amacqua vernaemen, bestondt de
ladinge deser Joncke uyt naervolgende te weten

3:0: picol sappanghout
100: baer swarte peper a 40: R:s vande do Baer
50: a 60: p:s Elephants tanden van differenten prys
100: a 120: picol Siams Loot

voorts

Junij Ao. 1637

voorts ander eenicheden &c. d'Anachoda claechden seer over de Siamse onredelijckheden, echter schenen wel t'inclineren om t'aenstaende saysoen weder herwaerts te keeren

Adij 18en ditto heeft d'Ambassadeur van Pegu, audientie voorden Coninck gehadt, syne met gebrachte schenckagie heeft hy aen Zyne Mat.t overgelevert, wat ontrent 1600: Realen van 8en waerdich, ende bestondt in een peguns swaert, costelijck geciert ende getoomt, voorts eenige robynen, ende andere costelijcke steenen, des Ambassadeurs mondelijck versoeck quadreerde ten principaelen, met den tenuer syner met gebrachte Missive, doch by den Siamsche Coninck wiert bedecktelijck geantwoort, want syne Mat.t heeft voorlange met den Prince syn Broeder, ende voordere secrete Raaden geheym gehouden, ende is in haer vergaderinge overwogen, dat Ava, ende Bonsca, twee aenpalende landen syn, daer Siam verre van gelegen is, dat dit versoeck wel een doorsteecken werck mochte wesen, om Siam van crijchsmacht t'ontblooten, ende haer gesamentlijck op't swackste t'overvallen, welckeen in desen minen Raadt gaet gevonden is, datmen gemelten Ambassadeur onder schyn van vrientschap hier ruymen tyt sal doen verblyven, om middeler tyt 't syn door heymelijcke posten ofte anders te becomen wat van des Avas fergement, ende oorloge geworden sal, ende soo den Ava den crych meent, ende de Mat.t hier dan resolveert om assistentie te doen, 't Siams crychsvolck in cleen getal niet verder als tot aende grensen van Pegu trecken sal, met order wanneer de Bonsca te swack valt, als dan hun hulpe presteeren sullen, in somma de Siammers hebben een goet gesint, om als Sardanapalus onder hunne concubynen te blyven

Adij 19en ditto is den Quedaschen gesant met syn vaertuych de rivier nederwaerts gevaren, heeft syn saecken alhier in effect verricht, en syn hun op claechtige versoecken eenige stucken geschuts meede gegeven om de selve syne principaelen te behandigen op dat hun lant tegen d'Atchynder ofte Malanger deffenderen mogen

Adij 20en do.

Junij A° 1637 Adij 20en ditto is schipper Clock met syn schuijtien weder naer boven gevaren,
wij gaven gemelten Clock een Missive aen d'overheden die ter rade mog-
ten verschynen, daer met hun adviseerden, dat syluiden met 't vaertuijge
van Potten onbekent souden opcomen, sonder eenich Canon aen te doen,
om niet op gehouden te werden, op dat de brieven van d'Ed: Heer
Generael ons in spoet mochten toecomen, want hoewel Borcke-
langh de quade costuyme van 't ophouden der vaertuijgen aen Ban-
kock bij den Coninck vermidt heeft, ende aen syn secretaris belast heeft
dat hij van sulcx een brieve schryven, ende onse Tolcken behandigen
offe selfs naer Bankocq schicken soude, comen echter soo veel door
de traecheijt der Tolcken, als de ongemeenen baetsucht van gemel-
ten secretaris sulcx niet verwerven, waer tegen geen ander re-
medie is als patientich te syn

Adij 21en ditto syn eenige Portugesche Mesticen met hertevellen uijt
de provintien van Poucelouck ende Camphin nedergecomen,
die van in November ende December passado, met cleene somma
gelts derwaerts gesonden, ende voor twee maenden al weder
verwacht hebben, brachten ontrent 1: m: stx: vellen, wij hadden vij
gesinde Mesticos ende haer mede mackers (die noch staen te
volgen) wel 12: a 15: m: stx: vellen verwacht doch becomen niet dan
excusen, yder verclaert dat 't reecken van den wittes Elephant,
ende dat 't geruchte onder de man is, 't Hollants schip uijt Japan niet
gecomen, ende geen gelt by 't Compt° is, de waere beletselen
desen Jaere soo weijnich vellen vergadert syn, de welcke dan niet
veel vellen van binnen mede te brengen hebben, naeme voor
die noch ongebonden syn, in haest te doen packen ende de Jonckt
Petten met den eersten te versenden

Adij 22en ditto des morgens met ryseender sonne, verschynt den
Onderkoopman Jan de Waert, comt met 't schuijtien van Potten, nevens
schipper Clock van Banckauphie herwaerts, bracht ons de brieven
van d'Ed: Hr Directeur Generael, verhaelende ons dat met 't Jacht
schip Warop uijt Batt: herwaerts gesonden, en op 20en dieses op
de Bhaere voor Siam gearriveert was, naer lecture van syn

Ed:e

Junij a[o] 1637

Ed[ts] Missive dat den Raet by den ander comen, communiceerende den,
den syn Ed[ts] ordre aen Wademmtenyck. Dat ingevalle den Otter, nessens potten
te cleen geoordeelt wiert, om 't Japans Cargasoen te vervoeren, Karop
in plaetse vanden Otter moest gebruyckt werden, ende dat wy d[e] Otter
naer Tayouan souden senden, maer alsoo den Otter al voor 10: daegen
naer Japan vertrocken was, conde geen veranderinge geschieden
wonderde hebben de vrunden ontcent in wat maniere syn Ed[t] ordon,
neerde dat met Karop laeden, ende naer Tayouan versenden souden
verhaelende wat Coopmanschappen nochbu 't Comptoir resteerde Wademmtenyck

3500: picol sappanghout
606: picol siams Loot
850: catty agerhout
130: stx: quiaty Balcken
200: stx: quiaty planken soo corte als lange
100: potten Lacquet oly ende eenige cleenigheden tot monsters

Daerbenessens hebbe hun de factuere getoont met wat ladinge Karop
a[o] passado van hier naer Japan vertrocken is, ende voirdere d'opinie
insonderheyt van Schipper Cloeck, ende g[e]de waert of Karop met bovengestaende Coopmanschappen (exceptie Balcken) oock bequaemlyck gelaeden souden syn, sy sustineerden dat noch ladinge ruympte souden over
blyven, soo dat met den anderen goet vonden, noch 80: stx: quiaty balcken daer by te voegen, den Schipper van Karop ons advys aen schryven souden, ende soo hy met ons accordeerde, met de fenyt tot binnen de mont ende west cant der riviere comen soude, om de Balcken
opt gevoechelyxste sonder perijckel in te nemen, ende in haest
selfs eens herwaerts coomen, om met den anderen volcomen raet
te houden, wy deden de Tolcken comen, verhaelende hoe dat noch een
schip uyt Batt[a] gearriveert was, ende dat daer eenige siammers
(die met Comp[ts] schepen vant Quet in Batt[a] gebracht syn) daer
met herwaerts quamen, doch dat door haer verwaerloosde traecheyt
de boot als vooren in Banckock opgehouden wiert, de Tolcken
sochten hun t' ontschuldigen met belastinge van Berckelanghs
secretaris, naemen aen syn Ed[t] d'arrivo vant schip te condigen
ende te versorgen dat de Craa voor de Canoniers aen Banckoq

in haest

Junij Ao. 1637 in haest souden afgesonden werden, des avonts sondt een prauwken met een
Missive aenden schipper van Warop, de riviere nederwaerts, ende recom-
mandeeren onder ander, dat hy de Boot aen Banckock niet laeten
vertoeven, maer in spoet daer met boven comen want 't gunt daer in
sprunten moeste, niet 't onse maer tot last der Tolcken comen souden
om deden de eijsden (daer met gecontracteert hadden tot eeninge van
rijs) aenseggen, dat sy met 't stooten van padij niet voort varen souden
want dat wy met dit schip geen rijs dachten te versenden, daer yder
in verwondert scheen te syn

Adij 23en ditto, begonnen hout ende sappangh in Bercken te scheepen
tot ladinge voor Warop, waren wacker besich met 't afbinden
der hertes, ende Rochevellen, ende begonnen de Bercke [?]
met de [?] vellen oock te laden, nae den middagh synde Tolcken
inde Logie gecomen verhaelende hoe sy onse soecken by den Ber-
kelangh verrecht, hoe syn Ed. den Coninck d'arrive vant schip (en
syn Mayts volck) geconditieert hadden, dat de Mayt. oft hooghste gecon-
tenteert, ende langer hoe meer verhoocht was, over den [?]
ommegangh der Nederlantsche Natie int generael, oock d'Ed.
Hr. Generaels opreghte genegentheyt, tot onderhoudinge van vrun-
schap seer exalteerde, ende daer by gevoeght hadde, de [?] schouts
eenne van [?] syn presens waerdich, om dat sy soo rechtvaerdigh
rapporten van mynne sincere genegentheyt aen d'Ed. Hr. Generael
doen, waer door de vrientschap ter weder syden bestendich blyft
oock versochte dat sy beyden, ten minsten een van hun tween in myn
lant tot aent eynde haerer volbrachten tyt mochten blyven, voorts
naer andere redenen gehouden, geviert met de Siamsche hofschen
staets, eyndelyck verhaelde ons den Tolck Wyt-sit-Basser, dat hy
met voorweten des Conincx vanden Berckelangh gecommit,
geweest was, nae 't gecomen schip te gaen, om de Siammers
met haere bagagie (daer onder veel Conincx goederen syn) op te
haelen, versocht dat hem een recommandatie aen d'overhooft

van 't schip

Junij Ao. 1637

vand[e] schip veure vereenis, op dat alles met de minste perijckel met schepes boot aen lant gebracht, ende ofte afsteecken vant schip eenige stuc- ken geloost mochten werden, ick antwoorde met stemmelijcheijt, dat de siammers een verkeerde inbeeldinge vande Nederlanders hebben, dat sij niet mosten dencken van haer subjecten, ende veelmeer meer sprackes 's haeren dienst bereijt sijn, ende remonstreerde met breede, hoe den coninck door Berckelangs intercessie, de quade costuyme wegens t'ophou- den der vaertuijgen aen Banckocq over 20: dagen al vernietigt hadde ende dat wij van sulcx noch geen acte conden crijgen, niet tegenstaende onse geeerde, ende apparent aenstaende verhinderingen, met la- mentabile clachten menichwerf versocht hadden, dat ick als in 't overgeven vant gecomen schip belast hadde, den Siammer noch niemant van sijn schip tot nader ordre te laten opcomen, ende ingeval sulcken niet besorgden den nodigen tracq sonder eenige oncosten aen Banckock gesonden wiert, den Siammer hem ende boot houden soude, op dat den Coninck ter ooren mocht comen, hoe wij van geseccceert werden, gemelte Tolcks hielden instantelijck aen, om de recommandatie, verclaerden t'versoeck uijt sijn Mayts. name was, doch ick en liet mij niet bewegen, waerom sij onder drogenheijt gescheijden sijn.

Aen 24en ditto eyndichde 't packen ende binden, der herte, en koch- vellen, wij deeden de selve alle mette Barcke Broesewyck laden ende waren voornemens de Barcke tegens den avont naer de Feunt Pattan te senden, 't welck ons door den styven suijden wint belet wiert, naer den middach sijn de Tolcken met den tracq ofte nieuwe ordre voor den Gouverneur van Banckocq inde Logie gecomen, waer met hem belast wiert geen hollantsche vaertuijgen, ontijdich meer op te houden, den Tolck Aput: sit. bassa verhaelde dat hem door Berckelangh belast was de ordere selfs van Banckocq te brengen, ende dan met eenich sijner volck naer 't gearriveerde schip te voeren, versocht dat hem doch

een recommandatie

Junij A.o 1637 en recommandatie vande gouv.r, 't welck ick tot sijn genoegen dede, ende
behandighde hem een nieuwe ordre voor de Canoniers van Banckocq, om
d'overheden van d'eerst opcomende vaertuijgen te vertoonen, waer inne
duijtelyck staedt dat sylieden naer a.o 3: meij verleyde jaer afscheyt
becomende mogen doorgaen, ende hem veel dienstwaerts aenwierdin

Ady 25.en ditto is de schipper van Tarrop met de schepe boot hier ver-
schenen, verhaelde dat den Gouverneur nochte Canoniers van
Banckocq hem niet willen laten passeren maer dat echter op ons
schrijven binnen gecomen was, van derden den Caert andermael
bijden ander comen, communiceerde schipper Cornelis, 't ghunt wij op
22.en de vrunden wegen de ladinge van Tarrop hebben vertoont
gemelten schipper was met clock ende 8.n de Caert van een generael
estimeerde naem, dat de jonck behalven, sappanghout, loot, agiel,
plancken, olye noch 30: stx: balcken, soude connen verwoeren
weshalven apetestant gesinde balcken souden afvoeren, ende op
den ander binden, met voornemen de selve op morgen, de riviere
nederwaerts te senden, wij sonden den Onderstuurman met 't schuijtjen
van Petten dawinck naer Tarrop, om den Opperstuurman te be-
lasten, dat hij met de jonck over de Bhaere comen, ende ter
geordonneerde plaetse setten soude, des avonts sonden de Bercke
Crouswijck de riviere nederwaerts, met de volgende coopmanschap-
pen, om de selve aende jonck Petten te varen, namentlijck

2000: stx: Hertevellen
2000: stx: Rochevellen
2: cassen met Bereyde Hertevellen

Ady 26.en ditto des smorgens sonden met vier last Bercken 't volgende
tot ladinge nae de jonck Tarrop, te vaeren

586: p.s siams loodt, gepackt in rottangh mandekens
1300: p.s sappanghout cabessa
30: stx: Quiaty Balcken in een vlodt

Des avonts hebben de Boot van Tarrop met eenige ververschin-
ge na boort gesonden

Ady 27.en ditto des smorgens met 't begin des daeghs, sonden de

Laeste

Junij A° 1637

laetste goederen tot ladinge voor Netten, mitsgaders eenige victualie en nootelijckheden, naer Bantjiangsia met een pegusse prauwe, met ordere dat den Borequier d'e goederen aen Comp.s Barcke overgeven, omme in gemelte Barcke aen boort gevoert sullen werden

Adij 28en ditto is schipper Clock met een schipprauwe naer boort gevaren, hebben gerecommandeert aen d'en schipper op syne compste aen Bantjiangsia de Barcke van Opslaen (die met 400: picol sappangh daer eenige dagen heeft leggen wachten) met hem in zee te nemen, om naer 't overnemen derselver volck, de ruympte die noch overich wesen mochte, met sappanghout behoorlijck te suppleeren, 't gunt hy met gemelte Barcke mit convoy laeden, aen Barop te senden, ende op alles ordentelijck geeffectueert mocht werden, sonden d'e naert [illegible] Clock, met recommandatie, dat de quantiteit vant sappangh ('t welck van hier niet recht conden weten) met 't montoeren van dien behoorlijck [illegible] factuere (die wy hem mitsgaders onse brieven) op morgen naer boort te senden, souden stellen, des avonts sonden de Barcke [illegible] met 600: picol sappanghout ende 100: stx: quiaty plancken naer de Jacht Barop.

Adij 29en ditto hebben den Assistent Jan Bart met onse advysen aen d'e [illegible] naer de Jacht Netten gesonden, met ernstige bevelen dat hy de quantiteit sappanghout mitsgaders de somma hoe veel 't selve bedroeg, souden [illegible] factuere stellen de cognoissement en [illegible] specificatie van d'oncosten, door d'overheden daer tuschen [illegible] brieven behoorlijck sluyten, ende aen schipper Clock geven souden op dat [illegible] d'e [illegible] mochten toegebracht werden

Adij 30en ditto sonden 1050: picol sappangh naer Barop synde 't laetste vant ladinge (excepto) eenige plancken, die d'e Barcke niet in nemen conde, welcke wy met de boot (die op hem wachten) sullen morgen afsenden

Adij 1en July is de boot van Barop hier gecomen, wy verstonden uyt den onderstuerman, dat de Jacht over de Baarre gecomen, en ter geordonneerde plaetse geanckert lage, dat naer syn estimatie

de Balcke

Julij A° 1637 de Baecken, loot, ende saffang[t] alaen boort ende de schipper met onse mannen doende was.

Adij 2 ditto, syn de rys-empden, daer onder onsen Tolck mede een was, inde Logie gecomen claegende dat geen plaets hadden om den rys op te coopen, ooc toonden sich verwondert, waerom van dien rys niet ontfangen, noch versonden werden, ten respecte den Tolck mede lange daer soude geweest syn, ende in selfs present was, verhaelden int breede 't verklaert geweest dat den Coninck, ende Mandorijns alsoo vanden Nederlantschen staet, ende hoe weygerich syne Ma:t me licentieeren tot uytvoer van rys sich tuymen tot gehouden hadde dat d'Ed: H:r Generael ten deser oorsaeck sonder verkortinge offte discommodatie syne schepen op andere plaetsen sondt, daer d'onse vrundelyck gevoedet, ende de granen van selfs aengeboden werden, soo dat syn Ed:t om den Siamsen rys niet becommert is maer dat door d'ontydige weygeringe des Coninck de vruntschap niet vermeerderen, in somma wy veel seggen ter weder syden belasten wy de leveranten den rys verder te vercoopen, ende soo daer jets aen verlooren, wy in redelyckheit hunne schade souden helpen vergoeden, des avonts sonden de boot van Pitter weder naer boort met 't laetste syner victualie ende een vlodt van 80: quiaty plancken tot carga voor Barop, wy sonden met den stuerman een briefken aenden Quartiermr die de Berckel Grootswyck voert dat hy (wanneer beyde wellen ontlast is) aen Barop vaeren, alle 't ledige waterwerck overneemen, daer mede naer Bancoq, ende met de watten ende schoon water in spoe weder naer boort keeren soude, opdat 't vertreck vant schip (door halen van water met de boot) niet vertraechden.

Adij 3 ditto is ons vanden Tolck Omon Wit-sit-Bassa geïncundiceert dat hy op heden by Berckelangh aen Bambedan geweest, ende met syn Ed:t wegen den staet ende costuymen der Nederlanders seer familiaer gediscoureert, eyndelyck ons gisterdaechsche verhael syn Ed:t oock gedeclareert, ende daer by gevoeght dat wy belast hadden den gecochten rys

alwaert

July Ao. 1637 al waert met schade verder te vanderen, dat Berckelangh opt point
vanden rys aldus hadde geantwoort, namentlycke 't is ons niet onaengen,
nadien dat d'Ed. Hr. Generael sich sonder onsen rys behelpen can, wy
eene verstaen met genoegen, dat syn Ed. niet voornemens is rys uyt Siam te
trecken, want de vogels 't lant vol duerte is, soude den uytvoer der granen
den prys noch verswaeren, dat tot last veeler arme menschen coomen soude,
doch soo syn Ed. in Batta. den rys noodich hadde, ick soude op redelyck
versoecken by syn Mayt. mijn schuldich devoir doen, om licentie te procu,,
reren, wy antwoorden op alles matich, presen des Berckelangs gemo,,
geneecht tot alle uytlanders, ende liets den tolck daer mit hebe gaen

Adi 4en ditto des avonts is Sr. de Marre, ende Jan Hart weder inde logie
gekeert ons rapporterende dat de fluyt Zetten volladen, op 2en deser
smorgens met de landtwint vande Barre geseylt is, soot de ervaren
geliende Do. schip, ende volck voor ongeval te bewaren. Item dat de
fluyt daerop de Balcken ende 't loot, oock al ontrent 1000 picol
sappange overgenomen hadde, niet twyffelen offte Do. fluyt sal voor
den 8en deser over de drooghte, behoorlyck geraeckt, ende gereet syn
om op 9en te vertrecken, verders dat 4 Macassaersche praeuwen
binnen de riviere tot aen Bancock gearriveert syn, de tydinge
wegen 't vertreck van Zetten was ons opt hoochste aengenaem
wy prepareerden onse adwysen aen d'Ed. Hr. Gouverneur
vander Burgh met voornemen Sr. de Marre op overmorgen
daer mit weer boort te senden

Adi 5en ditto is den sabandaer met de tolcken inde logie
gecomen vergeselt met veel siamsche pluymstryckeryen, dat
den Coninck voor lange mijn indispositie verstaen hadde ende
over sulcx met my seer becommert was, dat ingeval ick eenige
medicynen offte doctors uyt 't hoff begeerde, syn Mayt. belast
hadde 't mynder contentemente aen alles geholpen soude worden
wy seyden den Coninck van herten bedancken wegen syne Mayts.
genegentheyt, maer dat na ons gevoelen, de siamse Medicyne

wel geto

Julij A°. 1637 mochte Meesters ons niet gesont comen maecken, vorders seyde Ploang
t sint dat Ĳsfraa Krabisidt geen omme betalinge vant sappangh, al syn
ende Tolcken haer slaeven gesandt, ende gulieden oock gedreygt hadden
bij den halse te grypen, om dat eenige deser scheepen uyt Batt.a ver-
schenen waeren, ende de betalinge noch niet volgde, wy antwoor-
den dat sy deese clachten voor doove ooren deden, want dat wy een-
dragende 4: maenden reeds vanden coninck geobtineert hadden
ende vermeerderen het geruchte was, als dan souden Kaatshouden
dat Ĳsfrau Krabisit haer ontlast sy mosten sulcx aen Bocke,
hange claegen, die boeven 't vreegen overhen conden voor niet
den sabandaer &ca. niet seer verworgt vertrocken is

Adij 6en ditto des avonts is Sr. Jan de Waert met onse adujsen aen
d'Sr. vander Burgh, in een wel gemande schiffrauwe naer boort ge-
vaeren, ick sondt den Onderkoopman van 't Ruim Ĳsfout een omme
congnossementen etc: te doen teeckenen, ende de feunt depesche-
ren onder recommandatie dat hy int uyt trecken der sommen inde
facturen beter toesien soude, als den Ass.t Jan Hart met de
facturen van Patten gedaen heeft, want vermits ons hier
onbekent was, wat quantiteyt sappangh Patten over genoom[en]
hadde conden oock geen sommen uyttrecken, tot welcken eynde
den voorn. ass.t principaelyck afgesonden was, ende hebbe van
comende bevonden dat hy f 105: - 11 - te weynich in de facturen gestelt
hadde, 't welck niet als discort in negotie boecken ende schad-
de voor ons veroorsaecken

Adij 7: 8: en 9en ditto was besich met liquideeren van eenige
uytstaende schulden, vercocht sommige Chineese waeren tot rede-
lycken prys, sloot oock diverse contracten, met verscheyde Chinesen
ende Japanders, tot leverantie van herten ende Rochevellen binnen
d'eerste aenstaende drie maenden tot soodanigen prys als by
de schriftelycke acten daer van syne breeder bericht

Adij 10: do.

Januarij 1637 **Adij 10en ditto**, was met Sijonge Chimers int bespreck weegen de houtwercken, als Balcken, plancken etc. hadde gaerne met hem geconˌ tracteert ende vasten prijs gemaeckt tot leverantie van 3 a 400 stx Balcken 4 a 500 stx plancken, binnen drie maenden, maer conde hem tot sulcx niet bewegen, door dien den Coninck groote opsal, meenige van houtwercken doet 't welck de quantiteyt ende prijs t'onsekere maeckt, echter nam aen sijn beste te doen int opsoecken ende soo veel aen't Comptoir te leveren als eenichsints bequaem conde

Adij 11en ditto is den sabandaer ende tolcken inde logie gecomen en hadden veele familiaeren praet met den ander, eyndelyck seyden sy dat uyt Coninx name van Sicxbelanghe gesonden waeren, om my eenige poincten af te vraegen, versochten dat ick alles onbewimpeldelyck wilde antwoorden, 't welck ick hem toe seyde voor soo veel mijn verstant conde achterlanghen ende naer de kennisse die ick van hun vraegen becomen mochte

Eerstelyck hoe verre het Gouvernement van d'Ed. Heer Generael in India sich streckt ende met wat authoriteyt syn Ed. bewaerdicht is, wat machten van fortressen, landen, steden, schepen ende volck de Nederlanders in Indien hebben, item op wat plaetsen Comptoiren houden, in wat havenen syn Ed.s schepen sijn, en wat coopmanschappen sy op haere weder comptoiren brengen hoe veel retour schepen jaerlyck naer Nederlant vertrecken met wat costelyckheden, ende hoe veel hun ingeladen cargo monˌ teert, wat Coningen in Indien oorlooge voeren tegens den Nederlantschen staet ende met wat Prinsen in vrientschap sijn

Myne antwoort was als volght

Dat de Gouvernement van d'Ed. Heer Generael in India sich streckt van Oost, West, Suyen tot int Noorden, want dat syn Ed. in alle quartieren forten, ofte Comptoiren heeft ende alwaer syn Ed. subjecten resideeren, syn Ed. represenˌ tie, ende mogentheyt (doch wel juyst niet over die landen

ofte steden)

July Aº 1637

offe steden) ende daer present is, dat syn Ed.t een Coninckelycke autho-
riteyt heeft, int aenvangen ende afscheyden van oorlogen, 't sluyten
van treves, 't administreren van Justitie en dependentie vandien

Dat de Nederlanders (God sy loff) een groot deel lants in India besitt,
vele plaetsen gefortificeert, ende versterckt hebben, als de mach-
tige stadt ende stercke Casteel Batt.a de Forten, Zeelandia, Pali-
acatta, Banda, Amboina, Molucco, Solor, Timor, behalven vele
schansen, ende redouten, dat voor ende buytens wercken vande Cas-
teelen, ende eygentlycke forten syn. De Comptoiren dat die oock
in redelycken getal, ende eenige incommodabile plaetsen
gestabileert syn, als Japan, Tonckyn, Quinam, Cambodia, Siam,
Mocha, Persia, Suratta, Masulipatam, Arracan, Bengale,
Pegu, Benjermassinge, Jamby etc. ende daer benevens soo
grooten getal schepen ende volck in India is, dat alle plaetsen
van Negotie onbeschroomt daer met frequenteren, behalven
dat Manilla, Malacca, Goa, Mosambique, tot sport
der Castilianen, ende Portugeesen doorgaens aenhouden

Dat d'Ed.e H.r Generael soodanige Coopmanschappen, in alle
quartieren eyscht als tot vervolgh vanden handel in India ende
tot Nederlants retour noodich achten

Dat syn Ed.t Jaerlycx naer constitutie van Negotie 8: 9: a 10: wel
geladen schepen ende somwylen meer naer 't Vaderlant doet ver-
trecken, met soodanige waeren, als aldaer nodich ende accom-
modabelst voor 't gemeene best syn, maer buyten gevoegelyck
achtent vallen te declareren, doch dat syne waerdye selfs
gelycke te considereren, want dat op de retouren die jaerlycx
uyt Indien gesonden werden, uyt Hollant soo veel schepen ende
volck comen dat d'Ed.e H.r Generael soo machtigen staet
daer met staende hout

Dat geen Indiaensche Coningen offensive oorloge tegens de Neder-
landers aenvangen maer yder op syn defensie bevlyt, en alle
Princen die der Nederlanders macht eens geproeft hebben
met d'Ed.e H.r Generael wel willen apaiseren (?), geen…

gebeertelys

Julij Ao. 1637

gebleecken is aen 't machtich ryck van China, 't versterckte fort Loukalla in Amboyna &ca., doch dat syn Edt. oock niemant offenceert, noch met oorlogen infestert, als die syn Edt. subjecten affronteeren, ende hinderlyck syn inden loop hunner negotie

Dat met den Mattaram ofte Coninck van Java, ooc andere Coninckrycken van cleene macht ende noch minder consideratie, als Maccasser, Botton, Bantam, &ca. in oneenicheyt, omdat sy vrienden van onse vyanden geworden syn, dat den Mattaram Batta. twee distincte reysen beoorloocht heeft, doch dat d'Ed. Hr. Generael daer weynich mentie van maeckte, soo dat den Mattaram Batta. naer 3 a 4: maenden belegh, met schande ende met verlies van veel duysent pico[?]le menschen veeckt[?] heeft moeten verlaeten

Nae 't eyndigen van dit propoost verclaerde Oloang[?] tsiut noch 't volgende

Dat den Coninck van Siam een liefhebber van alle raritejten is, insonderheyt persiaensche goude tapijten, cleeden, ende andere fraeicheden, welcke in die landen veele zyn

Dat syne Mayt. derhalven hertelyck wenst, twee a 3: syner vassaelen mochten derwaertsgaen, om eenige rariteyten op te soecken, ende synen Coninckelycken lust in deesen te voldoen

Item, noch volgende deese vragen

Offe met Compes. schepen ooc eenige siammers vassaelen des Coninckx van hier met brieven vanden Berckelangh uyt syne Mayts. naem aen d'Ed. Hr. Generael souden mogen nae Batta. vertrecken, omme van daer naer Suratta, Persia, Agra, Moccha &ca. te gaen, ende soodanige rariteyten op soecken, als syn Mayt. begeerich naer is.

Offe gemelte Siammers, op alle plaetsen daer Nederlanders syn, ooc voor vassaelen van syne Mayt. ende als vrienden aengenomen werden, ende haer negotie onder Compies. banne onverhindert mogen dryven souden.

Offe syne Mayts. vassaelen contanten quamen te mancqueren, des Compes. opperhoofden (onder wiens bescherminge sy mosten syn) haer ooc souden assisteeren, mits passeerende behoorlycke handtschriften, onder conditie dat gelycke summa hier weder aende Compie. getelt soude werden

Offe ick

Iulius 1637

Offte, ick eenighe Bereedeninge aen d'Ed. Ho. Generael in faveur van die syne Mayt. dacht te senden, wel soodanige soude willen schryven dat op myn recommandatie des Coninckx wordt getroffen werdt ende syn Ed. versekeren de Mayt. die verdient met genade kon billick compenseren sal.

Myn antwoort was als volght

Ingevall (genoch te gelooven) den Coninck eere benimmer een vreemde cortelyck bevonden is, de selve syne Mayt. wel toegebracht sullen werden, soodanich als hy niet soude connen bedencken, soo houden ende geven geen tsamenrottinge maecken ende des Mayts. hart verwinnen

Dat niet noodich is den Coninck syne vassalen en Capiteyns, (tot laste vande Comps.) preciseert in soo verre geregen practycks, want dat syn gerycht (mits wel betalende) in staen wel becomen zal

Dat by aldien den Coninck eenige gecommitteerde met brieven aen d'Ed. Ho. Generael gelieft te senden, syne Mayts. tant van scheepen, ende derwaerts zeevolck genoch versien is, ende wel gemackelycker, met eygen vaertuygen geschieden can, door dien Comps. scheepen, wanneer van hier vertrecken, seer belommert syn, ende weynich ruympte over hebben

Dat ick op de voordere vragen niet bequame te antwoorden, (mits die materie mij te hooch ginck), ende eenlyck vande Ed. mogende dispositie van d'Ed. Ho. Generael staet

Naer vele contestatien ende tegenworpen versocht Oloange sindt seer ernstelyck diffinitive uytspraecke over die twee poincten, namentlyck, offte ick soude willen gedoogen dat eenige siammers met Comps. scheepen van hier naer Battae. souden mogen gaen, ende om soodanige materien als voorsz., daer niet aen d'Ed. Ho. Generael soude willen schryven, ick antwoorde, dat eenmael, de swyne ray des Coninckx tant syn, de Mayts. wille in sulcx daer niet conden wederstaen, maer gaf niet min wel te kennen dat sulcx niet geerne toelaten sal.

Voorders heeft Oya Oloange sindt mee tolcken, in bedenckinge

gegeven

Julij A:o 1637

gegaen offe syenden sochs niet wel considereerden, dat haere voorslagen onge-
rymt syn, want dat de Siammers haer schynen inteeleeden, als offe d'Ed:e
H:r Admirael nden Coninck gehouden is, ende syne schepen soo veel
tot dienst vande Maj:t als de Comp:e behoorden te gebruycken, vergaelende
int breede watter al van noode is, tot Equiperen van 's Comp:s schepen
dat tusschen d'Ed:e vrye Nederlanders ende Siamsche slaven groot onderscheyt
is, dat onse principalen haer dickmaels cost, ende groote moeyten besorgen
daer deese slaven van haer Coninck geen drooge rys becomen, dat d'Ed:e
H:r Admirael voor drie jaeren soo loffelycken assisterende met seven
schepen ten dienste des Coninck tot onderbrenginge vande rebellige
Patanesen gesonden, beneffens andere voordeelen die de Maj:t van
syn Ed:t door oprechte genegentheyt genoten heeft, wat recompensie
op alle weldaden gevolcht syn, buyten twyffel in syn Ed:ts loffelycke
memorie vast geprent syn, hy welcken op deesen tenuer soo vele
redenen als de noodsaeckelyckheyt deeser materie vereyscht, ende ons
verstant eenichsints conde begrypen, soo dat den Gabandaer en Tolcken
syndeyck haer voorslagen, ende onse antwoort in Siamse taele
onder den anderen bedispuuteerden, stelden haer propositien, ende onse
responce in geschrift, ende seyden tot besluyt, dat hoe langer hoe
meer gebreck vonden, ende Siammers en verkeert gevoelen van
Hollanders hebben, ende voechden daer by, dat wanneer deese saecke
onder de Mandaryns op de sale Luang verhandelt sal werden,
sullender veele met schaempte verwondert syn, waer mede scheyden
vertrocken

Adij 12:e ditto syn de Maccassaren met hun vier vaertuygen, tot
voor de stadt gecomen haer cargasoen bestondt uyt 't volgen namentlyck

8 a 10: stx: slaven, mannen en vrouwen, soo Maccassaren
als ander Nations
70: a 80: p:s Girofflie Nagelen
50: a 60: p:s wasch
10: p:s schiltpadts hoorn
30 a 40: p:s peper en haer in Lygoor geruylt hebben ontrent dit
jaer uyt haer lant ende in verscheyden plaetsen aengeweest te weten
Borneo, Banjermassingh, Succadana, item Bordelongh, Sangora,
Lygoor, ende apparent over al met Nagelen verruylt soodat geschapen

is

Julij Ao. 1637

is syn een goede reys sullen doen. D'Anachodas brachten een brief van den Coninck van Bercaleangh waer mede sy vrijhandel, onder syn Ed.le favor, tael hier versochten

Adij 13en ditto. smorgens met 't opgaen der sonne arriveert den Onderkoopm. van Tsum vander mde Logie, ons rapporterende hoe seer wy wegen slaeder der fluyt Weesp geabuseert syn geworden, want dat de fluyt boven de hout vereeren met maer als 2250: pls. sattangh (daer onder 1160: pls. kabessa) ingenomen heeft, ende dat de resterende 1300 pls. cabessa vander boven gebracht wert, wyders dat genoemde fluyt vanden 7en tot den 10en op de drooghte geseten heeft, door quade courssen dat te wete omme voort liep, doch dat tusschen den 11en en 12: vande Baer vertrocken is, wy waeren verwondert dat de fluyt gaen meer ladinge ingenomen, want 't jegenwoordige Cargasoen in qualiteyt met 't voorjaerige geen comparatie heeft. Met gemelten van 't Zuyden verscheynt hier Floris Jansz., arryts Schipper op Noortwyck, comende met een verovert Jacht genaemt Bassack uyt Cambodia, brachte ons een Missive van Sr. Jan Dirckxen Galen Opperhooft aldaer, waer uyt alles ooc 't mondelinge verhael vanden voornoemden Schipper wy met Largo verstonden 't schadelyck verlies vant schip Noortwyck hoe ongeluckelyck 't selve in Cambodia voor de riviere Patrapan verlooren is, ende dat vele goederen daer mede gebleven syn, Godt de Heere gelieve de Compe. daer schaede te vergoeden, met voorn. Bassack wert ons 9: kisten Japans schuyt silver (yder inhoudende 1000: tael) gebracht, die door d'E. vander Burgh (benefficens noch een tiende dat in Cambodia verduystert is) tot voorcominge van risico in Noortwyck geschept, doch in de facture vande Jonck Bassack gestelt syn, item partye veroverde groove porceleyns, en 12: pls. Boccies coper etc. 't gelt waes ons opt hoochste aengenaem, ende is hier ooc seer noodich, soo wel onder onversiendelycken vraedt Rabisch te stellen, als den verwallen velen handel weder in fleure te brengen, wy deden de compste vant gemelte Jacht aen Bercaleangh weten, ende verwachten eentrac dat 't selve tot voor de stadt mocht comen

adij 14en ditto

Julius A° 1637 **Adij 14en ditto** synde Tolcken inde Logie gecomen ons klaechden dat Berchlangh 't verlies van Oortwyck, ende de comste vant Jacht den Coninck voorgedragen, ende een troue tot opcominge gepro-cureert hadde, verders dat de Mant[e] Ingelyck Berchlangh over 't verlies vant schip ofte jachte bedroeft waeren, ende soodanich ter herten namen, al wast 't ongeval hun selfs overcoomen, maer dat hunlieden belast was ons aen te seggen dat doch goets moets beyden soude want dat des Coninx gunst ende Berchlangs hulpe voor ons open-stondt, ende verstonden wel dat het alle maer complementos waeren, waeromme hun met gelycke munte weder betaelden, ende recom-mandeerden hunlieden de bevorderinge vanden nodigen trou

Adij 15en ditto vernaemen de trou daer met 't Jacht tot aent Lanon (een mijle beneden de stadt) comen mocht, wy sonden den trou in allere-ijl naer Bancaey, ende voeghde beneffens des Tolcx volck, een van d'onse, die op de riviere bedreven is om het Jacht boven te brenghen

Adij 16en ditto is den Ondercoopman Hendrick Muller, nefens de Barbier vande Barcke Croeswyck inde Logie gecomen, met hun brengende de 9: kisten Japans silver, hadde de voornoemde barcke (daer 't porceleyn ende 't coper uyt Bassack ingescheept was) ende Bantenagh gelaeten, vermits door den harden tegen stroom niet veel voort conde, quamen hy met een schip prauw voor uyt prin-cipaelyck om 't gelt boven te brengen. Wy deden Ophra tabiendt door de Tolcken aenseggen dat 't gelt gecomen was, ende hy t'synder believe om de betaelinge vant saffangh senden mochte

Adij 17en ditto is de Barcke Croeswyck voorde Logie gecomen, ende deden den silver in haest ontlossen, ende bevonden dat in Cam-bodia soo wel int tellen der porceleynen als taxeringe der silver gants abuyselyck gehandelt is, want de Commen die den Opper-coopman Duijcker op 8½: taelen gewaerdeert, ons int taxeeren voor 1 à 14: taelen gesonden werden, ooc is 't getal op veele naer niet uyt gecomen gelyck by d'attestatie daer van synde blyckt

Adij 18en ditto versocht een diversche coopenyden partye Chinese

waeren

Junij Ao. 1637 vaderen, 't root Couvertuer gaeren, ende 16 baelen Chinees papier a 17: tayl de baal, godtgevende alles so gesondert mach werden, soo sal de Comp.e goede winninge doen

Adij 19: ditto, syn de Boecken wader droogmackinge met sappanghout, dat Barcq niet heeft connen laden, wij deden 't selve met onlust opt lant stapelen, vermits 't verandert aengeven van schaers requesten, soo groote moeyten ende insonderheyt oncosten voor de Comp.e veroorsaect

Adij 20: ditto vercocht aen Sutonge Chinees partye Chinese coopmanschap-pen, de rest vant root laecken, alles tot sodanigen prijs, als bij de Nego-tie boecken in dato deses te sien is, wij hadden met gemelten Sutongh vele discoersen, rakende d'inzaemelinge van herte, en rheevellen, hij sustineerde, dat vermits den Coninck aen yder op peene vanden eyde geboden heeft, in drie maenden (dat den Siamse vastey duuren sal) geen vee noch visschen te dooden, voor eerst in dese handel niet vele ver-richt sal connen werden, ten ware dat men eenige Chinesen naer Poucelouck, Campeyn &ca. sondt, om de Jaegers met gelt te animeren ende dat soo ter sluyck eenige hertevellen becomen, maer tot opcoop van Rheevellen wist geduerende den vasten geen raet, eyndelyck sterden hem 25: catty silver ter hant, onder conditie, dat hy binnen d'eerst aenstaende vier maenden daer vellen voor leveren soude, tot sodanigen prijs, als wij de selve van anders becomen mochten

Adij 21: ditto verwisselden 't schuytsilver, dat met 't Jacht Bassack hier gebracht is in siamse munte aen verscheyde munters des Coninckx met verlies van 4 3/4: tayl per catty wij bevonden dat opde 9000: tayl 17: dito minder uytgewicht was, ende wel bekorst de win-ninge meer als 800: gul.

Adij 22: ditto syn met 8: van sijn ussyens subandaer ende Collega tot Berchelange gegaen, wij verhaelden syn Ed.t met verwyselen omstandicheden hoe de vrientschap, met de Coninge van Siam ende Hollant, als oock d'Ed.e ... meer als dertich jaren onderhouden was, hoe verscheyde Ambassadeurs over ende weder gegaen ende Iaerlycx brieven herwaerts ende derwaerts g

gesonden syn

Julij A°. 1637

gesonden syn, hoe de Siamsche Mayt. opt vertreck van d'. Jan de Vrij
int Jaer 1633: in syne gouden Missive aen den Prince van Hollant
geschreven heeft, dat eenige rebellen als Patany &ca. vande Siamsche
croone afgeweecken syn, ende noch niet tot haere schuldige subjectie
waeren gebracht, dat syn Vorstelycke Genade over sulcx aen
d'Ed. Hr. Generael geliefden te recommandeeren, dat syn Ed.t
niet soude toelaeten onder syn Ed.ts Gebiede handel ofte vrygant
vergunt wiert, noch dat geen hollantsche schepen, derwaertsgesonden
maer onse, eenige Patanersen ergens bejegenende, de selve vyandelyck aen,
getast, ende syne Mayt. gevanckelyck toegesonden mochten werden,
dat oock buyten twyffel de Patanesen uyt vreese voor de Neder,
lantsche macht, (als hebbende d'Ed. Hr. Generaels hoffelycke
assistentie met seven wel gemonteerde schepen tegens haer gesien)
principaelyck gedreven syn, om met den Coninck van Siam te
reconcilieeren, dat in achtinge van sulcx syne Mayt. op eygen
recommandatie, ende d'Ed. Hr. Generaels beweerde hulpe in
presente constitutie geliefde te letten, ende sodanich met de
Maccassaren (die voor weynich Jaeren met 4: prauwen hier
gecomen syn) geliefde te handelen, want dat die niet alleen vyan,
den vande Nederlanders maer oock vyanden van onse geallieerde
vrunden zyn, dat den Coninck van Botton voor lange Jaeren
met d'Ed. Heeren Generaels in alliancie geweest ende door aen,
drijven der Maccassaren, nu van syn Ed.t geweecken, ende
openbare vyanden geworden syn, dat die van Botton (om den
Maccassaren te gelieven) voor twee Jaeren myn Broeders schip
('t welck daer ontrent verongeluckte) diefelyck aengeslagen, alle
de goederen geroofft, naer datum hem met alle syn volck vermoort
heeft, behalven noch meer diergelycke actien tegen onse Natie
buyten alle medogentheyt geattenteert, dat ingevalle syne Mayt.
de vruntschap met d'Ed. Hr. Generael ter herten neemt
de gecomene Maccassaren met haere vaertuygen my ter hant
stelt, opdat deselve syne Mayt., den vyant van syn Ed.ts

rebellen in

Julij Ao. 1637 geweest is, ende ick verstaen van mijn broeders onnosel hooft niemandt
mack, soo niet dat sijne Mat.t haer geen gevanckelijck naer Batt.a ge-
lieft te senden, ofte immer ten minsten uijt Siam doet vertrecken
soo als geroemd, ende te beletten dat niet verder keeren, voor dat wel
d'E.E. Heer Generael vereenicht sijn, Bercquelange antwoorde
't stuck van d'onderhouden vrientschap, de legaties, d'afgesonden als
ontfangene brieven, des Conincx recommanderen ende S.r Prince
van Orangien, ende d'E.E. Heer Generaels gedaene sueste (?) voor
Batavia (?) sier macht, ondanck ende sijn Ed.t noijt vergeten te hebben,
dat de Maccassaren met d'E.E. Heer Generael in onenicheijt oft
vijantschap sijn, nam ende den Coninck sulcx bij gelegentheijt voor te dragen,
maer wenschte daer bij dat het een gewichtige saecke, ende staets materie
is, dat onse voorstellen (hoewel in reden gefondeert) 't extreem sijn,
dat niet geloofde sijne Mat.t tot 't eerste, ende tweede, namentlijck
hun in handen te leveren, ofte gevangen naer Batt.a te senden
resolveeren sal, doch dat wij des Conincx dispositie te verwachten hadden

Adij 23.en ditto betaelt aen Opraa Rabiet factoor des Conincx 182:
catty 16: taijl 6: maes silver Siamse munte, wegen den coop van de
10:6 picol saffangehout, dat wij tuijnen tyt (sonder eenich respect) om
gemaent sijn, d'almogende in geroept (?), die ons 't noodich eertst uijt
Cambodia soo onverwacht haest laeten toecomen, dat wij deses last
van ons hals eenmael mogen schuijven, ende den onverzadelijcken
Bast Rabiet van ons geweert is

Adij 24.en ditto sijn andermael tot Bercquelange gegaen, hadden
sijn Ed.t dat de schult van 't gecochte saffangh aen Opraa Rabiet
betaelt hadden, wandersdat ons voor dato, door den Sabandaer Oloang
tsiudt gesonden, groote quantiteijt saffangh (den Coninck toecomende)
bij de stadt in voorraet was, ende dat sijne Mat.ts factoirs veel-
wenschten van partije ontlast te wesen, dat ooc niet ongeneghen
waeren om een part daer aen te slaen, (hoewel 't wel niet noodich
hadden) maer dat wijt niet gaerne souden betaelen voor dat schouts (?)
uijt Batt.a (ofte sulcx misschien) uijt Japan bequamen, doch

dat met

Julij Ao 1637 dat met Opra Chabijt int minsten niet aenvoert volderveringe, noch te
dat hij de penningen binnen 3 of 4 maenden niet soude mogen vorderen,
ingevalle sijn Edt ons voorstel sijne Mayt gelieffde aendienen, sulcx
ons niet onaengenaem soude sijn, hierop volgende antwoorde ooch Chats
hebben dat groote quantiteyt bijderhant, ende met 't rysen des waeters
noch meer aencomende verge was, nam aen onse saecke te vorderen
ende gaff soodanigen hoop, dat wint effect nauwelijcx twijffelde hoewel
op de toeseggingen vande siamse Mandorijns qualijck staet te maecken is
een vermaenden sijn Edt de memorie wegen de Maccassaren, daer
vriendelijck ooch spaersaem antwoort op bequamen

Adij 25en ditto cochten van Oloangh Chacquit factoor des Coninckx partije
van ontrent 40: picol sommelaccq a 5¾: tayl ider ditto
't welck soo redelijcken prijs is als oijt in Siam bevoght hebben

Adij 26en ditto sondt den Onderkoopman van Tsuin tot Oloangh Chacquit
om de gecochte sommelaccq te wegen, gemelte van Tsuin
keerden ontrent den middach weder, verhaelde ons dat niet meerder als 18:
Lack ontfangen hadde, dat den leverancier gants onwillich scheen, ende
een apparentelijck voor dien prijs van hem niet veele meer becomen
souden, want dat vermitdien de Maccassaren ooch eenigen Lack
opcoopen ende den selven over sulcx rijsende in prijs is

Adij 27en ditto een persoonelijck tot Oloangh Chacquit gegaen met voor-
nemen de restereende sommelaccq t'ontfangen voorn. Chacquit,
socht ons excusen voor Lack te leveren, verhaelde met veel siamsche
geruchs, dat de somme des Coninckx soon toequam, dat Oloangh soo
partiban nevens andere Chittus (sijne quaetgunstige) den Coninck
geseijdt hadt, hy de Lack aende Hollanders onder de marckt vercocht hadde,
so sijnde sulcx ons niet aengineb, dat hij de Lack vercocht hadde,
ende gehouden was te leveren, ende sochten onse gerechticheyt staende
te houden, eyndelijck met veel cavilatien weirt ons noch 10: pl gelevert
onder hooge woorden, dat hij bij ider pl 6: maes van sijn eygen gelt
soude moeten wegen, met welcke 20: picol ons moeten vernoeght houden
in somma de siamsche gesteltheyt is in verscheyde deelen wel
af te meten

Adij 28en ditto

Julij A°. 1637: Adij 28en: ditto hebben den Onderkoopluijden van 't huijs, tot den Sabandaer Oloange tuint gesonden om te vernemen off Bercklange den Coninck wegen de Maccassaeren gesproocken hadde, ende met eenen uijt hem de zijn pols te tasten, wat vant saffanghuijt comen souden, gemelten van 't huijs weder keerende, rapporteerde dat wegen de Maccassaeren noch niet becht was ende vant saffanghuijt soo dobbel sinnich antwoort becomen hadde, dat daer uijt niet anders te mercken conde als dat Opra Robisit ende Oloange tuindt haer bartsinctige personagie t'samen speelden, ende ons schenckagies soecken af te persen, daer van vorder noch niet toe connen resolveren

Adij 29en: ditto is den Tolck Oncon uyt Sit Bassa mede logie gecomen ende ons secretelijck verhaelende, verstaen te hebben dat Bercklange ons discours met syn Ed.t op den 22en passado gehouden, als oock ons voorstel wegens de Maccassaren den Coninck int largo geverteert, ende dat de Maij.t daer op geantwoort heeft, 't gunt den Capt.n van Hiri [?] wegen d'onderhouden vrundtschap met den Coninck van Hollant de Christelijcke religion, als d'Ed. Heer Generaels bewesen assistentie ende alle 't gunt daer meer aendependeert, allegeert, is waeraechtich, echter dat hij syn voorstel ende versoeck wegen der Maccassaren alte vrijpostich als gemengt met hoochmoet, ende wraeckgierigheit listen, met wat redenen soudt ick hem die luijden te hant stellen ofte gevanckelijck naer Batt.a senden, die als een vogel haer als soecken, daerom over zee swerven ende in vrundts havens gecomen daer sij meenen voorgeheylen bevrijt te sijn, ofte hoe can ick hun geladene [?] vorder doen vertrecken, ende mijn lant ontseggen, daer de verwonderingen ons gelijck aenbrengen, mijne poorten t'allen tijden voor yder open staen, ende mijn genegentheijt nergens meer als tot vrede met alle wereltsche princen streckt, echter, (seyde de Maij.t tegens Bercklange) dient hij den Capt.n in devotie te houden, ende met hoope te voeden dat syn voorstel eene hoeck [?] by gelegentheyt mijn aencondigen sult, ende dat hy mijn gunstige uijtspraecke daer over te verwachten heeft, want soo weijnich syn

Hoeck

Julij Ao. 1637

versocht t'eenemael afslaen, sal hij sulcx buyten twijffel d'Ed. Heer Generael promptelijck overschrijven, ende so avontuer onlustig verwecken, en 't is niet raetsaem sijn Ed. te vertoornen, want de Hollanders hebben groote macht in Indien, ende 't is een moedich volck. Wij ondervraechden den Cheek Sehan, Peijche, offe hij van Berckelangh gesonden offe uijt sich selven gecomen was, om ons 't voorgaende aen te seggen, waer op hij onder hooge woorden respondeerde, dat uijt sich selven quam, versocht ernstich, dat wij doch in gaene deelen wilden doen blijcken tegens niemant, dat eenigh van wisten, want sijnde hij soot voor Berckelangs oren comt, dat ick u. sulcx geconducht hebbe, salt mijn leven costen. Wij conden uijt dit verhael niet anders vermercken, als dat den Coninck met meer vreese bevangen is als hij door hooghmoet doet blijcken.

Adij 30en ditto vercochten we rettermine fijne porceleynen, item peper grove dos aen Sidiamat Moor, onder conditie dat wij deselve noch een maent a anderhalf in onse packhuysen (op sijn risico) souden bewaren, ende dat hij de gereyne waeren binnen ses maenden met agelhout soude betalen, tot soodanigen prijs als 't contract daer van sijnde breeder blijckt.

Adij ult.mo ditto gingen tot den Sabandaer Oloangh Tsindt, om te vernemen wat wegen de Maccassaren passeerden, soo veel sulcx al wisten Oloangh Tsindt paeyden ons met veel sinnige gelusen, voornementlijck dat des Coninck Schoon op eenige Mandorijns, als sijne Mayts. indispositie den Berckelangh verhindert hadde ons versoeck voor te dragen. Wij vraechden hem wederom, wat van 't Soffangh wesen sonde, dat hij ons selfs aengeboden hadde, daer soo mijtvluchtigen antwoort op bequamen, dat wel bespeurden, hem met opraa Habijt de baatsucht quelle, ende door dien wegh 't voorgestelde niet bereycken souden.

Adij 1en Augusti gingen tot Berckelangh met voornemen sijn Ed. om 't finael vant Soffangh te spreecken, ende met eenen de saecke wegen de Maccassaren te vernieuwen, soo veel wisten daer niet voorder om in voorslagh te brengen, doch sijn Ed. was voor daeg te hooff geroepen, vermits een van s'Coninckx Olipanten sieck geworden was

Adij 2en do.

Augusty 1637 **Adij 2en ditto** syn met de tolcken sonder den sabandaer tot Berckelangh gegaen, maer eer wy ons mont opende, seyde syn Ed.t, dat haere Opraw Clabisit hadde daer vernomen wat saffangh datter op de stadt was, welck het toebehoorde, ende dat myn Clabisit verstaen hadde, 't meesten de Conin- ginne, ende syne Mayt.s soone toe quam, dat den Coninck met de wede- partye weynich competeerde, maer dat haere Mayt.s mochte den Jongen Prince niet gonnen waeren 't hout anders dan om gereet gelt te vercoopen, soo wy 't selve onder die conditie begeerden (seyde Berckelangh) conden soo wel als ons eelickse becomen, wy antwoorden met statich- heyt dat ons weynich aen 't hout gelegen was, dat geen gelt dochten uyt de hant te smyten, voor waeren die niet wisten offer daer in dach soude connen verworven, dat wy oock om hout niet gesproocken souden hebben, indien 't selve ons door den Sabandaer niet diversche reyss aengeboden was, Berckelangh seyde van sulcx geen kennisse te hebben ende voechde daer by, dewyle 't hout den Coninck niet competeerde en (als syne dienaren syn cargael ons in daer niet aen gelegen conde wy mercqten wel dat syn Ed.t vanden vraet Clabisit verleyt was, weshalven billick misnoegen toonden, ende scheyden vriendelyck

Adij 3en ditto sondt Berckelangh den Tolck Ouon Mut-sit-Bussa in de logie, ende liet ons aenseggen, dat hy op gisteren met verwonderinge ons misnoegen hadde gesien, dat wy sonder redenen op hem toonden, dat in geval wy hem eenige schult wilden opleggen, sulcx een quaet loon voor vrientschap wesen soude, verders dat syn Ed.t voornemens was, op overmorgen aen Banckedam te vaeren (synde een heylige plaetse twee mylen boven de stadt, daer tegenwoordich een nieu- we tempel voor den Coninck wordt gebout) om aldaer een feest dach te houden, dat wel Mandorynus als ooch d'aensienelyckste Mong- genoodt hadde, versocht dat wy daer ooch wilden comen, wy ant- woorden op alle 't gunt den Tolck voorsloech met maticheyt, en daden toeseggingh soo 't eenichsints wesen conde, ons ooch souden laten vinden

Adij 4en ditto werden de Hung portugesen een Adiamat, ende

bevonden

Augusty: 1637 bevonden int uyt tellen voor eenige gerooveerd, maer yder sorteringe en,,
ten principaelen accordeerden met d'ontfangen factura

Adij 5en: ditto des morgens vroegh ben met schipper Fleoris, item d'onder,,
coopluyden van Tzum ende Muller, op Berckelangs nodinge naer
Banckedan gevaeren, daer wy veele siamse Mandorijns, insgelycx
Hondje Sorgan, Sidiameth, ende meer andere considerable Moorse
coopluyden vonden, Berckelangh thoonde sich tegen yder (insonderheijt
ons) uyttermaeten vriendelyck, verhaelde menichmael dat onse erken,,
ningen hem ophoogste aengenaem was, ondertusschen raeckten in discours,,
der wegen 't sappangh, wy verclaerden syn Ed.t int breede, hoe den
Sabandaer Oloangh Tsiudt, een man met twee tongen is, wiens woort,,
den in geener deelen te geloven syn, ende waeren oock wat [illegible]
ter waeder syden daer uyt standen te verwachten, voeghden daer by
dat hy 't sappangh ons menichmael uyt Opra Klabisits naem is
comen presenteeren, ende doorgaens aengedrongen hadde, dat wyt
doch vanden Coninck eysschen, verclaerde dat het syne Mat.t aenge,,
naem syn, ende mee het gelt niet eens gevraeght souwe worden,
wy moesten betaelen wanneert best te passe quam, item dat
nu wy 't eysschen, 't selve tot disrespect van de Compe. ons ontseyt
wiert, maer dat wy wel verstonden dat sulcx uyt Klabisit ende
Oloangh Tsiudt sproot, om dat haer boetsucht niet voldaen wiert
Berckelangh antwoorde al lachende dat wy recht spraecken (wegens
Oloangh Tsiut) ick ben met hem eens syn Ed.t oock niet [illegible],
ende sal daerom een bequamer Sabandaer soecken, wegen 't sap,,
pangh erkende syn Ed.t selfs dat van Oloangh Tsiut misleydt was
vraeghde vriendelyck offe wy 't selve begeerden, soo jae, wilde
het den Coninck voordragen, ende syn devoor nae vermogen doen,
wy antwoorden reverentelyck, dat wy 't hout tegenwoordich niet
noodich hadden, ende soo veel aennaemden, sulcx syn soude om
onsen naem te verbeteren, ende 't bleyck van eenen credit te waeren.
daer op syn Ed.t repliceerde, ick sal soo haest te hoof verschynen

ick: soecken

Augustij 1637 in saecken vorderen, ende dat wy den gantschen dach van Berckelangh seer vrundelyck bejegent, (in maticheyt) getracteert waeren, versochten des avonts afscheyt, ende voeren met den gantschen sleep naer de stadt Judia

Adij 6: en 7: ditto is Berckelangh aen Banckedan gebleven soo dat in onse saecken ten hoove niet voorts wiert, wy wierden deese twee daegen oock genoot, om derwaerts te coomen, maer excuseerden sulcx met beleeftheyt

Adij 8: ditto des avonts over taeffel sittende is den Tolck Omon wyt sit Bassa, door Berckelangh inde Logie gesonden, condichden ons dat syn Ed: den Coninck op heden weegen 't saffanghout gesombaert, ende dat de Comp.ie 10: 0: picol gunstelyck geconsenteert hadde, onder conditie, dat wy 't selve naer vyff maenden, waer 't doenelyck betaelen souden, wy belasten den Tolck syn Ed: te bedancken, ende seyden dat op morgen de costuymen weegen 't geprocureerde hout aen yder betaelen souden

Adij 9: ditto: des smorgens vroech is den Onderkoopman van 't Zuim tot Oloangh 't sint gegaen heeft hem alle de costuymen van 't geprocureerde saffanghout ter hant gestelt, ende om spoedich tot den ontfangh te comen in ernst gerecommandeert

Adij 10: ditto wierden tot Berckelangh geroepen, daer gecomen synde, seyde syn Ed: dat wy te haestich geweest syn int betaelen der gerechticheyt van 't saffanghout, dat hy syn portie te weten 2½: catty onder den Sabandaers hant gelaeten hadde, ende 't selve niet en begeerde voor dat 't hout ten minste gedeelte ons toegewoegen was, wy antwoorden dat de giericheyt van Chabisidt ende mindere die 't hout leveren ons condich is, ende ten respecte van dien de betalinge soo spoedich hadden moeten doen, voorders seyde Berckelangh op overmorgen saet, wanneer offte Siamsche sondach syn, ende als dan sal den Portugeschen Ambassadeur den Bassetat (synde den vermaertsten Tempel int gantsche Coninckryck) gaen besoecken, den Coninck heeft belast dat eenige Moorsche Coopluyden de cramen die int voorportael staen, met cleeden

souden

Augusty 1637

willen, ende opt practicquste vercieren, item dat alle winckeliers, die daer ontrent woonen haer costelyckste waeren voor de hant moeten stellen, daerby syn Ed.e noch verhaelde de Mat.t versocht dat ick neffens den fitoir, ende alle d'hier synde hollanders daer oock geirne te verschynen, insgelycx sullen oock alle de aensienelyckste mooren daer present syn, op dat dese gesant soo veel de wellust des lants, als der Ingesetenens pracht bekende, wy respon,, deerden op alles minlick, ende gaeven hope, om ons aldaer ter gesetter tyt te laten vinden

Adij 11en ditto des naemiddachs is Sadiamet Moor, neffens den Coeck Omoen swyt-sit-Bassa inde Logie gecoomen, verhaelden dat uyt s'Coninx naeme van Berckelangh gesonden waeren, om partye sydo stuck wercken, spiegels &c.a te leenen, om op morgen syn winckel aenden Maffatat daer met te cieren, item so wy eenige rariteyten, offte Juweelen hadden, dat wy die doch neffens de coopmanschappen souden voegen, om alles t'aensienelycker te maecken, wy voldeden haer begeerten, soo veel mogelyck was, ende mede meuyden vernoeght vertrocken.

Adij 12en ditto: des smorgens syn met d'ondercoopluyden, assistenten ende Matroosen vande Logie opt alderlichste geciert naer den Maffatat gegaen de winckels daerontrent, ende den ingangh des Tempels syn waerlyck heerlyck verciert geweest. den Tempel was wel gesoet, ons was een bequaeme plaetse bereyt, daer wy alle 't passerende gevoechelyck conde hooren ende aenschouwen, naer dat wy ter geordonneerder plaetse wey,, nich geseten hadden, is den ambassadeur met syn gevolgh seer devoot ingecoomen, gingen met gevouwen handen menichwerf om den Tempel, rieden diverse malen op haer knien ende aengericht voor d'afgoden, offerden bloemkens, papiere vaentjens ende andere diergelycke dingen, naer dat sy haere afgoden dienst voltrocken hadden, wiert den gesant met synen naesten adel, door de siamse heeren-luyden (dat twee seer hooge heeren waeren) inde winckel van Sadiamet geleyt, te wonder een daer de Siamsche pracht die ter eeren des Coninx (op den verandering costen) uyt minste ons wiert inde selfde winckel oock een plaetse gegeven, desen ambassadeur met syn gevolgh, scheenen immers soo veel curiosie te wesen, als de siammers syn, s'waeren

catte

Augusty: 1637 eenes Jonckers in vrienschap wat hooghmoet, maer in zijn binnens weynich gelt vermeer, haer oock was begeerich ende altoos sijne haer gadinge veel geweest syn, hadde den hertoch van Duede willen lyden, nae dat wy nochtans daerin tanden hoop, wegh tyts gewacht ende haer hooghmoet met dwarse ogen bespottelyck aengesien hadden, nademael afsicht wierden Mooren, sonder dat wy daeren hooger adel, ofte sy ons aengesprocken

Adij 13en ditto: Liet Berckelangh ons door den Sabandaer ende Coeberij weeten, dat hy onse gisterdaeghse verschijninge inden Mattapat den Coninck gesondeert hadde, dat de Mat.t over sulcx daer seer verheucht was, ende geseyt hadde dat hy deesen dienst aen Hooms.r Negotie wilde gedachtich syn

Adij 14en ditto trocken van verscheyde Portugeesche Coopluyden int heymelyck ende ter sluycke partye van Ao: p.o Sommelooren, welcke wy inden avont heymelyck op lichten dragen, sonder dat de Coninck, sichtige factoors des Coninckx daer eenige sucht van inden wech cregen

Adij 15en en 16en ditto: hadden gaerne gearbeyt om spoedich ontwegen van Jattrangh te geraecken, maer sulcx wiert soo veel door den Sabandaer waecht ende Oprau Ratsits ongemoet ende heymelyck verhindert soo dat wy moeten patienteren, tot dat de gesyne beswiechten 't niet wederom ende voeten geleyt wort, off dat selfs van haer gunstigen afstaen

Adij 17en ditto wierden tot Berckelangh geroepen, daer gecomen synde verhaelde syn Ed.t dat voornemens was, op overmorgen inden Mattapat, ende met andere Tempels te gaen ende de Goden offerhanden te doen, dat hy alle uytlanders als Mooren Maleyers, ooc wel groote deels Chinese gewoonlyck hadden, om haer te vergeselschappen, versocht int vrundelyck, dat wy doch met alle de hier synde Nederlanders opt rycxelyckste gecleet, als dan t'synen huyse oock wilden verschynen, om gesamentlyck den staet te vereeren, wy hadden gaerne geexcuseert, maer sulcx tegen onse costuyme is, dat wy geen afgoden ofte beelden eeren

daer syn Ed.t

Augusty: 1637

daer syn Ed.t op repliceerde 't selve tot ons desolaminex, ende van hem
ende niet tot der Heeren dienst strecken soude, wegen daer en dat de
Maj.t belast hadde, wy met alle de Nederlanders vrunts, ende dat het
quaelick genomen werden soude, indien absenteerden, wy meenden dat
't schip soo seylen wilde, ende geen excusen hebben conden, sulcx eyndelyck
datter geletter tyt ook souden verschynen, waer over syn Ed.t seer
vernoeght was

Ady 18: ditto syn wy tot den Sabandaer Oloangh tsint gegaen, om te be-
vorderen dat achtweegen van't sattangh mochten geraecken, Oloangh
tsindt socht ons met veele [illegible] practiques te bewegen, dat wy als
Opraw Habisit een gants schenckagie souden doen, daer wy int minste
niet toe wilden verstaen, seyden dat dien onwersoudelycken dient maer
als te vele genooten hadde, en de dreyghden hem (soo wy niet geholpen
wierden) aenden Berckelangh (wegen den overlast die was geschiet)
te beclaegen, Oloangh tsint versocht ernstich dat wy doch [illegible]
den patienteeren, beloofde ons nae 't eyndigen van Berckelanghs
feest-dagen voort te helpen

Ady 19: ditto, syn met schipper Jeoris, d'Onderkooplieden, Assistents
Matroosen, Jongens ende Dienaers in alles ontrent 30: persoonen
yder opt eerlyckste gecleet nae Berckelangh gegaen, wy vonden
syn Ed.t op d'ordinarie Baleye, verselt met onse Similacht, Opraw
Esileau, ende meer Grooten, item Kaardie [illegible], Ledioment,
met eenige aensienlycke Mooren, d'Anachodes der Maccassaren
met alle hun volck, verders veel Maleyers, ende Indische Portugesen
waeren daer ook present, ende stonden ontrent de gemelte Baleye
Berckelangh dede mij beneffens hem sitten, verclaerde dat de ver-
schyninge der Nederlanders hem meer als aengenaem was, verhael-
de dat hy vier van syne beste paerden opt costelyckste hadde
doen sadelen, te weeten, voor mij, den Onderkoopman van't Sum,
Kaardie [illegible], ende Ledioment omdaer mede te bewysen
dat wy d'uytnementste onder de vrunden ende bij hem meest
geacht syn, versocht dat wy ons volck in bequame ordre voor hem

wilden doen

Augustij 1637 wilden gaen marcheren, op dat hy die gestadich onder syn oogh besoecken mochte, wy antwoorden op alles vriendelyck, waer mit gesament=lyck opstonden, ende trocken conforme syn Ed:ts wille tot voor den Wattatat, int in gaendes tempels, gaff Barckelangh mij by der hant ende belaste dat al ons gevolgh mit binnen comen soude, ende dewyle syn Ed:t doende was mit 't offeren der goden, wiert ons Inygelycx Kaadje beseem ende Tediamet een bequame rustplaets gegeven den Wattatat is den schoonsten, ende vermaersten tempel int gants Coninckryck, den thoorn des tempels is int Jaer 1632: omtrent augusto, sonder datter wint, donder, blixem ofte eenich onweder [illegible] was, van selfs plotselyck te neder gevallen, 't welcke voor een miraculeus teecken gehouden wiert, doch de Braminis ende waersseggers hebben nooit uytleggingen vant miracle willen doen, 't sedert is den gesegden thoorn door 't aendryven des Coninckx, we=der op gebouwt ende ao 1633: bynae volmaeckt, op de hoochte van 200: voet synde is de gantsche stellinge (die van bamboesch constich gevlochten, ende vaerlyck sterck was) immer soo wonderlyck te neder geslagen, als 't Jaers te vooren den thoorn, tegen(?) int werck herwaert seer constich volmaeckt, den gantschen thoorn by binnen tot beneden mit loot beleert, ende verguldt, in desen thoorn staen veel goude ende silvere beelden, ende naer ons bericht is, syn onder den selven soo veel schatten begraven (bestaende in gemaeckt ende clompen gout, gemunt silver, item costelycke gesteenten ende ander juweelen, dat al waert 't gantsche Conin=ckryck van Siam verwoest souden die bastanten om 't selve weder in standt te stellen, den tempel is constich en curieus gemaeckt, maer om alle particuliariteyten te verhalen soude een aparte beschryvinge nodich syn, den ommeganck is beset mit meer als 400: soo copere als steene beelden, eenige synde van extraordinarie grootte, ende de minste van omtrent 3: voet hoogh, alle van d'onbeweegelycke hoofden tot d'onwaerlycke

vaten

Augusty 1637 cierlyck verguldt, behalven noch vier cleene bredeeuns, die binnen,
staen, ende rontom de grooten constich gestelt syn, alle deese geseyde
groote beelden wierden door den Berckelangh eerden, nae den siamsch
dracht onder hals ende borst gehangen, synde eenige der selver met
vergulde borden, ende bloemwerck konstich vercirt, nae dat deese
offerhande dus volbracht waes, is Berckelangh noch in drie andere
tempels gegaen die ook konstich gebouwt, met vele vergulde beelden
ende ander costelyckheden vercirt waeren, heeft in yder gelycken af-
goden dienst (als in voorn. Craffatat) gedaen, ende is in deesen
(voor ons) bespottelycke offerhande merckelycke somme onnuttelyck
geconsumeert, doch deese verblinde heydenen, syn soo yverich ende
verblint in haere superstitien dats hun in beelden al hun welvaert
daer uyt voort comt (soo dat Siam als een vadt sonder bodem is,
ende blyven sal, want alle de ryckdommen werden (soo veel bydes
coninck als den adel, ryckes, ende burgerlycke lieden) int bouwen
ende repareren van tempels, thorens, piramides, ende offer der
afgoden geconsumeert, ontrent den middach wierden wy met
den gantschen sloep voorder ten huyse van Berckelangh, wy wierden
van syn Ed. wegen onse vereeringe met vele complementen be-
danckt, waer met afscheyt naemen, ende wierden te paert tot
aen de riviere gebracht

Aen 20en ditto brachten door hart aendryven ende getemporiseeren drie
gemeenten by den Sabandaer Oloangh tsint te weegs, dat ons
voor vast toegeseyt wiert, wy op morgen 't sappangh souden
beginnen te wegen, weshalven praeuwen hierden, ende souden
de selve ter plaetse daer 't hout ontfangen sal werden

Aen 21en ditto ben persoonelyck nae 't sappangh int
(synde de plaetse daer s'Coninckx sappanghout leyt) gevaren, om
te sien oft Siams daetsyne met 't ons accordeeren, ende 't weg-
gen van 't hout begin te geven, int derwaerts vaeren, passeer-
de Berckelangs huysinge om nae den Sabandaer Oloangh tsint

uyt te sien

Augusty 1637

uyt te sien, ende hem met ons te meugen, wy werden van syne Ed.t begroet,
over sulcx by hem geroepen, ende hoewel veel ongemelte affaeren uyt
gecomen waeren, syn eyndelyck met vele vermaeckelycke discoursen
by hem op gehouden, eerstelyck verhaelde Berckelangh uytbreeder
hoe aengenaem hem was, dat wy voor twee dagen, hem soo solemnelyck
geaccompagneert, dat hij't selve oock den coninck geseyt hadde, en
dat syne Mayt. daer over van geheelen vernoeght was, daer by syn
Ed.t noch voeghde, wy ons verseeckert mochten houden, des conincx
genegentheyt tot de Nederlantsche Natie grooter als voor desen
geweest, want dat de Mayt. bevint voor dato door oorblasers
ende valsche aendragers abuyselyck verleyt is, ende onsen huyselycken
ommeganck door syne rechtveerdige rapporten, de Mayt. vol-
comen bekent syn, syn Ed.t versocht dat wy syne woorden in
gedachten wilden houden, ende d'Ed. H.r Generael by gele-
gentheyt advys daer van souden toe schicken, wy antwoorden
op alles matich ende thoonden ons verheught wegens conincx
gunst, verders seyde Berckelangh ue: voornaemt den Cappiteyn
Schouten heeft gedurende syn residentie alhier groot faveur
ende veel eerteeckens vanden coninck onsen Heere genoten
te weten een, sieren ende gout Bougiet, item een goude cram-
crouwe, gy daer en teegen syt vande Mayt. niet als met een
goude sabel begenadicht, weshalven verwondert ben, dewyle
ue: gemelten Schouten gesuccedeert, ende in gelycke graet syt
dat geen grooter eerteeckens vanden coninck eyscht, te meer
dat gy weet, dat ue: successie ende residentie alhier, den coninck
aengenaem is, 't schynt dat gy de Mayts. gunst verwaerloost, op
welck verhael ick reverentelyck repliceerde, den Capp.teyn Schouten
is jaerlycx voor den coninck als een gesant van d'Ed. Heer
Generael verschenen, ende heeft alsoo de representatie van
syn Ed.t voor de Mayt. vertoont, weshalven niet vreempt
dat syn E. (ten aensien der waerdiger legatie) met sodanige

eerteeckens

Augustij 1637

ontfangen heeft is, ick trachte met aller vlyt om den Coninck behaechel-
lyck te syn, omme exalteren syn Ma^ts gunst, maer als noch can niet
vaerdiger versoecken, als dat den Coninck syne favorable genegenth^t
over de Nederlantsche Natie besonderheyt de Dienaers van d'E. Ed. He-
Compe die in dit Rijck resideren geliefft t'elargeren, omme wy
beter als voor desen mogen geholpen werden, ende versoecken die vlyt
syn welgemelte Ed^t. aende Ma^t. ofte in Ed^t. hebben voor te dragen
dat is de meeste eere die de Ma^t. mijn can aendoen, door sulcx
sal ick by onse principalen een goeden naem ende avance becomen,
Berckelangh antwoorde met een knick al lachende waer met af-
scheyt namen, ende vertrocken onsen wech ontrent den middach
quamen ende Sabbandher mit, daer de Lerraers tot 't wegen gereet
vonden, 't sjamt Dactsjon was wel mee, behoorlyck gestelt, wiechel-
ende sonder eenige moeyten ofte tegenspreecken eeut wegen hiel-
raeckten, ende naer dat we: p^e. hout gewogen hadden, scheyden
van den ander seer vrundelyck

Adij 22^en ditto wierden tot Berckelangh geroepen alwaer ons in
haest verwoechden, syn Ed^t. seyde ons int minnelyck aen, dat Opra
Chabisit van hem versekert wilde syn, wy 't saffangh^t binnen twee
maenden souden betalen, ofte 't selve niet leveren wilde, wy ant-
woorden dat wegen de betalinge geen versekeringe conden doen
voor dat ont wet uyt Batt^a ofte Japan bequamen, dat den Coninck
ons immer een vyff maenden delay toegestaen hadde, vraegden off
Opra Chabisits authoriteyt, de Ma^t. te bovenginck, ende
vraegden daer by, dat wy ont hout niet gesprocken souden hebben
indien ons niet door den Sabandaer voor lange van selfs aen-
geboden was, ende soo Chabisit niet wilde lachter volgen
syn des Coninx eerwe authoriteyt uyt sulcx conden afmeeten
ende de costuymen die eene betaelt hadden, ons weder gerestitu-
eert mochten worden, Berckelangh repliceerde, Opra Chabisit
is een onverdraechelyck mensch, ende 't is hem maer om geschencken
te doen, soo gelieden hem de hant vulden, soude hy haest swygen

syn

Augustij 1637 syn eyndelijck naer veel voorstellen, ende debatten, bewegen syn Ed.t ons dat wy toeseggingh deden, om de helft over drie maenden, ende 't restant, over twee maenden daer naer te betalen

Adij 23en ditto omtrent den middagh liet den Ondercoopman van Tzum (die om 't sappanghout te ontfangen gegaen was) met een briefken weten, dat Opra Kabisit syn volck aldaer aent sappangh uit geronden, ende de Coelie 't wegen verboden, vermits geen betalinge vande Berkelangh noch ons haden, wanneer betaelt soude werden, wy souden de Toelcken op staende voet nae Berckelangh ende deden aen syn Ed.t versoecken, dat hy den voort Kabisit doch payen, ofte met authoriteyt constringeeren wilde, dat 't wegen vant hout voortganck nemen, ofte de betaelde costuymen ons gerestitueert werden, ende 't hout behouden mochte, des avonts keerden de Toelcken wederom rapporteerende dat sy onse saecken Berckelangh behoorlijck voorgedragen hadden, dat syn Ed.t over Kabisits forcen groot misnoegen toonde, ende aengenomen heeft alles ten goeden eynde te brengen, Item sal de Cooel stille staen, ende de wegen het int beste vant Jaer, 't welcker op bequame hooghte is, souden wy 't hout niet gemack ontfangen ende niet eenige ontcosten aen Comp.s Eysch van opstaepelen

Adij 24: 25: en 26en ditto is 't wegen vant sappangh door Opra Kabisit gestoort geweest ende 't soude noch langer geduert hebben indien Berckelangh d.o Kabisit onder syn handt niet versekert hadde, 't hout de helft over drie ende de reste binnen vyff maenden betaelt sal werden

Adij 27en ditto is den Ondercoopman van Tzum met prauwen ende arbeyders naer 't sappangh uit gegaen, om andermael 't sappangh te ontfangen, de Coelies (soo d.o Tzum ons rapporteerde) t'hoewel haer niet gaengen, gaven beter gewoonte als yt voor desen naer rieden doorgaens seer onrustich, dat ick Kabisit selfs niet een redelijcke schenckagie doch soude gaen begroeten, 't welck voor als noch niet voornemens syn

Adij 28en ditto syn eenige dienaers vanden Achemsen Ambassadeur

inne logie

Augustij: 1637

inde logie gecomen, clagende seer over haer Meesters armoede, hebbende genoechsaem schreyende hoe hy syn goede ende jae selffs van syn lichaem hadde moeten vercoopen, om sich selven ende syn gesinne slaven, de mont op te houden, maer dat hy niet meer hadde by te setten, ende by naer van armoede verginck, baden seer ootmoedich om een aelmis offte eenich gelt te leen op een versekert cleet, dat (mijns oordeels) ontrent 1 a 1½: tayl soude waerdich wesen, hebben haer 't cleet behouden, ende gegeven een aelmis, waer mede sy seer vernoegt vertrocken, verseeckerden dat haer Meester in eeuwicheyt commende, dese deucht aende Nederlanders soude gedachtich syn, uyt dese ende meer acten is wel te considereren wat luyden van staet, dese Indische Coningen, tot ambassadeurs gebruycken, ende hoe slechte bedienden van de Nederlantsche geraeyten, 't sy hoe ansienelyck de selve comen, mede geachtet

Adij 29en ditto, liet Berckelangh my roepen, daer verschenen synde verhaelde syn Edt met veele omstandicheden, dat den Coninck doende is met repareren van alle principaele tempels, insonderheyt Sisor-pet (dat den rycksten tempel int gantsche lant is) dat alle de Mandorijns ende eenige Mooren, yder nae vermogen hunne hulpe presteerden, vraegende of ick ook hulpe wout, aen soo noodigen wercke niet biddij doen, ick antwoorde modestelyck, ons Christen Godsdienst is contrarij d'onse geen en eeren noch tempels noch Goden, maer alleen den alderhoochsten, wiens wooninge sonder handen gemaeckt is, ende geen reparatie noodich heeft, doch wy blyven echter tot des Mayts ende syn Edts dienst, soo veel in ons vermogen is, ende de consientie niet beswaert. Berckelangh repliceerde den Coninck begeert presentelyck niet anders als dat ick hem 5: stx: Balcken cocht, van die gy in voorraet hebt, want ontrent de stadt is niet een hout te coop, ende wanneer 't hout weder comt, sullen van gelycke groote ul: weder gerestitueert werden, ende so gy boven dien noch iets aenden Coninck wilt vereeren, alwaert maer een wat houts, ick u versekert dat het syne Mayt aengenaem sal syn, ick repliceerde dat des Conincx wille ick geern voldoen, ende dat een balck daer in effect vrygen sowde om syn Mayt te vereeren, Berckelangh thoonde hem overmoutich

Enoget

augustij: 1637 vermogt sondr dat t'lyck volck met ons die vry 6: stx balcken ter lant stellen

Adij VI.en ditto, is Quiasack Sabandaer vande Malayers ons comen besoecken, verhaelende onder ander, dat hij op gisteren voor den Coninck geweest, aldaer gehoort hadde, dat Berckelangh syn Mayt. voordroegh, vant Mandorijns ende Mooren materialen, als houtwerck steen &a. by brachten tot reparatie der tempel, dat syn Ed.t tot besluyt daer by voeghde, vry 5: stx: balcken aenne Mayt. geeedet, ende daer bewijs hebbende hadden, dat de Mayt. over sulcx dapper vernoeght was, ende geseyt hadde den Cattiteyn van vints bedryff bevalt mijn best, want soo veel de Mandorijns aengaet die syn aen mijn verobligeert, de Mooren syn oock veel ingeboornen maer hy die een vreemdelinge is, ende hem op syne religie constant gecontinueert hebben, doet nu echter dat gerijff, want houtwerck heb ick jegenwoordich seer nodich ende 't is nergens te coop, ick sal het wel dencken gedachtich syn, der Nederlanders doen staet mijn hoe langer hoe beter aen, want ick bemercke dat het eynden van groote discretie, die met reden te loven syn, hier uyt is te sien dat des Comp.s geluck in dit rijck meest aenden Berckelangh hangt, want 't is seecker wanneer onse saecken aenden Coninck wel voor gedragen werden, dat het aende Mayt. niet gebreecken sall

Adij Primo september. Item 2: 3: en 4.en ditto, is niet anders voorgevallen dan dat doende geweest syn met 't saegen vant sappangh, 't dusaemen ende 't ontfangen van Cochins ende partye hartevellen van Sommelaccaa

Adij 5.en ditto heeft Quosaimon Sapandaer partye hartevellen inne Logie gebracht, verclaerende seer dat gedurende de Siamse oorlogh geen harten als tersluyck gevangen, en de vellen spaersaem ingebracht werden, 't welck te gelooven is, want den Coninck op pene vanden lyve heeft doen gebieden, dat noch veel noch wes gevangen ofte gedoot mach werden, dat ons in d'opsamelinge

der vellen

septemb. 1637

der vollen zee hindert, maer alsoo de wateren over een maent toenemen
werden sal, blijft gemelten Japander van gevoelen, dat den Jonck
der harten haest sal toecomen, dat Godt geven wil

Adij 6en ditto wierden aen des Conincx treffelycxsten Tempel Wat: sy: ser:
put by Berckelangh ontboden daer gecomen synde, verhaelde syn Ed:t
met veel siamsche pluymstrijckeryen, hoe aengenaem dat het de Mat:t
is, den 3: ster: balcken geleent ende een d:o gerichte hebbe, daer
hy niemendych doch spaersaem opentwoorden, naer 't eyndigen van
d:o discours, toonde syn Ed:t ons alle de vervallen tempels, thorens
ende piramides, die ontrent sy-ser-put, staen verhaelende dat den
Coninck hem geordonneert hadde omme alle t'vervallen te repareren,
nemende veele Siamesen als Moorsche Mandorijns, die hemme hulpe
gepresteert, ende hoe veel yder en gebracht hadde, eyndelyck voeghde
syn Ed:t daer noch by dat den Coninck hem gelast hadde, mij int
minnelyck te doen vraegen, of ick de Compagnie hant niet biedende,
ende dat ick met vriendelyckh:t socht t'excuseren, maer te beschaeft
alant ende dat scheyden moet toezeggingedoen, dat mijn hulpe ooc
naer cleen vermogen by brengen souden, waer over Berckelangh
seer vernoeght was

Adij 8en ditto is Quasaimon Japander inde logie gecomen verhalende
hoe alle d'hier synde Japanders op gisteren by Oya, Pitsia, song-cram
(die haer voorspraeck ten hove is) op syn ontbieden geweest syn
ende dat d:o Oya haer, uyt s'Conincx naem voorgedragen, de Mat:t
voornemens is int aenstaende suyder moesson, een Jonck met een
ambassadeur naer Japan te senden, omme met den Keyser aldaer
te reconsilieren, eleerende dat sy een bequaem persoon uyt hiere
die als anachoda der Joncke derwaerts vertrecken soude
item dat de stemmen te geschieden op hem gevallen waeren, doch
dat hy 't selve op veel wichtige swaericheden geweygert ende
pleyt afgeslagen hadde, eyndelyck versocht gemelten Quasaimon
ons gevoelen, ingeval den Coninck onse syn Jonck derwaerts
begeerde, off hij enter porche des doots, ende d'ambassade ooc

aengenomen

Septemb. 1637 aengenomen sonde werden, wy antwoorden dat de Japanse placcaten
seer rigoreus executeren hem beter als ons bekent syn, ende verhaelde
int lange, hoe den Chinees wegens den prince derwaerts gegaen
aldaer ontfangen, ende met smaet hem onverrechter saecke afgewesen
is, quasi men schoon ons reyse in bedencken te nemen, ende gelooft
soo veel in hem was den voortganck der voyagie te verhinderen

Adij 10.en Ditto, verstonden dat Soyemon ende Antonio (beyde Japanders)
tracteren alle de Rochevellen op te coopen, op hope dat eenich Cau-
cheenschs vaertuych sal verschynen, dat Antonij ten selven fyne
nae beneden was, om alle buyten plaetsen aen te doen, wy de-
selverden hier over Kitterro Japander hens. op Sochien te senden
om te verspieden, wat daer omme gaet, ende soo veel mogelyck
hun dissein ('t zy met stercke op coop ofte anders) te brecken

Adij 11.en Ditto sonden Kitterro Japander met ... de rivier
nederwaerts, stelden hem eenich gelt ter hant, met verdere ordre
ende last, dat hy soo veel Rochevellen opcoopen ende bespreecken
soude als eenichsints conde becomen, ende tot sodanigen prys,
als Anthony de Japander, de selve cocht

Adij 12.en Ditto is Entonge Chinees met hogie gecomen, ons ver-
haelende hoe hy op heden te hooff geweest is, dat den Coninck hem
gevraecht, of hy geen bequame Joncken by der hant hadde, om deselve
ofte met eens naer Batt.a te senden, want wylen de Mant.t 't geval
verthoont sich tegenwoordich schoon, ende den rys sal p.r aventuer
op Batt.a op hoogen merckt syn, indien hy eenige Joncken hadde
soude de selve derwaerts schicken, maer nu syn anders geen vaer-
tuygen by der hant, als de Joncke van Ona Capitein die wiel ...
aenraden, om de selve naer Batt.a te synden, waerop Entong
naer gedane reverentie, geantwoort, dat hy geen vaertuygen by der
hant hadde, ende syns weetens oock geen by de stadt waeren
Naer dat de Mant.t veel spraecke wegens ons daer by bedreven
gehouden met Entonge gehouden hadde, belasten hem dat hy twee
pascedullen voor de Joncken die naer Bandjermassingh ende
Jamby gaen, versoecken soude, wy antwoorden op alles

niet

Septemb: 1637

maeckte ende seyde dat d'Anachodes der Joncken wel eerst dienden te spreecken op dat ons van haer ladinge &c.a informeeren mochten

Adij 13.e ditto syn tot Berckelangh gegaen, verhaelden syn Ed.t dat ons dagelycx twee groote schepen stonden toe te comen, die wy apparent weder in spoet souden moeten versenden, versochten ten respecte van dien, dat syn Ed.t ons een traen geliefde te versorgen om 25 a 30: gel,, laeden Backen, de rivier nederwaerts tot in zee te senden, Berc,, kelangh antwoorde, over weynich tyts hebbe ick u immer een traen voor 30: Backen ter hant gestelt, ende daer op syn noch meede 35 a 40: Backen afgesonden, waermeer dien traen ten eynde is, sal u een ander (doet noots synde) beschicken, en waeren hier over ten hoochsten beleydt verwondert om d'oncosten t'evitteeren, ten anderen dat sulcx groot ghe,, ruchs baeren zall

Adij 14.en ditto hebben d'Anachodes van Coninckx Jonchen pasadiers versocht waer met sylieden naer Banjermassingh ende Jamby moch,, ten vertrecken, en informeerden ons ten besten mogelyck van haer ladinge, ende in vaet retouren sy haer capitaelen, dachten te be,, steden, ende verstonden dat haer carga meest in sout bestaet, daer toegevoecht eenige Sommelacca, Cocquebolus, Catten Indigo, grof,, porceleyn, ende die naer Jamby gaet heeft oock eenich geslagen gout sonders vergaederen dat hun belast is, de goederen in haest te becoopen ende 't provenido in swarten peper, Banjermassingse Rottangh ende eenich goudt te besteden, versochten dat wy in haer faveur aen Hunne Ed.e residenten wilden schryven op dat deselve tegenwoordelyck in handel mochten toegelaeten werden, wy antwoorden dat hun,, lieden vele pasadiers conden beamen, maer niet vermochten t'hun,, wen voordeele yets te schryven, want dat de daer synde capiteynen haer sulcx belgen, ende ons gantsch qualyck afnemen souden

Adij 15.e ditto eyndichde 't wegen des sappanghs, en is alles door den Onder coopman van Tsum (die doorgaens by 't wegen geweest is) soo wat,, saemich behandelt, hebben oock soo goede gewicht erlangt, als ick tot geener tyt in Siam gesien hebbe

Adij 16.en ditto begonnen 't sappangh in rechte stucken te saegen, op dat deselve te meer in 't schip gestouwet soude werden

Adij 17: d.o

Septemb: 1637: Adij 17en ditto liet uijt sien naer groote barcken die in zee comen varen
om op d'arrivee der schepen niet verlegen te vallen, ende hebben verkeren
barcquiers aengenomen, soo dat wij met Comp.s ende gehuerde barcken
bij naer een groot schips ladinge aen boort sullen doen voeren

Adij 18en ditto is de joncke van Sintongh, comende uijt Ligoor voor de stadt
gearriveert bracht ontrent 20: bhaer swarten peper, die voorn. Sintongh
tot 20: a 21: tayl siamse minte de bhaer geconsenteert hadt, op haden
comt tijdinge dat de Patanese gesanten tot over Banckocq gearri-
veert sijn, brengen de goude ende silvere bloemen tot bewijs van haer
schuldige obedientie

Adij 19en ditto sijn des Conincx joncken de riviere nederwaerts gedreven
d'Anachodes quamen om passen ende brieven aen d'opperhoofden aldaer
verleenden hun de passen terstont, ende seijden dat omits in hope stonden
de schepen uijt Batt.a in corten souden arriveeren hun de brieven souden
naer senden

Adij 20en ditto is den Tolck Trompaut ons comen aenseggen, dat den
Coninck op gister avont, d'Oya siccetary, Berckelangh ende poucle-
cham, terwijl hij doen roepen, ende stil swijgent, sonder ijmants
raet offte bijwesen van ander heeren, Oya siccetarij Calahom Berc-
langh siccethaen ende poucleetham Berckelangh gemaeckt hadde
wij waeren over dese tijdinge over maeten bedroeft vant soodanigen
Berckelangh als desen, bij menschen gedencken in Siam niet geweest

Adij 21en ditto sonden den Sabandaer ende Tolcken tot den nieuwen
Berckelangh om sijn Ed.t geluck in sijn bedieninge te wenschen, en hem
aen te seggen dat wij begeerich sijn hem te comen begroeten, maer soo ons
sieckte door uijtvreechten geweigert wiert, syliedden sijn Ed.t dan aenspree-
ken souden, vreegen den tra.. der barcken. ontrent den avont keerden
de Tolcken weder inne logie rapporteerende dat Berckelangh niet
te soet sijns Moeders geinfadeert was, ende gebeden hadde dat wij nu
eenige daegen geliefden te vertoeven om hem te besoecken, voorts
den tra.. der barcken, sijn Ed.t hadde gesint dat niet 't veranderen
vant offitie der voorigen van geender waerden was, en wanneer
onse schepen gecomen sijn hy als dan een ander bestellingh soude

Adij 22: do

Septemb.: 1637 **Adij 22en ditto** sonden de Tolcken tot den voorigen Berckelangh tegen-
woordich Ona Succethaen deden syn Ed.t bedancken voor genootene hulpe
ende versochten hem te mogen comen besoecken, om eenich afscheyt te nemen,
de Tolcken wederkeerende, rapporteerden dat syn Ed.t wegen onse danckbaer-
heyt daer vernoecht was, echter om alle suspitie te weeren, niet derfde
consenteeren wy t'synen huyse comen, maer synde sulcx by gelegentheyt
op d'een of d'ander Barcque wel geschieden soude

Adij 23en ditto begonnen 't Jacht Bassack te repareeren, met voornemen
't selve int begin vant Noorder Monsoen, naer Batt.a te versenden

Adij 25en ditto des smergens hebben uyt de Launguiers van Bancocq ver-
staen dat een Hollants schip op de Reede voor Siam gearriveert, Item
dat 't schips vaertuygh met de overheyt aen opcomende, wy waeren over
deese tydinge opt hooghste verblyt, voeren met de Logies schipprauwe, ende
vrunden int gemoet, ontrent 1½: myl binnen de stadt, ontmoeten 't ge-
melte vaertuygh, daer den Opperkoopman S.r Hendrick Nachtegael in was
uyt welcke wy nevens ander saecken rackende de Comp.e, d'arrivement
vant schip Zeyden verstonden ende dat Delf apparent in haest volgen
soude, nae dat wy met malcanderen weynich gediscoureert hadden is
S.r Nachtegael in onse prauwe overgetreden, ende syn alsoo gesamentlyck
ontrent den Middach inde Logie gearriveert, wy deden de comparitie
vant schip, door de Tolcken opstaende voet aen Berckelangh weten
ende syn Ed.t versoecken dat de nodige tract tot 't vertreck vant
Jacht Bassack als 't nederseinden der Barcken ons in haest te comen
op dat 't gearriveerde schip conforme de ordre van d'Ed.e H.r Generael
binnen 8 a 10: dagen vertrecken mocht, Item deden den Sabandaer
Oloangh trindt oock aenseggen dat hy op morgen met de Tolcken
inde Logie comen most, ten respecte vant gewichtighe met hem te
verhandelen hadden, des namiddachs hebben in presentie van S.r
Nachtegael ende vrunden vande Logie de brieven ende by gevoechde
schriften van d'Ed.e H.r Generael voorgelesen ende nae lesinge
van syn Ed.ts ordre promptelyck openinge van 's Comp.s staet aen S.r
Nachtegael gedaen, ende daer by gevoecht, soo syn E.: volmachtich

ofte

September 1637

ofte goedgen voor de Comp.es effecten over souden, dat hem op morgen een
suyver Transport sonde doen, doch heeft syn E: sulcx op de naerder dispositie
van d'Ed. Hr. Generael uytgestelt.

Adij 26en ditto smorgens is den Sabandaer met de Tolcken inde logie gecomen
soo haest sylieden verschenen, deden wy d'assistenten Joost Lourentsz ende
Hanne Jacobsz t'haerder presentie anderen anders seynten, sylieden schenen
hier over verwondert, ende sustineerden de vereys gemelte assistenten
een mael des Coninex thoorn uytgestaen hadden, van voordere straffe ex-
hoorden vry te syn, wy antwoorden dat last van d'Ed. Hr. Generael
hadden, om hun beyde gebout naer Batta. te zynden, ende voegden daer
by, dat sylieden daer seyntinge niet moeten nemen, als ofte de selve
ten respecte des Coninex geschiede, noch te haer inbeelden dat de Mant.
alte barmhertich gehandelt hadde, maer dat daer niet veele twijffel
dat d'Ed. Hr. Generael de misdaet syns volcx selfs begeerde te
straffen, declareerden voorder int largo niet verswegen omstandicheyt
alle 't geene syne jongste Missive ordonneert, voegden, daer by mede
Ed.s verrechtinge op de Amboinsche saeck item de doot vanden
Coninck in Atschijn, ende 't gunt daer aen dependeert, derhalven den
Sabandaer by geschrifte stellen, ende belasten dat sylieden den Ber-
belangh souden aenseggen alle 't geene op heden gehoort en gesien
hadden, op dat het den Coninck ter ooren comen mochte, naer deser han-
delinge recommandeerden wy den Sabandaer ende Tolcken, de spoedige
procure vande nodige tracks, ende vonden met den ander goet, dat Sr.
Bartegael ende ick den Bertbelangh op morgen selfs souden gaen
besoecken, wy haddent gaerne op heden gedaen, maer dewyle het
Man-pea, ofte siamsen Sondach was, conde sulcx niet geschieden
nae dat den Sabandaer vertrocken was, heeft Sr. Bartegael den
raat vergadert, ende is inde selve vergaderinge, nietsons meer ande,
de saecken wegens de ladinge vant schip London sodanich geresol-
veert, als bijde resolutie van dato deses te sien is, op heden begonnen het
saffangh in barcken te laden en hierdoor soo vele grote Ds., dat des schips
cargo daer niet in een voyagie aenboort gebracht can werden

Adij 27: do.

septemb. 1637

Adij 27en ditto is Sr. Nachtegael, ick, ende van tsum naer de ordinarie
Baloye van Berckelangh gegaen, daer wij syn Edt. met vele aensienelycke
Mandorijns vonden, naer dat weijnich geseten hadden, verhaelde Oloangh tsiut
dat den Capp.tyn vant nieuw gecomen schip, ende de Logie met den Fitour
daer verschenen, om syn Edt. te begroeten, Berckelangh antwoorde dat
wij hem wellecom waeren, ende soo wat voort te brengen ofte versoecken
hadden sulcx vrymoedich doen, hoewel hier syn soude, wij verclaerden
Sabandaer dat hij 't gisterdaeghs syn Edt. soo bij monde als geschrifte, seker,
saecken soude, 'twelck hij in modeste forme dede, naer mondelinge communi-
catie ende lecture van 't gunt Oloangh tsiut bij geschrift gestelt hadde
antwoorde Berckelangh dat hij 't alles den Coninck voordragen, ende de
saecke in haest versorgen soude, waer mede afscheyt namen, ende keerde
naer de logie, tegens avont hadt Sr. Nachtegael, 't schuijtien van Tsidsy
met eenige verversinge verder naer boort gesonden

Adij 28en ditto voeren wacker voort met laeden van sappangh, rusten
twee groote Barcken met dacken ende gemeubs toe, om de droge
waeren af te voeren, ontrent den middach wiert ons door den Tolck
Omon Nut-sit-Bassa aengeseijt, dat Berckelangh ons versoeck voor-
gaes den traw, noch op gisteren den Coninck geopendiert, ende dat de
Mant. daer sine geconsenteert hadde, wij vraegden den Tolck seer
ernstich, wat den Coninck op voorders hadde geantwoort, doch hij seyde
van sulcx gants niet te weten, op heden is Chardie Sirhen
Sr. Nachtegael comen begroeten, ende seyde ons aen dat den Sabandaer
'tgeschrifte uit onsen mont gestelt, den ouden Berckelangh voorge-
lesen, ende dat syn Edt. daer op geantwoort hadde, 't is mij leet dat
ick tegenwoordich sulcken die cargaen, seker wel dat d'Edle heer
Generael gestoort is, maer ick soude bij den Coninck te wege
brengen dat syn Edts. begeerte versaecht wiert, maer nu moet ick
mijn stil houden, doch ick verlange den Capp.tyn van Vliet, ick moet
bequame gelegentheyt naerder met hem van dese saecke spreecken

Adij 29en ditto quamen de Tolcken door Berckelangh inde Logie
gesonden ons aenseggende dat syn Edt. Jonck vermits de Carga

eerst

Septemb. 1637

[ha]rt geadverteert, hem alles nieuws ende hy over sulcx bevreest was, dat
wy deselve in oprechticheyt verclaerden, ofte oock geen ander wares af scheeps
souden (als eens opgebracht hadden), wy mercten wel waer dit heen
wilde, ende seyden dat sy geen vrees behoefden te hebben van eenighe rys
ofte padij, heymelyck souden vervoeren, want dat ons de Coninck soo verre
dicht niet is, dat die openbaer begeerde, ende belasten haer dat sy ons deselve
tree op hadden moeten bestellen, ofte dat wy des Comps.e ende ander
geladen Barcken selfs voor by 't Canon souden brengen, al was dit oock
met onmin geschieden

Ady 30en ditto voeren al vaerdich besich met 't scheepen van 't sappangh,
suycker, olye, hadden oock de hertevellen door natten ende vuylen,
soo dat het waerter niet als nu den nodigen tree is, wy souden tot
den Sabandaer ende Toecken, maer vonden niemant thuys, doch wiert
d'onse geseyt dat sy lieden om den tree uyt waeren

Ady 1en October, becquamen den lange verwachten tree, wy sonden
den dateyck 2000: p.s sappangh in 4: barcken, tot carga voor Hollandt
de rivier nederwaerts, tegens den avont souden gaerne noch twee
Barcken met 1400: p.s hout afgesonden hebben maer omits de Siam
so hart opgehouden is, conden de Barquiers geen volck becomen
om met hun af te gaen

Ady 2en ditto, hadden gaerne de Barcke Hartops (die met suycker, olye
ende dommelaccen geladen was) nevens noch twee andere die noch
1000: picol sappanghout in hadden afgesonden, maer sulcx wiert door
des Berckelangs onverwachticheyt belet, want syn E: wilde soo scherp-
weten, wat voor wares met de Barcken afvoeren, van wat Meester
yder was, ende onder wien dat stonden, begeerde dat yder Meester ofte
Nay voor hem ende Oya sieri verclaringe moest comen doen
dat hun slaven met wil ende weten afgingen, desen nieuwe wet baer,
den sulcken schrick onder de Coulys, dat alle wech liepen, wy transpor-
teerden ons op staende voet nae Berckelangs balye, doch hy was te
hoofft, soodat hem niet vonden, echter deden ons beclach hoochlyck tegens
yder, ende presenteerden borch te blyven voor de Coulys die met
Comp.s Barcken souden afgaen, sonden den Sabandaer en Toecken

nochtans toe

October a.o 1637 naer hem toe om te vertoonen wat voor vertrachtinge ons door deese mane ge-
smeeden wert stont toe te comen, sylieden weder uyt commen seyden, dat Berck-
kelangh onse clachten in achtinge genomen hadde, ende dat hy naer de feest
dagen (die vier dagen duuren sullen) met syn raet houden soude, vermaende
ons soo lange te patienteeren, wy toonden groot misnoegen, seyden dat de
Bercken even wel afgaen souden, van spyt dat het soo was, t'huys comende soo-
den de Bercke Haerlem met eygen volck de riviere nederwaerts, ende be-
lasten den Berckier dat hy ende Lanoy om gewichtige oorsaecken wer-
toeven souden, des avonts quam den Sabandaer ende Tolcken inde Logie
claechden dat in groot gevaer waeren om dat wy contrarie des Berckelangs
mandaet de Bercke afgesonden hadden, ende geern 3 a 4 dagen wilden
vertoeven, wy belachten haer dwaesheyt, seyden dat met d'ander oock soo doch-
ten te handelen, sylieden siende dat ons niet conden bewegen, syn droevich
gescheyden

Adij 3: ditto wast Wanprae ofte Siamsen sondach ontrent den middach qua-
men de Tolcken inde logie verhaelden hoe sy met den Sabandaer tot
Berckelangh geweest hem onse clachten, ende misnoegen verthoont, ende
syn E: vermaent hadden, dat eenelyck d'onse maniere gevolcht mochten
werden, wyders dat sy haer selven tot borgen gepresenteert hadden, dat alles
ordentelyck geschieden soude, dat Berckelangh eyndelyck haer gehoor ende
consent gegeven hadde, de Bercken op den ouden voet mochten afgaen,
wy sonden daetelyck een Bercke met 300: picol sappanghout de riviere
nederwaerts, vermits den Siamsen sondach, conden d'ander geen volck cry-
gen, dat noodsaeckelycke moesten blyven leggen

Adij 4en ditto wast een grooten feest dach inden Tempel Prounckon-Esiaey
weshalven niet een arbeytsman conden becomen om de Bercken te
laden, wy verstonden dat den ouden Berckelangh ontrent den voornoemden
tempel was, weshalven S.r Nachtegael ende ick ons derwaerts
voechden, ende syn ter plaetse gecomen daer syn E: was, wy wierden
van hem uytermaten vriendelyck bejegent, hadden met den ander veel
praet, eyndelyck seyde syn E: al ben ick tegenwoordich geen Berc-
kelangh sal echter ul.e dienst ende hulper syn al waert mogelyck
is ende by gelegentheyt sal ick ul. (noemende myn naem) door de
Tolcken doen roepen, want ick hebbe wat sonders te seggen, namen
afscheyt ende keerden naer de Logie, des avonts sonden de Bercke
Groswyck (die 300: picol sappanghout in hadde) meest met eygen volck
door gebreck van coelys, de riviere nederwaerts

Octuber 1637 adij 5en ditto sonden 3: Barcken met sappangh, eenige victualie ende houtwerc naer 't schip Leyden, de tolcken quamen ons aenseggen dat Sr. Nachtegael ende ick op morgen bij Berckelangh moesten comen om afscheijt van sijn E: te nemen

adij 6en ditto is Sr. Nachtegael ende ick naer Berckelangs logie gegaen, daer wij sijn E: met eenige drooten versselt vonden, Berckelangh vraechde Sr. Nachtegael offe hij oock wel gedisponeert, 't schip vollaeden, tot vertreck gereet was, of hij oock contentement in Siam ende wegen sijn hulp becomen hadde bij Sr. Nachtegael wiert op alles mattich ende wel ten propooste geantwoort eyndelijck droech ick den Berckelangh voor, dat persoonlijck oock dacht af te gaen, op dat het schip te spoediger mochte vertrecken, daer Berckelang op antwoorde, ick sal sulcx den coninck noch opheden condt doen, ende op morgen vroegh door de tolcken bescheijt laeten weten, verbeijt maer desen dach, naer gesijne verrechtinge nemen afscheijt, ende keerden naer de logie ontrent den middach sonden wij 't Jacht Bassaert de riviere nederwaerts met voornemen 't selve neffens Leyden in comp.e te doen vertrecken, 's avonts is Sr. Nachtegael met een scheepspraeuw de riviere nederwaerts gevaeren, want door dien (vermits de feestdagen) niet meer als 2: coelys conden becomen (die wij noch van Ebtongh leenden) manden de praeuw met ons eygen volck te weten jongens, slaven ende dienaers vande logie

adij 7en ditto waeren opt wackerste besich met het afladen vanden laetste barck wij hadden den selven gantsch opheden afgesonden, dat door gebreck van arbeyts volck (vermits noch niet vollaeden was) naeblijven most, ontrent den middach quamen de tolcken ons aenseggen, dat Berckelangh noch op gisteren [illegible], ende dat den coninck geconsenteert hadde, dat ick af mocht gaen, onder recommandatie dat doch soo spoedich wederkeren ende niet uyt 't lant vertrecken soude, voor en aleer dat afscheijt van sijn Mayt. genomen hadde.

adij 8en ditto smorgens sonden de barcke met de laetste coopmanschappen ende eenige verversinge naer boort, des nachts ben ick naer gestelde ordre uyt de logie gescheijden, ende met een scheepspraeuw afgevaeren, met voornemen 't schip Leyden opt spoedichste naer Batt.a te senden

adij 9en ditto ontrent den middach arriveerden aen Banckock, daer wij beyde de waertingen van 't schip Delft vonden, en verstonden dat gemelte schip op 3en deser op de Baer gearriveert is, de boot was om versch water gecomen, ende 't schuytjen soude naer de stadt gaen om verversinge uyt de logie te haelen, de canoniers aen Banckock

hadden

hadden wy gaerne gevraegt dat t schuytjen daer eenemael bequaem souw sonder ietes ... gebodt vanden nieuwen Bevelhebber was, ick antwoorde daervan niet te weeten, ende dat t schuytjen sonder eenich vertreck naer boven most, belasten oock den Assistent die daer op was, dat hy syn reyse opt spoedigste vorderen souwde, de Quartiermeester die met de boot ghecomen was, dat de water vaten vullen, ende dreven voorts naer Bantiauphia, des morgens gemoete een Siamse barcke die met sappangh geladen, die op den 8en courant al af gesonden is, ick belaste den Barckier t ancker te lichten ende af te dryven

adij 10en ditto ontrent 2: uyren voor dach arriveerden aen Bantiauphia ick verstondt dat de boot van Leyden op gisteravont binnen de mont der riviere gecomen was, wesshalven met de prauw daer heen voer, ende vorderden onsen wegh naer t schip Leyden, daer wy ontrent ten 10: uyren quamen. d. Nachtegael behandichde my de brieven van d'Ed. Heer Demmer die nu met Delff gecomen syn, waer uyt wy syn Ed. meeninge wegen verscheyde saecken verstonden, aen boort waeren de vrunden wacker doende met sappangh over te nemen, nae den middach wierden beyde de boots van Leyden ende Delff naer lant gesonden, te weeten d'een om brantholt, ende d'ander om een vlot balcken, dat voor Leyden afgesonden was ende aen Bantiauphia lach

adij 11en ditto is de boot met t vlodtholt aen boort gecomen, wy creegen oock de laetste barcke die met sappangh geladen was, welcke opt spoedichste oock deden ontlossen

adij 12en ditto des smorgens met den dach is de boot van Leyden met brantholt ende eenige victualie (die aen Bantiauphia uyt een peguse prauw gelost ende in de boot gescheept was) aen boort gecomen, maer dewyle de wint suydelyck was, ende eenige ledige water vaten aen boort waeren, heeft d. Nachtegael de boot naer de riviere om versch water gesonden, ontrent ten 9en uyren, hebbe de barcke met de Jonckse coopmanschappen aen boort gecregen, tot welckers ontlossinge datelyck ordre gegeven wiert, op heden heeft d. Nachtegael den Raet geroepen ende is in des selfs vergaderinge geresolveert t geene by resolutie van dato deser blyckt

adij 13en ditto hebben aen boort de laetste ladinge overgenomen, insgelycx t vlotholt dat tot reparatie vant schip afgesonden is, den Schipper dede t schip opruymen ende prepareeren alles om morgen te vertrecken, wesshalven myne brieven (die op gisteren al geteeckent hadde)

October 1637 sloot het Cognoissementen ende reeckeninge van [illegible] beckeren met voornemen op morgen mijn keer naer Judia te nemen

Adij 14en ditto behandichden den schipper de brieven aen d'Ed. H.r Generael ende bij naer vrijelyck afscheyt, met S.r Nachtegael naer 't schip Delft ge-varen, om met den schipper wegen 't afsluyten ende ladinge der balcken te spreecken

Adij 15en ditto ontrent den middach ben met schipper Feoris met boot ende schuyt naer lant ge-varen ende quamen met sonnen ondergang aen Bantjiengsiou, den schipper sont de schuyt om brantholt, ende wij voeren met onse scheepspraeuw insgelijcx de boot naer de stadt Judia. S.r Nachtegael bleef aent schip Delft om syne nadere advysen aen d'Ed. H.r Generael te prepareren, als oock dat A.o het inschepinge is, den Coninck te water uyt comen ende Comp.s Huyssinge passeren sal, wanneer hem naer ouder gewoonte reverentie souden moeten doen, dat wy nu gaerne souden excuseren om ons billick misnoegen daer met des te meer te betoonen

Adij 16en ditto smorgens met 't rysen der sonne arriveerden in de logie, door Gode sy des lofs alles in goeden staet vont, den onderkoopman van 't Zum verhaelde dat de tolcken menichwerf in de logie geweest ende door Conincx ordre uyt Berckelang naer mijne compste gevraecht hadden. Ick den Sabandaer Oloangh Tsiint ende tolcken op staende voet roepen, die oock incontinent verschenen, en thoonden hun wegen mijne compste verblydt, seyden dat den Coninck daer oock naer verlanght hadde want dat syne Ma.t op 21en deser uyt varen ende begeert heeft, dat ick oock onder de Mandorijns verschijnen sal, dat mijn een praeuw ende volck be-stelt soude werden, offte soo ick te seer [?] was 't huys ende pagger naer ouder gewoonte vercieren, ende met al d'hier synde Nederlanders comen souden om den Coninck als voren reverentie te doen, ick antwoorde dat noch een noch ander souden doen ende verhaelden hun 't groot misnoegen, dat d'H.r Generael heeft over des Conincx gepleechde proceduyren tegen onse Nederlanders buyten alle reden, geheel gewachtert [?] ende voechde daer soo veel reden by als op den tenuer deser claechten hoorden, begeerden dat sy met ons op staende voet tot Berckelangh souden gaen om hem 't intent van d'H.r Generael ende ons te cundigen, sy lieden versochten dat wy alle de claechten puntuelijck in geschrift souden stellen ende dat sy daer mede naer Berquelangh mochten gaen, want dat Berckelangh [?] de waerheyt ende den Coninck binnen 3 dagen met syn schip te water uyt vaert ons geen acces conde verleenen, weshalven 't volgende schriftelijck stelde namentlijck

Dat wy uyt diversche becomene brieven insonderheyt de jongste gesien hebben 't groot misnoegen dat d'Ed. H.r Generael over de Siamse proceduyren heeft welcken 't onderstaende aenden Opra Berquelangh in geschrifte thoont met ernstige versoecken dat syne E. alles onbewimpelt den Coninck sal Conincklyck voordragen moet

Dat den Siamsen rechtbanck onder hun selven hooch gaet over hunne goede wetten en policien want dat men naer hun seggen niemant veroordeelt, offten eert voor de Justitie tegen syne partien vier distincte reysen scherpelyck

geexamineert

Octob. 1637 geexamineert ende voor beschuldinge ofte verantwoordinge met eenige vanden d'ospir„tien int water ofte vuyr gepurgeert, waer op dan den delinquant door de rechters [illegible] nae exigentie veroordeelt wert

Dat onse Nederlanders hier in Siam 't verleden jaer op slechte beschuldinge onverhoort door den Co„ninck lichtvaerdich ter doot verwesen ende schandelyck door tirannie getracteert syn geworden, 't welck tegen onse vorige vryheyt oock selfs de Siamse wetten strydich is

Dat Comp.s Logie bewaeckt ende ick binnenshuys als gevangen gehouden wiert, sonder dat yemant als met wil ende voorweten der tolcken in coomen ofte met myn spreecken mocht, recht als oft wy dieven ende verraders des Coninx hadden geweest

Dat d'onse in gevanckenisse mede soo gesloten gehouden wierden, dat ick, niemant uyt de Logie, noch ooc van Berckelanghs volck, jae selfs geen tolcken, by haer comen mochten, ende dat haere beschuldinge met dagelycx grooter angste„ dragen wierd, waer door ick genootsaeckt was geworden haer aller leven en verlos„singe uyt de gevanckenisse vanden Coninck met geschencken te coopen, 't welck immer alte schandelyck voor de Siamse hoocheyt is

Dat aen alle ingeboorne op peene vanden lyve dickmaels geboden wiert niemant met lichamelycken arbeyt de Hollanders dienen mocht, 't welcke niet alleen tot schande onser natie was, maer dat Comp.s negotie daer met geschort ende gebonden wierden

Dat ick de wederroepinge van dit schandelyck en schadelyck gebot met verderf van myn selven hebbe moeten coopen, 't welck door Berckelangh, Sabandaer en tolcken dorgaens volmondich gesecht wiert 't selve by den Coninck niet geadvoceert soude werden voor en aleer ick myn persoon schriftelyck verbont voor alle de Hollanders die in Siam syn dat haer niet meer souden vergrypen, tegen des hoofs ondraechelycke costuymen, ofte haer straf souwe moeten dragen

Dat d'Ed. Gouverneur Generael over my daer [?] verthoornt is, omdat soo schandelycken conditie ingewillicht hebbe, want dat syn Ed.t nu nimmer staet maecken kan oft hier een Capp.tyn [?] heeft, vermits 't selve alleenlyck dependeert aende loosmoedicheyt des Coninx, een moetwillich ofte onbedacht persoon onder Capp.tyn [?] tot schanden te maecken ende Comp.s middelen te rooven

Dat syn Ed.t nu naer Batt.a reyst ende ick niet anders estimeeren can ofte dat d'in„willinge vant gemelte handtschrift de waerachtige oorsaecke is

Dat wy [illegible] Smits haer brieven aenden Coninck noch Berckelangh ge„comen syn, dat syn Ed.t in Batt.a meer misnoegen heeft op den Coninck als tot noch geopenbaert is, soo dat niet twyffelen ofte des Coninx vrede proce„duyren [?] sullen onsen Prince in Hollant ooc geadvyseert werden die buyten twyf„fel daer in ooc misnoegt wesen sal

Dat wy ooc niet anders connen besluyten dan seeckerlyck werden 't comptoir van hier gelicht werden, ende naer desen niet een Hollander in Siam blyven sal, ten zy dat den Coninck 't afgedrongen handtschrift vernietight, de Comp.e haer vorige vryheden soo int straffen van haer eygen volck als inde negotie nade oude gewoonte laet genieten, sonder dat onse ondraechelycke Siamse wetten willen gebonden syn ofte t'eeniger tyt toelaten dat des Coninx factoirs de negotie bepalen, de coopmanschappen taxeeren ofte t'haeren gelieven aennemen sullen

Dat in„

Octob. 1637 **Dat** ingeval den Coninck dit ons voorstel aprobeert sulcx met brieven aen d'Ed. Heer Generael confirmeert dat ick als dan aen nemen sal in Batt.a commende alles by syn Ed.t opt gevoechlyckste voor te stellen, ten eynde de Nederlantsche met de Siamse vrientschap bestandich blyven ende noch vergrooten mach

Dat wy voor dato conform. d'Ed. H.r Generaels wille ende gebiedenis over vele affronten ende onredelyckheden hebben geclaecht dan wel duytelyck te verstaen gegeven, dat den Coninck meer ende vrientschap van d'H.r Generael, als syn Ed.t ende Siamse d.o gelegen is, maer dat sulcx alleen door d'aengeboren wreetheyt ende eere geerigheyt der Tolcken, ten ander de valsheyt ende hooveerdicheyt vanden Sabandaer ontstaet, ten meeste ten rechten voor d'ooren der Grooten gecommen syn, waer uyt noch meer onheylen staen te wachten, want dat voor desen d'heer syne Exc.tie altyt 't intent ende genegentheyt vanden Coninck geweten hebben, insgelyckx de Mayt. de goede wille van d'H.r Generael, maer dat men ons nu doorgaens als gesloten hout ende vindigmael over d'onbequaemheyt vanden Sabandaer, insonderheyt den Tolck Trompanit geclaecht hebben dat echter geen gehoor crygen

De substantie van bovenstaende poincten hebben wy den Sabandaer ende Tolcken verscheyden reysen duytelyck verclaert begeerende dat sylieden de selve, in Siamse tale translateeren ende daer met naer Berckelangh gaen souden, dat sylieden rontdelyck weygerden, seyden sulcx om haer leven te doen was, want dat Berckelangh H.r aen, haer seggen soude dat eenige door haer inductie gestelt syn. Eyndelyck naer vele harde woorden namen sy aen op staende voet tot Berckelangh te gaen, ende de substantie by monde te verhalen, ende oock seggen dat ick naer 't eyndigen der feestdagen syn E. selfs soude comen begroeten

Adij 19. ditto is den Sabandaer ende Tolcken andermael inde logie gecomen verhalende hoe sy op gisteren de voorn. poincten Berckelangh in substantie verclaert hadden dat syn E. daer over seer ontset was, ende geseyt hadde 't syn importante saecken soo ick 't gunt sylieden my verhaelt den Coninck voordraegh staen in perijckel myns levens soo ick het in tegendeel bevinde, offte wel sochte te verbloemen sal d'H.r Generael noch te hier syne Exc.tie geen voldoeninge geschieden wy hebben syn Ed.t t'voren ende apparent den oorlogh te verwachten, eyndelyck quam syn E. met den Sabandaer op d'ordinaire raets plaetse daer de Grooten dagelycx vergaderen ende declareert hun 't verhael, ende naer Berckelangh 't sindt ons in waerheyt verclaerde nodement vele seer ter herten, ende seyden ten eerst voor den Coninck niet swygen blyven, noodsaeckelyck moet het de Mayt. opt duydelyckste ontdect werden, insonderheyt hadde Oya Sicerthan (die voor weynich dagen noch Berckelangh geweest ende de gehele questie bekent is) geseyt dit ist dat den Exc.tie van Sleict my voor desen wel te verstaen gegeven heeft, ende ick hebbe oock doorgaens voor soodanigen tydinge uyt Batt.a gevreest want de Hollanders is een natie die niet getercht willen wesen, indien ick nu noch Berckelangh was ik hadde moet d'H.r Generaels toorn te versachten, ende ingeval sulcx niet geschiet hebben wy uyt Batt.a niet als goets te wachten, want 't bestaet nu meer in twee poincten, offte de vrientschap met de Nederlanders gebroocken, offte op nieuws grooter gemaeckt wert, wy moeten bekennen dat tegen d'heer syne Hollanders alte hart geprocedeert, ende dat onsen Coninck over sulcx in d'H.r Generaels handen gevallen is, maer dien geremedieert, ende daerom moet gy (seyde syn E. tegen Berckelangh) alles onbevreest de Mayt. ontleeden, 't welcke alle d'ander Grooten aprobeerden

ende vonden

Octob. 1637

ende vonden goet dat Berckelangh myn naer de feestdagen roepen soude om alles opt
duydelyckste te vernemen

Anders seyde Oloangh tsindt dat Berckelangh ende alle de groote genoechsaem
gebooden hadden dat wy op overmorgen (wanneer den coninck uyt comen sal) t huys
ende pagger als op voorige daeren met cleeden ende vlaggen cieren ende ick met
alle de Hollanders naer ouder gewoonte uytcomen souden, om syne Mayt. de gebruyckelycke
reverentie te doen, wy hadden hier van wel reden, gehouden de schande die ons by,
gebeurde geselschap, door Slomincx tirannige proceduren overcomen waeren, item
hoe schaemachtich ick bedroogen was op den dach der audientie voor den coninck hoewel
daer had moeten cruypen, als een hont daer by myn meede toegedaen wys gemaeckt hadden, hoe
den coninck my haeren ende voor yder doen beycken soude, de Nederlanders hem boven
alle natien aengenaem ende syn proceduren over sulcx leet waeren, ende des
seyde soo lange den coninck de schande niet van ons weerden, ende in voorige vry-
heyt herstelden dat hem nimmer eer noch respect van geen Nederlanders geschieden soude
ende dat wy niet ons bybleyven als nu voor yder willen doen beycken 't billick misnoe-
gen dat in ons woont, daer Oloangh tsint op antwoorde, soo ist om Berckelangs
verdoeff, myn ende tolcken haer leven te doen, want t sal seer qualyck genomen
werden

Voort laetste verhaelden Oloangh tsindt uyt Baras dat den coninck voornemens
was groote uytdeelinge van cleeden aende Papen ende afgoden te doen, ende dat
syn Mayts factorye van eenige sorteringen ontbloot is, dat den coninck ten respec-
te van sulcx hem gesonden hadde om te sien oft niet eenige dienstige doecken
inde Logie syn, dat hy de selve nietteegenstaende betaelen wilde. Ick antwoorde onder
dit voorstel hoe verwondert te syn, want dat su op geit ... immer gehoort hadden
een ander coninck noch syne factoirs uyt vaten onser waeren niet willen
gehouden syn, dat hebben ooc niet geresolveert een cleet aen haer te gheven.
Oloangh tsint repliceerden dat de meninge des coninck ooc niet is onse nego-
tie te restringeeren, maer dat onse goederen ende meestbiedende t onser ge-
liefte mochten vercoopen, verclaerden ooc aen Chaudie Sergon ende ander
Moorsche Coopliden die present waeren, dat sy alle de cleeden op etc
noch wel coopen mochten, ende soo sulieden als dan de Mayt. een portie
conforme den gemaeckten prys wilden inruymen stont aen haer gelieven
eyndelyck hebben naer veel reden ter wederzyden aen Oloangh tsindt de
monsters gelanget ende den prys daer neffens gesent, onder hooge protestatie
dat wy indien gevalle den coninck niet anders als voor een coopman aensagen
ende hem soo veel waeren een haer niet een penningh minder als aen een ander
dachten te vercoopen, 't welck Oloangh tsindt met ons ooc soo verstondt

Adij 20en ditto omtrent den avont is Ophra Chan-Montry, met de tolcken
gantsch onverwacht inde Logie gecomen, verhaelende hoe hy op haeden voort
belieuen des coninck tot Berckelang geroepen, Cabandaer ende Neder-
landers ende Portugeesen geworden, ende hem uyt syn Mayts naeme belast
was dat hy als nu der Hollanders saecken in oprechtheyt ende getrouheyt
bedienen soude gelyck voor desen tot bequaemheyt der vrintschap ende

verder

weder sedert 12 a 13 Jaeren gedaen heeft, wy waeren hierover ten hooghsten verbaest als wetende dat den Oprae een vrymoedich welsprekent man ende onse natie gantsch toegedaen is, ende vraechden hem waer uyt deese schielycke veranderinge ontston, waerom den vorigen Sabandaer onse carga verlaeten most, ende off hy (te weten den Oprae) de plaets versocht hadde, hy verclaerde in waerheyt d'oorsaeck niet weten te weeten, noch dat hy eenigh versoecken gedaen hadde, doch sustineerden met ons dat onse claechten den Coninck int geheel offte stucx wys ter ooren gecomen syn, ende dat de Mayt uyt sich selven 't nodich rechts begint, verders seyde gemelte Oprae dat Bocheleangh ende alle de grootste hem hierwaerts gesonden hadden om ons te bewegen, dat op morgen als den Coninck uyt coomt doch d'onse manieren by ons mochten gevolcht werden, dat wy peat af slogen, ende niet toe wilden verstaen, alhoewel 'tgunt wy op 19en deeser Oloangh tsiut te verstaen gegeven hebben, den Oprae siende ons niet bewegen conde, is treurich gescheyden wenschende dat hy buyten die carga hadde mogen blyven

Adij 21en ditto smorgens voor dach is Oprae Bay Montey met de Tolcken andermael inde Logie gecomen, baden seer smeekelyck dat wy doch d'onse costuymen eenich sints wilden volgen als den Coninck voorby soude coomen, dat wy als voorden peat af slogen maer seyden dat ons misnoegen voor alle werelt wilden doen blycken, ende in 's Coninckx hate doen gevoelen, sy claechden dat met Bocheleangh in doots gevaer waeren, ende lieten haer met geen reeden paeyen, eyndelyck siende dat wyt niet conden afseggen, syn doen den Coninck quam met d'Onder, coopluyden ende Assistenten alle secret gegaen in een gemeene pruimgaeng(?) aende trap vande Logie ende bleven daer tot dat de Mayt 'tsyns passeerden sonder dat niemant van ons eenige reverentie offte eerbewys betoonde, als wanneer weder op stonden ende in huys gingen, 'twelck een verwondering in yders oogen scheen, want de Logie ende voor Dagger hecht op ander dat, een met geschilderde cleeden ende vlaggen beset, ooc op de voor kaij een stellinge gemaeckt daer wy met alle de hier synde Nederlanders opsaten ende bleven tot dat den adel passeerden, ende in dient morgens gee. spage gemaeckt, den Coninck, den Prince syne Mayts Broeder, desgelycx syne By-wyven ende syn gantschen adel quamen soo prachtich uyt als ick het tot geener tyden gesien hebbe, doen de Mayt desgelycx den Prince 'thuys genaeckte sloegen de rechts de pungaeyen op ende scheen de prouwen (die wel dryendertich afquamen) een gouden clomp te syn de Mayt keerden syn aengesicht naer ons soo lange ons beoogen conde, doch wy (gelyck voren gesegt) hebben ons stil gehouden

Adij 22en ditto smorgens vroech sondt den onder coopman van 't huys tot Oloangh tsiut ende liet hem aenseggen dat de wyle hy nu buyten onse carga was de monsters van cleeden weder most bestellen. Item 't afgedwongen hant, schrift, soo noch onder syn hant berusten. Oloangh tsiut hadde tot antwoort gegeven, dat hy de cleeden op hadde weder in de Logie bestellen souden

Octob. 1637 maer dat 't hantschrift onder Berckelangs secretaris berustte. Ick sondt den Tolck
nae Berckelangh om te vernemen oft wy op heden by hem mochten comen, soo
niet dat sy licentie mosten versoecken dat ick tegens avont mocht afvaren
Des avonts keerden de Tolcken weder rapporteerden dat Berquelangh
want gisterdaegse spelen waeren soo vermoeyt was dat op heden niemant
acces verleent hadde, echter hadde syn E: Ockon Pybat te hoof gesonden
om licentie aen den Coninck te haelen, maer de Mant. hadde niet uyt
gewerckt, weshalven Berckelangh versocht dat ick noch een a twee dagen
vertoeven soude, ick antwoorde de Tolcken dat sulx niet conde geschieden
want dat den Capt.n nu twee dagen aen boort nae myn gewacht hadde, syn
deselve vondt met de Tolcken goet dat ick inder nacht heymelyck afgaen
ende dat sy Berckelangh ons maecken souden ick noch boven was, ende
nae Honincx licentie versoecken, weshalven ick met gestelde ordre des
nachts in een schep prauw met ons eygen volck gemant de riviere neder,,
waerts gevaren ben

Adij 24en ditto smorgens voordach arriveerden aen Banthiampho, maer
alsoo geen scheeps vaertuych binnen de riviere was huurden by een visschers
prauw ende voeren nae 't schip Delft daer ontrent middachs wel gecomen
syn, ick cundichde den Opperkoopm. Nachtegael soo by monde als dach,,
register 't gunt op myn aenwesen in de Logie in slomp.es affairen etc,,
passeert is, daer met syn E: vernoeght was

Adij 29en ditto quam schipper Fecoris aen boort met 50: stx balcken, ons haelende dat,,
ter noch 40 aen Banthiampho lagen die nae 't over ... daer ooc gehaelt
souden werden, op heden wiert noch een balck maer met groote moyten over,,
gewonden, door dien het sware stx syn ende 't schip hoogh uyt de water leyt

Adij 30en ditto firmeerde myne missiven aen d'Ed. H.r Generael, dat Cuyquoissy,
mentoe ende rech.en van oncosten toecomende met voornemen 't Jacht Bassa
tavont ofte morgen vroegh te versenden

Adij ult.o ditto was soo onstuymigen weer dat wy de vlotten niet meer
aen boort conden houden, wy behandichden d'overheden van Bassa ons
brieven ende gaven last dat sy soo haest doenlyck is haer reyse nae
Batt.a vorderen souden

In India opt Comptoir Siam tot 22en Courant ende
op de Barre voor Siam Datum ut supra

Jeremias van Vliet
1637

Journaelse aenteyckeninge des Compt.rs Siam

N.o O:

Siam

Mijnde Edelen Erentfesten
Manhafften ende gestrengen Heere, mijn
Heere Antonio van Diemen, Gouverneur
Generaal wegen den Nederlantschen
Staadt in India ende d'E Heeren
Raaden van India

Edele gestrenghe Heeren

Den staadt ende gelegentheyt vant comptoir Jamby doorgesien
en met alle vlijt, sorge ende opmerckingen ondersocht hebbende
alle 'tgene 'tselvige bij Instructie van uwer Edele mij te doen was
bevolen, opdat door mijn rapport U Ed. volcomen contentement mochte
genieten en bekent maecken, sonder 'tgene naer de cortheyt des tijts
ende weder aldaer hebbe connen vatten door mij is ondervonden, dient.

Op mijn arrivement voor Jamby sijnde den 12en October hebbe
vernomen den Pangoran Aria Coumagon Sirij Ratta ende
alle de Grooten van Jamby naer Palimbangh waeren vertrocken
door dien den Coninck van Palimbangh was overleden, ende in
deser occurentie tracht Pangoran Aria sijn outste broeder Pangoran
dij Pate Anom rechten Coninck van Jamby die oock de Grooten
van Jamby is toecomende, is genietende, tot de successie vant rijck
van Palimbangh te geraecken, als sijnde voornoemden Pangoran
dij Pate Anom getrout met den overledenen Coninck dochter,
des met hoogmoet ende connen der Grooten van Palimbangh lieden
niet toe verstaen, vermits soo sij sustinerende aldan geschapen sonde
staen met den Mataram in oorlogh te comen, ten aensien
voornoemden Pangoran dij Pate Anom geen vrindt van den
selven Mataram en is, ommers sodanich niet omme onder sijne
gehoorsaemheyt te willen begeven gelijck den overleden
Coninck gedaen en geheel Palimbang soo verre des selffs
limiten sijn strecquende te gewillichlijck was doende, ten anderen
dat der voorsz.: successie soo sij seggen moet commen op Radin
Coumagon als een competerende van bloede, die nochtans sich
selffs in deser occurentie seer moderaat is houdende, als wel
versecquert sijnde, sijne gerechtichheyt door der Grooten van
Palimbang genoech sal voorgestaen werden, opdat soo de saecken
anders mochte uytvallen als sij geerne saegen, daer naer sijn leeden
in geen gevaar te staen.

Coolaert

Soo haast Ick den 8en binnen Jambij gecomen was hebbe doch vernomen aen wien ende wat ordre den Coninck hadde gelaeten bij absentie eenige brieven ende Geschenckagien van UEd:e mocht commen, omme deselve ontfangen te hebben), soo wiert bericht dat Keeij Commagon Magnagara ende d'anwesende Mentrijs volcomen authoriteijt hadden van haren Coninck omme de brieven van UEd:e benevens de Geschenckagien als mede den Persoon die tot d'overleveringe van dien gedeputeert, souden commen met geen minder eere souden ontfangen als oft Zijne Maijesteijt selffs present ware.

Tot overleveringe van UEd:e brieven ende Geschenckagien heb dan bestempt geworden den 26en d:o alswanneer mij in debita forma met de gem: door UEd:e mij toegevoeght Gebeer geembarcqt, ende naer onse boegwaerts alswanneer de gedeputeerde van Zijne Maijesteijt ooch naer beneden zijn gecomen ons verwachtende aende over vande Rivier, soo haest wij aen landt traden, wiert UEd:e brieven ende Geschenckagien door de gecommitteerde vergeselschapt met een groote suijte te Paerde sittende ontfangen met geluijt van Basuijnen ende trommen, waer onder der vrugten van de

rakama gong

Jambijnse forteres een tot diverse reijsen waren losgebrandt, waer op in onse Lodgie wiert geantwoort, als ooch door de musquettiers in ons gevolgh wesende ende zijn soo voorts naer boven gegaen tot dat naer boven zijn op 's Coninx Baldijo alwaer voorn: Commagon met de anwesende grooten van Jambij vergadert waren, de welcke UEd:e brieven (naer eenige hooffse complimenten van wederZijden) hebben doen lesen, 'twelck gedaen zijnde Keeij Commagon voornoempt mij gesegt heeft, dat hij ende d'andere Mentrijs geen andere last hadden als UEd:e brieven, de Geschenckagien en mij met alle behoorl: Ceremonien (gelijck was geschiet) te ontfangen, sonder op den selven ijets te mogen repliceeren, doch dat volgens d'ordre van Zijne Maijesteijt de selve brieven op staende voete p:r Volte naer Palimbangh souden afsenden, op dat Zijne Maijesteijt naer Zijn welgevallen deselven mocht beantwoorden, oft haer tot Zulcx te mogen doen volle macht zenden, ende zijn alsoo naer eenige complimenten wedersomme vertrocken, doch en hebbe tot op mijn vertreck van voorn: Coninck niets vernomen, dies weder Zij gesegt belangende onse Commissie tot het overleveren van UEd:e brieven ende Geschenckagien ende

commende tot des Comp:s standt en ommeslach op 't Comptoir Jambij ende in hoedanigen staet alles aldaer gevonden hebbe

Zeer vele hebbe moeten UEd:e ordre van d:e Lucas de Vogel
Opperhooft

Corresloot als daer gemeldt: sijne Negotie Boucquen die apparent-
lijck van dien, de welcke door sonderlinge niet verandert hebbe gevonden
daer op der Ballance hebbe getrocquen, ende veele diverse fauten
int onderdragen gecommitteert, gecorrigeert te hebben, de welcke tot
primo Augusto daervoort bevonden, item de voorgemelte opsluyter recommanderende
de selve Boucquen effen te stellen ende te sluyten op ultimo October,
waerinne veele daeghs besich ben geweest. Ick niet den Boecquen de selve
op 't sluyten soo schoonlijck voor den dach conden comen, niet gecontinueert
door het abstract onderdragen van den ondercoopman Pruyt,
daer voor hem ladder gemaeckt heeft, alsoo geen Coopmans stijl was
gevolcht, waer uyt op 't sluyten voortsaecquende, moest ontstaen
de disordre in voorschreven boucquen gecommitteert, want als men
alle de partyen sonder sluyten, waeronder seer vele die niet accordeerden,
soodat onmogelijck was een rechte Ballance te trecquen, ende om de
fauten op te soecquen was geen tijt, alsoo ick niet langer dorst
dilayeren te vertrecquen, soodat der selve boucquen hebbe mede
genomen, om de erreuren selve te corrigeren & beteren, soo mogelijck
ware geweest, maer de selve sodanich bevindende dat niet conden
geredresseert worden, sonder de selve op nieuws te beginnen, hebbe
voor best geoordeelt alles over te leveren, gelijck my belast
waeren, om welcke embrouillis souden noch gecomen zijn geweest, soo
mijne ... ende waere gesolveert ende nagecomen,

UEd.: sall bevinden uyt mijn sluyten de Boucquen dat 't Compt.e
Jamby verblijven belast met een capitaal van gul: 272718:19:5 bestaende
in diverse coopmanschappen van cleden, 1600 p.: geruijlde Peper &
uytstaende schulden, mitsgaders 't cargasoen jongst gesonden p.r 't schip
Fredrick Hendrick, ende 130 stu. loodt met d.o schip buyten factura gesonden,
welck cargasoen ende loodt gevoucht by Jambys restant, 't samen comt
te bedraegen als volcht

P.e restant bestaende in diverse effecten bevindende p.: ... Ballance van de Boucquen gesloten adi ultimo October anno 1637:	f 76075:12:11
P.e uytstaende schulden	156600:10:14
P.r 't cargasoen jongst gesonden met 't schip Fredr.k Hendrick montert behalve gulden 1035:7:6 welcke par ... gebruyckt tot betalinge van Peper als ... Pertin als nu in dachgelden ende 't restant van gemelde cargasoen op de nieuwe Boucquen 't generaal sall worden vergoet	30042:15:12
P.r 130 stucx loodt die naer gissinge niet minder sullen rendeeren als	10000:—:—
Somma mont.t 't restant in Jamby	f 272718:19:5

Soo dat

Soodat 't voorsz: Comptoir Jamby voor eerst met een cargasoen en behoort te werden versien, ten waere comptanten ende eenige Javaense sorteringe als Calpetaras ende, Catte grambos ende Catte kintelilles daer groote vrage naer is, alle andere cleeden hebben weynich afftreck, ende alle met comptant daer naer vrage is, soo langer dat niet mangelt, salt aldaer aen geen peper ontbreecken gelyck als blyckt uyt de quantiteyt die hadt aldaer geprocureert eerst alleenelyck waervoor sorgt door 't comptant waermede Jamby gestadich is geset ende niet gemelt.

Soo veel onse residenten in Jamby aengaet weten geen oorsaecke van claegen, alsoo sy hun ten hoochsten vernoecht vinden, seggende noyt vredigeer als nu in Jamby met des selffs inwoonders soo wel hooge als van leege staet ommegegaen te hebben, d'inwoonders van gadere zyde hebben oock van d'onse volcomen contentement, soodat op dese materie niet meer valt te seggen, alsoo alles in vredigen termen heeft gelaten. Mr. Jno ———— opperhooft wegen d'Engelsche Comp.e heeft by de Jambynesen seer gehaet, voortcommende door zyne groote superbiteyt, hem niet de pyne waert zynde soo wanneer eenige coopluyden tsy wie sonder mogen wesen by hem commen yets te coopen hun tale off antwoort te geven, ten anderen de groote dieverye die hy pleecht int wegen des pepers, wanneer hy de selve van de Chinesen ende andere coopluyden is ontfangende, alsmede 't bleyven van de peper met by nacht, en doorgaens wel eens, soo wanneer hem becropen voorder staen liggen sonder wachtinghe te laten affdryven sonder yets te betalen, waer op tot twee maelen is betrapt geworden, doch door middel van behendicheyt afgemaeckt dies wel zy gesegt voor te geven, waeromme d'Engelsen in Jamby niet geacht en zyn, ende door d'onse gantsch contrarie gedaen werdt, omme soo wel den ommegangh met alle luyden als 't ontfangen off wegen des pepers belangt, waer door wy de harten van yder een toewaerts creygen.

Aengaende den staet van voornoemde Engelsen hunne negotie, waeren van comptanten niet versien, noch in geen macht yets verwaerts ende, begonnen geen peper altoos, vermits Mr. Jno alle zyne beste cleeden ter somma van ruym 10 duysent realen van 8/8 met een Chinees Conting naer Bantam hadde gesonden, welcke Chinees Conting voornoemde cargasoen aen andere Chinesen hadde uytgeleent ende uytgedeylt, ende naer wy verseeckert verstonden voor soo grooten capitael geen 800 picol peper was geprocureert, ende apparent wel alle niet en sal weder van Bantam keeren beroemde,

ende

ende wij allen mede voorts: hadden tot Jamby hadden behouden souden ongetwijffelt voor Pepper omgesette gewest sijn, ende der Comp.e groote oncosten gespaart, die op soodanige sprinckhoogh ten gedaen werden. Wij hadden tegenwoordich geen hondert lasten Peper in haere Loodsen.

Verder haest als d'onse vernemen sullen dat d'Engelsche Chijnesen geheel weinich Pepper souden mogen voorn. gecocht hebben & tegen dat af te coomen sal U E. de Hoog Edele den Eersten assistent Laurens [illegible] op souden met partije [illegible] omme een gedeelte vande opgebrachte Pepper in ons gewelt te becomen, 'twelck alsnoch daer souden sijn geschiet, doch der grooter quantiteijt Peper die dagelijcx is affcomende & door ons opgecocht werdt, geeft [illegible], alsoo [illegible] werdt gevoordert ons [illegible] alleen [illegible] te bestellen, & te beletten d'Engelschen vanden affcomenden Peper niet en becomen (gelijck ooch geschiet) als naer boven te treckgen, 'twelck ontdeckt souden sijn oft tot ons der tijn souden commen off niet, doch sal sulcx wel ondervondt werden, soo haest de meeste deelt vande affcomende Pepper sal [illegible]

Des Comp.es groote uijtstaende schulden tot Jamby sijn dit Jaer weijnich geminderd, namentlijck gulden 11769:7 doch gelijck U E. de Hoog Edele schrijft ten aensien de schuldenaren alle meest [illegible] sijn is noch al veel, & naer 't [illegible] haerer soo veel moet werden afgevoegt. U Ed.e ordonneren aen geen Chijnesen off ijemant ijets te vertrouwen 'twelck onmogelijck is, naer dat ick den Coning vande Negorij aldaer gesien heb, want wij allen wij de Chijnesen niets willen in handen geven, soo sal soodanige de Comp.e alle de schulden onder haer te buijten staende sullen quijt werden & dat meer is sullen in alle maniere trachten ons den Pepper sonder onder d'Engelschen toe schicken, daer ter contrarie soo lange hun noch ijets vertrouwt werdt, soecken met te winnen & op rekeninge van hunne oude schulden te betaelen, omme bij d'onse in credijt te blijven alsmede geschiet sulcx in soodanige maniere dat hun niet meer verstreckt off in handen gegeven werdt, als wij seeckeren weten dat met 1/2 off 3/4 reaal avance binnen 2 a 3 dagen connen betalen, het waere te wenschen dat niet een Chijnesen handelaer tot Jamby en waere off oijt geweest en hadden, doch nu de saecken soo gelegen is, moeten d'onse echter soo beleijden dat de Comp.e door verdere uijtsettinge van voordere schade werde bevrijt ende d'oude schulden soo veel mogelijck mogen werden gerecouvreert.

Op mijn vertreck van Jamby is aldaer in Comp.es packhuijsen overich gebleven 560: picol 6 catty Peper die gesuijvert, sijnde 't restant deser boecken, mitsgaders 320 picol ongesuijverden dito

dito op een nieuw ontfangen, groote partye soo veele tuschen
de 2000 a 3000 picols staende deser maendt van bovenwaerts aff
te comen, waer van alreede ettelycke hondertten gearriveert waren,
dat dus lange hadden vertoeft was door oorsaecke vande groote
droochte des Rivirs, contrarie de voorgaende jaeren ondervindende dat de
Rivier inde maendt van October & November op 't hooghste &
vol water plach te wesen. De Wedemen vaedtcommen de boven
aengebrocht Peper in Jambij is geweest, als dese, namentlijck
dat wij geen waerschijnlijck weten te becommen, wat dessein daer
toe heeft aengemoet, 't schijnt Mat: heeft voorhanden gehat om
selfs inde mont vande Rivier wachten te leggen, omme twee
Jonckens & een Jambour door ons af gehouden te sijn
& aen Frederick Henrick onder te schepen, ende volgens twee
Jonckens niet mogen weder commen aen boven te crijgen, om
ons vande peper andermael te mogen dienen, ten anderen den
Coster tijt die aldaer nietten vertoeven, heeft niet connen tijden
naer 't opcoomen van voornoemde Jonckens te wachten, soodat ongetwijffelt
twijffelt inde selve ende de naeste maendt van December niet minder
als 150 lasten Peper op Jambij in voorraedt sall geprocureert
werden.

De Wedemen vaedtcommen geadvanceerden is 130 Cattij gout
uyt 't Schip Frederick Henrick te lichten, sijnde deser namentlijck
omme 't Comptoir Jambij van contanten niet ontbloot te laten,
opdat de penningen daer aff procederende souden mogen gebruijckt werden
tot opcoop van goede partye gout omme naer boven te stuijren
tot ondercoopinge vande Engelsen geprocureerden Peper soo 't ueer
geraden oft de Comp.e dienstich werdt geoordeelt werden, oft soo
niet, voorschreven penningen in Jambij wedere t' Employeeren in
Peper ende betalinge van schulden, alsoo vande contanten
p.o Cabo de Nama jongst gesonden niet is meer in cas sa was
resterende. Voornoemde 130 stucx sijn contant verhandelt door S.e
de Vogel 30 stucx tot 12 realen van 8 en 't picol & 100 stucx door
mij tot 13 realen 't picol, de leverantie was noch niet gedaen,
alsoo noch niet opcomen waeren, soodat U Ed.le de montare vande
selver partie goudt niet de naeste gelegentheyt staet te
verwerven, twijffelen niet oft U Ed.le sullen dit voor aengenaem
ende wellgedaen houden.

De Loodgie vervalt heel ende cangieas langer staen, soodat noot-
saeckelijck moet werden versien. d'Engelsen en Fransisco Pinto
hebben aen mij vertoont 't perijckel die haere huijsen door vonken
souden connen overcomen door brant, 'twelck in Jambij dickwils
onstaet, vermits haere huijsen staende aen weder sijden van
onse Loodgie

onder Loodgie alle gedreegt met Hanmet & eenige opgemaeckt
waerop hun hebbe geantwoort dat door mij daer In voor als nu niet
conde werden gedaen, anders als 't selve aen U.Ed.le te rapporteren

Per voorgaende de [illegible] Koninghen sal U.Ed:
bevinden de Admiraele niet godtgedaen de somme van Rix: 1200"
procederende uijt avance van [illegible]; Voorts Ed.en Heeren
dat desen portugies is te boven gedegt gedurende mijn aenwesen
aldaer op Siaugiaense Jonck groot 100 Lasten off 2000 picoll van
Malouins, ons door [illegible] ingeschreven gedeelt, nog andere voeren off geladen
met 400 Pijcols, 't selve is niet gedeelt ter lijnge off ander practijcke
maer met voor reden vande Cabandaers, alsoo mij met haer alsoo
hadden gecontracteert, & voorts op Bataviae last, een Joncquen,
twee Malouins, Comp.es groote Cloijs & Cingaengh altesamen
geladen met ongeveer 170: a 175 Lasten voor mijn arrivement In
Jambij alle om leeg zijnde mitsgaders op alle de vorige afgedeelde
peper niets uijtgeproffijteert is seer [illegible], & segge andermael:
tot bereijt vande Joden soo op 2500 pijcoll 1200 rialen zijn
gewonnen, datter apparent op 15000 picoll In deselve maenden
opgecocht werden, dit hier behoort te zijn gecontinueert, alsoo:
door mij dienaengaende niets en can worden [illegible], niet tegenstaende
op dit stuck mij genoech hebbe geinformeert, off en weete
d'apparentien ende middelen door mij verspeurt & alleen te langh
te vergaderen, connen niet anders als grooter & onnodiger spreeckende
Indiatien veroorsaecken,

Twaelff persoonen, namentlijck vier Nederlanders ende acht van
s'Comp.es Lijffeijgene hebbe van Jambij mede herwaerts gebracht,
als [illegible] der selver aldaer wel conden gemist worden, onder
welcke Nederlanders is een Timmerman hebbende de Comp.e
ontstoolen ontrent [illegible] 500" aen diverse sorteringe van
Cleeden, breeder blijckende bij den Interrogatorium door mij daer
van doen maecken

Dit is 't gunt vande gelegentheijt van Jambij en der Comp.es
[illegible] aldaer gedurende den tijt dat ick aldaer hebbe
mogen [illegible] is ondervonden, & nodich geacht ten dienste van
onse Heeren Mees.rs U.Ed.en te vertoonen, bereijt zijnde tot U.Ed.en
believen soo tijen wert vereijst van alles breeder verclaringe
te doen

Godt de Heere biddende, dat hem gelieve den Loffe zijns
Staet vande Vereenichde Oost Indische Comp.e onder U.Ed.le
[illegible] te laten wassen, segen & toenemen, tot grootmaeckinge
zijnes

zijnde heijligen name, welstandt onses vaderlants, en U Ed[en] Eere ende reputatie, tot uitvoeringe van alle bedeegin U Ed[en] ende d'E. Heeren Raeden van India wille begenadigen met gesontheijt en lange leven ter zalicheijt.

In 't Schip Fredrick Henrick Ao 20 Novembre Ao 1633.

U Ed. onderdanige ende getrouwe dienaer

P. Vroeg

No 35

Declaratie van den compt.s
staet ende summe slaets
op t' Compt.e Jambij —
Anno 1637.

N.o 32.

Copie

Alsoo ick Gysbrecht van Lodensteyn tegenwoordich
op mijn vertreck staen, Soo begeere ende wille dat dit
(commende te overlyden) als Legaet ofte Codicille standt
gesette in mijn nagelaten goederen, uytgesondert saecke
die wy voor Coe samentlick aen onse broeders ende susters
overgemaeckt hebben, Soo begeere ende institueere ick
mits desen, tot mijn erffgenamen, van dese mijn nagelaten
goederen, d'Heer Antonio van diemen, Pieter Vlack,
Joan vander Burch, Cornelis van Maseyck als testat^rs
ende Erffgenamen, Mits sy sullen gehouden zijn den
sel. 't tiende part uyttekeeren aen dese nagenoemde
Symon Bollentyn, Jan [illegible] Lampen, ende Petronella
van Oldenburch, dat met de doot ontruymen ende nalaten
sal, 't zy van Gout, Cleederen tot mijn lijff behoorende,
ende andersints, Actum Batavia A° 1634 den 10 Jan°
Ende was onderteeckent Gysbrecht van Lodensteyn
In Margine stondt ons present Nicolaus Cloot en
Dirck Stadtlander/

Gecollationeert jegens sijn principalen,
ende desen daermede bij mij Daniel Hudde
Secret^s deser stede Batavia, overcomende
bevonden t'accorderen, Actum inde Stadt
Batavia den 5^en November A° XVI^c XXXIV

Quod Concordo/

Daniel Hudde

Op huyden den XIIIen dach der maent septembris Ao 1631 wort ten ordre van d'Hr Joan vander Burch raet van India ende Cornelis van Masdyck ontfanger int Casteel alhier vercocht bij publycke venditie de nagelaten goederen van d'Hr Gysbrecht van Loddensteyn zaliger

4 witte borstrocken daer onder een met silvere cnoopen ende een paer grauwe coussen ... / Hendrick Wiggertsz Schrade Ra 4 3/4

4 linne broecken een schoemaeck 6 hemden ... / Willem Jansen schipmaet ... 9 —

1 oude ende groene fenweelen broeck
1 roode damast ditto ende een silver lackens wambays ... / Mat Gysbertsz Nys ... 6 1/2

1 partye rommelingh ... / Lysbeth Dircksz Boom ... 5 1/2

1 syde satoe, een longetje een paer sydecousen, een paer schoenen / Pieter Lucasz ... 8 1/2

1 Turckse sabel ende een vaderlantse Coffer met root leer overtrocken / d'Hr ontfanger van Masdyck 6 —

1 kelder met 5 groote ende 1 kleyne flessen, een mes met een silver hecht, een silver lepeltje, ditto met koorden een ditto Cabac doosje — / Harman Joosten ... 10 1/2

1 kelder met 4 tinne flessen ende een verlackt ende vergult Japans Comptoirken met paerlemoer ingeleyt / ... / Dirck Kock ... 12

2 Grauwe hoeden, een witte pluym, en een gout gaerkje aende hoet ... / Jacob de Harde ... 15

2 Sloene Dorgoelte, 1 catty syde een pavilioen, een swarte hoet ende een paer witte sydecousen / Joris Bidallo ... 8 1/2

1 swart lakens pack 2 paer ditto rou bonden, een paer taneyte sydecousen, een silver lakens wambays, een gefigureerde satyne broeck, een paer sydecousens / Michiel Lambert ... 12

Somma Ra ... 98 3/4

Per Transport .... R.a 98 3/4

2 hemden, 3: linnebroeckxken 3 slaeplaeckens, 3: slooppen 3 Calabersche neusdoeckens	/ M.r Roeloff Aldertsz	12
1 swart satyne cleet met roode syde geborduurt, een paer cousse-banden met goude kant /	/ Adriaen van Steertsz	8 1/2
1 Chineese Coorlakense Wambays, een swarte satyne broeck met gouden goude knoopen, een paer groene syde cousen	/ Dh.r Artus Gysels	56
1 Colder met een breet gout passement geboort, en een silvermerte fluweele broeck met 31 goude knoopen /	/ Gabriel Patry	65
3 paer schoenen, 2 paer Muylen, 12 bossen, en soo veel paer veeters, en een lapken, en eenige adrkortgens /	/ Lysbet Gerrits Boom	27
1 Ledige Portugyse kist	/ Harman Voorders	4
1 Carmosyn laeckense Rock met bont geboort, en een Muscovise Muts /	/ Dh.r vander Burg	60
1 Persiaens Tapyt /	/ Dh.r vander Burg	32
1 ditto .... Tapyt /	/ Dh.r vander Burg	33
1 Japanse Sabel met een gout overslagen hantvatsel ende schee	/ M.r Roeloff Eldertsz	82
1 Japanse rers met een goude overbelasten gorgt	/ M.r Roeloff Eldertsz	12
1 Ledige Portugyse kist	/ Willem Jansen Schipmoes	8
1 Machayer Rock met Orangie Velbe geboort	/ Hendrick Margstegade	20 1/2
1 Chaulse swarte Mantel, een swarte hoet en een saraffa /	Jan Wildyrsen	12

Somma R.a 530 3/4

Per Transport .... R^a 530 $\frac{3}{4}$

Item	Buyer	R^a
1 Swart satyn kleet met swarte syde geborduurt	Hendrick Straman	15
1 Groen weerschyn chamelots kleet	Cornelis vander Lyp	8
1 swart padderaant kleet van Cat—ta	d'Hr. Ontfanger	29
1 Swart sydekleet	Pieter Lauwensz	9
1 nieuw ditto swart kleet	Cornelis vander Lyp	14
1 groote lap Gabaus stoff, onde partye cout ruys groen en wit tot ses kussens en een bultsack	Pieter Lucasz	16 $\frac{1}{2}$
1 boone wapyer	Gabriel Patry	2
2 paer Manilhase sydekussens	Command^r Harman Gerritsz	7 $\frac{1}{2}$
1 paer geele en een paer groene syde padderaantse kussens	Pieter Luycasz	12
1 paer roode ditto	d'Hr. Ontfanger	6
1 Silver vergulde campet onde ditto schootel wegende 8 $\frac{1}{2}$ r^a swaerte a 54 st. de R^a swaerte	d'Hr. Artus Gysels	96 $\frac{1}{8}$
1 silvere schael wegende R^a 18 a 60 st. de R^a swaerte	Adriaen Danckertsz	22 $\frac{1}{2}$
1 Silver gesleagen gevest van een degen met een gorg, een degen onde schede	Gabriel Patry	17
1 Geborduurt gehengsel en riem	d'Hr. Baillon van Leoff	11
1 Gevest oversleagen van gout een Mosjo Georg als voren oversleagen met ditto oorsser, t goude hant vatsel, item degen en schede	d'Hr. Artus Gysels	125
6 nieuwe hemden	Pieter Nannincksz	11
6 ditto	Gabriel Patry	10
6 ditto	Jacob Jacobsz assistent	10
6 ditto	Gerrit Kuts	10
4 ditto en 3 linnebroeckens	Jan Goedtjnsen	10
2 scheerdoeckens, 1 linnebroeck, 14 coutsny en groene coussebanden	Cornelis vander Lyp	10

Somma R^a 982 $\frac{3}{8}$

Compt pr. Transport .... Rª 902 3/8

Item	Koper	Rª
1 ledich Japans verguet gelackt Coffer	Harman Goossens	11 –
50 stuck diverse gedruckte boecken	d'Heer Artus Gysels	13 –
1: ysere Rondas en pit hoe met syn boeck ter en hengsel Crium met silver beslagen	Durck Cock	14 1/2
1 ledige Camphor kist	Harman Goossens	10 –
1 Gouden haeck tot een hoet met een diamant	Harman Goossens	31 –
1 Siamse Goude kettingh wegende 8 Rª a 7 1/4 Rª de Rª swaerte	Harman Goossens	58 –
1 Gouden tantstoocker wegende 4 1/4 Rª swaerte a 11 1/4 Rª de Rª swaerte	Capiteyn Teunis Outdroom	47 3/4
1 Goude gemaeckte slangh tot een hoetbant wegende 4 1/4 Rª a 11 1/4 Rª de Rª swaerte	Harman Goossens	47 3/4
4 stucx gewrocht gemaeckt gout wegende 9 Rª a 8 Rª de Rª swaerte	Cornelis vander Lys	72 –
131 stucx Gouden noopen	d'Hr. Artus Gysels	47 –
Comicx Mathematicus gereetschap	d'Hr. vander Burgh	9 1/2
1 Blau turckoys ringetjen 1 wit agattus stoentgen en een silver dose van den gorgeel	Anthony vander Heuve	4 1/2
1 Bulsack en twee kussens	Frederick Stork	6 3/4
1 Gouden kettingh maccons werck wegende 16 1/4 Rª swaerte 16 1/4 1 do. met groote schakels wegen: 12 3/4		
29 a 12 Rª de Rª swaerte bij de Comp.e aengenomen		348 –

Gaet aff voor salaris vanden secretaris ende Bode ..... Rª 1703 1/8

a 4 pr. cento van 1355 Rª alden ps. ..... 54 –

Rest suyver Rª 1649 1/8

Monteert dese venditie ses tien hondert negenenveertich
en een quaadt Rᵃ van 8en

Actum Batavia int Casteel desen 13en septᵉ Aᵒ 1634
Onderstondt en was onderteeckent Jan vander Burch
Cornelis van Masseyck en Cornelis vander Lijn noch
lager stondt Daniel Budden Secretaris/

Gecollationeert jegens de copije
autentycke, ende desen bevonden
taccorderen, Actum Batavia
den, xxxjen January 1635
By mij
Gaspar vanden Bogaerde

Rek: van de l:n Goudensteyn Zal:r

Voor den vercoop van syne nagelate goederen, by opvaringe, uyt root vercocht, ende daer van geproceddeert volgens de vercoop cedulle daer van synde de somma van .... R:a 1355 1/8

Gaet aff voor den Salaris vande Secretaris ende bode a 4 p:r cento van voors: somma .... „ 54

Somma van secrete Gudde ontf:n .... R:a 1301 1/8

Item een Goude kettingh Maccouns werk wegende in Goudt .... R:a 16 1/4

Een d:o met groote schakels wegende .... R:a 12 3/4

Wegende in gout R:a 29 .a

12 R:a de Roade schaarte by de comt:e aengenomen comt R:a 348

In Contant 104 R:a van 8:n in Stetie door s'Ed:s ont fanger aende comt:e geset, ende door my in ... partye naer d'Gunstwaert ... quartieren versonden ... met 1 dubbeltie ... opgeset te monteren R:a 121 1/8

Comt .... R:a 1770 1/2

Hier moet af gaen 324 1/2 R:a van 8:n voor soo veel by my t sedert 7:n september tot ult:mo Maert daeraenvolgende voor doot schulden als anders uyts comt te betaelen geweest te weeten /.

7:en septemb:	Aen 4 tamboers ende een pyper	R:a 30
12:e ditto	Aenden Hellebardier voor, voor dat het doode lichaem ont waert geeft	„ 8
15:e ditto	Aen 4 bidders 1 dootgraver a 2 R:a yder	„ 10
ditto	Aende selve voor aen boort varen	„ 1
16 ditto	Aen Henrick de Luytenant voor een penyne	„ 3
ditto	Aen Jacob Willemz 90 R:a voor t volgende te weeten	

6 p: swarte satynen namentel.

4 p: a 10 R:a yder ..... R:a 40

2 p: a 12 R:a t'stuck ..... „ 24 — R:a 64

2 p: fluweelen a 10 R:a yder tot het doot cleet .... R:a 20

Voor t maecken van gemelte cleet .... R:a 6

R:a 90

1 ditto Aende Moryaens vande Commade .... „ 9 3/8

Transporteere aen d'omme syde .... R:a 151 3/8

Voor den vercoop van syne nagelaten goederen, bij opentbaren uyt roep vercocht, ende daer van geprocedeert volgens de vercoop ceduelle daer van synde de somma van ..... R.a 1355 1/8

Gaet aff voor den Salaris vande Secretaris en boode a 4 p.to conto van voors. somma 54

Somma van Secret.s Hudde ontf.n ... R.a 1301 1/8

Item een gouden kettingh Maccaouws werck wegende in Gout ..... R.a 16 1/4

Een d.o met groote schaer kees wegende ..... R.a 12 3/4

Wegende in gout R.a 29, a

12 R.a de Reael swaerte by de comp.e aengenomen comt R.a 348

In Contant 104 R.a van 8.en in [illegible] door d'S.r ontfanger, aende comp.e gestelt, ende door mij in mindere partyen naer d'innewaert se quartieren versonden comt met 1 dubbeltje ... opgelt te montere R.a 121 3/8

Comt ... R.a 1770 1/2

Hier moet af gaen 324 1/2 R.a van 8.en voor soo veele by mij t sedert 7.n september tot ult.mo Meert daeraenvolgende voor doot schulden als anders sulcx comt te betalen gebeurt te weten/

1634 7.en septemb. Aen 4 tambours en een piper ..... R.a 30

12.e ditto ... Aenden Hellebaerden voor, voor dat het doode lichaem ont waert ... 8

15.e ditto ... Aen 4 bidders 1 doodgraver a 2 R.a yder ... 10

— ditto ... Aende selve voor aen boort varen ... 1

16 ditto ... Aen Hendrick de luytenant voor een penyn ... 3

— ditto ... Aen Jacob Willemsz 90 R.a voor t volgende te weten

6 p swarte satynen namentl.

4 p a 10 R.a yder ..... R.a 40

2 p a 12 R.a t stuck ..... 24 ..... R.a 64

2 p fluweelen a 10 R.a yder tot het doot cleet ..... R.a 20

Voor t maecken van gemelte cleet ..... R.a 6

R.a 90

21 ditto Aende Mersjens vande Somrade 9 3/8

Transporteere aen d'ommer syde ..... R.a 151 3/8

Transport van d'omme syde R^a $151\frac{3}{8}$ $151\frac{3}{8}$ R^a $1770\frac{1}{2}$

6. October Den Piet Rondelle Oldenburg 15 R^a voor 't volgende bij haer geschoten te weten

Voor een stuck linnen, comt ... R^a 3
Voor 't maecken van 6 kussen sloopen en 6 slaepmutsen ... " 3
Voor bindwerck vande Mutsen en slopen " 3
Voor speldenwerck ... " 6
R^a 15

10 ditto Den Sr. Sonnius $19\frac{1}{4}$ R^a van 8en over 12 Rycxdaelders door hem aen Marten Verboort syne gewesende dienaer ten Comptoire van hem Sonnius overleden, R^a 14
Voor 6 cannen wyn door hem op sijn begraeffenis van sijn vrunden verstreckt ... R^a $4\frac{1}{2}$
Voor een kleet uyt sijn kleeder op de begraeft. tenue van d'Heer Lodensteyn gebroocken ... R^a $\frac{3}{4}$
R^a $19\frac{1}{4}$

30 ditto Den Monsr. Justus Lampen de somme van $50\frac{3}{4}$ R^a van 8en voor 't volgende naementel
Voor een geborduurde draeghbant ... R^a " 12
Een sloepe dorken ... " 4
Een hoet met veeren ... " 2
Drie sloopen ... " 1
Een witten damast te hemtrock ... " $6\frac{3}{4}$
Voor 't schilderen van 't wapen ... " 25
R^a $50\frac{3}{4}$

1635)
16 January Aende Opper chirurgijn Mr. Gerrit Verveert $9\frac{7}{8}$ R^a voor dat hij gedurende de sieckte van d'Sr. Lodensteyn gestadich hem bequaem geweest is, volgens de verclaringe van sijn E. Vice Commandr. Gerrit Thomasz Pool R^a $9\frac{7}{8}$

7. February Aende Compt. en den visitateur Coenrade Joan Goossens betaelt de somma van $48\frac{3}{4}$ R^a van 8en voor 130 cannen wyn bij den E. Gouvr. Lodensteyn genooten, en alsdoen maer gerekent a $\frac{3}{8}$ R^a de canne, en behoort te wesen a $\frac{3}{4}$ R^a de canne, sulcx dat dit de bevonden aende somme comt te differeren, dat alsmen betaelt hebbe te weten/
Aen Cassier voor haer aenpart ... R^a $40\frac{5}{8}$
Aen visitateur Jan Goossens dat hem voor een sestepart deser somme toegeleyt is ... R^a $8\frac{1}{8}$
R^a $48\frac{3}{4}$

Transporteere aen d'omme syde ... R^a 295 —

Transport van d'omme Zyde ..... R^a^ 295 R^a^ 1770½

Ady 30 Maert Den Sr de Hardo 28 R^a^ van 8^en^ voor een
Stuck gecouleurt Hollandts Satyn bij hem
Hardo aen Loddensteyn sal^r^ in syn leven soo alst
hem seyt te tot den overgeleverde rente R^a^ 28

Ult^mo^ ditto Den syn Jongen vereert dat vergeeten is in
voorge^t^ te brengen ..... R^a^ 1½

Somma in ont of ten geldeontfangst dat afftrecke ..... R^a^ 324½

Rest R^a^ 1446

Hier moet affgaen 1/6 part voor soo veele door den
Heere Loddensteyn p^r^ testament aen navolgende
persoonen gelegateert is, ende voor den
derde part van ..... R^a^ 90

10
540
90
1440

Ende moet verdeelt worden namentel
Ronde Wed^e^ van Capiteyn Bollentyn ..... R^a^ 30
Den Justus Lambert Segher ..... // 30
Ende Wed^e^ van Marcus Oldenburg ..... // 30

Resteert noch R^a^ 1356

Soo dat te verdeelen sijnde yder een quaert part
van dese voorsz. tadunde 1356 R^a^ geheel, moet te
weeten/

Den d'E^r^ Antonio van Diemen, eerste Raedt van Indien,
ende directeur Generale ..... R^a^ 339
Den d'E^r^ Pieter Vlack Raedt van India ..... R^a^ 339
Den Jan vander Burg voor genoten goet namentel
Voor een Carmosyn laeckens rock met bont gevoert
ende een Muscovise Muts tsamen R^a^ 60
Voor een persiaensche Deeckens ..... // 32
Voor een ditto ..... // 33
Voor eenich Mathematicus gereetschap // 9½
tsamen R^a^ 134½
Den Contant tot supplement R^a^ 204½
R^a^ 339

Item aen d'E^r^ ontfanger Massyck als
namentel voor genoten goet
Voor 1 turckse Sabel
1 paddereants Coffer met } tsamen R^a^ 6
root leer beslagen }
Voor 1 swart paddereants Taffa kleet 29
Voor 1 p^r^ roode ... sydekousen ..... // 6
R^a^ 41
Voor contant tot supplement ..... // 298
R^a^ 339

Actum Bat^a^ int Casteel
Ady xe^mo^ Maert A^o^ 1635

Compt als boven R^a^ 1356

Jan vander Burg

Copie testament ende
voorder bescheyden van
Jokr Ysbert van
Loevensteyn zalr

No. 33

Coppye

Inden name Godts Amen. Inden jare dessels ons Heeren ende Salichmakers Jesu Christi XVIc. XXXXVij op den 24en october s'avonts ontrent de clocke negen uyren compareerde voor mij Adriaen Straman, openbaer notaris bij den E. geadmitteert notaris deser stede Batavia ende de getuijgen hier naer genoempt, in eijgener persoone d'Eersame Sr. Salomon Voerknegt, geboortich van Amsterdam, opper koopman inden dienst der Generaele Geoctroyeerde Nederlantsche Oostindische Compe., na den lichaem cranck te bedde leggende, doch sijn verstant ende memorie ende verstant volcomen hebbende, soo 't selve ons aller gebleken heeft, gelijck het mij notaris ende de getuijgen openbaerlijck claer [illegible] ende [illegible], overwegende de broosheijt des menschelijcken geslachts de sekerheijt des doots, ende de onsekerheijt der ure van dien, ende niet geerne van dese werelt te scheijden sonder testamentelijcke dispositie, ende heeft dierhalven voorgenomen uit sijn eijgen vrije onbedwongen wille ende uytterste wille (soo hij seyde) van sijne middelen bij leven aen sijn ondertrouwde huysvrouwe te disponeren in forma ende maniere als volcht. Eerstelijck beveelt hij testateur sijn siele so wanneer de selve uijt sijn lichaem scheijden sal in de grondeloose barmhertichheijt des alderhooghsten ende sijn lichaem der eerlijcke christelijcke begraffenisse. Ende komende daer mede tot voorseijde dispositie so heeft hij testateur gemaeckt ende gegeven gelijck hij maeckt ende geeft bij desen mits desen aen sijn testateurs ondertrouwde huijsvrouwe genaempt Catarina Duijts, weduwe wijlen Sa.r Christiaen Dellaert in sijn leven coopman inden dienst der generael Compe., alle sodanige middelen ende goederen als hij onder haer van de testateur is hebbende behoudens noch alsulcke gagien ende maentgelden als hem testateur naer de [illegible] van [illegible] begelden persoon van Barent Pietersz. in den achtbaren raedt van justitie deser stede Batavia angedeclareert hangen. bij gemelde raedt van justitie volgelijck sal worden

Mits dat deselve syne Testateurs onder trouwe ge-
houden wesen sal seeckere [illegible] en
wysselbrieven van [illegible] aen Sr. Jacques Pars
ten kosten binnen deser Stede betaelt ende naer
luyt syn obligatie op leggen ende dat syn [illegible] Zalle
ende by uytbetalinge ofte by handt [illegible] Sy
van allen [illegible] ende [illegible] wesen sal
alsoo sy Testatrix deselve penningen van voor-
noemde Sr. Pars uyt [illegible] ontfangen ende
tot syne [illegible] groote [illegible] genoten heeft.
Belangende syne Testateurs kint ende
kinderen [illegible] alsnu levende, daer van recht
sy Testatrix geeve Sr. Pars volle macht
procuratie, [illegible] van alle naer syne eygen
goet duncken, [illegible] van saken
tot meeste nut ende proffyt vande Testa-
teurs te disponeren. Versoeckende
voorts dat de E. Heeren [illegible]
der [illegible] Coninckl. Mogentheyt placcaet
[illegible] gelieven te [illegible] bedragende [illegible] de voor-
noemde Catrina [illegible] als Executeurs vande
Testamente [illegible] syne Testatrice te [illegible]
levende [illegible] goeden syn [illegible] kinderen ende
anders ofte [illegible] anders niet; alle dit voor-
geschreven [illegible] Testatrix alsoo te
wesen syn Testament uyterste ende laetste
Wille, Begeerende dat alle het selve naer
syne doodt ende [illegible] stadt
grypen ende [illegible] sal, by
als Testament Codicil, gifte [illegible]
ter saecke des doodts ofte anders [illegible]
[illegible] uyterste ende [illegible] op alder [illegible]
stadt grypen ende [illegible] can ende
mach; Verclaert dat alle solemniteyten
ende [illegible] naer rechten gerequireert [illegible]
niet [illegible] geobserveert [illegible] ende
[illegible] alles [illegible]
mogen contrarieren, [illegible] gedaen ten voor-
[illegible] van Sr. Jacques Pars voornoemt

Staende de ondergeschreven oversien heeft het getal
sentie van Abraham ... Sr. Huijbrecht van den Broeck
diacon ende Adriaen ... dese stede ende Caspar
Tys van Lubeck doodtgraver ende schoenmaker,
alhier, beyde luyden van gelove mij nots
wel bekent als getuygen hier toe sonder eenige
fraude ende bedroch, onder nummer de hebbe
kundigheden Tot mijne [illegible] oorconde de
testateur ende mij nots. hebben onder
teyckent den dage jaer ende maende als
boven ... onder stont quod attestor ende was
onderteyckent J. F. Francan Nots. publ.

Gecollationeert jegens syne
principael ende daermede bij mij
nots. accordeert [illegible]
Inde stadt Batavia adj 18en
november Ao 1627

quod attestor

J. L. Craman Nots. publ.

Salomon Voorknechts testament

No. 34.

Coppie Testament van
Salomon Voorknecht

In den Name des Heeren Amen

In den Jare naer de geboorte des selfs [Christi] anno XVI^C. XXXVI. den laetsten april, compareerde voor mij Pieter Melchior secretaris van den Ed^le Heer [illegible] Gouverneur ende directeur wegens den staet der Vrije Vereenichde Nederlanden, over de landen ende volckeren van Amboyna, item van den achtbaren raedt van justitie des casteels Victoria, midtsgaders t' eerwaerdige collegie van schepenen ende de weescamer deser plaetse bij den Ed^len Heere Gouverneur voornoemt, ende gemelte Heeren raeden tot de voorschreven bedieningen gequalificeert, present de getuygen naergenoemt d' eerbare Geertruyt Cornelisse siecklijck, maer den lichaem te bedde leggende doch haer volle verstant, memorie ende het spraecke wel hebbende ende volcoomentlijck gebruyckende, alst uuterlijck bleeck ende kennelijck was, welcke comparante verclaerde dat overdenckende de seeckerheijt des doots ende d' onseeckerheijt vande ure van dien, heeft sij daeromme (sonder eenige persuasie van yemandt, maer met haere vrije ende onbedwongen wille;) willen disponeren van haere tijdelijcke goederen in der volgen ende forme als volcht. Eerst ende alvooren doot ende te niet doende, alle soodanige testamentaire dispositiens als sij testatrice voor dato deses voor eenich secretaris, notaris getuygen, offte onder de handt heeft gepasseert, beveelt haere ziele wanneer se uut den sterffelijcken lichaem sal scheyden inde grondelose barmherticheijt Godes, ende haer lichaem de eerlijcke begravinge, comende ter dispositie voornoemt, heeft sij testatrice als nu gelegateert ende bespraecken, gelijck sij testatrice legateert ende bespreeckt bij desen midtsdesen. Naementlijck anden armen deser plaetse de somma van een hondert realen van achten eens, anden armen tot Utrecht een hondert realen van achten eens, anden armen tot Middelburch mede een hondert realen van achten eens, ende anden armen tot Bergen op Zoom oock een hondert realen van achten eens, Bespreeckt

Coppie Testament

Bespreeckt ende legatteert sij mede testatrisse
aen Grietjen Barentsz haere Vlieger, ende
een swarten rock, mitsgaders dertich realen van achten
in comptant, voorders heeft sij testatrisse bespreeckt
ende gelegatteert, gelijck sij legatteert en bespreeckt
midtsdesen aende naeste vrunden van haer voorige
man saliger Pieter Wijnantsz t'saementlijck de somme
van een duysent realen van achten ieder, omme onder
henluyden gedeelt te werden, ende eenige overleden
zijnde, ende kinderen naerlatende bij representatie
in d'ouders plaetse prorato mede te deelen, wijders
geeft ende stelt sij testatrisse in vrijdom haeren
slaeff genaempt Abraham, mitsgaders een sla-
-vinne genaempt Ariane, voorders ende ten laetsten
heeft sij testatrisse tot haeren eenigen ende univer-
-seelen erfgenaem met volle rechte van justitie
geinstitueert ende genomineert, institueert ende
nomineert midtsdesen Sander Adriaensz haeren
lieven wettigen getrouwden Man in alle haere
resterende goederen roerende en onroerende,
renten, actien, crediten, gerechtigheden, huysraedt
soo van wolle als zijde ende linnen, juweelen,
cleynoodien als anderssints niets ter werelt uytge-
-sondert, sonder dat haer testatrisse man gehouden
sal wesen de Heeren weesmeesteren, de naeste
vrunden ofte wie dattet soude mogen wesen,
te geven eenige staet ofte inventaris vande
goederen veel min eenige opninge van den
boedel te maecken doen, dit al niet tegenstaende
eenige statuyten, keuren ofte ordonnantien ter
contrarie dicterende die sij testatrisse met rijpen
rade, midtsdesen derogeerende ende d'Heeren
weesmeesteren als oock alle andere magistraeten
daer van ontlasten ende bedanckende, alle 't gunt
voorsz is declareerde sij testatrisse te
haer testament ende uyterste wille te wesen,
willende ende begeerende dat het selve naer haer
overlijden alsoo volcoomen effect ende staet
grijpen sal, t'zij als testament, codicille, gifte
der doodts ofte andere uyterste wille, soo
alst best t'selve in rechten sal mogen bestaen
al waert soo dat alle noodige clausulen naer
stijle in desen gerequireert niet en waeren
geobserveert

geobserveert. Aldus gedaen ende gepasseert op
amboyna ter presentie vanden eerwaerdigen ende
godtsaligen domine Marinus Gedeonssz
bedienaer des goddelijcken woordt deser plaetse,
ende Nicolaes Theodori als getuygen hier toe
versocht die de minute deses t mijnnen comptoire
berustende met mij de comparante, ende mij
secretaris hebben onderteyckent. ende was
onderteeckent Dis Toircondi Melchior secrets.

Naer gedaene collatie is
dese copye met zijnne
principaele van woorde tot
woorde bevonden te accorderen

Amboyna desen 12en February
Anno 1637

Dis Toircondi

Melchior Macquelin secrets.
1637

Copije.

Testament ofte utte=
ste wille van Geertruyt
Cornelissen

N°: 35

Extracten uut de Negotieboecken vant Comptoir Batavia beginnende pmo. Septemb. 1629 tot dato deser

Laus Deo adij 29en Decemb. Ao. 1629 int Casteel Batavia

Dr. d'Hr. Pieter Nuyts aen Staets winckel f 2040 — zijn 800 Ra. van 8en soo veel in 2 distincte reysen door den Coopman ... aen sijn E. betaelt is, op affreeckeninge vant gene in Tayouan voor de Generale Compa. bij hem verschooten, compt ... f 2040

Adij ult.o Augusty 1630

Dr. 't Comptoir Generael aen d'Hr. Pieter Nuyts Raet van India f 4879:4:8 voor 1876⅝ Ra. van 8en by d.o Nuyts in Tayouan ten dienste vande Generale Compa. verschooten omme alhier aen sijn E. weder gerestitueert ende betaelt te worden, als bijde boecken vant Comptoir Tayouan in dato 2en February

Adij 10en January 1631

Dr. d'Hr. Pieter Nuyts aen Percallen f 48 — voor 12 witte percallen a 4 gl. yder aen hem selven gedaen f 48

Adij ult.o Augusty 1632

Dr. d'Hr. Pieter Nuyts aen d'ondergeschreven f 1020 — voor 400 Ra. van 8en aen sijn E. tot onderhoudt verschooten ende verstreckt, namentlijck

aen Antonio Gibson f 510 — voor 200 Ra. van 8en Comptant, die den winckelier Gibson onder dato ult.o October 1631 in reeckeninge brengt aen d'Hr. Nuyts geleent te hebben, tot cleedinge ende sustentement sijnder huysvrouwe ende kinderen die nu uyt 't Patria gecomen waeren, compt ... f 510

aen Realen van 8en f 510 — voor 200 Ra. van 8en in specie door last van d'Hr. Generael ende Raden van India den 14 July passato aen gemelte Nuyts op sijn vertreck met de fluyt Warmont naer Japan tot sustentement mede gegeven, compt ... f 510

welcke posten alhier tot laste van d'Hr. Nuyts affschrijven tegen alsulcke somme als den selven op dese boecken voor eenige verstreckte penningen in Tayouan ... noch credit staet

Adij 15en Meert 1633

Dr. Cassa aen d'Hr. Pieter Nuyts f 1713:18:6 voor Ra. 672⅛ adij pmo. deser door eenige gecommitteerde uyt de kiste van d'Hr. Nuyts gelicht ende aenden Cassier vanden ... (door last van d'Hr. Generael ende Raden van India) ten dienste van Generale Compa. overgelevert, compt ... Ra. 672⅛ f 1713:18:6

Laus Deo Adij 15en April Ao 1633 int Casteel Batavia

Per Cassa Aen d'Hr Pieter Vuijts f 1078: 0: 4: voor R 422 3/4
dat beloopen de naervolgende Chinese stoffen bij sekere Gecommitteerde
uijt de kiste van gemelte Vuijts (door Ordre van d'Hr Generael)
gelicht, ende aende meestbiedende vercocht, waer van de penningen
aende Cassier vanden Casteel ten dienste van Compe sijn getelt, namel.

17:	℔ witte damasten tsamen vercocht voor	R	194 1/2
20:	℔ witte pangsijs als voren	R	138 1/2
3:	℔ swarte satijnen met goude blomen	R	43
5:	℔ witte Chiankins com.t	R	26
3:	℔ goude lackens vercocht tsamen	R	18 1/2
2:	℔ roode sidt decken com.t	R	2 1/4
	a 51: stuyvers 1 Real	R	422 3/4

f 1078: 0: 4

Adij 18en Ditto

Per d'Hr Pieter Vuijts aen't Comptoir Generael f 1001: 7: 8
voor de Cassa No 133: Inhoudende 227 1/2 @ gebroken lackenen
welcke Ao 1628: 1 Bunden buijten factura naer Japan gesonden
souden sijn, die vrijenroode Lal. niet aentreffet noch goet doet, alsoo
de selve noit gesien off te vernomen heeft, tis echter rechtmatich
ende behoorl. dat de Compa daer van ontlast blijve, en over sulcx
hier bij provisien tot laste van gemelte Vuijts brenge, die hier naer
sijne verantwoordinge aenden Raet van Justitie daer over sal
hebben te doen, comt als boven f 1001: 7: 8

Adij 15en Maij 1633:

Per Soma silver aen d'Hr Pieter Vuijts f 3130: 2: 8: voor
1227 1/2 Ra van d'en swaerte do silver bestaende in 38 1/2 schuijten
door last van d'Hr Generael bij sekere gecommitteerde uijt de
kiste van do Vuijts gelicht en aen ons ten dienste van Generael
Compa overgelevert, com.t f 3130: 2: 8

Adij Ulto Maij 1633:

Per d'Hr Pieter Vuijts aen Cassa f 255: — voor R 10[illegible]
alhier in Comptant uijt Compes middelen aen sijn kinderen
verstreckt tot haer als sijn dochterkens onderhout door last
van d'Hr Generael comt f 255: —

Laus Deo Adij 15en October Ao 1637: Int Casteel Batavia

Per ondergeschreven aen Pieter Nuyts ƒ 7466: 8: — voor navolgende partijen geraemt en

Per de Gout ƒ 5346: 1: 8: over 2096½ realen van 8en 800 veel comende te bedragen 9: 8 kruytgens de gout wegende 118 3/8 realen ende een ronde gouden kettingh van een tour wegende 31 3/8 realen swaerte makende tsamen 149 3/4 realen swaerte de gout, den 18en May Ao 1630: (door ordre van d'heer de generael ende raden van India) bij de gecommitteerde heeren Joan vander Burch, Hendrick Craytegadt, Jacobus Boutius in gem: Nuyts sijn kiste bevonden die alreede aende selve tot 14: realen den ℔ swaerte worden goet gedaen, als per den inventaris no. E: ende de verclaringe van gem: vander Burch no. H: aen voorschreven Nuyts overgelevert is te sien, comt .... ƒ 5346: 1: 8

Per Cassa ƒ 2120: 6: 8: voor 1503 5/8 realen van 8en 800 veel comt te bedragen het provenu van een gewicht kiste: part bij gemelte Nuyts Ao 1630: onder Dwijckinden tenyte de Zorium (gaende doenmaels van Batavia over Palambuangh naer Amboina en Banda) gle: participeert, ende door d'heer Joan vander Burch sijnde uytwegen in 2: distincte malen, als een ℔ wissel met Amb: 833 1/8 realen ende andermael van ontfanger Cornelis van Masijck sal: per affreken 667½ realen ontfangen, en in d° Nuyts sijn kiste gelegt, als per de notitien no. A: en B: mitsgaders de verclaringe door gem: vander Burch daer van gesonden, gequoteert H: (waer van copia aen gemelte Nuyts is ter hant gestelt) is te sien, comt a 51: stuyvers per reael .... ƒ 3834: 8: 14

Hier affgetrocken ƒ 1713: 18: 6: voor 672 1/8: realen van 8en, den 15: meert Ao 1633: van bovenstaende somme die doenmaels aen voorsz Nuyts niet sijn goet gedaen, uyt de voorsz kiste bij de gecommitteerde gelicht en aende Cassier vande tafel overgelevert die onder voorschreven datum aen gemelte Nuyts alreede goet gedaen sijn, als hier vooren blijct comt a 51: 8 stuyvers per reael .... ƒ 1713: 18: 6

rest ƒ 2120: 6: 8

Somma ƒ 7466: 8: —

Per Pieter Nuyts aen ondergeschreven ƒ 6573: 17: — voor 2578: realen van 8en dat comen te bedragen 103: picol 12: catty sandelhout den 16en Juny Ao 1632: (door ordre van d'heer de generael ende raden van India) van hier met de schepen Bergou, ende Assendelft nae China aen Iquan groot Mandorijn van Aymoy opgesonden, op verclaringe van seeckere pretentie van 57: kruytgens de gout, die gemelte Iquan pretendeerde hem bij den gemelten Nuyts Ao 1628: tot relaxatie van sijn persoon op de Custe van China affgedwongen te sijn, alsoo voorschreven Nuyts (voorn: Iquan met listicheyt

aen boort

Laus Deo Adij 15en October Ao 1637 int Casteel Batavia

aen boort gecregen hebbende) hem aldaer gevangen gehouden hadde
omme waer van ontslagen te worden gemelte Squan heeft verclaert
ende gedoleert, genootsaect is geweest partije sandelhout ende
stuckenwercken &a aende Ruijts te vereeren, waertegen gemelten
Ruijts gesustineert ende verclaert heeft – t'dat hem van gesijden
Squan ende sijn Moeder niet meer als 14 schuijtgens sandelhout sijn vereert
geweest, ende dat in respecte hij gemelte Squan hadde broeder sijn
gemaeckt, voor sijnen geadopteerden Soon hadde aengenomen
soo ist dat daernaer bij d'Hr Generael ende Raden van India
gelet sijnde op de gedane claechten van Squan, ende de verdere ge-
legentheijt van Compes saecken, mitsgaders dat soodanige giften
gants onverstmatich, voorde Compe schadelijck, en geensints inden
gemelten Ruijts vermogen geweest – te sijn, goet gevonden
ende verstaen is, de waerdije vande voorsz vereerde ende genooten
14 schuijtgens sandelhout wegende provato vande voorstaende 9
schuijtgens 184 1/2 ra swaerte, met 103 picol 12 catty sandelhout a 25
ra t picol monterende als voore 2578 ra aenden voorn. Squan wt
gemelte Ruijts middelen te voldoen, als in Batavias negotie boecken
onder dato 4en Junij 1632 is te sien, daerinne als vooren sijnden achterhaelt
raet van Justitie (als gevonnist ende verstaen sijnde wel ende ten
rechte voldaen te worden) gecondemneert is, als pr hare achtbaerheijts
sententie in dato den 15en september 1637 blijct, welcke penningen
alsoo met naervolgende specien sijn voldaen, naementlijck

Aen Sandelhout ƒ 5346: 1: 8 voor 2096 1/2 ra van 8en soo veel comende
bedragen de voorstaende 9 schuijtgens sandelhout en een vande sandel
kettinge van een tonnen wegende tsamen 149 3/4 realen swaerte, comt a
14 ra den picol swaerte als vooren ...... R 2096 1/2 ƒ 5346: 1: 8

Aen Cassa ƒ 1227: 16: 8 voor 481 1/2 realen van 8en
door d'Hr vanden Burch tot voldoeninge van t
voorsz sandelhout wt de kas voorn gesteld
1503 5/8 ra van 8en in constant aen Cassier
daert voldaen als pr den Inventaris No E en
de Reeg No H blijct, comt ...... R 481 1/2 ƒ 1227: 16: 8

Somma R 2578 ƒ 6573: 17: –

Per Pieter Ruijts aen Cassa ƒ 892: 10: – voor 350 realen van 8en
door d'Hr vanden Burch wt de voorsz 1503 5/8 realen aen gemelten
Ruijts en Dirck Jansz bol in constant voldaen, te weten

Ra 150 den 21 Augustij 1630 aen gemelte Ruijts tot sijn nodige
behoefte (door ordre van d'Hr Generael) in constant
verstrect, als pr de notitie No A en de voorgeroerde
Reeg No H blijct

Ra 200 den 8en Januarij 1630 door ordre van d'Hr Generael, opt
versoeck van gemelte Ruijts aen Dirck Jansz bol in constant
voldaen, als pr quitantie No D en voorsz Reeg is te sien

Ra 350 comt a 51 stuijvers pr reael ...... ƒ 892: 10: –

Laus Deo Adij 15en October Ao. 1637: int Casteel Batavia

Per Soldije aen Pieter Muijts f 459: — soo veel gemelte Muijts inde Soldijboecken des Casteels Batavia van hem is competeerende als blijckt nevensgaende extract uijt gemelte Soldijboecken int breede is te sien, compt .... f 459: —

Per Pieter Muijts gewesen Gouverneur in Taijouan aen ondergeschreven f 3257: 8: — voor naervolgende partijen, daerinne gemelte Muijts alhier bijden Achtbaren Raet van Justitie, ter oorsaecke van Generael Compagnie, soowel deportement van qualiteijt, en dat van tijt aff dat hij arrest op Compagnies middelen, schepen en dienaren in Japan gedaen is, geen gagie genomen sal hebben, gecondempneert is, als per haere Achtbaerheijts Sententie in dato den 13en September 1637: int breede is te sien, te weten

Aen Condempnatie f 3958: 10: — voor naervolgende posten die alhier aen condempnatie goet doen, namentlijck

f 3315: — voor 1300: picols van dito door voorschreven Muijts Ao. 1628: over consignatie van twee Chineese Coopluijden tot opcoop van waeren (soo hij seijt) van Taijouan naer China voor sijn particuliere negotie contrarij den Generale Artyckel brief & ende d'ordre van d' Heeren Maijores) gesonden

f 306: — voor een schuijt gen. Chinees [illegible] door hem op sijne [illegible] uijt Taijouan in Batavia [illegible] Allardus [illegible] verkocht, dat alhier taxeeren op 10: thaelen swaerte, compt tegen 12: [illegible] ende [illegible] swaerte als voorn te bedragen .... f 306:

f 337: 10: — voor 108: taijlen Japans tot 62½ stuijvers ijder taijl, door gemelte Muijts geduerende sijn aenwesen in Japan uijt soodanige f 14059: 14: — in contant genoten, als en Nangasacki van naervolgende goederen door hem ende sijne medestanders Ao. 1628: met t'schip Erasmus voor hem particuliere [illegible] om daer profijten aldaer te bedingen van Taijouan derwaerts gesonden, [illegible] is, welck provenu bijde Compagnie [illegible] aldaer aengeslagen ende bijden gemelte Raet van Justitie alhier volgens den Generale Artyckel brief & ende d'ordre van [illegible] Compagnie [illegible] is, te weten

822: Catty [illegible] Chineese Zijde in Nangasacki [illegible] a 470: taijl 't picol van 100: catty compt a 62½ stuijvers & taijl ...... f 12073: 2: 8

175: [illegible] a 5: maes ijder [illegible] 273: 8: 12

15: [illegible] a 11: taijl [illegible] 165

25: [illegible] damasten a 11: taijl 275

54: [illegible] tsamen tot 108

a 62: stuyvers & taijl 540 // 1712: 10:

Somma f 14059: 1: 4

f 3958: 10: — compt als voorn .... f 3958: 10:

Dragt voorts

Laus Deo Adij 15en October Ao 1637: Int Casteel Batavia

Per Voorstaende Partijen .... f 3958:10:–

Aent Comptoir Generael f 28612:10:– voor naer volgende partijen, namentlijck

f 27230:– soo veel comt te bedragen de portie van gem: Pieter Nuyts in soodanige f 107164:17:– als op den 3en July Ao 1628: bij den Raet en Tayouan, met approbatie van voorsz Nuyts aenden Japansen Cappn Haffioye in Ende ende Japans silver (op desselffs onrechtmatige pretentie en tot verlossinge van gemelte Nuyts doenmaels Gouverneur van Tayouan en voorsz Haffioyes gevangen) uit Comps middelen ter hant gestelt ende voldaen is, als inde Generale boecken onder dato ulto November 1628: int breede iste sien hebbende voorschreven Raet bestaen uit de naervolgende 12: persoonen, namentlijck

Pieter Jansz Muyser
Johannes vander Hagen } Opperkooplieden
Jacob Booman
Jan Hartman Coopman
Abraham de Mourcourt } onderkooplieden
Michiel Buck ....
Pieter Hendricksz Spieringh
Lambert Hieronimusz ...
Mattheus Willemsz } Schippers
Mathys Albertsz Bael
Jacob Pietersz Soon ...
Andries Heen Luytenant

Welck aenpart prorato van ijders gewonnen gagie ende qualiteijt juyst de voorsz somme van f 27230:– comt te bedragen, daerinne gemelte Nuyts uitwijsende de voorsz sententie van Achtbaren Raet van Justitie voort gecondempneert aen Generale Compa te voldoen, derhalven alleen gem: partije aent Generael goetdoen, omme in Generale boecken inde Credit vande Tayouanse Raden afgeschreven te werden, comt .... f 27230:–

Item f 1382:10:– voor 2: Chineese Joncquen door den Mandorijn Sjuan ao 1628: naer de gedane restitutie van Comps Jacht Westcappel aen gem: Gouverneur Nuyts voor de Compa vereert, welcke Joncqs door voorsz Nuyts de Compa ten prijse als voore in Recq gebracht, en als off de selve voor Comptant hadde ingecocht, de penningen bij hem uit Comps Cassa genoten sijn, als Zijn boecken onder dato in somma is te sien, dat mede opt Generael van dragen, omme aldaer Generale oncosten van schepen goet gedaen te werden, comt .... f 1382:10:–

f 28612:10:–

Somma f 32571:–

Laus Deo adij 15en october Ao 1637 int Casteel Battavia

Per Soldije aen pieter Nuyts f 459. —— soo veel gemelte Nuyts inde Logie boecken deses Casteels Battavia per reste van tractementen is competerende als bijt innevens gaende extract uit gemelte Logie boecken int breede is te zien, compt .... f 459. ——

adij 8en 9bre.

Per Ondergesz. aen pieter Nuyts f 4622.18.8 voor naervolgende partijen, welcke bij d'Ed. H.r Gen.l ende Raden van India op de naerder geexhibeerde documenten ende bewijsen bij gemelten Nuyts in Rade van India overgeleijt op sijn persoon raeckende hem toegestaen zijn als p.r raets d.to resolutie in dato den 7 9bre 1637 blijct, die alreede t'zijnder ontlastinge achtervolgens gemelte resolutie aldus af te schrijven, te weten

Per Abraham duycker ende paulus traudenius opper-coopliedes f 1001.7.8 soo veel compt te bedragen 227½ @ getoulieerde lakenen bestaende in eene Casse No 133, welcke bij gemelte Nuyts int tractement zijn gebracht Ao 1628 p.r t schip Heusden van tayouan naer Japan buyten factuere gesonden te hebben die aldaer volgens schrijven van den Coopm.n nyenrode sal.r noijt ontfangen mochte de Comp.e goet gedaen zijn, die volgende gemelte Nuyts alreede onder dato 18 april 1633 daer vooren bij provisie ende tot naerder verantwoordinge op sijn tractement is belast als reeck vooren blijct, ende alsoo gemelte Nuyts bij seeckere originele attestatie in dato den 28en 7temb. ende een missive in dato primo octob. 1630 bij voorsz. duycker en traudenius onderteeckent ende aen hem uit tayouan op Batavia toegesonden, doet blijcken dat gemelte Casse No 133 int schip Heusden bij raeck gescheept en naer Japan gesonden is, wert deselve alsiechten laste van gemelte duycker ende traudenius gebracht omme daerop naerder gevoort te werden, compt ...... f 1001. 7. 8

Per Hendricke Nartegael Oppercoopm.n in Siam f 160.13 — voor 4½ r.a swaerte gout bestaen in 48 gouden knopen ende naervolgende nederlantse en Japanse munte den 18en Meij 1630, alreede inde kiste van gemelte Nuyts bevonden en voor d'Comp.e onder d'ad-ministratie van gemelte Nartegael (als doen oppercoopm.n vant Compt.r Batavia) aengenomen, als p.r den Inventaris en de tractementen daer van zijnde blijct, welcke aen gemelte Nuyts door gaeds & sijn goet te doen, en alsmede tot gemelte Nartegaels verantwoordinge eerst in tractement werden gepasseert namentlijck ——

Draege voorts f 1001. 7. 8

Laus deo adij 8en 9bre Ao. 1637 int Casteel Batavia

Per Voorstaende Partijen ..... f. 1001. 7. 8

48 st. gouden cnopen	in gewichte	
4 gouden Jacobusen	t'samen 4½ ra.	
1 gouden rijder	swaerte a	
1 gouden pistolett	14 ra. den	
4 do. ovaleen gouden Japanse Munte	ra. swaerte	f. 160. 13. —

Per Vereeckeninge f. 45.18. — voor 3 st. gouden lakenen als voore in sijne kisten bevonden en ten dienste van deselve Comp. om te versenden a 6 ra. swaer aengenomen die deselve maer so wegen gemelte Comp. verschoncken, en aen heere Nuyts versmelt sijn goudt te dien compt ra. 18 7/8 a 51 st. per real ..... f. 45. 18. —

Per Condemnatie f. 3315. — voor 1300 ra. van 8en door voorsz Nuyts Ao. 1628 voor sijn particuliere negotie van Taijouan naer China gesonden en alreede den 13en stemb. bij den achtbaeren Raedt van Justitie in meerder partijen met ende ten rechten geconfisqueert als hier vooren blijct, doch alsoo gemelte Nuyts in sekere originele missive van Paulus Traudenius in dato primo octob. 1630 uit Taijouan aen heere in Batavia toegesonden (en noch voor desen in rechten geexhibeert) doet blijcken, en selfs bij hooge ende dieren woorden in Raden van India heeft verclaert noch daer voor eenige retour becoomen te hebben, maer ter contrarie dat de Chinesen onder wien gemelte capitael hadde vertrout daer mede sijn geweken ende wech geloopen, daer van bij d'Ed. H. Generael en Raden van India aenderwel genoch voorsz resolutie geexprimeert, ende werden deselve alhier weder op condemnatie als voorsz. bevindende geteerde debiteurs ten voordeele van d'Ed. Comp. compt f. 3315. —

Summa f. 4522. 18. 8

adij 9 9bre.

Per Pieter Nuyts aen Cassa f. 1020 — voor 400 ra. van 8en bij d'Ed. H. Generael en Raden van India aen gemelten Nuyts op sijn versoecke tot reddinge ende toerustinge van zijne voyagie naer 't patria toegestaen ende op dato door den Cassier Jacob de Stercke volgens ordonnantie van d'Ed. H. directeur Philips Lucasz aen eenen comptant toegetelt a 51 st. per ra. compt ..... f. 1020. —

Laus deo adij 9en 9bre Ao 1637 int Casteel Battavia

Et t'Comptoir Generael aen Pieter Nuyts f 22172.10.6 soo veel gemelte Nuyts over de boucken p.r resto aen de Ed.le Comp.e schuldich blyft, als p.r de Boeck.n aenwesen daeck van int largo overgelevert is te zien, dat door ordre van d'Ed.le H.r Generael en Raden van India opt Generael af schrijven onnme door woorsz. Nuyts die alsnu met de vertreckende Retourschepen naert patria keert, aen de Heeren Bewinthebberen int vaderlandt voldaen te werden. compt .... f 22172.10.6

Naer gedane collatie tegens de principale boecken, is deses daermede bevonden t'accorderen. Actum int Casteel Batavia adij 9en [illegible] [illegible]

bij mij

Cornelis van der Lijn

Laus Deo adij 29en December Ao 1629: Int Casteel Batavia

D'Ed: Hr Pieter Vlacq Raedt van India Debet

	adij do aen Staets winckel over 800: Rls contant ontfangen	2040: —
1631:	adij 10en January aen [illegible] over 12: stuck	48: —
1632:	adij ulto Augusty voor 800 Rls tot sijn onderhoudt genooten heeft	1020: —
1633:	adij 18en April aen 't Comptoir Generael voor een Casse No 133: Inhoudende 227½ @ gecoleurde Lackende by hem Ao 1628: per Heusden buyten factura naer Japan gesonden, welcke [illegible] Zalr met goet doet alsoo hy verclaert d'selve noijt heeft [illegible] die hier in sijn debet brengen	1001: 7: 8
	adij ulto Maij aen Cassa aen sijn [illegible] gestelt tot haer als sijn dochterkens onderhoudt	255: —
1637:	adij 15en October / 32571: 8: — voor diverse partijen als per Journael	32571: 8: —
	adij do / 6573: 17: — voor 103: picol 12: catty sandelhout Ao 1632: aenden Mandorijn Jquan gesonden	6573: 17: —
	adij do / 892: 10: — aen Cassa voor 350: Rls aen hem en Dirck Jansz Bol betaelt	892: 10: —
	adij 9en 9bre / 1020: — aen Casse voor 400: Rls van den door order van d'Hr Generael en Raden van India hem tot toerustinge sijner voyagie naer 't Vaderlant byden Cassier Jacob de Stercke toegetelt a 51: stvrs [illegible] compt	1020: —

Somma / 45422: 2: 8

Laus Deo adij ult° Augustij a° 1630: int casteel Batavia

		f		
	Credit adij d° p't Comptoir Generael als p' Journael	4879:	4:	8
1633:	adij 15en Maert p' Cassa voor 't Comptant in sijn kist bevonden	1713:	18:	6
	adij 15en April p' Cassa voort procedido van eenighe Chineese stoffen (door ordre van d' H'r Generael) uit sijn kiste gelicht ende met de stocke vercoft	1078:	0:	4
	adij 15en Maij p' soma silver voor 1227½ realen swaerte (door ordre van d' H'r Generael) ende voor de bovenstaende stoffen uit sijn kist gelicht	3130:	2:	8
1637:	adij 15en October p' soldije soo wel in de logie boecken p' reste van reeckeninge moet debet	459:	—	
	adij d° f 7466: 8: — p' diverse partijen als p' Journael	7466:	8:	—
	adij d° f 4522: 18: 8: p' diverse partijen als p' Journael	4522:	18:	8
	adij 9en 9bre p't Comptoir Generael soo wel p' reste van reeckeningh schuldich blijft	22172:	10:	6
	Somma	45422:	2:	8

Verclaringe van
Pieter Muijts

No. 36.

Extract Wt d' Naervolgende Logies deses Casteels Batt^a

d'Hr. Pieter Nuyts debit,

1630 Ady 27 May Aen d' winckelboeck over d' naervolgende

11 @: laeckenen a 3 R^a d°:	R^a	33	
1 " goet	"	1 1/2	
1 " Armosyntje	"	1	
6 " gorden	"	6	
2 " potia del quads	"	2	
11 p^ec oudt laecken	"	14	
	R^a	57 1/2	146 . 12 . 8

1631 Ady 1mo Octob. Aen d' winckelboeck over d' naervolgende

2 p^s gorden	R^a	2	
6 " onderbroecken	"	4 1/2	
1 " deecken	"	2	
6 " gefigureerde Armosynen	"	24	
3 " gunees linnen	"	18	
1 " damasten	"	32	
3 " gefigureerde Armosynen sattyn	"	30	
2 " swarte syounels	"	10	
1 " swart sattyn	"	14	
	R^a	136 1/2	348 . 1 . 8

1632 Ady 1mo January Aen d' winckelboeck over d' naervolgende

11 p^s damast	R^a	8	
Comptant	"	11	
	R^a	19	48 . 9

Ady 1mo Augusto Aen d' winckel b: over d' naervolgende

4 p^s gunees linnen	R^a	20	
1 " sytdoeck	"	1	
	R^a	21	53 . 11

1633 Ady 1mo Augusto Aen d' winckel b: over d' naervolgende

2 p^s goudelaeckenen	R^a	24	
1/4 catty syde	"	1	
1 " salampoery	"	3	
1 " servetdoeck	"	12	
1 " deecken	"	3	
	R^a	43	109 . 13

Transporteere ... 706 . 7

Per transport van d'omme zyde ... 706,,3,,

1633 Adij 1mo septemb: Aen 't winckelboeck op onckosten van't Proces ... Ra 23 1/4 — 59,,5,,

1634 Adij ult° Januarij Aen 't grootboeck op 't naervolgende
30 cannen wijn ... Ra 22 1/2
3 d° olij ... ,, 1 1/2
Ra 24,,— — 61,,4,,

Adij 15 febr: Aen 't winckelb: op 't naervolgende
4 p.s taffacielen ... Ra 4,,—
6 d° perpetuanen ... ,, 4 1/2
1 p.s guinees linnen ... ,, 6 1/2
1 ,, tape sarassa de Coutchijn ... ,, 3 1/4
Ra 18 1/4 — 46,,10,,

Adij ult° Junij Aen de Compa voor eenige provisij door Juffr. Maria, uijt's genoot en ver getrout was ... 138,,6,,

Adij 4 septemb: Aen 't winckelb: op 't naervolgende
2 p.s guinees linnen ... Ra 10,,—
6 ,, percallen ... ,, 12,,—
1/4 catty sijde ... ,, 1 1/4
Ra 23 1/4 — 59,,5,,

1637 Adij ult° octob: Aen 't grootboeck op soo veel als hier voorsr saldo te goede geeft t'welck aldus met 't grootb: vereffenen ... 459,,—,,

Somma ... 1530,,—,,

Naer gedaene Colatie is dit boven geschr. extr. met de logie: des casteels Batta van: Jaeren 1631. 32,, 33,, 34,, ende 37,, van woorde tot woorde bev. t'accorderen

Int Casteel Batta desen 17e 9b: Ao 16[illegible]

Jan de Mijst

Francois Coolaers

Ao 1632 Credit adij 1mo Augusto Pr Jan Tombergen
opperkoopman Adv: E: Spiets Nuijts f 1530 -- -- : Pr
f 600 - die de Tombergen aen voorsz. muijt [illegible]
it, noodegent seecker gruijs, & alsoo den E: gouverneur
ter ordonantie vande Ed: ——— ondrael deze
somme toegestaen geeft voor syn vtrech aldus
gierte boecken isse opdato algeding gedr door last
vande E: Ed: vander burgh . . . . : : f 1530 -- --

Verclaringe van den
Pieter Nuyts met de
Regeerders van
Batavia

Specificatie ende aenwysinge deser pampieren in desen bondel leggende

A: Is den brieffken by Jan vander Burch geteeckent soo veel is montererende 1/8 part vanden wissel by den Capiteyn Adriaen vander Stel uyt Amboina overgemaeckt, als mede dat ter ordre van d'Hr. Black eenige stoffen aen Pieter Muyts gelangt zyn

B: Is den brieffken vanden ontfanger Masyck geteeckent daer by syn E.: sent 630 1/2 R.a welcke is montererende 1/8 part van 4024 R.a welck Pieter Muyts tot effeninge vande [illegible] Fortuyns reeck.: noch was resterende

C: Is den brieffken aen d'Hr. Coenraedt Spex geschreven daer hy versoeckt 150 a 200 R.a in comptant ende 2 a 4 stoffen

D: Is een recepisse by Dirck Jansz Boll geteeckent daer by blyckt dat twee hondert R.a courant uyt de comptanten van Muyts genooten heeft, ende dat sulcx met kennisse van d'Hr. Generael ende voorsz Muyts geschiet is.

E: Is den Inventaris vande goederen ende pampieren van Pieter Muyts in arrest genomen ten overstaen vande gecommitteerde Jan van Burch, Dirck vander Lee, Hendrick Hartogaert ende den fiscael Jacob Bontius in dato 18en May ao 1630

F: Is een Cognoissement daer by den Opperkoopman Daniel van Wese met syn hantteeckeninge bevestiget, dat hondert negen ende veertich en 3/4 R.a swaerte uyt naer de Custe voor reeck. vande [illegible] mede genomen heeft in dato 6en May ao 1632

G: Is een Aenteeckeninge van alle de zyde stoffen welcke inde kiste van Pieter Muyts gevonden zyn, die op 7mo Meert ao 1633 opentbaerlycken aenden meestbiedende syn vercoft

H: Is een Reeckeninge ende verwys vant gelt, comptanten ende zyde stoffen inde kiste van Pieter Muyts bevonden ende adij 7mo Meert ao 1633 gesloten ende verselt

I: Is t'alphabeth van dese bondel pampieren

[illegible]
verckende 't Goût, Comptanten
en Zyde stoffen, welcke op den
Confinerden van Pieter Muyto,
op den diamant in syn kiste
bevonden zyn

Laus Deo Adij 18en Maij Ao 1630: int Casteel Batavia

Pieter Vruijts Debet

Door ordre van d'Heeren Generael ende Raden van India, zijnde door de gecommitteerde Jan vander Burch, Dirck vander Lee, en Hendrick Vaertegael, geinventariseert, de goederen van gemelten Vruijts, ende in sijn kiste volgens geteeckende inventaris bevonden, naervolgende te weten

Negen stuntgens Chinees gout ... } Nederlantse gewogen en
Een ronde goude kettingh waer een ... } bevonden 149 3/4 Ra swaerte gout, getaxeert a 14: Ra den Ra swaerte comt Ra 209

Achtendeveertich goude knoopen ... } wegende tsamen in gout
Vier Jacobussen } Nederlantse Munte } 4 1/2 Ra swaerte getaxeert a 14: Ra
een pistolet ... }
Vier goude ovalen zijnde Jappanse Munte } den Ra swaerte gout comt ... 6
Een kindel ...

Veerendertich schuijten Japans Soma silver wegende tsamen volgens den inventaris, seven ende sestich en een halff pont welcken int naersien ende overleveren aende Compa uijt gebracht acht en dertich ende een halve schuijten do silver, en gevondeert twaelff hondert seven ende twintich ende een halve realen swaerte do silver comt ... Ra 12

Comptante Penningen

Achthondert drie ende dertich en een achtste Ra van 8en Courant gelt, twelck is spruijtende over een veertste sesthiende part van 7046: Ra min 341 5/8 Ra dat inde fluijt Dorcum was bevaerende, ende door den Cappiteyn Adriaen vander Stel uijt Amboina per wissel overgemaeckt ende Munte gelt gedaen, als per seecker briefken No A: daer van zijnde, ende bij Joan vander Burch geteeckent is blijckende, dus comt ... Ra 833 1/8

Seshondert tseventich ende een halve Ra Courant soo veel de vereffeninge van fluijt Dorcum is monterende, zijnde netto een seshiende 1/16 part van 4024: Ra wegens dat gemelten Vruijts in voorsz fluijt was bevaerende en tot liquidatie ... bedraeght is, als per seecker briefken onder Ontfanger Cornelis van Masijck op den 6en Februario 1631 geteeckent, ende B: genombreert naerder is blijckende Com ... Ra 670 1/2

Somma Ra 15

Drage voorts Ra 489

Laus Deo Adij 6en May Ao 1632 int Casteel Batavia

Pieter Vuijsts Credit

Reeckeninge vande bevijs want naervolgende golt Comptanten ende vande stoffen inde kiste van gemelte Vuijsts bevonden, namentl.

Negen schuijtgens gout wegende hondert achtien, en drij achste R.a swaerte en gout namentl.

2: schuijtgens wegende swaer	R.a	27:
2: d.o wegende		27:
2: d.o wegende		26 1/2
2: d.o wegende		26 3/4
1: d.o wegende		10 3/4
9: schuijtgens wegende in gout swaer	R.a	118 3/8

Een ronde gouden kettingh wegende een en dertich realen swaerte in gout segge ... R.a 31 3/8

Comt netto R.a 149 3/4.

a 14: R.a den reael swaerte gout, gerekent, twee duijsent, ses entneegentich ende een halve R.a silver welcke op dato (door ordre van d'H.r Generael en Raden van India bij provisie voor de Comp.a is aengeslagen, en voor reeck.g van sterven Reecke t'schip Prins Willem nae de Custe gesonden dus als voren ... R.a 2096 1/2

Achtiende dertich gouden Cruijsen
Dierck Jacobussen ...
een pistolets ...
een gouden ...
} wegen tsamen tien en een halve R.a swaerte in gout voor de Comp.e aengenomen tegens 14: R.a den reael swaerte ... R.a 63

Adij p.mo Maert Ao 1633.

Door ordre van d'H.r Generael dese Reeck.e verschreven

Achtendertich ende een half schuijten Japans soma silver wegende twaelff hondert seven en twintich en een halve R.a swaerte aenden opperkoopman Hendrick Hagtegael (omme daer van reeck.g te houden) overgelevert, en hebben gewogen namentl.

6: schuijten d.o silver wegende swaer	R.a	200
7: d.o wegende		200
6: d.o wegende		200
6: d.o wegende		200
6 1/2: d.o wegende		200
6: d.o wegende		200
1: d.o wegende		27 1/2
38 1/2 schuijten somma silver wegen swaer	R.a	1227 1/2

ende daer voor aengenom 1227 1/2

Comptante Penningen

Hondert en vijfftich R.a contant door ordre van d'H.r Generael Specx aen Pieter Vuijsts op sijn versoeck getelt, omme daer mede sijne nootz. de ... te verstrecken blijckende bij seeckeren briefken N.o A: van Jan van der Burgh getekent in dato 31: Augusty A.o 1630: en bij sijn briefken N.o C: aen d'H.r Generael Specx geschreven dus comt R.a 150:

Twee hondert R.a van 8en door voorige ordre opt versoeck van Pieter Vuijsts aen Dirck Jansz Bol getelt, voor gen. 200: R.a die gemelten Vuijsts verclaert heeft van voorsz Dirck Jansz in bewaringe gehadt te hebben, en dienvolgen als nu gerestitueert, als per seeckere quitantie N.o D: bij gemelten Boll den 8en January 1631: getek.t is blijckende R.a 200:

dragen voorts R.a 350: R.a 3387:

Laus Deo Ady 18en May 1630: Int Casteel Batavia

Per Transport .... Ra 4890

Item volgens Inventaris noch in voorsz Kiste bevonden, d'naervolgende Chinase Zyde Stof——Sen, te weeten

Achten witte damasten	welcke in Credit verantwoort werden voorde somma van Ra 440
drijende dertich witte pangsijs	
drie swarte Effen Zattijnen	
drie swarte Effen gefigureerde Zattijnen	
Item oude Laeckenen daer onder	
Eenige swarte Sattijnen met goude bloemen	
Een swart grofgreijn	
Ses swarte Chauls	
twee roode Sidt cleeden	

Bedragen de voorschreven Partijen Ra 5331

Transporteeren op dander Zyde

Per voorstaende partijen .... R^a 350 R^a 3387

Vierhondert een en tachtich en een halve R^a van 8en voor
soo veel door gemelte ordre den 23 July A^o 1632 passato
aen Cornelis Weijnsz (?) directe getelt is, welcke op 257 8:
R^a quaeme te gebruijcken daer vooren 103 picol 12 catty
sandelhout vande Comp^a was gecocht, omme in refactie
aen Iquan groot Mandorijn van Aymoy te senden
in recompense van 14 schuijtgens (?) hout, die Pieter
Nuijts verclaerde van meergemelten Iquan genooten
te hebben, comt .... R^a 481½

Ses hondert twee en tseventich en 1/8 R^a van 8en courant
voor soo veel door meergemelte ordre aenden Cassier
Michiel van den Trille hebben getelt, twelck als voren
bij provisie de generale Comp^a aengeslagen
wert, om naermaels daer op geprocedeert te
werden naer behooren, comt .... R^a 672 1/8

Monteeren voorsz Compt^n R^a 1503 5/8

Per Naervolgende Chineese zijde stoffen zijn op dato deses
bij openbare uijtroep aen meestbiedende vercocht, en door
ordre als vooren aende onderstaende persoonen vercocht
te werden

Achtien ps witte damasten namentlijck
17 ps d^o bij openbaren uitroep vercocht te werden
5 ps witte d^o bij Kebon Chinees gemijnt R^a 59
4 ps d^o bij Laccon Chinees als vooren 46
8 ps d^o bij Tsinckon (?) Chinees gemijnt 91½
1 ps d^o ofte Kiaunkyn aen Wiert (?) van Pieter Nuijts
tot cleedinge voor de kinderen gegeven als 't
recipisse bleijct, ongetaxeert .... —
18 ps witte damasten daer van gevendeert .... R^a 194½

Drijende dartich witte pangsijs, daer onder eenige Kiaunkyns
welcke aenden meestbiedende ten prijse als volcht
vercocht zijn, namentlijck
5 ps d^o aen Capiteijn Bolentein voor .... R^a 26
15 ps d^o aen Tellouw Chinees voor 73
8 ps d^o Kebon Chinees als vooren 39½
5 ps d^o aen Laccon Chinees vercocht 26
33 ps witte pangsijs en Kiaunkyns daer is van geprocedeert R^a 164½

Drie swarte effen ten satijnen, te weten
2 ps effen d^o aen Pieter Nuijts gegeven volgens
ordre, daer van zijnde ongetaxeert .... R^a —
1 ps d^o off 1 ps goudt laecken in plaets aen Coopman
Wartegael (?) ten dienste vande Comp^a gelangt,
ende gestelt op .... R^a 6
3 ps sattijnen trecke hier maer voor uit .... R^a 6

Drage voorts R^a 365 4890 5/8

Laus Deo adij 18en ~~Maert~~ mei Ao 1630: int Casteel Batavia

Compt: Transport vande voorstaende partijen Ra 5331 3/8

Dr voorstaende partyen ... R[a] 365 R[a] 4890 5/8

drie gefigureerde satinnen door ordre van d' Br Genl Brouwer aende wedt van Pieter Nuyts gelanght omme de kinderen daer mede te cleeden, als p recipisse op den Inventaris getekent is blyckende, welck alleen ongetaxeert in reeckg wert gebracht ... — —

Item 4 p[s] goude laeckenen soo by openbare vendue vercocht, als aen Pieter Nuyts verstreckt, namelyck

3 goude laecken by loccum gemeynt tot R[a]	18 1/2	
2 swarte d° met goude bloemen woorde Compa behouden, omme tot schenckagie off elders te gebruycken, ende aengenomen voor 6 R[a] yder ...	12	
3 swarte d° met goudt bloemen Jappanse wyse gemaect, ende by den Commandeur Caen gemeynt tot ...	43	
2 p[s] d° aen Pieter Nuyts gelangt, omme daer van cleedinge te laten maken, ongetaxt	—	
10 p[s] goude laeckenen bebben gevendeert	R[a]	73 1/2

Een swart grofgreyn tot cleedinge aen Nuyts bebandist ... ...

Ses p[s] swarte chauls soo Pieter Nuyts als aen syn wedt tot cleedinge synder kinderen verstreckt als sulcx op syn versoeck by syn brieff kens te sien is, ongetaxeert ...

Twee roode sidt cleeden aen Chinesen by vendue vercocht ... 2 1/4

Bedraegen de Indo Stor ten R[a] 440 3/4 | 440 3/4

Montereert den Inboel deser reeckg ... R[a] 5331 3/8

No. H.

Reeckeninge ende bewys
vant de Goudt, Comptanten
ende Zyde stoffen, inde
kiste van Pieter Vrients
bevonden, ende adij 1e
Maert, voorsz Reeck.e
gesloten ende verifieert.

Ick Ondergeschreven Coopman vant schip dat Godt bewaere genaempt Prins-willem, bekenne uijt desen door Ordre van d'Heer Generael en Raden van India ontfangen te hebben hondert negen en veertich en $\frac{3}{4}$ r.a swaerte gout bestaende in negen schuijtgens ende een groote vande goude kettinge van een touw welcke 149 $\frac{3}{4}$ r.a swaerte gout in een sackjen versegelt soo mij Godt almachtich behoude reijse verleent belove te leveren op d'Custe Choromandel in handen vanden E.: Arent Gardenijs, omme door sijn E.: inde beste getrocken cleeden voor verkiesinge vande nieuwe te bouwen Kerck in Batavia besteedt ende t naeste daer voor en te touw gesonden te worden Alles sonder erch of — list in kennisse der waerheijt sijn hier van gemaeckt twee alleens luijdende Cognoissementen deen voldaen sijnde blijft t ander van geender waerde

Int Casteel Batavia adij 6en Mij a.o 1632,

Was onderteekent

Daniel van Vliet

Adij° 2mo Meert A° 1633: de volgende cleeden aen diverse bij openbare uijtroep verkocht / ramente

33: ℔	5: ℔ witte Chiankijns / Capiteijn Bokentoijn	R^a	26
	5: d° — / tellouw	R^a	25
	5: d° — / tellouw	R^a	23
	5: d° — / Kebon	R^a	26
	5: d° — / tellouw	R^a	25
	5: d° — / Lockon	R^a	25
	3: d° — / Kebon	R^a	26
	3: ℔ Sondelakens / Loccon	R^a	13 1/2
	3: ℔ swarte Sattijnen met goude bloem Japans geroy d° d'Bⁿ Caen	R^a	18 1/2
		R^a	43
17: ℔	5: ℔ witte damasten / Kebon	R^a	57
	4: d° — / Lockon	R^a	46
	4: d° — / Chinit awacq braunder	R^a	47 1/2
	4: d° — / d° —	R^a	44
	2: ℔ bidt cleeden root / d° —	R^a	2 1/4
		R^a	422 3/4
			18
			440 3/4

de naervolgende stoffen sijn aen nicht vande Bⁿ Luijts gegeven, om tot cleedinge vande kinderen te gebruijcken

1: witte Chiaukijn

3: goude Laackens ramentez — *(margin: d^r nachtegael .. ven)*

2: d° — met gout loffwerck op een swarte grount

1: d° — silver laecken gestreept

2: swarte Chiauks

3: d° — gefigureerde sattijnen ramentez

2: swarte d°

1: gecouleurt tancijt met swarte blocxjes

t'volgende aen Coopman van twill in Compstant getelt

6 2 1/3 R^a courant gelt sijnde t'selve geprocedeert van sijn sestepart t'geent ben inde Fluijt ...... was Beriderende

Inventaris vande Goederen
ende pampieren door ons ondergess
gecommitteerde (door ordre vande
Ed: Hr Generael ende den Raedt
uit de goederen ende pampieren van
d'Hr Vrijnts in arrest genomen alles
geleit in een Campher kiste staende
in sijne camer, en met onse signetten
verzegelt, namentl.

Inde Laede

Een ronde goude keten van een touw
wegen schuiten Chinees goudt
Acht ende veertich goude knoopen
Drie Jacobussen }
Een rijder .... } Nederlantsche Munte
een Pistolet }
Drie goude ovalen sijnde Japanse Munt
Sesendertich schuiten Japans soma silver wegende tsamen
seven ende tsestich ende een halff goudt
Eenige gestreepen glaskens uit China

Inde Kiste

Achthien witte damasten
drie ende dertich witte pangsijs
drie swarte effen sattijnen
drie swarte gefigureerde sattijnen
Thien goude lackenen daer onder eenige swarte
sattijnen met goude bloemen
Een swart goude [illegible]
Ses swarte Chauls

Item de naervolgende pampieren
in een langwerpich kistgen gepact
en op de voorsz slot verzegelt

Int Laetgen

1 noch Reeckeningen van sijnes verdiende Maentgelden
bedragende suyver f 8590:— by de Coopluyden
Booman en Couckebacker onderteyckent
Een Reeckeninge van sijn soon Laurens Vrijnts
1 noch reeckeninge van d° Candidius en Antonio Michiels
ondercoopman bedragende tussen de 15 en 1600: guldens.

Een schepen kennisse tot laste van Hans vander Woorde van ses hondert realen van 8en in dato pmo novembris 1629

Een transport houdende op Laurens Nuijts van Leckerkerck erve, dat Evert Schemelt aen hem vercocht heeft voor hondert een en veertich ra van 8en

Drie pacquetten daer sijnne alle de brieven uijt 't patria aen hem geschreven

Een bondeltge met pampieren ende Reeckeninge raeckende sijnen particulieren staet in Nederlandt,

Brieven door d'Hr Nuijts gedurende sijne detentie aende raet geschreven, als mede d'antwoorde door den raedt van Taijouan daer op gedaen

Uut kistgen

Copieboeck van sijne versonden Missiven met eenigen minuten ende cladden daer bij

Copieboeck van diverse ontfangene brieven

Een Originele Resolutie boecke

Drie missiven sijnde sijne verantwoordinge over sijne directie van Taijouan aen d'Heeren Majores, en d'Hr Generael gededijceert

Instructie voor d'Hr Nuijts door d'Hr Generael Carpentier gegeven, daer op eenige Annotatie gemt heeft

Een bondel brieven door Nijenroode aende raet, als door den koopman Equan, aen do uijt met d'antwoorden daer

twee a drie bondels Chinese ende Japanse brieven

Inventaris vande goederen in twee Japanse jonquen Ao 1628 bevonden, Item Inventaris van goederen bijde gevangene Sincanders bevonden

Verscheijde brieven door do Candidius, en andere predicanten aen hem geschreven

Pampieren Reeckeninge ende cladden raeckende de Legatie van Japan

Journalen ende Missiven door d'ostagiers in Japan gehouden ende geschreven

Twee bondels met verscheijde pampieren, brieven cartabellen ende cladden

Actum int Casteel Batta adij 10en Meij Ao 1630:

Was onderteeckent

Jan vander Burch

Hendrick Hactegael

Jacob Bontius

Lr Vande Lee.

Adij 1mo Mert Ao 1633: aende wede van d' Hr Duijsts gegeven d'naervolgende stoffen omme door haer tot cleedinge voor de kinderen gebruijct te werden, namentl.

1: witte Chiaukijns nevens 2: swarte Chaul
3: gefigureerde Sattijnen, namentez
2: swarte do
1: gecoleurt do de gront bruijnt met swarte bloemkens

welcke voorschreven stoffen ick bekenne van d' Hr vander Burch ende den Opperkoopman Nachtegael tot mijne contentemente ontfangen te hebben, in kennisse der waerheijt hebbe ick dit op dat voorschreven geteeckent

was Onderteeckent

Maria Walravens

38½ schuijtgen Japans Soma silver adij 2den Mert Ao 1633: naergewoogen ende aen den Opperkoopman Hendrick Nachtegael overgelevert en wegen als volcht te weten

6: schuijten wegende Ra 200
7: do wegende Ra 200
6: do wegende Ra 200
6: do wegende Ra 200
6½ do wegende Ra 200
6: do wegende Ra 200
1: do wegende Ra 27½

38½ do wegen Ra 1227½

Aen gemelten Nachtegael geïntrageert
3: stucx goude Laeckenen namentl.
3: stucx swarte met goude bloemen
1: do wit silvere laecken gestreept } a 6: Ra yder

dese 9: schuytgens goudt neffens een ronde goude kettinge van een touw wegende t'samen 149 3/4 ra swaerte wesende 9: schuytgens goudt wegende 118 3/8 ra swaerte namentl. ——

2: schuytgens wegende Ra 27
2: d° —— wegende Ra 27
2: d° —— wegende Ra 26 7/8
2: d° —— wegende Ra 26 3/4
1: d° —— wegende Ra 10 3/4

9: schuytgens goudt wegende —— Ra 118 3/8

1: ronde goude kettinge van een touw wegende netto ………………… Ra 31 3/8

comt netto Ra 149 3/4

comt a 14: ra den ra swaerte gout gereeckent, belopen de 149 3/4 swaerte goudt te monteren twee duysent ses en tnegentich en een halve ra van 8en segge 2096 1/2: ra

was onderteeckent
J: v: Burch
Hen: Nachtegael

gereeckent a 14: ra den ra swaerte comt te monteren negenthien hondert ses en veertich en 3/4 ra van 8en segge 2096 1/2 ra

T' voorschreven goudt monterende 2096 1/2 ra wort, door ordre van d'E: H: Generael ende Raden van Indie met t'schip Prins-Willem onder cognoissement van den oppercoopman Daniel van der Lee naer de Cust gesonden omme door d'H: Gouverneur Arent Gardenijs op de custe aldaer inde beste gewrochten cleeden voor reeck: vande nieuwe te bouwen kercke in Batavia besteedt ende t'naeste schip daer voor retour gesonden te werden als wanneer gemelte peningen sullen gerestitueert worden aenden geenen die daer toe gerechticht zyn

In t Casteel Batavia adij 6en Mey ao 1632

was onderteeckent
Ter ordonnantie van d'H: Generael en Raden van India
Jan vander Burch
Hendrick Nachtegael

Nota t'voorschreven goudt beloopt ra 2096 1/2 hier bij gevoecht 481 1/2 ra soo veel uyt zyn kiste in contant gelanght hebbe beloopt het supplement vande waerdye van 14: schuytgens goudt met de vlootte van d'H: Putmans in 103: picol 12: sandelen hout aenden Groot mandorijn Iquan tot retractie van gelycke 14: schuytgens naer de riviere Chincheuw gesonden dat alhier aenden Cassier [illegible] betaelt hebbe Ra 481 1/2: adij 23en October Anno 1632:

Monteert Ra 2578:

was onderteeckent
Jan vander Burch
Hendrick Nachtegael

Ick Ondergeschreven Coopman varende opt Jacht Cochin, bekenne wel ende deugdelijck ontfangen te hebben door Ordre van d'Ed: Hr. Gouverneur Generael uijt handen vanden Opperkoopman Johan vander Burch uijt de goederen van d'Hr. Quinto de somme van twee hondert realen van achten in restitutie van twee gelijcke hondert realen van achten, die ick in conscientie niet sons d'Hr. Quinto verclaerde op mijn vertreck naer Mallacca in handen van ditto Quinto in bewaeringe tot mijn wedercompste hebbe gegeven, In kennisse der waerheijt desen met eijgener handt onderteeckent

Actum 8en Januarij 1631. Int Casteel Batavia

Was onderteijckent

Dirck Jansz Boll

Ed: Hr Gouverneur Generael ick wensche dat
U Ed: mij door Sr van der Burch (die ick verstaen dese
in mijne kiste moet liggen) liet ter handt stellen een
stof ende rouwlaecken, een swart claed tot
cleedinge & 150: a 200: Rdsa in comptant alsoo ick sulcx
noodich hebbe. ——

was onderteyckent
Pieter Kuijsto

De heer vanden Burch sij condick dat mede(?) dese silver ses hondert seventich ende een halve reael voor rekeninge vande heer Minto(?) syn $\frac{1}{6}$ part inde vrucht daerinne segge een seste part 4024 : realen comt 670 $\frac{1}{2}$: R^a wel kennelijck, In Batavia den 6^en februarij

R^a 670 $\frac{1}{2}$ a^o 1631.

was onderteyckent
Cornelis van Maseijck

In dese drie sackgens syn 670 $\frac{1}{2}$ R^a te weten

1 : sackjen inhoudende		200 : R:
1 : d^o	....	200 : R:
1 : d^o	inhoudende	260 : R:
1 : sackjen met	......	10 $\frac{1}{2}$ R^a
	t'samen R^a	670 $\frac{1}{2}$

Hier syn noch gelicht 1 $\frac{5}{8}$ R^a in comptant voor 't gene reste van vruchtgelt overgeslot(?) is.

Hier leyt inne 833 $\frac{1}{8}$ R.a van 8 en soo veel Montere(n)t en neert $\frac{1}{6}$ part van 5046 R.a min 341 $\frac{5}{8}$ R.a door Adriaen vander Stel per wissel overgemaeckt comt ... R.a 833 $\frac{1}{8}$

Adij 21en Augustij door ordre van d' Heeren Indraedt aen d' Heer Minto tot nootez beboer ten hier van genomen en aen hem: Minto getelt ... R.a 150

Soo dat hier noch suyver is Realen ... 683 $\frac{1}{8}$

In 't Casteel Batavia
21en Augustij a.o 1630:

was onderteyckent
Jan vander Burch

Adij 13en Octobre ten overstaen van d' Heer Vlack gelangt
2 stucken swarte sattijnen
2 stucken ronde lackenen
1 stuck swart grofgreijn
3 stucken d.o chauls.

was onderteyckent
Jan vander Burch
Hendrick Nachtegael

Copie. 679

Wy ondergeschreven Jacob Claess van Enchuysen Opperstierman, oudt ontrent 53 Jaren, Claes Gerritsz buyten Leeuwarden van t'veen Hoochbootsman, oudt ontrent 39 Jaren, Tiebbe Hendricksz van Dockum Schieman, oudt ontrent 28 Jaren, Mathewis Laan van Amsterdam Opperdespensier, oudt ontrent 22 Jaren ende Arnoult Boucl[ain] van Armuyn Sergiant, oudt ontrent 26 Jaren, alle varende opt schip 's Gravenhage, Verclaren gesamentlyck by onse manne waerheyt, ende trouwe ende vromicheyt in plaetse van eede, ter requisitie ende versoecke van Jacob Jacobsz schipper op dito schip, dat ons t'naervolgende gebeurt ende verde ontrent is, te weten Dat op den 12den february Anno 1637. Onsen Admiraël des naemiddags ontrent ten een uiren voorde windt op de Spaensche Armade anhoudende ende daerby comende heeft den Spaenschen Admiraël de lage ingegeven ende wy achter hem ancomende, den Spaenschen Admiraël van gelycken de lage gegeven, daerop weder wende, ende het seepaert tegen ons ancomende om den anderen niet te beschadigen, syn soo met onse vloodt de Spaensche vloot vervolcht, en weynich te contrariaert want het weende,

haelt het Roer licht affgehouden voor
onsen Admirael over, ende op sy vanden
Spaenschen Vice Admirael bygesteken
met hem soo aenhoudende, daerop
onsen Schipper licht off houdende
om int gat syn plaetse te comen,
daer hy van daen geloopen was, daer
comende Js [illegible] syn groot
Marsseyl van boven neder gecomen
die voor ons was, daerover wy
genootsaeckt waren, weder by te
steecken, om den anderen niet te
beschadigen, off te aen boord te comen,
van hem vry wesende, hebben weder
licht off gehouden voor onse Schepe
over ende soo inde Spaensche vloot
geloopen, continuelyck met canon
op den vyandt geschooten, tot dat
byden Spaenschen Vice Admirael
gecomen syn, ende daer een volle laege
op gelost ende met hem heen houdende
meende hem doen soo aen boort te
comen, soo als den Schipper seyde,
tegens ons ende alle t volck, t moet
aen boort, liet het Roer doen aen
stierboort leggen, roepende over
luyt tegen t volck, Jus Tick als
Leeuwen, weert u handen, t moet
nu aen boort. Den Spaenschen Vice
Admirael bydewint draeyende ende
wy soo wel niet by wilde, syn achter
hem gedeynst, hem doen niet onse

boegh stucken van achteren soo veel
doenlyck was gestadich geschooten
tomet wat dragende houdende van
ter syde de lanyh dan op hem lossende
ende dan weer bysteeckende om met
de boech stucken te schieten soo dat
als doenlyck was, den Vice is doen
aen backboort by ons langs gecomen
ende voor ons over dwaers achter de Spaensche
Vice Admirael omgeloopen, daer
op den schipper verscheyden malen
van boven tegen t volck geroepen
heeft, en schiet niet, den Vice is voor
de boech ende straex daernaer is t hem
weer voor ons over dwaers achter den
Spaenschen Vice Admirael omgeloopen
Daerop den schipper wederom riep
Mannen schiet niet, t'Hett is voor
de boech, daerop geroepen wierde
wy sient al, syn doen daervan gedeynst
ende syn tegen ons danck, dat door de
slappe coelte ende ongemanniert schip
de Batavier doen over staende voor
de wint omgevallen, met ondergaen
der sonne gewent t schoover zeyl
bygemaeckt, om weder op te comen
by de vloote, alwaer den Galioen
een stuck te loefwaert van ons synde
dat noch op ons geleyt heeft ende
wy op hem, den avont doen comende
heeft onsen Admirael een weynich

buyten de Spaensche vloot comende
t aldaer geset, ende wy dan iemant stee-
waerts van hem synde, hebben mede
aldaer gesien, ende was onderteyckent,
Jacob Dammerts, dit merck ⊕ ge-
stelt by Tiaert Gerritsen, Tiebbe
Hendricxs, Matheus Haen, Arnout
Holsteyn, Kaper, Hoect, my present
Claes vander Graef

Compareerden voor d'ondergeschreven
gecommitteerden uyt den achtb.
raedt van Justitie in staten Heyndrick
Pietersz van Hoorn Opper Stierman oudt
28 jaeren, Jaert Gerritsz vant Vlie
Hooch bootsman, oudt xxxix jaeren
Matheus Haen van Amst. Opperseylm.
oudt xxxj jaeren, Tiebbe Heyndricx
van Dockum Schiman oudt xxxvij
jaeren, Wouter Lammerts van
Harlingen, Hooch bootsmans maet
oudt xxvij jaeren Ariën Wouters
van Rotterdam Cock, oudt xxvij
jaeren, Jan Jacobsz van Hamburch
quartiermr. oudt xlix jaeren, Barent
Hochuysen van Deutecom Constapel
oudt xxxj jaeren, Jacob Rombouts
van Amst. Constapels mt. oudt
xxv jaeren Gerrit Jansz trompter
van Amst. oudt xxv jaeren, Claes
Claesz van Amst. bootsgs. oudt
xxij jaeren, Dirck Jans Cnibber van
Gorcom, oudt xxij jaeren, bootsgs.

Cors Lauriss Romeijn van Dierczee, oudt
xl Jaren, Willem Pennekam van
Wesel Constapel ent. oudt xxviij
Jaren, Willem Gerritss van Auck
Bootsgesel oudt xxiij Jaren, Daniel
Joosten vant Zuytkant boots. oudt
xxv Jaren, Jan Hendricxs van Vliet
bootsgesel, oudt xxxj Jaren, ende Jan
Bastiaenss vande Veen bootsgesel
oudt xx Jaren, ofte daeromtrent
Alle in hun qualiteyt beschreven den
over schip 's Gravenhage, ende hebben
gesamentlyck ten versoecke van
Jacob Jacobss voor desen Schipper
over selve schip, getuycht, verclaert
ende geaffirmeert, naer dat de voor-
staende Attestatie haer wel distinc-
telycken was voorgelesen, dat alle
'tgeene inde selve voorss. attestatie
geaffirmeert is, te syn de oprechte
volcomen ende sincere waerheyt
Daer noch verder by doende, dat
hun. Schipper geduerende dese
reyse hem altyt soo wel d'eerste
als de tweedemael als slaegh
gewest syn, hem heeft gequeten als
een goet soldaet, Schipper ende Capitain
toestaet ende behoort te doen, ende een
oprecht Nederlander ende Dienaer
vande Compe. volgens eer ende eedt
schuldich is. Dat altyt selffs boven

ende bydewercken geweert den vyandt
vervolcht ende soo veel alsteruck gedaen
heeft als eenichsints doenlyck ende mogen
geweest is, dat verders syl. noyt
hebben connen bemercken gem. schipper
den vyandt gevreest ofte ontsien heeft,
maer in tegendeel denselven altyt
gesocht ende bydenselven heeft soecken
te wesen, ende dat gem. schipper sich
soodanich gedragen, gecomporteert
ende alsulcken devoiren ghepresteert
heeft, als hares oordeels van een
goet schipper te vereyschen plegen syn,
ende met wien sy wederom meer in te
leggen hadden gaern voorden vyandt
souden willen presenteren ende met hem
leven ende sterven, waeren alt'samen
eenstemmich persisterende beyden
bereyt ende overbodich, des versocht synde
alles met eede te bevestigen. Gedaen
int schip s'Gravenhage desen 26en
Juny ao 1637, present d'heeren gecommit.
Joan Martsincker ende Jacques Petius,
die benevens de deposanten ende my
secretario de minute deses hebben
ondertekent.

Jacob Simonsz oude

Gedeon Bouwens
Secrets.

Certificatie voor
Schipper Jacob
Jacobs

Compareerden voor d'ondergeschreven Eedt committeerden uit den Achtbaren Raedt van Justitie in Batavia, d' Eersaeme Erasmus Adolffs van Tonglen oudt dertich jaeren schipper op 't jacht Hollandia, Andries Woltersz Voortich van Statijn oudt sesendertich jaeren hoochbootsman, Harmen Harmensz van Amsterdam schieman oudt ontrent drieendertich jaeren, Willem Cornelisz Coen van Enckhuijsen hooch-bootsmans maet oudt achtentwintich jaeren, Jan Ysbrandtsz van de Zaender oudt achtentwintich jaeren Constapels maet, Ethelinus Cornelisz van Alckmaer oudt achtentwintich jaeren bosschieter, alle in dier qualiteijt beschreven opt schip 't Zeepaerdt, eendrachtelijck versocht sijnde omme der waerheijt getuijgenisse te geven, ende hebben uijt desen bij hunne manne waerheijt gelooff ende trouwe, onder presentatie

van

van desen getuijcht, verclaert
ende geattesteert, ten versoecke
van Jacob Jacobsz. gewesen Schipper
opt Schip S'Gravenhage, dat
alle 't gunt inde attestatie by dien
vande Schepen Egmondt ende
Vlissingen op den 26 Octob. voor de
Heeren Gecommitteerden is
geattesteert ende verclaert, de-
selve int geheel hadde alvoorens
distinctelijcken voorgelesen, ende
op yder poinct van dien by de
Heeren Gecommitteerdes geexamineert
sijnde, alsoo 't volcomen inhoudende
de sijn d'oprechte waerheijt, voorders
int generael verclarende
hunnes oordeels, ende soo veel sy
getuijgen hebben connen bemercken
ende sien dat de requirant sich
gedragen heeft ende gequeten heeft
als een goet Schipper ende
courragieus soldaet schuldich ende
gehouden

gehouden is, voor sijn vijandt sijnde, ter
dienste van sijn heeren ende meesters te
betoonen, sonder sich oijt 't soecken
gemarckt te hebben, maer soo veel
mogelijcken sijn devoir neemende de beste
vande vloodt gedaen ende betraght
hebbe, ende bij dese gemelde Relaterinne
persisterende als waerachtich
presenterende de selve des noots ende
daer toe versocht sijnde bij solemneelen
eede te affirmeren, Aldus gedaen
ende gepasseert inde Stadt Batavia
desen 29en Junij 1637 ter presentie
vande E: heeren Joan Maetsuijcker
ende Jaques Vellius, die de minute
deses neevens de getuijgen ende mij
Secretaris onderteeckent hebben

Ick Oirconde
Daniel Hudde
Secr.
16..

Batavia ... 29 ... 1683

Certificatie voor Schipper Jacob Jacobs

Comparerende voor d'ondergeschr. Heeren
Gecommitteerden uijt den achtb. Raedt
van Justitie in Batt.a Andries Ariaens
van Amstt. stuerman, oudt XXXVI Jaeren
Adriaen Wouterss van Enckhuijsen
Schiemen, oudt XXXI Jaeren, Wessel
Janss van Emmerick, Quartierm.r
oudt XXX Jaeren, Henrick Harmens
van Amstt. Botteliers mt. oudt XXVI
Jaeren ende Jan Dircksz van Amstd.
Schiemans mt. oudt XXVI Jaeren ofte
daeromtrent, alle in dier qualiteijt
bescheijden opt schip der Veere ende
hebben ten versoecke van Jacob
Jacobss voor desen schipper opt schip
's Gravenhage, bij haere manne
waerheijt in plaetse ende onder presen-
tatie van Eede, getuijcht, verclaert
ende geattesteert, hoe waer ende waerach-
tich is, eerst Andries Ariaens
Henrick Harmens, Wessel Janss
ende Jan Dircks, dat op den 12en Febr.
passado, alswanneer met d.o schip
onder de vlagge van den Command.r
Jacob Cooper voor Goa op de custe
van India tegen de Portugesen
slaechs waeren gesien hebben, dat
het schip 's Gravenhage, alswanneer
den gem. Commandeur naerder

Certificatie

middagh opdes vyants Admirael ende
caraquel voorde windt tusschen twee
halsen afstiep, met haer inde vlote
nevens ons andere scheepen geweest ende
mede voorde windt afgeloopen
opde voorss vyants scheepen dienvolgh-
ende gelyck alle andere onse schepen
ende den Command.r dede, om de fuyt
gedraeyt is, behalven dat Lucias
Woutersz, welcke Jans ende Jan Dircx
seggen, dat niet gesien hebben, oft
mede opden vyandt gechargeert heeft
oft niet, Verclaren wyders eenstem-
michlich, dat daer naer alle onse
scheepen weder met den vyant gewen-
synde ende naerdensteven toeloopende
t' schip s'Gravenhage de loufft,
waertse (uytgesent Egmont) van
alle onse scheepen geweest is, van
waer weder tusschen twee halsen
soo haest den vyant besyden conde
nevens d'andere scheepen van onse
vloote onder den vyant geloopen is
hem soodanich int seyn quytende
als een goet soldaet, schipper ende
Capitain toestaet ende soo wel als
yemandt inde vloote, dede offte doen
conde, seggende verders, dat sy
niet anders hebben connen mercken
als dat gem. schipper Jacob Jacobs

den vyandt niet geschreumt maer in
tegendeel met alle middelen getracht
heeft by denselven & int harte te
onder haer te wesen. Hiermede
eyndigende, verclaren tselve alsoo
te syn d'oprechte waerheyt, bereyt
synde tselve versocht wesende met eede
te confirmeren. Actum int schip
der Veere, ter rheede voor Batt.a
desen 26en Juny A.o 1637. present
de Heeren gecommitteerde Johan
Wattruycker & Jacques Spellius
die benevens de deposanten &
my secretaris, de minute deses hebben
onderteeckent.

Dits oirconde

Gedeon Bouwers
secret.

Compareerde voor d'ondergeschr. Heeren Gecommitteerde uyt den Achtb.en Raedt van Justitie in Batta. Symon de Bockewanger van Blocker Opperstuurman voor desen gevaren hebbende met 't schip Egmont, oudt XXXVI jaren, Heyndrick Cloosterman Onderstierman, van Amste, oudt XXX jaeren, Jan Adriaensz van Steenbergen, Hoochbootsman, oudt XXXVI jaeren, David Marschiert van Middelb. Schieman, oudt XL jaeren, Corn. Jacobsz van Amste hoochbootsmansmt. oudt XXI jaeren, Jan Maertsz van Vardsberghen in Noorwegen, oudt XXVIII jaren, ende Hans Claesz van Veddewyck, oudt XXIV jaeren, Bootsgl.en alle in dier qualite beschepen met 't schip Vlissingen, ende hebben gesamentlyck ten versoecke van Jacob Jacobsz voor desen Schipper met 't schip 's Gravenhaeghe by haere manne waerheyt in plaetse ende onder presentatie van eede verclaert, getuyght ende geattesteert hoe waer ende waerachtich is, dat sy alle samen gelegen hebben den 12en Febr.en anno pado, [illegible] met do. schip onder de

vlagge van Commandr. Jacob Corsz
voor Goa, tegen den Portugesen
gevochten warden, dat het schip s'Graven-
hage met desselfs gem. Commandr.
't schip den Beer, 't Hoff & Vlissingen
mede op des vyants Admirael &
den Caraque voorde wint afge-
loopen & op deselve als andere schepen
vier gegeven heeft, uytgesondert
Hendrick Cornelisz Lorman, Corn.
Jacobsz & Hans Claesz, dit seggen
dat het viergeven van s'Gravenhage
niet gesien hebben, Verclaren verders
gesamentlyck, dat voorn. Jacob Jacobsz
met gem. schip s'Gravenhage met
alle d'andere voors. schepen om de
noort (soo haest doenlyck was)
naer den vyandt gewent & geloopen
is & soo haest hem mogelyck was,
sich onder den vyandt begeven, hem
soodanich gequeten met schieten
als anders, als een goet schipper
tot afbreuck vanden vyant
betaemt & soo wel als yemandt
anders gedaen heeft. Verclaren
oock, dat niet hebben connen
mercken, den voors. schipper
schroomich voorden vyandt soude
geweest hebben, maer dat hadde
sondeles mede als andere alle behoorde

daerom gedaen heeft, om bij den heeren te
comen, deposante Symon de bockevanger
die seyt vande eerste actie niet
weete te spreecken, dan alsdoen
om laeghwaert is, Alle 't gene
voorss. is, declaeren sij altsamen
yder voor soo veel hem aengaet
te wesen d'oprechte ende sincere
waerheyt, bereyt synde, dat
[illegible] met ede te sterckhen
Gedaen int schip Vlissingen den
26en Juny Ao. 1637. present d'heeren
de committeerde Joan Wartsynckel
ende Jaques Vellius, die benevens
de deposanten ende my secretario de
minute deses hebben onderteyckent

Dat t'oirconde

Gedeon Bouwens
Secrs.

Comparerende voor d'ondergeschreven
Gecommitteerde uyt den Achtb. Raedt
van Justitie op Batt.a Simon
Coren van Dort, bott.r oudt xxiij
Jaeren, Jan Joosten van Haerlem,
bootsch.r oudt xxx Jaeren, Melchert
Pieter Jacobs van Colburgh, oudt
xxvij Jaeren, Anthony Cool van
Haerlem bootsgesel, oudt xxij Jaeren,
Jan Berwinckel van Haerlem
bott.r oudt 30 Jaeren, Jasper Dauwels
van Amst. oudt xxj Jaeren bootsgesel
Willem Engels van Rotterdam
oudt xxvij Jaeren bott.r Jan Steyns
van Nimmegen soldaet, oudt 22.
Jaeren, Thonis Fransen van Amst.
oudt xx Jaeren, Jongh timmerman
Willem Melisz van Londen, oudt
xx Jaeren bootsm. Aris Jansz van
Amst., oudt xxvij Jaeren, Opper-
timmerman, Jan Pietersz van Amst.
oudt xxvij Jaeren timmerm. Hendrick
Hendricksz van Amst., oudt xix
Jaren Ondertrompetter ende Jan
Carstens vander Heyde, oudt
xxij Jaeren scheepscorporael
alle behoorende int schip Egmont,
Hebben ten versoecke van Jacob
Jacobsz voor desen schipp.r met

schip 's Gravenhage, by haere manne
waerheyt in plaetse ende onder presen-
tatie van eede, getuyght, verclaert
ende geattesteert, dat alle tgene in de
voorsz. attestatie by den Van
Vlissingen gepasseert geattesteert
wordt, dewelcke haer alvoorens distinctel-
lyck voorgelesen ende op yder poinct
by de heeren gecommitteerde geexa-
mineert synde, alsoo te syn de oprechte
ende sincere waerheyt, verder int
generael verclaerende, dat gem.
schipper Jacob soowel int eerste
als tweede treffen naer haer oordeel
ende soo veel sy hebben connen sien, sich
gedragen heeft als een goet
schipper ende soldaet schuldich is ende
behoorde te doen, sonder dat hem
oyt schricken gemaeckt, maer altyt
soo veel mogelyck devoir gedaen
heeft, om by den vyandt te wesen.
Eyndigende hiermede haere verclae-
ringe, presenterende des noots ende
daertoe versocht, alles met eede
te confirmeren, In kennisse yder
desen met syn gewoonlyck hant-
teycken onderschryvende. Gedaen
int schip Egmont, desen 26en
Juny Ao. 1637. ter reede voor
Batta. present d'heeren gecommitteerde
Joan Maetsuycker ende Jaques Dellius

die de minute deses bevestigende de
deposanten ende my secretario hebben
onderteeckent

Mij present

Gedeon Bouwens
secrets.

Compareerde voor d'ondergess. H.ren
Gecommitteerde uyt den achtb. Raedt
van Justitie in Batt.a Dirck Sybrantsz
schipper, oudt 36 jaren, Claes Nyman
van Hamb. hoochbootsm. oudt xxiiij
jaren, Corn Jansz van Hysen bottelier
oudt xxx jaren, alle bescheyden
op 't Jacht Voorburgh, Item Jan
Maertsz pos van Calais stuerman
Ogge Schelts van Uythuysen hooch-
bootsm. oudt xxiiij jaren, Lammirael
Meyer van Coppenhage Constapel
oudt xli jaren, Isaack Jansz van
Amst.e bootsgesel, oudt xxiij jaren,
Jan Gerritsz van Bremen, oudt
xx jaer, Lucas P.rs van Leeuw.
oudt xxiij jaren, Frerick Willems
van Rotterd. oudt xix jaren, en
Arent Arentsz van Amst.e bootsgesel
oudt xix jaren, alle deselve daerontrent
bescheyden op 't Jacht Cleyn Hollandia
welcke d' voorstaende attestatien
by die van schepen Vlissingen en
Egmont perfectelyck voorgelesen
en op elck point geexamineert
synde, verclaren ten versoecke als
boven d' selve te syn d' oprechte en
volcomen waerheyt, weshalven
haer in allen deelen met d' selve

conformeren, verclaerende verders int
generael, dat geen schipper tegen
den avondt d'eerste onder den vyant
geweest is ende hem int seylen haeres
voordeels soo wel jae beter, als
eenige andere schepen gequeten heeft
ende by allen tijde persisteerende
beneven bereyt, des versocht alles
met eede te bevestigen, Gedaen
int schip Egmont ter reede voor
Batta den 26en Juny Ao. 1637.
present d'Heren Gecommitteerde
Joan Maetsuycker ende Jacques Wellins
die beneffens de deposanten ende
my secretario de minute deses
hebben onderteeckent

Mij present

Gedeon Bouwers
Secrets.

Documenten vande Hooffden der bloti van de Stadie onder de Staye vande Commandeur Joseph ... Bon

No. 38

Attestatie door
schipper Jeroen
Jacobsz

Op huyden den xxiiij.en Junij Aº xvjc xxvij
compareerde voor de onderss. heeren tot de enqueste
opde saecken vanden Commandeur Jacob Cooper
mitsgaders den Raedt van India gecommitteert
Hendrick Pietersz van Hoorn opperstierman
opt schip Egmont ten tyde vanden slach
gevaren hebbende opt schip Gravenhagen
Adam Davidts van Amsterdam onderstierman oudt 22 jaer
Jan Jansz van Gouda schieman oudt xxxvj Hendrick
Harmansz van Amsterdam quartiermr. xxvij jaeren
Erasmus [illegible] van Gottenburch quartiermr.
oudt xxvij jaeren Albert Jansz van Haringh.
schiemansmaet, oudt xxix jaeren ofte daer
daer ontrent alle in dier qualiteyt gedient hebbende
opt voorss. schip Egmondt ende hebben
gesamentl. ende elcx int bysonder by haere
manne waerheyt in plaetse van eede
verclaert ende getuycht, hoe waer
ende waerachtich is, dat op den 12 der Febr.
passado, alsoo men onder de vloot onder de vlagge
vanden Heer Commandr. Cooper voor Goa
opde custe van India becomen hebbende
de vyandt smorgens met den dach inde ly van
onse schepen gecomen is, op de welcke
onsen Commandeur tot achter middach
(omdat het soo lange stil gewest waer) voorde
wint tusschen twee calmen, met onse schepen
aengeloopen is, aentreffende des
vyants Admirael ende een Caraque, ende de
behoorlycke vande twee vyants schepen
ende een stuck geschut van aen werdende
maer gesepareert worden, op welcke
voorss. vyants schepen onsen Commandr. (
ontrent een musquets schoot nae bye geweest
gecomen synde) wiert wegh een hooft
draghende met eenen onder smyt gebleven

Etc.

meeste van onse schepen de Commande[ur]
volgende op de voorsz. twee vijants schepen
mede wier gegeven, ooch met den Command[eur]
om de slupt gedraeght sijn in plaets dat men
daeruit voordeel met den vijandt, die om de
noort lien mede om de noort hadde behooren
te loopen, bij den selven ende te loefwaert
van hem gebleven, schijnt gewaert met daer
gehouden ende de twee voorsz.e vijants schepen
daer sij meenden eens genaeckt tot te vechten
gemanoeuvreert ende swierstert te loopen, daer
aen men sekerlijck de victorie van
gantsche vlote daer hangende deselve dat in
tegendeele onse schepen door het als voorn
gesocht, om de slupt draijen, beneden als and[ers]
sints, soo veel saecken ende den vijant
soodanigen voorrijt schoot, dat in eenen
[illegible] bij den vijandt met [illegible]
comen, doch dat ontrent den avont met
onse vlote weder onder des vijandts schepen
gecomen ende met de selve den deijl slechts
gemeen gewesen sijn, tot naer sonnenonder-
gangh, als wanneer den vijandt in de nacht
verswonden [illegible] ca [illegible], ende onse
schepen die alsdoen noch meest dicht bij on[se]
binnen schoots van den vijant [illegible] waren, voor-
de [illegible] ontrent den nae [illegible] mie
a[illegible] lieden daer al te mael mede [illegible]
quamen, daer men (soo sij deposanten verklaren)
bij den vijandt in de nacht hadde behooren te sett[en]
om de selve het [illegible] gelijck in
[illegible] is te [illegible], daer [illegible]
[illegible] tot [illegible], ofte te sien, dat
[illegible] met den landt oft
[illegible] hadden connen becomen [illegible] meer
alsoo men [illegible] van des vijants

Verclaren sodanich gemaltraiteert waeren
dat naulijcx de Compagnie hadden eenige
assistentie connen doen, maer dat haer
bijsonders int stierconst liet en stooten hen
haer daerom niet durfden uijtvaren,
ende bij alle mogelijcke middelen van onse
schepen soechten af te weeren,
Alle 't welcke voorss. staet haer disposants
distinctelijck voorgelesen sijnde, verclaren
sij gesamentlijck alsoo te weesen, presenterende
ende in waerheijt bevonden sijnde des
noot sijnde met eede te bevestigen
Renuncierende van alle 'tgene bij ijder
van hun uijtgesent den voorss. opperstierman
die bij de actie niet present geweest
is, contrarie deses soude mogen werden
geallegeert, doch specialijck van de slechte
geschrift, alss bij hem Commandr. voor
op maendach gelesen sijnde den 22en deser
hier aen boort gecomende, in presentie voorsz.
gelesen ende bij den voorss. onderstierman ende
schieman uijt den naem ende van weegen
alle het scheeps volck ofte Matroosen
onderteeckent is, voor soo veel tselve
geschrift door haestigheijt, misverstandt
ofte andersints bij haer qualijck verstaen ofte begrepen
wesen ende derhalven deselve eenichsints
mochte contrarieren, vermits haer
met desen volcomen sijn Confirmerende
In kennisse der waerheijt, desen met
eijgen handen onderteeckende, gedaen
Int schip Egmont, ten dage, maent
ende Jaere als boven ter reede voor
Battavia present d'heeren de Commandr.
Adam Westerwolt ende Joan Goossens

Die neffens de comparanten ende mij secretaris
de minute hebben onderteeckent
onderstondt door toirconde waer
onderteeckent hebben houders
gedeclareert

Ge collationeert ende
bevonden met Copije
Originele Copie van woordt
tot woordt te accorderen
actum Battavia 30en Junij
1637 by mij

Gideon Bouwers
secrs:

Op huyden den vierentwintighsten Junij Ao 1687 compareerden voor d' E. heeren Adam Westerwoldt Raadt van India, ende Johan Goldring Visitateur Generaal, tot de Enquête op de saecken van den Commandeur Jacob Cooper uit den Raadt van India gecommitteert, Jan Reijmerse Deer van Delftshaven, oudt 50 jaren schipper Gerrit Andriessz opperstuerman oudt 48 jaren, Poinedes Hansz van Delftshaven hoogbootsman oudt 22 jaren Claas Jacobsz van Delftshaven schiemman oudt [illegible] jaren, Dirck Adriaensz [illegible] hoogbootsmans maat oudt 27 jaren, Jan Cornelisz [illegible] van [illegible] schiemmans maat oudt 24 jaren, ofte die daer onder, alle in dier qualité bescheijden op 't schip 't hoff van hollant, ende hebben gesamentlijck ende elcx int bijsonder, ter requisitie van d' Heer Abraham Welsing Fiscaal van India bij haren manne waerheijt, in plaetse van eede verclaert geattesteert

getuyght, dat alle 't gheene inde
verclaringhe bij die vande Schepen
Vlissinghen, der Veere ende 's Gravenhaeghe
vant gheene op den 11en ende 12en Februarij
passado voor Goa int aentreffen
vanden vijandt ghepasseert is, ende alsoo
d'selve hare deposanten te vooren
wel distinctelijck voorghelesen
ende sijn bij de voors. Heeren Gecommitteerde
op yeder poinct inde selve apart
scherpelijck gheexamineert, waeraf
sij d'oprechte ende volcomen
waerheyt, weshalven hare daerinne
volcomen geloof in allen deelen
confirmeren, alleen wort gesondert
wat inde selve attestatien vande
respective Schepen, ende dese
selfs voornemelijck ghedeposeert wort,
alsoo daer van gheen kennisse
hebben, alsmede dat sijluyden verclaren
dat int eerste aentreffen vanden
vijandt, op den selven niet hebben
connen treffen, want het schip der
Veere

Dattet waerachtich ende Welcke laetste — et
onderdaen bij persisterende, presenterende
't selve des versocht, met eede te
confirmeren, Actum int Casteel —
't Hoff van Hollandt — datum ut supra —
Present de [illegible] als getuygen —
Gecommitteerden, die benevens de —
deposanten en mij secretario de —
minute deses hebben onderteyckent, onder —
stondt des voorsz, was onderteyckent
Gedeon Bouwers Secretaris —

Nade gedane collatie is
dese met sijn principaele
accorderende bevonden, desen
29en Junij 1683 in Batta. bij mij —

Gedeon Bouwers
Secrets.

Compareerde voor d'Hrn. Adam Westerwolt
en Joan Geerlens, uyt den Raedt van India
tot de Enqueste op de saecke vanden
Command.r Jacob Cooper gecommitteert,
Jacob Gauw, schipper, Laurens de
Maerschalck, Coopman, Andries
Ariaenss opperstierman, Michiel Jans
van Staten, onderstierman, Pieter
Joosten van Middelburgh, hoochbootsman,
Adriaen Wouterss van Enchuysen,
schieman, Evert Josephs van Middelb.
Constapel, Gerrit Janss van Tonden
Botteliër, Michiel Aelbrechts van
Rostock, Constapels mt. Jacob Claess
van Memdelick, bott.r Jan Dirckss van
Amstd. schiemans mt. Wessel Jans
van Emmerick quartierm.r Hendrick
Harmens van Auste, Sidde Harmens
van Groningen en Dirck Simons
van Lochem, bootsgesellen, alle in dier
qualiteyt bescheyden op het schip der Veer
en hebben ten versoecke van d'Hr.
Abraham Welsingh Fiscael van India
gesamentlyck by hare manne waerheyt
in plaetse en onder presentatie van
Eede gedeposeert, getuyght en
verclaert, Dat syl met 't voorss schip
voor Goa onder 't commandement
vanden voorss Command.r Jacob
Cooper cruyssende, geleden en gedeelde

60

kennis te hebben, dat den 11.en Febr.n passado alswanneer den vyandt voor de tweede mael uytquam, der selver dachte onse schepen by den vyandt niet conden gera-ken, vermits den vyandt boven wints van onse vlote was, & hy op d'onse niet af quamen, maer dat s'nachts daernaer d'onse door hart zeyl waren de loeft van vyandt gekregen, & s'morgens met het kriecken vanden dagh deselven in ly van haer gesien hebben, alswanneer gem.e Command.r ontrent den middagh met den schipper vant Jacht Voorburch aen dito schipp.r Wanderde liet weten, dat hem dicht achter aen houden & volgen soude. Hy seide gem.e Command.r met elnden syn bloet vlagge & een schoot schie-tende, licht cort naer den middagh alsoo het soo lange stil geweest hadde op den vyandt voor den wint tusschen twee half lyn af, namentlyck op den Admirael & den Caraque, die ontrent een half myl tu loef-waert achter uyt van vier Galioens die in ly voor uyt & den Vice Admirael van vyant die noch verder in ly achter uyt was, gesepareert waren, sulx dat d'selve vyft schepen vanden vyant haren Admirael & de caraque in den geruymen tyt niet souden hebben conden secondeeren, op welcke alsoo

Commandeur ontrent den musquet-
schoots na by denselven vyants Admi-
rael comende, syn halve zy gegeven
hebt, draeyende met denen om de Zuyt
daer hy haers voordeels met den vyant
die op de noort lach, mede om de
noort hadde behooren te loopen, te
loefwaert [en] op hy vandenselven
geblevent, schutgevaert met haer
gehouden, aen boord geleght of te
anderdints gemaetteert te hebben
gelyck syt ooch gedaen, den Commandeur
volgens order gevolght, met tens
d'andere schepen op den vyandt wilen
gegeven [en] met hem om de Zuyt
gedraeyt syn, waerdoor den vyandt
die syn gangh om de noort gingh
merckelyck avance dede [en] de
caraque soodanich te loefwaert
geraeckten, dat aldaer setten [en]
syzeil thanden soo seer verachterden
dat een goet stuck achter uyt
[en] genoegsaem is by geraeckt
syn. Vermeijnende d'onse daermede
soodanigen voordeel, dat is denen
verkrijgen tyt by den vyandt niet
weder conden comen. Daer is
tegendeel soo (als worden geseght)
by den vyandt gebleven [en] met
denselven gelooppen waeren, haerde
achtende, aende verovering offe

vernielinge vande voorsz.ᵉ twee vyants
schepen, namentlyck den Admirael ende
de Caraquie (vermits van haer vlote
geseparreert, voor dat niet gesecon
deert conden werden, ende onse schepen
bij den anderen gecombineert waren)
met Godes hulpe niet te trachten
gewacht hadde, waer aen ooch
consequentelyck ende naer menichtes
oordeel de victorie vande geheele
vlote was dependerende, te meer
alsoo den vyandt op den avondt
soodanich gemalteert ende gediscoura
giert waren, dat by alle middelen
van onse schepen sochten af te te
wesen,

Onse schepen all voren verachtert
ende weder naer den vyandt gewendt
ende tegen den avondt weder by den
selven gecomen synde, zyn weder
schietvaerdich met hem gewoelde
tot naer sonnen ondergangh, all-
waermede den vyandt hem inde bocht
bezuyden Toa setten ende onse vlote
zuydelyck vande selve verteiden,
ontrent een halff myl, daer het
mede ancherde, Verclaeren verder
alle tsamen, dat int eerste attacqueren
op den vyandt gem.ᵗ schipper
Janus Gerdsvelvert, dat naer
des vyants Vice Admirael toe te
loopen ende denselven aen boord te
leggen, niet hebbende voor onsen Com
mandeur meynden orde te seylen,

doch dat door het wenken ende wencken
met den blooten sabel was Commandr.
te rugge gehouden, overmits achter
deselven gebleven is, ende sijn
bramsseylen latende loopen, waer
mede het wencken ophielt, waer
uyt besloten 't voorsz. wencken
geschiet was, om haer achter den
Commandeur te doen blijven,
ydelijck geschieden. /

Alle 't welcke voorsz. staet, verclaren
sy deposanten alsoo te sijn d'oprechte
ende sincere waerheyt, bereyt
sijnde 't selve noots ende daertoe versocht
sijnde met eede te confirmeren.
Gedaen int schip den Beer ter
rheede voor Batta. desen 23en
Juny Ao. 1637. present de gemelte
Heeren gecommitteerden. Dit bekennen
de deposanten ende mij secretaris
de minute deses hebben onderge-
teeckent, Onder stondt, Dit
t'oirconde, ende was geteeckent
Gedeon Bouwers secrets. /

Naer gedane collatie is dese
met syn principale bevonden
t'accorderen. Batta. Adi
29 Juny 1637. by mij

Compareerde voor d'ondergess: Eds:
Gecommitteerden uyt den Raadt
van India tot de Enquieste op de Sake
vande van Jacob Cooper gecommitteert
Matthéus Baen van Amst: Studens
oudt xxij Jaren, tSaert Gerrits
van Vliet, hoochbootsm: oudt 40
Jaeren, t Jobbe Hendricxz van Dockom
Schiman, oudt xxvij Jaren, Harmen
Hendricxz van Honcplick, quartierm:
oudt xxvij Jaren, Barent Hoguds
van denthem, Constapel, oudt
xxxi Jaren, Arien Wouters van
Rotterdam, Cock, oudt xxvij Jare
Jacob Pieters van Harlem, Schiemans
mt: oudt xxxv. Jaeren, Willem
Pennekam van Wesel, Constapels
maet oudt xxvij Jaren, Claes
Claess van Amst: trompetter
oudt xxij Jaren, Dirck Jansz Cuyper
van Gorcum, bossr: oudt xxij Jaren
en Gerrit Jans van Amst:
oudt xxv Jaren, bootsgesel
alle in diverse qualitie bescheyden op t
schip sGravenhage, welcke alle
te samen de voorstaende Attestatie
wel en distinctelyck voorgelesen
en op yder point vandie selve
expresselyck geexamineert en ondervraeght
synde, verclaerden gesamentlyck en consonant, dat all 't gene
inde selve attestatie geinsereert
en verhaelt is, te syn de oprechte en
sincere waerheyt en sulx ten voors

tyde geschiet ende gepasseert heeft te syn.
Daer noch verder bydoende, dat
sy met haer voorss schip nevens den
Commandeur Torper ende d'andere
schepen mede int eerst te avanceren
met de geheele lage soo wel als
d'andere op des vyants Admirael
als de Caraque gechargeert hebben
ende dat haer schipper hem altyt als
een goet schipper ende soldaet ge-
comporteert ende den vyandt noyt
geweken, maer altyt boven gehouden
syn volck een moet ingesprocken
ende geencourageert heeft. Wyders
attesteren als voren, dat sylieden
tegen den avondt met d'andere
schepen weder onder den vyandt
comende, met haer schip een ge-
ruymen tyt by ende ontrent den Vice-
Admirael gelegen ende geduerich
op hem geschooten hebben. Waer
mede denselven met hulp van andere
schepen op Sonnen ondergangh deden
(gy liet op sy leggen) soodanich ge-
maltraiteert hadden, dat naer
haer ontgoyen denselven maer
twee schooten op de andere seer
weynich meer dede. De wint was
inde duchten, liet 'tselve ende de
courage niet hebben, haer geschut
meer ter poorten uyt te halen
Doch dat eyntelyck door 't stieten
ende schieten haer schip verkeert ende

tegen de selve is ongevallen, Sulcx dat
van hem afgedreven syn, daer sy niet
en twyffelen, soo sy by hem hadden mogh
blyven het schip tegen haer wil en
meyninge niet verkeert ongevallen
was, des vyants vice Admirael
genoechsaem souden geruineert hebben,
daer deselven nu van haer afge
dreven synde, by des vyants
vloot inde Bocht besuyden Goa
gecomen en naer sonnen ondergank
by deselve geseth heeft, terwylonder
onsen Commandr. mede met de hele
vloot, om de Suyt van vyandt af te
liep ontrent een half myll, alwaer
altsamen mede ten Ancker quamen
daermede haer t'voordeel by den vyandt
behoorde geseth te hebben, omme te
sien, wat voordeel des anderdaegs
op deselven hadden connen krygen,
Verclaerende gesamentlyck alle
'tgene inde voorss. Attestatie
excepto dat die vande Vlaer deposeren
wonde Intentie van haren Schipper
om den vyandt aen boord te leggen
mitsgaders haer wedervaren by ge-
woonheyt reedenen verhaelt is, alsoo
t'selve syn de oprechte waerheyt, pre-
senterende des versocht synde by
solemnelen eede te confirmeren
Gedaen int Schip s'Gravenhage
ter reede voor Batta. desen 23 Juny
Ao. 1637. present de gemelte E. Heeren
Gecommitteerde Adam Westerwoelt

Mij Joan Doerbent, die bekenthent de
deposanten ende mij secretaris dese
minute int geheel hebben onderteekent,

Compareerde mede als voorens
Cors Huygen, voor stuerman gebruyct
geweest hebbende op het schip
Uytrecht, ten tyde als wanneer
onse vloote voor Goa op den 11en
ende 12en febr. passado tegen den
vyandt slaechs waren ende nu daer
voor bescheyden int schip 'sGravenhage,
welcke mede op de voorstaende
attestatie gehoort ende op yder point
van dien geexamineert synde
confirmeert deselve in allen
deelen, behalven dat van schipper
getuyght wordt, alsoo daer van (
vermits op een ander schip geweest
is) geen kennisse heeft connen hebben
Verclaert verders met de andere
dat savonts alswanneer den vyant
setten ende onse vloot van haer afft
liep, dat men met de vloot bij den
vyandt hadde behooren te setten
omme te sien, wat voordeel
sanderendaechs op den vyandt
mochte voorvallen, vermits de
principaelste van svyants schepen
seer gematteert waren ende in den
bocht lagen, daer niet uyt conden comen,
ten ware, dat door de macht ende 't gaet

van onse schepen doorslooge; Verclaerende
verders, dat hy inde eerste bencomste
van onse schepen opden vyandt, op den
mast te roer te geraecken, gelast is
geweest, ende dat schipper Barent hem
Deposant belast heeft, als die daer
toe van Commandeur ordre hadde
gelyck hy Deposant selver gehoort
heeft, sedert aende eerste schermutselinge
gedaen was dat het roer aen stuer
boort soude laten leggen, om het schip
om de Zuyt te doen ondraeyen, ende
daerby persisteerende presenteerde
des versocht, alle 't selve by eede te
confirmeren. Gedaen int schip
'sGravenhage datum et praesentibus ut
supra, dies bekennen de Deposant
ende my secretario de minute alsulcke
hebben onderteeckent. Onderstondt,
des toirconde ende was geteeckent
Gedeon Bouwers secrets —

Naer gedaene collatie tegen
syn principale, is deese daer
mede bevonden t'accorderen,
Batta. Adi 29 Junij Ao. 1637
by my,

Gedeon Bouwers
secrets

Compareerde voor d'onderschreven
gecommitteerden uyt den raedt van India,
Dirck Sybertsz schipper oudt 36 jaren, Huygh
Ariensz van s'Hagen, stuerman oudt 29 jaeren
Claes Nieulandt van Hamburch hoochbootsm[an]
oudt 24 jaeren, Michiel Jancke van Pomeren
constapel oudt 23 jaren ende Marcus de Commer
van Leyden quartiermeester oudt 38 jaeren,
alle in dier qualiteyt behoorende opt jacht
Voorburch, item Jan Claesz de Vos van Ballem,
stierman oudt 23 jaeren ende Ouge Scheltes
van uytHuysen oudt 24 jaeren ofte daer
ontrent, behoorende opt jacht Cleyn Hollandia
verclaerde alle te samen opde attestatie by alle
de hooft officieren vant schip ter
neder gestelt geexamineert ende d'selve
haer distinctelyck voorgelesen synde, verclaren
eensamentlyck ten versoecke van d'H[ee]r
Abraham Welsingh fiscael van India hier
vooren gementioneert ende claer is, dat
sy d'opperste ende minderen daer aen
gehaelt dat den schipper ende stuerman
vant jacht Voorburch seggen, met daer op
t'deck te roepen oft den commandeur ende
d'andere schepen naer dat d'eerste charge
op den vyant gedaen was, om de buyt geraeckt
syn ofte niet maer alle d'andere dat sulcx
verhoolen gesien hebben, verclarende wyders
eenstemmelyck dat haer gedaen den boots
begaen is als daer meer des avonts onder
admirael vande vyants schepen die inde boot
voor..........en geseten lagen af.......gesoncken
is, meenende, dat het voordeelygher ende
beter geweest daer dat onse vloot
by den vyandt geseten hadde, om haer het
ontsnappen te beletten ende te sien wat
voordeel ....godt almachtich sander dadelyck
onder 't canon vanden landt ofte verzondt
hadde gedreven te blyven etc. meer

[signature]

alsoo den vijandt op den avondt soodanich gematteert
was dat d'eenige haer der schepen deeden wech
resistentie meer deeden, verclarende sulcx
voorsz staet ende bij gedeposeert voort
te zijn d'oprechte waerheyt bereyt
zijnde, des versocht alles met eede te
affirmeeren, In kennisse deses met
haer gewoonlijcke handt teeckenen bevestigende
gedaen int schip der Werve ter reede
voor Battavia desen 24en Junij ao xvjc
sevenendertich present d'Heeren gecomdn
Adam Westerwolt ende Joan Geissens die
nevens mij secretaris ende de voorsz deposan-
ten mede minute deses mede hebben onderteeckent
onderstondt dees teycken ende was onderteeckent
Gedeon Bouwers secretaris

Geccollationeert ende bevonden
met originele copie van woordt
tot woordt te accordeeren
actum Battavia 30en Junij 1637
by mij

Gedeon Bouwers
secrets.

Op huijden den tweeentwintichsten
Junij Ao 1637, Compareerden voor
d'ondergess. heeren uijt den Raedt
van India, tot de Requisitie op de
failicke van den Commandeur Jacob
Cooper geconmitteert, Huijbrecht
Huijbrechtss van Middelburgh oudt
34 Jaren Schipper opt Schip Vlissingen
Hendrick Geerttss Cloosterman
onderstimerman, ende Jan Adriaenss.
van Steenbergen hoochbootsman opt
selve Schip oudt 26 Jaren, off ijeder
daer ontrent, Ende hebben ter instantie
ende versoecke van d'heer Abraham
Welsingh Fiscael van India, bij haere
manne waerheijt in plaetse ende
onder presentatie van eede getuijcht
verclaert, ende gedeposeert, hoe
waer ende waerachtich is, dat
sijlieden alswanneer met meergemelde Schip
onder de vloot ende de vlagge
van den Commandeur Jacob Cooper
voor Goa op den vijandt kruijsende
gelegen hebben, gesien hebben op den
8sten februarij passado, als
wanneer den vijandt voor de
tweedemael

tweedemael uytquam, des selven
daechs s'. vermits onse vloote beneden
wints was, ende den vyandt niet
uytquam :/ dat niet bij den vijandt
hebben connen coomen, maer dat s'nachts
door veel schips volcken den twaelffden
s'Morgens, den vyandt in lij van
onse vloote gecregen hebben, als
wanneer den generael Commandeur
Cooper den Schipper, want daecht
voorbarich inde vloote geheel ontstelde
ende de hooffden vande Schepen
laeten aensegghen, dat alsmen van
meeninge was den vyandt aente=
tasten, om eynde vande saecke
te maecken, ende met haer
alle namentlijck d'onse te leveren
ende te stieren, haer met elcander
doende gelasten, dat alle te samen
bij den anderen, ende bij hem souden
blijven, waer op generael de Command.
de bloetvlagge laetende waeyen
tinleghe

tusschen twe halven voor den windt
naer den vyandt die in ly van onse vloot
was toegeloopen is, rescontrerende —
eerst des vyandts Admirael ende de —
Caraque, die van haere andere uyt
schepen, namentlyck vier Gallioens
die den groot Canon schoot voor uyt
inde ly, ende den vice Admirael
die mede den goet stuck weeghs in ly —
achter uyt was, gesepareert waeren, —
waerop gemelde Commandeur ontrent
een musquets schoot daer by coomende
eerst op den portugeeschen Admirael
ende daernaer op de Caraque met de
geheele lyf over gegeven heeft, —
als wanneer den gemelden Commandr
in plaets van om de noordt met den —
vyandt over te loopen, om de suydt
liet draeyen, vanden vyandt af
die noordenaen liep, waerop de —
schepen der Veere, vlissinghen, —
't Zeepaerdt, ende 't hert van —
hollandt syn gevolght, yder mede —
een charge met haer geschut
in voorn. vyandts schepen, naementl.
den Admirael ende Caraque doende
houwende —

houwende met den Commandeur
ende sijdelijck over, waerom de
den vijandt vermits onse Schepen
achter uijt ende genoechsaem in-
lij raeckten, merckelijck avanceerde-
sulcx dat die Caraque de loeff van
d'onse gecregen hebbende, het
aldaer sette; daerenboven haeres
goetdunckens op sij ende te
loefwaert vanden vijandt hadde
behooren gebleven, met den selven
noordelijck in plaets van suijdelijck
heden geloopen, aen boordt geleght
ende schijnt geraeckt met hem
gehouden te hebben, gelijck sij declareren,
alsdoen niet anders meijnende, of de
selve soude geschiet sijn, verclaerende
oordeels voorn. Schipper dat geschiede
ende sich verwonderde als sulcx dat
het den Commandeur om de buijdt
liet draeijen, vermits sij alle beijde
oordeelden, soo veelmanschap gebruijckt
ende sij met den vijandt heden geloopen
hadden —

hadden, groot voordeel op den selven
souden gehadt hebben, daer onse Schepen
in door het voorbij loopen, om de
Ruydt draeyen ende wenden, soodanich
beswaert werden, dat in ontrent twee a
drie glasen naer gissingh bij den
vijandt niet conden coomen, oordeelende
soo sij den selven tijt tegen den vijandt
hadden moogen gebruycken, ('t Godt de
voorste) ende victorie vande twee
voors. Schepen, namentlijck des
vijandts Admirael ende de Caraque
niet te twijfelen, waer geweest
vermits de selve soodanich gematteert
ende gediscourageert waren, dat
noyt op onse Schepen aff gecoomen
maer altijt vande selve hebben soecken
aff te sijn, hen te meerder vande
victorie verseeckerende, vermits
alle onse Schepen, wt gesecht Egmondt
dat te loeff waert leggen bleeft
bij den anderen gecombineert, ende
des vijandts macht als vooren gesecht
gesepareert was, onse vloote als
vooren beswaert sijnde, ende des
wijle tijts daer naer wedder naer

den

den vijandt wendende, ende d'Admirael-
van des selfs Schepen den windt
van d'Admirael onser Schepen gecreghen
hebbende, is alle des vijandts macht
tegen den avondt uitgeseijlt de
Caraquen, weder bij den anderen
geraeckt, ende des vijandts vice
Admirael van onder de wal bij de
windt dicht in lij bij onse Schepen
die wat affsackten, hebben coomende
sijn weder met den anderen schiedt=
slaende geworden tot s'avondts
naer Son, alswanneer het den
vijandt inde bocht bij den Goa setten,
d'Armada boven den hoeck uijtseijlen-
conde, loopende onse vloote suijdelijck
langhs de wal vande Sierre aff, ontrent
een halff mijl, daer wij de het ancker
inde grondt smeeten, daeromme hadden
gedinckende het aldaer bij den
vijandt wel hadde connen setten, op
hoope van s'morgens, met het faveur
vanden landt of seewindt iets
favorables uijt te mogen rechten, te
weten

melde alsoo den vyandt als vooren
verhaelt is, soodanich gediscouragiert
was, dat met alle de voir niet anders
sochten ende trachten, als van onse
schepen af te wesen, ——

Alle 't welcke voors. staet, verclaren
sy deposanten alsoo te sijn d'oprechte
ende sincere waerheyt, presenterende
des versocht t'selve nader by ede
te confirmeren, Gedaen int schip
Vlissingen ter reede voor Battavia
present d'heeren gecommitteerde,
Adam westerwoudt en Joan godssens, die
nevens deposanten, ende
mij secretaris de minute deses
hebben onderteyck., onder stondt des
toirconde, was ondert. Gedeon
bouwens secretaris

Naer gedane collatie is
deser met sijne principale
bevonden t'accorderen, Batta.
desen 29 Junij 1637 by mij

Gedeon Bouwens
Secrs.

Op huyden den ij.des Junij A°. xvj.c xxxvij,
compareerde voor d'ondergeschreve –
de gecommitteerde leden uyt den achtb:
raet van Justitie in Batavia, Andries
Meynertsz van Statyn, out xxvj-
jaren, hooghbootsman, Hendrick Jacobsz
Swart, out xvij jaren, Constapel,
Herman Hermansz van Amsterdam, Schip-
man out xxx jaren, Jan Simonsz
van Bols, Botteliër, out xxxvj jaren
Jacob Jansz van Amsterdam Cock,
out xliij jaren, Jan Reyndertsz Root
van Enckhuysen timmerman, out xlvij
jaren, Eybert Meyndertsz van Langhe-
werde, Quartiermr. out xxx jaren
ende Johannes Blockhovius van Haerlem
assistent out xxv jaren, ofte daer
ontrent, alle in haer qualite bes-
scheyden opt Schip 't Seepaert, ende
hebben ter versoecke van d'Hr. Abraham
Welsingh Fiscael van India bij hare
manne waerheyt, in plaetse ende onder
presentatie van eede gedeposeert, –
getuyght ende verclaert, hoe waer ende
waerachtich was, dat sy met haer
Schip onder de vlagge van Commr.
Jacob Cooper, mitsgaders de Schepen Utrecht

Vlissingen, 't Hoff van Hollandt,
's Gravenhage, die Vere ende Egmont
bij d' E. Heer Gouverneur Generael ende Raden
van Indie, omme op den vijand voor
Goa te cruijssen ende haere schepen
die aldaer souden willen uijtseijlen binnen
te houden ofte deselve te resisteren ende
vernielen, op den 12en februarij passado
alswanneer des daechs te voren met
ses galioenen ende een caracque tegelijck
onder seijl uijt de rivier voor Goa
geloopen waren, ontrent de middach
de wint westelijck krijgende, sulcx
dat den vijant die oosten ende ontrent
een uijr inde lij van haer was, in
seeckere bocht tegen 't inde Eijlanden
voor Goa leggende, daer den vijant
met boven ronde seijlen, woorde wint
naer deselve toe geloopen sijn, wesende
mede vande vijants galioenen in lij
voor uijt ontrent een half uijr, sulcx
dat d' selve haer admirael ende d' voorsz.
caracque, die beijde anderen waren,
ende de galioenen volgden, voor elcx
niet souden helpen connen [illegible] onderden,
soo ons schepen die boven wints waren
ende op deselve admirael ende caracq voor

de wint affquame, hadden opt lyff
ende aengevallen, gelijck oock des
vyants Vice-Admirael met sijne hebben
comen doen, hunts wel een groot
Cartouwes-schoot of de anderhalff
in lij van haer achter uyt was, doch
in plaetse van sulcx ende dat men de
voorss twee schepen namentlijck den
Admirael ende Cartagene, die genoech-
saem vande vyants verdere macht
affgesneden waren, hadden behooren
aen te tasten, gelijck sij seggen naer
menschelijcke oordeel gevoeghelijck
ende sonder groote swaricheyt souden
hebben comen geschieden, is onsen
Admirael welcken alle de schepen
volchden, alsoo haer gelast was, dat
altijt op hem souden passen, voor den
wint tegen den vyant die in lij -
bijde wint liep, naer haer toe geseijlt
tot ontrent een musquets schoot, als
wanneer op den anderen vier gaeven
gelijck oock onse verdere schepen, d'een
meer, d'ander minder, sonder dat merck-
lijcke schade deden, loopende onsen -
Admirael alsoo met alle d'andere onse
schepen voor de wint, voor bij ende in lij -
achter den vyandt, daermen haer

gelt dunckende ons op sy te Loufwaert
vant selve hadde behoort gebleven,
met haer selven geslopen aenboort -
geleght ofte ten minsten schut gewaert
met deselve gehouden te hebben, gelijck
sy gesamentlijcke verclaren alsoo
met anders te weten, ofte sulcx sonde
geschiet syn ende dat altsamen daer -
wel toe geresolveert waren, niet
twyffelende, ofte souden (met Godes
hulpe) victorie becomen hebben
alsoo alle onse beyden schepen byden
anderen geconjungeert ende des vyants
macht alsvooren geleght, gelyck het
waren, onse schepen aldus voor by ende
achter den vyant synde, ende met
soo een wellende loopen, syn met een
als anderssints soo veel verachtert, dat
eenige vandes vyants macht, weder
de Loufte gecregen hebben ende byden
anderen geraeckt syn, uytgesondert de
Caracque die soo veel Loufte kreech
dat boven wints van onse vloot settich
waer nae den Vice Admirael van
vyant, van onder de wal byde wint
comende ende onse Schepen wat
afftsackende, dicht onder hy van alle
onse Schepen, doch besonder het

want hoe, die stede s Gravenhage ende
Utrecht geloopen is, sonder dat d'onse
den selven soodanich als gecomen ende
wel behoort hadden, ofte vervolcht hebben,
Verders verclaeren sy gesamentlijck,
dat alswanneer sommige van onse schepen
geraect synde in ley van eenige van
des viants schepen ende eenige vans
viant noch in ley van d'onse synde,
d'onse weder gewent ende met de selve
geloopen syn, tot s'avonts ontrent
int ondergaen vande son, alswanneer
alle onse macht weder byden voors.
vice admirael vanden viant geraect
is, die alsdoen noch in ley was, sonder
dat yets merckelijcks tegen den selven
is uytgericht, als dat simpelijck eenige
schooten op den selven gedaen ende des
viant wechgewent naer de wal ende
wy weder t'zee vanden anderen geloopen
syn, daerinne seer geerlijcke (naer
haer oordeel) wel byden viant hadde
connen blyven leggen. Omme t'sanderen
daechs den selven onder 't faveur vande
landtwint aen te tasten ende alle
mogelijcke afbreuck te doen, wes=
halven uyt alle het voorverhaelde —

ende t geene ten dage voorsz meer
gepasseert is, bij deposanten gesamentl.
verclaeren te voorderen ende niet
anders connen bedencken, als dat den
Commandeur soodanige couragie,
dexteriteijt ende naerstigheyt, om den
vijant afbreuck te doen, niet heeft
willen prestieren ende aengewent,
als een goet soldaet, Capiteyn ende
Commandeur tot afbreuck vanden
vijant noch soo gelijcke als wel
(menschelijcker wijse) avantagieuse
hadden connen doen, mitsgaders den
dienst vande Comp.e eer ende reputatie
vande nederlantsche natie was
voorderende ende vereyschende, —
Eyntelijck verclaeren dat den 14en
do. des vijants macht onder den hoeck
van Goa geseth leggende ende onse schepen
die bocht comende op lavieren
deselve soodanich genaedert sijn, dat des
vijants Admirael ende Vice-Admirael
met haer achterschut, een groot stuck
welcke voor haer schip, namentlijck
+ bij paert hebben schooten, als wanneer
sijnde ook voordeeden den vijant

soo onse vloot inde Bocht geweest waer,
ende haer best gedaen hadden, d'selve
d'vyants schepen wel souden becomen
hebben, doch dat t'selve, mits onsen
Admirael t' [illegible], niet is
geschiet, welck t'gene voorsz staet
verclaeren sy deposanten gesamentl.
ende elck int bysonder, onder den Eedt
by yder van hun opt aennemen van haer
officie gepresteert, te syn d'oprechte
ende suyvere waerheyt, Actum
int schip 't [illegible], ter reede voor
Battavia ter presentie vande Ed.
heeren gecommitteerde, als voren,
Simon van Alphen ende Jacques Willems,
die de minute deses met dese de
voornoemde deposanten ende mij
ondergeschreven secretaris van
gemelten Raet mett eygene handen
hebben onderteeckent, ende was
onderteeckent Gedeon Bouwers.
secrets. Verder stont.

Compareerde voor d'Heeren Adam
Westerwout Raet van India ende
Johan [illegible] Visitateur
Generael uyt des Raet van India

tot de Enquieste opde Lasten van -
Commandeur Cooper gecommitteert -
Heijndert Wybrantss van Munnickerck
Schipper opt Seepaert out XXXVj
Jaeren ende Albert IJsbrantss Vos
van Hoorn out XXXIX Jaeren ofte
daer ontrent, Stuerman opt
voorss Schip te voren gevaren hebben
opt Schip Utrecht ten tijde als sijl.
met gemelten Commandeur Cooper
met Compes schepen op de Custe
van Indien voor Goa slachs waeren,
Welcken de voorstaende attestatie
distinctelijck voor gelesen sijnde
haer mette selve confirmeerden,
uijt gesegt, dat int eerste aentreffen
seggen, de vijant wel voor bij -
geloopen ende om de kust gedraeyt
sijn, doch dat daermede terstont -
niet in Lij geraect sijn, maer dat
daermede soo seer haesteerden, dat
voor ende aleer weder bijden vijant
quamen d'selve meestendeel de -
loef van onse schepen gecregen
hebben, daermede haeren voordeels soo

meer Vrientschap gekregen hadde
niet van de Zuyt maer met den —
Viant die van de Noort Lijn mede
voordeelen bovenwinde mett den selven
geloopen mett den selven schip —
geraect beijvoerden gebonden, aenboort
geleyt, ofte des Viants twee schepen
namentlyck des Viants Admirael ende
de Caracque, mett Canon gemaect,
tselve te hebben gelyckt sy meynen
dat sonder merckelyck swaricheyt
met Godes hulpe wel soude
hebben connen geschonden. Ende
geme: twee Viants schepen van
hare macht geseparcert waeren ende
voor eerst by de selve ende d'selve by
haer niet souden hebben connen comen
verdeelende dat soo d'voorsz twee schepen
vanden Viant waeren overmeestert
geworden, de voordere Victorie over
des Viants andere macht haer niet
soude ontstaen hebben, te meer
alsoo des favonts winde van
d'Viants schepen, soodanich.

gematteert waeren dat wij eenich –
resistentie meer doen, de welcke
inde stucken lieten steken ende
haer canon niet meer te voort
derffden halen, ende bij alle tselve
persisteren ende presenteren
tselve des noots bij eede te –
confirmeren. Actum int schip
Egmont ter reede voor Battavia
desen 24en Junij A° 1637. Present
d'E. Heer gecommitteerde [illegible] de
weled: Heer. Adam. Westerwolt en
Joan Goessens. die de principale mede
de deposanten ende mij Secretaris
hebben onderteeckent.

Naer gedaene Collatie is
desen met sijne originele
van woorde tot woorde –
accorderende bevonden
Actum Batavia desen xxix
Junij A° 1637 bij mij

Gedeon Bouwens
Secrets.

Batavia

Doorluchtichste Heere

Ick hebbe aen Ued. des request gegeven in
het welck ick versochte dat Ued. mij in synen
dienst aennamen ende dat om dat verbonden
ben door groote affectie ende groote lusten
de welcke ick altijt gehadt hebbe, ende hebbe om de
hoogh Mogende heeren Staten ende syne Excellen-
tie ende Ued. te dienen met conditie dat
Ued. int werck stelle de aenslagh die ick
syn Ued. vertoont hebbe, tot welcke ick mij
verplicht hebbe om deselve goet te betonen
ende dat met weynigh costen. ende gelijck
het des aenslagh is van groote gewichte
ende voor desen staet van Battavia soo wel
aengelegen dat se wel mitter heden alsnu
nimmermeer gedaen worde moet Ued.
om welcke redenen niet naelaten deselve
te doen, ende te volgen het goede geluck
dat Ued. vergeselschapt om dat de fama
onder al verheft van de heeren Generaels
die welcke desen staet van Battavia hebben
gheregeert

Ende om dat Ued. noodtsaeckelijck beter
verstaen daer syn e staet aengelegen is sal
ick hier niet meer als eene reden seggen,
behalven vele andere die ick soude connen
bybrengen om dat Ued. verplichten magh
de handt met aen te laeten van dese aen-
slagh ende goede gelegentheyt die welcke
voorcomt om int werck gestelt te worden
mij verbindende gelijck ick segghe om de-
selve goet te betoonen om welcke insicht
ick allermeenst nae Battavia gecomen
ben, ende soo ick dese meyninge niet en
hadde gehadt, met de welcke ick wel ende
getrouwelick belove Ued. te dienen gelijck
den tijt sal bewysen, soo soude ick met het
ander volck wel aen lant hebben comen
blijvende 't volck aldaer bleef, ende misschien
op heden gerustelick binnen Macao bij mijne
vrienden comen zijn,

De reden de welcke ick aen Ued. wil segge
is, dat ick in augusto des jaers 1635 zijnde
in Manilha bij Don Diogo de Miranda mijn
oom de welcke in het voornoemde Manilha
grootelick geacht is om dat hy aldaer

veele

veele jaeren inde oorloge ende andere gheleg-
ten den Coninck gedient heeft ende geënck-
hij gebracht wert voor een Persoon van groot
verstant ende experientie, maecken de gouver-
neurs veele werckx van hem, ende om dat
hij een man is ouwt 70 jaren de welcke
40 jaren groote commissien ~~commissioen~~ gehadt heeft
inde raedt van dese Staet, ende inde raedt
van oorlogen in dese gewesten sulcks zijnde
heeft de Gouverneur de welcke hoeden
de Manilhas regeert die een goet soldaet
is medermaels met den voornoemde Don
Diogo de Miranda gecommuniceert in
een beslooten Camer secreeten soo het scheen
van groote gewichten ende geenck ick
woonde met den voornoemde Diogo de Mir-
anda, quam ick achter eenige schriften
die hij inde handt hadde de welcke geschre-
ven waeren aen den ~~[illegible]~~ viceroij van Goa inde
welcke begrepen waeren dese woorden hoe dat
alderbest de Staet vande Manilhas ende
van Goa gesamentlijck met de Matoram
met de meeste hulp die sij hem souden connen
betoonen van geest ende andere nootsaeckel-
heden de Staet van Battavia oorloge souden
aendoen tot het welcke de gouverneur van
de Manilhas groote lust heeft, want hij
seer ijverigh is tot dienst van sijnen Coninck
om welcke insicht hij oock teghen sijnen
wille nae de Manilhas gesonden is maer
aengesien hij daer is acht ick voor een
seeckere saeck, dat hij doen sal dat hem vermagh
met welcke meeninge hij veele Compen
van het volck des landts opgerecht heeft
de welcke hij seer gaet oeffenen de welcke
achte dat goede soldaeten sullen zijn
ende dit segge ick om dat soo lang ick
daer was t welck was seven of te acht
maenden gesien hebbe int haere geformeerde
esquadrons tegen malcanderen seer wel
scharmutseren, hij verplicht oock alle de
getrouwde haere esquadrons te formeren
ende seer puntuelick te scharmutseren
voor haer een ruwne saecke, hij laet hem
altijt in eijgener persoon met sijne commissien
of compagnie ruijters daer bij vinden behaelen

twee dat hy voor den Coninck opgerecht heeft
twelck in Manilha oock een niewe saecke is
het selve doet hy oock het volck doen ende voor
sorgt sulcx met een groote sorge haer oft vriende
inde wapenen tot het welcke al dit volck wel
geschickt is, als mede tot groote arbeyt om datse
daer in opgevoet zyn

De voornoemde Gouverneur heeft door
verscheyde middelen een groote summa gelts
vergadert een saecke die welcke by de inwoonders
van Manilha een groote verwonderinge ~~[struck]~~
~~[struck]~~ veroorsaeckt heeft, onder den
deckmantel datter is om den oorlogh die welcke
de Coninck voert tegens Anicha een saecke gelijck
bekent is des gemeens dan experientie hebben
die niet can wesen want nimmermeer gelt
vande Philippinas ~~[struck]~~ naer Spangen gaet maer comt
alle jaren van Mexico 300000 patacas tot onder-
hout vande sterckten, ende om het gelt dat ick
segge te versamelen heeft hy alle de comptes
en gelden van alle haer incomsten ontrocken
ende veele incomsten het welck den Coninck aen
veele ondersaten onder welcke hem wel gedient
hadden gegunt met welcke middelen hy soo veel
gelts versamelt heeft gelijck ick segge ende
telckens meer versamelen sal

Ende staet van Manilha met dit gelt, ende de
staet van Goa met tgene datse in Macao heeft
boven veel coper, ende stucken geschuts ende
met den Mataram te lande geliende te verstaen
datse de wapens haer noodigh voor gelt te gelijck
sullen becomen, ick can niet naerlaeten te ver-
staen datse sullen naerlaeten wel of hy die wil
sal wegen oorloge aen te doen, soo lange Macao
opbrengt tgene datter opbrengt het is een sekere
saecke datse het meeste deel sullen verdoen
om dese stadt van Battavia oorloge aen te doen
twelck is tgene dat de getrouwde van Macao
gestadich soecken om dat met dat gelt magh
versorgt werden de straet vrij te maecken, om
datse door deselve vrijelijck mogen vaeren.
ende wanneer sij geen schade aen dese staet comen
doen het is een seeckere saecke dat tselve haer
sal veroorsaecken groote costen te doen ende eenige
ghelegentheden van profyt ende Monsons
te verliesen, alsoo dat om wel te verseeckeren

tegen

tegen de oorloge die wel t huijs maeck angedaen
werden is de beste gelegentheijt die weld can
soecken is de handt te slaen ende selfs die weld
voortaen de moeijelijcke met de goddelijcke gunst
niet can ontbrecken tes sij door eenich goddelijck
gericht, ende dat voor allen dat het Cappitael
van den Coninck van goa gesonden wert, het
welck genomen zijnde sullen de tegen part-
tijen sonder handen ende voeten cracht loos blijven
ende weld maer beter ende een volcomen heijl(?)
van dese tijt ende de staet van goa sal daer
naer wel ~~welde~~ doen om henselven te behouden
ende oock die van Manilha, ende vande een
gesinde aenslagh beroemen(?) ick een weld dat soo
groote proffijten sullen voortcomen voor de
Compagnie dat se groote verwonderinge sullen
veroorsaecken ende moeijelijck den vlaemsche(?) sullen
bekent zijn,

De voornoemde Gouverneur van Manilha heeft
belast den voornoemden don diogo de Miranda
drie duijsent vande beste musketten binnen Macao
te laten maecken, ende andere oorloogs sacken(?)
van welcke don diogo de Miranda het woort
genomen heeft dat weder na Manilha soude
comen twelck hij volbracht heeft ende is noch
den dagh van heden aldaer, ende dat om die insigt(?)
die ick te voren geschreven hebbe, de voornoemde
Gouverneur van Manilha hadde mede een ver-
dragh of het contract gemaeckt met een aen-
sienlijck persoon die hem verpacht hadde veele
balcken te versamelen om schepen ende galeijen
te timmeren ende eenicke soo Manilha daer
toe bij gesonden al te comen twelck was in
Februario des Jaers 1636 ende het is een seckere
saecke dat dese gouverneur veele masten ver-
samelt heeft ende dat hij veele schepen ende
galeijen inde eijlanden vande Manilhas laet maken

De voornoemde gouverneur heeft mede ver-
nomen bij een portugees, die voor vier of vijf
jaeren hier gevangen is geweest vande gelegent-
heijt vande dese stadt van Battavia de welck
een groot verschil(?) van mijn was ende sulcke
zijnde om dat op ... sijne naem Ew(?)
valentin de bravo, De voornoemde Gouverneur
is soo curieus tot dienst van zijns Coninck
dat hij het voorleden Jaer selfs in persoon

is tegenwoordigh geweest ende galioens die
nae Nova Spanjen vertrocken tot datse afgeladen
waren ende dat ten opsicht van vele tollen dese
alle dese voorleden tijden den Coninck ontstalen
ende met dese middelen heeft hem den Coninck
sulck een gelt opgebracht dat het een wonder
was, alle de voorgaende Gouverneurs hebben
de casse van den Coninck verspilt, ende dese
heeft se soo gehouden. maer ontrent ende
heeft hebben daer soo veel gelt in dat binnen
naburen can te hulp comen met gelt te ver-
schieten ende daerenboven heeft hij het voorleden jaer
10000 patakas tot oncosten verschoten heeft de
dirksaeins is voor hem geen gelt inde voorige
schepen gecomen dit segge ick tot bewijs weer
tegens te voorens geschreven is ende gelijck ick segge
ende mij gebleken is dese gouverneur sal voor
niemant te oorlogen, want hij een goet soldaet is
ende in Vlaenderen sulcken tijt geoorloght heeft
is nu der niet getrouwt noch gelt gierich maer
begeerich tot dienst van sijnen Coninck
derwelcke hij gepresenteert heeft tot de
oorloge van Sinen 40000 patakas ende is nu in
Manilla te werden alleenlijck daermede dat
hem de Coninck de oncost, te doen die hij bepaelt
is presenteert daerenboven datse alle jaer
sullen beloopen 10 of te 12 duysent patakas
ende het geene dat ick tegenwoordigh van veel
begeere voor een soldaet die mij gebeden werde
is dat mij niemant dit requiest de laester aende
hooft verleent werde. ende soo veel dienstigh
oordeelt nae de plaetse van mijn persoon te
disponeren angesien binnen vier dagen een schip
nae Quinam vertreckt ende ingevalle veel
voornemen is de handt te lichten van dese
occasie is noodigh dat veel aen de Portugiesen
die hebben hier sijn geen partagie verleenen
tot naerder gelegentheijt ende ende aent
woort. sal ick een soldaet onttrangen

China

Remonstrantie
getranslateert uyt
t portugees van sekeren
Portugees philippo de
Miranda genaemt
aengaende de incorporatie
van Macao.

N.o 39

Ed: Eerentfeste, manhafte, wel-wijse, voorsienige seer discrete heeren,

Mijn heeren; Door handen van d'opper-cooplieden Henric Kerckring ende Samuel Wijnemans zijn mij successive wel geworden twee alleens-luydende missiven, beyde in s'Graven-Hage gedateert den sevenden April deses jaers, onderteeckent bij mijn heeren Laurens Reael, ——— Hayman, ende Willem van Someren: inhoudende, hoe dat haere Ed: in gevolge van mijne missive ende speciale procuratie daer inne geinsereert, uyt crachte van uwer Ed: authorisatie met de vrunden wijlen Gregorius Cornelij geaccordeert waren, gelijck ooc aen de selve tot voldoeninge van den voornoemden accorde betaelt hadden, de summe van vyff ende twintich hondert gulden, die aldaer op mijne rekeninge gestelt zijn: Sendende haere Ed: daer neffens copie van t'voorss accord, mitsgaders advys van drie uwer Ed: ordinarie advocaten; t'welck tot haere Ed: ende mijne meerder geruster heyt gedaen hadden schriftelijck te vorderen: Niet twijffelende, ofte ick soude naer examinatie van de gelegentheyt van de gehele saecke wel afmeten, dat haere Ho: Mo: naer soodanige genomen advysen van beyde de hoven van justitie ende procedures daer op gevolght, genoechsaem daer van souden hebben connen geinformeert worden; ende derhalven dan ooc wel connen oordeelen, voor mij best ende sekerst te zijn, bij middel van transactie dit werck geassopieert te hebben.

Waer op voor antwoord diene, dat ick U.Ed. ende ooc specialijck d'gemelte heeren gecommitteerdens hertelijck bedancke voor de sorge ende devoiren, die in dese saecke, om een eynde daer van te maecken, aen-gewendt zijn: maer geensints verwacht hadde, dat haere Ed: dese ongefondeerde pretendenten soo merckelijcke summe van duysent rijxdaelders souden toe-ge-voecht hebben. Ick hadde t'voorleden jaer U.Ed. in t'lange ende breede aen-geschreven onsen staet ende middelen, soo die waren ten tyde van onse houwelijcx verbintenisse, waer inne t'sedert het overlijden Gregory weynich ofte geene veranderinge voor-gevallen was: ende dat eenelijck met die insichte (want andersints ware onnoodich geweest onse domestique secreten te divulgeren) op dat U.Ed., indien hem alles sekerlijck soodanich liet aensien, dat voor mij in iudicio contradictorio geen apparentie was om te triumpheren, in cas van verdrach door het begroote van onse partye, ofte anderen, den welcken onse gelegentheyt

2

onbewust was, niet gebruykt noch mis-bruykt mochten worden, om soo grooten stuck gelts voor soo weynich gerechtigheyts uyt te keeren.

Ick segge weynich gerechtigheyts: want indien UEd. hadden connen resolveren haere Ho: Mo: van t'recht van successie ab intestato alhier; van t'placaet door uwer Ed: expresse order bij d'hooge Overicheyt in Batavia geemaneert; van d'onder als kien-jarige observantie des selffs; van t'prounintieren der sententie voor dato dat haer Ho: Mo: mandament alhier bekent was, wel geinformeert: Dat wyders UEd. de billicke motiven, gewichtige redenen, waer op t'voors. placaet gefundeert was, ende voorts alle de consideratien, die by contrarie dispositie niet anders als vele confusien souden veroorsaecken, haer Ho: Mo: nae vereyschte van saecken voor-gedragen hadden, met serieuse ende ernstige instantie om de mainctinue van t'placaet te bevorderen, wij twijffelen alhier niet, ofte UEd. souden sulx wel geobtineert hebben. T'en minste UEd. souden sekerlijck daer voor, dat om de voor-verhaelde ende ondersz. sekerlijck daer voor, dat om de voor-verhaelde ende ondert schadelijcke dat voor, dat om de voor-verhaelde ende anders redenen tot mijnen laste niet nae-deeligh te vreesen stond.

Ende schoon genomen ick by wege van iustitie gesuccumbeert hadde, wat waerder anders verloren geweest, als d'oncosten hadde, wat waerder anders verloren geweest, als d'oncosten, gelijck UEd. by naerder resumtie van mijne mis-sive, aen UEd. geschreven, in dato 4. January 1638 naerlijck connen beoogen. T'gene UEd. tourtigeracde met onse partye, aen haer betaelt hebben, is soo veel, ende het alder-uyterste, dat sy door middel van executie, als haer de quest van den geheelen boedel waer geadiudiceert geworden, hadden connen becomen. In alle accorden hebben partyen weder-zijds ten deele haer gepretendeerde gerechtigheyt, ende wort alsdan eenen midde-wech tot over-een-cominge gevonden; t'welck voorwaer in desen niet en is geschiet.

Niet dat ick d'industrie der gemelde heeren gecommitteerden in t'minste sulpeeren wil, de welcke wat bequaeme stromed, dat volgens haer Ed: sonderlinge wysheyt met alle circumspectie gehandelt, ende geen ander accord hebben connen treffen, alsoo Gregory vonnden, soo lang UEd. niet alle vigeurlijckheyt t'voors. placaet niet en tracktden te mainctineren, op het t'voors. placaet niet en tracktden te mainctineren, op het hoogen doch subreptijt & obreptijt mandament, ongetwijffelt hoogen doch subreptijt & obreptijt gewest zyn: Maer mijn gevoelen stout ende onbewegelijcke geweest zyn: Maer mijn gevoelen

hier van is (onder correctie) sulx, dat U.Ed. eerst ende alvoorens
bij haere Ho: Mo: een preuve hadden cunnen doen neemende de
ratificatie van d'ordre, die U.Ed. tot in-voeringe van de voors.
successie gegeven hebben, ende t'vorder gevolge van dien:
de selve genomen, affgeslagen ende buyten alle hope
gestelt sijnde, datmen alsdan noch tydts genoech tot
soodanigen transactie hadde gestaen, ende de pretense drost genaemde
soo veel in-gewillicht hadde, als hy by t'uytterste recht,
gelijcke veroon staat, uyt den gemeenen beddel cosen verlangden.

's advijs uwer Ed: drie ordinaris advocaten, waer op die heeren
gecommitteerdens voor schijnen gesien te hebben, refereert
sich selven. want d'inleydinge waer op haer Ex. t'voors.
advijs fundeeren, luijt van woorde tot woorde als volgt.

Dunct onder correctie, nademael de voors. eysscher in de qualite
als boven hem hebbende beclaecht aen de heeren Staten-
Generael van de sententie by den Raet des Casteels Bata
tot sijnen nae-deel geweest, by hare Ho: Mo: soo veel
te wege gebracht heeft, dat etc.

Hier stellen haer E: naedemael den eysscher (l.te volen Jan
Croonen niet consenteren) hem beclaecht heeft over de sententie
alhier tot sijnen nadeel gewesen, & des nietteghenstaende haer
Ho: Mo: contrarie resolutie genomen hadde, dat oversulcx
voor mij geen apparentie van goet succes te verwachten stond:
Vader in tegendeel (: U.Ed. gelieven dit wel te noteren:)
ten tyde haer Ho: Mo: dese resolutie trocken, t'proces noch
niet geintenteert, ick laet staen gedecideert, veel minder
aldaer bekent was.

Ende ten eynde U.Ed. d'voors. merckelijcke faute der heeren
Advocaten selver mogen besigen, send ick U.Ed. by desen
copie van t'voors. advijs, met annotatie in margine van
t'voorschreven abuys, copie van haer Ho: Mo: resolutie,
in dato den 11.en Decemb. 1634 extract uyt de civile rolle
alhier, inhoudende t'eerste termijn van t'voors. proces, in dato
vij. January 1635, mitsgaders copie van de gewesen
sententie, in dato vij. Juny 1635: verschillende den datum
van dese sententie, dat ionger is als de resolutie die haer
Ho: Mo: over dese saecke genomen hebben, sos maenden
seventhien dagen.

Waer uyt dan volgt dat comende te concluderen t'subject, waer op de
heeren Advocaten haer fundament genomen hadden, alsoo Jan
Hoonen niet over eenich gewesen vonnis geappelleert, maer
simpelijck sijne geprætendeerde competentie in onse middelen
inauditâ alterâ parte aen haer Ho: Mo: voor-gedragen heeft,
t'advijs qualick gegeven, ende d'gemelde heeren gecommitteerden
daer door geabuseert zijn.

Doch t'gene dien-aen-gaende gepasseert is, can
niet herdaen, noch tegenwoordich geremedieert worden. Wij moeten,
ende sullen ons derhalven, voor soo veel het ons mochte aengaen,
daer mede conformeren. Gelijcke geven UEd. eerwaerdelijck
in bedencken, off UEd. ons van alle schade ten desen geleden,
niet en behooren te indemneren? Mijn heeren, ick oordeele
sulx in t'oordeel van UEd. recht en billick te zijn, aengesien
t'onder-gemelde placaet door uwer Ed: expres bevel alhier
geemaneert is.

Indien UEd. macht ende authoriteyt gehadt hebben, om de successie
ab intestato in questie in dese quartieren te doen invoeren, soo
costen UEd. de selve oock seer lichtelijck sonder verhinderinch
mayntineren: ende in dat geval is dese transactie
geschiet tegen mijne meyninge en expresse ordre, alsoo de
procuratie om te accorderen in mijne missive, van dato
4en January 1656, geinsereert, met dese restrictie doorgaens
gelimiteert is, Wanneer UEd. niet en costen impetreren
ratificatie van t'voorss placaet: t'welck UEd. [illegible]
is my onbekent) niet en hebben onderstaen.

Bij soo verre UEd. t'selve placaet alhier hebben doen publi-
ceren, ende d'achter-volginge van dien geordonneert, souden
volgens UEd. octroy, ofte speciale bevelen permis zijn,
daer toe gequalificeert te zijn, noch veel meer behoorden
wij dan door UEd. geinduceert te worden. Want
(gelijck voor desen over dese materie geschreven hebbe:)
niemand die hier woont en staet toe te inquireren ofte
examineren, wanneer de Hooge Overicheyt alhier eenige
placaten ofte ordonnantien raemt ende statueert, uyt wat
machte ofte authoriteyt sulx geschiede, of de selve
Overheden sulx vermogen te doen, maer hebben simpelijck
te obedieren t'gene ons in sulcker voegen bij d'Overheyt,
die over ons gestelt is, belast wort naer te comen.

Dit placaet hebben UEd. geheel en expresselijck geordonneert,

dat alsulcx geproclameert ende geobserveert soude worden; dien-volgens
competeert niet ons, maer U.Ed. d'beantwoording van d'ordre,
de welcke U.Ed. hebben gelieven te geven aen d'overheden
alhier, die de selve d'achter-volgt, en ons belast hebben te
gehoorsamen.

'tLaetste gepresupponeert zijnde, namentlijck dat U.Ed. octroy sich
soo verre niet uyt en strecke, soo ist mijn gevoelen, dat U.Ed.
door politycque consideratien bewogen zijnde, ordinarie geconsent
hebben in 't regard van de Generale Comp^a, over de maintenue
van 't placaet bij haer Ho: Mo: eenige motie te maecken.
Maer mijn heeren dit en behoort immers tot ons schade
niet te redunderen.

Nochtans schrijven de heeren gecommitteerden de vijff en twintich
hondert guldens aen onse partijen betaelt, op mijne rekeninge
gestelt te hebben; 't welck mij voorwaer niet minder vreemt
als onverwacht voor quam: aengesien ick in mijne voorss.
missive van den 4e January 1656 mijn rechtmatich ende
wel-gefundeerd versoeck van guarand ofte indemniteyt,
ende de redenen daer toe dienende, somtijts met seeckere
termen (: om de limites van submissie, respect en reverentie
niet te excederen, indien gerechticheyt te sustineren excess
genoemt mach worden :) somtijts oock wel soo claer datmen
geensins betwisten conde, U.Ed. voor-gedragen en bekent gemaeckt
hebbe.

Bij desen andermael herhalende, dewijle U.Ed. d'voorss somme
tot mijnen laste gebracht hebben, dat U.Ed. de saecke
in equiteyt ende christelijcke aen-merckinge naerder
examinerende, mij daer van wederom gelieven t'ontlasten,
ofte soodanigen recompense te doen, die de selve mogen
equaleren. Mijn heeren, hier op mij verlatende, ende
dese materie, die andersints noch vele redenen tot mijnen
voordeel suppediteren soude, afbrekende, alsoo ick mijn
betrouwen stelle op uwe Ed: billickheyt, sal voortgaen
tot het principale gepasseerde in fiscale saecken
des jaers 1657.

Voorvallen in Justitie

Met de jongste vertrocken retour-schepen heb ick U.Ed. aen-ge-
schreven vele ende verscheyden excessen ende quade treken,
waer mede den opper-coopman Salomon Voorknecht, mitsgaders
d'onder-coopluyden Francois Timmers en Lodewijck Truyens
waren beswaert. Achter-volgens 't ordinaire gebruyck
worden de processen dien-aengaende bij mij tegens haer geintenteert,

ende bij den Raet van Justitie gedecideert, onder anderen UEd. toegesonden.
sal nietteminn den inhoud der aen-clachten, ende tgevolgh der
gedecerneerde straffen, op dat UEd. van veel lesens mogen geex-
cuseert blijven, in desen compendieus narreeren.

Lodewijck Tuysch

Belangende Tuysch: naer luijt der sententie wort hij geconvin-
cieert van over-groote traegheijt ende sloffigheijt in het
over-senden van noodige advijsen aen sijn opperhooft in Zuratte:
Dat in thouden van sijne boecken ende rekeningen gantsch
sloffich, slordich en nonchalant geweest sij: In de selve veele
en diverse grove fauten, mis-verstanden en ongerectheden,
mitsgaders in tovernemen van de uijtstaende schulden sodanige
erreuren ende fauten gecommitteert heeft, dat sijne directeur
sich daer van op thooghste is beclagende: Dat hij der Compa
met veele onnoodige en ongeoorloofde interessen belast,
ende doen betalen heeft: onder anderen selvere uijtleiden
duijsent ropias, die hem pr wissel waren over-gemaeckt,
niet tot afleggingh van der Compe schulden, om van de
swaere interessen tontlasten, maer de selve penningen voor
Salomon Voorknecht betaelt heeft, des selffs schulden
voor die van de Compa prefererende: Dat hij vele ende
merckelijcke interessen voor den schijn-dach voldaen,
ende de Compa interest op interest heeft doen betalen:
Dat hij door sijne lossigheijt in tovernemen van seeckere
uijtstaende schulden (in de sententie gementioneert) ter
nadeel van de Compa een duijsent vijff en tsestich
ropias minder in de handt heeft laten stecken, als door
Ysbrant Pieterss waeren aengewesen: Dat hij seeckere
post, Voorknecht aengaende, die den Directeur Barent
Pieterss hem belast hadde in te deelen volgende seeker tee-
inleider tot dien eijnde aen hem gesonden, de selve partije
ongeboeckt gelaeten heeft: Dat hem niet ontsien heeft
valschelijcken een post van thien duijsent ropias van
eenen Narran Kirondas als betaelt aff te schrijven,
daer de selve noch tot laste van de Compa op interest
was loopende: Dat hij gesonden sijnde om der Compe
uijtstaende schulden in te innen, en de middelen die hem
bevolen waeren, op het proffijtelijckste voor sijne
betael-heeren te administreeren, in plaetse van dien
buijten ende grove summe van penningen uijtgegeven,
ende tegen sijne expresse commissie de Compa met
vreemden schulden belast, boven dien merckelijcke
summe met Compe credit voor sijn particulier geligt heeft:

Gelijck oock geschiet is in 't opnemen van vier duysent copias voor Isbrant Pieterss, op dat den selven sijne particulariteyten daer onder mochte redden: dat hij goede partijen diamanten onder gemelden Isbrant gesien hebbende, en wetende dat noch een ander merckelijcke partije bij hem hadde, t'selve verswegen, en in dat cas sijnen eedt van getrouwicheyt aen de Compa gedaen, directelijck gecontravenieert heeft: eyndelijck dat hij in pracht te voeren, gasteryen en slempen uytter maten prodigael ende verquistende geweest sij: sulx dat op sijne cassa een en twintich hondert copias ten achteren quam, en de Compes middelen soo beclaechelijck gegaen nu bevonden heeft, dat in den tijt van ontrent seven maenden, dat sijne administratie duyrde, daer op te cort geraeckt is veerthien duysent seven hondert sestien gulden acht stuyvers.

Vonnis van Lod. Tysens

Alle dese vuyle poincten in consideratie genomen sijnde, heeft den Raet van Justitie d'voors Tysens gedeporteert van gagie ende qualiteyt, declarerende hem incapabel ende onwaerdich om de Compa in eenighe honorabile ampten (t'sij dat in de negotie concernerende) te dienen: condemnerende hem voorts in de voors somme van veerthien duysent seven hondert sestien gulden acht stuyvers met den interest van dien aen de Compa te voldoen, en hier te lande voor soldaet, tot negen gulden 's maents, soo lange te blijven, dat hij sal betaelt hebben.

Lange te voren hadde den Ed: Hr Generael hem bij provisie onder de militie als soldaet gestelt: de selve somme, die hij op sijne directie te cort quam, was een deughdelijcke schult, in welckers voldoeninge de nature ende redelijckheyt selver hem condemneerde: sulx dat desen man geene andere penaliteyten ofte straffen sijn opgeleyt, als het deportement van sijn coopmans-ampt.

Mijns oordeels behoorden alsulcke moetwillige verquisters van Compes middelen, die sij onder eenen solemnelen eedt gesworen hebben getrouwelijck te menageren, wat rigoureuser aengetast te worden. Sekerlijck de macht[illegible], maer noch wel geloove, dat niet alles dier gebracht

een goet gedeelte der voors. ƒ14716: seeckerlijck onder hem
berust. Ende als deese quaeden maer soo veel weten te
wege te brengen, datmen daer niet achter can geraecken,
soo passen sij op geen deportement. Mijne conceptie
tenderende daer toe, dat hij soude werden gecondemneert
in de ketting te arbeyden aen de gemeene wercken:
t'gevolgh van dien, alwaert maer voor eenige maenden,
soude ontwijffelijck een goet exempel voor anderen
geweest zijn; doch de sententie voor de wedercomste
van den Ed: H. Gouverneur gestaeckt ende ter executie
gestelt zijnde, hebbe daer toe niet connen brengen.

Francois Timmers

Wat aen-gaet den onder-coopman Francois Timmers:
den selven wert beschuldicht, volgens t'voorleden iaer
Uw Ed. wijd-loopiger geadviseert hebbe, dat hij naer
gedanen op-coop van seeckere groote quantiteyt
Indigo, de Compa. 272 man @ 3 3/4 over Indigo, be-
dragende in gelde 15317 ropias, ofte ƒ10380: 8:—
in sijne facture meer in rekeninge gebracht, als groot
ofte betaelt, de selve penningen voor hem behouden,
ende de Compa. trouloosselijck ontvreemt heeft: Op de
selve wijse naer hem getrocken heeft uyt seeckere
vrachtgelden van Indigo ende salpeter, de somme van
679 1/4 ropias ofte ƒ514: 16:— ende noch uyt seeckere
penningen, geprocedeert van 90: [illegible] 400 rs
ofte ƒ930: maeckende te samen ropias 16396 1/4 ofte
ƒ11825: 4:—

De delinquant daer over aen-gesprooken zijnde, heeft
geene bekentenisse, conform d'over-gesonden documenten,
willen doen: maer simpelijck belijdt, dat hij in 't kleijden
van sijne boecken 7062 ropias ofte ƒ4979: 8:—
op sijne cassa over te gevonden, ende naer hem genomen
heeft. Resulterende d'voors. over-comste van penningen,
soo hij seght, sulcks hij t'stock van den Indigo de
Compa. geheel in rekening gebracht hadde, daer in
die quantiteyten t'selve maer half betaelt, ende
d'ander heeft voor restantie der leveranties
voor de Compagnie gevoert ende afgetrocken
wert.

Daer bij voegende, dat deselve Simon Jansz, mede onder-coopman, den welcken hem tot den in-coop van d'voorsz Indigo toegevoecht was, dese actie met hem gepleeght, ende de helft vande voorsz summa genoten hadde, te weten 3531: ropias ofte f 4237:— Den welcken daer op gehoort sijnde, bekent wel, dat hij de selve summa van Timmers ontfangen heeft: maer op dese conditie, alsoo Timmers bericht was, dat Simon Jansz naer de voorsz sinistre handelinghe vernomen hadde, & daer van wel yetwes tot sijnder kennisse moght gecomen sijn, dat in Zuratte aenlangende hem niet beclappen, maer t'geen hij wiste, secreet houden, & daer van geen vermaen soude doen.

Ende alsoo de bescheyden iegens hem becomen, geheel anders dicteerden: dat mede vele seer crachtige indicien naer de redden seeckert iegens sijne voorsz confessie directelijck strijdende waeren, & gelijck U.Ed. uijt mijnen eysch ende conclusie ten principalen genomen claerlijck sullen connen sien; soo heb ick, om hem in sijne hals-starckheijt, soo t'mogelijck ware, t'overwinnen, ad torturam geconcludeert; doch is mij dese conclusie bij den raet van iustitie ontseijt geworden: alhoewel men mijns oordeels met goeder conscientie ter minsten tot den dreijgement wel hadde mogen procederen.

Ongetwijffelt is de summa, die hij de Compa ontvreemt heeft, veel grooter als sijne confessie medebrenght, t'welck U.Ed. uijt de stucken van t'proces & mijne deductie sullen connen afnemen, & niet alleen geprocedeert van stocke ofte over-wicht, maer wel dat den Indigo geaergeert sij: doch alsoo daer van niet heeft willen confesseren, sullen wij de kennisse daer van den opperste rechter bevolen laten.

Desen quant toont hem in beijde sijne antwoorden, soo iegens de tortuijre als ten principalen gedaen, soo impudent, dat hij deurgaens stoutelijck dorst sustineren sijn delict geen delict, maer wel gedaen te sijn: funderende sich daer op, dat, deselve den directeur Barent Pietersz in conformite van uwer Ed: ordre hem gelastende ende gecommandeert heeft op t'gewicht wel te letten,

offe indien op den gedagte ontfangen schepen onder-wigt
bevonden wierd, dat hij daar voor instaan & 't gebreekende
aan de Compa soude moeten vergoeden, dienvolgens
hem ook vrij-stond d'over-wigt & stoot (soo hij
dat nooit, twelcke voor desen de Compa altijt genoten
hadde, naar hem te trecken. Hoelijcke U.Ed. uyt sijne
schriftuuren t'sijner tijdt breeder sullen bevinden.
Boven ook d'overheden alhier bemerckende ende als
voor oogen sijnde d'ontrouwigheden, die tot nadeel van
de Compa bij velen in swang gaan, U.Ed. ministers
tot getrouwe ende wackere dienaren niet en souden
vermogen te behoorden, ende indien moetwilligen
schelmen begaan, daar over te corrigeeren sulx als
niet alleen recht & billickheijt, maar haare eijgen
[illegible] selfs mede brengt.

Hoonerende dese salutaire ordre soo schandaleus tot het
voordeel, twelcke hij pretendeert, dat de selve in
plaatse van d'ontrouwigheden & achteloosheijt onser Ed:
dienaren te weeren, noodsaackelijcke soude comen te
geeven tot stijvinge van vijle & domestique
dieverijen. Van welcke opinie en patrocinie deser
Sur Timmers de sulcke, die U.Ed. met goede insighten,
omme de justitie ten besten te helpen dirigeeren, onlangs
herwaarts gesonden hebben, niet vreemt noch exempt sijn.

Vonnis Timmers

De torture alsoo het dreijgement van dien ontsloot sijnde,
is ten principalen op de confessie van Timmers
recht gedaan, & 't vonnis geweesen als volgt.
Dat hij de 3531 nopias, voor sijn profijt, soo hij segt,
behouden, tweevoudig aan de Compa sal restitueeren:
Dat tot sijnen laste sullen blijven alsulcke [illegible] nopi
als hij aan kaars & cannel vrachten meer in
reekening gebracht als geaccordeert soude hebben, totte
tijdt ende wijlen probeeren sal de selve summe, soo hij
voorgeeft, de Compa in den oorlogh goet gedaan &
gevalideert sijn. Is wijders van gagie & qualiteijt
gedeporteert, mitsgaders inhabijl & onwaardich verklaart,
om de Compa in eenige honorabile amten te dienen

ende van den tijdt aff dat hij de tractie gepleeght heeft, geen gagie genoten te hebben. Boven dien is hij naer voor-gaende seer serieuse recommandatien ende iteratieve aen-maningen, die den Ed: Heer Generael aen den Raedt van Justitie gedaen heeft, ten eijnde dese perniciouse ontrouwicheijt naer hare importantie ten exempel van anderen gestraft mochte werden, gecondemneert in de ketting te gaen, omme ad opus publicum nevens anderen te arbeyden, tot het sterken der schepen naer Banda, omme alsdan met deselve derwaerts versonden te worden, ende aldaer geboeyt te blijven, totter tijdt ende wijlen sijne voors. condemnatie aen de Compª sal hebben voldaen, ofte wel anders U.Ed. mochten gelieven hem te relaxeren: Iburgh(?) ooc een penninckx amende van hondert Rª van acht(?).

Wij twijffelen niet, off dit exempel sal in veelen den schrick veroorsaecken, ende de Compª veele nuttigheden aenbrengen: dat Godt geve.

Simon Jansz

Simon Jansz hier voren gemelt, om dat hij sich door de Rs 3531 copias(?) heeft laten corrumperen, ende van sijnen plicht der getrouwicheijt tegens eer ende eedt afftreckelijck(?) is gecondemneert de selve summe tweevoudich aen de Compª te rembourseren, van sijnen dienst in den Staet, ende boven dien gemulcteert in den penninckx amende van ses maenden gagie: nemende den Raedt tot sijn faveur in consideratie des selffs voorige getrouwe (soo men niet anders weet) ende langduijrige dienst tijdt, die hij met veele moeyelickheden in de Steden(?) in top ende affreysen der Castilianen in de quartieren van Chusonatte(?) ende Judostan(?) gesupporteert heeft.

Salomon Voorknecht

Comende tot het gepasseerde in de saecke van den opper-coopman Salomon Voorknecht: achte onnoodich de poincten van beschuldiginge t'sijnen laste bij-gebracht, alhier wijdloopich te halen, alsoo t'voorleden iaer copie van mijnen eysch ende d'ampliatie daer op gevolght, U.Ed. toegesonden hebbe, waer inne alles largo geexpresseert(?) staet. Nae dat bij ons wedersijde van wedder productien gerenuncieert, ende t'proces

in statu van wijsen gebraght was, is den voors. Voorknecht
voor t' pronuntieren van de sententie alhier deser werelt
overleden. Op mijn versoeck is eenen Jacques Pars,
sijnen familiaren vrundt, daer hij tot sijn overlijden toe
gelogieert was, bij den raet van justitie curateur
gestelt, om t' vonnisse aen te hooren, ende sulcx meer
sijnent wegen te doen ende handelen, als sijn curateurs
officie mede brengt.

De voors. sententie is op den derden November passado
uytgesprooken, waer van gemelten Pars copie sleght,
sonder meer. Den inhoud is, dat Voorknecht gecondem-
neert wert de Comp.a te betalen ende redevabel te
blijven de summa van f 22515:5:- soo veel comen te
bedragen 10176 2 17/24 copiat, die bevonden werden soo bij
t' geene tegen ordre à deposito genomen, ende met qualijck
uytgesochte penningen, die vervolgens desperate schulden,
gesocht heeft te schijrden (?), als met onbehoorlijcke
affschrijvinge op sijne cassa ende anderssints de generale
Comp.a te caste gebraght heeft. Alle welcke
partijen iegenwoordich niet sal specificeren, sulcx
de selve in de sententie pointuelijck ende particulierlijck
worden gedeclareert. Van alle verdere geintenteerde
actien wert hij ten aensien van sijn overlijden geab-
solveert; behalven dat den raet hem beladet (?) op sijn
stoele naer Zuratte bij selder interlocutoir vonnisse,
in dato ultimo Julij 1636 van gagie ende qualiteyt wel
ende ten rechten gesuspendeert te hebben, ende sedert
die tijdt bij hem geen gagie, desinne te sijn, confi-
squerende daerenboven alle sijne vorige verdiende
maentgelden, ende condemnerende hem in de costen
van den processe; niets behoudende sijn actie
van guarande sulcx hij te rade sal vinden, ende
dat hem al 't geene van de voors. uytstaende schulden
ingecomen is, ofte noch naermaels mach incomen,
sal werden gedisconteert.

Pieter Nuyts

Het proces van den gewesen gouverneur in Tayouan
Pieter Nuyts is mede affgeloopen: hij sterckt (?)
met dese schepen derwaerts. Twijffele niet,

Ofte U.Ed. hebben t'geheele van t'geene hem te laste geleyt
wert, voor desen gehoort voorlesen: alles wert in myne
eysch ende conclusie die criminelyck geintendeert is, de
poincten syn soo veel ende prolix, dat U.Ed. deselve
soude de selve alhier geinsereert te vinden: sal my derhalve
diaenaengaende aen den ses schriftelycken eysch, tegens
hem in iudicio overgelevert, gedragen, ende alleenlyck
halen den inhout der sententie, tegens hem gewesen,
ende op den 13en septembris passato gepronuncieert: inhoudende,

Ponunt 13 Sept 1637

dat hy voor syn portie pro rato van syn qualiteyt ende
gagie, gecondemneert wert tot vergoedinge van de
twee hondert picol syde, voor syn rantsoen aen de
Japanders gelevert, bedragende f 21230: wyders in
de waerdye van veerthien schuyten gout van Jquans
moeder ende broeder genomen, ende dat de betalinge
in sandelhout voor syn rekeninge provisionelyck
gevordert, als wel ende ten rechten gedaen, tot
synen laste sal blyven: dat mede tot synen laste
sullen werden gebracht alsulcke f 13012: 1: - als hy
ten onrechten in rekening soude hebben gebracht
voor de twee ionckens van den mandoryn Jquan aen de
Compa hoort, ter syde ende wylen dat sufficientelyck
doceren sal de selve niet hoort, maer de summe
voorss gevordert ende betaelt te syn: wert noch gecon,,
tinueert schuldig schuyt gout, die hy seyde gecocht
aen eenen Allard Hogerman heeft hoort: mitsgaders
noch 1300: ka van d'ss, by hem tot opcoop van zydelycke
met eenige Chinese coopluyden naer China gesonden:
als mede syn aenpart in de syde ende andere goederen,
met het iacht Quaestim naer Japan geschickt,
ende aldaer onder andere quantiteyt van coopmanschappen
aengehouden ende beloopt de summe van f 12073: 2: 8
Item f 273: 8: 12: van hondert vyff ende tseventich
stuc rouwe hennippe lywaten, ende f 1712: 10: - van
vyfftien stucx fluweelen, vyff ende twintich stuc
damasten ende vier en vyfftich stuc roode sitsen
geprocedeert syn: ende dien-volgende oock in de
restitutie van hondert ende tachtich tayelen Japans,

uyt het vonnisse, wegens t'procedure van de geleeden geweest:
deporterende den voorn. Nuyts van staet ende qualiteyt,
hem verclarende onbequaem, omme naer desen in dienste
van de Compa. eenige honorabile ampten ofte qualityten
te becleeden, ende van den tydt aff dat het arrest
op des Comps. middelen, schepen & dienaren in Japan
gedaen is, geen gagie gewonnen te hebben, boven dien
in een penale amende van f 300: pro fisco: houdende
alle verdere actien jegens hem geinventeert, in suspenso:
verclarende de selve voor alsnoch niet in staet te syn,
om het verminderd te worden: reserverende mitsdien alle
t'selve totter tydt ende wylen sulx nader sal
worden geverifieert: condemnerende hem in de costs
van den processe.

Calumnie van Nuyts

Den selven Nuyts heeft voor desen geschreven, ende aen U Ed.
Vergaderinge geaddresseert seeckeren fameusen ende schandaleusen
brieff, in dato 20 Juny 1632 waer inne hy den Ed: Heer
Generael van Diemen soo atrocelyck injurieert, &
soo schandelycken diffameert met verscheyden onduechdelycke
leugenen & onbehoorlycke blamen, dat alle eerlycke gemoe-
deren & luyden die syne Ed: beter kennen, t'selve abomineren. & van
sodanige pestilentiale geesten moeten afhouden,
die niet anders en practiseren, als om hare selven door
leugentalen (: schynende t'quaet te haten:) schoon voor
te doen, & haren even-naesten, welckers vromicheyt
op hare naer niet cunnen bereycken, by alle de
werelt swart te maecken.

Syne voorgemelte Ed: heeft my den voorss.
brieff ter hand gestelt, ende prompte versocht, omme
uyt syn Ed. name volgens t'gebruyck van alle
eer-lievende menschen die hare goede & eerlycke
renomme by alle billycke wegen trachten te beschermen,
den voors. Nuyts voor den Raet van Justitie te
betrecken, ende hem te insinueren tot bewys van den
inhoud deses brieffs, ofte by gebreke van dien
simpelyck ad palinodiam & honorabile reparatie
te concluderen. Sulx is geschiet, & hebbe daer be-
neffens uyt myn eygen motijf nomine officij,
om d'onverwylt van dit fameus libel, my in den

proceße gevoeght, ende sulx gepractiseert, als uwe Ed: ex actis,
de welcke nu mede derwaerts gesonden worden, sulx cunnen
[illegible].
Kruyte daer jegens seeckere schriftelijcke antwoorde overgegeven,
heeft alles, als onwaerachtich sijnde, gerevoceert, sijne fame
belast ende seer demoedich gesupplieert, dat sijne weerde
mette Ed: hem sijne lichtveerdicheyt geliefde te
condoneren, ende in der eeuwicheyt niet meer te
gedencken, alsoo hem alle t'selve van herten leet was,
ende voortaen beloofde sich van sulx te sullen wachten.
Hier op heeft sijn Ed: na den aert der liefde, ende
Christelijcke mededoogentheyt over den val sijnes
mede-naestens, t'proces doen staecken, ende my geinjungeert
met de aengevangene proceduren te supersederen: t'welcke
geschiet ende wae by het gebleven is.
Ick almogenden Gode, dat de gunstige sijn Ed: hem in desen
getoont heeft, mitsgaders t'hertelijcke berou, ende d'amender-
kinge van sijne misdaet hem gedijen mach tot deser
goede leere, om in toecomende soo valsche lasteringe
niet meer te gebruycken, maer sijne affecten soude
bedwingen, als sijne schriften sodanich dirigeren,
dat de goede ende vrome in haere eere ende reputatie
ongequetst mogen blyven. 't welck geparticulariseert deses jaers in claijne saecken
van justitie sullen U.Ed. uijt de protocollen d'wettelijcken geexpedieerde processen sien.

Arent van Hemel

Myn heeren, ick werde bericht, dat U.Ed. gemisconteert
sijn, ten oorsaecke, dat met de extraordinaris des jaers 1625
U.Ed. niet was toegesonden den eysch ende conclusie,
die ick eenigen tydt te voren jegens Antonio vanden
Heuvel over schryven [illegible] by hem in sijnen
dienst begaen, in judicio gedaen ende genomen hadde;
ende hebbe mitsdien niet cunnen naer-laten mijne
onschult by desen U.Ed. bekent te maecken.

't Is dan sulx, dat ick in handen van den Ed. Gouverneur Brouwer
voor sijn vertreck gelevert hebbe copie van den selven eysch,
accorderende van woorde tot woorde met de principale,
die ick in rechten jegens vanden Heuvel over-geleyt
hadde, ende dat sijne Ed: [illegible] die U.Ed. te behandigen.
In mijne missive, van date 9en January 1626 wert U.Ed.

Sulx uijtdruckelijck genotificeert. Den inhoud mijnes brieffs, alwaer 't selve verhaelt staet, luijt van woorde tot woorde als volcht.

Verscheyden onrijlicheden by hem l.te weten vanden Heuvel, soo in syn Commissaris-ampt als gouvernement gepleecht, hebben haer met de weder-comste van d'hr Gysels uyt Amboyna ende Banda, noch geopenbaert. Alle de poincten daer van wyd-loopich te verhalen, soude V.Ed. in desen vervelen. Hebbe hem daer over geaccuseert: de saecke is litis-pendent, doch coste voor 't vertreck deser retour-schepen niet volschreven worden. Den hr Generael Brouwer heeft copie van mijnen eysch ende conclusie mede-genomen, waer aen mij dien aengaende voor advijs gedraege.

Indien V.Ed. gelieven de moeyte te nemen, ende mijnen brieff te revisiteren, 't sal in der daet sulx bevonden worden. 't Schijnt V.Ed. hier op niet wel gelet hebben, ende dat sijne Ed. [illegible] d'selve copie V.Ed. over te leveren: waeromme by desen gedienstelijck versoecke, dat V.Ed. vorige mis-noegen hier ende verroeren mach.

Sijn bevonden, den 12e decemb. eerstcommende sullen seven achter-een-volgende iaren verloopen sijn, dat ick (indien mij den goeden ende Almogenden God soo lange gelieft in dit leven te sparen) alhier in Batavia verscheyden bedieningen hebbe waer-genomen: sommighe wel hooger sijnde in qualiteyt, doch in tractament [illegible] gheweest.

Eerlangs naer ons arrivement alhier (i.e. wesende den 12e decemb. 1630) ben ick als een lidt des Raets van iustitie gebruijckt geweest tot den 29 septemb. 1631: ende van die tijt af tot den 27 augusti 1632 als een adiunct gestelt sijnde omme d'hr Vlack in sijn aen-genomen fiscaels-ampt te assisteren, heb ick alle V.Ed. bekende (doch noodighe ende voor de Compa dienstighe) ordres, alhoewel de secretarys ten principalen aen mij niet en bevolen waren, geeffectueert, ende voorts soo getrouwe dienst gepresteert, als V.Ed. wel-staende, voor soo veel de selve door mij con-gevordert worden, bewust sijnde was.

Antonio vanden Heuvel door V.Ed. gestelt, ende mij ten tijde van sijne restitutie in integrum, gelaten sijnde als een lidt

Om de gemelten Raedt te continueren, hebben d'Ed. heeren den Gouverneur Generael ende Raden van Indien mij geliven eenigen tijdt naer vanden Heuvels vertreck als commissaris naer de quartieren van Amboyna, Banda ende Molucco, namentlijck op den 29 April 1633, alsoo de fiscale saecken door sijnen gelaten substituut niet behoorlijck wierden gevoordert, te qualificeren met den titul van fiscael extraordinaris tot sijne weder-comste, 't welcke was den derden Octob daer-aen-volgende.

't Voorss fiscaels-ampt, nae dat vanden Heuvel gerevolveert was, aen hem gedesigneert hebbende, geliefden haere Ed. op den 27en der selver maent Octob mij te stellen ende eligeren tot presidenten van schepenen: welck officie ick achtien maenden lang bij den Raet van Justitie, ende de voren ampt bij U.Ed. gequalificeerde dienaers, nadere de Raden van India, groote gagien winnende, is becleet geweest. Dit heb ick bedient gehadt tot den 22en Febr. 1634 dat op vanden Heuvels stadte voor gouverneur naer Amboyna, in des selects plaetse quam te succederen.

Ende alhoewel d'oncosten, die ick gedurende d'voorss tijdt noodtsaeckelijck hebbe moeten doen, mijne selver gagie verre excedeerden, sulcx een jongman, die alhier neemt een goet ende onbesproocken logement, renommerende met eenich honorabel ampt, ten alderminsten twintich r.a van ons finances, alleen voor cost ende dranck betalen moet: soo stelle ick nochtans alle d'voorss bedieningen ende voordere recompensen boven mijne [illegible] merite, soo verre aen de sijde, dat ick dien-aengaende niets anders en pretendere, als 't gene de redelickheijt U.Ed. sonde mogen aenraden mij toe te voegen: ende dat in conformite van den 63e artic des articulbrieffs, alwaer U.Ed. ordonneren, dat de belooninge van eenige extraordinaris dienste sonder verbandt ofte obligatie sal staen aen U.Ed. pure liberaliteijt ende discretie.

Maer mijn heeren, hier inne vind ick mij insonderheijt gegrieft, verroert, dat mij van den tijdt aff, dat ick absolutelijck voor fiscael van Indien wierde aen-genomen (namentlijck den 22en February 1634) niet is toegeleijt tractament, over-een-comende met de weerdicheijt ende [illegible] van mijn ampt ende daerbenevens rantsoen, 't welck alle U.Ed. dienaers sonder onderscheijt genieten.

U.Ed. ordonneren bij het 57e articul des articulbriefs seer
expresselijck, dat die geene te lande in Indiën binnen zijn
bestemden tijdt in hooger ampt offe officie gestelt wert, ter
verbeteringe sal genieten de helft van sijn eygen, ende de
helft van des geenen gagie, in wiens ampt ende plaetse
hij gesurrogeert ende over-getreden sal zijn.
Maerten Houwer & mijne gagie t'samen-gevoeght, souden
mij voor de helft gecompeteert hebben f 91½ s'maendts,
behalven t'rantsoen. In plaetse van dit is mij simpelijck toe
een recognitie voor mijn ampt toegevoeght de somme van
ses hondert gulden s'jaers, sonder rantsoen, welcke niet meer
als f 50: per maent. Te voren monteerde mijne gagie &
rantsoen te samen f 76: 16: nu niet meer als f 50: derhalven in
plaetse van beteringe was mijn tractament minder als
te voren f 26: 16:

Hier bij compt noch, dat alle vorige fiscaels een lijffschut
gehadt hebben, die maendtelijcx van de Compa daer voor
genoot vier realen van achten. Dit beneficie is mij mede
onttrocken. Dese vier realen, tegen acht en veertich stuijvers
yder gereekent, gedaen bij de voors f 26: 16: heb ick
s'maendts minder als te voren gewonnen f 36: 8: Want
mijn heeren ick vertrouwe, gelijck voor dese geschreven
hebbe, dat U.Ed. met mij sullen oordeelen, eer-veel te
sijn, oftmeer in gagie & rantsoen genieten, & veele eeren veel
te sijn, off het in gagie ende rantsoen wert afgetrocken.

Voor dese geringe gagie heb ick d'Ed qualiteijt bekleedt,
ende in alle getrouwicheijt uijtgevoert, den tijdt van
drie en twintich maenden: op hope, dat ter expiratie van
mijn eerste verbandt, in de tweede aen-neminge daer op voor
mij favorabile consideratie soude genomen worden: twelck
mijns oordeels niet & is geschiedt. Want primo Januarij
1636 in een nieu drie-iarich verbandt tredende, hoort d'Ed
Generael Brouwer tot geen hooger tractament geliefde
te verstaen, als dat ick soude genieten hondert gulden
s'maendts, sonder eenich rantsoen offe lijffschut, &
daer benevens, dat ick verder in de betalinge
der vier realen s'maendts aen mijn dienaer, soude moeten
continueren.

Mijn heeren, op dat ick dit ... U.Ed. t'selve te beter
mogen verstaen: noch een-mael seggen: t'rantsoen van 13 R[a]

in geld bedraegt f 31:9:- 't rantsoen van wijn monteert f 12:12:
de vier realen, die andere comps. dienaers maendelijcx in
plaetse van huijshuijr ontfangen, (wanneer met huijsinge
niet ruijmen geaccommodeert worden), sijn f 9:12: ende
noch gelijcke f 9:12: voor vier realen, die ick aen mijn
dienaer betaelde, bedragen dese vier partijen te
samen s'maents f 83:- daer tegen win ick f 100 pr maent.
wat is het anders, als off men mij s'maents f 17:- voor
gagie gegeven, ende beneffens dien d'voorss. verdere
bondticien gelijck aen andere dienaren hadde toegestaen?
Want wie en begrijpt niet, dat het immers soo goet is (op den
naem van rantsoen offe ijetwes anders) contant te genieten,
als met den naem van gagie op rekeninge gecrediteert
te worden?

Insonderheijt besoonden onder correctie mijn heeren den Gouverneur
Generael ende Raden van India soo seer op dese mesnagie niet
geleth te hebben, dewijle vijff iaeren lang mijne goede compor-
tementen onder reden gesprooken gesien, ende daer van conten-
tement genomen hadde: te meer, alsoo ick tot haere Ed.
gewesen ben als d'eerste officier, waer van twee de naeste sijn
aen de Raden van India, voor soo weijnich tractament
bedient hadde.

Sedert den 22en Februarij 1624 dat ick dese qualiteijt absolu-
telijck aenvaerde, sijn verloopen vijff ende veertich maenden:
t'intrecken der voorss. bondticien bedraeght maentelijck,
gelijck voren verhaelt hebbe, f 83:- off 26 1/4 ₰ van onse:
Sulx dat in den tijdt der gem. 45 maenden de geheele
summe van dien monteert f 3735:- off ₰ van groot 1101 1/4

Is 't wel sulx, indien U. Ed. mij gelieven te objicieren onder
poinctuelijcke tucht der-volgens de precise conditien van mijne
aen-neminge ende tweede verbandt, dat ick, als daer toe
verplicht wesende, de selve nae haere forme ende inhoudt
soude moeten voldoen, mitsgaders bij U. Ed. affgewesen
ende belaest mogen worden ongeseindeert tot dit mijn
naer-volgende schrijven; maer daerentegen mij
geschort houdende van uwer Ed. redelickheijt, de billickheijt
van mijne petitie: ende dat bij U. Ed. valeren ende vigeert
de generale maxima van alle wijse regenten, die daer
statueren, dat grootelijcx de wel-vaert van de Republijcque ende

ende 't fundament van goede regeringe daer in bestaet, dat niet
alleen de quade gestraft, maer insonderheijt mede de goede
naer hare beneficien beloont werden: mitsgaders vaste
hope gestelt hebbende op uwer Ed: goetgunstigheijt
ende genegenheden wille tot alle uwer Ed: getrouwe
ministers: aengesien mede d'voors. naer-bepaelde
conditien iegens mij gestipuleert sijn met dese insichten,
dat d'expectatie der fiscale emolumenten voor mij soodanich
was, dat ongetwijffelt het defect van mijn vordere
obtinue daer door wel soude werden gesuppleert; daerenb.
ter contrarie dagelijx meer en meer ondervint, dat de
geroerde redenen d'gemelde fiscale emolumenten
van cleijne consideratie maecken: dat wijders U.Ed.
hebben gelieven den heer in getrocken order te stellen
op het genieten der fiscale compositien: hebbe
derhalven de vrijmoedigheijt genomen bij desen te versoecken
dat U.Ed. meer regard nemende op d'equiteijt van saecken
als wel op de voors. precise conditien, t'voors. gebrekende
in den tijt der voorleeden 45 maenden, naer van de
summe hier boven genomineert staet, mij liberalijck
gelieven te consenteren, en voor het toecomende aen mijn
heeren den Gouverneur Generael en Raden van India
te recommanderen, dat mij mede mogen volgens d'voors.
conditien, die onder U.Ed. dienaers genietende sijn.

't Is waer, dat U.Ed. op mijn voor-iarige iteratijve clachten
aen haer Ed: geschreven hebben, mijn avancement naer
mijne meriten en comportementen in goede achtinge
te nemen (: t'welck met goede diensten altijt sal
tracteren te recompenseren:) maer ondertusschen blijft
ick van d'ess summe van 1101 à k[a] van mij tot
noch toe gesteken: daer mij de selve sicke welke die
aen U.Ed. wijs en redelick oordeel: soo wel als andere
gerechtelijcke comportert volgens d'ordre, die U.Ed.
op de maentelijcke subsidies uwer Ed: dienaers geraemt
en tot noch toe gecontinueert hebben.

Niet dat ick alhier aen haer Ed: daerom clacht, ofte sulx
naergelaten hebbe uijt vreese van eenige disgoûten
over mijnen dienst ofte comportementen: ofte [illegible],
dat haer Ed. mijn clacht als ongefundeert souden afslaen:

Ter contrarie ben verseeckert, dat mijn heere den Gouverneur
Generael Antonio van Diemen, ende presente heeren Raden
van India ten tijde mijner aencomingh geraden, dat mij de
eedelicke tractamente met ordinaris raetsheer behoorde geac-
cordeert te worden, ende tot dien eynde goede devoiren
hebben aengewent: twelck niet en is gevolght omdat d'Ed.
Generael bevonden daer toe niet cunnende resolveren,
alsoo sijn oogmerck seer op de profijten hadde, haere Ed:
gemelten heere daer inne niet wilden overstemmen:
Maer d'oorsaecke, waerom 't selve alsnoch niet en vordere,
is dese: alsoo wel weet, dat haere Ed: swaerigheden maecken
eenige penningen uijt te schrijven over soodanighe
pretentie, hoe wel gefundeert de selve oock mochten
sijn, ende dien-volgende mij schuldigh aen U Ed. soude
[illegible].

Mij ander-mael dan gevoeghende op de eedelickheijt die
U Ed. gewoon sijn aen allen, doch voornamentlijck aen
U Ed. dienaren te toonen, sal U Ed. hier mede niet
langer ophouden, maer met weynigh woorden U Ed. daer-benevens
mijne verdere advancement recommanderen. Dewijle
twintigh maenden sijn nu gepasseert van mijn tweede
driejarigh verbandt, twelck ultimo december 1630 met God
gelieft, sal comen te expireeren. Nae mijn vermogen heb
ick U Ed. altijt vlijtigh ende trouwelijck gedient. Niet
dat ick mijn eygen getuyge wil sijn; maer gedrage
mij aen het testimonie mijner overheden, indien U Ed.
daer nae gelieven te vernemen. Tot continuatie ben
ick niet ongenegen, indien van dit officie, twelck
nu bekleede, ontslagen ende mij beter conditien in qualiteijt
ende tractament mochten geprésenteert worden. Bij gevalle
van d'Ed. gelieven selden ten minsten tot supplement
van 't getal der permanente Raden van Indien in Batavia
bij U Ed. voor desen geordonneert, twee gelijcke Raden
gerequireert worden: Te meer, alsoo den Ed: Heer
Generael 't voorleden jaer met Godt hulpe d'Amboijnse
troublen ende soo een swaren staet, dat bij weynich
langer continuatie niet anders als een totale ruïne
tot irreparabel verderf ende overgroote schade van de Generale Compa

te verwachten was, op eenen seer goeden voet gebraght,
word alle d'afgevallene ende rebelle soo Christenen
als moren tot gehoorsaemheijt gereduceert, mitsgaders
nieuwe beloften tot voldoeninge van haere contracten
ende voorders schuldigen plicht doen presenteren, ende voorts
op alles claer (voor den Almogenden gedanckt zij)
soo gewenschten succes erlangt hebbende, als V.Ed.
uijt de generale missiven ende vordere memorie daer
van hebbende, breeder sullen verstaen, voornemens is
in dit mousson andermael met een aensienelijcke
maght derwaerts te keeren, om t'geene noch tot dienst
ende wel-vaert van V.Ed. staet aldaer met d'appendentien
ende dependentien van dien gebleven mochte, in requisite
schickinge te brengen: daer toe wij bidden, dat den
Almogenden God sijnen segen geve.

Ick hebbe, indien sijn Ed. genegen was, ende ten dienste
van de Compª noodich achte eenige Raden van Indien
te creeren, mijn persoon gerecommandeert: ende
twijffele niet, off soude met Godts hulpe V.Ed.
in die qualiteijt oock dienst connen doen. Sijn Ed.
heeft mijn versoeck niet ontseijt, maer in recommandatie
aengenomen, ende mij in alle billickheijt bejegent. Doch
off het geviele, dat sijne wel-gemelte Ed. sulx
oock voor eenigen tijdt mochte differeren, in dat
geval heb ick raedsaem gevonden mijne intentie
ende genegentheijt V.Ed. bij desen bekent te maecken,
ende insgelijx te versoecken, dat V.Ed. mij gelieven
ten selven fine voor gerecommandeert te houden,
ende [illegible] te vertrouwen, dat soo [illegible] t'verstandt,
dat God den Heere mij gegeven heeft, toereijckende can,
niet en sal manqueeren V.Ed. dienst ende welstandt met
alle vlijt ende getrouwicheijt te behertigen.

Mijn heeren, voor desen heb ick twee distincte rekeningen van
mijne reeden ende andere geconstitueerdens gesonden, beyde in
Batavia gesloten, d'eene op den 15en decemb 1653, waer van
t'saldo bedraeght f 6031: 19: 7: ende d'ander ultimo —

Decemb 1639, monterende t'slot van dien f 2996 : 2 : 14 : beloopende
te samen f 9020 : 13 : 8 :

Hadde seer gaerne gesien, dat uwer Ed: geliefte geweest ware
d'eerste summe aen gemelte geconstitueerdens te voldoen,
t'welck, soo sy mij rescriberen, U.Ed. tot diverse reysen hebben
gerefuseert: allegerende d'apparentie, die U.Ed. te gemoet
saegen, daer wel eenige naclachten mochten volgen over
sommige sententien, waer uyt de penningen van condemnatie
aen mij goetgedaen zijn.

Belangende de rekening, die geslooten is ultimo decemb 1639:
daer in sullen U.Ed. niet eene partye vinden, waer van sulx te
duchten sy, als alleen van Hoppe van Gent, alwaer voor
den derdepaert van t'geconfisqueerde gecrediteert staet;
namentlijck f 425:

Wat aengaet d'ander rekening, geslooten 15 decemb 1633: in deselve
is niet eene partye begrepen, die mij tot yemandts last
particulier toegevoecht wert. maer als Vanden Houvel
anno 1633 voor Commissaris naer Amboyna, Banda ende
Molucco gesonden synde, mijn Heeren den Gouverneur Generael
ende Raeden van India tot vorderinge der fiscale saecken,
alsoo te dier tydt veele swaere processen voor handen waren,
mij qualificeerden met den titul van Fiscael extraordinaris,
omme gedeurende Vanden Houvels absentie dit officie
te exerceren: onder conditie, dat naer syne weder-comste
de distributie der fiscale emolumenten in Vanden
Houvels ende mijn regard, soude staen tot haere Ed: dispositie:
hebben haer Ed: goetgevonden van den fiscalen portie
te doen houden een generale rekeninge onder den naem
van **Rekeninge van den fiscael**, omme als vanden Houvel
geretourneert soude zijn, van dese rekening hem ende mij te
attribueren t'geene deselve souden in rechtmatigheyt te
behooren.

Vanden Houvel alhier aen-langende, syn hem daer van drie
Vierdeparten, ende mij een vierdepart toegevoeght. Over
welcke distributie voor desen wyd-loopich ende met goede
redenen aen U.Ed. geadverteert hebbe: ende sal derhalven
jegenwoordich dien aen-gaende geene redites stellen, maer
om cort te syn, aen mijne voor-iarige [illegible] gedragen.

Mijn vierdepart, soo t'selve op mijn rekening gestelt is,
bestaet uyt twee posten, namentlijck eene van f 406: uyt de
geconfisqueerde maentgelden van Cornelis van Nyenrode,

Ende d'ander van f 5173:10:3: die van d'voorsz gemeene rekening waren afgetrocken. Hier bij comen f 1100: wegens mijne eygen Ediende maentgelden: sulx dat de geheele rekening in credito monteerde f 6767:10:3: & t'saldo van dien, als voren staet, f 6031: 10: 3:

Onder dese generale rekening, waer van t'voorsz Vierdepart op mijne rekening goet-gedaen is, sijn mede gecomprehendeert, deurt onse aen-parten in de aen-geslagen goederen van Henric Arentsz Vapoer, Cornelis van Nijenrode & Dirck van Hass, daer over eenige calangie ofte naeclachten gevallen sijn. Maer sodanige! noyt en sijn U.Ed. in rechten betrocken: maer simpelijck ende vrij-willich hebben U.Ed. op het voorstel harer ofte genaemde geallie[illegible] geene pretentien geaccordeert, & de selve commanderen geliefden te doen met de restitutie van den geheele der geconfisqueerde middelen.

Mijn Heeren! wanneer U.Ed. door authoriteyt van d'hooge Overheyt gepermitteert toets dat yemand bij sententie alhier tot sijnen nadeel gewesen, sich gegraveert vindende, daer van appelleert ofte provoceert, ende door alsulcken middel bij eenige collegie daer toe gequalificeert, comitee t'sijnen voordeel obtineert, waer bij t'gewijsde alhier geannulleert, & U.Ed. gecondemneert wierden restitutie te doen van all' t'geene in Indien te voren geconfisqueert ofte in commissum verclaert was, soo staet ick recht ende billick te sijn, dat U.Ed. den Fiscael alhier att[illegible] sulx, als hij voor sijn portie genoten heeft. Maer in tweel-nemen van U.Ed. ende indien het mij geoorloft is, geeft ick U.Ed. daerentegen wederom eerbiedelijck in consideratie, wanneer U.Ed. daer toe niet gedwongen sijnde, uyt eenige bysondere insichten in der Comps regaerd (die wij hier somtijts mede wel bevroeden) niet en eijnde resolveerden U.Ed. recht van t'octroy, van des articulbrieff ende andere der Comps prerogativen rigoureuselijck te defenderen, & de maintenue van dien te [illegible] maer liever van wat gerechtigheyts afftewijckende, ten deele t'geene U.Ed. alhier geadiudiceert was, te rembourseren, gelijck aen de vrunden van gemelten Vapoer, Nijenrode & van Hass, hoewel U.Ed. tenderende

van dien noch behouden. geschiet ic, off U.Ed. tali casu wel
geschandeert syn, over de gerechticheyt van den fiscael
alhier, ende t'gene hem gen-nade toegewesen is, te
disponeeren, daer van buyten syne kennisse te dispenseren,
als de portie, die hem achter-volgende uwer Ed: diffinitive
geraemde ordre geappointeert wert, te detraheren ofte
in te houden? waer op sal ick dan staet maecken?

Myne geconstitueerden schryven my, dat U.Ed. op haer
sheeck voor antwoorde gedient hebben, wanneer ic
overleden off t'huys gecomen sy, dat U.Ed. my dan sullen
voldoen. Maer myn sterven, ofte myne gelegentheyt
ofte gelegentheyt daer nae streckende, om voor eenige
geheele tyden hier te continueeren, soude ick dan altyt
daer van gefrustreert moeten blyven? Ick vertrouwe
uwer Ed: redelickheyt veel anders, ende dat myne
geconstitueerdens dit niet te recht begrypen. Ick hebbe
U.Ed. altyt na myn vermogen wel ende getrouwelyck gedient,
ende twyffele niet, ofte sal van U.Ed. oock wel geloont
worden. Heeft een ander quade gangen gegaen, ende
wat dit meer deur der Edelen, waerom U.Ed. de betalinge
der condemnatien aen de fiscalen, hebben gediffereert,
t'is sonder myn toedoen ende buyten myne kennisse geschiet.
U.Ed. sullen ongetwyffelt niet de sulcke voor den
ontfang desselfs gehouden hebben: ende gelieven dit
mede wel te animadverteeren, dat ic voorss. wederpart
my toegelegt is, om t'selve uyt de voorss. generale
rekening suyver te houden: t'restoerende loopt voor
Vanden Heuvels particuliere rekening ende risico.

Begeeren dat, indien U.Ed. mochten meynen geschandeert
te syn, om eenich gedeelte van d'voorss. generale fiscale
rekening te corten, soo believe t'selve (onder correctie)
van Vanden Heuvel den wederparty af te gaen,
Smitt de voorss. deelinge by een subreptijse ende
obreptijse ende daeromme veel meer toegevoegt
is; als een compenserende, gelyck U.Ed. voor desen
geraemdeert hebben aen-gewesen: Dergelycks is myn gedienstich
versoeck, dat de voorss. twee rekeninge aen myne gevolmachtighde,
tuendeel mogen voldaen worden, om, dat daer van te dienen

Oft (t'welck liever hadde) dat U.Ed. de selve penningen geliefden op interest te houden, en d'ontfanghingen annuleren, volgens U.Ed. gebruyck daer van aen mijne gevoorste theorderde Obligatie te doen parteren.

Mijn heeren, 't voorgaende wat 't gene ick U.Ed. jegenwoordich hadde te remonstreren: gelieft mijn vrijmoedich schrijven in 't goede te nemen: 't valt hardt een honorabile en niet minder moeyelijcke ampten te bedienen voor soo geringen gagie, als U.Ed. hier voren gehoort hebbe: ende wanneer de proffijten hit ander defect wat souden versoeten (ten welcken aensien de tractamenten soo seer besnoeyt sijn) te bevinden, dat U.Ed. de betalinge refuseren: te meer, wanneer de differenten over allerleye partijen, als de rekeningen inhouden, sonder sijn, gelijck t'opgenoemde de poene mij voorvallende geschiet is. Maer om U.Ed. hier mede niet langer te occuperen te houden, alsoo ick hope en schuldelijck vertrouwe, dat U.Ed. in alles d'uytgedruckte plaetse geven en achter-volgens stellen, sal andermaele eerbiedelijcke persisteren bij de versoecken respective, soo in 't regard der £ 2500: aen de pretensie oft genaemde Gregory Cornely/ schuldt, als/ anderssints in desen gedaen: is daer mede eyndigende.

Ed. Eerbiedige, manhaftige, wel-wyse, voorsienige seer discrete heeren, U.Ed. bevolen in de genadige protectie des Aller-hooghsten, die wij bidden dat U.Ed. standt, affairen, directie en regeringe meer ende meer gelieve te segenen.

In Batavia den 30 Novemb. Aº 1637.

Uwer Ed: trou-schuldigen dienaer

Abraham Welsing 1637

Mijn heeren,

Niet tegen-staende wij aen Jan Schoorel hier voren meer-malen gemelt, niet eenen stuyver schuldich sijn; nochtans is den selven soo impudent, dat hij bij sekere missive, met de jongste schepen uyt patria herwaerts gesonden, eyscht den summe van £ 43: 17: 4: sonder eenige rekening oft specificatie van de gepretendeerde schuld: ende dreyght mij, indien hem niet contenteer, arrest te sullen doen op mijne penningen. Ick een wel swaerlijck geloove, dat hij soo snedich sal sijn; te meer, alsoo ons den voorsz. van hem comptoort eenen £ 1700:- capitael, waer van sommige partyen interest, seven, acht en meer jaren verloopen sijn. Doch oft het gebeurde, is mijn gediensticq versoeck, dat U.E. mijnentwege daer tegens gelieven protest te laten doen: op dat wij in tijden en wijles onse gerechticheyt tegens hem te deege mogen vervolgen. Hellis dan, soo 't God gelieft, het een met het ander wel vinden.

E: Erentfeste, manhafte, wel-wyse, voorsienige seer discrete heeren,
myn heeren de gecommitteerde Bewint hebberen van de
Generale Vereenichde Neder-Landsche Oost-Indische Compagnie
ter vergaderinge van de seventhiene tot

Amsterdam ofte Middelburch

Gesien by den ondergeschreven t' proces gehangen hebbende voor den Achtbaren Raedt van 't Casteel Battavia, tusschen Cornelis de Potter als gemachtighde vande erfgenamen vande naergelaten kinderen van Gregorius Cornelisz eyscher ter eenre, ende Abraham Welsingh fiscael van India als man ende voogt van Neeltgen Hermans Dr. geweesene weduwe vande voornoemde Gregorius Cornelisz gedaegde ter andere zyde. Noch seeckere resolutie vande Ho: Mo: Heeren Staten Generael in dato den xxi.en December xvi.c xxiiij. Item seeckere missive vande selve Haere Ho: Mo: aende Bewinthebberen vergadert tot Amsterdam, in dato den xxiiij.en Novembris xvi.c xxv. Mitsgaders copie van seeckere missive vande voorn. Abraham Welsingh soo aende Haere Ho: Mo: als aende Heeren Bewinthebberen vande Oostindische Comp.e respective in dato den xxx.en December xvi.c xxv.e ende iiij. January xvi.c xxvi.

Dunckt den onder correctie, nademael de voorn. eyscher inde qualiteit als boven hem hebbende beclaeght, aende Heeren

Dit is een groot abuys want ten tyde dat Haere Ho: Mo: dese resolutie trocken, noch lange daernae was de sententie niet gewesen, die eerst gepronuncieert wierd verlanghs te voren, als de resolutie in Indien aenlanghde. Welck abuys hy Welsing in syne missive hier nevens gaende aen d'Ed: Heeren Seventhienen, naerder aenwyst.

Staten Generael vande Geunieerde
by den Raet des Casteels Battavia
tot synen nadeel gestelt is, bij haere
Ho: Mo: soo veel te wege gebracht heeft
dat de selve naer genomen advijs vanden
Hooghen Rade in Hollandt, ende Zeelandt
hebben genomen de voorß Resolutie, in
dato den XVen Decembris Ao. xxxiiii
voorß., dat daer op voorts es gevolcht
de voorß missive in dato den xxiiiien Novem
Ao. xxxv voorß. daer bij in effecte
belast wert, dat men den Ed. heer het
effect vande voorß resolutie van
haere Ho: Mo: soude laten genieten
ende dat sulcx voorde voornoemde fisca
tellen experientie van goet succes voorde
selve Ho: Mo: te verwachten staet
dat daeromme voorden selven fiscael
Wiesinghe, verhaerght es, dat d
Kinderen Bewint hebbende van synen
twelcken de saecke soucken te acco
moderen, ende alle te maecken
opt gevoughelijcxste des doenlijck es,
alwaert schoon dat de selve daer voor
Duysent Rycxdaelders ende noch wat
meerder souden moeten geven, onder stont

Aldus geadvisseert In 's Gravenhage
den xj^en Aprilis anno xvj^c. xxxvij
ende was onderteeckent R. van Stryen
A. van Goegh ende H. vander Meule
1637

Advys vande
Advocaten

Donderdach den 20 Junij 1635.

Hendrick Jacobsz hoodies advocaet vanden Raet
van Justitie des Casteels Batt^a: ingesete-
Cornelis de Potter gesubstitueert
procureur van Pieter Jansz schipper
in dienst vande O. Comp^e tegenwoordich
in die qualiteyt bescheyden opt schip
Banda gearriveert in maij lestleden onder
de vlagge vande heer Commandeur Claes
Bruijn van hier nader monsambicq berecht
als volmachtich der voorges. seckere persoons
die haer pretenderende erfgenamen te sijn
vande nagelaten kinderen van za: Grigori
Cornelisz in sijn leven oppercoopman in
dienste vande Generale Nederlantsche
geoctroyeerde Oostindische Comp^e:
ende president vant Collegie van schepenen
deser stede als eij^r. ter eenre ende
Jorgen Abrahamsz Boelsz fiscael van
India als man ende voocht van sijn
wettige getrouwde huysvrouwe
Geertgen Harmensz geweesene weduwe
van gemelte Gregori Cornelisz za: in die
qualiteyt ged^e. ende verweerder ter
andere sijden.

Des daege dienende gemelte eij^r. allegee-
rende dat de constituanten waren van
sommige in Zeelant tot Middelburgh
sommige in Hollant tot Leyden ende
Delft woonende gerechticht sijn tot de
successie ab intestato vanden voorn.
Gregori Cornelisz kints ofte kinderen

naergelaten goederen uyt crachte vant seedene
recht om dat gedachte Gregori Za: van
Vlaminghe erfgenaem in sodanich geboorde is
tonnhe doen ende tot erfkenninge
van Staet ende inventaris vande gansche
boedel soo sulcx geproust is te tijde
van Za: Gregori overlijden ten anderen tot
uytkeeringe van sodanige portie als
volgens gesijde inventaris nader hij
geallegeerde seculo recht des constitu„
„ants sal competeren.

Der ged: heer tegendienende seyt dat de kinderen
van bloeme goederen het der Excellentie insinueert
dat de constituanten sowel de erfgenamen hier
alsiden ingeboorde hijgeboort overleden
hadden goederen ende erve de sodanich
recht alreede verdoolt in vigeur is
die hebben ende dat de ouders hare sucessio„
„nis ab intestato tot haere kinderen —
naergelaten goederen alleen sijn gerechtich
als blijkt bijt placcaet van dato den sesten
den Junij 1625 alhier ter stede —
„bijden heer Generael pieter de carpen„
„tier ende heeren Raden van Indies —
„volgens last vande heeren seventiene
uyt bij sonder haere in vigeur opt stuck
vande succes sie ab intestato gedaen
emanerende vorraet godient sijnde met
schriftelijck advijs van mr. Sluytgom„
bande geubel ende gelegh geadvanceerde da

der heeren Staten ende dat is de gecom-
mitteerde heeren Staten hebbende uyt
Hollant ende Zeelant mitsgaders uyt de
andere geunieerde Provincien uyt
crachte van haer vercregen octrooij bij
dese ordre gelicht hebben
om voor te schrijven ende te statueren
gelijck de h. h. haer generale staten
de exceptien bij haer Ed. placcaet
vanden 16 Junij a° libet opentlijck
verclaert ende te kennen geven
het uytgedruckt recht tbeveelo op de
Decreten de ab intestato binnen dese
Stadt vallende onder alle de ingesetenen
ende burgeren vandien begeerden gevolcht
te hebben ende dat gemelte Gregori
Cornelij haer naer expiratie van sijn eerste
verbant hem als inde de novo verbonden
met consent van sijn hooge overicheijt
mochte vinden begoodlijck te presteren
binnen dese Stadt sijn domicilium
vercoren ende selve dienst sijn middelen
overgecomen d'selve alsinde aengeleijt
erven ende vaste goederen gecocht h-
huijsen gebout eijndelijck is coomen te
overlijden achterlatende twee wette-
lijcke kinderen weesche binnen dese Stadt
geboren beijde naer haer vaders doot
in haer kintheijt gestorven sijn binnen
dese Stadt voorders dat den selven
kinderen erffenisse algeheel sonder
eenige testament ofte dispositie
met goet recht bij de moeder aenbaert

is, ende dat het selve recht over goederen
als die gelevert sijn plaetse mach hebben
naer allo(o)s de ordonnantien placaten ende
Statuten naer voorsz onse hooge overigh-
heijden hebben gelieven te reguleren—
ende naer voorsz de moeder tot rechte
erfgenamen van haere overledene kinderen
verclaert voort over hare goederen recht
ontseggende de eijsch sijnde dieshalve absolverende
den gedaeghde vande instantie ende condemnerende
den eijscher inde costen actum Batta.
present d'h.r President van Diemen
d'h.r vanden Burch [illegible]
vanden Lijn ende [illegible]

Geextraheert uijtte crimineele
Rolle des achtb: Raet van Justitie
des casteels Battavia ende
deselve daermede naer collatie
bevonden t'accorderen actum
Batt.a desen 7 november
1637 bij mij

Gedion Bouwers
Sweers

Extract

Extract, uut het Register vande Resolutien vande Hooghmoghende heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden etc.

Sabbathi den 11en Decemb. 1634.

Ontfangen een missive vanden eersten ende andere Raden vanden Hogen Raet in Hollant Zeelant, ende Westvrieslant geschreven inden Hage, den 25 November lestleden houdende advys opde requeste van Jan Croons woonende tot Middelburch in Zeelant ende bygevoechde extract uut de brieven van Abraham [illegible] den 14 der selver maent, by haere Ho: Mo: toegesonden, by welcke requeste verhaelt wordt, dat Gregorius Cornelis mede geboren ende woonachtich tot Middelburch voorn. inden Jare 1621: uut gevaren synde naer Oostindien opden 15 January 1632: opt jacht [illegible], mede van Middelburch voorsz. uutgevaren, voor [illegible] in Persia deser werelt is overleden, sonder van syne goederen ofte anderssints te hebben gedisponeert, achtergelaten hebbende twee syne kinderen, die hy by [illegible] Harmens syne huysvrouwe in Oostindien hadde geprocreeert, welcke beyde oock jonck, ende vorts daerna tot Batt.a syn overleden, versoeckende mitsdien de suppt. haere Ho: Mo:

ende clarinqhe, hebbe de goederen bijden [illegible]
Gregorius Cornelisz ende syne kinderen
naergelaten, tselve gade[illegible] ende succede
waer op geadviseert synde is in conformite
vant voorn advys goet gevonden, ende
verstaen mits desen, te marqueren dat naer
den tot Batavia in Oostindien geleen
municipale recht voor [illegible] Ao: Mo: authori
teyt opt stuck vande successie en
is ingevoert ende gedresupponeert dat den
regarde vande voorss. pretense Erffenis
by [illegible] voorwaerden [illegible]
welke [illegible] andersints gelinige dispositie ende
is geschiet, alle de goederen van Gregorius
Cornelisz voornt., ende binnen Middelburch
voorss. gebooren, ende aldaer woonachtich sijnde
geweest te syn, ten tyde hy van daer Ao. 162[illegible]
naer Oostindien is vertrocken, te rechte
ab intestato moeten succederen op syne
kinderen, ende voorts op de naeste vrienden
vanden syne syde, verclarende het Schepen-
dom recht ende [illegible] pretentie van [illegible]
[illegible], alsoo hier het goet gaet daer
het vandaen comt ende is de voorss. Suppl.
volgende Nomine uxoris met [illegible]
sorten, tot de voorss. successie der [illegible]
goederen ab intestato gerechticht, want
de voorss. Gregorius Cornelisz, die [illegible] —

reijse buijten syn vaderlant, heeft onder hare
Ho: Mo: consente ende gehoorsaemheyt
beginnende aengenomen hebbt, niet den Jan
[illegible] syn vaderlant ofte originele
burgerschap verlaeten te hebben, geerft
mede syne voorn. twee kinderen, op de-
welcke de vaders erffenisse alreede
gedevolveert was, t'voorschreven recht bij
haer vaders geboorte, t'eenemael be-
houden hebben, lastende den voorn. -
Abraham Wilsingh. Ende alleen aenden
des noot sijnde, hare handen daer van te
trecken ende alle de selve goederen, soo in
Oostindien ofte die herwaerts bevonden mochte
werden, geheelen aenden [illegible], ende
herwaerts over te laten volgen, ende
gemachtichden der voorn. Suppliant nomine
Uxoris ende consorten, onder-
pertinenten staet ende inventaris tot handen
[illegible] Ordonnantie ende voorts der
Stadt in Oostindien, deselve onse last
te doen effectueren ende den voorn.
Wilsingh, ende andere die hare partyen souden
willen molesteren, daertoe houden ende
constringeren. Onderstont accor-
deert met het voorn. register, ende
was onderteeckent Cornelis
Musch. 1634:

Gecollationeert [illegible] -

Dese Copie authentijcq ende [illegible] daermede bevonden te accorderen. desen ixe November 1632. By mij

Gedeon Bouwels
Secrets:

Extract
Dit es het register van [illegible] fo: 180 [illegible]

Extract

Saterdach den xxvij.en Januarij 1635. Presentibus omnibus

Den Req.t exhibeert synen schriftelijcken Eysch

Den Ged.e stelt tot Copie

Pieter Jansz Schipper opt Schip Prins Hendrick als Procuratie hebbende vande Erffgenamen van Gregori Cornelisz Za Req.t

Contra

Abraham Weesingh Ged.e

Fiat Copije

Dit extract is uijt de Civile Rolle des Achtbaren Raets van Justitie des Casteels Batavia ende dese dat mede naer collatie bevonden te accorderen Actum Batavia desen 7e November 1637 Bij mij

Gedeon Bouwens
secret.s

Extract

inne houdende 't eerste termijn van [illegible]
geseruteert by de procureurs [illegible]
Simon Gregory Cornely dyx
contra
Abraham Woesing q.q. nomine
uxoris.

Edele, Erntfeste, Wyse, Voorsienige, discrete Heeren,

Achtervolgende myn schryven aen V Ed. vanden voorleden jare, nopende het stuck vande Justitie, ende d' administratie des selfs, naer de gelegentheyt van dese landen, hadde, meest conform, ende soo veel doenlyck over een comende met de Nederlantsche practyque, een ontwerp van Instructie ofte ordonnantie voor den Rade van Justitie alhier begonnen te concipieren van meeninge, ordre vanden Hr. Gouvr. Genel. raet daer toe hebbende becomen, het selve de procureurs alhier postulerende ter hande te stellen, omme een veyle tyts door lesende practyque, ende experientheyt geven hebbende, wat daer inne verandert by ofte afgedaen moste werden, V Ed. met dese vertreckende vlote het selve [illegible] over te senden, omme V Ed. te dienen tot advis, ende daer op gedisponeert te mogen werden sulcx V Ed. mochten bevinden te behoren. Maer alsoo gemelten Raet van twee der drie procureurs, die alhier geduyrende myn aenwesen gepostuleert hebben, gedestitueert sy geworden, ende den derden van tyt tot tyt mede op syn afscheyt gestaen heeft, ende werckstadt, ben daer inne van myne intentie gefrustreert geworden, ende

Contra
Abrazam Dessing q[uali]t[at]e nomine
uxoris.

Edele, Erntfeste, Wyse, Voorsienige,
discrete Heeren,

Achtervolgende myn schryven aen U Ed.
vanden voorleden jare, roerende het stuck
vande Justitie, ende d'administratie des
selves, naer de gelegentheyt van dese
landen, hadde, meest conform, ende soo
veel doenlyck over een comende met de
Nederlantsche practycque, een ontwerp van
Instructie, ofte ordonnantie voor den Rade
van Justitie alhier begonnen te concipieren
van meeninge, ordre vanden H.r Gouv.r Gene=
rael daer toe hebbende becomen, het
selve de procureurs alhier postulerende
ter hande te stellen, omme een wyle tyts
door levende practycque, ende ervarentheyt
gesien hebbende, wat daer inne verandert by
ofte afgedaen moste werden, U Ed. met
dese vertreckende vlote het selve ~~[illegible]~~
over te senden, omme U Ed. te dienen tot advis,
ende daer op gedisponeert te mogen werden
sulcx U Ed. mochten bevinden te behooren.
Maer alsoo gemelten Radt van twee der
drie procureurs, die alhier gedurende myn
aenwesen gepostuleert hebben, gedestitueert
syn geworden, ende den derden van tyt tot
tyt mede op syn afscheyt gestaen heeft,
ende noch staet, ben daer inne van myne
intentie gefrustreert geworden, ende

oock wegens het ontwerp dagelycx op de
voorvallende saecken, ende lopende practyque
by myn selven passerende, ende de poincten daer inne
vervattet naerder ende naerder in bedenckinge
neemende, hebbe by ervarentheyt bevonden,
dat het geseyde ontwerp, ten aensien vande
voors. dagelyckse veranderinge der
procureurs, als mede van veele der Raeden des
gem. Raets, moetende daer uyt consequentelyck
cleyne experientie, ende onervarentheyt der
selve, zynde tuyden van andere vacatie, noot-
saeckelyck resulteren, al wat te wytlo-
pich, ende te veel begrypende (omme by de
gene, daer weynich van rechtspleginge niet
hebben gemaeckt, licht verstaen te connen
werden) geweest te wesen. Waeromme het
selve gansch op een ander voet gebracht
hebbe, ende meer als op de helft vermin-
dert, ende naer de gelegentheyt alhier
dagelycks inneste sal noch al meer besnoeyt
moeten werden, ende naer eenlyck behouden
(boven het gene dienende is om goede dagelyc-
sche ordre op de rolle te houden) sodanige
poincten als, omme geen nulle proceduyren
te maecken, noodsaeckelyck tot een proces
werden gerequireert. Oordeelende, myns be-
duynckens, weynige facile poincten meerder
proffyt doen, ende beter in observantie gebracht
connen werden, dan wel al te grooten
precisiteyt, ende alles besettende scherpsin-
nicheyt souden connen doen. Doch en sal
alles, duchte, niet veel te bedunden hebben,
ten sy een goet procureur ofte twee uytge-
vonden werde, want sonder de selve niet

wel doenlyck ende eenigen goeden styl
offte treyn van Justitie te onderhouden
voornamentlyck soo wanneer den president
offte die de directie vande rolle heeft /
ende den secretaris, een yder by manque-
ment van goede procureurs oock het weynichste
ste niet gelegen is, sodanigen ervarentheyt
in rechtspleginge niet en is, dat het gene
aen parthyen ontbreeckt uyt haer eygen
opstaende west connen suppleren / het
welck, myns oordeels, soo quaet om doen is
dat selffs de aldergepractiseerste daer toe
niet altyt raedt en weten / veel min dat
yemant uyt de negotie opgenomen, gelyck
alhier geschiet / ende qualyck anders can
syn, daer toe bequaem can wesen.

Verhoope evenwel, met de hulpe Godes /
myn naerstichheyt te doen / ende op alles
nauwe opmerckinge nemende, voorts
myn begonnen ontwerp nae de gelegentheyt
alhier sodanich te voegen, dat het selve ten
minsten eenigen voordeel doen / ende vast-
tichheyt geven sal: gelyck U Ed. met
de naeste schepen / soo het God gelieft /
het selve becomende, daer aff sullen
connen oordeelen.

By de provisionele Instructie, off te memorie
by d'Heeren U Ed Gecommitteerdens, ende de
Camer van Amsterdam my mede gegeven
sy oock gelast U Ed jaerlyckx wegen
de politie, en wat inde selve gecorrigeert
offte geampliceert dient te adviseren /
van het welcke, myn debvoir en naersticheyt,
nae vermogen, daer toe aenwendende,—

wat verkoopt hadde V Ed. niet in gebreecke
te blyven / doch bekenne gaerne voornaementlyck
weynich kennisse daer van becomen te hebben
voor den Raet van Justitie alhier is gansch
weynich te doen / dat in een halve dach wer
wercke doorgaens de rolle super gehouden
sonde connen werden / sulcx dat, niet anders
als inde selve gebruijckt werdende, seer
lanckxaem, offe nimmer tot grondige ken=
nisse van saecken sal comen. Ende is seker
dat buyten den Raet van India, in welcke
alles verhandelt wert, in kennisse van politie
alhier weynich offe geen voordeel te doen
is. Hadde daeromme wel gaerne van
V Ed. gouvr generael versocht, omme tot
den selven, tzy dan simpelyck onder den tytel van
pensionaris, offe sodanich anders als syn Ed.
mochte goet vinden, geadmitteert te werden
doch bedenckende het selve by syne Ed. voor
ambitie, ende geen yver tot dienst te van
V Ed Staet alhier gereputeert hadde mogen
werden, hy daer mede gesuperseedeert.
Hebbe eendelyck syne gen Ed. voor desen
te kennen gegeven hoe dat, gelyck geseyt,
voor den voorsz Raede van Justitie seer
weynich te doen is, dat sulcx boven de besoingen
inde selve vallende, wel eenigen anderen
charge sonde connen waer nemen, versoeckende syne
Ed. my wyders naer myn gelegentheyt, ge
liefde te employeren: wat syne Ed.
daer inne doen sal, staet te verwachten.
Hebbe voorleeden Jaers V Ed. geschreven
rakende de successie ab intestato dat op
de selve nootsaeckelyckheyt by V Ed. mitten

~~[illegible]~~ dient ordre gestelt, tot voorcominge van
geschillen daer int anders ongetoebystelt d'een
off d'ander tyt staende te resulteren /
Op het ubbeeck verkope by U Ed. sal syn
gelet, als een saecke de ubbecke niet ubel
int stel lyden can.

Eyndigende bidde den Alderhoochsten U Ed.
ende U Ed. Indischen staet in syne protectie
gelieve te nemen.

In Batavia den 8 decemb. Ao. 1637.

Edele, Erntfeste, wyse, voorsienige,
discrete heeren

U Ed. onderdanigen

Joan Maetsuncker

Ed.e Erntfeste Manhafte wyse
voorsienige ende seer discrete H.ren

Mijn Heeren, Mijne laetste is geweest met de vloot
vanden Heer Gouverneur Houtmans, waer mijt u Ed.e
als mijt de medegesonden Journaelen, als resolutien, onse
geluckige overcompste met de gantsche vloot (als 't ge=
"vallende gedurende de voyagie te ontwijt, die voorcomende
niet groot [illegible] staen, waer toe ons gedragen, 't sedert
bij ick in Comp.e vand' Heer Gouverneur Generael
naerde quartieren van Amboijna gestreckt, om aldaer
bij Zijne Ed.e op de voorgenomen tocht, of 't gedaen van
noode souden mogen wesen, gebruijckt te worden,
Sulcx dat wij met de gantsche vloot sterck seventien
Schepen ende Jachten, van alles, soo van Soldaten, boots
volcq, als allerhande Ammunitie van Oorloge, tot ons
voorgenomen Expeditie wel [illegible], op ult.o decemb.r
des jaers 1636: in Godes name van Batavias Reede
Zijn t'seije gegaen, welcken volgende wij den 19.en
Januarij 1637 successive met de gantsche vloot
ontrent den avondt op Luccellos Reede aengecomen
Zijn, vindende des vijandts forten ende sterckten (soo
met nieuwe fortificatie, als geschut seer gesterckt,
soodat om verder gewichtige redenen (als u Ed.e bijde
overgesonden resolutien, t'sulcx gelieven te sien, [illegible]
vergaderinge van Raeden van Indien, ten meesten
dienste vande Comp.a: als tot [illegible]
vande Gouverneur Generaels persoon,
welckers presentie in dees periculeusen en
[illegible] Stadt, inder selver quartieren grootelijcx
vereijscht wierde) goet gevonden is, Zijne Ed.e sich
aen boorde soude onthouden, [illegible] mij in Zijne
Ed.e plaetse, als Luijtenant generael, ende het
hooft over 't gantsche leger de saecke goet te
[illegible], in voegen dat wij des anderen daechs smor=
gens, met onse macht, bestaende in 1525 wel=
"bare Mannen, [illegible] in 18 Comp.en [illegible] (naer
dat ons Schip [illegible], door den predicant Levius

en

ons Christens gebodts, ende des Heeren raedm, om den
Goede ende gewenste Victorie aengeboden hadden)
gegeve vroeghe in alle diligentie geland zijn, ende onse
Compen in Ordre gebracht zijnde, met een geresolveerde
Couragie, den Berch op gemarcheert, ende boven gecomen
zijnde, haere Sterckten (naerdat onse eerwe geraecht
waren) soodanich stormender handt aengetast en
ingenomen, dat in minder dan twee uijren tijdts
(naest Godt) deselve trijumpherende hebben gemeestert,
wij cregen den Vijandt uijt haere Vastigheden op de vlucht,
die door ons soo couragieus op de hielen werden gevolcht,
dat zij alle hoop verloren hebbende, geenen tijt hebbende
ontharen adsem te scheppen, laet staen ontogen ons
te determineren, sulx ontrent des. sommige int bosch
andere vande Steijlten springende, met de vlucht
ontcomen zijn, daer wij niet aenvallen furieuselijck
gevochten, oock wel gedefendeert, soodat des achter„
„middachts, naer dat alle haer geschut, Ballen, Valcons,
haeckx, ende allerhande Ammonitie van Oorloge
aende schepen hadde laten bringen, met ontrent
40. swaere gequeste ende 11 doden afgecomen
zijn, latende wier Compen tot bewaringe vande
veroverde Forten blijven, hoe veel vande haere gebleven
zijn, hebben niet connen vernemen, alsoo die natie seer
Eergierich, ende gauw zijn, om haere gequetsten ende
dooden wech te crijgen, hebben niet meer als twee
Orangcaijs, d'eene genaemt Kimelaha Koubij en
d'ander Bessij (die bij d'onse bekende waren) inde
ene te Vastigheijdt doot gevonden, wij hebben voorts
met branden, schieten der Naegelboomen (daer ontrent
gelegen) als destrueren van menichte van groot
en cleijn vaertuijch, tot den 9den doorgebracht,
soodat alles aldaer met een sonderlinge authoriteijt
en reputatie (Godt lof) tot groot genoegen
ende contentement vanden Gouverneur Generael,
in spijt onser Vijanden is afgeloopen. —
Soo dat wij ord: des avondts met de vloot naer Amboijno
zijn vertrocken, daer den 10den des morgens voor
t'Casteel

t'Casteel weder aengecomen, ende met grooter eere
ontfangen zijn, van waer wij naer dagelijcx rade
raetpleegens ende Ditsiarens, met desen Eerwaerdiges
Bondtbroeckers gehouden hebbende, den 7en
d°: met onse macht naer Oma ende Vliatter zijn
getrocken, alwaer den 5en Maerdt des smorgens
met den dach, op breeden wateren, dicht onder t'landt
te ancker quamen, van waer dadelijck gelandt
& in goede ordre naer de dorpen Cabouw & Calolo.
met de gantsche macht gemarcheerde zijn, vindende
haere advenues ende bij wegen seer dicht [illegible], ende
haere schuijle plaetsen bij menschelijcke ordere onwinbaer,
deselve creegen wij nochtans met weijnich resistentie tegens
de Middach, met ca 5. gequetsten ingecregen,
van waer wij (naer onse macht wederomme in ordere
gebracht hebbende) naer de dorpen Calolo getrocken
zijnde wederomme all de voorgaende ingenomen,
& afgebrandt hebben, nemende dien nacht, met de gantsche
armeije, onse legerplaets ende logiement in Cabauw, van
waer des anderen daeghs optrocken naer Statouwa,
leggende op eenen hoogen steijlen berch, zijnde een
bondtgenoot van alle boschwichten, alwaer alle de
gevluchte t'saemen waeren gerot, om alsoo met een
gecombineerde macht, ons het hooft te bieden,
daer wij vrij wat resistentie vonden, soodat in corten
tijt 14 dooden, ende 60. swaere gequetsten bequamen,
sonder noch eenige apparentie van Victorie voor
ons te sien, te meer eens soo swaeren regen ons
overvile, dat genootsaeckt waeren af te trecken,
wij marcheerden wederomme in goede ordre naer
onse voorgenoemde plaetse Cabauw, alwaer de dooden
begraven, ende de gequetsten, aen des heer Gouverneurs
boordt sonden.

Des smorgens volgende 28en d°: vielen aen 't schillen der Sagoe
boomen, daer wij soolange mede continueerden totdat
over 6000 d° geschilt, ende niet minder 500 Clappus
Sagouer als alderhande fruijt boomen onvruchtbaer
gemaeckt hadden, waer door desse onbedachte bont
broeckers (sijnde geen beter ende naerder uijtcompste

als ghe

als gevoert Ed. in de schepen te leggen) zijn afgecomen,
biddende om slegt remissie van haere begaene fauten,
gelijcke mede die van Noussalauw, ija, Manu, ende
alle de reste van dit boose gebroedtsel gedaen hebben,
bringende veele swaere excusen tot haerder verschooningh
die bij ons alle uijt politycque consideratien met
ooghluijckinge zijn aengenomen, soodat wij eyndelijcke
den 2en April uijt dese quartieren wedercommende
naer Lucelle (om ons aldaer geleyde guarnisoen,
als de reste vande voorde forten te rasseren) zijn
vertrocken, 'twelcq den 13en do. smorgens aengelanght
zijn, weder naer Lucille stevende, ende alles gedestrueert
& verbrandt hebbende, zijn den 23en do. naer Hittoe
overgestoocken, daer wij den 25en daeraenvolgende
op 18 vadem ten ancker quamen, van waer naer
'tgeene aldaer te verrichten stondt gereedtgestelt
hadden, den 4en Maij naer Hatove zijn gevaren,
daer den 5en do. gesamentel[ijck] gescheijden, tegen welcken
tijt den landtdach door d'heer Generael ende
Raaden godtgevonden was te beschrijven, wat in der
selver vergaderingh ende landtdach verhandelt, gecon
tracteert, ende voorder gepasseert is, zal u Ed.
uijt de generale brieven als sulcke ende voordere
beschrijvinge daer van gehouden, dimentieren connen
verstaen, waeraen ons, (om verbaels redites t'evitieren)
zullen gedraegen, dit volckxken wordt hier nu over all
verslagens, maer Godt kendt de harten./.

Den 4en Junij zijn wedercommende van Amboyna vertrocken,
om naer Batavia te navigeren, comende den 13en do.
voor Bouton ten ancker, alwaer mede voornoemde quaet
hat beroijcq geen gedaen, als de constitutie van ons
gebroocken ende soodanige macht geen commen lijden,
waer naer den 18en do. naer Macassar (om ons met den
selven Coninck, soodoende was, te bevredigen) zijn
vertrocken, daer wij den 22en successive wede zijn aen-
gecomen, alwaer (naer dat icke op 't schrijvq des Coninck
& godt vinden vand'heer Generael naer wijt &

schrijde

scheijde maeck aen lande bij Zijne Maj:t met
en matigeheijde wat scheens, den vrede tusschen
hem ende ons besloten, ende geaccordeert is, ende
dat op alsulcke conditien ende Articulen, als bij Zijne
Maj:ts tot dien eijnde ingestelt ende bij ons wat
besnoeijt ende geremedieert zijn, deselve in't
Generael brieve geinsereert, UEd:le hooghgedachten
ziet gelieven te booges, hij geeft hem vrij Eijt &c
opt stucke vande Justitie, om bij voorvallende occasie
of dite Misbruijcke over s'Comp:s Onderdanen, sonder
ijmandt te kennen, recht ende Justitie te administreren
daer bij (naer dat ick theere met d'heer Generael
aen Zijn Ed:e hoorde hadde gecommuniceert, tot
beijders contentement onder limitatien in gemelte
contract geinsereert, zijn geaccordeert. Soo dat
naer gemelte Articulen bij Zijne Maj:t ende mij
waeren geteeckent, ende met eenige Eerschoten
zoo van Zijne forten als van onse Schepen, tot teecken
van vredeswaeren gedaen, met een groot convoij
van eenes drijeduijsent ontelbaere gewapende menschen
soo te voet als te paerde, seer Magnificqelijcke
op haer manniere, naer ons afscheijdt genomen hebben
wederomme naer des H:r Generaels hooft, om Zijn
Ed:e ons wedervaeren te rapporteeren, ben geraeckt, in
voegen dat wij den 7:en desmorgens met d'landt
windt vandaer naer Batt:a zijn scheijt, daer den
8:en ende 9 dito successive, H:r wederom alle wel zijn
aengecomen./

D'heer H:r Generale heeft geordonneert (omt goede
met die van Lisdij Eram ende Camello noch vaster
te besoecken, sulx met mijn tot Zijn besluijt, wederomme
in Januarij toecomende, met een sienelijcke macht
naer de Amboijnse quartieren te transporteeren,
soodat dagelijx doende zijn, om ons van alle Oorloghs
preparatien ende gereetschappen tot d:e Exploict van
node te voorsien, op dat alles met een sonderlinge
aensienelijckheijdt ende reputatie, 't zij door dreijgementen

macht

macht van vianden ofte andersints, in vorigen
flourissanten staet mach worden gebracht, daer aen met
Godes hulpe niet en is te twijffelen, 't hoope wij
gebeden, dat 'tgeene hier inne noch te wenschen staet
mach strecken tot Zijnder Eere, welstandt vande
Comp.a ende ons lieve Vaderlandt, als oocke dergeene
die int particulier beijde van herten soecken ende
trouwelijcke meenen. ——

Met de vloodt vande heer Putmans geeve ick U Ed.e bericht
dat de 1449 R.a van 8en die U Ed.e in Vergaderinge
van Seventhiene mij goet 't geliefden toe te wijsen,
wegens de saecke van Bruston, alhier op Batavia
door U Ed. Ordre mochte ontfangen, waer bij wij
als noch (soo 't seer wel geschiet is) persisteren, te
meer beijde mijn dochters getrouwt zijn, die 't selve
tot nieuw huijshouden van noode hebben, dergelijcken
soecke gaende te remedeeren. U Ed. ons hier inne de
heijlsame handt gelieve te bieden, waer voor wij
bij alle mogelijcke middelen, schuldige danckbaerheijt
zullen betoonen, met soo goede genegentheijt
als ick naer mijne hertelijcke gebiedenisse
aen U Ed. Godt Almachtich bidden. ——

Edele Erntfeste Manhafte seer wijse voor-
sienige seer discrete heeren U Ed. te vergunnen
toecoomende genoegh van alle U Ed. gewenschte
Rijcke desseijns. /

Datum Int Casteel Batt.a desen 9.en decemb. 163[illegible]

U.E. Dienstwillige dienaer

Ant. Caen

M ... v. Edr: Heeren Burgemeesteren
der Vergaderinge was [illegible]
tot

Amsterdam

Edele Erentfeste Achtbare wyse en wel voorsienige Heeren myn Heeren de majoors vande vereenichde geoctroyeerde Oostindia

Mijn Heeren wij hebben uwe Edele int laetsten van Septemb: Anno 1636: per het Schip Swol geadverteert hoe dat wij met de vloot van diffentie nade Cust van India waeren geseijlt ende de straet Malacca wel gepasseert zonder eenige drochte te vernemen of grondt te werpen tot op hoochte van: 9: graden 45: minuten noorder breete wij hebben int passeren van dese voorst: straet het Eijlandt Qualpenij vernoomd en het selve aen backboort laeten leggen, voorts onse cours genoomen nae Cochin alwaer met de heele vloot op den 21: Octob: ten ancker zijn gecoomen op 7: vaem waeters hier hebben wij geen groodte noch cleijne scheeps van onse vijandt vernomen, maer wel goede advijse voor ons dat was, zoo op dato noch geen Portugaelse kracht op de cust waeren verschenen, mede dat 8: Galleoen in Bombaijn hadde overwintert, het welcke ons seer dede haesten om voor Goa te coomen op hoope onsen moedigen vijandt den Portugijs den wech van Goa: af te snijden en soo slage te leveren, mede hebben wij in passant aen Montelijn 285: leggers vers water ingenoomen voor onse vloot en 32: koebeesten met andere verversings zoo dat wij u Edele sullen verclaeren van alles wat op de tocht van Goa is gepasseert, doch wij vertrouwen vastelijk dat eenige moedige schelmen hier noch in uwe Edele dienst sijn, het tegen haer borst sal stooten welcke naemen wij uwe Edele met dese sullen bekent maecken, vorder mijn Edele Heeren zijn wij met de heele vloot van diffentie op den 9: Novemb: 1636: inde baij voor Goa ten ancker

Anckert gecomen diep 10: vaem hier saegen wij onder
de Casteels vande Aguade ten ancker leggen 6: gallioens
met een karaeck en twee Patasios met menighte van
fregats, mede 4: a 500 Engelse schepen en Jachten, onse
vloot bestondt in 7: schepen te weeten Utrecht,
s'Gravenhage, Egmondt, Vlissingen der Veere, 't Cap:
't Hoff van Hollandt, Cleyn Hollandia, voorts:
en Cleyn Rotterdam, wij zijn met onse vloot op 7: vaem
water geseijlt pas buyten schoots vand' vijandts
Casteels, hier hebben wij onse voorsz: schepen een
cleyn musquet schoot vanden anderen gesett dat
halve maens gewijse soodat dese voorsz: baij Goa
het uyt en in zeijlen van schepen genoch was be-
slooten, off ten waer onsen moedigen vijandt de lust
hadde om ons slagh te leveren waerdoor wij dan ge-
noodsaeckt soude wesen wat van haere forten in
zee te wijcken om soo te beneemen de hulp en voordeel
die onsen vijandt soude trecken vande menighte haerd:
fregats en fuysten dat met stilte, mede conde een wel
of weeten dat onsen vijandt niet soude slaepen om
ons hier in dese contreije het water haelen ende ver-
versingh voor onse vloot te becoomen ten alderhooghste
zal soecke te beletten in sonderh: als de vijseroon
onsen zijn begindt te mercken dat wij van meninge
zijn om dese hele somer hier te onthouden het welcke
onse Instructie was mede brengende, waer over wij
goet hebben gevonden het schip Egmondt en cleyn
Hollandia, bij de wal langes onde noort vande baij
Goa en water plaets op te soecken, soo ist dat
het voorsz: schip en Jacht een dorp hebben gevonde
alwaer heel schoon water bij de strant te becoomen
was mede goede Verversingh soo schaepen bocken hoen-
deren beesten menighte van landt vrughten dit voorsz:
pleckie is genaemt Wijngorla onde staet onder zijn
Majesteyt van Visiapoer, soodat onsen vijandt
hier niet heeft te seggen offe ons het water haelen
kan verbieden gemerckt d'inwoonders ons gunstich
waeren, mede connen wij van voorsz Wijngorla

voor

door Spioens binnen Goa onsen vijandts gelegentheijt:
coomen te weeten doordien maer 6: mijl daer van daen
is, dese voorsz: verwers plaets heeft ons seer dienstelijck
geweest om ons volcq fris ende gesondt te onderhouden
om met voorvallende saecke onsen moedigen vijandt
den Portugies het hooft te bieden de welcke haer liets
vlijden om ons uijt de Baij Goa te slaen al soud het
India Costen, ondertussen bleven wij nacht en dagh
wel staegh vaerdich, want den vijandt met zijn Stenge
om hooch lagh mede de rees in kruijs ende zeijlen aenge-
slagen soo dat wij hem alle uijren verwachtende ge-
wercket maer was buijten schoots vanden anderen en
lagen, doch den vijandt onder de beschermminge van
haer forten, het welck boven is aengeroert

Vorder mijn Edele is het seecker dat dese voorsz:
kraeck op den 20: Octob: commende van Portugael
hier inde Baij Goa is geariveert, soodat wij met onse
vloot 20: dagen daer nae eerst voor Goa sijn aenge-
landt met leetwesen, want sulcken vetten haeije
gelijck de voorsz: kraeck was soude uwe Edele niet
qualijck gecoomen hebben mede de swaere lasten van
onse vloot seer soude hebben verlicht doch het laet aen-
doen van onse vloot voor Goa: is gecoomen dat wij soo
laet van Batavia t'seijl waeren gegaen, door mancqu
van schepen touwen en zeijlen mede volcq, maer soo
rasch als de vloot vande heer Caen hier voor Batavia was
geariveert, soo heeft de heer Generael van diemen
met d'E: Raeden van Indien alle naersticheijt aenge-
went om de vloot van diffentie af te vaerdigen soodat
nacht noch dagh niet worden aengesien, voor dat onse
vloot van diffentie van alles claer en zeijlree was, het
welcke is geweest den 26: Aug.o 1636: ende voort t'seijl
gegaen, doch wij soude geen s'waericheijt maecken om
met een vloot van diffentie ontrent primo Octob: of
ten langsten den 6: der zelver maent voor Goa te
aenlanden, want onsen vijandt den Portugies het

heefde

Selfde niet en onthiet de voorsz: Cust zoo broch aen te doen
met haere swacke schepen, waer tegen een ijgelijck
die de zeevaert verstaet met waere woorden mach seggen
dat onse schepen beter ter handt zijn dan de haere, waer
door wij beschijnen met vrucht op cust van Goa wesende
, het secours van Portugael in groot perijckel zoude
coomen te vallen het zij door de vloot van differentie
hier achter haer of haere te doen stranden, want de
Portugijs maer 3: mijle bij noorden de Baij Goa
aende strandt heeft te gebieden, want zijne Magistraet
van visiatoere heeft voorsaldaer te gebieden, zoo dat wij
ons laeten voorstaen dat den Portugijs zijn goederen
zoude moeten missen, waer door zijn handel op de
Cust van Indiae zoude vervallen het zelfde zoude strecken
tot groot voordeel van uwe Edele handel aldaer, voorder
Mijn Edele Heeren is hier op den 16: der maendt decemb
1636: een Moors schip vertoont commende van Coetsien
het welcke de Baij Goa in wilde maer wij hebben
het zelve aengehaelt en daer in bevonden 10: naturele
Portugiesen met 17: Mistiesen mede voor de Coninck
van Spangien etcq:, 560: groote kanis

81: swalpen
5: groote spiere
11: Steenen tot Betinges
87: Kibben
2: wangen tot masten

Ende alsoo wij het voorsz: hout zeer van noode hadde hebben
in onse vloot verdeelt ende den Moor weder naer
Coetsien gestiert om aldaer de tijdinge te brengen hoe
hij zeer vriendelijck van ons was bejegent, doch wij
hebben mede de voorsz: Portugiesen en mistiesen huijs
vestinge in onse schepen vergunt om tegen [illegible]
ders vlott te werden doch den vijsceroij is daer toe
niet te brengen, wat schoone presentatie wij hebben
voorgeslaegen tot de verlossing der gevangens

Den 17 decemb: smorgens 3: glasen voor dage hebben
wij het schip Egmondt en Voorburch van hier

de Baij

Goa nae Dabul gestiert om dat Johan van t'wist aldaer
in ambassado zijn weghnaert hoff van visiapour zoude
nemen, ende zijn Magisteijt aendienen hoe wij nu de
Baij Goa hadde beseth te water ende dat onsen heer
Generael van meninge was zoo noch eenige Jaeren
te continueeren dat inde soomer, mede hebben wij onse
ambassadeur van t'wist brieven behandicht uijt de
naem van onsen Heer Generael, om zijn Magisteijt
te behandigen tot meerder smaerck zijn volcq te landt
want Goa te doen besluijten zoodat ter lange voorss
Goa in groote benauth: zoude coomen te vallen
gemerckt de vivers te lande en te water af gesneden
conde worden, ende dat voorsz: Goa daer door in corte
tijt zoude coomen te vallen in handen van zijne Ma-
gisteijt. hier op heeft den Coninck van visiapour raadt
gehouden ende uijtspraeck gedaen, aels volcht, van
dit Jaer is het te laet om mijn volcq te Paerde en
te voet bij den anderen te crijgen om Goa te lande
te besluijten, maer zoo de Nederlantse vloot toecom-
ende Jaer hier weder verschijnt en mijn bij tijts de
weet daer van wort gedaen, zoo sal ick mijn volck
gereet houden om Goa te landt te sluijten, mede heeft
den Coninck schriftel: belast aen alle zijn zeehaven
ons in vriendtschap aentenemen zoo dat ons daer
brieven van zijn behandicht om verseeckert te weesen
, mede heeft zijne Coninckelijcke Magisteijt, een
brief aen onsen heer Generael gestiert waer in hij
aen toont zijn meninge tegen den hooghmoedigen
Portugies onsen vijandt

Vorder mijn Edele heeren zullen wij nu aenroeren
wat den vijandt onderhant heeft genoomen, eerstes
hebben wij gesien dat de Spaense Armade leggende
onder haer forten, op den 20: January: 1637: zeer
triomfeerde zoo met vlagge top standers Coode schar-
leede mede een groote gewaert met sloepen, het
welcke ons dede vermoeden of de vijseroij in haer
vloot mochte weesen

Noch hier op ist dat daer aen gewoecht wesende den 21:
wart den vijandt smorgens een uijr voor dage een groot
rumoer maeckten zoo in haere Gallioenen als aen
landt, ondertussen heeft onsen schout bij nacht het
welcke was het Hoff van hollandt zijn gedaen dat hij
onraedt vernam, waer over zeer gauw worden uijt gesigt
ende bewonden. dat den vijandt met zijn macht vant
hooge landt, offe de Castrees Aguade nae ons toe quame
, waer over wij eenen Generael seijn dede om dat onse
vloot haer anckers zoude ligten om zoo met cleijn
zeijl wat vande wal te wijcken, ondertussen begont
te dagen, waer over den vijandt hem liet hooren door
zijn kanons zoo dat hij meer dan 100: schooten op onse
vloot heeft gedaen eer wij hem wilde antwoorden, zoo
dat eijndelijck de son een uijr hooch was doen wij den vijant
aengreepen, de welcke sterck was 6: gallioenen met
10: fregadts ende drie vaertuijgen geprepareert tot
branders met menighte van andere vaertuijgen hier van
hebben wij 2: Gallioenen in corte tijt zoo beschadight
dat den eenen stengeloos ende mede zoo door boort met
Canon dat hem weer of weijnich weer dede, ende socht
met faveur vande fregats uijt de voeten van ons te
geraecken den anderen was zoo vant hoff van hollandt
getroffen dat al 8: a 9: voeten waeters int ruijm hadde
doen hij bij de Castrees Aguade was gebrocht onder=
tussen was den spaense admirael met noch een gallion
te loevaert van ons de welcke vant hoff van hollandt
en derwaerts niet conde beschadight worden door dien wij
niet wercht haer inde wech waeren, hier over hebbe
wij en gangetgeh gemeent ende het hoff van hollandt
toegeroepen niet te wenden, van geenicke ende der=
vaere, hier door is den spaensen admirael geabuseert
gemaeckt, want zoo ras wij niet wercht wenden heeft
hij mede gewent zoo dat t'hoff en der vaere de
handen nu vrij hadde om den spaensen Admirael met
noch een ander Gallioen wel te treffen, het welcke
nae wens vant Hof van hollandt is geschiet, hier door
most den spaensen Admirael tegen ons aen dat

Zoo nae

Soo nae dat een Jongen met een slaen daer in l'onde werpen
ende ons geschut wel geweert staende, soo heeft Utrecht
van hem beginne te bijten met halve cartouwen doch
daer op is gevolcht beyde laegen, mede heeft den vijandt
niet stil gestaen want hadden 54: metaele stucken
te boort, voort heeft hem weder gevolcht, doch door
linjuen van wint is s'Gravenhage den voorsz Admi-
rael mede genaedert ende hem wel getreft maer hier
compt juyst een ongeluckige schoot dat den vroomen
helt Benjamijn vander Burch oppercoopman wesende
op voorsz: schip s'Gravenhage is geschooten, en om
laegh gebrocht wesende is den schipper genaemt
Jacob Jacobsz uut s'Gravenhage vanden vijandt
wech geloopen dat t'zeewart in, meer dan een mijle
soo dat hij daer naer den vijandt niet meer heeft getreft
Hij seyt selver dat het ruijm was geloopen door den
vroomen helt vander Burch was geschooten voor-
waer een schoone vreuijns tot de haere

Wijders mijn Edele heere heeft het treffen noch sijn
zijn voortganck gehadt door dien het heel slecht
water was, maer den vijandt heeft de loef van ons
gehadt dat met de landt wint, doch tegenden middach
wordent heel stil soo dat met den vijandt laegen op dreven
ende verwachtende de zeewindt, waerover wij ons
volcq wat dede rusten om met de swaechende zee-
wint onsen moedigen vijandt naer begeeren aente
grijpen, dijndelijck hebben ondertussen malcanderen
met een schoot vereert, de zeewindt commende hebben
wij alle de seijlen doen bij maecken tot bramseijls
toe, om soo onsen vijandt op het lijf te vallen, doch
de vijseroon met zijn Adel op het geberchte staende
vande aguade ende sagh onse meninge heeft een schoot
laeten doen van het fort aguade tot teijcken of
advertentie dat zijne gallioens soude retireren onder
haere casteels het welcke sij op staende voet hebben
gedaen, maer wij hebben de zelve soo niet willen laeten
gaen soo dat wij haeren Admirael met vijse Admirael
noch

noch hebben achtergelaet welcke dese Amirael wij het
karkie noch niet aen Masten, want van te booren niet
of weijnich hadde gehadt, door houten vant schip vlissin
,den spaenschen admirael heeft ons int Jongste zeer be=
schadicht want hij schoot onse voor stenge of, met het
Ezels hooft vande focke mast mede een valsche schoot
door onse boegspriet die wel 5: voet lanck was onse focke
mast was zoo gheraeckt dat ouer boort wilde, wij zijn
met onse vloot noch Ras buijten schoots van haer
forten ten ancker gecoomen op 7: vaem waters onder
welcke forten onsen vijandt haer salveerde, soude
sonder faelicant anders meer voorde sock gelooph hebbe
in dit treffen heeft het Hoff van hollandt ons zeer
bij gestaen ende den vijandt zeer beschadicht waer ouer
wij onsen schout bij nacht genaemt Jan Bouwensz
van delff voor een wacker soldaet houden ende metter
daet heeft betoont, het schip deuriere daer Jacob haen
van vlissinge schipper op was heeft hem wel gecoom=
porteert, maer t'zeepaert daer venen Reijner Wijbrantsz
poot schipper op was heeft gedaen als meedige
schellemen van gelijcke mede Jan Jansz Kree schipper
van Egmondt, want zij hebben de Couragie niet ge=
hadt om de vijandt onder de oogen te coomen mede
niet durven aen grijpen de Galliones die wij zoo
hadden beschadicht die geen of weijnich weer meer
coude doen, offte ten minsten zoo veel hadde gedaen
dat de fregadts van boort hadde gehouden doch de
vrees was niet haer zoo groot dat niet nae den
vijandt dorsten om sien, mede het schip vlissing
venen schipper huijbert huijbertsz van Middelb: op
was heeft het gemaeckt dat het schande is om te
verhaelen, van gelijcke mede Jacob Jacobsz gelijck
bouen is verhaelt, zoo dat uwe Ed:e wel can af=
meeten wat voor soldaeten wij hier op onse vloot
hebben gehadt ende gestaedich den vijandt onder de
oogen moet blijuen leggen, welcke vijandt in dit
treffen hebben gehadt 3: fregadts met volc doodt

Ende

Ende inde 70: die de armen ende beenen af waeren
, behalven die een stuck uyt de bil en armen en het
lijf en met splinters gequest waeren, wij hebben in
waerh: niet meer dan 8: dooden gehadt met 15: gequest
, voort hebben wij op staende voet onse beschadde weer
gerepareert, waer toe het voorgenoemde hout vanden
Coninck ons uytermaeten wel te pas is gecomen
voor onse vloot

Vorder mijn Edele heeren hoorden wij op den 27: der
selver maent weder een groot rumoer onder de aguada
dat een half uyr voor dage, maer wij bevonden met de
vloot voor ancker leggen ende bevonden te wesen de 5:
versr: Engelsche schepen als Jachten die uyt wil=
de, en by ons quamen, en verclaerden dat zij van
Engelandt recht toe tot Goa waeren aengelandt
zonder Portugael noch Spaense cust aengedaen te hebben
, mede hadde zij een missive van haere Majesteyt,
welcke opschrift was luydende aenden Nederlantse
Commandeur, zoo dat wij de zelve aen onse heer
Generael hebben gestiert, zij verclaerden mede dat
de Portugiesen alles claer maeckten om weder
uyt te comen, mede dat se met de kraeck doende
waeren om 60: stucken daer op te leggen, ende alles
by den anderen schraepten wat zij conde

Vorder zeyde sy dat nu nae Atsjien wilde ende voort
nae Mallacca en zoo voort nae Maccou, Item waer
dat zijn Comps: 6: sterck zijn genoect maer dat onder
weghen van haer is geraeckt het welcke noch niet
ten voorschijn is gecomen, haeren Admirael
was Meester Weddel, de welcke met hulp vande
Persiaen Ormus de Portugiesen afnam, mede heeft
voorsr: Weddel nu den vijceroy niet besprooken
, zoo sij zeggen

Wij zijn met goede vindtschap vanden anderen gescheijden
, ende dus voors wijse geseijt dat zij lieden nu alle de
gelegenh: der Portugiesen zoude op zien om met

onse

onse hulp de reene metter tijt daer uijt te slaen
,want Engelandt, en Neerlandt moeten vrienden
blijven, vorder mijn Edele heere wij wel merckende
ande reparatie die den vijandt maeckte dat weder
in sin hadde om ons te coomen besoecken, waer over
wij de ouerigh: van onse vloot tot diverse hebben aen-
gesprooken om alles wel slagh vaerdigh te houden,
,mede tot goede manhafftigh: om soo met goede Eere
,onsen moedigen vijandt het hooft te bieden en haer
niet te wijcken——

Eijndelijck zijn wij op den 11: Februarij smorgens voor
het lanieren vanden dage, met onse vloot t'zeijl ge-
gaen, dat zeewaert in om onse touwen te besien of
waeren beschadicht, mede uijt te sien om een goede
prijs, doch dage wordende waeren wij een groot half
uijr vande Casteels Aguado, ende vernamen dat
den vijandt uijt quam, waer over wij met onse
vloot de zeijlen in naemen om den vijandt te wacht
maer door stilte zijn zij eerst nae middagh omtrent
4: uijren bij ons gecoomen ende een groote half
Carton schoot van ons te loefwaert zijn blijven legge
zonder nader te coomen, ende zij met haer snel ge-
schut en goet kruijt verde over onse vloot en doorde
scheepen schooten, waer tegen ons beste half Car-
ton hier niet conde toe lange, mede met de beste
boegh van zeijlen haer niet conde naderen zoodat
met Passientie wij den avondt mosten verwachten
,om op hoope van eenen anderen wint te krijgen
,ondertussen hadde den vijandt wel 200: schooten
op onse vloot gedaen sonder groote schaede, dat noij
daer van hadde, ende doncker wesende staeckten wij
een vijer achter op en met cracht van zeijlen teg
waerken bij noort west over t'zeewaert in dat 6:
glasen, doen weder nade wal, alwaer wij op en
aen lieden tot den dage, om te sien wat wij hadden
gewonnen aen loef over onsen vijandt, het was
niet weijnich onder ons volck ziet wel uijt

nae

Portugiesen, ondertusschen begonden dagh door te breken,
ende wij bevonden ons met de heele vloot een cleyn
mijlken boven windt en stroom van onsen vijandt
den Portugies, en daer boven wel 3: mijl beneden
haere forten, zoodat wij nu niet te verwachten en
hadde dan de forse van haere scheepen, den vijandts
macht bestondt in 6: galjoens met een kraeck en
40: groote fregatten van oorloch, ende die wordende
dede wij ons best om den vijandt in lije te houden ende
stierde wij den schipper vant jacht Voorburch aen
onse respective scheepen om de overwicht: aldaer uijt
onse naem aen te seggen dat wij Godt lof nu den
vijandt inde lije hadde ende de zeeu met het aen
coomen vande zeewindt op zijn heetste wilde aen
grijpen ende zoo voor het vaderlandt met haer eere
leven ende sterven, zooist dat wij smiddaghs om-
trent half een de zeewindt hebben becomen waer
mede wij recht voorde windt naeden spaenschen A-
miraal zijn geseijlt, ende een schoot met canon
laeten doen, ende de bloet vlagge doen op hijssen
tot teijcken en advertentie dat onse heele vloot
zoude volgen, ende alsoo den spaensen Amirael
ende kraeck wel een groot half cartouw schoot
te louwaert van zijne andere galjoens was, hebben
voorss. kraeck wel t'wee musquets schooten verder
recht achter haeren admirael was, zoo waeren
wij geresolveert met uijtrecht dese t'wee capitaele
scheepen aen te grijpen gemerckt den spaensen
admirael onse forsen hadde afgestaen ende dan
noch tijt voor ons was om ons geschut weder t' claeren
den eer bij de kraeck zoude wesen, ondertusschen
zoude den spaensen admirael alde forssen van
onse vloot moeten verwachten, ende wij conde hem
weder vers met uijtrecht op het lijf wesen eer ons
vijfde schip hem zoude verlaeten, zoo dat naer
menschen verstant zoude oordeelen niet mogelijck
te wesen een schip zoo veele forssen zoude connen

verdragen

Vragen, of 't oud in onse handen vallen, Maer wij nu bij
den Spaensen admirael commende ende staen aen
haeren spraeck dat onse doot vijanden waeren, waer
over onse boegh stucken d'waers door sijn rugge heen
ginghe ende voor beyde laegen sijn gevolcht, wij voort
nae de kraeck en het schip der Veere voort in onse vlack
bij den Spaensen admirael en daer nae het hoff
van hollandt, maer onse andere schepen verbaest
ende verschrickt wesende staerden bij de wint sonder
eenige schoten op den vijandt te doen ondertussen
quamen wij dicht bij de kraeck die alle onse schoote
mede most verwachten, voort smeeten wijt over staende
nae den admirael de welcke ae stirbuis draegende hiel
nae sijne andere galliooenen soo dat wij bij 4: vande
zelve quamen om den anderen wel te treffen, Het
schip Vlissinge dicht bij ons doen wesende als het
treffen op sijn heetste aenginck, begaf ons seer
schandelijcken ende sonder eenige noot hebbende
liep vanden vijandt af dat zeewaert in, maer
't hoff van hollandt en 't schip der veere hebben ons
als leeuwen bij gestaen ende gestadich met alle
schoten den vijandt beschoten tot den doncker avondt
toe, soo dat men de schepen niet uyt den anderen
conde connen, Ende wij den vijandt met alle sijne
macht tussen het landt en ons hadde beset, en
stil wesende sijn wij ten anker gecomen ende
het voorsz: anker inde grondt wesende hebben wij
belast dat de reijne vande twee vieren noch een
glas souden branden laeten op de compagnie
waer door onse voorsz: [illegible]barsde wel soude sien dat
wij al ten anker laegen, voort hebben ons volck
doen spijsen met wel te eten en eenen
goede dronck wijns, ende doen onse schaede
soo veel gerepareert als doendelijck was want onse
voor stenge mette marsse seer afgeschooten was
mede most men aen het landdeck waercken tijdt

Om niet

Om niet in ongemack te geraecken, zoo dat Uwe Ed. Ho. noch
het schip s'Gravenhage tegen den avondt af is gecomen
ende op haer vise Admirael 20 a 25: schooten dede, ende voort
weder voorde windt vanden vyandt af, zonder de selve
meer te beschadigen van gelijcke heeft Vlissinge mede ge-
daen dat op het leste weder om ons gecomen en by ons
gebleven, 't Rectaert ende het schip Egmondt connen
in dit staet gants niet gereeckent worden door dien de
zelve soo waeren verschricht vanden vyandt aen te sien
dat alle haer couragie was gesmolten gelyck de sneeuw
vande sonne dit zelve hebben zy in onse presentie
verclaert dat 3: reysen in desen avondt, ende sy leeden
groot perijckel om van ons volck doot geschoten te
worden doch wy goede ordre gestelt hebbende is het
noch voor gecomen, want het volcq haer schelm
stucken noch vers int hooft leggende connen het qualyk
vergeten, de couragie van ons volcq mede van het
hoff van Hollandt en van het schip Deriviere is zoo
groot geweest dat liever geseyt waeren alles op te
setten dan den vyandt een voet te wycken, vorders mijn
Edele Heeren den 13: smorgens met het lumieren
vanden dage schoot den Spaensen admirael een schoot
achter ons om, zoo dat wy daerelyck alle haere
fregadts voorde Valliants zaegen toeyen om de selve
langhs de wal onder noort op te brengen dit selfde
conde wy den vyandt niet beletten overmits het
stil was Uwe Ed. Ho. zyn zy ontrent 9: uyren weder te
ancker gecomen recht boven stroom en wint van
ons dat buyten schoots, wy niet anders denckende
of den vyandt soude op ons af comen, gemerckt
wy maer 3: schepen by der handt hadde doch non
wel slagh vaerdich wesende waeren gesint om voor
ancker te blijven leggen en zoo onsen vyandt te
verwachten, maer het blyckt dat de zelve dagh
te vooren het lockie soo wel aen gepast wesen
dat haer het hooft daer noch nae hanght, want de
vyandt met zeer groot avantagie ons conde

bespringe

bespringe gemerckt alle zijn macht bij een hadde
naer middachs de zeewint zoo slap waeyende dat wij
op den vijandt niet conde winnen waer over voor ancker
zijn blijven leggen met den anderen

Den 14: smorgens wast noch stil soodat den vijandt
met zijne fregaets de Vallioens nae de vijande roeij
doch zij conde daer niet boven zoo dat weder te ancker
mosten coomen ende naer de middach ontrent 3: uijre
creegen wij een moij coeltie uijt der zee, waer mede wij
met onse vloot aent laveeren zijn gegaen dat nae de
vijandt toe, ende zijn savondt int ondergaen vande
zon den vijandt zeer genaedert waer over wij onder
zeijl hebben gehouden om weder de loef van onsen
vijandt te becoomen offe hem de baij van Goa af
te snijden, waer door weder aenden anderen souden
geraecken hebben doordien wij den vijandt mosten
aen boren die niet veel lust en hadde ende haer
seer spoede om weder onder haere forten te geraecken

Den 15: smorgens mosten wij ten ancker coomen
doordien het stil worde ende wij hadde den vijandt
op zij van ons de welcke met zijne fregaet zoo vele
dede dat haere Vallioens slachs bleven, doch wij
conde wel sien dat somtijts overstuur dreven door de
stroom, wij aldus voor ancker leggende maeckte alles
wel slach vaerdich om den vijandt met de zeewint
aen te grijpen mede hebben wij in volle raede besloten
dat ons persoon niemandt zoude verlaeten int aen
grijpen vanden vijandt de welcke zeeghen macht raeck
waer onder wij t schip weregh niet soude schroomen om
sulcx voor te coomen, maer de sr. Vorde aen seggen heeft
dese verbaesde niet connen vermaecken doordien zij
hoorden dat wij gesint waeren om den vijandt met
de zeewint op nieus aen te doen, voort beslotende
wij dat een ider nae zijn boort zoude vaeren alsoo de
zeewindt te verwachten was, waer mede zij luiden
ons zoude volgen vijandels hebben wij een coeltie ge
gecreegen en zijn onder zeijl gegaen nae de vijandt toe,

De

de welcke alle naersticheijt dede om onder zijn fortes
te coomen want hij liet met dit kleijn koeltie alle zijns
fregats voor de boeghe van zijne galioenen roijen ende
zeijlen zoodat de vijandes tegen den avondt onder de be-
scherminge van haere forten zijn geraeckt, het welcke
wij haer niet konde beletten dat door de slappe koelte
, wij hebben zeer wel gesien wat groote voordeel den
moedigen vijandt met zijne fregats heeft gehadt in
sonderheijt met de stilte, want het hem niet mogelijck
hadde geweest uijt onse handen te coomen doen wij hem
op den 12: januarij tussen het landt en ons hadde beset
want met de landt wint mosten zij tegen ons aen,
en met de zeewint conde wij haer aengrijpen naer ons
believe, zoodat de galioens met de kracht door behulp
van haere fregats dit groot druckie zijn ontcoomen.
Wij zijn met onse vloot weder op 8: vaem water ge-
anckert dat voor de baij Goa, ende hebben 2: schepen
en 2: jachten nae wingorla gesonden om aldaer water
en verversinge voor onse siecke en gequeste te halen
, ondertussen zouden wij hier voor Goa met ons 5:
schepen blijven om te sien den vijandt weer in
zee te locken dogh hij is niet uijt gecoomen, maer
wij hebben vasteliick verstaen dat den vijandt 165:
dooden heeft gehadt met wel 300: gequeste dat in dese
jonghste tocht, wij hebben in alles niet meer dan 15:
dooden gehadt met 45: gequeste de welcke meest
op zijn gecoomen, zoodat wij voor de tweede reijse
de macht van spangie hier op de cust van Indien
wesende dat voor de poorte van Goa, met 3: van
onse schepen haer uijt ter zee onder haere fort en
geschut hebbe geslaegen, ende beset dat van hier geen
kraecken noch schepen met retoure naer Portugael
zijn gegaen, het welcke uwe Edele hoocheden wel
zal doen rijsen, d' Commissaris Arent Gardenijs is hier
op den 15: april wel aengecoomen dat uijt Suratte
met het schip harderwijck en middelb.t beijde volladen
, welcke goederen wij in de vlooten van differentie

Met

met goede opsicht hebben over genoomen en de twee
voorsz: schepen nae Carmonde laeten gaen met d'
E. Commissaris doch zyn persoon seer swack van sieckte

Wy zyn met de heele vloot den t'noorden Mair voor
Goa opgebroocken en nae Bata.a geseylt daer wy
6. weecken nae dato ter aencker quamen, nu sullen
wy verhaelen, aen roeren wat voor menighe schepens
in onse vloot zyn geweest, Eerstel: den schipper vant
Zeepaert genaempt Pieter Wybrantsz voor int lant
gecoomen met t'schip Zutphen dese heeft noyt den vijant
durven aen doen met voorsz: schip Zeepaert het
welcke gemonteert was met 28: stucken, dese voorsz
Doot hadde wel verdient maer hy is door goede
vrienden den strop noch ontcoomen, den schipper
van het schip Egmont genaempt Jan Jansz. heere
heeft een halff myle boven wint vanden vijandt blijven
leggen niet tegenstaende den opperhooftman Floris
van Castel, daer tegen protesteerde en een groote
schande was haeren Commandeur soo te verlaeten
die nu al onder den vijandt was, desen schipper
heere heeft geseyt dat aen zyn courage heeft ge-
broocken, waer over van zyn ampt en gagie is gestelt
niet waerdich d'E. Comp.e te dienen, den schipper
van het schip s'Gravenhage genaemt Jacob Jacobsz
heeft mede een halff myle boven wint vanden vijandt
blijven leggen waer over vant schip is gesetz in
gijsseling nae Bata.a gebrocht met de stucken, den
schipper van het schip Vlissinge genaemt Guijbert
Guijbertsz van Middelb.g was by ons doen het heetste
vant treffen tegen den vijandt aenginck, maer
hy liep van ons en den vijandt wech dat zeewaert in
sonder [illegible] let hier van aen gesproocken wesen-
de, gaf voor antwoort dat voorsz: Vlissinge niet
ter hant en was, het welcke nochtans soo bevint
is als van bijstier en soude vinden, desen schipper
is noch door de [illegible] van recht heen geseylt
t'welck hyn voor sieck is [illegible]

Dus veel heeft ons goet gedocht om uwe Edele dese
bove aengeroerde guyts naemen bekent te maecken
die anders niet en soecke dan te debvoeseeren ende niet
naer eer noch Edt om te sien

Doch wij sullen een weynich aenroeren vande Vr: soomig
die haer als eerlicken tegen den vijandt in Bastien
hebben gesett, den schipper vant schip Utrecht genaemt
Barent Stuyvesant, Jan Bouwensz Veeck schout bij
nacht op het schip t' Hoff van Hollandt, den schipr:
vant schip de Ruytere genaemt Jacob Vean van
Vlissinge op was, alwaer Coopman op was Lourens
de Maerschalck van Delft, dese overich L: hebben
haeren officieren matroosen soldaten in goede ordre aenden
vijandt gebrocht, en soo bestormpt dat den vijandt ver-
schrickt is geworden niet tegenstaende haeren admiraell
niet over de 700: coppen was sterck en gemonteert
met 54: metaele stucken te boort, de bijsle admirael
48: metaele stucken te boort de rest navenant, wij
met Utrecht niet meer dan 127: coppen in als, zoodat
ons goet heeft gedocht u Edele dese vroome mannen be-
kent te maecken want sijt waerdich zijn

Voorders mijn Edele hebbe wij op Bata Commandeur
niet beter wetende of den dienst die wij voor voor
uwe Edele aldaer hadde gedaen zeer aengenaem sou
geweest zijn, maer ter contrarie is ons gevraeght
waerom wij de Spaense vloot niet hebben genoomen
ende selve op Bata gebrocht voorwaer een zeer slechte
vrage van zoo persoon die het was, wij hadden hiertoe
wel tijn dobbelt stof om sulcke vrage te beant-
woorden ten waere wij hadde geweest ter plaetse,
daermen een stoop Rense wijn betaelt voor een stuck
van achten, doch het beurt somtijts wel dat een
cleijn foutien wort gesien het welcke wort begaen
door een gemeen persoon en derselve daer over aen
gesprooken, doch den aenspreecker selver een fout
hebbende die zoo groot is als een ringe van [illegible]

[illegible]

D leght ancker dat meer als 3000: Vonden weegh
alwaer wel een buffel door can, dese Vroote fout
wilden aen spreecken Zeide niet aen geen Zeeuwen zijn
maer wel aen anderen doch de souren zyn by de
menschen

Voorders mijn Edele Heeren Vertrouwen wij vastel[ijk]
dat onse saecke van Vrea in uwe Edele vergadering
anders sal worden verstaen als hier boven wort aen
Verhaelt want wij verclaeren dat alles is gedaen
wat menschen connen practiseeren tot nadeel
vanden vyandt ende soo uwe Edele anders staet
soo versoecken wij ten aldersoochste dat uwe Edele
wil gelieven ons uyt de Indias te ontbieden om
van den leght vaerdige saeck in uwe Edeles ver=
gaderinge sinsieren rapport te doen

Hier mede eyndigen ende onsen godt
bidden uwe Edele te bewaren
in Voede gesontheyt: en voorspoet
Battavia desen 7: decembe: Anno
1637: uwe Edele Vertrouwe dienaer

Jacob Cooter

Aende E. broederen
Gedeputeert tot de
Kerckelicke saecken in
Oost jndien des Classis
tot Amsterdam

Genade en Vrede door Jesum Christum

10 December 1637

Eerwerdige, Godtvruchtige, welgeleer-,
de Heer voorsienige en weerde medebroe-,
ders, en medearbeyders inden Ooghst
des Heeren

Niettegenstaende wij geen missiven van U.E.
vergaederinge dit jaer hebben becomen, soo heb-,
ben wij nochtans noodig geacht om aen onse syde
de broederlicke Correspondentie te onderhouden,
U.E. onse gelegentheyt door deesen jegenwoor-,
digen bekent te maecken. Belangende als nu
den standt onser gemeente alhier op Battavia
deselfde is noch redelyck, ende soodanigh als wy
in onse missive vanden 1en december des jaers
1636 U.E. verwitticht, ende bekent gemaeckt
hebben, die wij verhoopen dat U.E. wel sal
behandight weesen, derhalven onnoodigh achten
tselfde nu wederom int largo te verhalen, want
den Duytschen, Portegijschen ende Maleyschen
dienst, wort noch als vooren waergenomen, en
tsedert is onse gemeente met 92 leedemaeten
vermeedert, en syn 154 kinderen, 107 bejaerde per-,
soonen, op haer vrywillich, ende ernstig ver-,
soeck, naer behoorlicke onderwysinge inde
Christelijcke Religie, gedoopt, daer syn mede
95 paer inden houwelycken staet bevestigt,
want houwelyck wort van Ed. Heer Gene-,
rael, ende d' Heeren Raeden, een yder toege-,
staen die het maer versoeckt. De Schoolen
alhier syn mede noch als vooren in goeden
standt, en door tvertreck vanden Cranc-
besoecker ende Schoolmeester Isaack
Minne naet Vaderlant, sal ende Schole
nu waergenomen werden door Hendrick van
Engelen die 17 jaeren inde Moluccos gele-,
gen heeft, ende den meesten tyt de Schoole
aldaer bedient

Wat aengaet en belanght den standt van
dandere gemeenten in India, tis aldus gelyck
wy in onse voorige missive U.E. hebben
verwitticht, dat d' Heer Generael met
een aensienlicke vloote van 17 Seylen van
Battavia vertrocken synde, die den 20 januarii

inde eylanden

In de Eylanden van Amboina gelucke-lijc-
kende voorspoedelijck gearriveert is, heeft sijn
E.d heer Gerart Demmer de gantsche [?] naer 't
het sterke Ternataensche fort Lucidella a[?]
daen, ende inden tijt van ~~[illegible]~~ [illegible] ver-
meestert, met weynich verlies van volc-
hier, door is alles wederom in goeden vrede
en welstandt gebracht, waer over den goeden
Godt die oock boven alles dat wij bidden ofte
dencken overvloedelijcken doen can, nade
cracht die in ons crachtelijcken werckt
van ons de eere is gegeven inde gemeente
door Jesum Christum. Sijn E.d heeft
aldaer is, schoolme[este]r [illegible] die haer
inden trouwel hadden vergrepen, oordeelde
oock dat de volckes voor eerst daer niet
noodigh en waeren, de wijle de Amboijneesche
Christenen, mitsal te begeerig en waeren
tot onderwijsinge van haer, ende haere kin-
deren, 't schijnt dat dese menschen het brood
so wat moet ontrocken worden, opdat se daer
nae met dies te meer appetijt het volcke sou-
den begeeren, gelijck wijselijck eijgens moetje [?]
alreede schoolmeesters, ende haere onder-
wijsinge versocht hebben. Sijn E.d heeft
mede met communicatie des E. kerckenraedt
aldaer geoordeelt, insiende den [illegible] ijver
der Amboijneesche Christenen, dat twee pre-
dicanten te weeten den E. Justus Heurnius
die daer noch bij Leidinge is, en den E. Daniel
van Sammdvelt den dienst wel conde waerne-
men, waerom den E. Marinus Giddens [?]
van den Houte met de vloote weder tot ons op
Battavia gearriveert is, die met behoorlijcke
dimissie, ende bewillinge des E. kerckenraets
van sijn gemeente gescheyden is, gelijck
uijt sijne wettelijcke attestatie hier ne-
vens gaende, ende den kerckenraet alhier
verthoont sulcx ~~[illegible]~~ begeert, sal voor
eerst alhier bij de gemeente blijven om de
volcksten helpen stichten, gelijck sulcx
van sijn E. geschiet soo met ijvere, als se-
ven. Het vordere gepasseerde aldaer sal
U.E. connen verstaen uijt de missive
der E. broederen die U.E. wert toegesonden
Den aenwas der Xtiaensche Christenen
neemt dagelicx noch toe gelijck uijt de

|| Uyt der laetste missive der E. broederen blijckt dat se nu uyt [illegible]

missive

Wij sien 5. Junij die UE. wert toegesonden
sult connen verstaen. den Georgius Can,
didius ordinaris Predicant van Battavia
die door desen bijleeringe nae Xincan ver,
trocken tot bekeeringe der heydenen als den
eersten fondament legger van dit werck al,
daerwaerts gecomen, en gelicentieert om naer
vaderlant te mogen vertrecken, alsoo zijnde
verbonden tijt eenmael ende andermael rij,
delijcke uijtgedient hadde, soo is sijn E. van
den E. kerckenraedt van Battavia (nae be,
danckinge voor sijnen goeden ijver int stich,
ten van Godes huijs) wettelijcke attesta,
tie verleent, waerom wij de E. broederen
willen gebeden hebben, desen onsen lieven ende
weerden mede broeder in alle vrundlijckheijt
te willen ontfangen, ende in alle voorvallende
saecken de behulpsame handt te bieden,
wanneer met liefde in behouden reijse (die
wij sijn E. toewenschende) tot UE. sal
comen wesen. Door het sterven van den
E. Andreas Hogestegn is den Geerhar,
dus Leuinius nae zijne wedercomste tot Am,
boyna den E. Roberto Junio toegevoeght,
die wij nu verstaen aldaer gearriveert
te zijn, wij vertrouwen dat sijn E. goeden
ijver sal aenwenden int bekeeren van de
heydenen.

De kercken ende schoolen inde eylanden van
Banda zijn mede noch in goeden doen, ende
zijn daer nu voorsien met twee ordentelijcke
predicanten te weeten op Neira den E.
Jacobus Vertrecht, den E. Johannes Marise,
nius, die korts voor de compste der ED.
Heer Gouver. inde Eylanden van Amboyna
uyt zijne gevanckenisse op [illegible] Hu,
solamo, ende der mooren handen verlost
was, [illegible] is op Lontoir [illegible], zijn E.
voegens het schrijven des E. Jacobi Ver,
trechtij neemt dagelijck int predicken meer
ende meer toe, tot goede stichtinge der gemeen,
te. Belangende het versoeck van den Propo,
nent Hendrick Donthaas (die de gemeente
van Pouloay bedient) om tot het Pre,
dickampt in alle zijne deelen te mogen
gevoordeert werden, vertrouwen wij dat
door de compste des Ed. Heer Gouvernadt

Jn Banda

In Banda als nu E. [illegible] Cortoorn
hal, den verder wel staende deser plaetsen
vervorderen wij aende mondelinge rapport onses
mede broeders D. Johannes [illegible], die
de plaetse van [illegible] drij jaeren heeft
bekleedt, sijn E. is mede met [illegible]
dienst die vande gemeente aldaer gescheij-
den, ende alsoo geabsenteert is om naede Va-
derlant te retourneeren, de wijle sijnen ver-
bonden tijt rijckelijck heeft uyt gediendt, soo
is sijn E. vanden E. kerckenraedt aldaer (na
bedanckinge van sijnen goeden dienst int
stichten vande voors. kercken) inde plaetse en
wettelijcke attestatie verleent, waerom wij
de E. broederen [willen] gebeden hebben, desen onsen
lieven en waerden mede broeder mede vrien-
delijcken te willen ontfangen, ende oock in alle
voorvallende saecken de behulpsaeme hant te
bieden, waermede door Godes hulpe (die wij
sijn E. sijn toewenschen) int Patriam met
sijne lieve huijsvrouw sal geariveert
wesen.
Inde Moluccas neemt den E. Jonas Aertsz
als noch den dienst waer, claeght als voorene
over het concubinaetschap dat aldaer noch
seer in swanger gaet, schrijft mede dat
om redenen noch geen gemeente en hadde op-
gerecht, houtstoeck aen om sijn verlossin-
ge, maer also een stichtelijck persoon is
ende nu sijn verlosser noch niet bij der-
hant, sullen sijn E. andermael aenschrij-
ven noch wat te willen continueeren.

Bij de gemeente van Paliacatte sijt den
E. Abrahamus Rogerius, die de Portugijsche
predicatie voldaen van sijn E. des woens-
daechs placht gedaen te werden als nu Son-
daechs na middagh waerneemt, om alsoo de
inlansche christenen dies te beter te won-
nen tot het vieren vanden Sabbath.

D. Johannes Calvinus Schotanus is met
de vloote van dit mousson na Goa, onder
het commando van d'Heer Adam Westerwolt
raedt van India, vertrocken, de goede
Godt wille met victorij becroonen, en
weder met liefde tot ons bringen.

Wij blijven

Wij bevinden nu met ons drij Predicanten
op Battavia te wesende E. Nicolaus Mo-
linaeus, Samuel Carlier, ende Marinus
Ludowijck vanden Houte, en alsoo den E. Jus-
tus Heurnius, ende N. Moiniedus toecomen-
de jaer wettelijck van sin ende meeninge sijn
met Godes hulpe naer Vaderlant te vertrec-
ken: soo ist dat wij U E. wederom lastigh vallen
om dese onse naevolgende versoecken d'Heeren
Majores voor te stellen.

1. Dat ons met deerste gelegentheijt mochten toe-
gesonden werden volgens U E. besloten ten min-
sten twee a drij predicanten die sober, en nuch-
ter sijn, en vanden goet leven.

2. Dat het Seminarium bij d'Heeren Majores wе-
derom mochte opgericht werden, want daer altijt
dan gebreck sal wesen om dese Indische kerc-
ken te voorsien.

3. Dat de E. E. Heeren bewinthebbers gelieven
ordre te geven dat de testamenten alhier aende
armen gemaeckt mochten aende Diaconen
betaelt werden ende voornamelijck het testa-
ment van Dirck van [illegible] abs swager.

4. Dat ons alsoo jaerlicx mochte toegesonden
werden een boeck-kasse te voorsien met Sam-
pier, Catechismen, Prenmen, Psalm boec-
ken met nooten, Malaijsche vocabularia, 2 a 3
bijbels vande N. oversettinge, eenige postillen
voor Cranckbesoeckers die hier bij ons off
int ampt treden, ofte die door schipbreuckx
haere boecken hebben verlooren, dit is gansch
noodsaeckelijck.

5. Alsoo de predicanten op andere plaetsen
van India vrije woningen hebben, ende ons
op Battavia maer vier realen maendelicx wort
toegeleijt, waermede wij ons gansch niet en kon-
nen behelpen, maer moeten tot een bequame
woningen gelijck ons eerlijck ampt [illegible]
is vereijschende maendelijcx geven thien a
twaelf realen, twelck voor huijshoudende luijden
hier wat lastich valt waerom onse vriendelicke
begeerte op U E. is, dat mede dit ons versoeck
bij de E. E. Heeren bewinthebbers ter verga-
deringe van 17 wilt voorstellen, dat ons
mach geschieden, neffens anderе gelijck in ge-
heel Christenheijt een gebruijck is —

[illegible] Hoc actum

d' Heer Artus Gijsels Raet van India,
ende Gouverneur over d'Eylanden van Am-
boijna etc. mede Admirael vande vertreckende
Schepen, welcke als Commissaris van
wegen de E. Heer. ende Heeren Raeden van
Indie, in onse kerckelijcke vergaderinge tot
noch toe verschenen heeft, hebben wij seer
hertelijcke te bedancken voor sijne vriendeli-
cke Conversatie, broederlicke Communicatie
ende behulpsame hant inde voorgevallene sa-
ken, wij bidden den E. broederen sijne achtba-
re, nevens sijne lieve gemaelin oock vriendelycke te
willen ontfangen ende onder haere Christe-
licke opsicht weder aen te nemen, wanneer
met de gantsche familie door Godts zegen
die wij sijne achtb. van herten toewenschen
tot U E. int gewenste vaderlant sal gearri-
veert wesen.
Dese navolgende Cranckbesoeckers zijn tot ons
int jaer 1637 welovergecomen te weten met
Schip N: Amsterdam. Willem Ebberts. met
Jacht Achterslot. Jaspar Woltshuijsen. met
de fluit de Rijp. Jacob de la Croix. met de
fluit de gracht. Tonnis Jansz. met de fluit
Broeckerhooft Pieter Laurensz. met schip
Maestricht Jan Jorisz Balcke. met schip
Louwijsa. Paulus Vigelius. met Hollandia
Hans Reitsz. met Nassauw Dirck Jansz. met
Wesel Jan Barentsz. met N. Haerlem Dani-
el Machus. tot noch hebben wij geen clach-
ten gehoort over haere persoonen, waerom
wij de E. broederen willen gebeden hebben dat
toch gelieven altijt naerstigh uijt te sien
nae persoonen, ende die goede gaven hebben
ende die deuchtsaem van leven zijn, waer
aen Godts kercke saldienst geschieden
ende ons vrientschap.
Niet anders, Eerwaerdige godtsalige, wij-
se, ende wel geleerde broeders voor allen
om desen te verlengeren, soo —
eijndigen wij met hertelijcke groetenis-
se ende toewensinge van des Heeren
segen over U E. persoonen ende ar-
beijt — Gegeven in onse kerckelijcke

vergaderinge

Vergaderinge tot Battavia op Java major desen 10 December Anno 1637

Is de toegedaene brieven, den, ende broederen de broeders des kerckenraets tot Battavia ende uyt aller last en Name.

Candidi et [illegible]

Samuel Carlier synedrij scriba.

Nicolaus Molineus Ecclesiastes Bat.

Joannes Heemstee, minister verbi Dei.

Marinus [illegible] bedienaer des Goddelycke woorts,

Samuel de Buquoy ouderlingh

Den Ed.le H.ren Bewinthebberen
vande Oost Indische Comp.e der
Camer tot Amsterdam

8 Augustus 1637

Genade ende vrede in Jesu Christo.

Edele, Erentfeste, Achtbare, Wyse, Vroome
ende seer voorsienige Heeren.

Mijn Heeren. Een toewenschinge der Goddelicke zegens over u Ed.le persoonen, staet, handel ende regieringe, dienen dese om U Ed.len te verwittigen tgeen naer mijne laetste schrijvens vanden 16 Septemb. des voorleden Jaers hier in Amboina sich heeft toegedragen. Door de onstadige onrusten gebracht is tot eene goede ende gewenschte vrede die sich niet alleen tot de Christenen inde drie Ambonsche Eylanden, maer oock tot de Mooren in Hittou, [illegible]ha Hatouada ende Loudou uytstreckt, die altesamen so= lemnelick met eede inde voorige onderdanigheyt ende in den vast verbont getreden zijn.

De goede Godt heeft in dese gelegentheyt son= derlinge sorghe voor de welvaert van U Ed.le staet in dese plaetse gedragen, ende den Quimelaha [illegible] als schadelick in dese alteratie uytgesloten: want hy gebleken is, daer sijne wille ende begeerte geheel tot ver= druckinge der Nederlantsche staet was strekkende. De Amboinesen die naer tgeberchte [illegible] bij [illegible] geloopen waeren, hebben haer met die van Hitoe langh [illegible] doorgaens stil gehouden. Desgelijcken dat som= tyts een lijffeygen der Nederlanders hebben doot gesla= gen, doch hebben geen handt aen eenige Nederlanders [illegible] somtyts goede occasie daer toe hadden, gelijck [illegible] die van Oma hebben haer seer partydich ge= toont; hebbende een stuck geschuts haer vereert vande Quimelaha die een wijle tijts op Oma met eenige Ternataenen geweest is, op een hoogh geberchte bij de Redout geset; een Nederlantsche overlooper hadde constapel sijnde. Ende hebben hier mede sterck op de Redout, doch sonder schade te doen geschooten. De luytenant Jonghe Jan heeft hem int bewaeren deser Redoutte getrouwelick gequeten.

De Mooren op Larique hebben haer tot verwonderinghe vast bij de Comp.a gehouden die van Eulyasser op Oulat, Sorysory, [illegible] hebben haer hier in oock wel gedragen. De Radja Tousaha heeft Quimelahas volck die zijn [illegible] quamen onthouden van zijn lant [illegible], maer weet geaffirmeert dat hy [illegible] quade dessainen gehadt heeft. Papero, Boy, Haria Tiou, hebben gesanten met presentatie van dienst aende Quimelaha gesonden; als hy op Oma was.

De Radja Amit heeft door aendringhen van Radja
Titaway ende vrees die hem luijtenant Kuijst uijt
last des Ed. Hr. Gouverneur Jochum Roeloffsz aendehegh
de predicant Jan Jansz Vissirium die van Keij
nae Banda comende, nae Russelauw senden ende door
die van Amit gevangen genomen was, uijt de handen
zijns volcx verlost met de twee soldaten die bij
hem waeren ende nae Honomoa gesonden; sijn goet
ende bootken daer blijvende: In hebben oock voorders
geen vijantlijckheijt betoont; dan dat de Pati Kaladia,
diemen altoos voor de best geneghene tot de Neder-
landers gehouden heeft, nae Qulipapouti gevaeren is
ende heeft gesocht met listighe treecken de Nederlanders
daer leggende op het strant te locken, om haer het
hooft aff te slaen ende den Quimelaha toe te voeren;
het welcke Ed. de Hollanders niet gedooght heeft ende
die van Qulipapouti die ons stantvastelijck bij geble-
ven sijn, sijne woorden geen geloof gevende. De Hitu-
een hebben haer altoos op haere negrijen int gebergh
gehouden, sonder nochtans yets op de onse te attenteren
dan dat de kruijt aende overzijde onveijl waere. Het
welcke nochtans eenighe andere loopers dan de Hituesen
toegeschreven wierdt. De Amboineesen die aent casteel
woonen te weten Hatiwe, Tawiri, Rossenive, Hatou-
halats negri, Amahousen, Halou ende Mardijcka hebben
haer altoos stille ende getrou gehouden. Dit was de staet
van Amboina, wanneer buijten alle verwachtinge ons
Januari 22. de tijdinge toequam dat den Ed. Hr. Gouvr.
Anthonio van Diemen tesamen met de Hr. Antoni
Caen ende Johan Ottens Raden van India met een vloot
van seventhien soo scheepen als jachten voor Lucilla
gearriveert ende het selve met eene cloeckmoedighen
aenloop weijnich volck verliesende binnen twee uijren
vervovert hadden. In welcke exploit het wijsbeleijt
des Ed. Hr. Generaels ende de cloeckmoedighe aenvoeringhe
des Hr. Caen en Hr. Ottens seer gepresen wert.

Eenighe Oppershoofden der Amboineesen aent
Casteel residerende, waeren seer blaest ende galt,
wert in plaetse van blijde te wesen, wanneerse dese
tijdinge verstonden ende saggen dat men tot teecken
van blijschap het canon opt casteel affschoot ende des
avonts vieren maeckte; want sij saghen dat haere
rechteloose hope van ongebonde vrijheijt, ijdelheijt
geworden was. Die van Leytimor hebben opt gebergh
te seggende, als de Hr. Generael met de vloote op de
reede quam, dat dan bonden comen souden: Zijne
Ed. bleeff voor Lucilla tot op den 30. January, dat
met de vloote van ontrent vijfftien scheepen aent
casteel Victoria arriveerde zijne Ed. ende alle het
geselschap cloeck ende gesont sijnde, tot besettinghe
van twee puntenen die het casteel geraseert hadde
overgelaten wierden, bleven te Lucilla eenighe jachten
met ontrent   soldaten.

De Radja Soya, Kielangh ende Simau Lima met haeren
aenhangh bleven stil op tgebercht sonder yemandt
aff te senden, tot dat de Hr. Generael derwaerts

sondt ende Nataka, met de Swaers ende eenighe
andere, dreygende haer ende alle het haere naer vermogen
te overvoeren ende te vernielen; indien halstarrigh
bleven ende affcomende haer niet tot gehoorsaemheyt en
wilden begeven; daerentegen soo sij bij hem quamen
vanden ondersoeckende haer genade ende vergiffenisse der
begaene fauten toeseggende: Hier door sijn se gedrongen
geweest eerst Marcus de Zoon van Radja Kidlang
aff te senden, ende daer nae sijn Radja Soija, Radja
Kidlangh ende Sijman ende Oma selfs met eenige
Orangcaijen op den .. februarij aent Castel bij
den Ed: Heer Gouverneur gecomen, hebben oot-
moedelijck pardon versocht ende gebeden, seggende
meijnende eerst, dat het een halstarrigheyt was
datse terstont niet aff en quamen, maer de er-
varentheyt heeft geleert, dat het enckele
vrese ende mistrouwen geweest is; want sij in haer
selven niet conden inbeelden, dat de Heer Gouverneur
soo victorieuselick aent Castel comende ende haere
opgroeyingh (?) soude willen ongestraft laten.

Dit gedaen sijnde soo is Zijne Ed: met de
gantsche macht den 27 februarij gevaeren nae
Hatouaha, een Moorsche regeringe gelegen opt Eijlant
Boangbessi offte Oma; daer hebben ons volck haer
regeringe Cabauwa ende Aijlola sonder groote tegenstant ingenomen,
het Moorsche volck nae de hooghste regeringe Alaca ge-
naempt, sich sterckende. Dese plaetse deden de onse mede
aen, maer alsoo de wech door slijckheyt ende geprepareerde
gladdigheyt ongangbaer was ende veel regen op de handt quam
trocken weder aff etteliche gequetste gekregen hebbende
die vande regeringe oock niet sonder schade onder haer
volck hebbende geleden. De Heer Gouverneur was gesint
van den ander cant deselve regeringe aen te tasten
daer beter aencomst te wesen soude, maer terwijlen [illegible]
sont om de wech te bespieden; is de vrede met Oma ende
Hatouaha getreft: want Radja Soija, Radja Kidlang
ende Anthoni Oma volgens de last van sijne Edelheijt
gelaedten mede tot Hatouaha gecomen sijnde; worden
tot die van Oma de welcke de opperhoofden begeerden
te spreecken terstont gesonden, welcker redenen soo veel
deden, dat de Orangcaijen vant Eijlant Oma mede quamen
met namen ende voor den Heer Gouverneur versochten, vergevinge
van haer rebellie soeckende, dewelcke van sijne Edelheijt
doch met bestraffinge der gepleegde moetwil gegeven
wert. Hier en tusschen wierden alle nagelboomen ende
vruchtboomen daerontrent bij onse comste op Hatouaha in
menighte geschilt ende omgehouwen; ende de regeringen Aijlola
ende Cabauwa int brandt gesteken; ende den Alfoerese van
Radja Saulau ende samen ontrent 200 int getal slogen
14 off 15 hoofden der Mooren aff, soo van mans als
vrouwe persoonen; ende haelden veel jongen der Mooren uijt
de spelonken inde wildernis [illegible], ende dat met sulcke
vaerdigheyt dat veele meijnden de Satan moest haer
aenwijser wesen. Want soo draa aenquamen leijden
haer schilt ende swaert neder, liepen haelden de jongen

uijt de hoolen tusschen de steenen alst off zijse daer hadden
ingeleggen. Middeler tijdt is de h[ee]r Admirael met
een sorgelicke buyck pijn ende cortse bevangen geweest
doch weder Godt danck ter gesontheijt gecomen.

Die van Oma in genade aengenomen sijnde, soo
is Patij Aborrou ende Johan Patij Planis zoon van Oma
naer Alacca voornoement gegaen die hebbent soo verre
gebracht dat Radja Soija ende Hulaugh op Alacca souden
gaen, dan souden der selver Lingagie ende Orangcaijen
met haer affcomen ende vrede aende h[ee]r Admirael soo
gelijck geschiet is: die van Alacca verclaerende dat op
d'aencompste vande vloote, niet dorsten bij sijne Ed[ele] com[en]
vresende quaelijck onthaelt te werden.

Dit lant aldus bevredigt zijnde, is sijne Ed[ele] met de
armade inde welcke Ick mede was den 29. Mart
voortgevaren naer Uliasser liden het ancker vallen
tusschen Bonomoa ende Sapero. Terwijlen wij daer
laggen voer de luijtenant Reijts aent strandt van
Nussolauwe daer hij Radja Amet aensprack, hem aen=
maenende om pardon te soecken; maer de Radja
verclaerde dat veel geerne soude comen doch niet dorfde
overmits de moetwil door sijn volck aende Nedihan
Teijserinus begaen; ende sich niet conde inbeelden dat de
h[ee]r Admirael dat ongewroocken soude willen laten.
maer als de luijtenant hem met hooghen eede toe
seijde dat soo aen t'schip vande h[ee]r Admirael quam om
ootmoedelick pardon te soecken, dat onbeschadicht
weder naer sijn Negrije soude wederkeeren, en wist niet
met sijn volck wat beijtscap te betoonen, want beede
haer selven te voren in, den ondergangh van haer ende
haere kijnderen; resolveerden daer op bij den h[ee]r Admirael
te gaen; bij de welcke de Radja Titouway ende de Ora
caijen van Abobo woonende mede op Nussalauwe alreede
geweest ende in genade aengenomen waren; Radja
Amet bij sijne Ed[ele] comende is naer gedane [illegible]
in genade aengenomen ende toegeseijt, dat hem noch te [illegible]
zijnen om het gepasseerde geen leet en soude overcomen
soo maer int toecomende getrouwe blijven. Alsmen
aldus in onderhandelinge met die van Nussalauwe was
quamen alle de Offerhoofden van Uliasser zijne Ed[ele]
begroeten; die van Sapero maeckten een arangbaij
offe vaertuych uijt om tot betooninge haerder getrouwigh[eijt]
eenighe hoofden van Iha te haelen, dese ontmoetteden
een arangbaij van Iha daer den Imam (dat is opperste
leeraer) met noch eenighe Orangcaijen ende ander volck
tot ontrent 20. in getal waeren: zij hebben den Imam
ende andere hooft affgehouwen ende bij de h[ee]r Admirael
gebracht, met groote triumphe dese hooft op haer
Negrije bringende om daer over te sakellen dat is
krijgelde spel te bedrijven. Hier en tusschen vertrock Patij
Harman van Sorijsorij met sijn Corcorre naer Iha om
haer aen te manen, datse souden comen met de h[ee]r Generael
bevredighen: het welcke terwijl hij den orangcaijen
op Iha voorstelde, soo antwoordden sij hem; seggende
datse haeren Imam met eenighe Orangcaijen al over
twee oft drije daghen naer de h[ee]r Admirael gesonden hadden
ende gisten wel datse tusschen weghen d'ongeluck het
moeten wesen. Waer over den groot geklaegh gehoort

de geheele Regeringe daer ontstondt; Resolveerden nochtans andere gesanten te senden die met Patij Harman bij den H.r Commandeur gecomen sijn, ende uyt last vande Regeringe Hamahou, vrede met sijne E.d.t gemaeckt hebben.
Ontrent dese tijdt is Capiteijn Westerman met een Jacht naer Latou Souloij, Quelipaponti ende andere plaetsen op Ceram gesonden daer vermanende dat bij de H.r Commandeur aent Castel tegen den 15. Maij op den landtdach aent Castel verschijnen souden.

Sijne E.d.t in dese quartieren alles bevredicht hebbende is met de vloote den 11.e April naer Luhella gevaren; ende het overighe vant fort gaheel ter aerden geslecht sijnde (want de lange beslettinge in twee dunten geladen was) den 24.e April sijn overgevaren naer Hitou, daer Camalessij vrij gegeven sijnde die met Takijalij gevangen is geweest: wiert mede vrede met Hitou gemaeckt; want Orangcaija Barus met de andere orangcaija soo van Wawani als Lapadi ende de cleijne Regeringe daer onder staende sijn mede stedt tot Hitou bij sijne E.d.t gecomen, ende in vrientschap gescheijden met toeseggingen aent Castel tot de landtdach te comen. Hier op is sijne E.d.t met de armade; de schepen leggen ende keuren voor Hitou laetende; naer dat tot Larique aengeweest was weder aent Castel gecomen. Doch die van Hitou quamen niet; laetende weten dattse niet gesint waeren op den lantdach te verschijnen, derhalven op dat alles mochte ten rechten gebracht worden, den E.d. H.r Commandeur met sijnen Raedt Takialij gewesene Capiteijn Hitou die gevangen sat liberaliek vrij gestelt ende naer Hitou gesonden heeft, die met groote blijschap vande Hitoesen ontfangen ende naer Wawani gedragen is: hier op is gevolcht dat naer 8. dagen Takijalij met Orangkaija Barus, Tamalessij ende de andere Orangkaijen van Hitou aent Castel gecomen, Contract met de H.r Commandeur gemaeckt ende de vrede beswooren hebben. Takijalij is weder voor Cappiteijn Hitou erkent ende aen Leana Hittou wesen die de vacerende plaets van capiteijn Hitou becleet hadde hebben de Hitoesen den tittel van Radja lauwt gegeven, soo dat beyde goet contentement hebben, die van Ita hebben haere gesanten mede aent Castel op den lantdach gestiert, die een Nederlander vant Banda overgeloopen, mede gebracht, assistentie met de correcorren beloofft ende de vrede beswooren hebben. Alle de Opperhoofden van Hatouaga ende de luyt van Ceram met die van Amboina Oma ende Nusselau sijn mede op de lantdach geweest ende hebben gehoorsaemheijt gesworen. Kitsjil Sibori nu cappiteijn laut van Cornalo die eerst bij de H.r Commandeur op Luhella quam als de dunchen gerasseert worden is met de orangcaijen van Louhou oock op den lantdach verschenen ende hebben de vrede bevestigt. S.r Pieter Pietersz coopman is met ontrent 20. soldaten op Louhou residerende, om de naegelen te ontfangen ende coopmanschap te doen. De Quimelaho Liliatto onderstreckt hem op Combello ende op den

ander plaetse daer ontrent gelegen, houdt hem stille en soomen seydt is geneegt by Kitsjil Cibori te comen.

Dit is int corte den tegenwoordigen standt deser landen die Godt de Heere door het langh-moedich wijs en discreet beleydt des Ed: Hr. Gouverneur en sijner Raden, boven hoope in soo corten tydt volcomentlick bevredight en ter gehoorsaemheyt ge-bragt heeft, waer aff U. Edelh. breeder en grondiger openinge in het schrijven des Ed: Hr. Gouverneur en des Hr. Coopman Ottens gedaen werdt.

De Landdach eyndigende, soo heeft syne Edt. alle de opperhooffden rijckelijck begifticht, heeft de prijs der Rijstscheeden verhoogt en de cleden op lager prijs gestelt, om alle misnoegen wech te nemen. Heeft de helft der schoolmeesteren int gantsche landt affgedanckt; om alsoo bij haer een yever tot den godtsdienst te verwecken. Een deel dronckaerts en onnutte vrijelieden heeft syne Edt. bevolen met de vloote nae Batavia te vertrecken, het welcke geschiet is; andere sullen met de laetste schepen volgen.

De E. Hr. Johan Ottens is op des heeren hemel-vaertsdach tot Gouverneur over Amboina geauthoriseert wiens regieringe Godt de heere tot verbreydinghe des Rijcx Jesu Christi en welvaert der Compagnie segene. Syne E. heeft de borgerije tot het gehoor van Godts woort gebracht; alleseggende de vrijelieden indien eenige een ongeregelt, Godtsvergeten leven voeren wilden dat haer nae Batavia versenden soude. Dus langh syn weynich Amboinsche kinderen ter schoole gecomen, maer nu staet dat de Opperhooffden beginnen te seggen, dat het een schande voor haer is dat haer volck hier in soo nalatich is, naedien het de Hr. Gouverneur in haere vrije wille gestelt heeft datse betoonen willen datse de christelicke religie en stichtinge haerder kinderen lieff hebben, en haer volck door boden constringeren willen de kinderen ter schoolen te senden.

De visite om de kinderen inde Eylanden op Leytimor te doopen, en de verlooffde int huwelick te bevestigen en hebbe ick noch niet connen doen, de regen mousson sulcx belettende, inwelcke een yder met saeyen en planten besich is: maer de Opperhooffden der selver eylanden en gebuer te hebben op mij versocht dat als de drooghe mousson begint, dit wercke onder haer soude willen volvoeren, het welcke int laetste van Sep=tember hoope met Godts hulpe te beginnen. Hebbe nochtans als met den Hr. Gouverneur voor Honomoa inde Uliassers lagh: Patylabo het tweede hooft van Conaha, en met hem thien andere orangcaijen van Conaha, die eerst christen geweest syndе, om eenige onlusten tegens haeren Radja opgenomen, nae Ihau geloopen en Moors geworden waren; weder opgenomen tot de christelicke gemeynte; als zij publijckelick nae de predicatie beleden haerder dwalinghe en misdaet betoont het Moorsdom affwerpen, en getrouwe volherdinghe

int Christendom beloofft hadden, tot teecken & bevestinge
deses een yder syn dystar offte sulbant vant hooft ne-
mende & met syn eygen handt int vyer daer toe berei-
det, in presentie van alle het volck werpende, siende op
na den hemel & Godt tot getuyge nemende dat
sulcx met oprechter herten deden; waer aff sy ooch
bewys gegeven hebben, gevaren synde nae Capaha
& eenighe Mooren thooft affslaende, & daer over nae
haer manier tot Conaha sakallilende. Hier nae
hebbe Ick met goet vinden des E. kerckenraets
& des E. H.r Gouvern.r op de Passo onder het volck
van Baguala, Souli & Outomouri 19 kinderen gedoopt
& 6. paer int huwelick bevestigt. Voorts soo houde
Ick mij by t Casteel besig inde bedieninghe der ambon-
sche gemeynte int Malleys, den duytschen dienst ne-
mende den E. Daniel van Sonnevelt waernemende;
bestede mijn overighe tijt gelijck voor desen, om eenighe
schoolmeesters & leerlinghen die hier bijt Casteel
sijn, inde fondamenten der Christelicker Religie, als
mede wederlegginghe des heydendoms & Moorsdoms te
onderwysen. Den goeden yver des H.r Gouvern.r Johan
Ottens tot voortbringhe van Godts eere & stichtinge
der christelicker gemeynte, mitsgaders syne vigilan-
tie & industrie tot bevestinge der gemeyne vrede
doet mij te beyveriger de plichten mijnes ampts vol-
doen, als die goede apparentie van bestendighe vrucht
onses arbeyts belooven.

Vertrouwe dat de vrede die Godt de heere nu desen landen
heeft eene vaste fondamente deser natien met U. Ed.len
stadt sal wesen, indien het geloof vande sienlicke
macht die Godt de heer U. Ed.len verleent heeft
eens haer herten gelijck nu begonnen is ingeprent
werde, want hier door sullen alle listighe opreuyinghe
der Ternatanen de springaders aller onrust haer
geloofte afverlichten, & niemant sal hem verstouten
sijne mondt op te doen veel min sich op te stellen
tegens U. Ed.len billicke handel & regieringhe. Ick
hebbe verlof gevraeght toecomende jaer te vertrecken,
hoope dan met Godts hulpe nae t vaderlandt te
comen. Ondertusschen Godt den Alderhooghsten biddende
dat U. Ed.len persoonen, handel, staet & regieringhe over-
vloedelick tot uytbreydinghe des rycx Christi & wel-
vaert onses Vaderlandts segene. Vaert wel. Gege-
ven tot Amboina int Casteel Victoria
Augusti Anno Dom. 1637.

U E. Ed.en

Onderdaenigen dienaer

Justus Heurnius

10 December 1637

Erentfeste wijse voorsienige seer
discrete ~~Heeren~~ Mijn Heeren
die E. E. Bewinthebberen der
Oostindische Compag. tot Amsterdam

Ee.

Genade ende vrede door Jesum Christum

Den staet onser Christelicken kercken ende gemeente
in dese Indien de welcke door de genadige beschickinge
Godts ende U E. E. behulpelijcke handtreyckinge dus
verre gebracht is) is soodanigh dat wij niet alleen
noodich (volgens onsen schuldigen plicht) geacht
hebben U E. E. deselve te remonstreren maer oock
verders U E. E. willen gebeden hebbende verdere behoef
ticheden, de welcke tot opbouwinge des lichaems
Christi dienstich sijn door U E. E. getrouwe ende geaffec
tioneerde goddadicheyt te versorgen, ten eynde de
volheyt der heydenen alsoo meer ende meer mochte
incomen ende den acker des Heeren gesuyvert sijnde
van haere onkruyt, de goede spruyten dies te meer
mochten groeyen in deucht ende Godsalicheyt,
onse laetste missive gedateert den 28 decembr
1636 vertrouwen wij dat U E. E. wel sal ter handt ge=
comen sijn ende daer uyt hebben verstaen den wel
staent onser gemeente, tsedert is hier in de selfde
niet veel veranderinge geschiet want den duytschen
portugischen ende Malayschen dienst wort noch
als vooren waergenomen, der halven onnoodich achte
U E. E. hetselfde nu weder in largo te remonstre=
ren alleen is onse gemeente vermeerdert met
92. ledematen ende sijn 157 kinderen als mede bejaerde
persoonen 107 op haer vrijwillich ende ernstich ver
soeck naer behoorlicke onderwijsinge inde Christe=
licke religie gedoopt daer sijn mede 95. paer inden
houwelijcken staet bevesticht, want het houwelick
twelck voor desen bij d' Heer Generael Brouwer
gansch stricktelijck was gelimiteert ende bynae
gansch verboden dat wij nochtans nu verstaen door
U E. E. last niet geschiet te sijn) dat wert als nu een
ieder van d' Hr Generael Anthonio van Diemen ende de
Heeren Raeden volcomentlijck toegestaen; de drie
Schoolen alhier sijn mede noch als vooren in goeden
standt ~~ende~~ doort vertrecken vanden Cranckbesoecker
Isaack Mennie naer Patria sal een der sel=
ver voorts waergenomen werden door Hendrick van
Enghels die 17 jaeren inde Molluccus geleegen
heeft ende den meesten tijt de schole aldaer bedient

Wat aengaet ende belanght den stant van d'andere ge-
meenten in India, tis sulcx nae dat de E. Heer
Generael met een aensienlijcke vloote van 17 seyl
van Batavia op den 30 december 1636 vertrocken
was, soo is sijn E. den 20 Januarius inde Eylan[d]
van Amboina geluckelick ende voorspoedelick geär-
riveert, ende heeft terstont met de gansch-
macht het sterck Ternataansche fort Lucilla
aengedaen, ende inden tijt van vier weken meest
met verlies van weynich volcks, tot een schrick va[n]
de omleggende natien, hierdoor is alles wederom in
goede vrede ende welstant gebracht waervoor den go-
den Godt die oock boven als dat wij bidden ofte den-
ken overvloedelicken doen can, nae de cracht die
in ons crachtelijcken werckt, van ons de eere gege-
ven is inde ghemeente door Jesum Christum: sijn E.
heeft aldaer 18 schoolmeesters gecasseert die haer
inden troubel vergrepen hadden, ordeelt oock dat
deselfde voor eerst daer niet noodich en waeren
dewijle de Amboynesche Christenen niet alte
begeerigh en waeren tot onderwijsinge van haer
ende haere kinderen, tschijnt dat dese menschen
het broot soo wat moet ontrocken werden, datse
daernae met dies te meerder appetijt het selfde
souden begeeren gelijck wij uyt de laetste missive
der E. broederen hebben verstaen, datse nu uyt
eygene motijf alreede schoolmrs ende haere
onderwijsinge begaert hebben, sijn E. heeft mede met
communicatie des E. kerckenraets aldaer geoor-
deelt insiende den slapen yver der Amboynesche
christenen, dat twee predicanten, te weten den E.
Justus Heurnius, ende Daniel van Sonnevelt den dienst
daer wel conde waernemen, waerom d'E. Marinus
Gideonsz vanden Houte met de vloote weder tot
ons te Batavia gearriveert is, die met behoorlicke
dimissie, ende bewillinge des E. kerckenraets van
sijn gemeente gescheyden is, gelijck uyt sijn wettel[icke]
attestatie des kerckenraets alhier vertoont sulcx
blijckt, sal voor eerst alhier bij de gemeente blijven
om deselfde te helpen stichten gelijck sulcx van
sijn E. geschiet soo met leere als met leven, het
voordere gepasseerde refereren wij aenden kercke-
licken brief geschreven aende gedeputeerde broeder[en]

der kercklijcke saecken in oost indien ghelijcke wij
oock den stant van Amboina ende Banda mede refe-
reeren aen mondelicke raport D. Georgy Candidy
en D. Johannis Heurnstede; Inde Molucqus nevens
den E. Jonas Aertsen als noch den dienst waer, claecht
als vooren over het Concubinaetschap, dat aldaer noch
als voor over het Concubinaetschap, dat aldaer noch
sterck in swanger gaet, houdt mede aen om sijn ver-
lossinge; maer alsoo een godtsaelich persoon is ende
als nu sijn verlossen noch niet bij der hant sullen sijnt
e. ander mael aenschrijven, noch wat te willen Continu-
eeren: Bij de gemeente van Caliacatte blijft noch den
E. abrahamus Rogerius, die de portugijsche pre-
ditatie welcke van sijn E. des woensdachs placht
te geschieden, als nu sondachs naermiddachs waer-
neemt, om alsoo de inlandsche Christenen dies te beter
te wennen tot het vieren van den sabbath D. Johannes
Lotius Schotanus is met de vloote van diffensij naer
Goa onder het Commando van d' heer Adam Westwolt
vertrocken de goede Godt wilse met victorij bekroonen
ende weder met liefde bij ons brengen –
Wij blijven nu met ons drij predicanten op Batavia
te weten den E. Nicolaus Molinaeus Samuel Carlier
ende Marinus Gideonsen ende alsoo de E. Justus Heur-
nius die als noch bij Leiningen in den Eylanden van
Amboina is) ende den E. Nicolaus Molinaeus van
sin ende meeninge sijn toecomende jaer naer Vaderlant
te vertrecken, soo ist dat wij U E. E. wederom seer
vriendelick sijn versoeckende, dat als vaders / voester
heeren, ende voorstanders van Godes kercke gelieve
goede opsichte te nemen, dat twee a drie predicanten,
die sober nuchter ende Godtsalich van leven sijn ons
moeten toegesonden worden oock dat bij U E. E.
andermael een seminarium mochte opgericht
worden twelck gans noodigh is) want, tot noch toe
ongeflatteert in het gesprocken de kercken van Indien
geen guarden dienst van U E. E. alumnis hebben ge-
trocken, dit doende soo sal altijt stoffe wesen om dese
indische gemeenten te voorsien ende alsoo eenige per-
soonen testament maecken aenden armen van Batavia
welckers penningen hier niet connen ontfangen worden
sonder U E. E. last soo ist dat wij seer vriendelick zijn
versoeckende dat U E. E. gelieve te ordineeren
dat de betalinge vande gemaeckte testamenten

Als van dierck Jan als ende meer andere alhier aende dia-
conen mochten betaelt werden; voorts de wijle de
predicanten op andere plaetsen van Indien als inde
Eylanden van Amboina Banda Molucces Tayowan
Choromandel vrye wooningen vergunt werden
ende ons op Batavia die ordinaris maer drij a vier
bevestigde predicanten sijn slechts vier realen maen-
delijcx wert toegeleyt, waer mede wij ons gansch
niet en connen behelpen, maer moeten gelijck U
E.E. seer wel bekent is t'huys a 12 realen maen-
delijck geven voor een bequame wooninge, gelijck
ons eerlick ampt is vereysschende, twelcke voor
huyshoudende luyden altijt seer lastich valt, so
ist dat wij op U E.E. (gemerckt d' Heer Generael
ons sulcx niet en gelieft te vergunnen) seer vrien-
delijck sijn versoeckende dat nae gewoone discretie
dit ons versoeck gelieve in te willigen dat wij als
andere predicanten alhier vrije wooningen mochten
genieten, gelijck oock in geheel Christenheijt de
gebruijckelijck, dese naevolgende Cranckbesoeckers sijn
int Jaer 1637 tot ons wel gearriveert te weten
Willem Elbertsz met schip N. Amsterdam Jasper
Velthuysen met jacht Ackersloot Jacob de la
Croix met de fluyt de Rijp, Tunis Jansen met de
fluyt de Gracht, Pieter Lourensen met de fluyt
Brouckerwoort, Jan Jorisz Valcke met schip Maestr-
paulus Wigilius met Schip Louysa, Hans Britsz
met Schip Hollandia, Dirck Jansz met Schip Nas-
souw Jan Barentsz met schip Wesel, Daniel Marqu-
met Schip N. Haerlem persoonen van de welcke tot
noch toe geen claechten hebben gehoort. Van ons predi-
met 't Schip Nassouw den E. Georgius Candidius be-
tight predicant. Van Battavia de welcke bij Levijn-
eenige jaeren in Sincans is geweest tot bekeringe
der heydenen ende die in die saecke als den eersten
fundamenten legger seer heeft geyvert) met goede
stichtinge onder ons gewandelt ende de Kercke
Godts gedient heeft desgelijcx den E. Johannes
Heymstede, die de gemeynte van Amboina ende
Banda met leven ende leere heeft gesticht tot
merckelijcken aenwas van Christi Cudde; dit
hebben wij U E.E. van haere persoonen willen

verwittigh op dat hy bij U.E.E. voorsoodanigh oock
drochtes erkent worden; van ons vertreck tot mede
mettschip Wesel Mr Isaack Weimme die de —
Schooles altijts heeft waergenomen ende
des avonts het gebedt gedaen int Castel heeft
mede des Sondachs voor ende nae de predicatie
gelesen ende gesongen

Ons sijn met de jongste Schepen toegesonden
drie kassen soo ~~voor~~ Batavia als ~~voor~~ Amboyna
ende Banda voorsien met papier, pennen, messen, School
boecken, eenige Bibels, ende andere nootsaeckelijck-
heden, wij hebben U.E.E. hier voor seer hertelijck
te bedancken wenschende dat U.E.E. in het selfde
goede wercke gelieven te continueren —
Hier mede eyndende naer voorsieninge ende seer
discrete heeren deses besluyten, bidden den
almachtigen U.E.E. regeringe tot voortplantinge
des h. Evangely tot welstant van onse lieve
vaderlant ende ons allen te willen segenen
Aldus gegeven in onse kerckelijcke ver-
gaderinge tot Batavia op Java Maior
int Coninckrijcke Jacatra desen 10 decembr
1637

U.E.E. geaffectioneerde ~~ende~~ onderdanige dienaers ende broeders de broeders der kerckenraet [illegible] x

Uyt last ende aller namen
Candidius [illegible]
Samuel Carlier Synodrij scriba

Nicolaus Molineus Ecclesiastes Bat.
Joannes Heemstee. Minister verbi Dei.
Marinus Edwardus Bedienaer des goddelijcken woorts
Daniel de Duquoy ouderlingh

Balavoine

Extract uyt verscheyde missiven gedateert binnen Rio de Ianeiro.

Ioan Peixoto Viegas schrijft in syne missive van den 30 Mey A° 1637 gedateert binnen Rio de Ianeiro aen Antonio Peixoto residerende binnen Viana

Hier is een drije vaertuygh gekomen vande Bahia hoe datse alle dage de vijant verwachten, van denwelcken gesecht wert dat hij met een groote macht op haer quam, en hier isman in groote vreese om datmen sijn vel niet weet, Godt verlossen ons van den goede en verlossen ons alleen. Siet de missive met de letter A en D.

Antonio Lopez schrijft in syne missive gedateert binnen Rio de Ianeiro gedateert den 31 April aen Pedro da Sousa residerende binnen Lisboa

Rio de Ianeiro sal drooge van de vijant verovert werden. Ter oorsaecke dat de gene die meest daer vermogen met de vijant handelen, en om datse de nieuwe Christenen Capiteynen maecken. Siet de missive met de letter B.

Domingos Coelho schrijft in syne missive gedateert den 23 Mey A° 1637 binnen Rio de Ianeiro aen Thomas Ferreira residerende binnen Porto.

Dat de Hollanders met seftigh seylen aen Cabo Verde waeren om nae de Bahia ~~de~~ te gaen. Siet de missive geteeckent met de letter C.

De Hollanders zijn Heeren van alles van Fernambuco af 160 mijlen langst de Cust. Daer en sijn geen Portugysen meer inde Capitania van Fernambuco. De Hollanders hebben een sterckte inde reviere van S. Francisco vijftigh mijlen van de Bahia. De Portugysen zijn seer bevreest voor de comste van de Graef Mauris de Nassauw. Dat nae de stadt van Brasilia meer te hopen is. Siet de missiven geteeckent met de letteren D. E. F. G. H. I.

Snõr

Em dez de mayo chegou a esta prassa hũa embarcassão do Rio da
Bahia na qual me auiza o gouernador geral em como os
Olandezes com a chegada de dous mil homẽs que lhe
uierão de socorro a cargo de Henrique de Nasao comete-
rão com todo o poder o Porto do Caluo, e tomarão hũ for-
te nesse com quatro centos soldados que nelle estauão, e
o Conde de Banhol ficaua com a mais gente da terra
em Sergippe largando o enimigo de todo aquella
Cappitania, e como não tem embaraso nella deue querer
executar o intento com que uem que he de senhorear mais pras-
sas neste estado, e esta esta tão mal socorrida de tudo, e fal-
ta de soldados, como tenho por muytas uezes represen-
tado a V. Mag.de que se pode temer muyto e peço que V. Mg.de
seia seruido de a mandar socorrer com soldados faze-
dome m.ce de me nomear nella sucessor porque a falta de
saude com que me acho me não da lugar a nella poder
seruir a V. Mg.de como dezeio e ao gouernador g.al
tenho muytas uezes escrito me socorra ao que nunca
me ha deferido. Deus g.de a catholica pessoa de
V. Mag.de largos annos. Rio de Janeiro 30 de
mayo 637

Rº de Miranda Enriques

772

760

Heer

Den thienden mey is alhier een Caravele vande Bahia gecomen
met het welck de Governeur Generael mij verwittight, hoe dat
de Hollanders met de consten van twee duysent mannen, die haer tot
hulp toegecomen zijn, onder last van Henrico de Nassavius, hebben
met alle macht Porto do Calvo aengevallen, en hebben den sterckte
van ons ingenomen met vier hondert mannen ofte soldaten die daer bin-
=nen waeren, en den graeff van Banhol bleef met het overige volck van
'tlant in Sergippe die gheheele Capitania voor den vijant open laetende,
en aengesien hij geen teghenstant in deselve heeft, moet hij uytwercken
het Gouvernement met het welck hij comt, twelck is meer plaetsen in dese
staet te veroveren, en dese plaetse is soo qualick versien van alles, en heeft
soldaeten gebreck, gelijck ick meermaels aen Uwe Maiesteyt vertoont
hebbe, dat seer wel gheweest worden. Derhalven sal Uwe Maiesteyt dienst
gheschieden int belasten van deselve met soldaeten te laeten versien. Door de
mij meede de weldaet om te nemen een naevolger in deselve, het gebreck
vande gesontheyt in dewelcke mij bevinde heeft mij geen gelegentheyt om in
tselve Gouvernement Uwe Maiesteyt te dienen. Soo als ick wensche. Aen
den Governeur Generael hebbe ick meermaelen geschreven dat hij mij sou-
helpen op het welck hij mij nimmermeer yet gedaen heeft. Onse Heere bewaere
vele iaeren den Catholijcken persoon van Uwe Maiesteyt etc. binnen Rio
de Ianeiro den 30. Meij Aº 1637

was onderteeckent

Rodrigez de Miranda Enriquez

Sr Tomaz Ferreyra Rio de jan.ro — Em 23 de mayo de 1637

C.

A prezente me naõ acho com nenhuã de V. m. a que de uarrer la
pello ter feito largas de todo hone se sayo az que de V. m. receby pellos
nauios que daqui partiraõ ha dous de feuereyro que por via de
Angola leuados em paz pello que nesta resposta eue como prim.o lugar
estimarey ache esta a V. m. com tanta saude como eu pera min dezejo
hua o prezente tenho saude ao seruiço de V. m. aynda que muy em fa
dado com huã dezgraçia que me sosedeo de se me queimarem as cazas
donde morey athe gora, e agora morava nellas meu filho adon
de eu tinha hainda parte de fazenda minha cathaya ainda que
a treya quis noso s.r que naõ foraõ mais que huã vinte e singuo
quintais de Cm... e huas treze ... dadas de noso Amiguo An.to
de caruallho, e hu barril de anil de yzabel dalmeida, e eu e meu
filho fomos os que pagamos ho pato que inda nos ... porto na perda
de anbos mais de seis sentos mil reis so ho seu inchoual delle
vallia mais de trezentos que al fin a perda veyo a ser toda minha q
elle naõ tem que ho de ser naõ for eu tudo isto de huã dezgraçia de ...
prezeguido de huã candeya tudo saõ perdas por mar e terra por nosos
pecados seja deus louuado por tudo —

Com esta rexebera V. m. Domestre yeronimo de oliueyra v.o de varsidade
de huã caixa de mas quanado com vinte arrobas que p.r conta de V. m.
carreguei que fez de custo como V. m. da carregaçaõ vera 11 U 356 rs
com que rresto ja de uer a V. m. de rresto de nossas contas 12 U 431 reis
e agora rresto a deuer a uossa m. — 1 U 075 reis os que tenho feitos
bons em nosa conta —

De nouo naõ ha de que auizar a V. m. mais senaõ de como esta terra esteue
muy falta de azeites e pano de linho fino e ferro, meyas de seda, chapeos
de ... neste meyo tenpo chegou hu nauio de Lx.a que hia pera o rryo
da prata e trez de uiana ho azeite se uendeo a to... ho a doze pa
taquas a canada, ho ferro a sete mil reis, meyas de to... de
a quinze pezos so hos panos de uiana cos vinhos da mesma
terra deraõ em droga porque saõ panos que naõ tem quasto nenhu
e nesta terra cos vinhos de uiana ho ano pasado botaraõ ha qui
a perder m.tos homens —

An.to diaz chegou a esta barra estando fazendo esta vindo do algarue
da a porronas ficaraõ sesenta vellas de ne migos no cabo uerde
pera ha barba ... acudanos deus como pode e a V. m. de om.te que lhe
dezejo xxiii de jan.ro feita e mo dia a baz dito —

De V. m. serto seruidor e amiguo —— D.os Coelho

H

[illegible]

Tot Loanda den 30 May 1637

wel onderteekent

Rodrigo de Miranda Henriquez

Snor Tomaz Ferreyra Rio de jan.o — Em 23 de mayo de 1637 — 767

C.

Ao prezente me não acho com nenhuã de V.m. a que de não arresponda pello ter feito largo de todo ho nesesarjo az que de V.m. receby pellos navios que daqui partirão ha douz de fevereyro que per milla de aquellos levado em paz dello que nesta serey breve como prim.o lugar estimarey achei esta a V.m. com tanta saude como eu dezamin dezejo hua o prezente tenho saude ao servico de V.m. ajnda que muj em fadado com huã dezgracia que me socedeo de se me queimarem as cazas donde morey ate gora e agora morava nellas meu filho adonde eu tinha hajnda parte de fazenda minha calheja ainda que a lleyja quis nosso s.r que não forão maiz que huz vinte e singuo quintaiz de em barcação e huaz bezerras dadas de noso amigo an.to de carvalho e hu. barril de anil de yzabel d'almeida e eu e meu filho fomos os que pagamos ho pato que ainda nos in porto na perda de anbos maiz de sitesentos mil reiz so ho seu inchoval delle valia maiz de bezentos que al fin a perda veyo a ser toda minha q. elle não tem que ho de se não for e tudo isto de huã dezgracia de rir dezcuido de huã candeya tudo são perdaz por mar e terra por nossos pecados seja deuz louvado em tudo —

Com esta sera ofenhe sim.o Domestrey Jeronimo de oliveyra v.a de rasidade de huã caixa de maz guarnado com vinte arrobaz que de conta de V.m. carregei que fez de custo como V.m. de a carregação vera 11U356 rz e com que V.m. fica devendo a V.m. deverso de nossaz contas 12U431 reiz e agora resto a dever a nossa v.m. — 1U075 reis os que tenho feito bonz em nosa conta —

De novo não ha de que avizar a V.m. maiz senão de como esta terra esteve muj falta de azeitez e pano de linho fino e ferro meyaz de seda e chegou de lx.a neste meyo tempo chegou hu navio de lx.a que hia pera o rio da prata e trez de viana ho azeite se vendeo ao tonno ha doze pa la quaz a canada e o ferro a sete mil reiz meyaz de to le do a quinze pezos so hos panos de viana cos vinhoz da mesma terra derão em droga porque são panos que não tem guasto nenhũ cie nesta terra e os vinhoz de viana ho anno pasado botarão ha qui a perder m.tos homens —

An.to diaz chegou a esta barra estando fazendo esta vindo do algarve caa de perdidos fiearão sesenta vellas de nemigos no cabo verde pera ha baria a e dando nos de como pode a V.m. de om que lhe dezeyo xxiii de jan.ro feita em o dia acabaz dito —

De V.m. serto servidor e amiguo — Dos Carvalho

Breve Relação das Batalhas que ou…

A Tomaz Ferreyra guoarde
Deus na sidade do Porto

Rio de Jan.ro

772

Breve Relação das Batalhas que ouve ...

Jhus ma - 31 Abril - 637 - Sipo de sousa - B- 262

Por mtas vias lhe tenho escrito querera Nosso Senhor deos que
todas lhe vaõ a sua mão - esta vaso por ir acompa
nhada com outra que leua o mestre geronimo do liuro
vesinho da sidade do porto - que deos leue em pas - le
ua - 6 - quaixas de asuqr de ordo com arrobas - 128½
com serto ordaõ e procuraçaõ de liberdade com sinadas.
Na dita sidade Aldes sanbete e sipriano yam quer ter
e aisaõ pacheguo a nao que ueo da baia figua carre
gando - cuido partira daqui per todo outubro - onde fi
quaõ carregadas - 20 - quaixas - o polito lopes - ira ue
la per meu gosto - e busquar meo de tor mais large
ja de cuida - resaõ que naõ amanhese dia que me
naõ dem todos mtos desgostos - e os reçebe a mai per
resaõ de se leuar por seus maos efeitos - a ieudame
Nosso Senhor deos a leme dear - minha pasiemsia com esse
comesa - o dito ira tambem - ainda que seria a forsa e
em segredo - e se eles achavem a vim la estimarei -
que vim nos embarque pra a Himdia per algum meo que
que para ser pra que mais naõ tor ne qua - polinna
vea lopes figua com saude estimo fasaõ que las a mai
estar mto magra e a ausensia de vim que lhe peso mto per
nosa amistade naõ seria mto ainda que seria pior com
menos e asy que em todas - lho tenho pedido - naõ tra
to nisto mais - nouas lhe dou a vim como ao cabo frio
veo huã nao - de 200 toneladas - e hu pataxo - carre
gar de pao brasil nela ueo hu giles l mercadores
que nesta sidade esteue parente de joaõ de sias que
figua preso - e o capitaõ que era no cabo frio hu mto a
lixandre - cristaõ nouo natural da sidade do porto
este e hu emtezado seu bem ferguaraõ p los ogrem des
calpas que p la deuasa tem - os ditos tem culpaõ amtos das
da sidade naõ figua de fora Nosso Senhor guarde - e os padres - o
Rebelo com baltasar - ausencia de se - se jm pudes -

Alguam sar - esta guapitania pr.ª hu dos filhos com Comdisão - que Aldea dos imdios Não Nade ministre os padres da Companhia senão clerigos que ja o p.e Ls.co Lopes pr.º A dita Aldea e que la fiquem desterrados, e bem pode vm. Isso guastar per Minha Comta Alguã Couza que desta man.ra Nos Montanhas e Neles e sendo que fiquem os padres com os imdios Não per que sempre per eles Avera Maos suçesos em serviço de S. Mag.de e cabesa de capitão bem e direita m.te Ael Rey q os ditos pad.res sempre cairão Nestes e Nos do pão ora diz o ouvidor fer La Alfabo e os filhos Com ele Avem se podião tomar o enemigo - que mais puderão per terra Amigos Nesta sidade e interesados e Asy q. o Rio de ...

NB. Com.to sera tomado sedo dos inemigos - por Rezão de Contratarem com eles - o que mais podem Na terra e saberem cristãos Novos capitais - o ouvidor

Grou de yasa e tem em segredo - o m.e Alixandre diz que descubrira os milhores da terra que ele não tem culpa. Nesta Altura esta o negocio - Deus Nos Guarde e livre de tredores - que Nos vendem perdido e Asim o traga a V.ª m.ce deos em pas Como lhe desejo Pireira.

de vm. Amigo

P.º Lopes Sergio [signature]

Breve Relação das Batalhas que ouve [illegible]

2

A o Snr Capp.o de sua Mag.de
que Deos g.de na Vi
lla de de L.o Justin.o
Rois Nouer de pesoe
mão propria

Rio de jan.ro

Breue Relação das Batalhas que ouue ...

S.r Ant.o Peixoto . A. Rio de janr.o 30 de maio 1637

Muito estimarej q̃ esta ache a V.M. com boa saudes & bom fim em seu requirim.to porto q̃ por hũa q̃ do s.r Abbe. Receby quá, uejo as pouquas esperanças q̃ delle auia, que uem aser o q̃ muitas uezes lhe ouuj dizer, que, pagaremlhe a V.M. com papeis & M.s fantasticas, permitta Deus darlhe a V.M. a medida de meu dezeio q̃ lhe bastaõ . tambem me diz o s.r Abbe. de hum offerecim.to q̃ Diogo Peixoto fizera a V.M., m.to o estimej, porq̃ q.do V.M. o aceitasse naõ ha duuida q̃ lhá de tirar muj grande proueito, porq̃ em semelhantes viagens se tira m.to grande, & uerdadeiram.te q̃ o aceitalo V.M. fora o mais acertado, porq̃ V.M. aleijado he pouquo habil para o trabalho daguerra. e della naõ tirar V.M. mais q̃ o que ué, & destoutro modo, he mais suaue o trabalho, & o fruito delle maior. permitta Deus escolherlhe o milhor .

Coando de la uim, foy com tanta pressa e breuidade que naõ tiue lugar de espedirme de V.M. com hũa carta; deixej dito ao s.r Abbe. me desculpasse com V.M.

Acerqua de neg.o estou bem enfadado, porq̃ naõ tenho uendido n.ua couza, porq̃ chegamos 6 nauios juntos, & todos carregados de hum gen.o e aly naõ ualem as fazd.as n.ua couza; q̃ desta uiagem naõ espero ~~della uiagem~~ mais proueito q̃ o leuarme Deus em paz, q̃ q.to outra couza, naõ a há . partiremos p.a Janr.o q̃ mais cedo naõ pode ser . Aquj chegou hum barquo fanizo da Bahia como esperauaõ sitiada pello Jnemigo q̃ dis hia com grande poder sobre ella. & aquj se está com grande temor, por naõ saberem sua hora. de lha Deus boa & nos liure a todos, & a V.M. g.de

De V.M. Criado

João Dias Diogo

772

Breve Relação das Batalhas que ouve

766

764

A S.r Ant.o Peixoto Viegas q
Deus g.de

D

Vianna

E.

A de Vm. do prim.ro de settembro Recebi que vejo em companhia da outra de meu paj e com ella muytto gosto pellas boas novas que Vm. me da de sua saude que seja sempre como Vm. dezeja. Esta faço aventtura por via da Ilha da madeira estimarej va as mãos de Vm. naõ porque Vm. o tiraõ de escrever por todas as partes por que de ttodas ellas vem sempre aqui a esta terra navios de todas ellas que naõ tem outtra aonde hir senaõ esta porque pernambuquo bem ve Vm. como esta e abaixo dis que hum filho do principe dorange se apozenttara dos currais da baja que saõ quarentta legoas della que muy sedo sera nella com muytto grande exercitto de gentte Deus por sua devina mezericordia nos aiuda e ponha ttudo em bom estado; com as Anttonia Pedroza me desculpe Vm. que lhe naõ escrevo agora porque naõ estas aventtura mas que outtra ocaziaõ o farej e de lhe Vm. muyttos meus recados com muyttas saudades e commendo a Vm. me mande hũa espada por me fas muytta faltta que nestas partes naõ aj achar hua por isso a mando pedir e meias por que vallem ca huas meas de seda para mim seis sette pattacas e ttudo ca val muytto caro caporo de ouro e as vezes se naõ acha com dinheiro e hũa maõ de papel hua pattaca e hua bottija de azeitte doze ttreze pattacas em fim naõ ttenho que dizer que Deus nosos.or naõ por ainda o pe nella como por nesa que so esa ttezza de Jezu Christo era deserta que e muytto infame a meus hirmaõs e hirmas de Vm. meus recados com mil saudades e com isto naõ sou mais largo q. Deus a Vm. como pode Rio de Janro. 12 de majo de 637 annos

Obedientte filho de Vm. Joaõ Bauttesta Paz

NB.

A Minha may Sr.ª margarida de meira que Deus g.de muytos annos

Vay do Rio de Jan.ro

Lisboa

F.

A de V.m de 6 de settembro Relebi aimda que Santtiqua ttoda via festejei muytto as boas nouas de Sua saude E de ttodos os desa Cassa seja sempre Como V.m dezeja Esta vejo por via do portto Em hum nauio de viana que aqui nos Efestejo ttambem as nouas que vieraõ Em hum nauio que vejo desa tterra Em que vieraõ huns Padres da merce que ttrouxeraõ nouas de Como saluador Correa vinha para aqui por gouernador;—

Em ttodos os nauios que de ahi parttirem Escreua V.m e por uia do portto ouuir ana ouailha da madeira Escreua V.m por que de ttodas as parttes vem aqui nauios de Conttino que ttodos uem parar aqui a Esta tterra por que naõ ttem ottra donde hir que pernambuquo V.m bem ue do modo que Esta E a baja vejo agora hum barco dela e da por nouas que hum fillo do principe de orange se apozenttara nos Curraiis da baja que saõ sincoentta legoas da baja que muy sedo sera nella Com muy grande Eixercitto de gentte Deus por sua Deuina mezericordia nos aLuda E ponha ttudo Em bom Estado Como pode; muytto folgo Com as nouas que V.m me da de ttodos meus ttios e ttias e meus Irmaõs e Irmans ttodos as quais de V.m meus Recados Com muyttas saudades; muytto me peza da mortte de s.r Sebasttiaõ Leueo nosso s.r ao ceos Como pode ao mestre de meus Recados E a sua molher e fillos que festejo muytto sua saude ho alfaiatte Ant.tto glz os mesmos E a sua molher e fillos Ao Padre fr.ei Amaro me enComende a nosso s.r que algum dia lho saberei agradecer a ttodos os padres o mesmo; E atto da a Rua de V.m meus Recados E Com isto naõ sou mais Largo q.e deus a V.m Como dezejo Rio de Jan.ro 12 de majo de 637 annos

NB

Obidientte fillo de V.m Joaõ Bautista Paz

A Meu Pay o Sr. Rafael Palladij que Deus
guarde m.tos annos

Vai do Rio de Jan.ro

Lisboa

Depois que de Vm. desta Bahia nem tive carta de Vm.
nem menos lhe escrevi, por razão dos trabalhos e perseguiçõis
to menão das lugares, primeiramente de nem na armada
como Vm. sabe, e toda a viagem vim numa cama
entrevado de hum [illegible], e hum anno e foi causa
de tomar a [illegible] no mar de [illegible], e tudo isto são
[illegible] destes trabalhos de pernas [illegible], em [illegible]
cheguei a Bahia ja com alguma melhoria, e logo
meu cabido com forme a pervizão de Sua Mag.de e lo-
go me parti pera a Cidade do Rej anno pera entrar na provi-
doria de que Sua Mag.de me fes m.ce, achei ali estava
servindo hum velho a quem el Rej a dera de resto anno
despachara, e tinha servido por tres vezes em de pesta-
dos 6 annos, e a merce de el Rej não foi mais
que por tres, tratei de entrar e me não [illegible] me
agravei pera a Bahia e onde fui [illegible], e ali
não quizerão deferir a elle, sendo que por [illegible]
mor que [illegible] a cauza me tem algumas [illegible]
[illegible] e a elle que o [illegible] como [illegible] lei de
Provedor acaba o tempo que deus lhe falta dois e
a hum anno, e então entrarei eu, e vai por [illegible]
anno e meio, ou he ja acabado que hão [illegible] nesta
terra e hum que me falta ainda são dous e meio
e [illegible] o que mais [illegible] de dar [illegible] de
[illegible], o governador geral me deu huma
commisão pera [illegible] toda a fazenda que se deve

A Meu Pay o Sr Rafael Palladj que Deus guarde m.tos annos

Vai do Rio de Jan.ro

Lisboa

Breve Relação das Batalhas que ouve [illegible]

Depois que vim desse Reino nem tive carta de v.m.
nem menos lhe escrevi, razão dos trabalhos e perigos
do meu mar dos lugares, primeiramente vim na armada
como v.m. sabe, e toda a viagem vim numa cama
acomettido de hum [illegible], e hum [illegible] que foi causa
de tomar a [illegible] no mar de [illegible], e tudo isto são
Religiosas destes trabalhos de per não bens, em Pernambuco
cheguej a Bahia, ja com alguma melhoria, e ahi to-
mej o habito conforme a promesa de Sua Mag.de, e lo-
go me partij pera [illegible] anno pera entrar na prove-
doria que Sua Mag.de me fes m., achej a elle ocupa
servindo hum velho a quem el Rey a dez de vinte anos
despachara, e tinha servido [illegible] vezes em deposita-
dos 6 annos e a merce del Rey não foi mais
que por tres, e tanto de entrar em ella não me
agravej para a Bahia ainda que foi o agravo, e tantoj e
não quiserão deferir a elle, sendo que [illegible]
mor que he o juiz da causa me tem algumas ve-
zes e a tantos que [illegible]
Provedor acaba o tempo que dezia lhe falta dije
a hum anno, e então entrarey eu, e vaij [illegible]
anno e meio, ou hej a acabado que ha que estou nesta
terra e hum que me falta ainda tres annos e meio
e todo o que mais [illegible] pode dar [illegible]
vindo, o governador geral me deu huma
comissão pera cobrar toda a fazenda que se deve

S.r Pay e maij

306

dell Rey em todas estas cap[itani]as a saber espirito santo E nesta do Rio di Janr[o] E San Vicente, adonde tenho cobrado mais de 20 E tantos mill cruzados, sem por isto Se me dar ordenado nenhum mais que empenharme de por servir a ell Rey E isto nas tomar emguem e lugar, disto me man dou hum aprovacas V[ossa] Mer[ce] E Entre ages ner E em tal tanto Ve edor dos defuntos E aus[ente]s a quall me nas rende mais que cobrar inimigos por lhe pedir o que devem q ordenado nao tem mais que a dous por cento do que merem bem testados E delles nao sobe de hum hum a l[e]n[a]m[en]to E quando sosede tem dellantes de seu, neste meystero O que gastey nestas Bravuras estive em san Vicente em caza de meu tio, a quall deus conserve de Sua vida a minha vida q como sempre ouvo, e elle me sostenta e sostentou em pernas bues, a tem andar me do V[ossa] M[erc]e a ma tall estajem, coando Rey de pernas bues V[ossa] M[erc]e Reynis, ouvi-lhe do governador geral Provizas V[ossa] M[erc]e Ser Provedor da fazenda da capitania de san Vicente, o quall esta servindo m[ais] Rende pouco, e esta ja muim velho, tem tres filhas E duas filhas E huma das filhas tem 20 anos q agora deu de cazar, a ambas tenha enalterado a ella nas o man da se para pernas bues, E como agora pernas bues que nobre todo nas sey que ha de fazer que ja me avizou q nas sabe o que ha de fazer, Ja nas ha gente nesta em pernas bues a que escapou Silvarje em Sergipe dell Rey com os paos do Conde de Monsanto,

Dei novas em q[ue] V[ossa] M[erc]e determinava de me mandar mais firmas delle Rei, V[ossa] M[erc]e se serva de tal nao fazer, que folgara de saber a consideracao com q[ue] determinava fazer, por ventura elle comigo q[ue] inda lhe sucedera que da qui a coatro anos Se me deos der vida me vou embora a trabalhar em u Requerim[en]to, e elle nas ha de servir a nim gem na terra onde eu estiver assy que he couza q nas tem caminho, V[ossa] M[erc]e o mande a r[ece]ber E se ordena a elle ...

Mande que estes ovos saber baila e nas mo mande V[ossa] M[erc]e q[ue] hoje determinar a mandar por navios que par tir fr[ancis]co geball gov[ernado]r do Reyno, E nas me queira de romper Alenhora minha may E aos Irmaos E a todos os das brigaçao me Recomendo q[ue] Deus a V[ossa] M[erc]e muitos anos Rio di Janr[o] 13 de maio 1627

filho de V[ossa] M[erc]e
Domingos Correa

772

Breve Relação das Batalhas que ouve [illegible]

[illegible] 18 de maio 1637

+

A gasspar [illegible] Correa [illegible] em
[illegible] termo da Villa de [illegible]
[illegible]

Breve Relação das Batalhas que ouve...

S.r Diogo Peixotto

Recebi 2 de V.M. hua no navio que hia pera buenos aires de 20 de dez.ro Pa-
ra do contra por via de Viana de 4 de fever.o proximo e com estas duas [de] agosto que as cartas de V.M.
Merecen e serto que avia mais de hum ano e meio as não tinha de V.M. que me pos
por muitas vezes en cuidado e sinto o não ter V.M. perfeita melhoria dese seu mal
não seria mais que o que pera min dezeio // eu seia deos louvado fiqo ben desposto
con determinação de dentro de 20 dias me enbarcar daqi pera ese Reino com esta frota
// não deixou a Bahia como ja avizei a V.M. nas pasadas permita deos levarme en paz
De me dar cuidado o avizarme V.M. en como o S.r Manoel pinto chegou a ou termo seria de
louvado que lhe deu saude // do Cappitão dom luis de freitas tive carta en como se fazou
em napoles estimo que fose a seu gosto e sinto muito o não se cartear V.M. com ele porque
ijnda que ouvese de permeio algua couza grande não era bastante pera se deixar de fazer
e se ouve algua paixão de permeio estimarei se acabe e que ele escreva a V.M. como
ten de obrigação, e asin estimo as boas novas que V.M. me da do S.r João da Rocha e
e coanto as queixas de V.M. sempre V.M. ten muita rezão e asim não quero a V.M. medir por ne-
nhus fios, e coanto a V.M. dizer não carregar nenhua couza na nao en que foi Salvador
Correia foi por se dizer não aguardaria a ela nem nunqa se teve por serto ir e na dela
que eu não deixei de carregar por amor de hum fulano brabo e asim nela não carreguei
couza nenhua minha nem alhea, e coanto a molega que V.M. dis o senão Mandei por ele
nem estar seu soubera que V.M. queria as tais pesas ja la estiverão e asim com avizo
de V.M. da molega se mandara da bahia ou a levarei comigo // e asin sobre suas sobrinhas
Me paresia a min que não ijndo en minha companhia não poderião ir ben e a culpa que V.M.
poen por maior que de esta atendo seu por menor e ben sei coando for tenpo se meterão en
conuento ou como milhor parecer // não se engana V.M. en saluador correia a ser hun
fidalgo onrrado e he meu Amigo e grande sigano //
O seguro que V.M. fes en Man.el diaz esta ben feito e asim não tendo que dizer e folgo que os tais
Asuqres ijdos nele e o gando do navio V.M. determinase fazer sua carregação por conta
deambos pera angola que aprovo lenbrando que as pesas no brazil ten oje muita valia
e se colha deos de tudo e milhor e fiqo de avizo de os tais asuqres se carregarem p.a Londres
a te gora não se apartado porque a Man.el diaz tragao deos en paz sei que se viera a 2 mezes
fizera muito alto negocio en tudo e asin espero en noso Snor que encaregando fara negocio
en tudo o que tras se a diente a si ouvera ordem de se fretar enbarcação de ate 200 C.as
con que viese aqi na coresma carregada de tidos os generos fizera muito proveito //
Estimei m.to a chegada da frota por ser geral e V.M. ijr nela enteresado // nunqa se me escreveu
Marqa que a minha nau levara da bahia nem que levara C.os comidas ben sei que a viagen
não deu pera gastos, espero por ela deos qerendo sendo que partise en conpanhia de naus ate
meado o que ven o que ponho duvida que como se me escreve ven nela Saluador Correia
não era posivel o dito aviarse en tão pouqo tenpo, e mais serto le partir dela pelo
São João traga deos en paz que di ijra muito ben fretada e deixarei orden se me carreg-
ue nela por minha conta não mais que ate 1$500 porque a praca que mais se me pode
dar se ha mister pera V.M. e outros ijrmãos e amigos com que so ha de trazer carrega-
ção e carregar //
Dos vestidos e peras todos que forão a buenos aires se lhe ten a V.M. Mandado a conta de tudo e a
sin dito como do mais que en meu poder tinha que não tendo en meu poder couzas
nenhua e asin a conta foi la por via de Tz. en min vindo antes dias deos qerendo,
se determinara a andar pera as viagens que ainda que não são de m.to proveito pera

2

Deos Seiaõ seguras e Quanto Acomição que a V.m. escrevi Be não levaria me peza desvoie
enterezar pore de Respeito entengo que eu estou pera Memudar daqui que bem sabia Seu
oque Enteresaua onão Be levar a V.m. nada // Vio dizerme V.m. en Como Saluador Correa
Seten persuadido onão me enbargar daqui sei dizer a V.m. que toda esta terra ten sentido minha
Mudança porque Vee que geral mente Seten prometido muitas dadiuas conque me não Vá desta
terra que tendo por merce de deos m.to grande bem somen denoso yrse e junta mente todos en
geral dizerem hũa Vos se menão deixe enbargar seria deos louuado que se dom de isto
Permita ele seia pera ben // Estou esperando por nauio do Reino en que diço de V.m.
escreve manda asminhas contas, en tanto menão uen as mãos estou asseguas // E y de fazer
Porque asugres meus não Vão aiustados conque ali derrotas não se pode bem adeuinhar Casin
que carregar serão pera o Reino // Vio me deuen oye mais de 200$ e não he posiuel leuar
deles couza nenhũa e ben sei que se trabalhozo leuar tanta contia digo deixala atras ne
Mesei determinar oque hei de fazer e ben sei que em hum deixando as costas não Verei de la
As duas partes estes primeiros 2 Annos e ben sei que o conselho de V.m. he bon e contudo como digo
Menão sei determinar // No Cabo desta safra que se acabou abaixarão os asuqres oje Vo
Vem chegando os nauios e entendo não abaixara de 100$ da bahia não Vai nenhum cas
deixarei orden se carrege oque V.m. ordena en cada enbarcação que letras não sa que falar ne
Anenhum tenpo e sendo que o S.m. queirão algum din.o a responder se lhe dara
nauio en que lhe vão os debuenos aires vai venetendo os Vinhos que trouxe a 26 e 27 $ por dizer
serem bons e asim todos os que Vieren de lá e sendo eles deixarão proueito //
Veio auizarme V.m. tinha dado a Saluador Correia 20500$ e que o diante lhe prometera mais 40$
que bem dinheiro pera homen que ha de trazer outras muitas diuidas a fora a de V.m. e asim sei
sera tenpo e meio pera se cobrar tanto dinheiro e lhe perdoei a quem retene as cartas que V.
A V.m. escrevi por muitas Vias, e sei que se o dito Saluador Correia aqui estiuera me detiuera algun
tenpo e sinto fiquo Cerzaroto de lhe V.m. dar tanto din.o mas queyra deos se cobre tudo //
Fernão bugo esta despacado de todo da nosa gente são S.ores de 160 legoas de bota e fiquão oje ne
o Sitio de S. Fran.co que são 50 legoas da bahia con fortaleza feita e sento que ate agela parte
esta oje m.to arrisgada e se dis custarão muitas mortes atirarem nos dali // Elo debuenos
Aires Censura con pp me auizou diogo duarte en como Vinha deuendo o dito 20 couros a V.m. e que o tal
Vinha obrigado a trazer 10 e que os outros 10 eu ou o nosso yrmão dariamos orden e mandariam
en barcação en que Viesen a qual deixarei a martin de souza pera que adin o faca no dito
sui uerter e me deu muitas nouas de V.m. e asin peruia de Uiana Ruy 2 escreturas de q.
tos couros cada hua que fiquão en meu poder que a tudo como digo se dara orden como conuem
Não ten V.m. que me encomendar sobre as couzas dos nosso yrmão Porque leuandome D.s la farei oque
tenho de obrigação //
Diogo duarte Meescreue tinha carregado en a minha nau Por conta de anbos 58 p.s deu e que se
Muito bons e se uieren ben acondisionados se fara proueito e se trouxer azeite não se fara Roin fa
se deos foi seruido leuar en paz a lourenço Andre aresta faria grande negocio nos Vinhos Porque
não auia la nenhum e sere que não leuou Registo he ser de auizar que Venha a esta terra
Por tanto aqui ten aspesas muita Valia, e isto se entende não leuando Registo ou orden de V.m.
Pera yr ayndias, e sobre a Venda dos couros aqui se seguira e se deixara a orden que V.m. da
Domingos Gomes Meauizou diogo duarte fora a palma e asin deuia de mandar cobrar os asug
que nele forão por nossa conta ~~ A en leição que se ha feito sobre a Venda aqui
de Baltezar fiz Por uia de aneiro a tendo por asertada e se fara en tudo m.to proueito mas Vio
que uen m.to arrisgado o sal por tanto se souza que se não carrega se não por orden de V.m.
Pera se pagar com ele o preçido e se uier entengo de saluador Correia liurara mi ter que de
outro modo e mais fauor que se lhe podera fazer se daran a metade doque aqui Vai
e ben folgarei que Venha ben despachado pera que aqui não entendão com ele
oje entrou sebastião enriges Vaz de Uiana que ia Pera a bahia en o qual carregou o
caminha Rego Por conta de V.m. e des g.s dos Reis Cinto 4 caixois de pano de

De Vinho groso e Aertendo Vendelo Antes que me enbarque eo Procedido que tocar a Vm
deixalo Em dinheiro Em mão de martin de Souza pera o Carregar Con forme o auizo de Vm. e o que
tocar a nosso jrmão lhe auizo lho mandarei e lhe Vendarei Em o nauio En que Vertendo Vir, dito pano
se for alterado deixara proueito não se oferece outro q.de Deos a Vm.

Somos Em 28 de Corrente

Foi deos Seruido trazer En paz o nauio do M.el Ant.o dias de ponte que Estimei, nele não ui Carta de Vm. a que
houuese de responder por seren antigas permita deos dar a saude a Vm. que dezeio, ditto nauio Comesa oje
a descarregar e asim não digo será que trazer alguã Auaria os vinhos ou merma sei dizer que se viera
Em tenpo de Coresma se venderá diferente mente os seos Vinhos foren bons não deixarão de se vender
porque Como se espera por nauio de Conp.a de naus e há de trazer de tudo sun pouco he nesesario terse destreboido
tudo o que for posiuel e hei de fazer muito porque a fruita se venda En breue mas não he posiuel en tão pou
co tenpo venderse tanta Cantidade mas farsea o milhor que puder os azeites ven enpresos que deixarão
proueito e asim jsto Como tudo o mais como digo se fará En dinheiro o mais En breue que for posiuel
mas estou vendo que nauios de Conp.a de naus e do porto não hão de tardar e hão de trazer muita Cantidade
de Vinhos e asim será forsado Vindo muitos os que Eu tiver ou por seren somenos ou por auer muitos na
terra alguns Con que me ache será forsado nauegalos Em Conp.a de Ant.o dias Pera angola ou emoutro
que me parecer, jsto se entende auendo muitos os que vierem não tendo vazão porque mais quero aqui
que Em angola 2 e bem sei que o que daqui vai a angola não deixa proueito mas Como digo será nesesario
nauegalos não auendo outro Remedio Vejo que Vm. me escreue e muitos da terra dizen não está a fro.
Pera se pasar de la e serto não sei o que fasa escolha deos o milhor que não sei deliberarme e Vejo que
se me deue oje milhor de 250 tt que he muita faz.da Pera ficar por detras e eu ver que a quem há de
ficar a cobransa não he muito solicito que so isto me mete por dentro, tanben Vejo o que he a Vm. Vem
deuendo saluador desa, que he dinheiro Em que peza não o poder Remedear sendo que aqui me ache faxei-
nisto E en tudo o que Vm. verá, e tanben vejo que Vm. se enpenha nesta graça por me fazer M.ce e eu es
tou bem no que lhe escreui acerqua da Comição e como jsto enporta din.ro não qizera ficaria Vm. por baixo
e ja digo que tomara o nauio de aueiro en tenpo que saluador Correia estiuese aqui porque Com sua
prezensa se daria Cor a esta, sendo que eu fique sem duuida meirei Em Conp.a da m.a
nau digo nela e en Conp.a de 2 mais ou 3 que se esperão de forsa porque ficando sei Cobrarei milhor
de 120 tt que he dinheiro não veio de que mais o faça guarde Deos a Vm.

Jrmão de V. m.
Ortiz

A S.r Diogo Peixotto de Sousa

Cp.r

Madrid

Breue Relacaõ das Batalhas que ouue ...

H

A Cappitaõ Dom Luis de freitas Pinto ~   N 1 Rio de janeiro 18 de maio 1637

A de Vm. de 15 de setembro Recebi com o contentamento e aluoroço que merecia Por nela Me auizar fiquar Capitulado com a snora minha jrman dona Caterina de mendonça que eu Muito me alegrei Permita deos lograrense Vms os anos de meu dezeio // Muito tenho sentido o nao Me achar de prezente pera ajudar a festerjar tam ando bem ~ Cu seia deos louuado figo De saude e de caminho pera dentro de 15 dias me enbarcar pera a bahia aonde pertendo fazer Pouca demora // Vejo o dizer Vm. naõ ser de paresser fazer Viagen Pela bahia Mas Como tinha dado palaura aos nosso jrmaõs quasqar do Reiz Pinto de oir uer me paresseo Ben fazelo Permetira deos leuarme en paz // e ben sabe Vm. que pera Mandar huã de Suas sobrinhas alimenaõ estaua ben Senaõ leuabas en minha compª visto eu estar de partida ~ Por muitas Vias tenho Mandado a Vm. a Conta do que qua tinha e o Resto De tudo uai neste nauio nosa Snora do Roz.º de jeronimo de oliueira uezº do porto que deos leue e a todos en paz ~ Ate gora naõ he chegado o nauio do algarue em que uen Mercadorias de Diogo duarte Vinha Vm. enteresado se uiera a 2 meses fizera m.to grande negº contudo Vindo Antes dos nauios de compª de naus dara proueito ?

Sobre a sonta de certes naõ digo a Vm. couza nenhua Porque nem Ser Sei o que ensen Poder ten porquanto numqa me derao noticia diso nem escreuerenme numqa os asuqres que pordua mas Correrao se se nauegaraõ ou uenderaõ e asim entendo que tudo tenho naõ Maõs de Vm. = esta terra naõ sta Pera se meter nela negocio enquanto senaõ de termina auer pazes porque tudo esta arisqadicimo ~ a snora Minha jrman Peso aja sta Porsua a quem Deos g.de   somos em 19 do corr.te

Foi deos seruido trazer oje en paz a esta Sidade o nauio de sebastiaõ Enriques Vezº de Viana que dia Pera a bahia em o qual carregou Martin Velho Barreto per conta de Vm. hum caixaõ e fardo de pano de linho e teu o qual nauio a Ribou aqui Por encontrar na barra da bahia Duas naus de olandezes seia deos louuado que o liurou delas tanto que des carregar Procurarei auenda disto com auentajen posiuel e seu Rendimento deixarei en maõs de martin de souza Pera que o carrege em dous nauios que espero en 8 que isto deixara Algum auanço ; dita carregaçaõ enportou como Vm. deue ter por auizo 110 e tan tos $ ~ Somos em 28 do corrente ~

A uera 2 dias foi deos seruido trazer en paz com o seu nauio ... ante dias que do algarue Partio en que Vm. uem enteresado por uia de diogo duarte de souza Sei dizer que se uiese a 2 mezes fizera felice negº mas contudo se dara ordem a que tras se uender en parte antes que uenhaõ nauios de compª de naus Cnaõ deixarei de uender tudo o que puder ~ Viñhos sendo bons deixaraõ proueito ajnda que naõ faltaõ na terra, os azeites se poraõ logo ao torno antes que uenhaõ outros que sei uen muitos e asim senaõ ade enjeitar dinheiro // naõ me sei deliberar nesta minha jda a bahia e reio que os olandezes staõ oje Snors de todo, pernabuqo e que ten per si 160 legoas de costa e que dos nosos naõ esta la ninguem e uejo que todos me dizen naõ sou ben asertado en segir tal Viagen e Vms. saõ do mesmo paresser // escreuo aos nosso jrmaõs gaspar do Reiz que sendo que a armada Venha do Modo que eu estiuer me enbarcarei pera jr nela e Vindo dita Armada naõ Venha sera forsado enbarcarme daqi em de reitura em compª de algúas naus de forsa que se aqi esperaõ e se ... deos o milhor que eu como digo menaõ sei deliberar, e vejo que me deuen oje milhor de 250$ # e que da Pesoa que qua ra desfiqar a cobrar se pouqo deligente e que isto he dinheiro, e asin sera forsado esperar ate janeiro deos querendo e naõ sei se daqi a pouqos dias tomarei outro conselho Permita deos ajudarme ~

Manoel Masiel Rotéia uezº do ... em dança nosa Snora do Roz.º e saõ Iozeph e as almas Partira daqi ... querendo por outubro por ... com a carga dentro a dito ... deos ... a diso dela e Por conta de Vm. ... quer ... o qual ... e Pera 130 $ a Conta ... a conta do pano de linho e teu que de Vm. Recebi o qual ...

tomando

Esta terra nam serue senam para deoito ate noue Vinteis de engrese de portugal mas entendo
farei o que deus e tendo de obrigheas a snora minha yrman G.de deos como pode enforce de Vm.

Irmão de V. m.
Vr Vaz [signature]

Breve Relação das Batalhas que os Sus;

Snor

✝ Rio de Janrº 26 de maio 163[illegible]

D. 770

Permitta nosso Sr. Acecta a V.M. com a saude, vida, & bemes que lhe dezejo; foy Deus servido chegassemos a esta terra a salvamto. a 3 de maio todos com saude; logo oito dias depois de nós chegou Sebastiaõ Henrqs. corrido dos ynemigos que achou na boca da Bahia; nelle tive largas novas & cartas de V.M. com que infinito me alegrej.

A chegada deste navio foj cauza de eu até gora naõ ter feito nhum negº. nem vendido nada, porq apenas tinhamos bem descarreguado qdo. elle chegou, & naõ tinha eu tido lugar de me desfazer do q trazia, & tambem tinha chegado com nosquo o navio do Papetta q partiu de galiza 3 dias diante de nós, & ambos entramos aquj num dia, & dous dias dantes tinha chegado hum navio de Lxª. & já seis dias q tambem chegou hum navio do algarve; & como chegamos tantos navios iuntos, nada se vende, & se vende alguã couza he de graça, eu do q troixe naõ tenho vendido nhuã couza, porq os vinhos naõ faltaõ, o bacalhau naõ corre, o panno de lº. que troixe he mto. roim, & este navio de Henrqes. troixe infinidade, & mto. riquo e delgado, que he o q quá serve, & asj o meu nem de graça o querem, porque he mto. falsificado por dentro, q de estopa a elle naõ ha differença, & asj estou com isto bem emfadado porque vejo q a fadadria valerá menos se vierem os navios que o Sr. Martim velho me avizá ainda de vir; se Henrqes. naõ viera quá, sempre ouvera eu de fazer bom negº. mas como elle troixe mta. & mj boa fazenda, & a minha mto. roim, nhuã couza me compraõ. infinita perda nos deu. da carreguaçaõ que nelle veio do Sr. Martim velho estou entregue. & delle vendido as farinhas a 1100[illegible] q foj grande venda

Em huma nau q daquj partiu ha oito dias p.ª a ilha da madrª. escrevj a V.M. a qual esta q he a segunda confio em Ds chegará p.ª a mão de V.M. porq vaj o navio q esta Vila; no q foj p.ª a ilha da madrª. q a cima digo dej 320[illegible] de risquo, com ganancia de 40 p 100. q fazem 44[illegible]800 [illegible] de q

comecei

1

Será Sua via das letras q̃ o mestre me pasou; nelle escrevi a Simão nunez (a quem o dr.º foj remetido) o enviase logo a V.M. ou Jorge gomez por letra. neste navio de Jeronimo de Oliur.ª a Cej (g.do ciegej) duas caixas carregadas da inq.te 6r.co q̃ o p.e m.el da rasujo me tinha nelle carregadas do procedido de sua enCommenda q̃ cobrou minha, vinda da ilha da madr.ª que emportou 50 b. que, e como V.M. nesta sua q̃ me escreveo em Henrri.ª diz envie tudo o que puder antes de minha ida, quis meterlhe o que o p.e me restava a dever da enCommenda que digo tinha cobrado que erão 20 b – & e os dej ao mestre com ganancia de 40 p.los q̃ faz de toma o que nelle corro derrisquo 50 b 200 & dos 20 b – & vaj tambem com esta sua letra, na qual se mete aganan sia dos 20 b – &   & porque depois delle não fiqua mais navio q̃ va q̃.do que nós, lhe quis tambem meter mais estes 20 b permita Deus levalo em paz, q̃ o Coração m'e diz ha de levar –

Na sua me diz V.M. q̃ oito dias depois q̃ partj pagara to das as dividas q̃ deixej, m.to o estimej porque me via credito posto que nunqua isto me deu Cuidado porque bem sabia lhe avia V.M. de desCuidar; mas dava m'o grande o não ser bastante p.a se pagarem as de V.M. o dr.º que avia; más q.do cieguej, que este meu Amigo me disse avia enViado os 70 b – & que que deixej, e tres Ca.as da inq.te mais do procedido de outra enCommenda que tambem avia recebido, (como V.M. pellas q̃ elle la me escre veo, larga m.te veria) fiquej m.to contante, porque se Deus leva tudo em paz fiqualo ia V.M. tambem com se descarregar de outra na Cafome, e a outra enCommenda q̃ a Cej carreguada, não veio a tempo p.a o p.e a poder mandar em Companhia da outra, elle me disse mandara hum feito da inq.te de mimo. & me faz im finitos mimos, & verdadeirra mente me tem obrigadissimo com mil estremos d'amor e amizade q̃ por mi fez q.do ciegej, & faz cada ora; & nas Copias das q̃ elle me escreveo q̃ V.M. avia de recebir, a Cej me pedia por seu dr.º sua pessa de sargetta de [illegible] p.a se vestir, & dous barrettes; estimarej q̃ V.M. lha mande e os barrettes, no primeirro navio q̃ de la vier, sem falarlhe em Custo, porq̃ tudo lhe devo, e com elle não se perde nada, q̃ he muj desenteressado. & esperanças tenho deq̃ V.M. lhe avia mandado tudo sem este aviso, se assj for m.to o estimarej.

Dis V.M. na sua q̃ achara no meu livro 32 b – & mais, q̃

Breue Relação das Batalhas que os Lus...
... Capitão Geral An...

eu quá deixej ao outro tomẽ, , assj he verdade, mas enganouse q
V.M. na memoria q deixej ao pº que tambem está no liuro, porq
nella não estão mais q 32$ - de hum vestido meu, & 6$ - de de
hũa espingarda q fazem 38$ - q auia de cobrar, & os 32$ - q
q deixej ao tomé Rosº glz Britto, deixeillos porq como era mer=
cador tinha mais ordem pª poder embarcalos com algũa guarnadia,
os quais 32$ - com os 38$ - q o Pº auia de cobrar fazem
os 70, q sempre dixe a V.M., & V.M. deue ter cobrado, se ...
gardou a nau em q forão,

Na q V.M. me escreueo, vejo a pouca esperança q auia do
despacho de Antonio Peixoto, de q me não marauilho nada, porq
sempre V.M. o profetizou, & milhor lhe fora aceitar e elegir o que
Diogo Peixoto lhe offereceu, pois he de menos risquo & mais
proveito que as armas, & pª elle lhe está mto milhor pois está alei=
jado, e sendo isto tenha effeito quererá Deus e elle q seja
com auentajada reputação de que tem, & não com a de q V.M.
merecia,

As nouas q V.M. me dá da gente de casa folguej de saber
posto q são pouquo gostozas, de mª Soares não me espanto usasse
destra má natureza, mas poder V.M. acabar consigo não lhe ter
mandado nada me marauilho, posto q ella merecia tudo; e tambem
digo q a mais me folga de V.M. o auer vzado assj com ella, q mto
mais merece por sua ingratidão, não sej q diga ao que V.M.
me dis acerqua de qdo Elizabel da galinha, isto me tem espantado,
que nelles se encobrisse tanta vellacaria sem saberse tanto tempo;
não me espanta mto. pois prometia a cara delle milhores obras,
mas q elle trouxesse enganado a V.M. tanto tempo sem o conhecer,
me marauilha em infinito, e me peza em estremo q elle sahisse tal,
porq lhe era afeiçoado e folgara q daqj saira aproueitado, eu
lhe mando as lembranças q elle merece.

Acerqua do q V.M. diz da quinta de João Velho, reportome ao
q V.M. lhe parecer q sempre será o mais acertado; mas com liça
de V.M. digo que milhor fora não efeituar com elle, até Ds me
leuar; ou amor pº do que de quá mandar, porq se Deus não
for seruido guardar o q de quá mandar, acharseha V.M. depois apertado,
porque posto V.M. tenha renda larga, o estado he maior, e do
Brazil não há q esperar mais; porq agora chegou aquj noua

da Bahia, como todas as oras estaõ esperando pello jnemigo com as ar-
mas nas maõs, q dis vaj la com poder grande, & em se tornan[do]
a Bahia ao outro dia está o jnemigo nesta terra; mas antes
esta esta terra toda atemorizada q naõ sabe se esta armada
irá a Bahia, se aquj. & assy conforme isto, naõ me parece
se os q lá me levaõ que torne quá tam cedo, p.a que tire o fosso
do que V.M. me diz, & em tudo o q V.M. fizer será o milhor.

As lembranças das S.ras [illegible] Ines dos Anjos, estimo na
minha alma, & com igoal amor lhe mando [illegible] mais a quem V.M.
as dé largas, & aos Fr.co de Brito, & aos Antonio Peixoto sobri-
nho. & a mais gente de caza o mesmo, [illegible]

Esqueciame avizar a V.M. sobre o Irmaõ do P.e Affonso de
Magalhais, tanto q recebj a de V.M. o troixe logo p.a caza donde
fica, e o tenho acomodado na milhor caza da terra, q he com
o Irmaõ de Diogo P.ra - se elle fizer o q deve, eu lhe seguro lar-
com m.to grande proveito, porq daj tem sahido m.tos de sua caza;
isto dirá V.M. a seu Irmaõ -

João Peixoto Viegas

A Carnado q o lagito da de V.M. elle fique bem, escreve,
mas dou as cartas em outro maço, a seu Paj e maj, lembranças
minhas. Esta carta p.a nosso vezinho o D.r Belchior Di-
neiro mande V.M. q lhe aviso nella acerqua das cobranças
q me encomendou q tudo he nada, ellas emportaõ 60000 r.s
e naõ lhe darej por ellas seis r.s

A Antonio do Lago disse o q V.M. na sua me diz acerqua
do rendim.to das suas cx.as, elle me disse q passara á Bahia
100$ r.s a Domingos Barboza Irmaõ de g.lo Barboza q
tinha ordem e procuraçaõ p.a cobralos, alem disto q embarcara
este anno 6 cx.as de assucar e q o procedido dellas com o q lá estava
das 2 cx.as q lhe levej, e as da q [illegible] da madr.a, e outro q foj
a terceira q Jorge gomes avia de cobrar com mais tres de m.
devia [illegible] conta, lembrado deve V.M. estar disto; q de la
vim, inda naõ avia conta do q renderaõ. Se por ventura as
lhe passou a V.M. isto pella memoria, fale com o D.r [illegible]
Velho, se elle mandou Jorge gomes alguma conta ou aviso sobre isto

Breue Relaçaõ das Batalhas que o Illus-trissimo e muito Capitaõ Geral Antonio Telex deu na Barra de Goa a des naos olandezas sete de muita força e tres pequenas que vieraõ pôr serco a dita Barra com seis galeois de seu cargo ---.

[illegible] muito General a Barra de Goa em 11 de outubro de 1636 que venha
[il]ernar no Rio de bombaim de que naõ tratarej por ser muj larga a escretura
[...] se puderafazer assy da viagẽ do veraõ passado como da jmuernada, e a
[...]mento dos soldados e risco em que se viraõ os galeois, tracado esta
[...]rnada contra seu parecer pola expiriencia que tinha della por
[...]stros que deviaõ entender ser boa por acreçentarem a fazenda
Real ---.

[...] 12 teue vista de huã vella a que se leuou marcandoa anoite a man[...]
[...] cõ ella e reconhecida achou ser a nao capitana do Reino capitaõ
Gonçalo de barros da Silua que recolheu no mesmo dia, aos 2 de no-
[uem]bro se viraõ seis uellas aparte do sul e jndo em sua demanda [...]
[...]ou serem duas Jnglezas que vinhaõ para esta barra, e 4 olandezas
[...]orça que segio dois dias naturais fazendoas alijar por se fazerem
[...]s ligeiras e achandosse cousa de 30 legoas ao mar a requerimentos
[...] pilotos dizendo as naõ podiamos alcançar por leuarem o balrauento
[...]nhado e outro ssy lhe dariaõ os ventos lestes e desgerraria da terra
[...]u na volta da barra onde chegou a 6. e achou por avizos do capitaõ
[C]ouchim que a vista daquella cidade passaraõ des naos olandezas
[...] esta noua mandou o visorej se recolhesse debaixo do forte da augoada
[...] des se teue vista dellas que surgiraõ entre os tres fortes a saber Au-
[...]da cabo Mermungaõ repartidas de norte a sul a soberbadas et.
[...]eses rabos de gallo bandeiras vermelhas a coadras, acodia agente
[...] fortes e galeois fesse conçelho e pella pressa senaõ ajuntaraõ todos
[...]hio naõ comvinha brigar cõ o jmigo por serem naos de muita força
[q]ue nos vinhaõ demandar de preposito e preparadas a 2 annos
[pa]ra este effeito como por avisos, a via, isso o capitaõ Geral e

da Bahia, como todas as oras estaõ esperando pello inemigo mas nas maõs, q̃ dis vaj la com poder grande, & em a Bahia. ao outro dia està o inemigo nesta terra; m està esta terra toda atemorizada q̃ naõ sabe se esta irá a Bahia, se aquj. & assj conforme isto, naõ m se Deos la me levar que torne quá tam cedo, & que h do que V.M. me diz, & contudo o q̃ V.M. fizer será o mi

As lembranças das S.ras macsada & Ines dos Anjos, minha alma, & com igoal amor lhe mando sa.des mais a as de Largas, & aos S.a Fr.co de Brito, & aos S.a Antonio Pei frio. & a mais gente de Caza o mesmo, nosso S.r g.e

Esqueciame avizar a V.M. sobre o Irmaõ do P.e Magalhais, tanto q̃ recebj a de V.M. o troixe logo p.a Caza fiqua, e o tenho acomodado na milhor Caza da terra, q̃ o Irmaõ de Diogo P.x.o — se elle fizer o q̃ deve, eu lhe com m.to grande proveito, porq̃ daquj tem sahido m.tos de isto dirá V.M. a seu Irmaõ —

João Peixoto Vieg

A Carvalho q̃ o Lagito da de V.M., elle fiqua bem, mas duas Cartas em outro masso, a seu Paj e maj, le minhas — Esta Carta q̃ nosso vezinho o d.a Belchior Ribeiro mande V.M. q̃ lhe avizo nella a cerqua das 6 q̃ me encomendou q̃ tudo he nada, ellas emportaõ 6 e naõ lhe darej por ellas seis b. —

A Antonio do Lagno disse o q̃ V.M. na sua me diz do rendim.to das suas Cax.as, elle me disse q̃ passara a 100 b — & a Domingos Barboza Irmaõ de g.lo Bar tinha ordem e procuraçaõ p.a cobralos, alem disto q̃ em este anno 6 Cax.as da sua e q̃ o procedido dellas com o q̃ das 2 Cax.as q̃ lhe levej, e as da Sebra da madr.a, e a outra a terceira q̃ Jorge gomes avia de cobrar com mais tres de minha conta, cobrado deve V.M. estar disto; uir, inda naõ avia conta do q̃ renderaõ. se por ni lhe passou a V.M. isto pella memoria, fale com o D. Velho, se lhe mandou Jorge gomes alguma conta ou avizo,

Breue Relação das Batalhas que o Illus-trissimo e muito Capitão Geral Antonio Telez deu na Barra de Goa a des naos olandezas sete de muita força e tres pequenas que vierão por serco a dita barra com seis galeois de seu cargo ---

Chegou o muito General a barra de Goa em 11 de outubro de 1636 que vinha de jnuernar no Rio de bombaim de que não tratarej por ser muj larga a escretura que se pudera fazer assj da viagē do verão passado como da jnuernada, e o leuamento dos soldados e risco em que se virão os galeois, tracado esta jnuernada contra seu pareçer pola expiriencia que tinha della por ministros que deuião entender ser boa por acreçentarem a fasenda Real ---

Aos 12 teue vista de huã vella a que se leuou marcando a a noite a manheceu cō ella e reconheçida achou ser a nao capitana do Reino Capitão mor Gonçalo de barros da silua que recolheu no mesmo dia, aos 2 de nouembro se virão seis uellas a parte do sul e jndo em sua demanda achou serem duas jnglesas que vinhão para esta barra, e 4 olandesas de força que segio dois dias naturais fasendoas alijar por se faserem mais ligeiras e achandosse cousa de 30 legoas ao mar a requerimentos dos pilotos dizendo as não podiamos alcançar por leuarem o balrauento ganhado e outro ssj lhe davião os ventos lestes e desgerraria da terra virou na volta da barra onde chegou a 6 e achou por avizos do capitão de Couchim que a vista daquella çidade passarão des naos olandesas com esta noua mandou o visorej se recolhesse debaixo do forte da augoada aos des se teue vista dellas que surgirão entre os tres fortes a saber Augoada cabo Mermungão repartidas de norte a sul a soberbadas e empauesses rabos de gallo bandeiras vermelhas a coadras, acodia a gente aos fortes e galeois fesse conçelho e pella gretta se não ajuntarão todos sahio não comvinha brigar cō o jmigo por serem naos de muita força e que nos vinhão demandar de preposito e preparadas a 2 annos para este effeito como por avisos avia, isó o capitão geral e

Calmerante forão depareçer que assy com desbonis decredito ehonrra da coroa, fesse outro concelho geral propondosse aforça doInimigo eareso lução comque vinha sabendo tinhamos seis Galeois daguera sahio segunda vez não sebrigasse contra pareçer doDito General —
foi continuando oInimigo com o serco fasendo decontino, o General lembranças ao Visorej aquoanto com vinha areputação e Credito purtugues brigar não sedefaria aisso por estar aCidade atemo risada não oGeneral capitais soldados egente domar que desejavão verensse com oInimigo, vendosse oCapitão Geral emtamanha afro nta, deter oInimigo a sua vista, por carta deseis deIaneiro eSeteis, pedio aoVisorej odeixaçe brigar propondo como dixe areputação da Coroa Real eaque perdiamos co osReis vezinhos eingleses que estavão cõ Cinco naos neste porto eque nos tomarião asua vista asembarcaçois que se esperavão dafora eoutras muitas cousas fundadas emzello catolico cheyas dehũ esperito generoso eesforçado, vista esta carta doVisorej aqual noua mente enconçelho ainda que contra pareçer demuitos seresolueo sebrigasse noua pera general dealegria, preparavãosse os Galeois viasse nelles hũ geral eesforçado rumor emtre osCapitais fidalgos, solda dos, officiais gente domar acodirão alguis particulares que não no meijo que seria larga aescretura por seruiço deSua magestade e zello christão seVierão meter nosGaleois ofereçendosse aoInuito general pera oacompanharem eassy seacharão nacapitana 36 eoutros muitos pellos mais Galeois que brigarão como quem por suas vontades seoffereçerão a perder avida por seu Rej enaverdade deffrer he quem emtais ocasiois morre sempre fica viuendo, porque hua morte onrosa a ninguem he difi cultosa com correo agente dacidade aver abriga dos fortes eoiteiros daau Goada ecabo, eosembaixadores deaçento dos Reis vizinhos e molheres embarcos, ouue muitas prociçonis diciplinas nos Religiosos eReligiosas, eoSenhor desemcerrado emmuitas Igreias enoalto deterrado danossa Senhora docabo avista daarmada —

Foy sabedor ogeneral ingles desta sahida avespora della dia deosebeado Martire são Sebastião mandou aonosso general hũ plumeiro branco e carmesim disendolhe sabia sua senhoria sahea aosInimigos, lhe fisesse merce traselo nacabeça aotempo dabriga, Respondeulhe oestimaua por ser dasua mão que asim opromebia faser como ofes pondoo logo emhũ palhete fino, erespondeu ao Ingles comhũ anel de 300.

Patacois aque vecoridos dada a Batalha fiserão o Sonetto seguinte

Inglesa Mano a Donis No Persona
meselando plumas decolor ardiente
Com blancas que ligonja a vuestra frente
Son coma al sol las nubes que corona
Lijonjas Vituriosas de Belona
Impluma acâ la fama Nel oriente
porque Com presto buelo en ofidente
Vuestro nonbre i Vitorias ja Pregona

Bastantes alas Para largo buelo
tenia acâ la fama purtuguesa.
con que la redondes lujora del suelo
Pero Para bolar con ligeresa
o Telix vuestro nonbre asta el cielo
afas a las aijunta Pluma Inglesa

Comfessada ecomungada â mais dagente no dia atras dito fes hum Sermão o R. Padre frei agustinho de anunciação da ordem do sancto de seu Nome, Capellão Mor daarmada com aqual alem de muito esforço e animo com que estavão lho dobrou festejouse a Missa coro tronbettas charamellas frautas Ramos de Palma bandeiras Rabos de Galo empavesados os galeois todos, acabada repartiose agente e chegada anoite de todos tão desejada não ouve nella dormir cô aluoroço Na meia noite Comungorão o Restante dos soldados e gente domar fasendo o muito General em sua Companhia e logo ordenou se fossem a seus postos assy esteve ate as 4 oras por não aver vento, sahida a lua e estrela dalua vejo o terral a soprando Mandou o general levar os galeois levandosse a capitana primeiro tendo demarcada a nao fiscal do inimigo por ser a demais força em a descubrindo lhe pos aproa e como alua dava alguã claridade foi sentido, desparou a pessa de leva cortando amarra e as mais alejando muito fato e barris por se fazerem lestes deque os canarins que em

embarcos andauão se aprouueitarão e de hũ caixão de espelhos vendo o general que a não lhe hia fugindo quoalle o goronpes em fima foi elle mesmo dar fogo as pettas de proa comessando elle esta sua batalha e forão tam bem empregadas que forão os pellouros fasendo hũ Rumor em matinada das rachas que hia fasendo que seruio este cometto a todos mais de banquetes que de briga foi fugindo o Imigo em pouga para o mar a nossa capitana atras delles amanheceu forão os nossos galeois dando nelles com as pettas de proa por o Imigo não dar lugar a mais pellas oito oras do dia foisse o vento fasendo sul e ficarão os galeois mais emparelhados com o Imigo comessarão de hũs e outros as cargas e tanto que o Imigo se sentio apertado da nossa capitana ja nunca se quis emparelhar com ella mais que buscala a coadra e seguir os outros galeois pequenos mas a nossa capitana em hũa volta pera outra carregando sobre elles todos lhes fasia largar o campo perdeu hũ galeão nosso capitão Dom Manoel de castelbranco o mastareu grande e o galeão de João alures bretão lhe derão sinco pellouradas ao lume da agoa de pelouros de 25 liuras que correo risco e sendo ja tres oras da tarde fes sinal o Visorej com petta da aguoada a Recolher como o general o tinha allij por ordem se veijo Recolhendo em curtando o panno trasendo os galeois pequenos diente e elle Real menanta atras o Imigo veijo ladrando polla pouga mas como a capitana Vauaginadas para elles logo largauão as escoltas e ficauão atras veijo surgir na barra e paressendo ao Visorej e mais gente a Vião morta muita gente sabendo que entre feridos e mortos não a Via que catorse entrando sete pretos leuantou o arcebispo as mãos ao ceo dando graças a Deos das merces que nos tinha feito, o Visorej veo a bordo da capitana dar as graças ao general fidalgos soldados officiais e gente do mar do bem que a Vião feito, o general se meteu na sua manchua dar lhe conta da briga e da platica que lhe fez hum curiosso o Resolueo nas seis oitauas seguintes

Party a las sinco los seis galeones
Tetis pesando si pernando el viento
tan losanos ja alegres los barones
vno a vno de la sangre muy sedento
paresian los capados pauellones
aquien Cerules offerece el pauimiento
viendosse Rico con despojos tales
fauorables sus liquidos cristales

Ja pennas las vellas sacodidas
en al Josa las agoas se diuidem
quoando bolando de la fuerça heridas
pielago vndoso los galeones mídem
ansy todos avoses repetidas
descubro la naue fiscal ado resibidem
las fuerças del imigo luterano
pongo fuego aun rayo de vulcano.

Disparanse los mas rumor provocan
day asombro a la naue publico guerra
la gente animan a rebato tocan.
pierdem las ancoras la bettaua perra
amedrontados huyen ajuda enuocan
los nuestros repitem arma espaná cerra.
del animo y valor de mis soldados
ligera mente los rayos disparados.

Fueme señor el imigo huyindo.
ja la aurora venia a rebolando
y la poluora el cielo escureçendo
las balas los naues destroçando
com palanchetas las xareias destruindo
la bettaua soberba humilhando
que tanto que mi capitana inclinaua
la proa toda olanda se humillaua.

Bien los vibes señor con vuestros ojos
y como las dies naues me hujeron.
con alas libertaron sus despojos
sino a ellos ij naues os trayeron
de la sangre los dexe a todos royos
y los que ellos senhor a mi hizeron.
fue hun muerto solo y dos heridos
ponse en los galeones repartidos

Si algunos de los nuestros no llegaran
no fue por falta ne de capitanes
fue porque el timon no gouernaran
que todos andaran besarros y golares

4

Ansy como Valerosos meayudaran
asiendo las fuerças Jmigas pussilamenes
laque dexe en consejo he Complido
solo A my Gente premieis ospido ~

Despediosse o Visorey prometendo o defazer Visitou amais armada o
general se meteu no seu Ballaõ a Visitar seus Galeois abraçando
oalmerante e Mais capitais Rendendo asgraças atodos officiais
egente do Mar eguerra recolheusse ao seu onde deu Graças a Deos
das Merçes que lhe fes como Catolico efiel Christaõ ~ .: o Jmigo
emtoda anoite deu pendores botando Vergas abaixo consertando e
emmedando asenxarcias, o danno que lhe fes disem foy Muito
com Morte do Capitaõ danao fiscal e 75 mais e 117 feridos ficousse
nos muitos que espraiaraõ feitos empedaços descançousse desta batta:
lha naõ por culpa dogeneral ecapitais athe dês defeuereiro que
lhe tornamos afair eõ anao do Reino e Vinte quoatro nauios daarmada
sahimos pera Menhaã clara por falta do Vento foraõ os nauios dando
toas foi ogeneral caminhando aparte donorte por ganhar obalrauento
entrou a Viraçaõ esquaça Vendo oymigo anossa armada Muyto aterra
ea Nao furta pareçendolhe tinha ofaBriaõ namaõ se Vejo a ella Virou
onosso general na Volta do Jmigo largou a Nao a Marra polla Maõ.
seguio a Capitana Real Vendo o Jmigo que hiaõ na sua Volta Virou na
do Mar efoi fugindo foisse o Vento fasendo noroeste fica anossa ar
mada com obalrauento e chegou aoynimigo as quoatro pera asinco
oras datarde foi acapitana ealmiranta eoutro Galeaõ capitaõ
Aluaro desousa detauora Caregando sobre o Jmigo ouue daparte e
aparte Muita bombardadas naõ ouue danossa danno nem nos lhe
fariamos Muito por senaõ Jugar bem aartelharia e o Vento ser
fresco anoitesseu esfreceu o Vento Muyto andou aarmada emhua
Volta enoutra a respeito danao por naõ surgir eperder asamarras
amanheçeu abaixo dos Jlheos o Jmigo abalrauento entrou a Viraçaõ
sedo ecom ella se Vejo o Jmigo empoupa de Mandar aarmada todos em
hua ala esperoor acapitana pondosse anao do Reino por sua poupa e
almiranta polla danao Joaõ aluares bretaõ polla proa da Capitana che
gando o Jmigo Muito querendo Recobrar oque tinha perdido deraõ to:
das, acarga na capitana eforaõ passando polla naõ eomesmo enaal
Meranta surgio anao por naõ poder Virar na Volta do Jmigo tendo =

Dado Suas cargas ebem empregadas Virou ogeneral Sobre elles todos
eal Miranta Sobre huã nao forão tres Sobre ella deforça foi Virando
acapitana em Roda por entre todas dando Suas cargas desincoenta
equoatro pessas que trax perdeu oInimigo obalrauento Barlavento de
todos aque Se trauou a Maior Briga que tem avido no Mar Salgado dito
por homens Versados nellas e o nosso condestable Mor que des brigou
vinte eoito Vezes co elles Mas não tão triscadamente Durou esta
Battalha dasduas oras datarde ate Noite fechada e co ella ficarão
atras, quoantas nossas armadas neste estado edeespanha tem tido co
estes eoutros Borachos e Perigo porque foi a Vista detantos Milhares dos
homens e Molheres e Religiosos edeBembargadores efidalgos que
andarão em Balois pera diligencia daarmada de lemos disserão lhe
parecera ogaleão capitana hum Inferno enão Menos oal Miranta
afastousse oInimigo levando Vergas de traquete e gauias embaixo:
e a Vista feitos muitos e Muy Grandes buracos no casco que toda
anoite Gastou em pendores e sem duuida se o Mar não fora tão
Plaino hirião alguãs aofundo correo onosso General osgaleois pa
ressendolhe aVia Muita gente Morta não achou Mais que hu home
na al Miranta e tres feridos e no seu Galeão dois brancos e hu preto
e tres feridos deu Graças aDeos detantas Merces prometendo Ser pre
petuo Mordomo de Sancto Antonio efaserlhe Sua festa que tão
bem lhe Soube Guardar os mastaros dacapitana em que Suas Ima:
gens Suas pintas hião ~.. ~.. Aooutro dia Se foi pondo oge
neral ao Mar não opode faser Mais por não aver Vento oInigo
não quis nada co nosco podendo por ter obalrauento ao dia Seguinte
polamenhaã estando oInigo ao Mar Se foi onosso General co toas dos
nauios Chegando aelle ate que entrou aViração oInigo fes hu deza:
fio com pessa foi lhe aseitado com outra Mas não opos por obra por
que esperando anossa armada por elle não quis chegar tendo oVento
por sy na Verdade Se entendeu não estaua pera Mais brigar Re:
colheuse anossa armada por ser chamada do Visorey huão e Muitas
Veses com pouco panno ~.. Ouue nesta cidade Mil louuores
em pulpitos por Religiosos Muy doctos entrando Meninos em endechas
e chacaras ovalor e esforço detal General disendo aVozes Repetidas
Viua O Grão Antonio Teles honrra da India e da nação Portuguesa

Com Rezaõ que elle deu esta Gloria aeste estado para que vessem
os Reis vesinhos quem saõ os purtuguezes, eem tempo que deziam
ao Visorey aquelles aquem elle ouue, fortifique Vossa Senhoria a Barra
que o Jmigo he Poderoso, eade leuar os Galeois eentrar eleuar
quoanto quizer atte Mortheres, o Danno do Jmigo foi Muito, o seu =
alMirante Morto como mostrou por Sinais nas oras da Batalha colhen-
do a Bandeira tres vezes edesparando duas pessas por sotavento, a
sua capitana enao fiscal foi dar pendores a Vengorla sete leGoas
desta Barra botando as Vergas eMastareos abaixo etaboas Muj
Grandes por Rombos que foraõ vistos dehũ Curioso que em trajos =
de pescador andou adRedor dellas ~ . . . !

Continua o Jmigo com o cerco por Guardar o Regimento que tem que diz
o faça ate abril Mas naõ como antes que sorge afastado e Ja ouue !
va de quebrar senaõ fora ficar perdendo detodo o credito com os Mou-
ros, o seu general por nome Jacob Copara se offereçeo para esta em-
presa eque naõ deixaria entrar nem sair cousa alguã como fasia
antes das Brigas Mas despois dellas entraõ esaem nossas em-
barcaçois do alto ebaixo bordo navegaõ nossas cafilas, naõ teue depressa
Mais que huã nao Mourisca dehũ vassalo do Mogor que vinha carre-
gada de Madeira pera esta cidade dade Couchim trazendo Cartas seu
obrigandosse a pola em Goa salua deenemigos, e comforme seentende
a pagaraõ adobro — . . as naos do Jnimigo eraõ sete de forças etres pequenas
a nao fiscal com 52 pessas ealguãs de 25 liuras a capitana com 50 almiranta
48 as mais a 36 as pequenas a 12 e a 14 - a nossa armada a capitana 54:
de 16 - 18 - 20 - liuras almiranta - 41 - a madre de Deos 31 os outros a 24
e a 22 os capitais do galeaõ capitana Bras caldeira sargento Mor agus-
tinho Moreira delima, capitaõ do estandarte Real Hjeronimo da silua
alMirante Luis Martins de Souza, francisco da silua Soutto Maior Dom
Manoel de Castel branco Joaõ alueres Bretaõ Aluaro de Souza detauora
Goarde Deos a todos por seu Muito esforço eValentia e anosso General
goarde Deos pera emparo deste estado conseruaçaõ desta armada que
Sô elle pagar e conheçer aquem serue asua Magestade enaõ quem des-
pois delargas promessas de Merces, o manda embarcar co pregois de
penas degales ebarbas Rapadas que podera elle dizer aquelle dito //
que desse e com Rezaõ o graõ Afonço da Albuquerque, Mal co elRej
por amor dos homes Mal co os homes por amor delRej ou seu Dinheiro
velho Caruo Recolhete a Jgreia . . . ~ . . ~

Breue Relação das batalhas que o Ilustrissimo e Jmuito Capitão Geral Antonio Telles deu: na Barra de Goa a dez Naos olandezas Sete de muita força e tres pequenas que vierão por serco a dita barra com seis Galeoins de seu Cargo

Chegou o Jmuito Geral a Barra de Goa em 11 de outubro de 636 que venha de invernar no Rio de Bombaim de que não tratarej por ser mui larga a escretura que se pudera fazer asy da viagem do verão passado como da jnuernada, e aloyamento dos soldados e Risco em que se virão os Galeoins, tracado esta Jnuernada. Contra seu Pareçer polla experiencia que tenha della por menistros que devião emtender ser boa por acressentarem fazenda Real.

Aos 12 teue vista de hua vella a que se leuou marcandoa a noite amanheçeu com ella e reconhecida achou ser a Nao Capitana do Reino Capitão mor Gonçalo de Barros da silua que Recolheu no mesmo dia aos 2 de nouembro se virão seis vellas aparte do sul e indo em sua demanda achou serem duas Jnglezas que vinhão para esta barra e 4 olandezas de força que seguio dous dias naturais fazendoas alijar por se fazerem mais ligeiras e achandosse couza de 30 legoas ao mar a Requerimento dos Pilotos dizendo as não podiamos alcançar por leuarem abalrauento ganhado e outro ssy lhe darião os ventos lestes e desgerraria da terra virou na volta da Barra onde chegou a 6 e achou por avizos do capitão de couchim que a vista daquella çidade passarão dez Naos olandezas com esta noua mandou o Vizorej se recolhece debayxo do forte da augoada, aos des se teue vista dellas que surgirão entre os tres fortes a saber Augoada cabo e mermugão Repartidas de Norte a sul asoberbadas com pauezes Rabos de galo Bandeiras vermelhas e acoadras, acodia agente aos fortes e Galeoins fesse conçelho e pella pressa se não ajuntarão todos, sahio não

Com vinha brigar com o Imigo por serem Naos de Muita força eque nos vinhaõ demandar deproposito epreparadas a 2 annos para este efeito como por avizos alla, Isõ o Capitaõ geral eal Merante foraõ deparecer que sy, com Rezoins del Credito Contra da Coroa eSse outro concelho Geral propondose aforca do ymigo ea Rezoluçaõ com que vinha sabendo tinhamos seis Galeois deguerra sahio Segunda vez naõ sebrigasse contra paresser do Dito General ,, Foi continuando o ymigo com oferceo fazendo decontino ogeneral lembranças ao Vizorey aquoanto com vinha à Reputaçaõ ecredito purtugues brigar naõ sedefaria aisso por estar a sidade atemorizada, naõ ogeneral Capitains soldados egente do mar que dezeiauaõ uerensse com o Inimigo, Vendose ocapitaõ geral Em tamanha afronta deter o ymigo asua vista por carta de seis de Janeiro e de Reis, Pedio ao Vizorey odeixaçe brigar propondo como disse a Reputaçaõ da Coroa Real eque perdiamos com os Reis Vezinhos & Imglezes que estauaõ com sinco naos neste porto eque nos tomariaõ asua vista asembarcaçoins que seesperauaõ de fora eoutras muytas cousas fundadas em zello catolico cheyas de hũ esperito genorozo eesforçado Vista esta carta douizorey apoz nouamente enconçelho ainda que Contra Pareçer de Muitos se Rezolueo sebrigasse, noua Pera ogeneral de alegria preparavaõ sse os galeoins Viasse nelles hũ geral eesforçado Rumor entre os Capitains fidalgos, Soldados, officiais gente do mar, acodiraõ alguns particulares que naõ nomeyo que seria larga aescreptura, por Seruiço de Sua Magestade ezello Christaõ se Vieraõ meter nos galeoins offereçendosse ao muito geral pera oacompanharem eassy seacharaõ nacapitana, 36. eoutros muytos pellos mais Galeois que brigaraõ como quem por suas Vontades se offereceraõ aperder aVida por seu Rey enaverdade decrer he quem em tais ocaziois morrẽ sempre fica viuendo, porque hua Morte honrroza a Nimguẽ he defilcutoza com correo agente dacidade aver abriga dos fortes eoiteiros da augoada eCabo, eos embaixadores de acento dos Reis Vezinhos e Molheres embarcos, ouue Muytas procissois deceplinas nos Religiosos e Religiozas & o Senhor dezemçerrado em muytas Igreias eNoalto doterrado de Nossa Sra do Cabo aVista daarmada ~..

Foi sabedor ogeneral inglez desta sahida aVespora della dia do festeado Martire Saõ Sebastiaõ Mandou aonosso General hũ Plumeyro branco & carmezim dizendolhe sabia sua senhoria, sahea aos Inimigos, lhe fizesse Merçe trazello nacabeça aotempo dabriga, Respondeulhe oestima por ser

da Sua mão que asim o prometia fazer como o fes pondo logo em hũ Palhete fino
e respondeu ao Ingles com hũ anel de 300 Patacois a que os corioizos da pa
a Batalha fizerão o soneto seguinte

Inglesa mano Adonis no perdona
mes dando plumas de color ardiente
com blancas que ligonia a vuestra frente
son como al sol las nubes que corona
lisonjas vituriosas de belona
imPluma acá la fama nel oriente
Porque com presto buelo en ocidente
vuestro nonbre vitorias ya pregona

Bastantes alas para largo buelo
tenia acá la fama Portuguesa
con que la redondez lustra del cielo

Pero para bolar con ligereza
Telex vuestro nonbre asta el cielo
a sus alas ajunta Pluma Inglesa

Comfessada e comungada a mais da gente no dia atras dito fes hũ sermão
o R. Padre frei agustinho de anunciação da ordem do santo de seu
nome capellão mor da armada com a qual alem de muito esforço e
animo com que estavão lho dobrou, festejou se a missa coro trombetas cha,,
ramellas frauttas Ramos de Palma Bandeiras Rabos de Gallo, empave,
zados os galeois todos a Cabada, Repartio se a gente e chegada a noite
de todos tão desejada não ouve nella dormir com alvoroço, na meja
noite comungarão o Restante dos soldados e gente do mar fazendo,,
o muito general em sua companhia e logo ordenou se fossem a seus
postos assi esteve até as 4. oras por não aver vento sahida a lua e
estrela dalua veyo o terral a soprando mandou o General levar os galeois
levandoce a Capitana primeiro tendo demarcada a nao fiscal do Inimigo
por ser a de mais força, e ma descubrindo lhe por a proa, e como o the a dava
algua claridade foi sentido, desparou pessa de leva cortando a marra
e as mais a leijando muito fatto e barris por se saberem lestes de que

os sanaris que embarcos andavão, se aproveitarão e de hũ caixão de espelhos vendo o general que a não lhe hia fugindo quoase o governez, em fima foi elle mesmo dar fogo as pessas da proa comessando elle e sta sua bata,, lha e forão tambem empregadas que forão os pelouros fasendo hũ rumor e matinada das rachas que hia fazendo que servio este começo a todos mais de banquete que de briga, foi fugindo o inimigo em pouca para o mar a nossa capitana atras delles amanheçeu forão os nossos galeois dando = nelles com as pessas de proa ~~por~~ por o inimigo não dar lugar, a mais pellas oito oras do dia foi se o vento fasendo sul e ficarão os galeois mais empatelhados com o inimigo comessarão de hũs e outros as cargas e tanto que o inimigo se sentio apertado da nossa capitana, ja nũca se quiz emparelhar com ella mais que buscca la a esquadra e segir os outros galeois pequenos mais a nossa capitana em hũa volta e noutra carregando sobre elles todos lhes fasia largar o campo, perdeu hũ galeão nosso capitão Dom Manoel de Castel Branco o mastareu grande e o galeão de João Alveres Bretão ~~lhe derão com, digo~~ lhe derão sinco pelouradas ao lume dagoa de pelouros de 25 livras que correo risco e sendo ja tres oras da tarde fes sinal o Vizorey com pessa da augoada a recolher como o general o tinha assy por ordem se veio recolhendo em curtando o panno trazendo os galeois pequenos diente e elle e almirante atras, o inimigo veio ladrando pello poupa mas como a capitana dava guinadas para elles logo largavão as escoutas e ficavão atraz, veio surgir na barra e pareçendo ao Vizorey e mais gente avião morta muyta sabendo que entre feridos e mortos não avia que catorse entrando sete pretos levantou o arçebispo as mãos ao çeo dando graças a Deos das merçes que nos tinha feito, o Vizorey veio abordo da capitana dar as graças ao general fidalgos soldados officiais e gente do mar do bem que o avião feito o General se meteu na sua manchua darlhe conta da briga e da platica que lhe fes hũ curioso o resolveo nas seis oitavas seguintes ~~~

Partij a las sinco con los seis galeones.
Tetis pesando si pernando el viento
tan losanos i alegres los varones.
uno a uno de la sangre muy sedento.
Paresian los capados pavellonez
a quien cerules offerçe el pavimiento.
Viendose rico con despojos tales
favorables sus liquidos cristales ~~

Ja pennas las Vellas sacodidas
en al Jofra las aGoas se pesidem
quoando bolando dela fuerca heridas
Pielago Undozo los Galeones midem
ansi todos a Vozes repetidas
descubro lanaue Fiscal ado Residem
las fuerças del Jmigo luterano
pongo fuego a Vn Raio de Vulcano,

Disparanse los mas rumor Prouocan
day asombro a lanaue publica Guerra
lagente animan a Rebato tocan
Pierden las ancoras la Bettaua Perro.
a Medrontados huyen ajuda en Vocan
los Nuestros repitem arma Espana cerra
Del animo y Valor de mis soldados
ligera mente los Raios disparados

Fueme Senor el Jmigo huyindo
ja la aurora venia a Rebolando
y la poluara el ciclo escuriciendo
las balas los Naues destrocando
com Palanchetas las xareias destrujendo
la Bettaua soberba Vmilhando
que tanto que mi capitana Jnclinaua
La Proa toda olanda se Vmillaua

Bien los vistes Senor con Vuestros ojos
y como las dies naues me huyeron
con alas libertaron sus despojos

Sino aellos .j. naues os traxeron
dela sangre los dexe atodos rojos
y los que ellos senhor amj hizeron
fue hun muerto solo y dos heridos
y onze enlos Galeones repartidos

Si algunos delos Nuestros no llegaran
no fue por falta nô de capitanes
fue porque el timon no gouernaran
que todos andaran de sarros y golares
ansi como valerosos me ajudaran
asiendo las fuerças jmigas pussilamenes
la que dexe en conseja he complido
solo a mj gente premieis os pido

Despediosse o Vizorei Prometendo o defaßer visitou amais armada o ge:
neral semeteu no seu balão a visitar seus galeois abracando ao almy
rante e mais capitais Rendendo as graças a todos os officiais e gente
do Mar e guerra Recoulheusse ao seu onde deu graças a Deos das merçes
que lhe feß como Catholico e fiel christão ... o jmigo en toda a noite deu
Pendores botando vergas abayxo concertando e emmendando as enxarçias,
o dano que lhe feß dizem foi Muito com Morte do capitão da nao fiscal
e 75 mais & 117 feridos Prouasse nos muitos que esprayarão feitos em.
pedaços des cançousse com esta Batalha Não por culpa do General &
capitanis ate des de feuereiro que lhe tornamos a fair cõ a nao do Reyno:
e Vinte quoatro nauios da armada sahimos Ja Menhãa clara por falta.
de Vento forão os nauios dando toas foi o general Caminhando a parte
do Norte por Ganhar o balrauento entrou a Viração esquaça Vendo:
o jmigo a nossa armada muyto a terra e a nao surta Parecendolhe tenha.
a occazião na mão se veyo a ella virou o nosso general na volta do ymigo
largou a nao amarra polla mão seguio a Capitana Real vendo o jmigo
que hião na sua volta virou na do mar e foi fugindo foisse o vento faßen„
dosse noroeste fiquou a nossa armada com o balrauento e chegou ao ymigo
as quoatro pera as sinco oras da tarde foi a Capitana e almirante -
e outro Galeão Capitão Aluaro de souβa de tauorra Caregando sobre.
o jmigo ouue da parte a parte Muytas bombardadas não ouue da nossa.

danno nem nos lhe fariamos Muyto por senão Jugar bem aartelharia &
ovento ser fresco anoite cresseu e creçeu oVento Muyto andou aarmada emhuã
volta enoutra aRespeito danao por não surgir e pender as amarras
amanheçeu abayxo dos Ilheos Oymigo abalravento entrou aViraçaõ
sedo e com ella se veyo oymigo empoupa de Mandar aarmada todos
emhuã ala esperoos a Capitana pondesse anao do Reyno por sua
poupa ealmiranta polla danao João aluares bretão polla proa daCa:
pitana Chegando oImigo Muyto querendo recobrar o que tinha per:
dido derão todas acarga naCapitana eforão passando polla Não &
oMesmo enaalmeranta Surgio aNao por não poder Virar navolta
doymigo tendo dado suas cargas ebem empregadas Virou o General
sobre elles todos ealmiranta sobre huã nao eforão tres sobre ella deforça
foi Virando acapitana emRoda por entre todas dando suas cargas desin"
coenta equoatro pessas que tras, Perdeu oImigo obalravento baralha"
raõsse todos aque se travou a Mayor briga que tem avido Nomar sal"
gado dito por homens Versados nellas e nosso Condestable Mayor que
desbrigou vinte eoito vezes com elles Mas naõ taõ triscadamente du:
rou esta batalha das duas oras datarde ate noite fechada eco ella
ficaraõ atras quoantas nossas armadas neste estado e deespanha tem
tido cõ estes eoutros burachos edigoo porque foi aVista detantos Mi"
lhares dehomens emolheres ereligiosos edezembargadores efidalgos
que andaraõ embalões pera diligençia daarmada deRemo disseraõ
lhe paresserá ogaleaõ capitana hu Inferno enaõ menos oalmiranta
afastouse oimigo levando vergas detraquete egauias embayxo &
aVista feitos Muytos eMuy grandes buracos nocasco que toda noite
gastou empedores esem duuida seomar naõ fora taõ plaino hiriaõ
alguãs aofundo, correo onosso general osgaleoés pareçendolhe avia
muyta gente morta naõ achou mais que hu home naalmiranta etres feridos
enoseu galeaõ dois brancos ehu preto etres feridos deu graças aDeos detan:
tas merçes, prometendo ser prepetuo Mordomo de sancto Antonio efazer:
lhe sua festa que tambem soube guardar osmastros dacapitana emque
duas Imagens suas hiaõ postas ~.... aoOutro dia se foi pondo o:
General aomar naõ opode fazer mais por naõ aver vento oImigo naõ quis
nada cõ nosco podendo por ter obalravento ae dia seguinte polamenhaã
estando oImigo aomar se foi onosso general com todos dos navios che:
gando aelle atê que entrou aViraçaõ, oymigo fes hu desafio com pe:
ssa, foi lhe aseitado com outra, mas naõ o pos por obra porque esperan:
do, anossa armada por elle naõ quis chegar tendo ovento por si
naverdade seentendeu naõ estava pera mais brigar Recolheusse

a Nossa armada por ser chamada do Visorey hua e Muytas Vezes com =
pouquo panno ~ .: ouve nesta çidade mil louuores empulpitos por
Religiosos Muy doctos entrando meninos em endechos e chaccaras o Valor
e esforço de tal general dizendo a vozes repetidas Viua o grão Antonio
Teley honrra da Jndia e nação purtugueza e com rezão que elle deu
esta gloria a este estado para que vissem os Reys vezinhos quem
são os purtuguezes e em tempo que dezião ao Visorey aquelles a quem
elle ouve, fortifique Vossa Senhoria a barra que o jmigo he poderro=
zo, e a de leuar os galeois e entrar e leuar quoanto quiser athe
Molheres ~ .. o danno do jnimigo foi Muyto, o seu almirante morto.
como mostrou por Sinais nas oras da batalha colhendo a bandeira tres
Vezes e desparando duas pessas por sota vento, a sua capitana e nao fiscal
foi dar pendores a Vengorla sete legoas desta barra botando as vergas
e mastareos abayxo e taboas Muy grandes. por rombos que forão vistas
de hũ Curioso que em trajos de pescador andou ao redor dellas ~ ..
Continua o jmigo com o serco por guardar o Regimento que tem que dis o faça
ate abril mas não como antes que sorge afastado e ja couuera de quê=
brar senão fora ficar perdendo de todo o credito com os mouros, o seu
general por nome Jacob copara se offereceo pera esta empresa e que
não deixaria entrar nem sair cousa alguã como fazia antes das brigas
mas despois dellas entrarão e sairão nossas embarcaçois do alto e baixo
bordo nauegão nossas cafillas, não teue de preza mais que huã nao Mourisca =
de hũ Vassalo do mogor que vinha carregada de madeira pera esta cidade, da de
Couchim trazendo cartas seu obrigandosse a polla em goa salua de enemigos
e conforme se entende o pagarão a dobro, as naos do jnimigo erão sete =
de força e tres pequenas a nao fiscal com: 52: pessas algumas de 25: liu=
ras, a capitana com: 50: almiranta: 48: as mais a 36: as pequenas a 12
e a 14: a nossa armada a capitana: 54: de 16- 18- 20: liuras almy=
ranta 41 a madre de Deos 31 os outros a 24: e a 22 os capitais do
Galeão capitana Bras caldeira Sargento mor Agustinho moreira de lima
capitão da estandarte real Hjeronimo da silua almirante luis Martins
de souza, francisco da silua souto mayor Dom Manoel de castel branco
João alurez bretão Aluaro de souza de tauora goarde Deos a todos por
seu Muyto esforço e Valentia, e a nosso general goarde Deos pera emparo
deste estado conçeruação desta armada que sô elle pagar e con=
hecer a quem serue a sua Magestade e não quem despois de largas =
promessas de merçes o manda embarcar com pregonis de penas de gales
e barbas rapadas que podera elle dizer aquelle dito que disse e com
o rezão o grão Afonço da Albuquerque, mal co elRej por amor
dos homens mal com os homens por amor del Rey ou seu dinheiro

Velho a colhete   A Jgreja

Pe. Fr.co de Reitas

Pax Christi

P. a De V.R. Receby com particular alegria tal qual Mereciaõ as Nouas
de hũ amigo Resuçitado, que assy entendo o foi V.R. pellos Muitos trabalhos doenças
e desemparos humanos, que passou: ainda que No meio delles naõ duuido a Veria Muitas
conssolaçois doçes dadas pello Pay das misericordias que em semelhantes conflictos
a Pode, e Mais sendo os trabalhos tomados por charidade e amor seu como foraõ os
de V.R. esta alegria Merecresse cada vez Mais com a confiança, e esperança que tenho
de Ver a V.R. nestas partes. A Padre Meu venhasse, venhasse pera câ porque
hâ Campo Muy largo e searas Muy sasonadas pera colher. Aqui temos a
porta este grande Reyno da China em que haja Muita christandade e que tem
Nessecidade de Muitos obreiros. Temos Tonquim que ha Noue ou dez annos que
se abrio e ha ya nelle passante de 50. ou 60. Mil christaõs, he gente de Boa
Condiçaõ amiga de sua saluaçaõ, feruorosa e Muita pia e por isso Deos por
Meyo de suas oraçois faz cada dia Muitos Milagres. Temos Cochim china em
que tambem grande christandade hâ; e Mais ouuera se ouuera Padres que a
Cultiuaçe. perto destes reinos ficaõ os laos, cujo Rey Manda seus embayxadores
ao Rey de Tonquim cada anno, estes embayadores em ouuindo nossa sancta ley
a receberaõ, e se tornaraõ pera sua terra Muy contentes, e instruidos pera ensina
ré a outros e por esse Meyo entraré os padres da china escreueo o Padre Viçe
prouincial que se intentaua a entrada do grande reyno de Coray ou Corea
que fica entre Japam, e China, e confina com ambos, o qual se ouuer entrada
se podera tambem socorer a Japam, polla Muita Vizinhança que tem. Aquy
aquy Padre Meu amantissimo tem V.R. bem em que empregar seu feruor,
e em que trabalhar com Mais fruito, do que colheo da sua peregrinaçaõ do Ti-
bet. naõ se perde a semente, nem caye sobre pedras Mas sobre terra
Boa e fertil que da cento por hum, nem se escuze V.R. cõ dizer que Vem
Muytos pera Câ, porque por Muytos que Venhaõ sempre saõ poucos pera
o Muyto que ha que fazer. Muito nos alegramos cõ o nouo socorro que nos
Veyo Mas naõ chegaraõ Mais que noue padres entre elles Vieraõ os padres
Reboredo, e Caldeira, o Padre Marcelo con seus companheiros a cabou a
Manilla o padre polaco dizem que foi tomados dos olandeses, Dos Pes.
que Vieraõ sinquo foraõ pera Missaõ com dous Padres que câ estauaõ.
De Maneira que chegaraõ noue, e logo se foraõ sete, e foraõ Mais se ca
ouuera

(t3)

As Novas que Este anno tiuemos de Japam forão Muyto Ruins Vay aperseguição em tanto augmento, que nem os Purtuguezes que lá vaõ deixaõ falar com os Japois, Senaõ em couzas de Mercançia e por isso estaõ apartados da Cidade de Nagassaqui em hum Ilheo com porta fechada pera que Naõ saiyaõ, Sô pello medo que com que fauoreçaõ aos Christaõs Naõ Se pode falar em Japam em Deos. Jesus. ou Maria e Se algû pello bom habito Em costume que tinha de inuocar Estes Sanctissimos Nomes acertou de Nomear algum delles logo o Vaõ acuzar. Os tromentos e generos de Martirio saõ Cruelissimos Mas com tudo No meyo de tanto Rigor naõ falta quem Confesse e dê a Vida por amor de Christo Senhor nosso e assy saõ infinitos os que Morrem por esta cauza. naõ ha ya em Japam Padres algûs nossos, mais que dous ou tres e destes duuidamos ainda se saõ ya Mortos, De outras Religiois naõ se sabe mais que de hû frade Agustinho. estes saõ os apertos a que tem chegado aquella afligida Christandade outra Couza fizeraõ os Japois de nouo que foy desterrar pera esta Cidade todos os filhos e filhas de Purtuguezes que em Japam avia com as Mains e âmas, Sô por darê leite a filhos de Christaos foraõ os desterrados perto de 300, e pera o anno dizem que haõ de Vir Mais e tudo isto fazem sô por desterrar e acabar de todo o nome Christaõ. Deos por Sua Diuina Mizericordia, ponha Seus diuinos olhos Naquella afligida Christandade e refree o demonio que tam solto anda. pera que de nouo torne abrotar a Christandade, e torne a seu antigo estado. Eu tenho grandissima, Confiança em Nosso Senhor que aynda eide ir a Japam e ya pera isto me Vou aperelhando com aprender a lingoa pouco a pouco.

Eu por hora fico com saude graças a Deos Lendo o Verso em lugar do padre Antonio Barboza que sendo Actual Mente mestre delle o mandaraõ pera a Missaõ de Tunquim polla pascoa passada de 36 Ja V. R. entendera quoanto Me chagaria este golpe de tirarê o Mestre e mandarêno e deixarem me a Mŷ de fora, Mas conformeime com a sancta obediencia, e tomey a carga que Me puzeraõ as costas, aynda que hera sobre Minhas forças e assy fuy continuando com a logica que o mestre tinha começado a ditar, e agora Vou Ja no segundo anno. Os Condiscipolos e Discipolos Meus estaõ todos Em Missaõ, o padre Martim Coelho que V. R. Conheceo esta em Tonquim outros estaõ na China Sô eu naõ presto pera os imitar, Mas Consolome com estar em hum Collegio Muyto Virtuozo Em que ha Muyto que fazer e trabalhar, assy em Confissois, que saõ Continuas, e as pregaçois Do Mesmo Modo o Padre Roboredo Me deu a emComenda de V. R. que Muyto Estimey por serê Couzas, que Câ saõ buscadas ô oculo he excellentissimo Nosso Senhor pague a V. R. este amor, e caridade, Aquy tinha huas Cruzes pera Mandar a V. R. porê Naõ as Mando por Me pareçer

+

que estes Navios nao escaparao dos olandeses Ue estou ya tam escaldado,
De Mandar Couza alguã, pollo Nao fragio que sempre fasem os navios
quem nao ajuda o coração a buscar, e faser diligencia pera Mandar
5 Mostrar o aMor, e affeição que tenho aos amigos, e Muyto particular
Mente a V.R. a quem peço se lembre De Mim em seus Sanctos sacrifficios
E em que Muyto me emcomendo a. 28 de Dizembro de 1636

Amigo e servo Q.m x.o De V.R.

+
Manoel Pacheco

Translaet

Bantam desen 8en decemb: Ao 1637

Eerwaerdige heere

U Edt geliefft te verstaen hoe dat hier op den 8en desen van de Cust van Choromandel gearriveert is een pinacie met onse advisen waer in dese nevens gesonden brieven aen U Ed: geaddresseert becomen hebben, d'welcke wij niet hebben willen naerlaeten U Ed: soo spoedich toe te senden als U Ed: ons d'onse van Jambij ontfangen gedaen heefft soodat die met dit ons affgevaerdigde jacht bij onse factoor aen U Ed: zijn zeyndende die order heefft niet langer rostj te blieven als U Ed: sal goet vinden

Omtrent den 25en desen sal (bij Godts toelatinge) van hier een schip naer patria vertrecken soo U Ed eenige brieven onder onse coverte daer mede geliefft te senden sullen order geven dat wel ter hant comen

De slaven daer U Ed: jonghst om heefft gescreven sijn sommige bij ons en eenige onder den Conings protectie wij zullen niet laeten alle mogelijcke devoiren aen te wenden om die mede te becomen en U Ed: gesamentlijck (neffens noch eenige andere nieuwe verloopene slaven die haer onder des Conings protectie begeven hebben) met d'eerste gelegentheijt toe te senden

Bij dit schip senden U Ed: tot een teecken van vrientschap 20 capoenen die U Ed: in danck geliefft t'aenvaerden

Hiermede wenschen U Ed: en zijne wichtige affairen inde bescherminge van den Almachtigen &c blijve

U Ed: geaffectioneerde vrient

Will: Johnson

Aen de Reght waerdige heere Anthonio van diemen Gouvernr generael voor de vereenigde Neder-lantse Oost Indishe Compa Residerende Int Castel Batavia.

Translaet der missive
doorden Engelsen president
tot Bantam aen d' heer.
generael geß. dato 8en
december. stilo veterj

No. 17.

283

Translaet vande Missive vanden Pangoran Rattouw tot Bantam desen 6en decembe 1637

Pangoran Rattouw tot Bantam wenscht den Capt.n Moor van godts wegen, een lanck ende gesondt leven. Dezen brieff is vanden Pangoran Rato gaende aen Capt.n Moor de Oudt Ex.e Generael /

Den Brieff door den Capt.n Moor de ouder generael aen Pangoran Rattou gesonden heeft met den [illegible] lanckwas is de Pangoran Rattou wel behandicht daer uyt den Pangoran Rattou de meninge wel heeft verstaen, dat den Capt.n de Generael zyn begeeren was, datmen de Hollanders haer goet wederom zoude geven, het welcke [illegible] heeft aengenomen, dat den Pangoran Rattou (t'gelt ontfangen) heeft, en wederom aen Capt.n Moor sent /

Voorsaecke dat den Pangoran Rattou dit doet, is om dat een goede genegentheyt tot de Hollanders is draegende, maer niet dat het den Pangoran Rattou tot vreese der [illegible] woorden vanden Capt.n doet. Aengaende de saecke van [illegible], is Godt almachtich ten rechten bekent wat recht of onrecht is /

Den Capt.n de Generael is begeerende vanden Pangoran Rattou, dat eenige gesanten zoude zenden, daer de Hollanders haer doden begraven, ende der zelver [illegible] waeren kennende, den Pangoran Rattou antwoort hier op, datter geen Javanen en zyn die de Hollanders [illegible] ten rechten en kennen /

Voorders schryft den Capt.n de Generael dat den Pangoran Rattou yemandt soude zenden, om selfs mondelinge met hem te spreecken, den Pangoran Rattou vraecht waerom den Capt.n de Generael daer noch yemandt [illegible] spreecken wil, terwyle den Pangoran Rattou al van te vooren den payx gemaeckt heeft ende oock met den Capt.n

van

van Jaccatra mondelingh met malcanderen gesproocken
hebben, niet vinde de oorsaeck die den Captn. Suma
den Captn. Suma selven gebroght /

Aengaende wattet voorders inde saecke te doene staet
alles inde believen van den Captn. Sindraet, soo
tot den vrede niet meer nut is, ende soo niet te
oock wel, dit alles staet inde believen van den
Captn. Allew Sindr. /

Voorders seyt den Captn. Sindraet soo den Pangoran
Rattou geen recht en heeft over de Soos Rendondel
dat alsdan de voorder onderhandelingh onnoodich soude
wesen, daer Pangoran Rattou op antwoort dit
alles staet inde believen van den Captn.
doch sonder dinge de Soone van Bantam waeren den
de Hollanders dinge overlaeten hebben, sal den
Pangoran Rattou deselve daer over staende, doch
soo den Captn. geen goet vermoeden op my is hebbende
't is wel /

Aengaende de saecke van Rayabil, dat daer geen recht
over comen doet, is dat in consientie met anders comen
gebinden, of de Hollanders syn daer vder te
oorsaecke af /

Oock seydt den Capitein den Pangoran Rattou soude
indachtich wesen, dat Godt almachtich het onnoosel
vergooten bloet niet ongestraft en sal laten,
den Pangoran Rattou seydt, 't is waer dat de
Captn. seyt, dat het Godt almachtich is, die 't
tot syndertyt deselve verborgentheden sal straffen,
den Pangoran Rattou seyt ten past niet, dat men
de menschen straffen sal, over 't welcke men niet
gesien en heeft, of de oock geen goede kennisse
daer van can becomen, ende moeten Menschen
malcanderen niet naer gissinge straffen

Missyve des Coninghs
van Bantam.

by Jambi

Aende Heer Gouvern:r Generael Anthonio van Diemen

Ed:le Erentfeste Manhafte Wyse Voorsienige ende gestrenge heere

Alsoo Wargoda Lincon, Chinees, Ingesetene der stede Bat:a gereet zynde, geladen met peper en eenige kottang, om daerwaerts zyne voyage te vervorderen, goet gevonden, vorder het gepasseerde In des Compaignies affairen, als anders te advisseeren ——

Onse Jongste is geweest p:r een Amargoda Pallawan opden 4:e deser Maent passado van hier geladen met peper naer Batavia vertrocken, welck Etrouwe U. Ed:le voorden Ontfanck deser sal toegecomen zyn ——

Sedert wameer 400 picol peper tegen cleeden hebbe geprocureert waeronder 150: picol vande 250: dito die d'Engelsche voor onse Compste hadde gecontracteert ——

[Den 9:e van desen zyn die van Jamby met haer gantsche Armade 36 stx int getal vertrocken (: Excepte Pangaran Anim en zyn huysvrouwe hooft den presente Coninck voor advys des Mattarans becomen niet willen var geeren, waerover de Coninginne van Jamby ende Pangaran Aria nessens alle haer Subjecten (: opt hooghste gemiscontenteert) scheyden ——]

Den Vientween May:t Convoyeerden haer hoogh:t tot aent visschers dorp int uytgaen vande Revier met wel inde, 40: vaertuygen extraordinary schoon (ende gemandt) Zoo haest ons schip gepasseert waeren, dede voor yder 5: Canon schooten schieten, ende vereeren aen Ratomas Woort die met een Saffrans Coffertie op haer afscheyt vereerde, twelck sonderlinge aengenaem scheen te wesen ——

Onse

Onse vrunden d'Engelsen hebben 2: à 300: picol ge-
contracteert, soo wanneer haerder schip verschynt
twelck dagelycx meer voorgeven van Bantham te
gemoet Zien, 7 R.a p.r picol te betalen, waer over
geet gebonden de selffde maer te volgen, met ver-
trouwen onse presente Realen voor haer toecoo-
mende Zullen gepreferdeert werden, ———

Van Cleeden Zyn Zy lieden noch Redeel versien, waer
over versochte te Contracteeren, op een vaste prys
mochte stellen daer naer hem Zonde Reguleeren —
dat int geheel hebben affgeslagen, als mede van
peper op onse compste als wanneer de tydinge —
verstonden, een Hollants schip voor Inde Rabiere
was aengelanght hadden d'Engelsen een over
treffel schenckagie den Nieuwen Mayt gepresen-
teert (: onder Conditie) Soo veeln versochten om
te handelen, t'selve mochte ontseyt werden, twelck
den pangaran hem kryden, met corte woorden Int
geheel affsloech seggende Zyn landt was voor
de Hollanders int geheel (: geen voor d'Engelsen)
om te handelen, die het mochte gaff Zonde den —
peper hebben, waer mede met de schenckagie gants
toornich vertrocken, ———

de Mayt heefft t'selve mondelinge aen ons verclaert
waer over haer sobere hoochmoet genoech saeckt
weder, ten deele te ondecken, ———

daer compt dagelycx veel peper van Boven, dat
vertrouwen tegen 7 R.a: contant binnen twee —
Maenden de Wrack laddinge sonde te becomen Zyn

de Engelsen hebbent van Sallimpooris witte,
Betillis, Bafftas witte parcallen, & Monris hier
Zoodanich verbult dat tot noch niet een stuck
hebben connen venten ———

de Zonde Amilieerde Rollings strouwen aende
Man Zullen waecken (expecte de grootsten, ———

De diamant ringen hebben de May:tt tegen 50 p:r c:to avance gepresenteert dan hoofft noch geen uyt-spraecke gedaen wallen op volgen wil zal de tyt leeren, ———

t'Engels opperhoofft al hier genaempt M:r Oxen, hoofft ons d'inwoonders verclaert niet meer als 1250: picol by de hooge te hebben, waer onder 250: picol p:r transport op zyn aencompste van Meester [illegible] wys voorde sen gewesene opperhoofft hadde ontfangen, ———

In Maert passado was met t'Jacht genaempt de Comfort 250: picol naer Bantam gesonden, dat U:Ed:le in onse jonghste op den 4:e deser hebben aengeschreven, twelck alle de peper t'sedert 15 maenden geladen, dat hun comptoir hier hadde gestapeleert door gebreck van [illegible] onderlinge, den was gehandelt omtrent 8 dagen geleden, t'hoor den Chinees gestorven, waer aen 600 realen, alsoo niet hoofft naer gelaeten te cort comen, soo dat selffs sterckeninge maecken, met de gaende uytstaende schulden, haer comptoir in Pallimbang wel 3000 realen ten achteren hoofft geloopt

Dit is Ed:le H:r int cort t'gepasseerde in Palimbangh als by copia ons daech register hier nevens gaende waer in alles langs gestelt hebbe gelieve te weeten, ———

Uyt de missive van S:r Lucas de Vogel opperhoofft in Jamby op den 6:e deser al hier becomen verstaen t'schip Fred:r Hendricq den 13:e Novemb: van voorde rivier was vertrocken geladen met 5911: picol peper vertrouwe door [illegible] segen U Ed:le spoedich voort vertreck der patriase scheepen zal toe gecomen zyn ———

t'Sedert

't Wedert waermeer 1042: picol hadde becomen, Zoo dat met de resteerende peper die opt vertreck vant schip noch bij de logie was 1909: picol zoude bedragen en dagelijcx een goede quantiteijt stondt te verwachten ——

Hiermede

Edle Erentfeste Manhaffte wijse voorsienige en gestrenge heer

Wensche U: Edle sampt U Edls —de emael U ader hartel. groote inde genadige protectie des Alder hooghsten die U Edle in voorspoet des re- geringe wil spaeren ——

Adij 17e decemb: Ano 1637: int Jacht den Brack leggen geanckert voorde Stadt pallimbange

Onderstondt

U: Edle Onderdanen dienaer

was geteeckent

pieter Soúrij

No 16

Copie van missive door den Coopman Pieter souríj van Palimbang gesonden.

D'Ed.le Heeren den Gouverneur Generael ende Raden van India

Ed.le Erentfeste wyse gunstige Heeren

Naer dat den 17en stantij onse dispatchie van u Ed.e bequamen syn den 18en van Battavias Reede geraeckt omme onse reyse naer 't patria volgens u Ed.e Ordre te vervolgen, daer toe soo veel mogelyck gedaen hebben, doch door contrarij wint en stroom niet veel Vrucht dat 't onsen herten leet patientelyck moeten opnemen met vertrouwen den Almogende ons met beter voorspoet sal begunstigen,

De Heer Fiscael ende Gecommitteerde sullen u Ed.e soo vertrouwen rapport vande monsteringe en bevindinge der gelegentheyt des schips (middelertijt) gedaen hebben, niet tegenstaende sullen u Ed.e volgens schuldigen plicht adverteren dat bygaende een verstrekels is mede genomen, den anderen die gerucht werdt int schip te zyn, hebben tot noch niet connen attrappeeren, indien hem vinden sullen volgens u Ed.e Ordre ons gouverneren,

Den Cranckebesoecker Lindenboom is den 20en deses overleden en den 21en smorgens in een kist over boordt geset, de weduwe sullen naer meriten tracteren,

Sedert ons dispatchie van Battavia hebben geheel tegenspoet gehadt, alle dagen meest regen ende contrarie wint soodat niet laveren weynich off niet hebben gewonnen door contrarie wint ende stroom

Adij 23en deses is 't Jacht Wielandt by ons ontrent het Lange Eylandt ten ancker gecomen, die ons rapporteerden dat de Heer Gysels den 22en Sundas Straet met by hebbende schepen was uytgeseylt, Godt verleene haer al t'samen een voorspoedige behouden reys, en ons gelycken zegen, dat alle de Cabo Zyn E: mogen beloopen.

Volgende

Volgens u Ed:en Ordre is aen S.r Johannes vander
Burgh de mede gegeven memorie behandicht, die
de selve stantij heeft gevolcht en is t' voorgenoomde
derselven vermits Wielandt ons gestelen bij gebreecke
van seijlen den vergaen qualijck conde volgen, soodat
naederen op heeden den Schipper Steven Pieters Ven
rapporteert en verclaert t' Jacht niet Cappabel
en met Water geprovideert is, om ons buijten Sundas
Straet te Convojeeren, alle geteekende in presentie
vanden beroepen Schepsraadt dat met 53 a 54 —
Coppen gemant maer twee leggers water heeft,
en gelijck wij geven d' selven onbequaem zijn om
t' geordonneerde Convoij van u Ed:en te volvoeren

't Is ons hertelijck leedt dat u Ed:en opt jongste —
gedrongen werden mochelijck te vallen, vertrouwen
dat u Ed:en discretie t' intervael sult te gemoet
comen te wercken dat

Den 23 dezes de Marseijls ons hebben begeven, t'uijtter=
=ste staetter bij, heet weder moeten dagelijcks
afwachten, —

Soo u Ed:en ons met een smaer schip of te Cardhas
gelieft te versorgen sullen met Godes hulpe —
soecken te redden, —

Tegenwoordich hebben 50 leggers water int ruijm
en zijn met 169 sielen gemant die den Almogende —
in sijne heijlsaeme beschuttinge gelieve te nemen.

Met geschreven 50 leggers sijn niet bestandt in Zee te
gaen soodat den noot ons heeft gedwongen vermits
t' variabel weder op heden den Raadt te beroepen.
En is eenstemmich goetgevonden dat

t' Jacht Wielant op sich sal seijl maecken en met alle
mogelijcke middelen trachten deselve naer u Ed:en —
rapport te doen van onse gelegentheijt, te meer
vertrouwen en verhoopen dat ons om te morgen werdelen
sullen bijwesen hoe wel niet sullen achterlaten ons te
te voorderen, —

Sen

Een anderen Rapport van der vlootens uytloopen te brengen, alsoo wetten naer uyt der vrunden verstaen geen vaste kennis en hebt

Onse ledige gelegentheyt van Watervreek souden wy Vlielandt naer Batavia om te vullen gesonden hebben ten waere de twijffelinge glouverheyt, kortheyt van d'selue wedder te verhoopen, ons in geen bedencken van achter te blyven stelde, alsoo geresolveert zyn volgens u Ed. Ordre met Godes wil reyse te voorderen, al souden inde Straat ofte op reyse 't water versorgen

Wy vertrouwen dat u Ed. vermits Vlielandts onbequaemheyt een ander Jacht met water circa ½ last doeck sult afsenden, omme advijs van onsen uytloop des Straats Sundaas te geven, daerinne voornemen syn Ed. largo gelijck schuldich en verplicht te schrijven,

De Coopman Vander Haeghe sal u Ed. van alles rapport doen, daer ons om cortheyt ofte om geen tijt te verduyren aen refereren, biddende den Almogende haer Ed. den Gouverneur Generael ende Raeden van India in syne gheseeme beschuttinge te nemen, tot welstandt onses Vaderlandts d'E. Comp. ende u Ed. int besonder aen gelegen is

onder stondt

Actum 25en Decemb. 1637 Carsdach int Schip Middelb. leggende gront, Kiel dwars vant ... Eylandt

V. Ed. Dienstschuldigen ende getrouwe dienaers.

was onderteekent

Jacob de Wit.

Pieter Janssen

Copie van Missive doorde opperhooffden des schips — Middelburch, aenden generael &c.a gess. van omtrent Bantam den 25. december 1637

Eerentfeste, achtbare, wijse, voorsienige
seer discrete Heeren

Naedat 't schip Nieuw Amsterdam, dat
U.E. ed. gelijcke, gisteren avont bij mijn
heere des U.E. ontboden generael, om de
wijse ... aen te vangen, gedespacheert,
ende wij gecommitteert waren 't volck
daer mede derwaerts te embarqueren
geordonneert, te monsteren, mitsgaders
goede toesicht te nemen, hoedanige haer
buyten ordre ende schandelijck voor
d'expiratie van haren verbonden tijt,
souden trachten op 't selve schip te steken,
hebben wij achter volgens den voorschr. last
aldaer gemonstert 119 gagie winnende
ende dienst doende persoonen; waer bij
noch comen de huysvrouwe met het kint
van Coopm. Phillips van Tongerloo, en
noch seeckeren Italiaen, die voor passagiere
gaet, makende t'samen 122 zielen. Twee
mannen en twee jongers die haer ver=
steken hebben, bij ons int visiteeren
gevonden sijn, nemen wij mede naer Bata
om naer behooren gepunieert te worden.

Hiermede

Eerentfeste, achtbare, wijse, voorsienige seer
discrete Heeren, bevelen U:E: de genadige protectie
des alderhooghsten, die wij bidden dat U:E: conserveere in
langduerige gesontheyt en voorspoedige
regeeringe ter saligheyt.

Int schip Nieuw Amsterdam seylende ontrent
d'eylanden Amsterdam en Middelburch, adij 4en
Januarij 1638.

U.Ed. trouw-schuldige dienaren
Abraham Welsing
P. v. Broecke

1

1